RAPPORT

Omgevingseffectrapport (OER)

Bij de Omgevingsvisie Aalten 2040

Klant:	Gemeente Aalten
Referentie:	BJ5784-MI-RP-260522-1031
Status:	Definitief/2
Datum:	15 juli 2026

Haskoning
Enhancing Society Together

HASKONING NEDERLAND B.V.

Laan 1914 no.35
3818 EX Amersfoort
Netherlands
Mobility & Infrastructure
Trade register number: 56515154

Telefoon: +31 88 348 20 00
Fax: +31 33 463 36 52
E-mail: info@haskoning.com
Website: haskoning.com

Titel document:	Omgevingseffectrapport (OER)
Ondertitel:	Bij de Omgevingsvisie Aalten 2040
Referentie:	BJ5784-MI-RP-260522-1031
Status:	Definitief/2
Datum:	15 juli 2026
Projectnaam:	OER Aalten
Projectnummer:	BJ5784
Classificatie:	Projectgerelateerd

Behoudens andersluidende afspraken met de Opdrachtgever, mag niets uit dit document worden verveelvoudigd of openbaar gemaakt of worden gebruikt voor een ander doel dan waarvoor het document is vervaardigd. Haskoning Nederland B.V. aanvaardt geen enkele verantwoordelijkheid of aansprakelijkheid voor dit document, anders dan jegens de Opdrachtgever.

Let op: dit document bevat mogelijk persoonsgegevens van medewerkers van Haskoning Nederland B.V. Voordat publicatie plaatsvindt (of anderszins openbaarmaking), dient dit document te worden geanonimiseerd of dient toestemming te worden verkregen om dit document met persoonsgegevens te publiceren. Dit hoeft niet als wet- of regelgeving anonimiseren niet toestaat. Dit document kan zijn opgesteld met behulp van kunstmatige intelligentie (AI); alle door AI gegenereerde inhoud is beoordeeld en gevalideerd door onze experts.

Inhoud

Begrippenlijst **5**

Samenvatting **6**

1 De omgevingsvisie en het omgevingseffectrapport: *wat en waarom?* **9**
1.1 Omgevingsvisie Aalten 9
1.2 Omgevingseffectrapport (OER) 9
1.3 De procedure voor milieueffectrapportage en het OER 10
1.4 Leeswijzer 11

2 De Omgevingsvisie Aalten 2040: *welk proces is doorlopen?* **12**

3 De methodiek: hoe is het OER opgezet? **14**
3.1 Doorlopen stappen en onderdelen 14
3.2 Beoordelingskader 15

4 De 'foto van de leefomgeving': *hoe staat de Aaltense leefomgeving er op dit moment voor?* **17**

5 De scenariobeoordeling **21**
5.1 Totstandkoming van de scenario's 21
5.2 Aanbevelingen voor het voorkeursalternatief 21

6 Het voorkeursalternatief: *wat staat er in de ontwerp-Omgevingsvisie?* **23**
6.1 Totstandkoming voorkeursalternatief 23
6.2 Onderzochte beleidsuitspraken 23

7 De effectbeoordeling: *wat zijn de gevolgen van het voorkeursalternatief?* **30**
7.1 Beoordeling per beleidsuitspraak 30
7.2 Beoordeling per thema en aspect 40
7.3 Ontwikkeling van knelpunten en aandachtspunten 46
7.4 Invloed van het afwegingskader en randvoorwaarden op effecten 49

8 Het doelbereik: *worden de ambities gehaald?* **50**

9 De botsproeven: *is het nieuwe beleid consistent?* **56**
9.1 Algemene resultaten 57
9.2 Beoordeling per beleidsuitspraak 57

10 De Passende Beoordeling: *wat zijn de gevolgen voor Natura 2000-gebieden?* **59**
10.1 Passende Beoordeling Natura 2000 59

10.2 Resultaten Passende Beoordeling 60

11 Mitigerende maatregelen: *met welke mitigerende maatregelen kunnen negatieve effecten voorkomen of verminderd worden?* **62**

11.1 Knelpunten 62

11.2 Aandachtspunten 63

12 Het vervolg: *wat komt er na dit OER?* **66**

12.1 Doorwerking in programma's 66

12.2 Doorwerking in omgevingsplan 67

12.3 Aanbevelingen voor monitoring van de omgevingsvisie Aalten 2040 68

Bijlagen **70**

A1 Foto van de leefomgeving

A2 Notitie scenariobeoordeling

A3 Beoordeling voorkeursalternatief

- Overzicht effectbeoordeling
- Beleidsuitspraak 'wonen'
- Beleidsuitspraak 'voorzieningen, gezondheid en sociale leefomgeving'
- Beleidsuitspraak 'mobiliteit'
- Beleidsuitspraak 'economie en werkgelegenheid'
- Beleidsuitspraak 'land- en tuinbouw'
- Beleidsuitspraak natuur, landschap en biodiversiteit'
- Beleidsuitspraak 'water, bodem en klimaat'
- Beleidsuitspraak 'energie en klimaat'
- Beleidsuitspraak 'circulariteit'
- Beleidsuitspraak 'milieu en emissies'
- Beleidsuitspraak 'veiligheid'
- Beleidsuitspraak 'cultureel erfgoed en identiteit'

A4 Passende Beoordeling

Begrippenlijst

Begrip	Betekenis
Alternatieven/scenario's	De mogelijke manieren waarop de doelen van de omgevingsvisie behaald kunnen worden.
Autonome ontwikkeling	Verwachte toekomstige situatie zonder de vast te stellen omgevingsvisie. Het bevat op zichzelf staande ontwikkelingen waar eerder al over besloten is.
Bevoegd gezag	Eén of meer overheidsinstanties die bevoegd zijn een besluit te nemen over een visiedocument met de status van een omgevingsvisie conform de Omgevingswet, en de mer-procedure organiseert.
Commissie voor de mer	Een bij wet ingestelde landelijke commissie van onafhankelijke milieudeskundigen. Zij adviseren het bevoegd gezag over de kwaliteit van de informatie in het milieueffectrapport en naar wens ook over reikwijdte en detailniveau van het milieueffectrapport.
Inspraak	Mogelijkheid om informatie te krijgen en op basis daarvan een mening, wensen of bezwaren kenbaar te maken, bijvoorbeeld voor een activiteit, plan of visie waarover door de overheid een besluit zal worden genomen.
Kennisgeving	Het openbaar maken van een voornemen om een mer-procedure te starten en/of een mer-plichtige visie vast te stellen.
NRD	Notitie Reikwijdte en Detailniveau: notitie die beschrijft waar de mer-procedure wel en niet overgaat ('reikwijdte'), welke aspecten in de mer onderzocht gaan worden en met welke diepgang ('detailniveau').
Mer	Mer staat voor 'milieueffectrapportage', de procedure waarbinnen een MER wordt opgesteld.
MER	Rapport dat de resultaten bevat van het doorlopen van de mer-procedure.
Natura 2000	Europees netwerk van beschermde natuurgebieden waar bepaalde dieren, planten en hun natuurlijke leefomgeving beschermd worden om de biodiversiteit te behouden.
OER	Rapport dat de resultaten bevat van het doorlopen van de mer-procedure, maar dan met een reikwijdte waarbij breder dan alleen naar milieueffecten gekeken wordt.
Passende beoordeling	Beoordeling van de effecten van een activiteit op de natuurdoel-stellingen van een Natura 2000-gebied.
Programma	Instrument dat de overheid in kan zetten voor uitwerking, doorwerking of uitvoering van beleid.
Ter inzage leggen	Gedurende een bepaalde tijd de gelegenheid geven om op een voornemen of ontwerp omgevingsvisie te reageren met een zienswijze.
Zienswijze	Reactie die een belanghebbende aan het bevoegd gezag kan sturen als reactie op een NRD of planMER/OER.

Samenvatting

De gemeente Aalten werkt aan de Omgevingsvisie Aalten 2040. Deze omgevingsvisie beschrijft op hoofdlijnen hoe de gemeente zich richting 2040 wil ontwikkelen en welke keuzes daarbij worden gemaakt voor onder meer wonen, voorzieningen, economie, landbouw, natuur, landschap, water, klimaat, mobiliteit en energie. De visie is een strategisch document: zij legt nog niet alle concrete plannen vast, maar geeft richting aan toekomstige besluiten, programma's en regels in het omgevingsplan.

Bij de omgevingsvisie is dit omgevingseffectrapport (OER) opgesteld. Een OER brengt de mogelijke effecten op onderwerpen als geluid, luchtkwaliteit, natuur, water, voorzieningen, gezondheid, wonen, werkgelegenheid en bereikbaarheid. Het doel van het OER is om de gevolgen voor de leefomgeving vroegtijdig in beeld te brengen, zodat de gemeenteraad deze informatie kan meewegen bij de besluitvorming over de omgevingsvisie.

Het OER is opgesteld op het abstractieniveau van de omgevingsvisie. Dat betekent dat de effecten niet exact zijn doorgerekend, maar kwalitatief zijn beoordeeld. Er is gekeken naar kansen op positieve effecten en risico's op negatieve effecten. De daadwerkelijke effecten hangen af van de concrete uitwerking in vervolgbesluiten, zoals programma's, gebiedsuitwerkingen en het omgevingsplan.

Aandachtspunten voor de omgevingsvisie
Als eerste stap in dit OER is de huidige staat van de Aaltense leefomgeving in kaart gebracht, de 'foto van de leefomgeving'. De foto beschrijft hoe de Aaltense leefomgeving er nu, op allerlei verschillende aspecten, voor staat en hoe deze zich naar verwachting ontwikkelt richting de toekomst en bij ongewijzigd beleid. Daarmee laat de foto zien welke kwaliteiten behouden moeten blijven en welke knelpunten en aandachtspunten vragen om verbetering door middel van nieuw beleid in de omgevingsvisie.

Uit de foto blijkt dat Aalten op een aantal leefomgevingsaspecten goed scoort. Dit geldt onder meer voor sociale veiligheid, naoberschap, het Natuurnetwerk Nederland, duurzame energieopwekking en bereikbaarheid. Tegelijkertijd zijn er duidelijke knelpunten: geluidhinder, maatschappelijke basisvoorzieningen, grondwater, oppervlaktewater, Natura 2000-gebieden, hittestress, hemelwateroverlast, duurzame woningen, werklocaties en openbaar vervoer vragen nadrukkelijk aandacht. Daarnaast zijn droogte en duurzame en slimme mobiliteit belangrijke aandachtspunten.

Scenario's voor nieuw beleid
Voorafgaand aan het opstellen van de omgevingsvisie zijn vier scenario's voor nieuw beleid onderzocht. De scenario's onderzoeken de 'hoeken van het speelveld' en bevatten realistische en onrealistische ontwikkelingen om de gemeente een beeld te geven wat gevolgen zijn van verschillende keuzes. De gemeente heeft de scenario's gebruikt om een keuze te maken voor het voorkeursalternatief (VKA) zoals dat in de ontwerp-omgevingsvisie is geland.

Het voorkeursalternatief in de omgevingsvisie
De gemeente zet met het voorkeursalternatief in op circa 1.350 extra woningen tot 2040, vooral in en bij bestaande kernen, met kleinschalig maatwerk in het buitengebied. Ook wordt ingezet op behoud en versterking van voorzieningen, betere fietsverbindingen, een vitale lokale economie, natuurinclusieve landbouw, versterking van groenblauwe structuren, klimaatadaptatie, verduurzaming van woningen en zorgvuldig omgaan met erfgoed en landschap.

Effecten van het voorkeursalternatief op de omgeving
Het voorkeursalternatief laat vooral kansen zien voor bodem en water, natuur, landschap, klimaat en duurzaamheid. Dit komt door de inzet op natuurinclusieve landbouw, versterking van de groenblauwe dooradering, het vasthouden en vertraagd afvoeren van water, vergroening van kernen en buitengebied en het verduurzamen van woningen. Daarmee kan het voorkeursalternatief bijdragen aan verbetering van bestaande knelpunten en aandachtspunten, zoals grondwater, hemelwateroverlast, droogte en duurzame woningen.

Tegelijkertijd blijven er risico's. Nieuwe woningen en economische ontwikkelingen kunnen leiden tot meer verkeer, geluid, luchtverontreiniging en druk op de verkeersveiligheid. Ook kunnen natuur en biodiversiteit onder druk komen te staan door stikstof, verstoring, nieuwe fietsroutes en verduurzaming van gebouwen waarbij verblijfplaatsen van soorten kunnen verdwijnen. Uitbreiding van woon- en werkgebieden kan daarnaast gevolgen hebben voor landschap, archeologie en cultuurhistorische waarden.

Niet alle bestaande knelpunten worden met de omgevingsvisie opgelost. Voor geluid, maatschappelijke basisvoorzieningen, oppervlaktewater, Natura 2000-gebieden, hittestress en openbaar vervoer blijven knelpunten bestaan. Geur, omgevingsveiligheid, biodiversiteit en archeologische en cultuurhistorische waarden vormen bovendien nieuwe aandachtspunten als ontwikkelingen niet zorgvuldig worden uitgewerkt.

Draagt het nieuwe beleid bij aan het behalen van de ambities uit de omgevingsvisie?
Het voorgenomen beleid van de gemeente Aalten draagt naar verwachting op meerdere thema's positief bij aan het behalen van de ambities, met name voor wonen, economie, water, klimaat, energie en circulariteit. Dit komt doordat met het voorgenomen beleid het woningaanbod aansluit op de behoefte, economische ontwikkeling ruimte krijgt en klimaatadaptieve maatregelen worden gestimuleerd. Tegelijkertijd staat het doelbereik op diverse onderdelen onzeker of onder druk, zoals bij voorzieningen (toegang tot groen en speelruimte), mobiliteit en verkeersveiligheid, landbouw, biodiversiteit en milieu (geluid en luchtkwaliteit). Dit zijn ambitieswaar kansen en risico's elkaar in evenwicht houden of risico's overheersen. Ook voor veiligheid en cultureel erfgoed is het behalen van de ambities niet vanzelfsprekend door het ontbreken van concrete maatregelen en ruimtelijke druk vanuit ontwikkelingen zoals woningbouw en bedrijvigheid. Over het algemeen geldt dat het beleid richting geeft en vaak positief bijdraagt, maar dat het uiteindelijke doelbereik in belangrijke mate afhankelijk is van nadere uitwerking, prioritering en concretisering in programma's en uitvoering.

Past het nieuwe beleid bij elkaar?
Met 'botsproeven' is onderzocht of de verschillende beleidskeuzes in de omgevingsvisie goed met elkaar samenhangen. Daarbij is gekeken of beleidskeuzes elkaar kunnen versterken, of juist met elkaar kunnen botsen doordat ze bijvoorbeeld om dezelfde ruimte vragen of verschillende belangen dienen. De botsproeven laten zien dat het beleid op hoofdlijnen samenhangend is. Verschillende beleidskeuzes versterken elkaar, bijvoorbeeld woningbouw nabij voorzieningen en goede fietsverbindingen, of natuurinclusieve landbouw in combinatie met natuurontwikkeling en waterberging. Er zijn ook spanningen. Vooral wonen, economie en natuur/landschap vragen om een zorgvuldige ruimtelijke afweging, omdat zij deels om dezelfde ruimte vragen. Ook mobiliteitsmaatregelen, zoals lagere snelheden en meer ruimte voor fietsers, moeten worden afgewogen tegen de bereikbaarheid van bedrijven.

Maatregelen voor Natura 2000-gebieden
In de Passende Beoordeling zijn de risico's op (significant) negatieve gevolgen van de omgevingsvisie op omliggende Natura 2000-gebieden in beeld gebracht. De beoordeling heeft het karakter van een risicoanalyse, passend bij het strategische detailniveau van de omgevingsvisie, en richt zich met name op effecten die via externe werking kunnen optreden, zoals stikstofdepositie en recreatiedruk.

Uit de analyse blijkt dat de Natura 2000-gebieden in en rondom de gemeente Aalten reeds onder druk staan door onder andere stikstofdepositie, verdroging en vermesting. Met name stikstofgevoelige habitattypen zijn op meerdere locaties overbelast.

Verschillende beleidsuitspraken uit de omgevingsvisie brengen een risico met zich mee op negatieve effecten, vooral door een (tijdelijke en permanente) toename van stikstofdepositie als gevolg van woningbouw, economische ontwikkeling, voorzieningen en landbouw. Hierdoor kan niet op voorhand worden uitgesloten dat significant negatieve gevolgen optreden. Tegelijkertijd laat de beoordeling zien dat deze risico's kunnen worden voorkomen of beperkt door het treffen van mitigerende maatregelen, zoals het verminderen van emissies (bijvoorbeeld door inzet van emissieloos materieel), het toepassen van interne of externe saldering en het sturen op locatiekeuze en inrichting van ontwikkelingen.

De uiteindelijke uitvoerbaarheid van de omgevingsvisie in relatie tot Natura 2000-gebieden is daarmee afhankelijk van de verdere uitwerking van het beleid en de toepassing van deze maatregelen in vervolgfases. In dat kader is integrale afweging en aandacht voor cumulatieve effecten, met name van stikstofdepositie, essentieel.

Verdere uitwerking van de omgevingsvisie
Voor de verdere uitwerking van de omgevingsvisie is het belangrijk dat de gemeente de keuzes uit de visie concreet maakt in programma's, gebiedsuitwerkingen en het omgevingsplan. Daarbij verdienen vooral de bestaande knelpunten en mogelijke nieuwe aandachtspunten prioriteit. Denk aan maatregelen voor geluid, bereikbaarheid van voorzieningen, oppervlaktewaterkwaliteit, hittestress, openbaar vervoer, biodiversiteit, geur en omgevingsveiligheid. Bij nieuwe woningbouw en economische ontwikkelingen is locatiekeuze doorslaggevend. Ontwikkelingen moeten zoveel mogelijk:

- plaatsvinden op plekken die goed bereikbaar zijn;
- passen binnen de capaciteit van energie-, water- en rioleringssystemen;
- buiten risicovolle zones liggen;
- zorgvuldig worden ingepast in landschap, natuur en erfgoed.

Voor het buitengebied is maatwerk nodig, omdat woningbouw, landbouw, recreatie, natuur en water daar vaak dicht bij elkaar komen. Bij nieuwe ontwikkelingen moet daarom per locatie worden bekeken welke functies goed samengaan en waar aanvullende voorwaarden nodig zijn om hinder, ruimteconflicten of aantasting van waarden te voorkomen.

Monitoring van ambities en effecten
Tot slot is monitoring essentieel. De omgevingsvisie werkt door over een lange periode, terwijl de leefomgeving verandert. Door periodiek te volgen of de ambities worden gehaald en of knelpunten verbeteren of juist verergeren, kan de gemeente tijdig bijsturen. Daarmee blijft het OER niet alleen een onderbouwing bij het besluit over de omgevingsvisie, maar ook een hulpmiddel voor de uitvoering en evaluatie van beleid.

Het advies aan de gemeente Aalten is om bij monitoring in ieder geval op de volgende punten in te zetten:

- Het volgen van doelbereik en trendontwikkeling.
- Het expliciet monitoren van bestaande en nieuwe knelpunten.
- Het leggen van focus op thema's met onzekerheden en risico's.
- Het toetsen of randvoorwaarden en locatiekeuzes werken.
- Het beoordelen van de effectiviteit van mitigerende maatregelen.
- Het koppelen van monitoring aan programma's en uitvoering.
- De resultaten gebruiken voor actieve bijsturing en herijking.

1 De omgevingsvisie en het omgevingseffectrapport: wat en waarom?

1.1 Omgevingsvisie Aalten

De Gemeente Aalten is in 2023 gestart met het proces om één integrale strategische visie voor de toekomst van Aalten op te stellen, de Omgevingsvisie Aalten 2040. De omgevingsvisie beschrijft hoe Aalten zich zal ontwikkelen richting 2040

De omgevingsvisie is een strategische beleidsvisie waarin opgaven voor de lange termijn (2040) zijn vastgelegd en waarin op hoofdlijnen richting wordt gegeven aan de keuzes waarmee de gemeente deze opgaven wil realiseren. De visie bevat strategische uitspraken voor het sociaal-maatschappelijk, economisch, ruimtelijk en bestuurlijk domein. De verdere uitwerking van deze keuzes voor de fysieke leefomgeving vindt na vaststelling van de omgevingsvisie plaats in instrumenten zoals het omgevingsplan en omgevingsprogramma's, conform de Omgevingswet.

Omgevingsvisie conform de Omgevingswet
Vanuit de Omgevingswet bestaat de verplichting om een omgevingsvisie op te stellen. De omgevingsvisie voor Aalten moet voldoen aan de daarbij behorende inhoudelijke[1] en procedurele[2] eisen conform de Omgevingswet en het Omgevingsbesluit. Volgens deze eisen heeft de gemeente Aalten haar omgevingsvisie opgesteld.

Wettelijke besluitvormingsprocedure
Bij het vaststellen van een omgevingsvisie geldt een wettelijke besluitvormingsprocedure. Onderdeel van de besluitvormingsprocedure voor de omgevingsvisie is het opstellen van een milieueffectrapport (MER). Voor de omgevingsvisie van Aalten is een omgevingseffectrapport (OER) opgesteld als variant op het MER.

Het college van burgemeester en wethouders stelt de omgevingsvisie vast door middel van de uitgebreide voorbereidingsprocedure[3]. Er komt eerst een ontwerp-omgevingsvisie en daarna een definitieve omgevingsvisie. In dit OER is de ontwerp-omgevingsvisie op milieueffecten beoordeeld. De volgende paragrafen gaan uitgebreider in op het OER en de besluitvormingsprocedure.

1.2 Omgevingseffectrapport (OER)

Voor de omgevingsvisie Aalten is het doorlopen van de milieueffectrapportage-procedure (mer) verplicht[4], omdat de visie het kader vormt voor toekomstige ontwikkelingen en activiteiten die mogelijk belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu en de leefomgeving kunnen hebben. Een omgevingseffectrapport (OER) maakt onderdeel uit van de mer-procedure. Het doel van de mer-procedure en het OER is om milieu- en leefomgevingsbelangen volwaardig mee te wegen in de besluitvorming.

---

[1] De omgevingsvisie bevat volgens de Omgevingswet de hoofdlijnen van de kwaliteit van de fysieke leefomgeving, de hoofdlijnen van de voorgenomen ontwikkeling, het gebruik, het beheer, de bescherming en het behoud van het grondgebied en de hoofdzaken van het beleid op alle relevante terreinen van de fysieke leefomgeving.
[2] Afstemming met andere bestuursorganen, participatie in de vorm van betrekken burgers, bedrijven en maatschappelijke organisaties, voorbereidingsprocedure met mogelijkheid tot indienen zienswijzen en beroep
[3] Algemene wet bestuursrecht, Afdeling 3.4.
[4] Op grond van afdeling 16.4 van de Omgevingswet, in het bijzonder artikel 16.34 en artikel 16.36, is voor een omgevingsvisie een plan-milieueffectrapport verplicht wanneer sprake is van een wettelijk of bestuursrechtelijk voorgeschreven plan of programma dat een kader vormt voor mer-(beoordelings)plichtige projecten, of wanneer een passende beoordeling nodig is. Welke projecten mer-(beoordelings)plichtig zijn, is aangewezen in bijlage V bij het Omgevingsbesluit.

Verschil tussen mer, MER en OER
mer staat voor ‘milieueffectrapportage’ en is de procedure volgens de Omgevingswet waarin een MER wordt opgesteld. MER staat voor ‘milieueffectrapport’ en bevat de resultaten van het onderzoek naar de (milieu)effecten binnen een mer. Als naast milieueffecten ook breder gekeken wordt naar sociale en economische effecten, dan wordt in plaats van over een MER van een omgevingseffectrapport (OER) gesproken.

Als het om een MER bij een Omgevingsvisie gaat, wordt gesproken van een planMER. Het OER heeft dan de status van een planMER, en doorloopt de wettelijke mer-procedure. Daar waar in dit OER wordt gesproken van OER, wordt bedoeld; een planMER dat de wettelijke mer-procedure doorloopt.

In een OER worden de mogelijke effecten van de omgevingsvisie op de leefomgeving in beeld gebracht. Een OER laat zien hoe het milieu en de bredere leefomgeving in de huidige situatie (en bij ongewijzigd beleid) ervoor staan, en hoe het nieuwe beleid uit de omgevingsvisie daarop van invloed kan zijn. Daarmee levert een OER de informatie die nodig is voor een zorgvuldig besluit over de omgevingsvisie en ondersteunt het de gemeente bij het maken van richtinggevende keuzes.

Dit OER is opgesteld op een abstractieniveau dat past bij de omgevingsvisie: op hoofdlijnen, met aandacht voor kansen op positieve effecten en risico’s op negatieve effecten. Verdere detaillering van beleid vindt plaats in vervolginstrumenten, zoals het omgevingsplan en programma’s, waarvoor te zijner tijd mogelijk opnieuw een mer-procedure doorlopen wordt bij besluitvorming.

1.3 De procedure voor milieueffectrapportage en het OER

Normaliter wordt voor het opstellen van een omgevingseffectrapport (OER) de mer-procedure in de Omgevingswet doorlopen. In het groene kader is beschreven hoe de gemeente Aalten hiervan is afgeweken. De wettelijke procedure bestaat uit de volgende stappen

1. *Openbare kennisgeving van het voornemen door bevoegd gezag en publicatie/terinzagelegging van de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD)*
   Dit is een publieke bekendmaking van het voornemen om een omgevingsvisie op te stellen. Daarbij publiceert het bevoegd gezag de NRD, waarin staat welke onderwerpen en alternatieven in het OER worden onderzocht en op welk detailniveau dat gebeurt.

2. *Terinzagelegging NRD en raadplegen betrokken instanties over reikwijdte en detailniveau*
   Deze NRD ligt gedurende 6 weken ter inzage, wat eenieder de kans geeft om erop te reageren. In deze periode vraagt het bevoegd gezag ook betrokken instanties zoals de provincie of het waterschap om te reageren op de reikwijdte en het detailniveau.

3. *Vaststellen NRD*
   Met de input vanuit betrokken instanties en de zienswijzen wordt de NRD definitief gemaakt en vastgesteld.

De gemeente Aalten heeft er bij het opstellen van de omgevingsvisie voor gekozen om geen NRD vast te stellen, maar wel een OER te maken. De NRD is enkel als intern document gebruikt om de kaders van het OER te bepalen. Bovenstaande stappen hebben in dit geval dus niet plaatsgevonden.

In plaats daarvan is een uitgebreid participatietraject voor de omgevingsvisie doorlopen, waarin inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties zijn betrokken bij de inhoud en richting van de visie.

4. *Opstellen OER en passende beoordeling Natura 2000*
   Het OER is opgesteld inclusief passende beoordeling Natura 2000, omdat negatieve gevolgen vanwege de omgevingsvisie voor Natura 2000-gebieden op voorhand niet uitgesloten konden worden. De passende beoordeling is een bijlage bij het OER.

5. *Ter inzage leggen OER en ontwerp-omgevingsvisie*
   Het OER is op 5 oktober 2026 samen met de ontwerp-omgevingsvisie zes weken ter inzage gelegd. Iedereen heeft in deze zes weken de gelegenheid zienswijzen in te dienen, tot 13 november 2026. De Commissie voor de milieueffectrapportage toetst in deze periode de kwaliteit van het OER en beoordeelt of de juiste (milieu)informatie aanwezig is om een besluit over de omgevingsvisie te kunnen nemen.

6. *Besluitvorming door bevoegd gezag*
   De omgevingsvisie en het OER worden vastgesteld door het bevoegd gezag. Dat is de gemeenteraad van de gemeente Aalten.

1.4 Leeswijzer

Dit OER voor de Omgevingsvisie Aalten 2040 is opgebouwd uit een logisch samenhangende reeks hoofdstukken waarin stapsgewijs wordt toegelicht hoe het beleid tot stand is gekomen, welke keuzes zijn gemaakt en wat daarvan de gevolgen zijn voor de leefomgeving.

Na deze inleiding wordt in **hoofdstuk 2** eerst het doorlopen proces van de omgevingsvisie beschreven, zodat inzicht wordt gegeven in de wijze waarop beleid, participatie en besluitvorming zich hebben ontwikkeld. Vervolgens wordt in **hoofdstuk 3** de gehanteerde methodiek uiteengezet, waarin wordt toegelicht hoe het OER is opgezet en op welke wijze de verschillende analyses zijn uitgevoerd.

In **hoofdstuk 4** wordt de huidige situatie in beeld gebracht met een ‘foto van de leefomgeving’, waarin de staat van de Aaltense leefomgeving op het moment van opstellen wordt beschreven. Op basis daarvan wordt in **hoofdstuk 5** de scenariobeoordeling toegelicht.

De scenario’s zijn input geweest voor het voorkeursalternatief, dat in **hoofdstuk 6** wordt toegelicht en dat de basis vormt voor de ontwerp-omgevingsvisie. In **hoofdstuk 7** worden vervolgens de effecten van dit voorkeursalternatief systematisch beoordeeld. Aansluitend wordt in **hoofdstuk 8** ingegaan op het doelbereik en wordt beoordeeld in hoeverre de ambities van de gemeente met het voorkeursalternatief worden gerealiseerd.

In **hoofdstuk 9** wordt het beleid onderworpen aan zogenoemde botsproeven, waarmee wordt onderzocht of het nieuwe beleid consistent is en hoe verschillende beleidsdoelen zich tot elkaar verhouden. Daarnaast bevat **hoofdstuk 10** de passende beoordeling, waarin specifiek wordt gekeken naar de gevolgen voor Natura 2000-gebieden. **Hoofdstuk 11** is beschreven welke mitigerende maatregelen kunnen worden getroffen om in het OER genoemde negatieve effecten te voorkomen of te beperken.

Tot slot wordt in **hoofdstuk 12** vooruitgeblikt op het vervolg en wordt toegelicht welke stappen volgen na afronding van dit OER.

2 De Omgevingsvisie Aalten 2040: welk proces is doorlopen?

De Ontwerp Omgevingsvisie Aalten 2040 is tot stand gekomen via een zorgvuldig opgebouwd en iteratief proces, waarin analyse, participatie en bestuurlijke besluitvorming nauw met elkaar zijn verweven. Dit proces sluit aan bij de eisen van de Omgevingswet, waarin integrale afweging, participatie en transparante besluitvorming centrale uitgangspunten vormen.

De omgevingsvisie is daarmee niet het resultaat van één enkel moment van besluitvorming, maar van een gefaseerd traject waarin verschillende bouwstenen zijn verzameld, afgewogen en samengebracht tot een samenhangend en integraal toekomstbeeld.

Analyse van de fysieke leefomgeving en beleidscontext
Het proces is gestart met een brede analyse van de fysieke leefomgeving en de opgaven waar de gemeente de komende jaren voor staat. Deze analyse vormde de inhoudelijke basis voor de verdere uitwerking van de visie. Daarbij is gebruikgemaakt van diverse bouwstenen, waaronder:

- de identiteit en kernkwaliteiten van Aalten;
- de zogenoemde ‘foto van de leefomgeving’ vanuit het OER;
- trends en ontwikkelingen richting 2040;
- relevante beleidskaders van gemeente, regio, provincie en Rijk;
- bestaande initiatieven en ontwikkelingen binnen de gemeente.

Deze bouwstenen zijn integraal beschouwd om inzicht te krijgen in zowel de huidige situatie als de toekomstige opgaven en kansen. De analyse had nadrukkelijk niet alleen betrekking op de fysieke leefomgeving, maar ook op sociale en economische aspecten, waarmee invulling wordt gegeven aan het brede karakter van de omgevingsvisie als integraal beleidsinstrument

Participatie en betrokkenheid van de samenleving
Parallel aan de analyse heeft een uitgebreid participatietraject plaatsgevonden. Inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties zijn actief betrokken bij het formuleren van de visie. Zij hebben hun wensen, zorgen, ideeën en prioriteiten ingebracht. De inbreng vanuit de samenleving vormt een essentiële bouwsteen voor de omgevingsvisie. Deze input heeft niet alleen inzicht gegeven in wat er leeft binnen de gemeente, maar heeft ook richting gegeven aan de verdere uitwerking en afweging van keuzes. De omgevingsvisie sluit daarmee nadrukkelijk aan bij bestaande initiatieven en de energie in de samenleving en bouwt hierop voort. Dit past bij de benadering dat de ontwikkeling van de leefomgeving niet uitsluitend door beleid wordt bepaald, maar mede door inwoners en andere betrokken partijen.

Ontwikkeling van scenario’s en effectbeoordeling
Op basis van de analyse en de opgehaalde input zijn verschillende toekomstscenario’s ontwikkeld. Deze scenario’s geven alternatieve richtingen voor de ontwikkeling van de gemeente richting 2040 en maken inzichtelijk welke strategische keuzes mogelijk zijn. Dit kunnen zowel realistische als onrealistische ontwikkelingen zijn. De scenario’s zijn vervolgens integraal beoordeeld in het kader van dit OER, onder andere op hun effecten op de leefomgeving. Het doel hiervan is om milieu- en omgevingsinformatie volwaardig mee te laten wegen in de besluitvorming en zo beter onderbouwde keuzes mogelijk te maken.

Daarnaast zijn de scenario’s vergeleken met de aandachtspunten uit de analyse van de leefomgeving en met de wensen en prioriteiten van inwoners. Op basis van deze vergelijking is bepaald welk scenario het beste bijdraagt aan het verbeteren van de bestaande situatie en het realiseren van de gewenste ontwikkeling.

Bepaling van het voorkeursalternatief
De integrale beoordeling van de scenario's heeft geleid tot de keuze voor een voorkeursalternatief[5]. Dit voorkeursalternatief vormt de basis voor de verdere uitwerking van de omgevingsvisie. Deze stap markeert een belangrijk moment in het proces, waarin expliciete keuzes zijn gemaakt. Niet alle ambities kunnen gelijktijdig en overal gerealiseerd worden, waardoor afwegingen noodzakelijk zijn. Het voorkeursalternatief bundelt deze afwegingen in één samenhangende koers voor de toekomst van Aalten. Het voorkeursalternatief is vervolgens door de gemeenteraad vastgesteld als richtinggevend kader voor de verdere uitwerking van de omgevingsvisie.

Uitwerking in een ontwerp-omgevingsvisie
Na vaststelling van het voorkeursalternatief is dit verder uitgewerkt in de ontwerp-omgevingsvisie. Hierbij is de gekozen koers geconcretiseerd in:

- een samenhangend toekomstbeeld;
- kaders en randvoorwaarden voor ontwikkeling;
- een uitwerking per deelgebied;
- een toetsingskader voor initiatieven;
- uitgangspunten voor uitvoering en samenwerking.

De ontwerp-omgevingsvisie bouwt hierbij voort op het eerder vastgestelde voorontwerp en verfijnt en concretiseert de daarin gemaakte keuzes. Daarnaast zijn in deze fase ook reacties van derden op het voorontwerp betrokken, evenals aanvullende analyses en inzichten die tijdens het proces zijn opgedaan.

Bestuurlijke besluitvorming en formele procedure
De omgevingsvisie doorloopt een formele besluitvormingsprocedure, conform de eisen uit de Omgevingswet en het Omgevingsbesluit. Deze procedure omvat onder meer:

- bestuurlijke vaststelling van het voorontwerp;
- terinzagelegging van het ontwerp;
- de mogelijkheid voor het indienen van zienswijzen;
- definitieve vaststelling door de gemeenteraad.

Hiermee wordt geborgd dat belanghebbenden formeel kunnen reageren en dat de uiteindelijke visie zorgvuldig en transparant wordt vastgesteld.

[5] *In de ontwerp-omgevingsvisie wordt gesproken van een 'voorkeursscenario' terwijl in mer-termen de term 'voorkeursalternatief' gebruikt wordt, in het OER wordt dan ook gesproken van het voorkeursalternatief (VKA), dit verwijst naar wat in de ontwerp-omgevingsvisie het voorkeursscenario genoemd wordt.*

3 De methodiek: hoe is het OER opgezet?

3.1 Doorlopen stappen en onderdelen

Dit omgevingseffectrapport (OER) is opgesteld op basis van de onderstaand doorlopen stappen.

1. *Opstellen 'foto van de leefomgeving'*
   De 'foto van de leefomgeving' beschrijft hoe de leefomgeving er nu (huidige situatie) en bij ongewijzigd beleid in de toekomst (autonome ontwikkeling) voor staat. Dat is gedaan op basis van de indicatoren zoals opgenomen in het beoordelingskader van het OER, zie paragraaf 3.2. De 'foto van de leefomgeving' is de referentiesituatie waar de effecten van het nieuwe beleid in de omgevingsvisie mee vergeleken zijn. In hoofdstuk 4 zijn de belangrijkste conclusies uit de 'foto van de leefomgeving' samengevat. In bijlage A1 is de gehele 'foto van de leefomgeving' opgenomen.

2. *Beoordelen scenario's voor mogelijk nieuw beleid*
   Op basis van het beoordelingskader is in beeld gebracht hoe de scenario's ten opzichte van de referentiesituatie (foto van de leefomgeving) scoren. Hiermee leverde het OER de informatie voor de keuze voor een voorkeursalternatief dat in de ontwerp-omgevingsvisie is opgenomen. De beoordeling van effecten in het OER sluit aan op het abstractieniveau van de omgevingsvisie. De effecten van de scenario's zijn in lijn met het strategische karakter beoordeeld in termen van kansen op positieve effecten en risico's op negatieve effecten. Dat is kwalitatief gedaan, op basis van deskundigenoordeel ('expert-judgement').[6] De resultaten van de scenariobeoordeling zijn uitgewerkt in een notitie (zie bijlage A2) en aan de opstellers van omgevingsvisie gepresenteerd, als input voor het komen tot een voorkeursalternatief.

   De reden dat wordt gesproken van kansen op positieve effecten en risico's op negatieve effecten, is omdat er nog een mate van onzekerheid is over daadwerkelijke uitwerking van nieuw beleid. Pas bij verdere concretisering van het beleid in vervolgplannen wordt duidelijk hoe groot die ontwikkeling van effecten daadwerkelijk is. Voor de beoordeling is een vijfpuntschaal gehanteerd, deze is weergeven in onderstaande tabel.

Tabel 3.1: Gehanteerde scoringsmethodiek bij effectbeoordeling

Score	Definitie
++	Kans op een positief effect
+	Kans op een positief effect – in geringe mate vanwege afhankelijkheid van derden, kleine geografische omvang, kleine effectomvang en/of betreft deel van beoordelingsaspect
0	Nagenoeg geen effect of zowel kansen als risico's, per saldo neutraal effect
-	Risico op een negatief effect – in geringe mate vanwege afhankelijkheid van derden, kleine geografische omvang, kleine effectomvang en/of betreft deel van beoordelingsaspect
- -	Risico op negatief effect

3. *Beoordelen voorkeursalternatief met gekozen nieuw beleid*
   Het voorkeursalternatief is op dezelfde manier als de scenario's beoordeeld. Dit is ook in termen van kansen op positieve effecten en risico's op negatieve effecten en kwalitatief beoordeeld, op basis van deskundigenoordeel ('expert-judgement')[5]. De beargumentatie achter de beoordeling is opgenomen in bijlage A3.

[6] *Betrokken expertises bij de beoordeling: geluidhinder, luchtkwaliteit, bodem, water, klimaat, duurzaamheid, natuur*

Het OER en de worst-case situatie
Het voorgenomen beleid van de gemeente Aalten is op hoog abstractieniveau beschreven. Het is op dit moment nog niet duidelijk of en hoe dit daadwerkelijk een plek krijgt in de Aaltense leefomgeving, dat volgt bij verdere uitwerking van de omgevingsvisie in programma's en plannen. Het OER gaat daarom uit van de zogenaamde worst-case situatie waarin al het voorgenomen beleid wordt ontwikkeld en beschrijft de effecten van deze situatie. Indien in de toekomst blijkt dat de ontwikkeling kleiner is dan nu ingeschat zullen de effecten minder omvangrijk zijn dan in dit OER beschreven.

4. *Beoordelen doelbereik*
   Het nieuwe beleid is ook beoordeeld op het behalen van de ambities van de omgevingsvisie ('doelbereik'): dit laat zien in hoeverre verwacht wordt dat het nieuwe beleid bijdraagt aan het halen van de ambities die met de omgevingsvisie nagestreefd worden.

5. *Botsproeven consistentie in beleid*
   Hoewel de omgevingsvisie streeft naar consistentie in beleidsambities en -inhoud, kan er ook sprake zijn van onderlinge strijdigheid. Daarom is in het OER met zogenaamde 'botsproeven' beoordeeld in hoeverre er risico's zijn dat nieuw beleid tot onderlinge strijdigheid kan leiden waarbij de ruimtelijke inpassing leidend is. Daarbij is ook gekeken naar kansen op onderlinge versterking van beleidsonderdelen.

6. *Passende Beoordeling*
   Van het voorkeursalternatief is beoordeeld wat de gevolgen daarvan zijn voor Natura 2000-gebieden. Ook daarbij is aangesloten bij het abstractieniveau van de visie: beoordeling op hoofdlijnen, kwalitatief, op basis van deskundigenoordeel ('expert-judgement') door een ecoloog. De Passende Beoordeling is opgenomen in bijlage A4. In hoofdstuk 10 van dit OER is een samenvatting opgenomen van de belangrijkste bevindingen.

7. *Mitigerende maatregelen*
   In geval van geconstateerde risico's op negatieve effecten, zijn er in het OER mogelijke 'mitigerende maatregelen' opgenomen: maatregelen waarmee negatieve effecten weggenomen of verminderend kunnen worden.

3.2 Beoordelingskader

De kwaliteiten van de leefomgeving en de effecten van de omgevingsvisie zijn in beeld gebracht aan de hand van een beoordelingskader met leefomgevingsthema's. Naast de aspecten binnen het domein van de Omgevingswet (de fysieke leefomgeving), bevat het beoordelingskader ook sociale en economische aspecten. Met een dergelijk breed beoordelingskader – breder dan gangbaar bij een 'traditioneel' MER – kan een OER bijdragen aan een goede weging van belangen in de omgevingsvisie in brede zin. Belangrijk is dat een beoordelingskader voldoende breed moet zijn om de staat van de leefomgeving en het behalen van ambities goed te kunnen duiden. Het beoordelingskader is daarom afgestemd met de huidige kenmerken van de gemeente Aalten en de opgaven in de omgevingsvisie. Hierdoor sluit het beoordelingskader aan bij de specifieke leefomgeving in Aalten.

Van daaruit is tot het beoordelingskader gekomen zoals in onderstaande tabel opgenomen. De beoordelingen in het OER zijn gedaan op basis van de in de tabel opgenomen beoordelingsaspecten.

Tabel 3.2: Beoordelingskader OER Aalten

Thema	Beoordelingsaspect
Omgeving	Geluid, luchtkwaliteit, geur
Veiligheid	Omgevingsveiligheid, sociale veiligheid, verkeersveiligheid
Gezondheid en welzijn	Beweegvriendelijke leefomgeving, maatschappelijke basisvoorzieningen, sociaaleconomische positie, naoberschap (maatschappelijke deelname)
Bodem en water	Bodem, grondwater, oppervlaktewater
Natuur	Natura 2000-gebieden, Natuurnetwerk Nederland, Biodiversiteit
Landschap en cultureel erfgoed	Landbouw, grondgebruik, landschappelijke waarden, archeologie en cultuurhistorische waarden
Klimaat	Broeikasgassen, hittestress, droogte, wateroverlast door hemelwater
Duurzaamheid	Grondstoffen en circulariteit, duurzame energieopwekking en energiebesparing
Wonen	Woningaanbod en -behoefte
Economie	Werkgelegenheid, werklocaties en bedrijventerreinen, vrijetijdseconomie en toerisme
Mobiliteit	Bereikbaarheid en doorstroming, duurzame en slimme mobiliteit, openbaar vervoer, fiets- en wandelnetwerk

4 De ‘foto van de leefomgeving’: hoe staat de Aaltense leefomgeving er op dit moment voor?

De ‘foto van de leefomgeving’ is de referentiesituatie die gebruikt wordt in het OER. De ‘foto’ (2024) is voorafgaand aan de scenariobeoordeling opgesteld. Het beschrijft hoe de Aaltense leefomgeving er nu voor staat op een groot aantal beoordelingsaspecten: de huidige situatie. Ook is in beeld gebracht hoe de leefomgeving zich naar verwachting ontwikkelt in de toekomst (2030-2040): de autonome ontwikkeling. De ‘foto’ is opgenomen in **bijlage A1**.

Met de ‘foto’ wordt duidelijk welke aspecten van de Aaltense leefomgeving er goed of juist slecht voor staan. Met deze informatie kan nieuw beleid in de Omgevingsvisie aansluiten bij de staat van de Aaltense leefomgeving: het verhelpen van knelpunten en/of het koesteren van goede kenmerken.

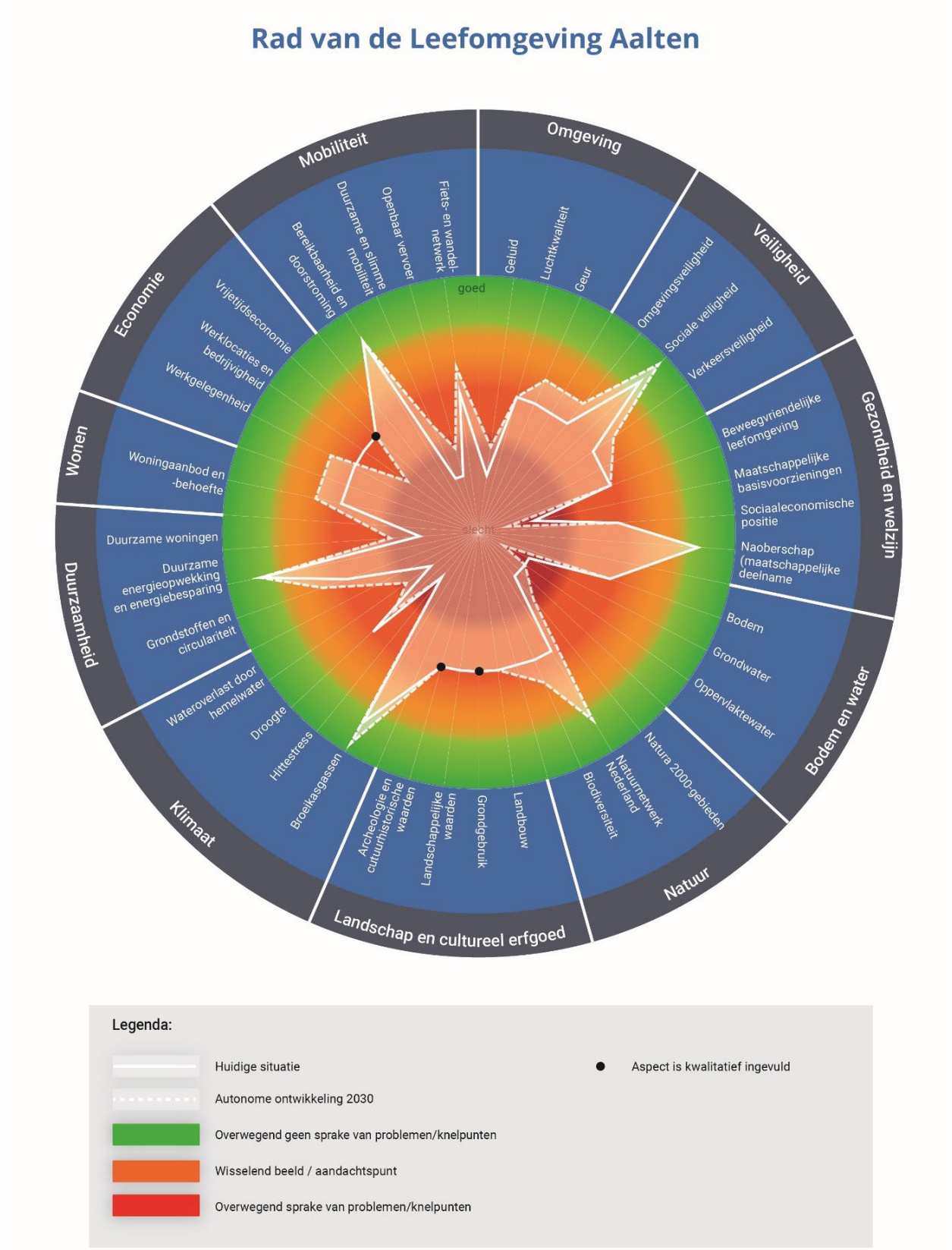
Beoordeling per aspect
Per beoordelingsaspect is een beschrijving gegeven van de huidige situatie en de autonome ontwikkeling en is een kwaliteitsniveau toegekend: groen, oranje of rood. In het algemeen geldt: bij kwaliteitsniveau groen is sprake van een overwegend goede kwaliteit, bij rood is sprake van overwegend slechte kwaliteit. Het toegekende kwaliteitsniveau is een gemeentebreed beeld, daar waar er specifieke relevante afwijkingen zijn van het gemeente brede beeld wordt dat in de onderbouwende beschrijving benoemd.

Belangrijkste bevindingen uit de ‘foto van de leefomgeving’
De resultaten van de ‘foto van de leefomgeving’ – de kwaliteitsniveaus per aspect – zijn samengevat weergegeven in het ‘rad van de leefomgeving Aalten’ (zie onderstaande Figuur 4.1). In dit rad zijn per beoordelingsaspect de kwaliteitsniveaus aangegeven door de positie van de lijn in het groen, oranje of rood.

Zoals zichtbaar in het ‘rad’ zijn er een aantal aspecten in Aalten die er goed voor staan zijn: sociale veiligheid, naoberschap (maatschappelijke deelname), Natuurnetwerk Nederland, broeikasgassen, duurzame energieopwekking en energiebesparing, bereikbaarheid en doorstroming.

Daarnaast zijn er aspecten die er matig voor staan maar niet op het kritische pad liggen, bijvoorbeeld door een verbetering in de autonome situatie: luchtkwaliteit, geur, omgevingsveiligheid, verkeersveiligheid, beweegvriendelijke leefomgeving, sociaal economische positie, bodem, biodiversiteit, landbouw, landschappelijke waarden, grondstoffen en circulariteit, woningaanbod en -behoefte, werkgelegenheid, fiets- en wandelnetwerk.

Tenslotte zijn er een aantal aspecten die geen kwaliteitsniveau hebben gekregen en enkel kwalitatief beschreven zijn, omdat er onvoldoende passende informatie beschikbaar is op een kwaliteitsniveau toe te kennen: grondgebruik, archeologie en cultuurhistorische waarden, vrijetijdseconomie en toerisme.

Figuur 4.1: Rad van de Leefomgeving gemeente Aalten

Knelpunten en aandachtspunten

Uit de 'foto' blijkt dat een aantal aspecten knel- en aandachtspunten vormen in Aalten. Knelpunten zijn de aspecten die in de huidige situatie beoordeeld zijn met kwaliteitsniveau 'rood' en autonoom in het 'rood' blijven. In Tabel 4.1 zijn de aspecten die een knelpunt vormen benoemd en toegelicht.

Tabel 4.1: Knelpunten in de referentiesituatie

Aspect	Toelichting knelpunt
Geluid	In de gemeente Aalten is er op meerdere plekken sprake van geluidhinder door wegverkeer en railverkeer. Er wordt hier niet voldaan aan de wettelijke maximale grenswaarden en de WHO-advieswaarden. De gemeente Aalten heeft geen beleid op het gebied van geluid om de situatie te verbeteren.
Maatschappelijke basisvoorzieningen	De gemiddelde afstand tot veel maatschappelijke basisvoorzieningen, met name winkels, culturele voorzieningen en gezondheid en welzijn, ligt in de gemeente Aalten hoger dan het provinciaal gemiddelde. Ook de percentuele leegstand ligt hoger dan het provinciaal gemiddelde. Door vergrijzing en veranderende behoeften in voorzieningen zal de afstand tot voorzieningen in de toekomst toenemen. De gemeente Aalten heeft geen specifiek beleid voor voorzieningen om de situatie te verbeteren.
Grondwater	De gemiddelde grondwaterstand in het bebouwde gebied ligt veelal diep onder het maaiveld. Klimaatverandering zal zorgen voor meer extreem droge en natte periodes en meer interne verzilting. De gemeente Aalten heeft geen specifiek beleid voor grondwater om de situatie te verbeteren.
Oppervlaktewater	De chemische toestand van het oppervlaktewater in de gemeente Aalten voldoet aan de KRW-doelstelling. De ecologische toestand is matig/ontoereikend en voldoet daarmee niet aan de KRW-doelstelling. Het is daarom niet aannemelijk dat voldaan wordt aan de KRW-doelen voor 2027. Er is op verschillende plekken in het buitengebied sprake van droogval van watergangen en stilstaand water. Door klimaatverandering zal er vaker sprake zal zijn van droogval. De provincie en het waterschap nemen maatregelen om de waterkwaliteit te bevorderen. De gemeente Aalten heeft geen beleid om oppervlaktewaterkwaliteit te verbeteren.
Natura 2000-gebieden	In de gemeente Aalten liggen géén Natura 2000-gebieden. Er zijn vier gebieden net buiten de gemeentegrens: het Willinks Weust, Bekendelle, Wooldse Veen en Korenburgerveen. Activiteiten in de gemeente kunnen invloed hebben op deze gebieden. Voor alle gebieden geldt dat geen enkele instandhoudingsdoelstelling zich bevindt in een gunstige staat van instandhouding en dat er sprake is van een overschrijding van de kritische depositiewaarde van stikstof. Er is beleid om de staat van instandhouding van de gebieden te verbeteren, maar het is onzeker of de stikstofsituatie voldoende verbetert. De gemeente is niet verantwoordelijk voor de Natura 2000-gebieden maar kan wel keuzes maken die een positieve of negatieve invloed hebben op deze gebieden.
Hittestress	In grote delen van de bebouwde kom (de plekken waar veel mensen verblijven; Aalten, Dinxperlo en Bredevoort) is sprake van een stedelijk hitte-eiland effect van 2ºC of meer. Dit heeft effecten op de gezondheid van mensen. Door klimaatverandering zal hittestress verder toenemen. De gemeente zet in op het vergroten van groen en blauw om zo de opwarming van de bebouwde kom tegen te gaan.
Wateroverlast door hemelwater	Door een extreme bui die eens per 100 jaar voor kan komen, blijft op veel plekken water op straat staan. In de bebouwde kom van Dinxperlo en Aalten zijn enkele wegen gedurende enkele uren onbegaanbaar. Het percentage verharding in de bebouwde kom is relatief hoog, waardoor water slecht weg kan stromen. De gemeente zet met haar beleid actief in op het ontkoppelen van het verharde oppervlak en het anders inrichten van de riolering.
Duurzame woningen	De gemeente Aalten heeft relatief weinig woningen met een groen energielabel (B of hoger). Met haar beleid zet de gemeente in op het verduurzamen van woningen.

Aspect	Toelichting knelpunt
Werklocaties en bedrijvigheid	Op dit moment is er sprake van een tekort aan bedrijventerreinen en kantoorlocaties. Het aanbod ligt onder het frictieniveau van 5%, waardoor de markt niet op een gezonde manier kan doorstromen. De verwachting is dat de vraag naar bedrijventerreinen toe zal nemen in de toekomst. De harde plancapaciteit blijft achter en er is geen zachte plancapaciteit om aan de vraag te doen. Voor kantoorlocaties is de verwachting dat in de hele Achterhoek de vraag af zal nemen waardoor de leegstand toeneemt tot ver boven het niveau van een gezonde markt.
Openbaar vervoer	In de gemeente Aalten is de gemiddelde afstand tot een treinstation kleiner dan landelijk gemiddeld, maar de afstand tot belangrijk overstapstation of een andere OV-halte is juist groter. Ook de ontsluitingskwaliteit is lager dan gemiddeld. Vanuit de regio en de provincie wordt er ingezet op het verbeteren van de toegankelijkheid van het openbaar vervoer.

Naast knelpunten zijn er aandachtspunten. Aandachtspunten zijn de aspecten die in de huidige situatie beoordeeld zijn met kwaliteitsniveau ‘rood’ en autonoom verbeteren naar ‘oranje’ of in de huidige situatie beoordeeld zijn met kwaliteitsniveau ‘oranje’ en autonoom verslechteren binnen ‘oranje’ of naar ‘rood’. In Tabel 4.2 zijn de aspecten die een aandachtspunt vormen benoemd en toegelicht.

Tabel 4.2: Aandachtspunten in de referentiesituatie

Aspect	Toelichting aandachtspunt
Droogte	Op de hoge zandgronden in de gemeente Aalten is er sprake van een gemiddeld laagste grondwaterstand die te diep onder het maaiveld ligt. Door klimaatverandering zal de grondwaterstand in de toekomst verder zakken waardoor droogtegevoelige natuur het zwaarder zal krijgen. De gemeente neemt verschillende maatregelen om de gevolgen van droogte te beperken.
Duurzame en slimme mobiliteit	In de gemeente Aalten zijn relatief weinig elektrische auto’s en er zijn geen deelauto’s beschikbaar. Autonoom zijn er veel technologische ontwikkelingen die de omslag naar elektrisch rijden stimuleren. De gemeente Aalten is bezig met een basisnetwerk van publieke laadpunten, maar de deelconcepten zullen achterblijven in Aalten. De provincie Gelderland zet zich in om hubs te ontwikkelen waar elektrisch rijden en deelconcepten mogelijk gemaakt wordt.

5 De scenariobeoordeling

5.1 Totstandkoming van de scenario's

De gemeente Aalten heeft ervoor gekozen om de spreekwoordelijke 'hoeken van het speelveld' te onderzoeken met scenario's. Uit de verschillende participatiebijeenkomsten in de deelgebieden is veel informatie opgehaald over hoe de bewoners de Aaltense toekomst voor zich zien. Daarnaast is gekeken naar de opgaven die er al liggen, waarover afspraken zijn gemaakt of die vanuit regionaal of landelijk beleid volgen. Daarbij is gezocht naar een 'minimaal' en 'maximaal' scenario in termen van woningbouw. De scenario's zijn opgesteld door Haskoning in afstemming met de gemeente Aalten. Voor de invulling van de scenario's zijn er in de zomer van 2025 sessies geweest met het projectteam van de gemeente Aalten en het college van B&W. Dit heeft geleid tot vier scenario's die qua invulling van elkaar verschillen. De scenario's zijn in het OER op effecten beoordeeld. De resultaten zijn teruggekoppeld met een 'tussentijdse notitie scenariobeoordeling', deze is opgenomen in **bijlage A2**.

5.2 Aanbevelingen voor het voorkeursalternatief

Op basis van de resultaten van de scenariobeoordeling zijn de volgende suggesties gedaan voor de invulling van het voorkeursalternatief en meegegeven aan de gemeente Aalten.

Locatiekeuze als sturingsinstrument
Een belangrijke eerste stap is het maken van weloverwogen locatiekeuzes, waarmee risico's op negatieve effecten zoveel mogelijk worden verminderd of voorkomen. Dit betekent dat wonen en werken bij voorkeur worden geconcentreerd in gebieden met een goede ontsluiting door het openbaar vervoer, zodat het autogebruik wordt beperkt. Daarnaast is het van belang om nieuwe ontwikkelingen buiten risicocontouren ten aanzien van omgevingsveiligheid te positioneren.

Ook dient rekening gehouden te worden met landschappelijke waarden: nieuwe woon- en werkfuncties zouden bij voorkeur plaatsvinden op locaties waar deze waarden niet worden aangetast. Verder is het wenselijk om geschikte landbouwgronden optimaal te benutten, terwijl minder geschikte gronden kunnen worden afgeschaald of getransformeerd naar andere functies.

Randvoorwaarden voor ontwikkeling
Naast locatiekeuzes is het noodzakelijk om concrete randvoorwaarden op te nemen die helpen om risico's op negatieve effecten te beperken of weg te nemen. Zo kan worden vastgelegd dat nieuwbouw klimaatadaptief en circulair moet zijn, zodat beter wordt ingespeeld op toekomstige klimaatontwikkelingen en grondstoffengebruik.

Ook is het van belang om specifieke eisen op te nemen voor een klimaatadaptieve en biodiverse inrichting van de openbare ruimte. Op het gebied van mobiliteit kan de verkeersaantrekkende werking worden begrensd, bijvoorbeeld door het hanteren van parkeernormen en het stimuleren van deelautovoorzieningen. Tot slot is het wenselijk dat bij uitbreiding of intensivering van bedrijventerreinen nadrukkelijk wordt ingezet op vergroening en klimaatadaptatie.

Aansluiten bij bestaande knelpunten
De bovengenoemde aanbevelingen zijn in belangrijke mate gericht op het adresseren van de knelpunten en aandachtspunten die al aanwezig zijn in de referentiesituatie. Het is daarom van belang dat het nieuwe beleid, en met name het voorkeursalternatief, expliciet maatregelen en ruimtelijke inpassingen bevat die deze knel- en aandachtspunten zo veel mogelijk wegnemen.

Schaal en inpasbaarheid

Bij de beoordeling van de scenario's moet expliciet aandacht worden besteed aan de omvang van de voorgestelde ontwikkelingen. De beoogde schaalsprong in scenario 3 en 4 lijkt dermate groot dat het de vraag is of deze op een zodanige manier kan worden ingepast dat risico's op verslechtering voldoende kunnen worden beperkt. Dit vraagt om een kritische afweging van ambities en uitvoerbaarheid.

Natuurontwikkeling en het Gelders Natuurnetwerk
Daarnaast is het van belang om goed aan te sluiten bij de opgaven voor het Gelders Natuurnetwerk. Dit betekent dat zorgvuldig moet worden gekeken naar welke typen natuur op welke locaties gewenst zijn, en dat de invulling van ruimtelijke ontwikkelingen hier specifiek op wordt afgestemd. Het expliciet benoemen van deze voorwaarden draagt bij aan een robuuste en toekomstbestendige inrichting.

Toekomst van kantoorlocaties
Tot slot vraagt ook de ontwikkeling van kantoorlocaties om een bewuste afweging. Uit de analyse van de leefomgeving blijkt dat de verwachting is dat de vraag naar kantoorruimte in de Achterhoek in de toekomst zal afnemen, waardoor leegstand kan oplopen tot boven het niveau dat als gezond wordt beschouwd. Tegen deze achtergrond is het van belang om zorgvuldig te overwegen of en in welke mate nieuwe kantoorlocaties worden toegevoegd.

6 Het voorkeursalternatief: wat staat er in de ontwerp-Omgevingsvisie?

6.1 Totstandkoming voorkeursalternatief

Het voorkeursalternatief voor de Omgevingsvisie Aalten 2040 is tot stand gekomen via een integrale afweging van verschillende bouwstenen, waarin zowel inhoudelijke analyse als participatie een belangrijke rol hebben gespeeld. De basis voor deze afweging is gevormd door een brede analyse van de fysieke leefomgeving en de opgaven waar de gemeente de komende jaren voor staat. Daarbij is gebruikgemaakt van diverse bouwstenen, waaronder de identiteit en kernkwaliteiten van Aalten, de zogenoemde ‘foto van de leefomgeving’, trends en ontwikkelingen richting 2040 en relevante beleidskaders van andere overheden en de gemeente zelf. Daarnaast zijn ook de wensen, voorkeuren en prioriteiten van inwoners nadrukkelijk meegenomen in het proces.

Deze bouwstenen zijn vervolgens samengebracht in een aantal toekomstscenario’s, die verschillende ontwikkelrichtingen voor de gemeente Aalten representeren. Deze scenario’s zijn integraal beoordeeld in het OER, onder andere op hun effecten op de leefomgeving en in hoeverre zij bijdragen aan het oplossen van bestaande knelpunten en het benutten van kansen die uit de analyse naar voren zijn gekomen. Daarbij is expliciet ook gekeken naar de mate waarin de scenario’s aansluiten bij de wensen en prioriteiten uit de samenleving.

Op basis van deze integrale vergelijking en beoordeling is het voorkeursalternatief (VKA) bepaald. Dit is niet per definitie één van de eerder onderzochte scenario’s. De gemeente heeft opnieuw de puzzel gelegd en daarbij gekeken naar de verschillende onderdelen van de eerder onderzochte scenario’s. Daaruit is een VKA gekozen dat, in samenhang beschouwd, het beste bijdraagt aan het verbeteren van de kwaliteit van de leefomgeving en het realiseren van de opgaven richting 2040, binnen de randvoorwaarden en ambities van de gemeente. Het VKA vormt daarmee een samenhangende vertaling van de verschillende bouwstenen en afwegingen en dient als inhoudelijke basis voor de verdere uitwerking van de omgevingsvisie.

6.2 Onderzochte beleidsuitspraken

De ontwerp-omgevingsvisie (versie 28 mei 2026) betreft een uitgebreid document. Vanuit het OER-perspectief is gekeken welke delen van het voorgenomen beleid concreet genoeg zijn om te beoordelen in het OER. Er is voor gekozen om te focussen op het algemene beleid voor de gemeente Aalten, het beleid voor de deelgebieden wordt op een later moment nog verder uitgewerkt en is daarom niet in dit OER op effecten onderzocht. Daarnaast bevat de ontwerp-omgevingsvisie randvoorwaarden voor ontwikkeling. **Deze zijn niet concreet genoeg om te beoordelen in het OER maar vormen een belangrijk afwegingskader bij verdere uitwerking van de omgevingsvisie.**

Op basis van de teksten uit de ontwerp-omgevingsvisie zijn onderstaande te beoordelen beleidsuitspraken gedestilleerd. Deze zijn per onderwerp in de volgende paragrafen toegelicht. De beoordeling van het OER is gebaseerd op de **worst-case situatie**, waarbij we ervan uitgaan dat het genoemde beleid ook daadwerkelijk ontwikkeld wordt. Er is geen visiekaart opgenomen in de ontwerp-omgevingsvisie. Tenslotte zijn er twee onderwerpen in de ontwerp-omgevingsvisie opgenomen die geen concrete handvatten bevatten om te worden beoordeeld in dit OER of dubbelingen bevatte met andere uitspraken. Het gaat om ‘digitale infrastructuur’ en ‘ruimtelijke inrichting’. Deze uitspraken zijn daarom niet in dit OER beoordeeld op effecten.

6.2.1 Wonen

De gemeente Aalten zet richting 2040 in op een geleidelijke en evenwichtige toevoeging van woningen, waarbij in totaal circa 1.350 nieuwe woningen worden gerealiseerd. Daarvan zijn circa 900 woningen voorzien in de periode 2026–2035[7] en circa 450 woningen in de periode 2035–2040.

Een belangrijk deel van de woningbouwopgave tot 2035 is reeds concreet vertaald in plannen en locaties. Voor de woningbouwopgave wordt primair ingezet op ontwikkelingen binnen de bestaande kernen Aalten, Dinxperlo en Bredevoort, aangevuld met beperkte ontwikkelingen in de kleinere kernen en buurtschappen. In de omgevingsvisie worden verschillende potentiële woningbouwontwikkelingen en lopende initiatieven genoemd, maar de uiteindelijke programmering en locatiekeuze blijven afhankelijk van de verdere planvorming, de woningbehoefte en de beschikbaarheid van infrastructuur. Ook in kleinere kernen en buurtschappen blijft ruimte bestaan voor beperkte woningbouwontwikkelingen die bijdragen aan de leefbaarheid, mits deze passen binnen de ruimtelijke en infrastructurele randvoorwaarden. Ook bestaat ruimte voor woningbouw via functieverandering, herstructurering en herontwikkeling van maatschappelijk vastgoed.

Voor de periode na 2035 gaat de gemeente uit van aanvullende woningbouw (ca. 450 woningen) in zowel de grotere kernen als de kleinere kernen en buurtschappen. De uiteindelijke verdeling wordt in een later stadium bepaald, waarbij onder meer de woningbehoefte, leefbaarheid, de aanwezigheid van voorzieningen en de beschikbare infrastructuur een rol spelen.

De woningbouwontwikkeling wordt gefaseerd uitgevoerd en is mede afhankelijk van de beschikbaarheid en capaciteit van infrastructuur, waaronder energie, water en riolering. De gemeente benadrukt daarbij dat de beschikbaarheid van onder andere energie-, water- en rioleringsinfrastructuur een belangrijke randvoorwaarde vormt voor de uitvoerbaarheid en fasering van de woningbouwopgave.
Nieuwe woningen zijn alleen mogelijk wanneer deze infrastructuur op een duurzame en toekomstbestendige wijze beschikbaar is of tijdig gerealiseerd kan worden. Hiermee bepaalt de beschikbare infrastructuur mede de fasering, prioritering en uitvoerbaarheid van de woningbouwopgave.

In het buitengebied en de buurtschappen vindt woningbouw uitsluitend plaats in de vorm van kleinschalig maatwerk, zoals:

- hergebruik van vrijkomende bebouwing
- kleinschalige toevoegingen bij erven
- generatie-erven en vergelijkbare woonvormen

Grootschalige woningbouw in het buitengebied is nadrukkelijk uitgesloten. Bij de realisatie van woningen wordt rekening gehouden met milieukundige randvoorwaarden, waaronder:

- geurhinder
- spuitzones
- aanwezigheid van agrarische functies

Niet iedere locatie is geschikt voor woningbouw; per locatie wordt beoordeeld of sprake is van een aanvaardbare en toekomstbestendige woonomgeving. Alle woningbouwontwikkelingen, zowel binnen de kernen als in het buitengebied, worden toekomstbestendig ingericht, waarbij rekening wordt gehouden met:

- beschikbare energie-infrastructuur
- water- en bodemsystemen

[7] *Waarvan 235 woningen al tot de autonome ontwikkeling behoren*

- bereikbaarheid

Daarnaast wordt gestuurd op het voorkomen van extra druk op bestaande knelpunten in de leefomgeving, zoals geluidhinder, verkeersveiligheid en bereikbaarheid van voorzieningen.

6.2.2 Voorzieningen, gezondheid en sociale leefomgeving

De gemeente concentreert grotere centrumvoorzieningen, zoals middelbaar onderwijs, detailhandel en zorg, in de kernen Aalten en Dinxperlo, terwijl in kleinere kernen en buurtschappen wordt ingezet op het behouden en versterken van de sociale infrastructuur, waaronder gemeenschapshuizen, verenigingen, sportvoorzieningen en andere ontmoetingsplekken. Voor buurtschappen wordt een gerichte voorzieningenstrategie ontwikkeld, waarbij wordt ingezet op maatwerk en behoud van voorzieningen door onder meer multifunctioneel gebruik, ondersteuning van lokale initiatieven en gerichte investeringen.

Ontwikkelingen zijn alleen mogelijk wanneer zij bijdragen aan het functioneren van de gemeenschap en de toegankelijkheid van voorzieningen, en moeten passen binnen de schaal en draagkracht van het gebied zonder te leiden tot een onevenredige verslechtering van de leefbaarheid. De inrichting van de leefomgeving richt zich op toegankelijke openbare ruimte, veilige routes en voldoende groen. Daarbij geldt als concrete ambitie dat alle inwoners uiterlijk in 2040 binnen 300 meter toegang hebben tot groen, speelruimte of verkoeling.

6.2.3 Mobiliteit

De gemeente stuurt bij mobiliteit op een veilige en goed bereikbare leefomgeving, waarbij bij ruimtelijke keuzes het STOMP-principe wordt toegepast en prioriteit wordt gegeven aan lopen en fietsen, terwijl de auto een noodzakelijke rol blijft vervullen. Uiterlijk in 2030 wordt het merendeel van de wegen binnen de bebouwde kommen ingericht als 30 km/uur gebied.

Richting 2040 wordt een samenhangend fietsnetwerk gerealiseerd tussen alle kernen en buurtschappen, zodat fietsgebruik een volwaardig alternatief vormt voor korte en middellange afstanden. Daarnaast wordt ingezet op het verbeteren van de bereikbaarheid van voorzieningen, onder meer door het benutten van nieuwe mobiliteitsvormen zoals zelfrijdende voertuigen, waarvoor ruimte wordt geboden via pilots en nieuwe mobiliteitsconcepten.

Bij nieuwe ontwikkelingen wordt nadrukkelijk gestuurd op een goede bereikbaarheid en aansluiting op het mobiliteitssysteem, waarbij rekening wordt gehouden met toekomstige mobiliteitsvormen en bijbehorende digitale infrastructuur.

6.2.4 Economie en werkgelegenheid

De gemeente Aalten biedt ruimte aan een vitale lokale economie die past bij de schaal en identiteit van de gemeente, waarbij economische ontwikkelingen geen onaanvaardbare belasting mogen veroorzaken voor milieu, verkeer en leefkwaliteit. Voor toerisme en recreatie wordt het principe van “waardevol toerisme” gehanteerd, waarbij ontwikkeling niet gericht is op maximale groei, maar op een niveau dat past binnen de draagkracht van landschap, natuur en voorzieningen.

Nieuwe recreatieve ontwikkelingen worden met name gestuurd op kleinschaligheid, spreiding en kwaliteit, waarbij in kwetsbare gebieden een terughoudende benadering geldt. Er wordt ruimte geboden voor gematigde groei van kleinschalige verblijfsrecreatie, zoals bed & breakfasts, recreatieverblijven, minicampings en vormen van agrotoerisme, met name in het buitengebied.

Bedrijventerreinen worden primair geherstructureerd en intensiever benut, in combinatie met investeringen in een klimaatadaptieve inrichting, zoals het aanpakken van wateroverlast en hittestress. Uitbreiding van bedrijventerreinen is alleen mogelijk indien noodzakelijk en zorgvuldig ingepast. Nieuwe economische ontwikkelingen zijn uitsluitend toegestaan wanneer zij passen bij het karakter van de gemeente en geen onevenredige druk leggen op de leefomgeving. Daarbij geldt expliciet dat bedrijfsactiviteiten geen negatieve invloed mogen hebben op de kwaliteit van het oppervlaktewater en het functioneren van het afvalwatersysteem, en dat bij nieuwe ontwikkelingen wordt beoordeeld of het afvalwater geschikt is voor verwerking in de bestaande zuiveringsinstallaties.

6.2.5 Land- en tuinbouw

De gemeente Aalten beschouwt de landbouw als een belangrijke drager van het buitengebied en stuurt op een gebiedsgerichte benadering, waarbij de ruimte voor agrarische ontwikkeling per gebied verschilt. In bepaalde gebieden blijft ruimte bestaan voor agrarische ontwikkeling en modernisering, mits deze past binnen de geldende milieukaders en bijdraagt aan een toekomstbestendige bedrijfsvoering. In andere gebieden gelden strengere voorwaarden en wordt terughoudend omgegaan met uitbreiding van agrarische activiteiten.

De landbouwtransitie richt zich concreet op het verminderen van emissies, het beperken van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en het versterken van bodem- en waterkwaliteit en biodiversiteit, onder meer via kringlooplandbouw en natuurinclusieve landbouw.

In de periode 2035–2040 wordt een deel van de woningbouwopgave in het buitengebied gerealiseerd, waarvoor een zorgvuldige afweging met de landbouwfunctie noodzakelijk is.

Voor vrijkomende agrarische bebouwing geldt dat hergebruik van bestaande erven de voorkeur heeft boven nieuw ruimtebeslag. Functieverandering is mogelijk, mits deze past bij de schaal en het karakter van het gebied en geen extra druk legt op landschap, verkeer, milieu en leefkwaliteit. Daarnaast wordt ruimte geboden voor kleinschalige nevenactiviteiten, zoals verblijfsrecreatie en agrotoerisme, mits deze passen binnen de schaal van het buitengebied en geen belemmering vormen voor de agrarische functie. Alle ontwikkelingen moeten passen binnen een toekomstbestendige landbouwstructuur en mogen niet leiden tot een onevenredige aantasting van landschap, natuur, water, agrarische functies of de kwaliteit van de leefomgeving.

6.2.6 Natuur, landschap en biodiversiteit

De gemeente Aalten zet in op het behoud en de versterking van natuur, landschap en biodiversiteit, met als kern de ontwikkeling van een samenhangende groenblauwe structuur bestaande uit onder andere houtwallen, beekdalen, waterlopen en ecologische verbindingen. Nieuwe ontwikkelingen zijn alleen mogelijk wanneer zij deze structuur behouden of versterken/herstellen.

Richting 2040 wordt gewerkt aan een aantoonbare versterking van de groenblauwe dooradering in zowel het buitengebied als de kernen, onder meer door het verbinden van landschapselementen tot één robuust netwerk. Daarnaast wordt richting 2030 ingezet op herstel van biodiversiteit met minimaal 20% van de ecosystemen, met verdere uitbreiding richting 2040 en 2050. De gemeente onderscheidt specifieke focusgebieden waar deze versterking prioriteit heeft, waaronder:

- het noordelijk deel van de gemeente
- het gebied ten noordoosten en westen van Dinxperlo
- het gebied in en rond De Haart

In deze gebieden wordt gericht ingezet op herstel en versterking van natuur, landschap en waterstructuren.

In kwetsbare gebieden, zoals nabij natuurgebieden en in beekdalen, geldt een terughoudende benadering met strengere eisen aan ontwikkelingen. Tevens wordt rekening gehouden met recreatieve druk, waarbij intensivering van recreatief gebruik wordt beperkt in gebieden waar de draagkracht onder druk staat.

Bij ruimtelijke ontwikkelingen wordt nadrukkelijk rekening gehouden met stikstofdepositie en de nabijheid van Natura 2000-gebieden, met name richting Winterswijk. Ontwikkelingen zijn uitsluitend toegestaan wanneer zij voldoen aan de geldende regelgeving en geen significant negatieve effecten hebben op beschermde natuurgebieden.

Daarnaast geldt dat woningbouw, agrarische en economische ontwikkelingen alleen mogelijk zijn wanneer zij passen binnen de stikstofkaders en bijdragen aan een duurzame ontwikkeling van het gebied. Ontwikkelingen die leiden tot een onevenredige aantasting van natuur, landschap, water of biodiversiteit zijn niet toegestaan, tenzij sprake is van een zwaarwegend maatschappelijk belang en per saldo een volwaardige compensatie of kwaliteitsverbetering wordt gerealiseerd.

6.2.7 Water, bodem en klimaat

De gemeente Aalten hanteert het uitgangspunt dat water en bodem sturend zijn voor ruimtelijke keuzes, waarbij ontwikkelingen alleen mogelijk zijn wanneer zij passen binnen de natuurlijke kenmerken van het gebied en geen negatieve effecten veroorzaken op het water- en bodemsysteem. Daarbij geldt dat ontwikkelingen uitsluitend zijn toegestaan wanneer de bodemkwaliteit geschikt is, inclusief aandacht voor stoffen zoals PFAS en andere zeer zorgwekkende stoffen. De rioleringsinfrastructuur en de capaciteit van het watersysteem vormen een expliciete randvoorwaarde: nieuwe ontwikkelingen zijn alleen uitvoerbaar wanneer de afvoer en verwerking van afvalwater duurzaam en toekomstbestendig kan worden geregeld, zo nodig via uitbreiding van het riool of alternatieve systemen.

In het kader van de Kaderrichtlijn Water (KRW) geldt dat oppervlakwateren uiterlijk in 2027 aan de normen moeten voldoen, waarbij ontwikkelingen geen verslechtering van de waterkwaliteit mogen veroorzaken en waar mogelijk bijdragen aan verbetering. Richting 2050 wordt ingezet op een klimaatbestendig watersysteem, met als concrete ambitie dat minimaal 70% van het verhard oppervlak wordt afgekoppeld en lokaal wordt geïnfiltreerd of geborgen. In zowel bestaande als nieuwe situaties wordt ingezet op vergroening, waterberging en het verminderen van verhard oppervlak

De inrichting van de leefomgeving wordt afgestemd op het watersysteem door het vasthouden, bergen en vertraagd afvoeren van water en het afstemmen van functies op de draagkracht van de bodem. Daarbij krijgen beekdalen en lage gebieden meer ruimte voor water en wordt in deze zones terughoudend omgegaan met nieuwe ontwikkelingen.
Ontwikkelingen zijn uitsluitend toegestaan wanneer zij passen binnen de beschikbare capaciteit van water-, bodem- en rioleringssystemen en geen onevenredige verslechtering veroorzaken van deze systemen, waarbij tevens rekening wordt gehouden met regionale wateropgaven en afstemming met het waterschap en omliggende gemeenten noodzakelijk is.

6.2.8 Energie en klimaat

De gemeente Aalten zet in op een klimaatneutrale, energiezuinige en toekomstbestendige leefomgeving. Daarbij wordt toegewerkt naar een situatie waarin de gemeente uiterlijk in 2050 energieneutraal en aardgasvrij is en de uitstoot van broeikasgassen sterk is teruggebracht. Als tussenstap wordt aangesloten bij de nationale doelstelling om de CO_2-uitstoot in 2030 met ten minste 55% te reduceren ten opzichte van 1990.

Om deze ambitie te realiseren wordt prioriteit gegeven aan energiebesparing, het verduurzamen van bestaande gebouwen en het stimuleren van duurzame energievoorzieningen. De energietransitie wordt stapsgewijs uitgevoerd, waarbij ruimte wordt geboden voor innovatieve en gebiedsgerichte oplossingen die passen bij de kenmerken van de gemeente en haar kernen. Nieuwe ontwikkelingen worden toekomstbestendig ingericht en dragen bij aan de verduurzaming van de gebouwde omgeving.

Bij de ontwikkeling van duurzame energievoorzieningen wordt gestreefd naar een zorgvuldige inpassing in de leefomgeving. Ruimtelijke keuzes worden integraal afgewogen, waarbij onder meer rekening wordt gehouden met landschap, natuur, cultuurhistorie, leefbaarheid, gezondheid en de kwaliteit van de fysieke leefomgeving. Eventuele initiatieven voor duurzame energieopwekking vragen een afzonderlijke afweging waarin deze belangen worden betrokken.

De gemeente onderkent daarnaast dat de beschikbaarheid van energie-infrastructuur een belangrijke randvoorwaarde vormt voor de realisatie van ruimtelijke ontwikkelingen. De capaciteit van het energiesysteem en het elektriciteitsnet is medebepalend voor de uitvoerbaarheid, fasering en prioritering van ontwikkelingen binnen de gemeente. Nieuwe ontwikkelingen dienen daarom aan te sluiten bij de beschikbare of realiseerbare energie-infrastructuur.

Alle ontwikkelingen dragen bij aan een duurzame en klimaatbestendige leefomgeving en worden beoordeeld in samenhang met andere maatschappelijke opgaven. Hierbij wordt gestreefd naar een evenwichtige balans tussen energievoorziening, ruimtelijke kwaliteit, leefbaarheid en een gezonde fysieke leefomgeving.

6.2.9 Circulariteit

De gemeente zet in op een circulaire leefomgeving met maximaal hergebruik van grondstoffen en minimale afvalproductie, met als doelen 50% minder gebruik van primaire grondstoffen in 2030 en volledige circulariteit in 2050. Circulair bouwen speelt hierbij een belangrijke rol en wordt gestimuleerd door het gebruik van herbruikbare en biobased materialen en door ontwerpen gericht op toekomstig hergebruik. Dit wordt richting 2030 zoveel mogelijk als uitgangspunt gehanteerd bij gemeentelijke projecten en gebiedsontwikkelingen, en ook bij particuliere initiatieven actief gestimuleerd.
Daarnaast wordt in landbouw en bedrijvigheid ingezet op het sluiten van kringlopen en hergebruik van reststromen. Tegelijkertijd streeft de gemeente naar een sterke vermindering van restafval per inwoner, waarbij ontwikkelingen moeten bijdragen aan zorgvuldig grondstoffengebruik en een duurzame, toekomstbestendige leefomgeving.

6.2.10 Milieu en emissie

De gemeente zet in op het beperken van emissies en het verbeteren van luchtkwaliteit, geluid en geur, waarbij vooral in het buitengebied een goede balans tussen landbouw en wonen nodig is. Ontwikkelingen zijn alleen toegestaan als ze voldoen aan de geldende normen, geen onaanvaardbare hinder veroorzaken en passen binnen de gewenste milieukwaliteit, waarbij ook cumulatieve effecten worden meegewogen. De gemeente sluit aan bij het Schone Lucht Akkoord en streeft naar waarden die waar mogelijk voldoen aan

strengere WHO-adviezen. Op locaties met een hoge milieubelasting wordt terughoudend omgegaan met nieuwe ontwikkelingen, die altijd moeten bijdragen aan een gezonde en evenwichtige leefomgeving.

6.2.11 Veiligheid

De gemeente Aalten stuurt op een veilige en weerbare leefomgeving, waarbij ontwikkelingen alleen mogelijk zijn wanneer zij voldoen aan de geldende veiligheidsnormen en geen onaanvaardbare risico's opleveren. Hierbij wordt veiligheid breed opgevat, inclusief risico's van bedrijven, transport van gevaarlijke stoffen, energie infrastructuur en klimaatrisico's. Voor risicovolle activiteiten wordt aangesloten bij de categorieën uit het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl).

De gemeente hanteert als concrete randvoorwaarde dat nieuwe zeer kwetsbare functies, zoals zorginstellingen, scholen en woningen voor minder zelfredzame groepen, niet worden gerealiseerd in gebieden met verhoogde risico's. Daarnaast wordt bij ruimtelijke ontwikkelingen expliciet rekening gehouden met overstromingsrisico's en waterveiligheid, waarbij wordt gestuurd op bescherming tegen overstromingen en het beperken van risico's bij extreme neerslag.

Richting 2050 werkt de gemeente toe naar het voldoen aan nationale normen voor waterveiligheid en naar een verdere verbetering van de omgevingsveiligheid, onder meer door het verminderen van verkeersslachtoffers en het beperken van risico's in de leefomgeving. Ontwikkelingen worden integraal beoordeeld op veiligheid, inclusief nieuwe risico's zoals klimaatverandering, energie-infrastructuur en digitale kwetsbaarheid.

Alle ontwikkelingen moeten bijdragen aan een veilige leefomgeving en mogen niet leiden tot een verslechtering van de veiligheid of leefbaarheid. Daarbij wordt ook gestuurd op een inrichting van de openbare ruimte die overzichtelijk, toegankelijk en sociaal veilig is en ontmoeting en sociale controle ondersteunt.

6.2.12 Cultureel erfgoed en identiteit

De gemeente Aalten zet in op het behoud en de versterking van cultureel erfgoed en identiteit, waarbij historische structuren, monumenten en karakteristieke landschappen worden beschermd en waar mogelijk versterkt. Nieuwe ontwikkelingen zijn alleen mogelijk wanneer zij passen bij de schaal, structuur en geschiedenis van het gebied.

Daarnaast wordt ingezet op herbestemming van erfgoed, zodat bestaande gebouwen behouden blijven en een nieuwe functie krijgen. Erfgoed wordt niet alleen beschermd, maar ook actief zichtbaar en beleefbaar gemaakt, onder meer door herstel en versterking van historische structuren zoals waterlopen, vestingwerken en landschapselementen.

Bij ruimtelijke ontwikkelingen wordt nadrukkelijk rekening gehouden met archeologische waarden. Ontwikkelingen zijn alleen toegestaan wanneer deze waarden worden behouden, onderzocht of zorgvuldig veiliggesteld. Ook wordt ingezet op het zichtbaar maken van archeologisch erfgoed als onderdeel van de identiteit van het gebied. Alle ontwikkelingen moeten zorgvuldig omgaan met cultuurhistorische waarden en bijdragen aan het behoud en de versterking van de identiteit van Aalten.

7 De effectbeoordeling: wat zijn de gevolgen van het voorkeursalternatief?

In dit hoofdstuk zijn de effecten van het voorkeursalternatief (VKA) beschreven. Dit is gedaan door de beleidsuitspraken uit de ontwerp-omgevingsvisie (versie 28 mei 2026) te toetsen aan de beoordelingsaspecten uit de ‘foto van de leefomgeving’. Het voorkeursalternatief voor de omgevingsvisie is niet in detail uitgewerkt, waardoor het niet mogelijk is om de effecten precies (kwantitatief) te berekenen. Er is daarom een oordeel gedaan op basis van expert-judgement, waarin gesproken wordt van kansen op positieve effecten en risico’s op negatieve effecten, uitgaande van de worst-case situatie. Dit geeft een indicatie van de mogelijke gevolgen van een beleidsuitspraak. De effecten die daadwerkelijk optreden zijn onder meer afhankelijk van de precieze beleidsinvulling en concretisering van het beleid in bijvoorbeeld een programma en/of een omgevingsplan.

Allereerst is een samenvattend beeld gegeven van de effecten per beleidsuitspraak. Vervolgens is ingezoomd op de beoordelingsaspecten uit de ‘foto van de leefomgeving’. De uitkomsten van de effectbeoordeling op het niveau van beoordelingsaspecten zijn opgenomen in het ‘rad van de leefomgeving’ zoals te zien in figuur. De effectbeoordeling van het VKA, inclusief toelichting, is opgenomen in **bijlage A3**.

7.1 Beoordeling per beleidsuitspraak

Deze paragraaf schetst een beeld van de effecten per beleidsuitspraak. De effecten zijn gebaseerd op de beargumentatie zoals opgenomen in bijlage A3. Voor elke beleidsuitspraak heeft de gemeente ook randvoorwaarden geformuleerd, deze zijn in de beoordeling meegenomen.

7.1.1 Wonen

De beleidsuitspraak voor wonen in het voorkeursalternatief richt zich op een geleidelijke en evenwichtige toevoeging van woningen tot 2040, met het oog op een betere balans tussen vraag en aanbod en specifieke aandacht voor doelgroepen zoals starters, jongeren en ouderen. De ontwikkeling wordt gefaseerd gerealiseerd en geconcentreerd in de kernen, met slechts beperkte en kleinschalige toevoegingen in het buitengebied.

De effecten van deze woningbouwopgave zijn overwegend beperkt van omvang, maar vertonen wel een duidelijk patroon van licht negatieve milieueffecten en enkele positieve sociaal-maatschappelijke effecten. De toevoeging van woningen leidt tot een beperkte toename van verkeer, wat zich vertaalt in lichte verslechteringen op aspecten als geluid, luchtkwaliteit en verkeersveiligheid. Ook bestaat er een beperkt risico op toename van geurhinder en externe veiligheidsrisico’s, met name wanneer woningen nabij agrarische functies of infrastructuur worden gerealiseerd. Deze effecten blijven echter gering, doordat het aantal woningen relatief beperkt is en de ontwikkeling verspreid plaatsvindt over meerdere locaties.

Op het gebied van water en klimaatadaptatie treden eveneens enkele licht negatieve effecten op. Door de toename van verhard oppervlak en het extra watergebruik kan sprake zijn van een beperkte daling van de grondwaterstand, een groter risico op droogte en een lichte toename van hemelwateroverlast. Ook kan de aanvulling van oppervlaktewater onder druk komen te staan. Deze effecten zijn echter beperkt van omvang en hangen sterk samen met de mate waarin aanvullende maatregelen worden getroffen in de verdere uitwerking.

Voor natuur en biodiversiteit zijn de effecten licht negatief. Extra verkeer leidt tot een beperkte toename van stikstofemissies, wat een risico vormt voor Natura 2000-gebieden, het Natuurnetwerk Nederland en de biodiversiteit. Daarnaast kan woningbouw aan de randen van kernen en in het buitengebied leiden tot

lichte aantasting van landschappelijke waarden en versnippering. Ook hier geldt dat de effecten beperkt blijven door de relatief kleine omvang en de randvoorwaarden die sturen op inpassing in de bestaande omgeving.

Tegenover deze milieueffecten staan enkele duidelijke positieve effecten op sociaal-maatschappelijk vlak. De woningbouw draagt sterk bij aan het verminderen van de woningdruk en het beter bedienen van de lokale woningbehoefte. Daarnaast ontstaan kansen voor versterking van het naoberschap, met name in het buitengebied door vormen van meergeneratiewonen op bijvoorbeeld erven. Ook kunnen nieuwe woningen in de kernen bijdragen aan een betere nabijheid van voorzieningen en daarmee aan de leefkwaliteit, al wordt dit effect deels gecompenseerd door grotere afstanden in het buitengebied.

Per saldo leidt de beleidsuitspraak voor wonen daarmee tot een overwegend neutraal tot licht negatief milieuprofiel met meerdere kleine risico's op het gebied van milieu, natuur en water, maar zonder significante verslechteringen. Tegelijkertijd levert de woningbouwopgave een duidelijke positieve bijdrage aan de volkshuisvesting en in beperkte mate aan de sociale samenhang en leefbaarheid. De uiteindelijke effecten zijn daarbij sterk afhankelijk van de concrete locatiekeuzes en de wijze waarop in de verdere planuitwerking invulling wordt gegeven aan randvoorwaarden en mitigerende maatregelen.

7.1.2 Voorzieningen, gezondheid en sociale leefomgeving

De beleidsuitspraak voor voorzieningen, gezondheid en de sociale leefomgeving richt zich op het concentreren van grotere voorzieningen in de kernen Aalten en Dinxperlo, in combinatie met het versterken van sociale infrastructuur in de buurtschappen. Daarbij ligt de nadruk op toegankelijkheid, inclusiviteit en een kwalitatief goede leefomgeving, zonder dat de leefbaarheid of het functioneren van voorzieningen onder druk komt te staan.

De effecten van deze beleidsrichting zijn overwegend neutraal, met op meerdere aspecten nauwelijks meetbare veranderingen. Omdat het vooral gaat om het bundelen en verbeteren van bestaande voorzieningen, en niet om grootschalige toevoegingen, treedt er geen significante toename op van verkeer of ruimtelijke druk. Hierdoor blijven effecten op milieuaspecten zoals geluid en luchtkwaliteit beperkt en per saldo neutraal. Ook op het gebied van omgevingsveiligheid is geen sprake van nieuwe risico's, aangezien geen kwetsbare functies worden toegevoegd in risicogebieden.

Op sociaal-maatschappelijk vlak zijn er wel positieve effecten zichtbaar. Door in te zetten op sociale infrastructuur in de buurtschappen, zoals ontmoetingsplekken en verenigingen, ontstaat een grotere sociale cohesie en meer onderlinge betrokkenheid. Dit vertaalt zich in een lichte verbetering van de sociale veiligheid en het naoberschap, doordat meer sociale controle en gemeenschapsvorming kunnen ontstaan. Daarnaast kan multifunctioneel gebruik van voorzieningen leiden tot meer activiteit gedurende de dag, wat eveneens bijdraagt aan een gevoel van veiligheid en levendigheid.

Ook op het gebied van verkeersveiligheid worden beperkte positieve effecten verwacht. Door de inrichting van veilige routes en het beter verbinden van voorzieningen kunnen verkeerssituaties lokaal verbeteren, al geldt dat deze maatregelen niet primair gericht zijn op bestaande knelpunten en de effecten daarom relatief klein blijven. Voor de beweegvriendelijke leefomgeving en de beschikbaarheid van voorzieningen geldt dat de effecten per saldo neutraal zijn: enerzijds profiteren inwoners in de kernen van nabijheid tot geconcentreerde voorzieningen, terwijl inwoners in het buitengebied juist te maken kunnen krijgen met grotere afstanden.

Voor natuur en ruimtegebruik zijn de effecten verwaarloosbaar. Omdat er geen noemenswaardige uitbreiding van voorzieningen plaatsvindt, verandert het grondgebruik nauwelijks en is er geen significante invloed op Natura 2000-gebieden of andere natuurwaarden.

Per saldo leidt de beleidsuitspraak voor voorzieningen, gezondheid en sociale leefomgeving daarmee tot een overwegend neutraal effectprofiel, gecombineerd met licht positieve effecten op sociale samenhang en veiligheid. De beleidslijn zorgt vooral voor kwalitatieve verbetering en efficiënter gebruik van bestaande voorzieningen, zonder dat dit gepaard gaat met significante milieueffecten.

7.1.3 Mobiliteit

De beleidsuitspraak voor mobiliteit in het voorkeursalternatief richt zich op het versterken van duurzame mobiliteit, met prioriteit voor lopen en fietsen volgens het STOMP-principe, het verlagen van snelheden in de kernen en het verbeteren van het fietsnetwerk tussen kernen en buurtschappen. Tegelijkertijd blijft de auto een noodzakelijke modaliteit en wordt ingezet op innovatie, zoals zelfrijdende voertuigen.

De effecten van deze mobiliteitsstrategie zijn overwegend licht positief, maar in veel gevallen afhankelijk van de mate waarin gedragsverandering daadwerkelijk optreedt. Op het gebied van milieu en emissies zijn er beperkt positieve effecten zichtbaar. Door het stimuleren van lopen en fietsen en het verlagen van snelheden kan sprake zijn van een lichte afname van geluidhinder, luchtverontreiniging en broeikasgasemissies. Deze effecten blijven echter gering, omdat geen harde maatregelen worden getroffen om autogebruik substantieel te verminderen en het resultaat dus sterk afhankelijk is van het gedrag van bewoners en gebruikers.

Voor verkeersveiligheid is het effect eveneens positief, met name door de voorgenomen snelheidsverlaging naar 30 km/uur en de inrichting van wegen en netwerken die beter aansluiten op langzaam verkeer. Dit kan leiden tot een afname van verkeersongevallen. Tegelijkertijd ontstaat een lichte onzekerheid doordat een toename van fietsgebruik ook leidt tot meer kwetsbare verkeersdeelnemers op de weg. Per saldo blijft het effect positief, maar beperkt van omvang.

Op het gebied van leefkwaliteit en gezondheid zijn eveneens positieve effecten zichtbaar. Het verbeteren van het fiets- en wandelnetwerk en het stimuleren van actieve mobiliteit dragen bij aan een meer beweegvriendelijke leefomgeving. Ook kan dit indirect bijdragen aan betere luchtkwaliteit en gezondheid. Deze effecten zijn echter afhankelijk van het daadwerkelijke gebruik van de nieuwe infrastructuur en blijven daarom beperkt in omvang.

Voor natuur en biodiversiteit is het beeld gemengd. Enerzijds kan een verschuiving naar duurzamere mobiliteit leiden tot minder stikstofuitstoot en daarmee een positief effect hebben op Natura 2000-gebieden en natuurkwaliteit. Anderzijds brengen nieuwe fietsverbindingen risico’s met zich mee, zoals barrièrewerking en verstoring van soorten, met name wanneer deze door kwetsbare gebieden worden aangelegd. Per saldo resulteert dit in een neutraal tot licht negatief effect op biodiversiteit.

De effecten op bereikbaarheid en doorstroming zijn per saldo neutraal. Enerzijds kan verminderd autogebruik en inzet op slimme mobiliteit leiden tot een betere doorstroming, maar anderzijds kan een toename van fietsverkeer en menging van verkeersstromen juist tot vertragingen leiden. De uitkomst is daarmee afhankelijk van de balans tussen verschillende modaliteiten en de concrete uitwerking in het mobiliteitssysteem.

Positief is dat de beleidsuitspraak sterk bijdraagt aan de ontwikkeling van duurzame en slimme mobiliteit. De inzet op innovatieve toepassingen en de duidelijke prioritering van fietsen en wandelen leidt tot een duidelijke verbetering van het fiets- en wandelnetwerk, wat één van de meest uitgesproken positieve effecten binnen dit thema vormt.

Per saldo leidt de mobiliteitsstrategie daarmee tot een overwegend licht positief effectprofiel, met duidelijke kansen op het gebied van verkeersveiligheid, duurzame mobiliteit en leefkwaliteit. Tegelijkertijd blijven de meeste effecten beperkt van omvang en sterk afhankelijk van gedragsverandering en de concrete ruimtelijke uitwerking.

7.1.4 Economie en werkgelegenheid

De beleidsuitspraak voor economie en werkgelegenheid richt zich op het versterken van een vitale, lokaal verankerde economie die past bij de schaal en identiteit van Aalten. De nadruk ligt op herstructurering en intensivering van bestaande bedrijventerreinen, kleinschalige en zorgvuldig ingepaste uitbreiding waar nodig, en een terughoudende ontwikkeling van recreatie en toerisme, gericht op kwaliteit en draagkracht van het gebied.

De effecten van deze beleidsrichting zijn per saldo gemengd, met zowel licht negatieve milieueffecten als enkele positieve sociaaleconomische effecten. Door de beperkte groei van bedrijvigheid en het uitgangspunt van intensivering kan sprake zijn van een lichte toename van verkeer. Dit leidt tot kleine negatieve effecten op aspecten zoals geluid en luchtkwaliteit, evenals een lichte toename van broeikasgasemissies. De omvang hiervan blijft onzeker en beperkt, omdat de mate van groei niet concreet is uitgewerkt en sterk afhankelijk is van de feitelijke ontwikkeling van de vraag.

Ook op het gebied van veiligheid en verkeer ontstaan enkele aandachtspunten. De intensivering van bedrijventerreinen kan leiden tot een toename van kwetsbare functies binnen risicocontouren en tot meer (zwaar) verkeer, wat een beperkt negatief effect heeft op de verkeersveiligheid. Tegelijkertijd kan de kwaliteit van bedrijventerreinen verbeteren door herstructurering, wat juist bijdraagt aan een gevoel van sociale veiligheid. Per saldo is daarmee sprake van een licht negatief veiligheidsprofiel met een positieve component op sociale beleving.

Voor natuur, landschap en milieu is eveneens sprake van licht negatieve effecten. Extra verkeer kan leiden tot een beperkte toename van stikstofemissies, met risico's voor Natura 2000-gebieden, het Natuurnetwerk Nederland en de biodiversiteit. Daarnaast kunnen herstructurering en eventuele uitbreiding van bedrijventerreinen leiden tot verstoring van soorten en een lichte aantasting van landschappelijke en cultuurhistorische waarden. Deze effecten blijven echter beperkt door de kleinschalige en voorwaardelijke uitbreidingsmogelijkheden en de inzet op zorgvuldige inpassing.

Op het gebied van bodem en water is het beeld overwegend neutraal. Herstructurering kan zowel kansen bieden voor bodemsanering als risico's voor nieuwe verontreiniging, waardoor het effect per saldo in balans blijft. Ook voor grond- en oppervlaktewater geldt dat, mede door de inzet op klimaatadaptieve inrichting, geen significante effecten worden verwacht.

Tegenover deze milieueffecten staan duidelijke positieve economische effecten. De beleidsuitspraak biedt ruimte voor beperkte groei van bedrijvigheid en versterking van bestaande bedrijven, wat bijdraagt aan de werkgelegenheid en de economische vitaliteit van de gemeente. Ook ontstaat een betere balans tussen vraag en aanbod op bedrijventerreinen en worden kansen geboden voor de vrijetijdseconomie, mits passend binnen het karakter van de gemeente. Deze effecten zijn positief, maar nadrukkelijk van beperkte schaal en gericht op de lokale economie.

Per saldo leidt de beleidsuitspraak voor economie en werkgelegenheid daarmee tot een licht negatief milieuprofiel, voornamelijk als gevolg van extra verkeer en bijbehorende emissies, gecombineerd met duidelijke maar bescheiden positieve effecten voor werkgelegenheid en economische ontwikkeling. De uiteindelijke impact is afhankelijk van de mate en locatie van uitbreiding en de wijze waarop herstructurering en inpassing in de praktijk worden vormgegeven.

7.1.5 Land- en tuinbouw

De beleidsuitspraak voor land- en tuinbouw in het voorkeursalternatief zet in op het behouden en versterken van de landbouwsector als drager van het buitengebied, gecombineerd met een transitie naar meer duurzame en natuurinclusieve vormen van landbouw. Daarbij wordt ruimte geboden voor ontwikkeling en modernisering in delen van het gebied, terwijl in andere gebieden juist terughoudendheid geldt en nadrukkelijk wordt gestuurd op verbetering van bodem-, water- en natuurkwaliteit.
De effecten van deze beleidsrichting zijn overwegend positief en onderscheiden zich daarmee van de eerdere thema's. De inzet op natuurinclusieve en kringlooplandbouw leidt tot duidelijke kansen voor verbetering van de milieukwaliteit. Zo kan de luchtkwaliteit licht verbeteren door een afname van emissies, terwijl ook de uitstoot van broeikasgassen beperkt kan afnemen. Deze effecten blijven relatief klein, omdat het slechts een deel van het landelijk gebied betreft en de mate van toepassing in de praktijk bepalend is voor de uiteindelijke opbrengst.

Op het gebied van bodem en water zijn de effecten eveneens positief. Door een verminderd gebruik van meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen en een meer natuurlijke wijze van bodembeheer ontstaat een kans op verbetering van de bodemkwaliteit en een betere kwaliteit van grond- en oppervlaktewater. Ook biedt de nadruk op kringlooplandbouw en zorgvuldig watergebruik aanknopingspunten om droogterisico's te beperken. Deze verbeteringen dragen bij aan een robuuster en toekomstbestendiger landbouwsysteem.

Voor natuur en biodiversiteit zijn de effecten duidelijk positief. De afname van emissies en het stimuleren van natuurinclusieve landbouw kunnen leiden tot minder stikstofbelasting op Natura 2000-gebieden en het Natuurnetwerk Nederland. Daarnaast ontstaat ruimte voor versterking van biodiversiteit en voor het realiseren van ecologische verbindingen, bijvoorbeeld door agrarisch beheer dat aansluit bij de groenblauwe structuur. Hiermee levert de landbouwtransitie een bijdrage aan zowel natuurkwaliteit als landschappelijke samenhang.

Ook voor het landschap zijn er positieve effecten te verwachten. Door de inzet op natuurinclusieve landbouw kan het agrarische cultuurlandschap worden versterkt en beter worden behouden. Tegelijkertijd blijft het grondgebruik voor landbouw per saldo gelijk, al wordt het gebruik veelzijdiger en multifunctioneler, bijvoorbeeld door het combineren van landbouw met natuurbeheer en kleinschalige nevenactiviteiten.

Op sociaal-economisch vlak zijn de effecten beperkt maar stabiel. De werkgelegenheid blijft grotendeels gelijk, terwijl de landbouwsector toekomstbestendiger kan worden door de omschakeling naar duurzamere productiewijzen. Voor de agrarische bedrijfsvoering kan dit zowel kansen als onzekerheden met zich meebrengen, bijvoorbeeld doordat natuurinclusieve landbouw enerzijds kan leiden tot lagere opbrengsten, maar anderzijds tot een robuuster en minder kwetsbaar systeem.

Per saldo leidt de beleidsuitspraak voor land- en tuinbouw daarmee tot overwegend positieve effecten, met duidelijke kansen voor verbetering van milieu-, natuur- en landschapswaarden en een bijdrage aan klimaatadaptatie. De effecten zijn wel grotendeels afhankelijk van de mate waarin de beoogde landbouwtransitie daadwerkelijk wordt gerealiseerd en hoe breed deze wordt toegepast binnen het agrarisch areaal.

7.1.6 Natuur, landschap en biodiversiteit

De beleidsuitspraak voor natuur, landschap en biodiversiteit richt zich op het behouden en versterken van de kwaliteit van het landschap en de biodiversiteit, met als kern het ontwikkelen van een samenhangende groenblauwe structuur van houtwallen, beekdalen en ecologische verbindingen. Daarbij wordt gestuurd op

herstel van landschapselementen en het verbinden van bestaande natuurgebieden, onder strikte randvoorwaarden om negatieve effecten te voorkomen.

De effecten van deze beleidsrichting zijn overwegend positief, met name voor natuur- en landschapswaarden, al blijven de effecten in omvang beperkt doordat het vooral gaat om versterking en verbinding van bestaande structuren en niet om grootschalige uitbreiding van natuurgebieden. Voor het Natuurnetwerk Nederland zijn de effecten duidelijk positief: door het versterken van de groenblauwe structuur en het realiseren van verbindingen tussen gebieden ontstaat een robuuster netwerk en wordt bijgedragen aan de verdere voltooiing ervan. Ook de biodiversiteit profiteert hiervan, doordat betere verbindingen tussen leefgebieden de uitwisseling van soorten stimuleren en de ecologische kwaliteit verbeteren.

Voor bodem en water zijn eveneens positieve effecten zichtbaar. De inzet op groenblauwe dooradering biedt kansen om de bodemstructuur te verbeteren en om water langer vast te houden, wat kan bijdragen aan een hogere grondwaterstand, een betere waterkwaliteit en een vermindering van droogtestress. Deze effecten zijn echter lokaal en afhankelijk van de concrete uitwerking van maatregelen, waardoor de impact op gemeentelijk niveau beperkt blijft.

Op het gebied van landschap treden duidelijke positieve effecten op. Het herstel van historische landschapselementen, zoals houtwallen en groenstructuren, draagt bij aan het versterken van landschappelijke kwaliteit en samenhang. Ook kan dit bijdragen aan het behoud van het karakteristieke coulisselandschap dat kenmerkend is voor de gemeente.

Daartegenover staat dat de effecten op andere milieu- en leefomgevingsaspecten grotendeels neutraal zijn. Zo is er geen sprake van significante verbeteringen in luchtkwaliteit, omdat geen grootschalige toevoeging van nieuw groen plaatsvindt. Ook voor de beweegvriendelijke leefomgeving, recreatie en het fiets- en wandelnetwerk blijven de effecten beperkt, doordat de beleidsuitspraak zich primair richt op ecologische versterking en niet op gebruiksgroen of recreatieve ontwikkeling.

Voor de landbouw zijn de effecten gemengd maar per saldo neutraal. Enerzijds kan versterking van de groenblauwe structuur bijdragen aan een betere bodemkwaliteit en daarmee potentieel positieve effecten hebben op de landbouwopbrengst. Anderzijds kan ruimte voor natuur en landschapselementen leiden tot een lichte inperking van het landbouwareaal.

Per saldo leidt de beleidsuitspraak voor natuur, landschap en biodiversiteit tot positieve effecten voor natuurwaarden, biodiversiteit en landschappelijke kwaliteit, gecombineerd met positieve bijdragen aan water- en bodemsystemen. De effecten blijven echter in schaal beperkt en zijn sterk afhankelijk van de concrete invulling en locatiekeuzes. Tegelijkertijd blijven negatieve effecten uit, waardoor dit thema één van de meest positief scorende beleidsrichtingen binnen het voorkeursalternatief vormt.

7.1.7 Water, bodem en klimaat

De beleidsuitspraak voor water, bodem en klimaat richt zich op het realiseren van een klimaatbestendig en robuust watersysteem, waarbij water en bodem sturend zijn voor ruimtelijke ontwikkelingen. De nadruk ligt op het vasthouden, bergen en vertraagd afvoeren van water, het verminderen van verhard oppervlak en het voorkomen van verslechtering van water- en bodemkwaliteit.

De effecten van deze beleidsrichting zijn overwegend positief en duidelijk sterker dan bij veel andere thema’s, met name op het gebied van het water- en klimaatsysteem. De inzet op afkoppeling van verhard oppervlak en het vasthouden van water leidt tot duidelijke voordelen voor de waterhuishouding. Zo ontstaat een kans op een hogere grondwaterstand en een aanzienlijke vermindering van droogtestress.

Ook kan de kans op wateroverlast door hevige neerslag afnemen, doordat water beter wordt geborgen en vertraagd wordt afgevoerd. Dit zijn relatief sterke positieve effecten binnen het totale pakket aan beleidsuitspraken.

Op het gebied van klimaatadaptatie zijn eveneens positieve effecten zichtbaar. Door vergroening en een meer natuurlijke inrichting van zowel bestaande als nieuwe situaties kan hittestress in beperkte mate worden verminderd. Hoewel deze effecten naar verwachting niet overal voldoende zijn om bestaande knelpunten volledig op te lossen, dragen ze wel bij aan een meer klimaatbestendige leefomgeving. Daarnaast ontstaat een lichte positieve bijdrage aan biodiversiteit, doordat vergroening en watermaatregelen nieuwe leefgebieden kunnen creëren of bestaande kunnen versterken.

Voor de bodem is het effect per saldo neutraal en meer dubbelzinnig. Enerzijds biedt het uitgangspunt van bodem en water als sturend principe kansen om functies beter af te stemmen op de bodemkwaliteit en daarmee een duurzamer gebruik te bevorderen. Anderzijds kan de grootschalige afkoppeling van verhard oppervlak ertoe leiden dat verontreinigingen sneller in de bodem terechtkomen, doordat afstromend water vaker rechtstreeks infiltreert. Dit leidt tot een balans tussen potentiële risico's en kansen, zonder duidelijke positieve of negatieve uitslag.

Voor de oppervlaktewaterkwaliteit blijven de effecten eveneens neutraal. Hoewel het vasthouden en bergen van water positieve effecten kan hebben op het watersysteem, zijn in de beleidsuitspraak geen concrete maatregelen opgenomen die direct leiden tot een aantoonbare verbetering van de waterkwaliteit. Daardoor blijft het effect op dit aspect per saldo beperkt. De ruimtelijke effecten zijn gering: het areaal voor water en waterberging neemt beperkt toe, maar leidt niet tot ingrijpende veranderingen in het ruimtegebruik.

Per saldo leidt de beleidsuitspraak voor water, bodem en klimaat tot positieve effecten, met name voor het functioneren van het watersysteem en de klimaatadaptatie. De combinatie van maatregelen draagt bij aan het verminderen van droogte- en wateroverlastrisico's en aan een meer robuuste inrichting van de leefomgeving. Tegelijkertijd blijven de effecten op bodemkwaliteit en oppervlaktewater beperkt en deels onzeker, waardoor de uiteindelijke impact afhankelijk blijft van de concrete uitwerking en aanvullende maatregelen in de praktijk.

7.1.8 Energie en klimaat

De beleidsuitspraak voor energie en klimaat in het voorkeursalternatief richt zich op het realiseren van een energieneutrale en aardgasvrije gemeente in 2050. Daarbij wordt ingezet op energiebesparing, het verduurzamen van bestaande woningen en gebouwen en het realiseren van een toekomstbestendige energievoorziening. Nieuwe ontwikkelingen worden aardgasvrij gerealiseerd en afgestemd op de beschikbare energie-infrastructuur. Daarnaast vormt de capaciteit van het elektriciteitsnet een belangrijke randvoorwaarde voor de uitvoerbaarheid en fasering van ruimtelijke ontwikkelingen.

De effecten van deze beleidsrichting zijn overwegend beperkt tot licht positief. De grootste bijdrage wordt geleverd aan de klimaatdoelstellingen van de gemeente. Door de inzet op energiebesparing, verduurzaming van de gebouwde omgeving en duurzame energievoorzieningen wordt het gebruik van fossiele energie verminderd en wordt een bijdrage geleverd aan de reductie van de uitstoot van broeikasgassen. De omvang van dit effect is afhankelijk van de mate waarin de beoogde verduurzamingsmaatregelen daadwerkelijk worden gerealiseerd.

Ook voor duurzame energieopwekking en energiebesparing zijn de effecten positief. De beleidsuitspraak stimuleert een verdere verduurzaming van de energievoorziening en draagt bij aan een afname van de energievraag. Daarnaast heeft de beleidsuitspraak een duidelijk positief effect op het aandeel duurzame

woningen en gebouwen binnen de gemeente, doordat zowel bestaande woningen als nieuwe ontwikkelingen worden verduurzaamd en aardgasvrij worden gerealiseerd.

Voor de meeste andere milieuaspecten blijven de effecten beperkt. De beleidsuitspraak maakt geen concrete energieprojecten of locaties mogelijk en bevat vooral richtinggevende uitgangspunten voor de energietransitie. Daardoor zijn geen significante effecten te verwachten op geluid, luchtkwaliteit, bodem, grondwater, omgevingsveiligheid of grondgebruik. Ook zijn op visieniveau geen significante effecten op landschap of Natura 2000-gebieden te verwachten. Eventuele effecten zijn afhankelijk van de nadere uitwerking van concrete initiatieven en worden op dat moment afzonderlijk beoordeeld.

Voor biodiversiteit zijn beperkte negatieve effecten niet uit te sluiten. Verduurzamingsmaatregelen aan gebouwen kunnen leiden tot verstoring of verlies van verblijfplaatsen van gebouwbewonende soorten, zoals vleermuizen en huismussen. Deze effecten zijn echter grotendeels te voorkomen door natuurinclusieve maatregelen en een zorgvuldige uitvoering van werkzaamheden.

Ten aanzien van cultuurhistorische waarden zijn de effecten beperkt. De beleidsuitspraak bevat geen concrete ingrepen die rechtstreeks leiden tot aantasting van cultuurhistorische of archeologische waarden. Bij de verdere uitwerking van verduurzamingsmaatregelen dient wel rekening te worden gehouden met de aanwezige cultuurhistorische kwaliteiten van gebouwen en gebieden.

Per saldo leidt de beleidsuitspraak voor energie en klimaat tot een positief effect, vooral door de bijdrage aan energiebesparing, de reductie van broeikasgasemissies en de verduurzaming van de gebouwde omgeving. Voor de meeste andere omgevingsaspecten blijven de effecten beperkt of neutraal, omdat de omgevingsvisie geen concrete energieprojecten mogelijk maakt, maar vooral een afwegingskader biedt voor toekomstige ontwikkelingen. De uiteindelijke effecten zijn daarom mede afhankelijk van de verdere uitwerking van concrete initiatieven en de wijze waarop daarbij rekening wordt gehouden met de kwaliteiten van de fysieke leefomgeving.

7.1.9 Circulariteit

De beleidsuitspraak voor circulariteit richt zich op het stimuleren van een circulaire leefomgeving, waarin grondstoffen zo efficiënt mogelijk worden gebruikt en hergebruik centraal staat. De nadruk ligt op circulair bouwen, het toepassen van biobased en herbruikbare materialen en het sluiten van ketens binnen bedrijvigheid. Daarbij wordt circulariteit steeds meer als norm meegenomen in gebiedsontwikkeling, aanbestedingen en planvorming.

De effecten van deze beleidsrichting zijn duidelijk positief, maar sterk geconcentreerd op het thema grondstoffen en materiaalgebruik en minder zichtbaar op andere milieuaspecten. Door de inzet op circulair bouwen en hergebruik ontstaat een duidelijke kans op vermindering van het gebruik van primaire grondstoffen en een efficiënter gebruik van materialen. Dit draagt bij aan het verkleinen van afvalstromen en het verlengen van de levensduur van materialen en gebouwen. Daarmee wordt een belangrijke stap gezet richting een meer duurzame en toekomstbestendige inrichting van de leefomgeving.
De impact reikt met name tot de bouwsector en bedrijvigheid. Door circulariteit als uitgangspunt te hanteren bij nieuwe ontwikkelingen en herstructurering van bestaande gebieden, kan op termijn een structurele verandering in materiaalgebruik en ontwerpprincipes plaatsvinden. Tegelijkertijd blijft het effect in de huidige fase nog beperkt van omvang, omdat de mate waarin circulariteit daadwerkelijk wordt toegepast afhankelijk is van de concrete uitwerking in projecten en de bereidheid van marktpartijen om deze principes te omarmen.

Voor andere thema's, zoals milieu, leefomgeving, natuur en water, zijn de directe effecten minder zichtbaar. De beleidsuitspraak bevat geen concrete maatregelen die leiden tot directe veranderingen in bijvoorbeeld emissies, waterkwaliteit of biodiversiteit. Eventuele positieve effecten op deze aspecten zijn indirect en afhankelijk van de mate waarin circulaire principes bijdragen aan een breder duurzaamheidsbeleid.

Per saldo leidt de beleidsuitspraak voor circulariteit daarmee tot een duidelijk positief effect op het gebruik van grondstoffen en materialen, met potentieel structurele voordelen op de lange termijn. De directe impact op andere omgevingsaspecten blijft echter beperkt. Het uiteindelijke effect hangt in sterke mate samen met de mate van toepassing en verankering van circulaire principes in concrete projecten en ontwikkelingen.

7.1.10 Milieu en emissie

De beleidsuitspraak voor milieu en emissies richt zich op het waarborgen en, waar mogelijk, verbeteren van de kwaliteit van de leefomgeving, met aandacht voor luchtkwaliteit, geluid en geur. Daarbij wordt aangesloten bij geldende normen en, waar mogelijk, strengere advieswaarden, met als belangrijk uitgangspunt dat nieuwe ontwikkelingen niet mogen leiden tot een verslechtering van de milieukwaliteit, ook niet in cumulatie met bestaande belasting.

De effecten van deze beleidsrichting zijn overwegend neutraal. Dit komt vooral doordat de beleidsuitspraak primair normstellend en randvoorwaardelijk van aard is: er worden geen concrete maatregelen of ontwikkelingen benoemd die direct leiden tot verbetering van milieucondities. Tegelijkertijd wordt via de randvoorwaarden geborgd dat nieuwe ontwikkelingen niet mogen leiden tot een onaanvaardbare toename van geluidhinder, luchtverontreiniging of geurbelasting. Hierdoor wordt verslechtering voorkomen, maar treedt ook geen duidelijke verbetering op.

Voor de afzonderlijke milieuaspecten (geluid, luchtkwaliteit en geur) betekent dit dat het effect per saldo neutraal is. Er worden geen specifieke ingrepen voorzien die gericht zijn op het reduceren van bestaande hinder of emissies. Tegelijkertijd zorgen de randvoorwaarden ervoor dat de milieukwaliteit in stand blijft en dat eventuele toekomstige ontwikkelingen binnen de gestelde grenzen moeten blijven.

De beleidsuitspraak heeft daarmee vooral een beschermend karakter. In gebieden waar sprake is van een cumulatie van milieubelasting wordt terughoudend omgegaan met nieuwe ontwikkelingen, waardoor risico's op verdere verslechtering worden beperkt. Ook wordt nadrukkelijk gestuurd op het realiseren van een gezonde leefomgeving, waarbij ontwikkelingen moeten voldoen aan normen en niet mogen bijdragen aan een onevenredige toename van milieudruk.

Per saldo leidt de beleidsuitspraak voor milieu en emissies tot een neutraal effectprofiel: er is geen sprake van significante positieve of negatieve effecten, maar wel van een duidelijke borging van milieukwaliteit. De uiteindelijke impact hangt daarbij sterk samen met de invulling van andere beleidsopgaven en de mate waarin binnen die opgaven actief wordt gestuurd op emissiereductie en milieuwinst.

7.1.11 Veiligheid

De beleidsuitspraak voor veiligheid richt zich op het borgen en waar mogelijk verbeteren van de omgevingsveiligheid, met bijzondere aandacht voor kwetsbare functies, risico's van bedrijven en infrastructuur, en klimaatgerelateerde veiligheidsaspecten zoals wateroverlast en overstromingen. Daarbij geldt als uitgangspunt dat nieuwe ontwikkelingen uitsluitend zijn toegestaan als ze voldoen aan de geldende veiligheidsnormen en niet leiden tot een verslechtering van de veiligheid en leefbaarheid.

De effecten van deze beleidsrichting zijn overwegend neutraal. Dit komt doordat de beleidsuitspraak voornamelijk bestaat uit randvoorwaarden en toetsingscriteria, en niet uit concrete maatregelen of ingrepen die direct leiden tot een verbetering van de veiligheidssituatie. De nadruk ligt op het voorkomen van nieuwe risico's en het beheersen van bestaande risico's, waardoor een stabiel veiligheidsniveau wordt geborgd.

Voor omgevingsveiligheid betekent dit dat geen significante veranderingen optreden. Nieuwe kwetsbare functies worden uitgesloten in gebieden met verhoogde risico's, en bij ontwikkelingen moet rekening worden gehouden met risicovolle activiteiten zoals bedrijven, transport van gevaarlijke stoffen en energie-infrastructuur. Hierdoor worden potentiële risico's beheerst en wordt voorkomen dat de blootstelling aan risico's toeneemt, maar zonder dat sprake is van een actieve reductie van bestaande risico's.
Ook voor klimaatgerelateerde veiligheidsaspecten, zoals wateroverlast door hevige neerslag, blijven de effecten neutraal. Hoewel de ambitie is om de veiligheid op de lange termijn te verbeteren en te voldoen aan nationale normen voor waterveiligheid, zijn in de beleidsuitspraak zelf geen concrete maatregelen opgenomen die direct leiden tot een vermindering van risico's. Wel wordt geborgd dat nieuwe ontwikkelingen geen verslechtering mogen veroorzaken.

De beleidsuitspraak heeft daarmee vooral een beschermend karakter, gericht op het voorkomen van onveilige situaties en het behouden van het huidige veiligheidsniveau. Eventuele positieve effecten op veiligheid zullen vooral voortkomen uit andere beleidsopgaven, zoals mobiliteit of water en klimaat, waarin meer concrete maatregelen worden getroffen.

Per saldo leidt de beleidsuitspraak voor veiligheid tot een neutraal effectprofiel, waarbij risico's worden beheerst en verdere verslechtering wordt voorkomen. De bijdrage aan daadwerkelijke verbetering van de veiligheid is echter beperkt en afhankelijk van de uitvoering van andere beleidsmaatregelen binnen het voorkeursalternatief.

7.1.12 Cultureel erfgoed en identiteit

De beleidsuitspraak voor cultureel erfgoed en identiteit richt zich op het behouden, versterken en beleefbaar maken van erfgoed als drager van de identiteit en leefkwaliteit van de gemeente. Daarbij wordt ingezet op het behoud van historische structuren, het herbestemmen van bestaande gebouwen en het zichtbaar maken van erfgoed in de leefomgeving, onder voorwaarden dat ontwikkelingen passen bij de schaal, structuur en geschiedenis van het gebied.

De effecten van deze beleidsrichting zijn overwegend positief, maar beperkt van omvang en vooral geconcentreerd op de kwaliteit en beleving van landschap en erfgoed. Voor landschappelijke waarden zijn de effecten duidelijk positief. Door het herstellen van historische structuren en het versterken van het cultuurlandschap ontstaat een betere herkenbaarheid en samenhang van het landschap. Dit draagt bij aan de identiteit van het gebied en kan de belevingswaarde voor bewoners en bezoekers vergroten.
Ook voor archeologische en cultuurhistorische waarden zijn positieve effecten zichtbaar. De nadruk op behoud, herbestemming en zichtbaarheid van erfgoed leidt tot een versterking van de cultuurhistorische kwaliteit en maakt erfgoed beter toegankelijk en beleefbaar. Dit kan bijdragen aan een grotere waardering voor de geschiedenis van het gebied en een versterking van de lokale identiteit.

De effecten op andere milieu- en leefomgevingsaspecten zijn beperkt. De beleidsuitspraak bevat geen ingrijpende fysieke ingrepen of grootschalige ruimtelijke ontwikkelingen, waardoor negatieve effecten op bijvoorbeeld milieu, natuur of water uitblijven. Het grondgebruik verandert nauwelijks en er is geen sprake van een toename van milieudruk. Indirect kan het beleid bijdragen aan sociale en economische doelen, bijvoorbeeld door het versterken van de aantrekkelijkheid van de leefomgeving en het stimuleren van

toerisme. Deze effecten zijn echter niet direct meetbaar binnen deze beleidsuitspraak en blijven aanvullend van aard.

Per saldo leidt de beleidsuitspraak voor cultureel erfgoed en identiteit tot positieve effecten, met name voor de kwaliteit van het landschap en de zichtbaarheid en waardering van erfgoed. De effecten zijn wel kleinschalig en kwalitatief van aard, maar dragen bij aan de identiteit, leefbaarheid en ruimtelijke kwaliteit van de gemeente.

7.2 Beoordeling per thema en aspect

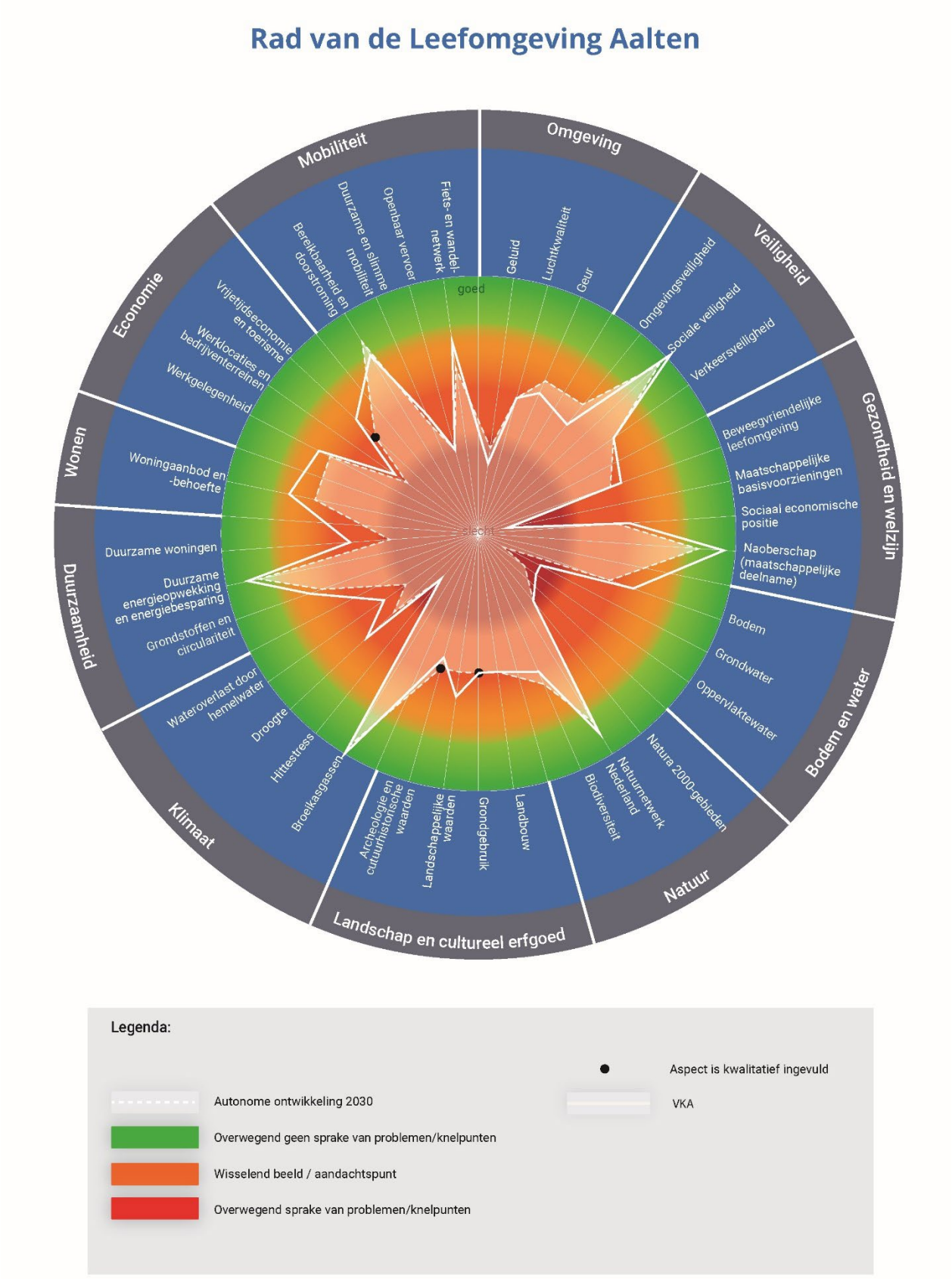
Overall beeld van de resultaten
Op basis van de beleidsuitspraken laten de beoordelingsaspecten grondwater, Natuurnetwerk Nederland, biodiversiteit, landschappelijke waarden, broeikasgassen, droogte, wateroverlast door hemelwater, duurzame woningen de meeste kansen op positieve effecten zien. De scores zijn te verklaren doordat binnen het VKA sterk wordt ingezet op:

- natuurinclusieve landbouw (minder mestgebruik);
- ontwikkelen van een samenhangende groenblauwe structuur (in de kernen en het buitengebied) bestaande uit houtwallen, beekdalen, waterlopen en ecologische verbindingen;
- water vasthouden, bergen en vertraagd afvoeren;
- vergroenen, waterberging en verminderen verhard oppervlak in bestaande en nieuwe situaties.

De kansen voor de aspecten broeikasgassen en duurzame woningen zijn te verklaren door o.a. inzet op stapsgewijs verduurzamen van bestaande woningen.

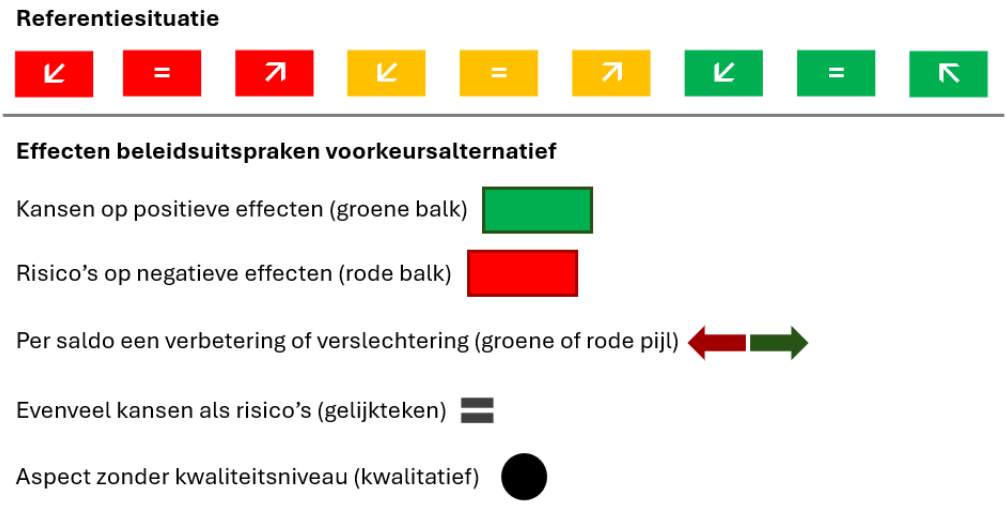
De meeste beoordelingsaspecten laten zowel kansen op positieve effecten als risico's op negatieve effecten zien. De combinatie van positieve en negatieve effecten komt voort uit het integrale karakter van het VKA, waarin ruimtelijke ontwikkelingen zoals woningbouw en intensivering en uitbreiding van bedrijventerreinen worden gecombineerd met groen- en klimaatmaatregelen. Zo leiden deze ruimtelijke ontwikkelingen enerzijds tot kansen door de uitbreidingsvraag te faciliteren en tegelijkertijd te vergroenen en verduurzamen. Anderzijds gaan deze ontwikkelingen ook gepaard met negatieve effecten zoals extra verkeer, verharding, uitstoot en verstoring van natuur en landschap. De beleidsuitspraken leiden voor de meeste beoordelingsaspecten tot gematigde positieve effecten. De gematigde scores zijn te verklaren doordat de effecten vaak indirect zijn, slechts een deel van het gebied betreffen of afhankelijk zijn van verdere uitwerking. Bijvoorbeeld als het gaat om kleinschalige ingrepen, beperkte geografische omvang of afhankelijkheid van externe factoren.

De uitkomsten van de beoordelingen per beoordelingsaspect (geaggregeerd) en de kansen en risico's van het voorkeursalternatief op de beoordelingsaspecten zijn geprojecteerd in het Rad van de leefomgeving (zie Figuur 7.1). Dit is in relatie tot de toegekende kwaliteitsniveaus voor de referentiesituatie in de 'Foto van de leefomgeving'. Aan de gepresenteerde effecten kunnen dan ook niet zozeer exacte, absolute beelden ontleend worden. Wel geeft het een beeld van hoe het voorkeursalternatief scoort op de verschillende aspecten. Bijvoorbeeld: hoe meer toegekende kansen op een positief effect bij een beoordelingsaspect, hoe beter het alternatief op dat aspecten naar het groen komt.

Figuur 7.1: Rad van de leefomgeving van het voorkeursalternatief

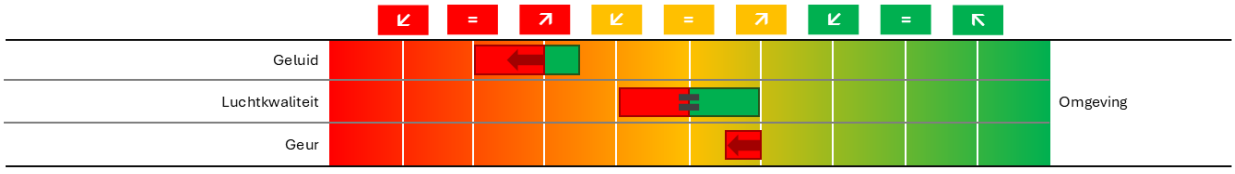
Onderstaand is per thema en de bijbehorende aspecten beschreven wat de effecten zijn van het voorkeursalternatief. Per thema en aspect zijn de effecten ook weergegeven in een figuur. In Figuur 7.2 is deze weergave toegelicht. Door middel van de blokjes met pijlen is aangegeven hoe een aspect ervoor staat in de referentiesituatie: het kwaliteitsniveau, inclusief de autonome trend. Door middel van de balken is aangegeven hoeveel kansen en/of risico's er zijn, hoe groter de gevisualiseerde balk hoe meer kansen of risico's er zijn. Met de pijlen is aangegeven of er sprake is van per saldo meer kansen of risico's: een verbeterende trend of een verslechterende trend door het nieuwe beleid. Hoe groter de pijl hoe groter de het aantal kansen vergeleken met het aantal risico's is of vice versa. Indien er evenveel kansen als risico's zijn is dit aangegeven met een gelijkteken ('='). Zoals eerder benoemd zijn er ook aspecten die geen kwaliteitsniveau toegekend hebben gekregen. Deze zijn enkel kwalitatief toegelicht in de foto van de leefomgeving. Deze aspecten zijn gemarkeerd met een stip. Door middel van de figuren kun je in één oogopslag zien welke effecten het voorkeursalternatief mogelijk tot gevolg heeft.

Figuur 7.2: Weergave effecten per thema en aspect

Omgeving

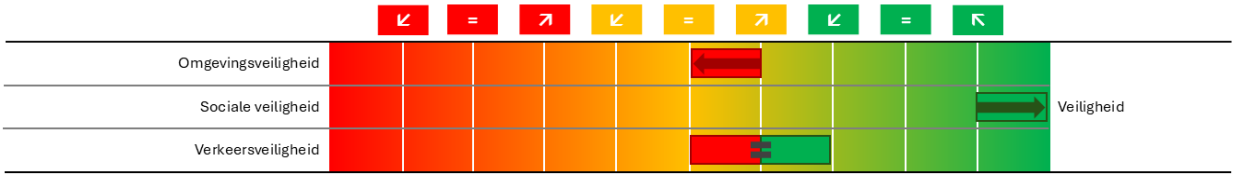
Uit onderstaande figuur blijkt dat binnen het thema omgeving sprake is van zowel kansen als risico's voor de aspecten geluid, luchtkwaliteit en geur. De belangrijkste risico's hangen samen met een mogelijke toename van verkeersbewegingen als gevolg van woningbouw en bedrijvigheid. Dit kan leiden tot een hogere geluidbelasting en een verslechtering van de luchtkwaliteit. Tegelijkertijd kan het stimuleren van lopen en fietsen kansen voor een verbetering van de leefomgevingskwaliteit. Voor geur geldt dat nieuwe woningen in het buitengebied kunnen leiden tot een toename van het aantal geurgehinderden, afhankelijk van de ligging ten opzichte van agrarische bedrijven en andere geurbronnen. Per saldo laten de aspecten geluid en geur een licht negatief effect zien, terwijl voor luchtkwaliteit sprake is van een meer neutraal beeld.

Figuur 7.3: Omgeving; effectbeoordeling VKA (op basis van beleidsuitspraken (pijlers)) per beoordelingsaspect. Groene balk = alle kansen op positieve effecten bij elkaar opgeteld. Rode balk = alle risico's op negatieve effecten bij elkaar opgeteld. Groene of rode pijl = Per saldo een verbetering of verslechtering

Veiligheid

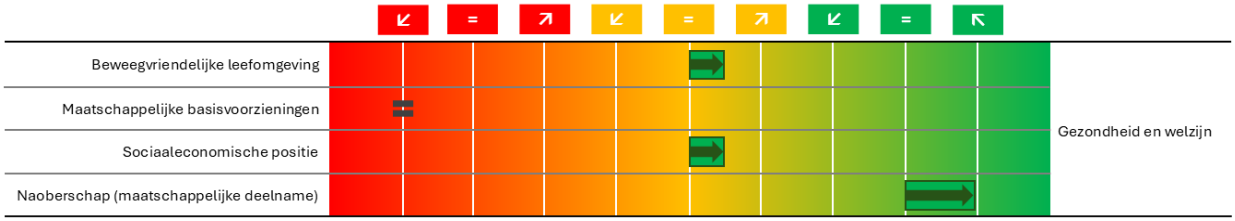
Binnen de aspecten behorende bij het thema veiligheid (omgevingsveiligheid, sociale veiligheid en verkeersveiligheid) bestaan zowel kansen op positieve effecten als risico's op negatieve effecten, zoals te zien is in onderstaande figuur. Voor omgevingsveiligheid bestaan enkel risico's door mogelijke toename van kwetsbare gebouwen binnen aandachtsgebieden of risicocontouren door woningbouwuitbreiding en intensivering van bedrijventerreinen. Voor sociale veiligheid bestaan juist enkel kansen door de kwaliteitsverbetering van bedrijventerreinen en inzet op sociale infrastructuur in buurtschappen. Voor verkeersveiligheid bestaan zowel kansen als risico's. Kansen zijn er door de aanleg van nieuwe veilige routes en snelheidsverlaging voor auto's. Risico's bestaan door de mogelijke toename van verkeer als gevolg van een uitbreiding van woningen en bedrijvigheid.

Figuur 7.4: Veiligheid; effectbeoordeling VKA (op basis van beleidsuitspraken (pijlers)) per beoordelingsaspect. Groene balk = alle kansen op positieve effecten bij elkaar opgeteld. Rode balk = alle risico's op negatieve effecten bij elkaar opgeteld. Groene of rode pijl = Per saldo een verbetering of verslechtering

Gezondheid en welzijn

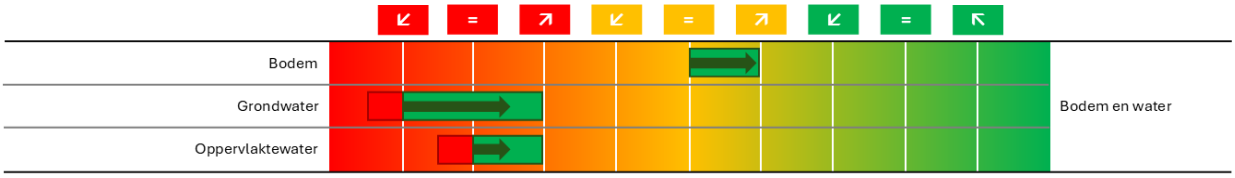
Voor de aspecten onder het thema gezondheid en welzijn (beweegvriendelijke leefomgeving, maatschappelijke basisvoorzieningen, sociaaleconomische positie en naoberschap) bestaan enkel kansen op positieve effecten, zoals te zien is in onderstaande figuur. Dit komt door nieuwe fietsverbindingen, generatie-erven en inzet op sociale infrastructuur in de buurtschappen. Ook zijn er kansen op verbetering van de arbeidscontinuïteit door het voornemen om bedrijvigheid de ruimte te geven om (beperkt) te groeien afhankelijk van de vraag, in lijn met de toename van inwoners.

Figuur 7.5: Gezondheid en welzijn; effectbeoordeling VKA (op basis van beleidsuitspraken (pijlers)) per beoordelingsaspect. Groene balk = alle kansen op positieve effecten bij elkaar opgeteld. Rode balk = alle risico's op negatieve effecten bij elkaar opgeteld. Groene of rode pijl = Per saldo een verbetering of verslechtering

Bodem en water

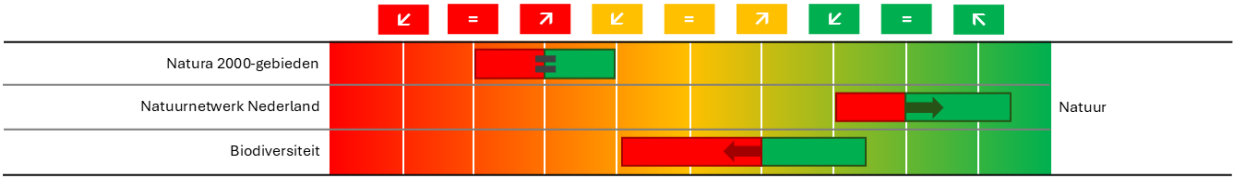
Onderstaande figuur laat zien dat er voor de aspecten behorende bij het thema bodem en water (bodem, grondwater en oppervlaktewater) overwegend kansen op positieve effecten zijn, die bestaan naast enkele risico's op negatieve effecten. Er zijn kansen door inzet op natuurinclusieve landbouw, het uitbreiden en versterken van de groenblauwe dooradering en door meer water vast te houden en vertraagd af te voeren. Anderzijds vormt meer verharding en een grotere drinkwatervraag een risico voor het grondwater. Deze extra verharding vormt ook een risico op verminderde aanvulling van oppervlaktewater.

Figuur 7.6: Bodem en water; effectbeoordeling VKA (op basis van beleidsuitspraken (pijlers)) per beoordelingsaspect. Groene balk = alle kansen op positieve effecten bij elkaar opgeteld. Rode balk = alle risico's op negatieve effecten bij elkaar opgeteld. Groene of rode pijl = Per saldo een verbetering of verslechtering

Natuur

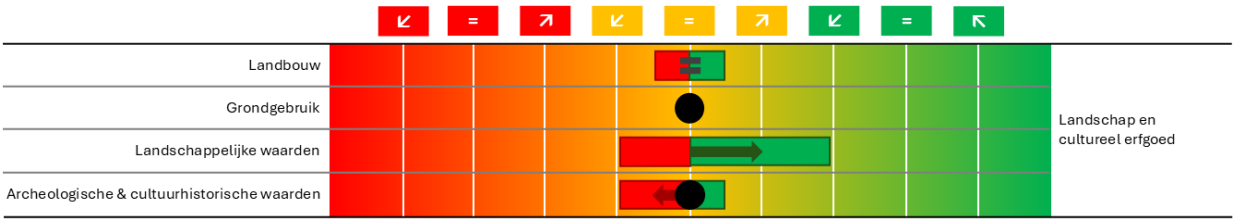
Voor de aspecten onder natuur (Natura 2000-gebieden, Natuurnetwerk Nederland en biodiversiteit) zijn zowel kansen op positieve effecten als risico's op negatieve effecten voorzien. De risico's komen door een mogelijke toename van stikstof door meer verkeer (door nieuwe woon- en werkgebieden), wat effect heeft op de (kwaliteit van) Natura 2000-gebieden, Natuurnetwerk Nederland en biodiversiteit. Daarnaast zijn er risico's voor de biodiversiteit door nieuwe fietsverbindingen tussen kernen en buurtschappen die een barrière kunnen vormen voor soorten en door verduurzaming van woningen wat een risico vormt voor aanwezige gebouwbewonende soorten. Er zijn daarentegen ook kansen op verbetering door vermindering van stikstofuitstoot door minder mestgebruik in de landbouw. Daarnaast kunnen natuurgebieden en -waarden versterkt worden door versterking van de groenblauwe structuur in de gemeente, onder anderen door middel van natuurinclusieve landbouw.

Figuur 7.7: Natuur; effectbeoordeling VKA (op basis van beleidsuitspraken (pijlers)) per beoordelingsaspect. Groene balk = alle kansen op positieve effecten bij elkaar opgeteld. Rode balk = alle risico's op negatieve effecten bij elkaar opgeteld. Groene of rode pijl = Per saldo een verbetering of verslechtering

Landschap en cultureel erfgoed

Onderstaande figuur laat zien dat voor de aspecten onder landschap en cultureel erfgoed (landbouw, grondgebruik, landschappelijke waarden, archeologische en cultuurhistorische waarden) er zowel kansen op positieve effecten als risico's op negatieve effecten voorzien zijn. Er zijn risico's op inperking van landbouwareaal, verlies van landschapskenmerken en aantasting van archeologische waarden door woningbouwontwikkelingen en (mogelijke) bedrijventerreinuitbreiding aan de randen van de kernen. Daarnaast zijn er ook kansen op positieve effecten door herstel van landschapselementen zoals houtwallen, het actief zichtbaar en beleefbaar maken van historische structuren en door behoud, onderzoek of veiligstelling van archeologische waarden te verplichten. Natuurinclusieve landbouw kan plaatselijk de opbrengst verminderen, maar zorgt wel voor een betere bodemkwaliteit en maakt het landbouwsysteem meer toekomstbestendig.

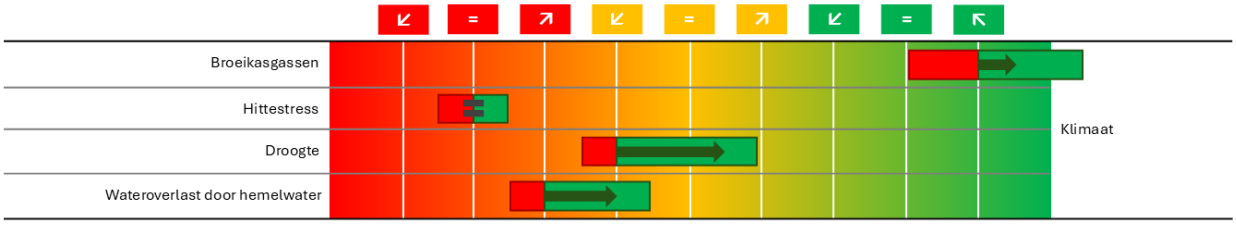

Figuur 7.8: Landschap en cultureel erfgoed; effectbeoordeling VKA (op basis van beleidsuitspraken (pijlers)) per beoordelingsaspect. Groene balk = alle kansen op positieve effecten bij elkaar opgeteld. Rode balk = alle risico's op negatieve effecten bij elkaar opgeteld. Groene of rode pijl = Per saldo een verbetering of verslechtering. Stip = kwalitatief aspect zonder kwaliteitsniveau

Klimaat

Voor de aspecten binnen het thema klimaat (broeikasgassen, hittestress, droogte en wateroverlast door hemelwater) zijn er overwegend kansen op positieve effecten, die bestaan naast enkele risico's op negatieve effecten, zo is te zien in onderstaande figuur. Zo kunnen meer verkeersbewegingen zorgen voor meer uitstoot van broeikasgassen. Ook zorgt de toename in verhard oppervlak voor een risico op meer wateroverlast, droogte en hittestress. De kansen bestaan omdat er wordt ingezet op vergroenen in de kernen en het buitengebied, waardoor water langer vastgehouden kan worden en hittestress

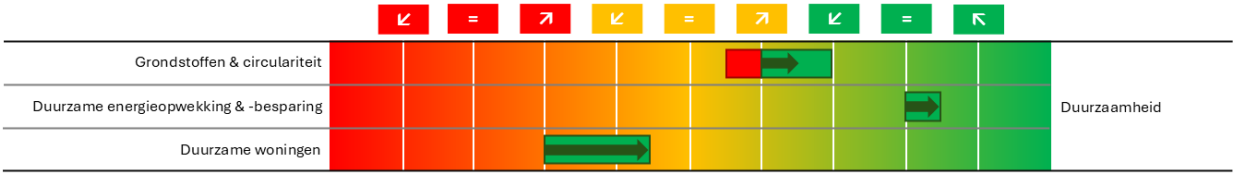
verminderd. Door zuinig om te gaan met (grond)water in een kringlooplandbouw-systeem en afkoppeling van regenpijpen, ontstaan eveneens kansen op minder droogte en hemelwateroverlast.

Figuur 7.9: Klimaat; effectbeoordeling VKA (op basis van beleidsuitspraken (pijlers)) per beoordelingsaspect. Groene balk = alle kansen op positieve effecten bij elkaar opgeteld. Rode balk = alle risico's op negatieve effecten bij elkaar opgeteld. Groene of rode pijl = Per saldo een verbetering of verslechtering

Duurzaamheid

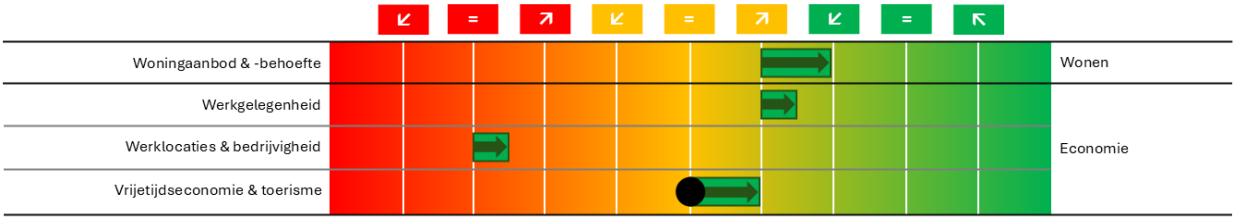
De aspecten onder het thema duurzaamheid (grondstoffen en circulariteit, duurzame energieopwekking en -besparing en duurzame woningen) kennen voornamelijk kansen vanwege inzet op duurzame opwekking door middel van zon op dak, verduurzaming van bestaande woningen en bouw van nieuwe (duurzame) woningen (volgens de huidige landelijke normen). Circulair materiaalgebruik verbeterd mogelijk door het stimuleren van circulair bouwen, in ieder geval bij gemeentelijke projecten en gebiedsontwikkelingen. De hoeveelheid huishoudelijk afval neemt mogelijk wel toe met de bouw van nieuwe woningen.

Figuur 7.10: Duurzaamheid; effectbeoordeling VKA (op basis van beleidsuitspraken (pijlers)) per beoordelingsaspect. Groene balk = alle kansen op positieve effecten bij elkaar opgeteld. Rode balk = alle risico's op negatieve effecten bij elkaar opgeteld. Groene of rode pijl = Per saldo een verbetering of verslechtering

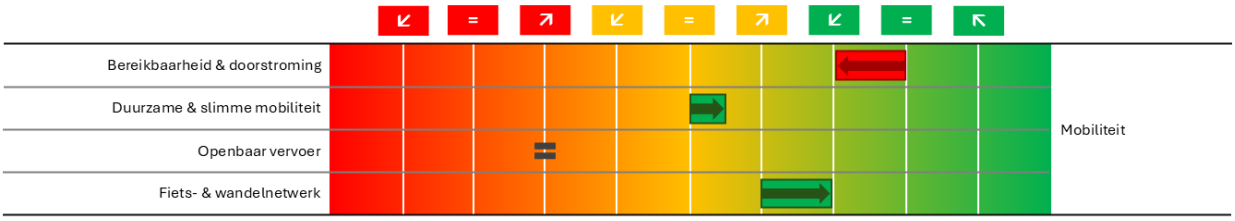
Wonen & economie

De aspecten onder het thema wonen en economie (woningaanbod- en behoefte, werkgelegenheid, werklocaties en bedrijvigheid en vrijetijdseconomie en toerisme) kennen enkel kansen op positieve effecten. De beoogde woningbouwontwikkelingen voorzien mogelijk in de lokale vraag. Daarnaast krijgen werklocaties de kans om mee te groeien op basis van de behoefte. Daarnaast wordt er ruimte geboden voor kleinschalige verblijfsrecreatie (in het buitengebied).

Figuur 7.11: Wonen en economie; effectbeoordeling VKA (op basis van beleidsuitspraken (pijlers)) per beoordelingsaspect. Groene balk = alle kansen op positieve effecten bij elkaar opgeteld. Rode balk = alle risico's op negatieve effecten bij elkaar opgeteld. Groene of rode pijl = Per saldo een verbetering of verslechtering. Stip = kwalitatief aspect zonder kwaliteitsniveau

Mobiliteit
Voor de aspecten onder mobiliteit (bereikbaarheid en doorstroming, duurzame en slimme mobiliteit, openbaar vervoer en fiets- en wandelnetwerk) zijn voornamelijk kansen op positieve effecten voorzien. Dit komt door de inzet op het verbeteren van het fiets- en wandelnetwerk met nieuwe routes en het veiliger maken van bestaande routes. Daarnaast zijn er kansen voor duurzame en slimme mobiliteit door de inzet op zelfrijdende voertuigen. Tenslotte is er ook een risico, dit heeft te maken met de doorstroming voor autoverkeer, dit kan verslechteren als gevolg van een toename van verkeer door ruimtelijke ontwikkelingen (meer woningen en bedrijvigheid).

Figuur 7.12: Mobiliteit; effectbeoordeling definitief VKA (op basis van beleidsuitspraken (pijlers)) per beoordelingsaspect. Groene balk = alle kansen op positieve effecten bij elkaar opgeteld. Rode balk = alle risico's op negatieve effecten bij elkaar opgeteld. Groene of rode pijl = Per saldo een verbetering of verslechtering

7.3 Ontwikkeling van knelpunten en aandachtspunten

Zoals beschreven in hoofdstuk 4, zijn er in de referentiesituatie (huidige situatie + autonome ontwikkeling) bepaalde aspecten die en niet goed voor staan. Dit zijn aspecten waar de omgevingsvisie idealiter nieuw beleid voor maakt, die een verbetering van de situatie teweegbrengt. Aspecten die er niet goed voor staan noemen we knelpunten en aandachtspunten. Knelpunten zijn de aspecten die in de huidige situatie beoordeeld zijn met kwaliteitsniveau 'rood' en autonoom in het 'rood' blijven. Naast knelpunten zijn er aandachtspunten. Aandachtspunten zijn de aspecten die in de huidige situatie beoordeeld zijn met kwaliteitsniveau 'rood' en autonoom verbeteren naar 'oranje' of in de huidige situatie beoordeeld zijn met kwaliteitsniveau 'oranje' en autonoom verslechteren binnen 'oranje' of naar 'rood'.

Effect op bestaande knel- en aandachtspunten
In onderstaande tabellen zijn de knelpunten en aandachtspunten opgenomen. Er is kort beschreven waarom de aspecten een knelpunt of aandachtspunt vormen en vervolgens is beschreven welke impact het nieuwe beleid uit de omgevingsvisie heeft op het aspect.

Tabel 7.1: Ontwikkeling van de knelpunten met nieuw beleid uit scenario 2

Aspect	Toelichting knelpunt referentiesituatie	Toelichting ontwikkeling knelpunt
Geluid	In de gemeente Aalten is er op meerdere plekken sprake van geluidhinder door wegverkeer en railverkeer.	De geluidhinder door wegverkeer zal met het VKA mogelijk toenemen, door de uitbreiding van wonen en werken. De situatie verslechterd, het knelpunt blijft bestaan.
Maatschappelijke basisvoorzieningen	De gemiddelde afstand tot veel maatschappelijke basisvoorzieningen ligt hoog in de gemeente Aalten.	Het VKA voorziet niet in nieuwe voorzieningen. De toevoeging van nieuwe woningen biedt mogelijk wel extra draagvlak voor het behouden van bestaande voorzieningen, maar de gemiddelde afstand van woningen tot voorzieningen verbeterd hiermee niet. Het knelpunt blijft bestaan.

Aspect	Toelichting knelpunt referentiesituatie	Toelichting ontwikkeling knelpunt
Grondwater	De gemiddelde grondwaterstand in het bebouwde gebied ligt veelal diep onder met maaiveld. Ook is in een groot deel van de gemeente sprake van verzilting.	Het VKA kan de grondwaterkwaliteit en -kwantiteit verbeteren door natuurinclusieve landbouw, versterking van het groenblauwe netwerk en ruimte te bieden voor het vasthouden en vertraagd afvoeren van water. Het knelpunt wordt mogelijk verholpen, maar blijft wel een aandachtspunt voor uitwerking in vervolgbeleid.
Oppervlaktewater	De ecologische toestand is matig/ontoereikend en voldoet daarmee niet aan de KRW-doelstelling. Er is op verschillende plekken in het buitengebied sprake van droogval van watergangen en stilstaand water.	Het VKA kan de oppervlaktewaterkwaliteit en -kwantiteit verbeteren door natuurinclusieve landbouw en versterking van het groenblauwe netwerk. Dit is naar verwachting niet genoeg om de KRW-doelstellingen te halen. Er is sprake van een verbetering, maar het knelpunt blijft wel bestaan.
Natura 2000-gebieden	Er liggen vier Natura 2000-gebieden net buiten de gemeentegrens. Voor alle gebieden geldt dat geen enkele instandhoudingsdoelstelling zich bevindt in een gunstige staat van instandhouding en dat er sprake is van een overschrijding van de kritische depositiewaarde van stikstof.	De uitstoot van stikstof kan enerzijds toenemen door meer verkeersbewegingen en kan anderzijds afnemen door duurzame opwek en het stimuleren van fietsen. En is geen sprake van een duidelijk verslechtering of verbetering. Het knelpunt blijft bestaan.
Hittestress	In grote delen van de bebouwde kom (Aalten, Dinxperlo en Bredevoort) is sprake van een stedelijk hitte-eiland effect van 2ºC of meer.	Enerzijds kan hittestress toenemen door meer verharding vanwege woningbouw. Anderzijds kan hittestress in woongebieden verminderen door het vergroenen van de gebouwde omgeving. En is geen sprake van een duidelijk verslechtering of verbetering. Het knelpunt blijft bestaan.
Wateroverlast door hemelwater	In de bebouwde kom van Dinxperlo en Aalten zijn enkele wegen gedurende enkele uren onbegaanbaar. Het percentage verharding in de bebouwde kom is relatief hoog, waardoor water slecht weg kan stromen.	Hemelwateroverlast neemt mogelijk af door het nemen van klimaatadaptieve maatregelen bij intensivering en herstructurering van bedrijvigheid, en door inzet op afkoppeling en water vasthouden en vertraagd afvoeren. Het knelpunt wordt mogelijk verholpen (voor de huidige klimaatscenario's), maar blijft wel een aandachtspunt voor uitwerking in vervolgbeleid.
Duurzame woningen	De gemeente Aalten heeft relatief weinig woningen met een geldig energielabel of een groen energielabel (B of hoger).	Het VKA zorgt voor meer nieuwe, duurzame woningen, maar ook bestaand woningen worden verduurzaamd. Dit knelpunt wordt daarmee mogelijk verholpen, maar zal een aandachtspunt blijven door een mate van afhankelijkheid bij verduurzaming van particulier bezit.

Aspect	Toelichting knelpunt referentiesituatie	Toelichting ontwikkeling knelpunt
Werklocaties en bedrijvigheid	Op dit moment is er sprake van een tekort aan bedrijventerreinen en kantoorlocaties. De markt kan niet op een gezonde manier doorstromen. De harde plancapaciteit blijft achter en er is geen zachte plancapaciteit om aan de vraag te doen.	Door het VKA komen er nieuwe bedrijfslocaties bij die moeten voorzien in de uitbreidingsvraag. Het knelpunt wordt mogelijk verholpen, maar blijft wel een aandachtspunt door mogelijke toekomstige verschuivingen in vraag en aanbod.
Openbaar vervoer	In de gemeente Aalten is de gemiddelde afstand tot een treinstation kleiner dan gemiddeld, maar de afstand tot een andere OV-halte is juist groter.	Het VKA voorziet niet in extra OV-haltes. De gemiddelde afstand tot OV-haltes zal groot blijven. Het knelpunt blijft bestaan.

Tabel 7.2: Ontwikkeling van de aandachtspunten met nieuw beleid uit scenario 2

Aspect	Toelichting aandachtspunt referentiesituatie	Toelichting ontwikkeling aandachtspunt
Droogte	Op de hoge zandgronden in de gemeente Aalten is er sprake van een grondwaterstand die te diep onder het maaiveld ligt.	Het VKA kan droogtestress verbeteren door natuurinclusieve landbouw, versterking van het groenblauwe netwerk en ruimte te bieden voor het vasthouden en vertraagd afvoeren van water. Het aandachtspunt wordt mogelijk verholpen (voor de huidige klimaatscenario's).
Duurzame en slimme mobiliteit	In de gemeente Aalten zijn relatief weinig elektrische auto's en er zijn geen deelauto's beschikbaar.	Het VKA zet in op zelfrijdende voertuigen, maar voorziet niet in deelauto-concepten of meer elektrisch rijden. De situatie wordt verbeterd, maar het aandachtspunt blijft bestaan.

Potentiële nieuwe knel- en aandachtspunten

Naast ontwikkeling van bestaande knelpunten en aandachtspunten zijn er ook aspecten die in de referentiesituatie een matig kwaliteitsniveau ('oranje') hebben en autonoom afstreven op een gelijkblijvende of verbeterende trend. Wanneer het nieuwe beleid uit de omgevingsvisie overwegend risico's met zich meebrengt, is voor deze aspecten mogelijk sprake van een trend die ombuigt naar een negatieve. Hieronder is een beschrijving gegeven van desbetreffende aspecten.

Tabel 7.3: Potentiële nieuwe knel- of aandachtspunten met nieuw beleid uit scenario 2

Aspect	Toelichting referentiesituatie	Toelichting ontwikkeling aandachtspunt
Geur	In het buitengebied is op verschillende plekken sprake is van een afweegbare of slechte geursituatie bij geurgevoelige objecten. 27% van de inwoners ervaart matige of ernstige geurhinder (van meerdere geurbronnen).	Het VKA kan leiden tot een toename van het aantal geurgevoelige objecten in gebieden waar geurbelasting aanwezig is. Hierdoor kan het aantal geurgehinderden toenemen. De daadwerkelijke effecten zijn afhankelijk van de ligging van nieuwe woningen ten opzichte van veehouderijen en andere geurbronnen. Dit aspect vormt mogelijk een nieuw aandachtspunt.
Omgevingsveiligheid	Binnen de gemeente is ligt een redelijk aandeel van de bebouwing (kwetsbare	Door woningbouw en bedrijvigheidsontwikkelingen kunnen meer kwetsbare functies nabij risicobronnen

Aspect	Toelichting referentiesituatie	Toelichting ontwikkeling aandachtspunt
	gebouwen) binnen een brand- en explosieaandachtsgebied.	worden gerealiseerd. Hierdoor kan de blootstelling aan externe veiligheidsrisico's toenemen. Dit aspect vormt mogelijk een nieuw aandachtspunt.
Biodiversiteit	De soortendiversiteit in Aalten is gemiddeld (tussen de 200 en 600 soorten) en de kwaliteit van de biodiversiteit is goed op ongeveer de helft van het grondgebied.	De biodiversiteit komt onder druk te staan door uitbreiding van woon- en werkgebieden, verduurzaming en nieuwe fietsroutes in het buitengebied (barrièrevorming). Dit aspect vormt mogelijk een nieuw aandachtspunt.
Archeologische en cultuurhistorische waarden	Er zijn gebieden van archeologische waarden en gebieden met hoge archeologische verwachting. In de kernen van Aalten en Bredevoort zijn veel monumenten aanwezig.	Archeologische waarden komen onder druk te staan door uitbreiding van woon- en werkgebieden. Dit aspect vormt mogelijk een nieuw aandachtspunt.

7.4 Invloed van het afwegingskader en randvoorwaarden op effecten

De effectbeoordeling in dit OER beschrijft primair de potentiële effecten van de ruimtelijke ontwikkelingen die met de omgevingsvisie mogelijk worden gemaakt. Daarbij is uitgegaan van een worst-case benadering, waarin wordt verondersteld dat deze ontwikkelingen maximaal worden gerealiseerd. De Omgevingsvisie bevat echter ook een uitgebreid afwegings- en toetsingskader, waarin expliciet is opgenomen dat ontwikkelingen alleen toelaatbaar zijn indien zij passen binnen randvoorwaarden ten aanzien van onder andere water en bodem, natuur, landschap, milieu en een aanvaardbare leefomgevingskwaliteit. Daarnaast geldt het uitgangspunt dat ontwikkelingen niet mogen leiden tot een verslechtering van de kwaliteit van de fysieke leefomgeving.

Dit afwegingskader werkt daarmee als een selecterend en mitigerend mechanisme: niet alle theoretisch mogelijke ontwikkelingen zullen in de praktijk doorgang vinden. Initiatieven worden in vervolgfases, zoals programma's, gebiedsuitwerkingen en omgevingsplannen, getoetst aan deze randvoorwaarden en kunnen alleen worden gerealiseerd wanneer zij aan het 'ja, mits'-principe voldoen. De daadwerkelijke effecten zullen daarmee mede afhangen van de wijze waarop dit kader wordt toegepast en verder geconcretiseerd. Het OER brengt in dit licht de bandbreedte aan mogelijke positieve en negatieve effecten in beeld, die in latere fasen nader worden geconcretiseerd en, waar nodig, verder worden beperkt of voorkomen.

8 Het doelbereik: worden de ambities gehaald?

De gemeente Aalten heeft voor elke beleidsuitspraak een ambitie geformuleerd. Elke ambitie heeft een specifiek doel. Idealiter draagt het nieuwe beleid uit de omgevingsvisie bij aan het behalen van de gestelde ambities. Om te beoordelen in welke mate het voorgenomen beleid bijdraagt aan de ambities is in dit hoofdstuk, per ambitie, aangegeven welke beoordelingsaspecten hieraan gerelateerd zijn.

Vervolgens is op basis van de effectbeoordeling van het VKA bepaald of er sprake is van (overwegend) kansen op positieve effecten of risico's op negatieve effecten voor de beoordelingsaspecten gerelateerd aan een ambitie. Dit is een optelling van de kansen en risico's per aspect zoals opgenomen in bijlage A3, hoe groter de gevisualiseerde balk hoe meer kansen of risico's er zijn. De pijl geeft aan of er per saldo meer risico's of kansen zijn. Hoe groter de pijl hoe groter de kans of risico per saldo is. Tenslotte geeft het '=' teken aan dat er een gelijk aantal kansen en risico's zijn. Op basis daarvan is een doorkijk gegeven of het de verwachting is dat de ambitie wel of niet gehaald wordt.

In dit hoofdstuk is per ambitie aangegeven in hoeverre de ambitie behaald wordt door het nieuwe beleid. Dat is ook weer gedaan in termen van kansen en risico's. Daarbij is gebruik gemaakt van het aangeven van smileys:

☺	Op grond van de effectbeoordeling is overwegend sprake van kansen op positieve effecten (er zijn meer kansen dan risico's), en daarmee kans op bijdrage aan behalen ambitie.
😐	Op grond van de effectbeoordeling is overwegend geen sprake van kansen of risico's of aantal kansen en risico's zijn overwegend in evenwicht, en daarmee beperkt of geen kansen op bijdragen aan behalen ambitie.
☹	Op grond van de effectbeoordeling is overwegend sprake van risico's op negatieve effecten (er zijn meer risico's dan kansen), en daarmee risico's op afbreuk aan de ambitie.

Aan het eind van de paragraaf is een korte samenvatting gegeven waarin staat voor welke ambities er extra aandacht nodig is richting verdere uitwerking van het beleid in programma's en of het omgevingsplan.

Ambitie beleidsuitspraak 'wonen'		
De gemeente Aalten zet richting 2040 in op een geleidelijke en evenwichtige toevoeging van woningen, waarbij wordt aangesloten bij de behoefte van verschillende doelgroepen en bij de gewenste ontwikkeling van de leefomgeving. Uiterlijk in 2035 is sprake van een betere balans tussen vraag en aanbod, met een duidelijke toename van het aantal woningen voor starters, jongeren en ouderen.		
Beoordelingsaspect	*VKA*	
Woningaanbod – en behoefte		☺
Conclusie: Het beleid gaat uit van een groei van woningen ongeveer 1.350 woningen tot aan 2040, waarvan 900 in fase 1 tot 2035 en 400 in fase 2 tot 2040. Dit woningaantal sluit aan bij de behoefte (doelgroepen starters, jongeren en ouderen). In de eerste fase ligt de focus op de grote dorpen, daarna volgen ook de kernen en buurtschappen naar rato. De uitbreiding van de woningvoorraad in fase 1 voorziet in de lokale behoefte. Daarmee is het aannemelijk dat positief wordt bijgedragen aan het halen van de ambitie.		

Ambitie beleidsuitspraak 'voorzieningen, gezondheid en sociale leefomgeving'		
In de gemeente Aalten hebben alle inwoners uiterlijk in 2040 binnen 300 meter toegang hebben tot groen, speelruimte of verkoeling		
Beoordelingsaspect		*VKA*
Beweegvriendelijke leefomgeving		☺
Hittestress		😐
Conclusie: het beleid zet in op een groene inrichting van de openbare ruimte, maar onbekend is wat de kwantitatieve uitbreiding is en op welke locaties dit gebeurt. Er is geen beleid opgenomen dat gaat over uitbreiding van speelruimte en ontmoetingsplekken. De kansen voor beweegvriendelijke leefomgeving zijn gerelateerd aan de uitbreiding van het fietsnetwerk tussen de dorpen. Qua hittestress zijn er zowel kansen als risico's wat per saldo tot een neutrale beoordeling leidt. Het is de vraag of de ambitie gehaald wordt. Daarnaast moet er extra aandacht naar toegang tot groen, speelruimte en verkoeling zijn in de uitwerking van programma's.		

Ambitie beleidsuitspraak 'mobiliteit'		
De gemeente Aalten streeft ernaar het aantal verkeersslachtoffers in 2030 met minimaal 50% te reduceren ten opzichte van 2020.		
Beoordelingsaspect		*VKA*
Verkeersveiligheid		😐
Conclusie: het voorgenomen beleid gericht op mobiliteit zet in op het STOMP-principe, waarbij lopen en fietsen de voorkeur hebben boven het autoverkeer. Daarnaast wordt de maximale snelheid voor het merendeel van de wegen afgewaardeerd naar 30 km/uur. Ook de inzet van zelfrijdende voertuigen kan in de toekomst leiden tot een veiliger wegbeeld. Desondanks wil de gemeente ook uitbreiden met 1.350 woningen, dit is een groei van circa 10% van het huidige woningaanbod in de gemeente. Daarnaast kan intensivering van bedrijventerreinen ook leiden tot meer logistieke bewegingen. Dit leidt tot meer verkeersbewegingen. Per saldo scoort verkeersveiligheid neutraal. Het is daarmee de vraag of de ambitie gehaald wordt. Verdere uitwerking en concretisering wat het STOMP-principe kan hier duidelijkheid over geven en moet blijken uit de nog op te stellen programma's.		

Ambitie beleidsuitspraak 'economie en werkgelegenheid'		
De gemeente Aalten biedt ruimte aan een vitale lokale economie, passend bij de schaal en identiteit van Aalten.		
Beoordelingsaspect		*VKA*
Werkgelegenheid		☺
Werklocaties en bedrijventerreinen		☺
Vrijetijdseconomie en toerisme		☺
Conclusie: met het voorgenomen beleid zet de gemeente in op intensivering van de bedrijventerreinen met ruimte voor nieuwe bedrijvigheid en tevens een kwaliteitsverbetering. Er wordt gekeken naar de behoefte en dat bepaalt of er in de toekomst sprake is van een uitbreiding van bedrijventerreinen. Qua toerisme wordt op een kleinschalige manier uitbreiding van toeristische activiteiten mogelijk gemaakt, passend bij het karakter van de gemeente. Er komen geen grootschalige voorzieningen. Voor de gerelateerde aspecten zoals hierboven weergeven zijn er per saldo meer kansen dan risico's. Daarmee is het aannemelijk dat het voorgenomen beleid positief bijdraagt aan het halen van de ambities.		

Ambitie beleidsuitspraak 'land- en tuinbouw'		
De landbouwsector is en blijft een belangrijke drager van het buitengebied van de gemeente Aalten. De sector levert een essentiële bijdrage aan de voedselproductie, de lokale economie en met name ook aan het beheer en behoud van het karakteristieke agrarische cultuurlandschap.		
Beoordelingsaspect		*VKA*
Landbouw		😐
Conclusie: het voorgenomen beleid zet in op de landbouwtransitie met de focus op emissiereductie, vermindering van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en de omschakeling naar kringlooplandbouw en natuurinclusieve landbouw. Het beleid heeft nog geen kwantitatieve informatie gegeven over de omvang van deze transitie. Daarnaast is er ook een woningbouwopgave die ruimtebeslag kan leggen op landbouwgebieden. Per saldo is er sprake van evenveel kansen als risico's. Het is aannemelijk dat het voorgenomen beleid met betrekking tot de landbouwtransitie positief bijdraagt aan deze ambitie. Uit verdere uitwerking van het beleid moet blijken of de ambitie daadwerkelijk gehaald wordt.		

Ambitie beleidsuitspraak 'natuur, landschap en biodiversiteit'		
De gemeente Aalten zet in op behoud en versterking van natuur, landschap en biodiversiteit als basis voor de kwaliteit van de leefomgeving. Het coulisselandschap, de houtwallen, beekdalen en ecologische verbindingen vormen daarbij de kern. De gemeente zet in op herstel van landschapselementen en het versterken van de groenblauwe structuur.		
Beoordelingsaspect		*VKA*
Natuurnetwerk Nederland		☺
Biodiversiteit		☹
Landschappelijke waarden		☺
Conclusie: Voor zowel Natuurnetwerk Nederland als landschappelijke waarden zijn er meer kansen dan risico's. Dat komt doordat het voorgenomen beleid inzet op het versterken van een samenhangende structuur met focus op versterking van het landschap, natuur en waterstructuren. Echter zijn er ook andere ontwikkelingen waardoor de druk op de biodiversiteit kan toenemen, bijv. woningbouwontwikkelingen en ruimte voor energietransitie en mobiliteit (nieuwe fietspaden). Voor biodiversiteit zijn er meer risico's dan kansen. Samenvattend wordt er positief bijgedragen aan het halen van de ambitie als het gaat om het versterken van natuur en landschap, maar de biodiversiteit kan door andere ontwikkelingen onder druk komen te staan.		

Ambitie beleidsuitspraak 'water, bodem en klimaat'		
Uiterlijk in 2027 voldoen de oppervlaktewateren in Aalten aan de normen van de Kaderrichtlijn Water. Richting 2050 wordt toegewerkt naar een volledig klimaatbestendig watersysteem, waarin wateroverlast, droogte en hittestress beheersbaar zijn.		
Beoordelingsaspect		*VKA*
Bodem		☺
Oppervlaktewater		☺
Grondwater		☺

Hittestress		😐
Droogte		☺
Wateroverlast door hemelwater		☺

Conclusie: De gemeente Aalten zet met haar beleid op verschillende manieren in om de gemeente klimaatadaptief te maken. Het is ten zeerste de vraag of de KRW-doelstellingen in 2027 al gehaald worden gezien de resterende tijd tot 2027. Het voorgenomen beleid zet wel in op vergroening, afkoppeling van verhard oppervlak, inzet op water vasthouden, bergen en vertraagd afvoeren en het beperken van ontwikkelingen in beekdalen. Bijna alle aspecten laten per saldo meer kansen dan risico's zien. Voor hittestress zijn er per saldo evenveel kansen als risico's. Dit hangt samen met ontwikkelingen die tot verhard oppervlak leiden, zoals woningbouw. Het is aannemelijk dat er positief bijgedragen wordt aan het halen van de ambitie.

Ambitie beleidsuitspraak 'energie en klimaat'

Uiterlijk in 2050 is Aalten energieneutraal en aardgasvrij en wordt alle energie duurzaam opgewekt. Richting 2030 wordt ingezet op een reductie van de CO_2-uitstoot met minimaal 55% ten opzichte van 1990. Uiterlijk in 2050 zijn alle woningen en gebouwen in de gemeente aardgasvrij.

Beoordelingsaspect		*VKA*
Broeikasgassen		☺
Duurzame energieopwekking en energiebesparing		☺
Duurzame woningen		☺

Conclusie: het voorgenomen beleid zet in op het verduurzamen van bestaande woningen, daarnaast zijn nieuwbouwwoningen (1.350 nieuwe woningen) per definitie duurzaam. Eventuele initiatieven voor duurzame energieopwekking vragen een afzonderlijke afweging waarin deze belangen worden betrokken. De mobiliteitstransitie naar STOMP-principe en inzet van innovatieve voertuigen als zelfrijdende auto's zorgen voor een vermindering van de broeikasuitstoot. Alle aspecten laten per saldo meer kansen dan risico's zien, hiermee wordt positief bijgedragen aan het halen van de ambitie.

Ambitie beleidsuitspraak 'circulariteit'

De gemeente zet in op een circulaire leefomgeving waarin grondstoffen zo lang mogelijk worden hergebruikt en afval tot een minimum wordt beperkt. De gemeente streeft ernaar om het gebruik van primaire grondstoffen (o.a. restafval) in 2030 met 50% te verminderen ten opzichte van 2018 en om uiterlijk in 2050 volledig circulair te zijn.

Beoordelingsaspect		*VKA*
Grondstoffen en circulariteit		☺

Conclusie: de gemeente Aalten zet met haar voorgenomen beleid actief in op het stimuleren van circulariteit in bedrijvigheid en bouwprocessen, daarmee is het aannemelijk dat er positief wordt bijgedragen aan het halen van de ambitie. In hoeverre de genoemde percentages van 50% reductie t.o.v. 2018 in 2030 en volledig circulair in 2050 daadwerkelijk gehaald worden is afhankelijk van verdere uitvoering in vervolgplannen en -programma's.

Ambitie beleidsuitspraak 'milieu en emissi		
De gemeente Aalten streeft naar een leefomgeving waarin de luchtkwaliteit en geluidsbelasting voldoen aan de geldende normen en waar mogelijk aansluiten bij de strengere advieswaarden van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO).		
Beoordelingsaspect		*VKA*
Geluid		☹
Luchtkwaliteit		😐
Conclusie: hoewel de gemeente Aalten via bronmaatregelen inzet op het verbeteren van de geluidbelasting en luchtkwaliteit wil de gemeente ook ontwikkelen. Extra woningen en intensivering van bedrijvigheid hebben een verkeersaantrekkende werking en vormen op die manier een risico voor de geluidbelasting en uitstoot. Het is aannemelijk dat door technologische ontwikkelingen de situatie richting 2040 verbetert. Op dit moment leidt het voorgenomen beleid per saldo tot meer risico's dan kansen voor geluid en een gelijk aantal risico's en kansen voor luchtkwaliteit. Het is daarmee aannemelijk dat er extra inzet moet zijn en concretisering van maatregelen in vervolgplannen en -programma's.		

Ambitie beleidsuitspraak 'veiligheid'		
Nieuwe zeer kwetsbare functies, zoals zorginstellingen, scholen en woningen voor minder zelfredzame groepen, worden niet gerealiseerd in aandachtsgebieden waar sprake is van verhoogde risico's. De gemeente werkt toe naar een structurele verbetering van de omgevingsveiligheid, onder andere door het verminderen van verkeersslachtoffers, het beperken van risico's in de leefomgeving en het voldoen aan nationale normen voor waterveiligheid richting 2050.		
Beoordelingsaspect		*VKA*
Omgevingsveiligheid		☹
Verkeersveiligheid		😐
Sociale veiligheid		☺
Conclusie: de gemeente heeft in haar voorgenomen beleid geen concrete maatregelen genoemd om de huidige situatie met betrekking tot omgevingsveiligheid te verbeteren, wel zijn er randvoorwaarden gesteld voor toekomstige ontwikkelingen. Per saldo leidt het voorgenomen beleid tot meer risico's dan kansen. Hier is extra aandacht voor nodig in vervolgplannen en -programma's. Wat betreft verkeersveiligheid wordt ingezet op het STOMP-principe en vermindering van de maximale snelheid op wegen naar 30 km/uur. Dit kan bijdragen aan het verbeteren van de verkeersveiligheid maar daar tegenover staat dat nieuwe woningen en intensivering van bedrijvigheid leidt tot meer verkeersdeelnemers en drukte op de wegen. Per saldo zijn er evenveel kansen als risico's. Tenslotte leidt het voorgenomen beleid met het oog op sociale veiligheid per saldo tot meer kansen dan risico's. Dit komt onder andere door de focus op kleinschaligheid en naoberschap. Samengevat staat het halen van deze ambitie vooralsnog onder druk. In vervolgplannen en -programma's dient er meer aandacht te zijn naar de concretisering van het beleid om de risico's weg te halen om op die manier positief bij te dragen aan het halen van de ambitie.		

Ambitie beleidsuitspraak ‘cultureel erfgoed en identiteit’		
Erfgoed wordt nadrukkelijk ingezet als middel om de identiteit te versterken, de leefbaarheid te vergroten en bij te dragen aan toerisme, klimaatadaptatie en sociale samenhang.		
Beoordelingsaspect		*VKA*
Archeologische en cultuurhistorische waarden		☹
Conclusie: het voorgenomen beleid met het oog op cultureel erfgoed en identiteit leidt tot kansen door inzet op versterking en beleefbaarheid van bestaand erfgoed. Daarentegen zijn er ruimtelijke ontwikkelingen zoals woningbouw en bedrijvigheid (worst-case is uitbreiding bedrijventerreinen) die druk kunnen leggen op cultureel erfgoed in de gemeente. Per saldo zijn er meer risico’s dan kansen. Hiermee is het niet aannemelijk dat de ambitie gehaald wordt.		

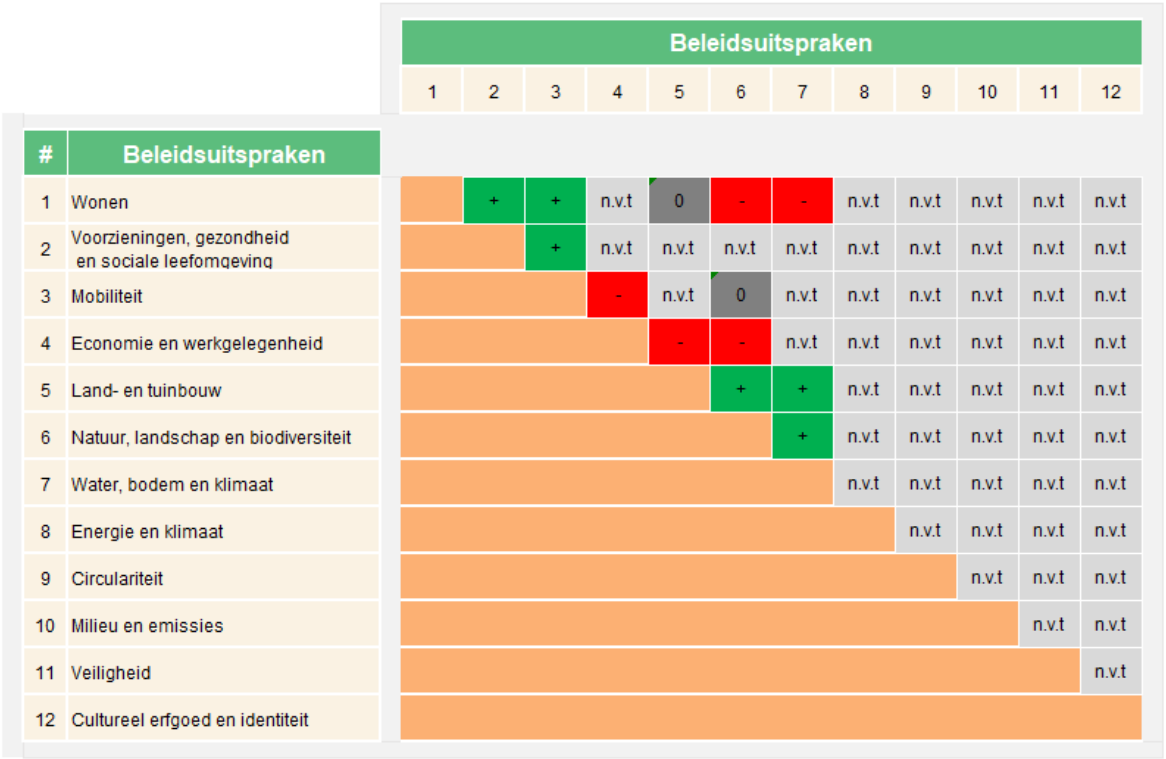
9 De botsproeven: is het nieuwe beleid consistent?

Het voorkeursalternatief is op consistentie beoordeeld. Hiervoor zijn botsproeven uitgevoerd. Dat is gedaan door alle geselecteerde nieuwe beleidsonderdelen in de omgevingsvisie onderling met elkaar te confronteren en daarbij te beoordelen of het ene beleidsonderdeel het andere kan versterken of daar afbreuk aan doen. Op basis van expert-judgement zijn daar kwalitatieve effectscores aan toegekend, zoals weergegeven onderstaande tabel.

Tabel 9.1: Kwalitatieve effectscores botsproeven

Effectscore	Betekenis
+	Kans op onderlinge versterking/synergie
-	Risico op afbreuk/conflict
+/-	Zowel kans als risico
0	Geen kans of risico, maar wel een relatie
n.v.t.	Geen relatie

Onderstaande figuur laat de toegekende scores zien, daarna is een onderbouwing op hoofdlijnen gegeven in paragraaf 9.1 en een onderbouwing per beleidsuitspraak in paragraaf 9.2.

Figuur 9.1: Visualisatie van de kansen op versterking en risico's of conflicten als uitkomst van de uitgevoerde botsproeven

9.1 Algemene resultaten

Hieronder is een algemeen beeld van de resultaten geschetst. De kansen en risico's worden slechts één keer besproken, in relatie tot de uitspraak waar zij het eerst aan bod komen.

Over het algemeen laten de botsproeven zien dat de ontwikkelingen uit het voorkeursalternatief elkaar vaker versterken dan dat zij tot onderlinge strijdigheid leiden. Met name tussen een aantal samenhangende beleidsuitspraken is sprake van duidelijke wederzijdse versterking. Tegelijkertijd wordt zichtbaar dat juist de beleidsvelden met een grote ruimtelijke en maatschappelijke impact ook de grootste risico's op onderlinge strijdigheid kennen indien deze niet zorgvuldig worden ingepast.

Zo bestaan duidelijke kansen op versterking tussen de beleidsuitspraken voor wonen, voorzieningen, gezondheid en sociale leefomgeving en mobiliteit. Door woningbouw te concentreren in Aalten en Dinxperlo, waar ook voorzieningen worden gebundeld en geïnvesteerd wordt in fietsverbindingen, ontstaan aantrekkelijke woongebieden met een goede bereikbaarheid van voorzieningen. Daarnaast is er sprake van onderlinge versterking tussen land- en tuinbouw, natuur, landschap en biodiversiteit en water, bodem en klimaat, doordat de omschakeling naar natuurinclusieve landbouw kan bijdragen aan de ontwikkeling van groenblauwe structuren en waterbergende gebieden.

Tegelijkertijd laten de botsproeven zien dat met name de beleidsuitspraken economie en werkgelegenheid, wonen en natuur, landschap en biodiversiteit relatief veel risico's op onderlinge strijdigheid kennen. Deze hangen met name samen met concurrerende ruimteclaims en de spanning tussen intensief ruimtegebruik en het versterken van de leefomgevingskwaliteit.

9.2 Beoordeling per beleidsuitspraak

Hieronder zijn de resultaten per beleidsuitspraak weergegeven. Ook hier geldt dat de kansen en risico's slechts één keer worden besproken in relatie tot de uitspraak waar ze het eerst aan bod komen.

Wonen
De voorgenomen woningbouw van circa 1.350 woningen tot 2040, met een eerste focus op Aalten, Dinxperlo en Bredevoort, vertoont in de botsproeven een duidelijke samenhang met beleid voor voorzieningen en mobiliteit. Door concentratie in deze kernen ontstaat een kans om bereikbaarheid en gebruik van voorzieningen te versterken. De gefaseerde uitbreiding biedt bovendien mogelijkheden om gelijktijdig het fietsnetwerk te ontwikkelen, zodat nieuwe woonlocaties goed worden ontsloten. Tegelijkertijd leidt de woningbouwopgave tot spanning met beleidsdoelen voor natuur, landschap, biodiversiteit en water, bodem en klimaat. In de kernen concurreren inbreidingslocaties met de versterking van groenblauwe structuren, waardoor de kwaliteit van groen, biodiversiteit en klimaatadaptatie onder druk kan komen te staan. Dit vraagt om een zorgvuldige integrale afweging, waarin ruimte efficiënt wordt benut en ontwikkelingen passen binnen de draagkracht van het bodem- en watersysteem.

Voorzieningen, gezondheid en sociale leefomgeving
Het beleid richt zich op concentratie van voorzieningen in Aalten en Dinxperlo en versterking van de sociale infrastructuur in buurtschappen. In combinatie met mobiliteit biedt dit kansen voor bundeling van voorzieningen en een sterke koppeling met het fietsnetwerk. Dit kan leiden tot een samenhangend en duurzaam bereikbaar voorzieningenaanbod, ondersteund door een kwalitatief ingerichte openbare ruimte. De meerwaarde zit in multifunctioneel gebruik en een goede balans tussen bereikbaarheid en verblijfskwaliteit. Dit vraagt wel om een integrale uitwerking waarin ruimtelijke inrichting en mobiliteitsstructuren expliciet op elkaar worden afgestemd.

Mobiliteit
Het mobiliteitsbeleid, met prioriteit voor lopen en fietsen (STOMP), invoering van 30 km/uur en uitbreiding van het fietsnetwerk, kan spanning opleveren met economie en werkgelegenheid. Lagere snelheden kunnen de bereikbaarheid en logistieke efficiëntie voor bedrijven verminderen, wat de aantrekkelijkheid van bedrijvigheid kan beperken. Hierdoor kan economische groei onder druk komen te staan. Dit vraagt om een zorgvuldige balans tussen verkeersveiligheid, duurzame mobiliteit en economische bereikbaarheid, zodat mobiliteitsmaatregelen bijdragen aan een vitale economie.

Economie en werkgelegenheid
Het beleid zet in op een vitale economie met waardevol toerisme, kleinschalige recreatie en herstructurering van bestaande bedrijventerreinen. In de botsproeven blijkt dat dit kan botsen met doelen voor landbouw en natuur. Uitbreiding van bedrijvigheid kan concurreren met gebieden voor natuurinclusieve landbouw en het groenblauwe netwerk, waardoor zowel agrarische transitie als natuurontwikkeling onder druk komt te staan. Dit vraagt om een zorgvuldige ruimtelijke afweging, waarbij economische ontwikkeling wordt afgestemd op de draagkracht van het gebied.

Land- en tuinbouw
Het beleid voor land- en tuinbouw, gericht op modernisering en transitie naar kringloop- en natuurinclusieve landbouw, biedt juist kansen voor natuur, water en klimaat. Door te sturen op emissiereductie, bodem- en waterkwaliteit en biodiversiteit kan de sector bijdragen aan bredere opgaven. Natuurinclusieve landbouw kan onderdeel worden van de groenblauwe structuur en gekoppeld worden aan waterberging en klimaatadaptatie. Dit draagt bij aan een robuust en klimaatbestendig buitengebied, maar vraagt om een gebiedsgerichte uitwerking waarin functies zorgvuldig worden gecombineerd.

Natuur, landschap en biodiversiteit
Het beleid zet in op een samenhangende groenblauwe structuur en versterking van landschapselementen. In de botsproeven blijkt een duidelijke koppelkans met water, bodem en klimaat. Door ontwikkeling van een netwerk van onder meer houtwallen, beekdalen en ecologische verbindingen kan water beter worden vastgehouden en klimaatadaptatie worden versterkt. Met name in focusgebieden kan dit leiden tot versterking van zowel ecologie als waterbeheer. Dit sluit aan bij het principe dat water en bodem sturend zijn, maar vraagt om een integrale en gebiedsgerichte uitwerking om de beoogde meerwaarde daadwerkelijk te realiseren.

De overige beleidsuitspraken laten geen botsingen zien die nog niet genoemd zijn onder bovengenoemde beleidsuitspraken.

10 De Passende Beoordeling: wat zijn de gevolgen voor Natura 2000-gebieden?

In dit hoofdstuk is een korte samenvatting opgenomen van de bevindingen uit de Passende Beoordeling voor de Omgevingsvisie Aalten 2040. De volledige Passende Beoordeling is opgenomen in **bijlage A4**.

10.1 Passende Beoordeling Natura 2000

Omdat het op voorhand niet is uitgesloten dat het nieuwe beleid in de omgevingsvisie een (significant) negatief effect veroorzaakt op de natuurlijke kenmerken van de omliggende Natura 2000-gebieden is een Passende Beoordeling opgesteld op grond van de Omgevingswet. Binnen een straal van 10 kilometer van de gemeente Aalten liggen de vier Natura 2000-gebieden Korenburgerveen, Bekendelle, Wooldse Veen en Willinks Weust. Daarnaast liggen er nog vier Natura 2000-gebieden binnen een straal van 10 tot 25 kilometer van de gemeente, het gaat om Rijntakken, Buurserzand & Haaksbergerveen, Witte Veen en Stelkampsveld. Tenslotte grenst de gemeente Aalten aan Duitsland. Ook in Duitsland vormt stikstofdepositie een mogelijk risico op negatieve gevolgen voor de instandhoudingsdoelstellingen. Er liggen 24 Duitse Natura 2000-gebieden binnen een straal van 25 kilometer van de gemeente Aalten, deze zijn met naam genoemd in de Passende Beoordeling.

In deze Passende Beoordeling is het nieuwe beleid uit de omgevingsvisie beoordeeld aan de hand van beleidsuitspraken die in het OER zijn geselecteerd. Het gaat om uitspraken die voldoende concreet zijn en die een relatie hebben met de leefomgeving. De Passende Beoordeling beoordeeld per uitspraak of en zo ja hoe groot het risico is op significant negatieve effecten op Natura 2000-gebied in de omgeving van Aalten. Daarbij is getoetst aan de belangrijkste instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 20000-gebied. Bij de beoordeling is aangesloten bij het karakter van het strategische beleid in de omgevingsvisie, wat wil zeggen dat de beoordeling op hoofdlijnen is gedaan.

Het doel van de passende beoordeling is het in beeld brengen:

a) Van de risico's op het optreden van (significant) negatieve effecten op Natura 2000-gebieden als gevolg van het nieuwe beleid van de Omgevingsvisie Aalten 2040 en
b) Met welke maatregelen geconstateerde risico's voorkomen of beperkt kunnen worden.

Geconstateerde risico's zijn aandachtspunten waar bij de verdere uitwerking van het beleid rekening mee gehouden moet worden. Op deze manier kan voorkomen worden dat (significant) negatieve effecten op de natuurlijke kenmerken van de Natura 2000-gebieden daadwerkelijk optreden.

In de Passende Beoordeling is naar verschillende storingsfactoren gekeken, zoals effecten van stikstofdepositie, ruimtebeslag, effecten als gevolg van hydrologische veranderingen (bijvoorbeeld verdroging of vernatting) of verstoring door geluid of optische verstoring. Het gaat hierbij om effecten in de gebruiksfase. Effecten als gevolg van de aanlegfase worden in deze Passende Beoordeling niet meegenomen omdat op basis van het strategische karakter onvoldoende duidelijk is op welke wijze de beleidsuitspraken worden uitgewerkt. De Passende Beoordeling is opgenomen in bijlage A4, onderstaand zijn de hoofdlijnen van de resultaten en conclusies opgenomen.

10.2 Resultaten Passende Beoordeling

Meerdere beleidsuitspraken van de Omgevingsvisie Aalten 2040 kunnen tot risico's leiden op significant negatieve effecten binnen Natura 2000-gebieden. Deze zijn in onderstaande tabel opgenomen. De risico's hebben betrekking op:

- Stikstofdepositie;
- Verstoring door recreatie;
- Aanvaringsslachtoffers door windturbines en versnippering.

Aangezien stikstofdepositie (huidig, autonoom) een knelpunt is alle omliggende Natura 2000-gebieden (Korenburgerveen, Bekendelle, Wooldse Veen en Willinks Weust) en een kleine toename al een significant negatief effect kan veroorzaken, is cumulatie met betrekking tot stikstofdepositie een belangrijk aandachtspunt. De gemeente Aalten heeft in haar Omgevingsvisie ook beleidsuitspraken die leiden tot een afname aan stikstofdepositie, zoals maatregelen die duurzame vormen van vervoer bevorderen.

Bij de verdere uitwerking van het nieuwe beleid moet integraal aandacht zijn voor ontwikkelingen die kunnen leiden tot een verhoogde milieudruk binnen Natura 2000-gebieden. Door een integrale aanpak en de projectscope van een ontwikkeling zo in te steken dat ook maatregelen om stikstofdepositie te verminderen worden betrokken bij de ontwikkeling (interne saldering) kan een significant negatief effect voorkomen worden.

De omgevingsvisie, de programma's en het omgevingsplan zijn instrumenten om tot een goede integrale uitwerking van het beleid te komen. Er zijn mogelijkheden voorhanden om significant negatieve gevolgen binnen de omliggende Natura 2000-gebieden te voorkomen. Het nieuwe beleid waar de Omgevingsvisie Aalten 2040 in voorziet, is daarmee in beginsel uitvoerbaar in het kader van de Omgevingswet (onderdeel Natura 2000-gebieden).

Tabel 10.1: Beleidsuitspraken uit de Omgevingsvisie met een risico op een significant negatief effect.

Beleidsuitspraak		Risico's op negatief gevolg Natura 2000		Aandachtspunten bij nadere uitwerking beleid (mitigatie) / randvoorwaarden (mitigatie)	Eindbeoordeling
		Nederlandse Natura 2000-gebieden dichtbij	Omliggende Natura 2000-gebieden in Nederland en Duitsland		
1	Wonen	Stikstof	Stikstof	Tijdens aanlegfase inzetten op elektrisch materieel. Potentie voor extern salderen, let op: additionaliteitsbeginsel.	Significant negatieve gevolgen te voorkomen.
		Recreatiedruk		Recreatiezonering, alternatieve recreatiegebieden, vergroening van stedelijk gebied.	
2	Voorzieningen	Stikstof	Stikstof	Voorzieningen bereikbaar maken met openbaar vervoer, de fiets of wandelend, openbare laadpunten faciliteren. Tijdens aanlegfase inzetten op elektrisch materieel. Potentie voor extern salderen, let op: additionaliteitsbeginsel.	Significant negatieve gevolgen te voorkomen.

Beleidsuitspraak		Risico's op negatief gevolg Natura 2000		Aandachtspunten bij nadere uitwerking beleid (mitigatie) / randvoorwaarden (mitigatie)	Eindbeoordeling
		Nederlandse Natura 2000-gebieden dichtbij	Omliggende Natura 2000-gebieden in Nederland en Duitsland		
4	Economie en werkgelegenheid	Stikstof	Stikstof	Onderzoek geschikte locatiekeuze en type bedrijvigheid. Bedrijvigheid bereikbaar maken met openbaar vervoer, de fiets of wandelend, openbare laadpunten faciliteren. Tijdens aanlegfase inzetten op elektrisch materieel. Potentie voor extern salderen, let op: additionaliteitsbeginsel.	Significant negatieve gevolgen te voorkomen.
5	Land- en tuinbouw	Stikstof	Stikstof	Milieudruk van de voorgestelde nieuwe functie dient lager te zijn dan de milieudruk van het voormalige agrarisch terrein. Functieverandering van vrijkomende gronden van intensief agrarische bedrijven inzetten om de milieudruk te verlagen.	Significant negatieve gevolgen te voorkomen.

11 Mitigerende maatregelen: met welke mitigerende maatregelen kunnen negatieve effecten voorkomen of verminderd worden?

De effectbeoordeling in hoofdstuk 7 laat zien bij welke beoordelingsaspecten het voorkeursalternatief risico's op negatieve effecten oplevert, en/of waar er ondanks het voorkeursalternatief nog een tekortschietend kwaliteitsniveau te verwachten is. Voor die aspecten is in dit hoofdstuk een voorstel gedaan voor mogelijkheden tot verdere verbetering, in de vorm van beleidsopties of concrete mitigerende maatregelen. Voor Natura 2000-gebieden zijn de mitigerende maatregelen opgenomen in de Passende Beoordeling (bijlage A4).

11.1 Knelpunten

Knelpunten zijn de aspecten die in de huidige situatie beoordeeld zijn met slecht kwaliteitsniveau ('rood'). In hoofdstuk 7.2 is een beschouwing gegeven van de knelpunten die met/ondanks het nieuwe beleid uit het voorkeursalternatief blijven bestaan. Hieronder is voor deze aspecten een voorstel gedaan voor mitigerende maatregelen (in vervolgbesluiten). Knelpunten die met het nieuwe beleid in het voorkeursalternatief mogelijk worden verholpen zijn hieronder niet opgenomen.

Tabel 11.1: Mitigerende maatregelen voor het knelpunt geluid

Beoordelingsaspect	Referentiesituatie	VKA
Geluid	↗	
Beleidsopties/mitigerende maatregelen voor verbetering De geluidhinder door wegverkeer zal met het VKA mogelijk toenemen, door inbreiding en uitbreiding van woningen en bedrijventerreinen. Bij woninginbreiding kunnen specifieke voorwaarden opgenomen worden in het Omgevingsplan over de afstanden tot geluidbronnen en het toegestane geluidniveau. Daar waar niet voldaan kan worden aan het toegestane geluidniveau, kunnen geluidluwe gevels geplaatst worden. Naast het verlagen van de snelheid (maakt al onderdeel uit van het voorkeursalternatief) kan stiller asfalt toegepast worden of kunnen woningen met een hoge geluidbelasting geïsoleerd worden. De gemeente kan dit soort maatregelen vastleggen in een vrijwillig Actieplan Geluid.		

Tabel 11.2: Mitigerende maatregelen voor het knelpunt maatschappelijke basisvoorzieningen

Beoordelingsaspect	Referentiesituatie	VKA
Maatschappelijke basisvoorzieningen	↘	Geen effect
Beleidsopties/mitigerende maatregelen voor verbetering Het voorkeursalternatief voorziet niet in nieuwe voorzieningen. De toevoeging van nieuwe woningen biedt mogelijk wel extra draagvlak voor het behouden van bestaande voorzieningen, maar de gemiddelde afstand van woningen tot voorzieningen verbeterd hiermee niet. De gemeente kan sturen op het clusteren van maatschappelijke voorzieningen op goed bereikbare locaties, zodat de bereikbaarheid voor inwoners wordt verbeterd. Deze inzet kan worden verankerd in de voorzieningenstrategie.		

Tabel 11.3: Mitigerende maatregelen voor het knelpunt oppervlaktewater

Beoordelingsaspect	Referentiesituatie	VKA
Oppervlaktewater	=	
Beleidsopties/mitigerende maatregelen voor verbetering De kwaliteit van het oppervlaktewater kan verbeteren door natuurinclusieve landbouw en versterking van het groenblauwe netwerk. Echter, het is niet aannemelijk dat hiermee de KRW-doelen behaald worden. Om de kwaliteit van oppervlaktewater te verbeteren kunnen regels en maatregelen opgenomen worden in het omgevingsplan die de ecologische en chemische waterkwaliteit kunnen verbeteren. Maatregelen om de ecologische waterkwaliteit te verbeteren zijn bijvoorbeeld het aanleggen van natuurlijke oevers of vispassages. De chemische kwaliteit kan verbeterd worden door te monitoren op prioritaire stoffen en maatregelen te nemen waar nodig, én door nutriënten terug te dringen door gebruik meststoffen in de landbouw verder te verminderen.		

Tabel 11.4: Mitigerende maatregelen voor het knelpunt hittestress

Beoordelingsaspect	Referentiesituatie	VKA
Hittestress	=	
Beleidsopties/mitigerende maatregelen voor verbetering Het voorkeursalternatief zet in op het vergroenen van kernen, maar extra verharding door nieuwe woningen zorgt voor een toename van mogelijke risico's. Het voorkeursalternatief voorziet in maatregelen om hittestress te verminderen in de openbare ruimte. Om hittestress verder te voorkomen kan de gemeente subsidies inzetten voor vergroenen van particulier terrein. Daarnaast kan de gemeente eisen stellen aan nieuwe woongebieden en bedrijventerreinen op perceel en gebouwniveau: groene gevels en daken. Ook kan de gemeente gevolgen van hittestress verminderen door specifiek te vergroenen rond locaties waar veel kwetsbare mensen wonen, zoals ouderen, die gevoeliger zijn voor hittestress. Deze maatregelen kunnen opgenomen worden in een Programma Klimaatadaptatie of in het omgevingsplan.		

Tabel 11.5: Mitigerende maatregelen voor het knelpunt openbaar vervoer

Beoordelingsaspect	Referentiesituatie	VKA
Openbaar vervoer	↗	Geen effect
Beleidsopties/mitigerende maatregelen voor verbetering Het voorkeursalternatief voorziet niet in extra OV-haltes. De gemiddelde afstand tot OV-haltes zal groot blijven. Het knelpunt blijft bestaan. Om het openbaar vervoer te verbeteren kan de gemeente inzetten op het moderniseren van haltes en stations met betere voorzieningen zoals overkappingen, zitplaatsen, en informatieborden. Daarnaast kan de gemeente samenwerken met (regionale) vervoerders om de frequentie van bestaande verbindingen te verhogen, punctualiteit en betrouwbaarheid te verbeteren en waar mogelijk het netwerk uit te breiden. Deze maatregelen kunnen vastgelegd worden in een Programma Mobiliteit, in samenwerking met de provincie als concessiehouder.		

11.2 Aandachtspunten

Aandachtspunten zijn aspecten met een matig kwaliteitsniveau ('oranje') met een autonome verslechtering van de situatie. Door het nieuwe beleid uit het voorkeursalternatief is er één aandachtspunt dat blijft bestaan (zie hoofdstuk 7.2). Voor dit aspecten zijn onderstaand mitigerende maatregelen geformuleerd.

Tabel 11.6: Mitigerende maatregelen voor het aandachtspunt duurzame en slimme mobiliteit

Beoordelingsaspect	Referentiesituatie	VKA
Duurzame en slimme mobiliteit	=	
Beleidsopties/mitigerende maatregelen voor verbetering Het VKA zet in op zelfrijdende voertuigen, maar voorziet niet in deelauto-concepten of meer elektrisch rijden. Om het aandachtspunt te verhelpen is naar verwachting aanvullend beleid nodig, specifiek gericht op het stimuleren van deelauto's en elektrisch rijden. In een Programma Mobiliteit kunnen maatregelen opgenomen worden zoals het faciliteren van mobiliteitshubs in de kernen en het subsidiëren van deelauto's en laadpalen		

Naast bestaande knelpunten en aandachtspunten zijn er ook aspecten die in de bestaande situatie een redelijk-goed kwaliteitsniveau laten zien, maar waarbij het nieuwe beleid uit het voorkeursalternatief kan zorgen voor risico's op verslechtering. Hierdoor vormen deze aspecten mogelijk nieuwe aandachtspunten. In hoofdstuk 7.2 is een beschouwing gegeven van mogelijke nieuwe aandachtspunten.

Tabel 11.7: Mitigerende maatregelen voor het aandachtspunt geur

Beoordelingsaspect	Referentiesituatie	VKA
Geur	↗	
Beleidsopties/mitigerende maatregelen voor verbetering Om een toename van geurgehinderden te voorkomen, dient bij nieuwe woningbouw rekening te worden gehouden met de ligging van veehouderijen en andere geurbronnen. Door een zorgvuldige locatiekeuze en beoordeling van het woon- en leefklimaat kunnen nieuwe geurknelpunten worden voorkomen. Eventueel kunnen maatregelen worden onderzocht die de geuremissies van bestaande bronnen verminderen.		

Tabel 11.8: Mitigerende maatregelen voor het aandachtspunt omgevingsveiligheid

Beoordelingsaspect	Referentiesituatie	VKA
Omgevingsveiligheid	↗	
Beleidsopties/mitigerende maatregelen voor verbetering Om risico's voor de omgevingsveiligheid te beperken, is het wenselijk nieuwe kwetsbare functies zoveel mogelijk buiten de invloedssfeer van risicobronnen, zoals buisleidingen, transportroutes voor gevaarlijke stoffen en risicovolle bedrijven, te realiseren. Waar dit niet mogelijk is, kunnen aanvullende ruimtelijke en bouwkundige maatregelen worden getroffen om de veiligheid en zelfredzaamheid te vergroten (zoals brandwerende materialen, versterkte constructies).		

Tabel 11.9: Mitigerende maatregelen voor het aandachtspunt biodiversiteit

Beoordelingsaspect	Referentiesituatie	VKA
Biodiversiteit	↗	
Beleidsopties/mitigerende maatregelen voor verbetering De biodiversiteit komt onder druk te staan door uitbreiding van woon- en werkgebieden, verduurzaming en nieuwe fietsroutes in het buitengebied (barrièrevorming). De gemeente kan inzetten op natuurinclusief bouwen en inrichten. Daarnaast kan bij de aanleg van nieuwe infrastructuur rekening worden gehouden met faunapassages en het zoveel mogelijk bundelen van routes. Deze inzet kan worden verankerd in het Omgevingsplan, een biodiversiteitsprogramma en/of een uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie en natuur.		

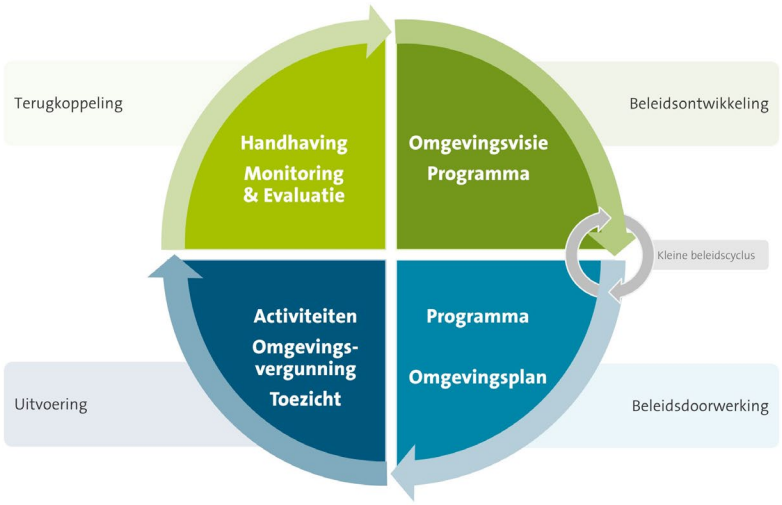
Tabel 11.10: Mitigerende maatregelen voor het aandachtspunt archeologische en cultuurhistorische waarden

Beoordelingsaspect	Referentiesituatie	VKA
Archeologische en cultuurhistorische waarden	*Kwalitatief*	
Beleidsopties/mitigerende maatregelen voor verbetering Archeologische waarden komen onder druk te staan door uitbreiding van woon- en werkgebieden. De gemeente kan in het Omgevingsplan sturen op het vroegtijdig uitvoeren van archeologisch onderzoek en het behouden van waarden in situ. Waar behoudt niet mogelijk is, kan documentatie en opgraving plaatsvinden. Daarnaast kan bij ruimtelijke ontwikkelingen rekening worden gehouden met bekende vindplaatsen door aanpassing van de inrichting. Deze inzet kan worden verankerd in het Omgevingsplan en/of een erfgoedprogramma.		

12 Het vervolg: wat komt er na dit OER?

De nieuwe Omgevingswet stelt monitoring en evaluatie van het beleid verplicht om in beeld te krijgen of de uitwerking van het beleid daadwerkelijk bijdraagt aan het verbeteren van de kwaliteit van de leefomgeving. Periodiek wordt er middels een terugkoppeling nieuwe input geleverd voor de beleidsontwikkeling wat kan leiden tot voortzetting of bijsturing van het beleid. Door monitoring en evaluatie ontstaat een gesloten beleidscyclus. Onderstaande figuur geeft de beleidscyclus weer. Deze beleidscyclus werkt als volgt.

1. In de beleidsontwikkeling wordt de omgevingsvisie opgesteld, deze stap wordt met vaststelling van de omgevingsvisie Aalten voltooid;
2. In de beleidsdoorwerking worden de uitspraken uit de omgevingsvisie verder geconcretiseerd in uitvoeringsprogramma's en andere instrumenten, zoals het omgevingsplan;
3. Tijdens de uitvoering worden de concrete besluiten en/of regels en ander instrumentarium toegepast;
4. In de terugkoppeling wordt door monitoring en evaluatie gereflecteerd op behaalde resultaten waarna deze op basis van hun betekenis input vormen voor een nieuwe beleidscyclus.

Figuur 12.1: Beleidscyclus omgevingsvisie Aalten

Met de vertaling van de omgevingsvisie naar een omgevingsplan en eventuele omgevingsprogramma's start de beleidscyclus van de Omgevingswet. Deze beleidscyclus vormt een instrument om de uitvoering van de omgevingsvisie volgens een logisch proces te structureren. Figuur 12.1 geeft de beleidscyclus weer. De strategische cyclus (*"kleine beleidscyclus")* draait om de verbetering van de inhoud van het beleid, in dit geval de omgevingsvisie, terwijl de operationele beleidscyclus ingaat op de uitvoering van het beleid. De grote cyclus (met gekleurde pijlen aangeduid) eindigt met monitoring waarmee het resultaat van het beleid inzichtelijk gemaakt wordt.

12.1 Doorwerking in programma's

Naast de omgevingsvisie heeft de gemeente Aalten de mogelijkheid tot het opstellen van omgevingsprogramma's. De gemeente Aalten kent geen verplichte programma's onder de Omgevingswet. In de omgevingsvisie benoemd de gemeente wel de intentie tot het opstellen van een woonprogramma (richting 2035).

De doorwerking van de omgevingsvisie in programma's werkt als volgt:

1) **Omgevingsprogramma's opstellen**:
   Op basis van de omgevingsvisie worden omgevingsprogramma's ontwikkeld. Deze programma's concretiseren de doelen en ambities uit de visie in specifieke acties, projecten en maatregelen. Omgevingsprogramma's zijn gericht op het realiseren van bepaalde maatschappelijke opgaven, zoals de energietransitie, duurzame mobiliteit, klimaatadaptatie, gebiedsontwikkeling, enzovoort. Onderdeel van een op te stellen programma is een monitoringstool waarmee beoordeeld kan worden in hoeverre het programma bijdraagt aan het behalen van de ambities die gerelateerd zijn aan dat programma.
2) **Uitvoering en implementatie**:
   Omgevingsprogramma's vormen de operationele uitvoeringsagenda van de omgevingsvisie. Ze bevatten concrete maatregelen en projecten die moeten worden uitgevoerd om de gestelde doelen te bereiken. Het omgevingsprogramma dient als leidraad voor de betrokken actoren en partijen om gezamenlijk te werken aan de realisatie van de gewenste ontwikkelingen. De programma’s kunnen ook input leveren voor het omgevingsplan en de daarin op te nemen planregels. De programma’s vormen op die manier een brug tussen de abstracte omgevingsvisie enerzijds en het concrete omgevingsplan anderzijds.
3) **Monitoring en evaluatie**:
   Gedurende de uitvoering van de omgevingsprogramma’s wordt de voortgang gemonitord en geëvalueerd aan de hand van de monitoringstool zoals omschreven bij punt 1. Dit helpt bij het beoordelen of de gestelde doelen en ambities worden behaald en of er eventueel bijsturing nodig is. Op basis van deze evaluaties kunnen de omgevingsprogramma's worden bijgesteld en geoptimaliseerd. Na afronding van een programma wordt op dezelfde wijze een eindevaluatie uitgevoerd.

Kortom, omgevingsprogramma's zijn concrete uitvoeringsplannen die voortvloeien uit de omgevingsvisie. Ze vertalen de doelen en ambities uit de visie naar specifieke acties en projecten die moeten worden uitgevoerd om de gewenste ontwikkelingen te realiseren en leveren input voor het omgevingsplan.

12.2 Doorwerking in omgevingsplan

Na het opstellen van de omgevingsvisie dient het omgevingsplan opgesteld te worden. De relatie tussen de omgevingsvisie en het omgevingsplan en de stappen van een omgevingsplan, na totstandkoming van de omgevingsvisie, zijn als volgt:

1) **Omgevingsplan opstellen**:
   Het omgevingsplan wordt opgesteld op basis van de omgevingsvisie. Het omgevingsplan bevat concrete regels en voorschriften voor het gebruik en de ontwikkeling van de fysieke leefomgeving binnen het betreffende gebied. Het plan omvat onder andere regels met betrekking tot bouwen, milieu, erfgoed, waterbeheer, enzovoort.
2) **Vertaling van visie naar plan**:
   Bij het opstellen van het omgevingsplan worden de beleidskeuzes en ambities uit de omgevingsvisie vertaald naar concrete voorschriften en regelingen. Het omgevingsplan dient de doelen en uitgangspunten van de omgevingsvisie te weerspiegelen.
3) **Coherentie en consistentie**:
   Het omgevingsplan moet in lijn zijn met de omgevingsvisie. Er dient samenhang en consistentie te zijn tussen beide documenten. Het omgevingsplan mag geen regels bevatten die in strijd zijn met de visie en moet juist de beoogde ontwikkelingen en ambities ondersteunen.

Kortom, de omgevingsvisie fungeert als een overkoepelend kader en richtinggevend document voor de ontwikkeling van een gebied, terwijl het omgevingsplan de concrete regels en voorschriften bevat die gebaseerd zijn op de visie. Het omgevingsplan implementeert als het ware de beleidskeuzes en ambities uit de omgevingsvisie in de juridische context van de fysieke leefomgeving

12.3 Aanbevelingen voor monitoring van de omgevingsvisie Aalten 2040

Doel en rol van monitoring
Monitoring en evaluatie vormen een belangrijk onderdeel van de beleidscyclus die samenhangt met de omgevingsvisie. Gezien het strategische en richtinggevende karakter van de omgevingsvisie en het abstractieniveau waarop de effecten in dit OER zijn beoordeeld, is het van belang dat de gemeente Aalten inzet op een systematische monitoring van de ontwikkeling van de leefomgeving.

Monitoring wordt daarbij niet alleen gezien als een instrument om ontwikkelingen achteraf te registreren, maar juist als een middel om tijdig te kunnen signaleren, duiden en indien nodig bij te sturen. Het wordt daarom aanbevolen om monitoring expliciet te positioneren als onderdeel van een adaptieve beleidscyclus, zoals schematisch weergegeven in Figuur 12.1.

Reikwijdte van de monitoring
Het is aan te bevelen om monitoring te richten op zowel het doelbereik van de beleidsambities als de ontwikkeling van de kwaliteit van de fysieke leefomgeving. Daarbij is het van belang om niet alleen de feitelijke situatie te volgen, maar ook de trendontwikkeling in beeld te brengen: ontwikkelt de leefomgeving zich in de gewenste richting of doen zich afwijkingen voor? In de monitoring kan in samenhang aandacht worden besteed aan:

- de ontwikkeling van relevante omgevingskwaliteiten;
- het doelbereik van beleidsambities;
- de effectiviteit van het gevoerde beleid en mitigerende maatregelen;
- en het ontstaan en de ontwikkeling van knelpunten en aandachtspunten.

Aansluiting bij het beoordelingskader uit dit OER ligt daarbij voor de hand, zodat ontwikkelingen in de tijd vergelijkbaar zijn met de uitgevoerde effectbeoordeling.

Prioritaire aandacht in de monitoring
Op basis van de uitkomsten van dit OER wordt aanbevolen om in de monitoring in ieder geval nadrukkelijk aandacht te besteden aan een aantal samenhangende punten. In de eerste plaats is het van belang om bestaande en potentiële nieuwe knelpunten en aandachtspunten expliciet te monitoren. Het gaat hierbij om de aspecten die in de huidige situatie of in de effectbeoordeling als ongunstig of risicovol zijn aangemerkt. Door deze aspecten gericht te volgen, kan inzicht worden verkregen in de mate waarin knelpunten daadwerkelijk verbeteren, of aandachtspunten zich ontwikkelen tot nieuwe risico's en of zich nieuwe knelpunten voordoen als gevolg van beleidskeuzes of autonome ontwikkelingen.

Daarnaast wordt aanbevolen om in de monitoring gerichte aandacht te besteden aan thema's met onzekerheden en risico's. De effecten van de omgevingsvisie zijn in belangrijke mate afhankelijk van de nadere uitwerking in programma's en plannen. Voor thema's zoals mobiliteit, geluid, luchtkwaliteit, natuur en biodiversiteit, water en klimaat, voorzieningen en energie-infrastructuur is het daarom relevant om te volgen of de ontwikkeling van de leefomgeving aansluit bij de verwachtingen en binnen aanvaardbare bandbreedtes blijft.

Een derde belangrijk aandachtspunt betreft het toetsen van randvoorwaarden en locatiekeuzes. Veel van de in dit OER beschreven effecten zijn afhankelijk van de wijze waarop ontwikkelingen in de praktijk worden vormgegeven. Het is daarom van belang om te monitoren in hoeverre ontwikkelingen plaatsvinden conform de gestelde randvoorwaarden en of deze randvoorwaarden en keuzes in de praktijk ook daadwerkelijk het beoogde effect hebben in het voorkomen of beperken van negatieve effecten.

In het verlengde hiervan wordt aanbevolen om expliciet in te zetten op het beoordelen van de effectiviteit van mitigerende maatregelen. Door te volgen in welke mate deze maatregelen worden gerealiseerd en

welk effect zij sorteren, kan worden vastgesteld in hoeverre negatieve effecten daadwerkelijk worden beperkt en of aanvullende maatregelen nodig zijn.

Koppeling aan uitvoering en beleidscyclus
Het verdient aanbeveling om de resultaten van monitoring en evaluatie structureel terug te koppelen binnen de beleidscyclus (zie Figuur 12.1) en te benutten voor de verdere uitvoering van het beleid. Op basis van deze inzichten kan worden beoordeeld in hoeverre de ambities uit de omgevingsvisie worden gerealiseerd en of bijsturing noodzakelijk is.

Daarbij kan worden gedacht aan het beantwoorden van vragen als:

- Welke ontwikkelingen doen zich voor?
- Wat zijn de effecten op de leefomgeving?
- Ontwikkelen deze zich conform de verwachtingen en zijn aanvullende maatregelen nodig om de ambities te realiseren?

Door monitoring op deze wijze in te richten en actief te benutten, ontstaat een cyclisch proces van volgen, duiden en bijsturen. Dit maakt het mogelijk om beleid tijdig aan te passen en waar nodig te herijken, zodat blijvend wordt gewerkt aan een duurzame en gezonde leefomgeving.

Bijlagen

A1 Foto van de leefomgeving

RAPPORT

Foto van de leefomgeving

Bij het Omgevingseffectrapport voor de gemeente Aalten

Klant: Gemeente Aalten

Referentie: BJ5784-MI-RP-240429-1058

Status: Definitief/1

Datum: 11 november 2024

Royal HaskoningDHV
Enhancing Society Together

HASKONINGDHV NEDERLAND B.V.

Laan 1914 no.35
3818 EX Amersfoort
Netherlands
Mobility & Infrastructure

Telefoon: +31 88 348 20 00
Fax: +31 33 463 36 52
Email: info@rhdhv.com
Website: royalhaskoningdhv.com

Titel document: Foto van de leefomgeving

Sub titel: Bij het Omgevingseffectrapport voor de gemeente Aalten
Referentie: BJ5784-MI-RP-240429-1058
Status: Definitief/1
Datum: 11 november 2024
Projectnaam: OER Aalten
Projectnummer: BJ5784

Classificatie
Projectgerelateerd

Behoudens andersluidende afspraken met de Opdrachtgever, mag niets uit dit document worden verveelvoudigd of openbaar gemaakt of worden gebruikt voor een ander doel dan waarvoor het document is vervaardigd. HaskoningDHV Nederland B.V. aanvaardt geen enkele verantwoordelijkheid of aansprakelijkheid voor dit document, anders dan jegens de Opdrachtgever.

Let op: dit document bevat mogelijk persoonsgegevens van medewerkers van HaskoningDHV Nederland B.V.. Voordat publicatie plaatsvindt (of anderszins openbaarmaking), dient dit document te worden geanonimiseerd of dient toestemming te worden verkregen om dit document met persoonsgegevens te publiceren. Dit hoeft niet als wet- of regelgeving anonimiseren niet toestaat.

Inhoud

1	**De ‘foto van de leefomgeving’**	**1**
1.1	Waarom is een ‘foto van de leefomgeving’?	1
1.2	Wat is een ‘foto van de leefomgeving’?	1
1.3	Wat wordt er gedaan met de informatie uit de ‘foto van de leefomgeving’?	2
1.4	Welke deelgebieden zijn er in Aalten?	2
1.5	Hoe is de ‘foto van de leefomgeving’ gemaakt?	1
1.6	Welke wetten, regels en beleid zijn meegenomen in de ‘foto van de leefomgeving’?	5
1.7	Wat wordt er al ontwikkeld in de gemeente Aalten?	6
2	**Het ‘rad van de leefomgeving’**	**8**
2.1	Wat blijkt er uit de ‘foto van de leefomgeving’?	8
2.2	Aandachtspunten voor verdere uitwerking van de Omgevingsvisie	11
3	**Aalten: hoe, wat en waar?**	**14**
4	**Omgeving**	**17**
4.1	Geluid	17
4.2	Luchtkwaliteit	31
4.3	Geur	35
5	**Veiligheid**	**39**
5.1	Omgevingsveiligheid	39
5.2	Sociale veiligheid	45
5.3	Verkeersveiligheid	52
6	**Gezondheid en welzijn**	**59**
6.1	Beweegvriendelijke leefomgeving	59
6.2	Maatschappelijke basisvoorzieningen	63
6.3	Sociaaleconomische positie	67
6.4	Naoberschap (maatschappelijke deelname)	71
7	**Bodem en water**	**75**
7.1	Bodem	75
7.2	Grondwater	82
7.3	Oppervlaktewater	90

8 Natuur 96
8.1 Natura 2000-gebieden 96
8.2 Natuurnetwerk Nederland 107
8.3 Biodiversiteit 110

9 Landschap en cultureel erfgoed 114
9.1 Landbouw 114
9.2 Grondgebruik 118
9.3 Landschappelijke waarden 120
9.4 Archeologie en cultuurhistorische waarden 124

10 Klimaat 129
10.1 Broeikasgassen 129
10.2 Hittestress 133
10.3 Droogte 139
10.4 Wateroverlast door hemelwater 143

11 Duurzaamheid 147
11.1 Grondstoffen en circulariteit 147
11.2 Duurzame energieopwekking en energiebesparing 151
11.3 Duurzame woningen 161

12 Wonen 165
12.1 Woningaanbod en -behoefte 165

13 Economie 174
13.1 Werkgelegenheid 174
13.2 Werklocaties en bedrijventerreinen 178
13.3 Vrijetijdseconomie en toerisme 183

14 Mobiliteit 185
14.1 Bereikbaarheid en doorstroming 185
14.2 Duurzame en slimme mobiliteit 188
14.3 Openbaar vervoer 191
14.4 Fiets- en wandelnetwerk 195

15 Referenties 199

1 De ‘foto van de leefomgeving’

1.1 Waarom is een ‘foto van de leefomgeving’?

Met de Omgevingswet (sinds 1 januari 2024 van kracht) is al het relevante beleid voor de leefomgeving gebundeld en gemoderniseerd. Het idee achter de bundeling van verschillende wetten in de Omgevingswet is dat ruimtelijke ontwikkelingen daardoor makkelijker mogelijk te maken zijn door minder regels en een integrale, gebiedsgerichte en samenhangende aanpak.

Als onderdeel van de Omgevingswet zijn lokale en regionale overheden verplicht om een Omgevingsvisie op te stellen. Een Omgevingsvisie is een lange termijnvisie waar de maatschappelijke opgaven en de kernkwaliteiten van een gemeente of provincie staan beschreven. In de Omgevingsvisie staan de ambities van een overheid en is beleid opgenomen om die ambities te halen. Dit beleid is op een hoog abstractieniveau en wordt verder uitgewerkt in Omgevingsplannen of Omgevingsprogramma’s.

De gemeente Aalten werkt aan haar Omgevingsvisie, welke naar verwachting in 2025 gereed is. Omdat het nieuwe beleid uit de Omgevingsvisie kaderstellend is voor (grote) ruimtelijke ontwikkelingen wordt de procedure voor de milieueffectrapportage (mer) doorlopen. Daarmee worden de gevolgen van het nieuwe beleid uit de Omgevingsvisie in beeld gebracht en samengevat in een milieueffectrapport (MER). Omdat het hier gaat om een Omgevingsvisie wordt het MER een omgevingseffectrapport (OER) genoemd.

Voordat een omgevingseffectrapport geschreven wordt, wil de gemeente Aalten duidelijk hebben wat de opgaven zijn en waar er in de leefomgeving op dit moment knelpunten zijn. De gemeente wil deze input gebruiken voor haar omgevingsvisie. Dit wordt gedaan met de ‘foto van de leefomgeving’, dat is dit document. Voordat het omgevingseffectrapport geschreven wordt, moet er eerst een Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) worden opgesteld, dit is de eerste stap in de mer-procedure. In de NRD is ook een concept beoordelingskader gepubliceerd (versie mei 2023). Hierin staat wat de gemeente precies gaat onderzoeken, welke alternatieven er zijn en hierin wordt de resultaten van de ‘foto van de leefomgeving’ opgenomen.

1.2 Wat is een ‘foto van de leefomgeving’?

De ‘foto van de leefomgeving’ is de referentiesituatie die gebruikt wordt in het OER. Het beschrijft hoe de Aaltense leefomgeving er nu voor staat op een flink aantal beoordelingsaspecten, dit wordt de huidige situatie genoemd. Ook is in beeld gebracht hoe de leefomgeving zich naar verwachting ontwikkelt in de toekomst (2030-2040), dit wordt de autonome ontwikkeling genoemd. De autonome ontwikkeling is de verwachte toekomstige situatie bij voortzetting van het huidige beleid, rekening houdend met autonome trends (bijvoorbeeld klimaatverandering) en al genomen besluiten over ingrepen in de leefomgeving. Per beoordelingsaspect wordt de huidige situatie en de autonome ontwikkeling beschreven.

Op die manier brengt de ‘foto van de leefomgeving’ in beeld wat de kwaliteit is van de verschillende aspecten van de Aaltense leefomgeving. Ook laat de ‘foto van de leefomgeving’ zien bij welke leefomgevingsaspecten er, nu en in de toekomst, problemen en knelpunten optreden en welke autonome trends er daarin te verwachten zijn. Deze informatie vormt belangrijke input voor de Omgevingsvisie. Door tijdig te weten waar knelpunten of problemen zich voordoen kan er in de Omgevingsvisie een keuze gemaakt worden voor nieuw strategisch beleid.

1.3 Wat wordt er gedaan met de informatie uit de ‘foto van de leefomgeving’?

Zoals hierboven beschreven vormt de ‘foto van de leefomgeving’ de basis voor het OER bij de Omgevingsvisie van de gemeente Aalten. In het OER wordt het nieuwe beleid uit de Omgevingsvisie getoetst op effecten in termen van kansen op positieve effecten en risico’s op negatieve effecten ten opzichte van de referentielijst. Het OER heeft een abstract karakter en de effecten worden daarom kwalitatief beoordeeld.

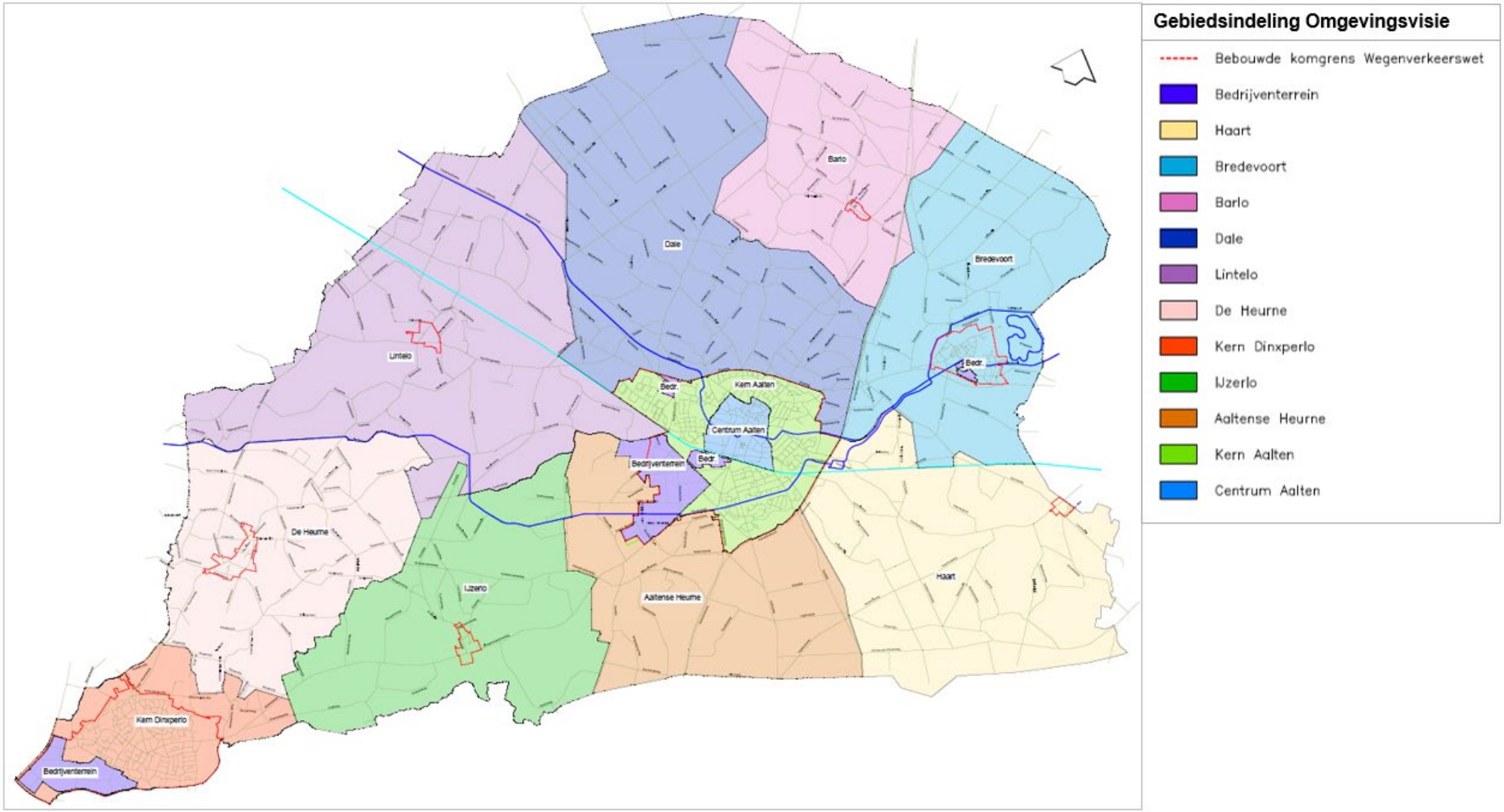
Door het nieuwe beleid uit de Omgevingsvisie te toetsen in het OER ontstaat een beeld van de te verwachten impact van het nieuwe beleid, inclusief mate van invloed dat het nieuwe (strategische) beleid heeft op autonome trends en ontwikkelingen ten opzichte van het bestaande beleid. In het OER wordt een samenvatting opgenomen van de ‘foto van de leefomgeving’.

Basis voor monitoring
De horizon voor de Omgevingsvisie is 2040 en het karakter is abstract. Dat maakt dat het nog onduidelijk is hoe het beleid uit de Omgevingsvisie precies wordt uitgevoerd, dit volgt op een later moment in de omgevingsprogramma’s en omgevingsplannen. Daarnaast is er onzekerheid over de implicaties die het beleid op lange termijn heeft voor de fysieke leefomgeving. Daarom is het belangrijk dat er vroegtijdig wordt ingezet op monitoring.

Gezien deze onzekerheden is het belangrijk om met monitoring de ‘vinger aan de pols te houden’. Dit wordt gedaan tijdens de periode dat het beleid uitgevoerd wordt. Op die manier kan er bij eventuele onvoorziene omstandigheden tijdig bijgestuurd worden. Ook voor deze monitoring is het belangrijk om een beeld te hebben van de uitgangssituatie waartegen autonome ontwikkelingen en het optreden van effecten, kansen en risico’s kunnen worden afgezet. Deze beschrijving van de ‘foto van de leefomgeving’ biedt daarom ook een basis voor toekomstige monitoring.

1.4 Welke deelgebieden zijn er in Aalten?

In de gemeente Aalten zijn er verschillende deelgebieden die elk een eigen karakteristiek hebben. In de ‘foto van de leefomgeving’ wordt er een doorkijk gegeven naar deze deelgebieden en in hoeverre knel- of aandachtspunten relevant zijn voor deze specifieke deelgebieden. De volgende deelgebieden zijn er in de gemeente Aalten. De ligging van deze deelgebieden is te zien in onderstaande figuur.

Figuur 1.1: Gebiedsindeling volgens de Omgevingsvisie

1.5 Hoe is de ‘foto van de leefomgeving’ gemaakt?

Het beoordelingskader

De kwaliteiten van de leefomgeving en de effecten van de Omgevingsvisie worden in beeld gebracht aan de hand van het beoordelingskader (zie Tabel 1-1). Het beoordelingskader volgt de brede en integrale benadering uit de Omgevingswet [Aan de slag met de Omgevingswet, 2019]. Dit betekent dat naast de thema’s binnen de fysieke leefomgeving het beoordelingskader ook sociale en economische thema’s bevat. De gemeente Aalten heeft hierin een eerste keuze gemaakt, op basis van relevantie en beschikbaarheid van gegevens. In volgende versies van de omgevingsvisie en bij monitoring en evaluatie kan dit worden uitgebreid. Het beoordelingskader voor Aalten staat in onderstaande tabel.

Tabel 1-1: Beoordelingskader

Thema	Beoordelingsaspect
Omgeving	Geluid, luchtkwaliteit, geur
Veiligheid	Omgevingsveiligheid, sociale veiligheid, verkeersveiligheid
Gezondheid en welzijn	Beweegvriendelijke leefomgeving, maatschappelijke basisvoorzieningen, sociaaleconomische positie, naoberschap (maatschappelijke deelname)
Bodem en water	Bodem, grondwater, oppervlaktewater
Natuur	Natura 2000-gebieden, Natuurnetwerk Nederland, Biodiversiteit
Landschap en cultureel erfgoed	Landbouw, grondgebruik, landschappelijke waarden, archeologie en cultuurhistorische waarden
Klimaat	Broeikasgassen, hittestress, droogte, wateroverlast door hemelwater
Duurzaamheid	Grondstoffen en circulariteit, duurzame energieopwekking en energiebesparing
Wonen	Woningaanbod en -behoefte
Economie	Werkgelegenheid, werklocaties en bedrijventerreinen, vrijetijdseconomie en toerisme
Mobiliteit	Bereikbaarheid en doorstroming, duurzame en slimme mobiliteit, openbaar vervoer, fiets- en wandelnetwerk

Definitie beoordelingsaspecten

In het beoordelingskader zijn per thema beoordelingsaspecten opgenomen. Per beoordelingsaspect is een beoordelingscriterium gedefinieerd. Voor de invulling van het beoordelingscriterium kunnen meerdere indicatoren gebruikt zijn.

Voorbeeld beoordelingsaspect, -criterium en indicatoren
Binnen het thema ‘gezondheid en welzijn’ is het beoordelingsaspect ‘beweegvriendelijke leefomgeving’.

Het beoordelingscriterium daarbij is de mate van een de beweegvriendelijkheid van de leefomgeving.

De gebruikte indicatoren bij het beoordelen van dit criterium is de mate van beweegvriendelijkheid van de leefomgeving op basis van de indicator van het RIVM. Deze indicator laat per gemeente zien hoe de publieke ruimte in de fysieke woonomgeving scoort op de mogelijkheid voor mensen om te bewegen en te sporten. De indicator wordt bepaald door vier deelindicatoren: sportaccommodaties, sport- en speelplekken, recreatief groen- en blauw, nabijheid van voorzieningen.

Voor elk beoordelingsaspect wordt de huidige situatie en autonome ontwikkeling beschreven. Op basis daarvan wordt er een conclusie getrokken over hoe het gesteld is met de kwaliteit van de leefomgeving. Dit wordt het kwaliteitsniveau genoemd. Belangrijk daarbij is de waardering van de kwaliteit van de leefomgeving. Aan de hand van de beoordelingsaspecten zijn de leefomgevingskwaliteiten navolgbaar en reproduceerbaar.

Resultaten van beoordeling: kwaliteitsniveaus
De beoordeling van de aspecten resulteert per aspect in een kwaliteitsniveau: groen, oranje of rood. Per aspect is een schaallat gedefinieerd voor de toekenning van een kwaliteitsniveau. In het algemeen geldt: bij kwaliteitsniveau groen is sprake van een overwegend goede kwaliteit, er is geen sprake van overschrijding van wettelijke of beleidsnormen, knelpunten of anderszins. Bij rood is sprake van overwegend slechte kwaliteit, dat wil zeggen: er is sprake van overschrijding van normen of knelpunten. Bij oranje is er in zijn algemeenheid sprake van risico op normoverschrijding of knelpunten, de kwaliteit zit dan tussen groen en rood in.

Voor het zo objectief, navolgbaar en reproduceerbaar mogelijk toekennen van kwaliteitsniveaus zijn twee aspecten bepalend:

a) Beschikbare informatie en de status daarvan;
b) Beschikbare referentiewaarde voor het definiëren van kwaliteitsniveau groen, oranje, rood.

Per beoordelingsaspect is een schaallat voor de kwaliteitsniveaus gedefinieerd op basis van bovenstaande twee aspecten. De schaallat is gebaseerd op indicatoren die het meest tot de kern van het beoordelingsaspect behoren en waar goede informatie beschikbaar voor is om er een kwaliteitsniveau aan toe te kennen. Het kan voorkomen dat er indicatoren zijn bij een beoordelingsaspect die wel in de beschrijving van de huidige situatie terugkomen, maar niet expliciet in de schaallat voor het kwaliteitsniveau. In dat geval behoort de indicator niet tot de kern van het beoordelingsaspect en/of is de beschikbare informatie niet voldoende geschikt om het te vertalen naar een schaallat. In enkele gevallen is er te weinig informatie aanwezig om een goede schaallat te maken, in dat geval is het beoordelingsaspect kwalitatief ingevuld zonder dat er een score aan toegekend is.

Beschikbare informatie en status daarvan
Hierbij is onderscheid in:

1) *Kwantitatieve informatie*: dit betreft cijfermatige informatie, bijvoorbeeld data uit rekenmodellen of meetgegevens.
2) *Kwalitatieve informatie:* dit betreft niet-cijfermatige informatie, bijvoorbeeld kaartmateriaal met landschapstypen.
3) *Expert-judgement*: in dit geval is er geen kwantitatieve of kwalitatieve informatie beschikbaar en wordt teruggevallen op het oordeel van een specialist.

Over het algemeen geldt dat kwantitatieve informatie het meest objectief, navolgbaar en reproduceerbaar is, en expert-judgement het minst. Kwalitatieve informatie zit er tussenin. Er is daarom gestreefd om de beoordeling zoveel mogelijk op basis van kwantitatieve informatie te baseren. Bij aspecten waar dat niet beschikbaar is, is teruggevallen op kwalitatieve informatie. Daar waar ook geen kwalitatieve informatie beschikbaar is, is teruggevallen op expert-judgement.

Bronvermelding
De leefomgevingskwaliteiten voor de huidige situatie en de autonome ontwikkeling zijn in beeld gebracht op basis van beschikbare (cijfermatige en kwalitatieve) informatie bij de gemeente Aalten, de provincie Gelderland, de GGD Noord en Oost Gelderland, Waterschap Rijn en IJssel, DatalabGO en openbare bronnen. Per thema en beoordelingsaspect is in de navolgende hoofdstukken aangegeven welke bronnen specifiek zijn gebruikt. In de beschouwing van de autonome ontwikkeling zijn de gevolgen van verschillende trends en ontwikkelingen voor de verschillende beoordelingsaspecten meegewogen, zoals technologische ontwikkelingen (zoals in mobiliteit en digitalisering), maatschappelijke ontwikkelingen (zoals ontwikkeling van de economie en het aantal huishoudens) en andere autonome trends die de kwaliteit van de fysieke leefomgeving beïnvloeden (zoals klimaatverandering). Ook is meegewogen wat de verwachte invloed is als het bestaande beleid wordt voortgezet. Waar mogelijk worden belangrijke onzekerheden expliciet benoemd (denk bijvoorbeeld aan de ontwikkeling van schone, emissieloze voertuigtechnologie).

Beschikbare referentiewaarde voor het definiëren van groen, oranje, rood
Onder referentiewaarde wordt hier verstaan een waarde waaraan een kwaliteitsniveau wordt gerelateerd. Hierbij is onderscheid gemaakt in:

1) Wettelijke normen;
2) Vastgestelde beleidsnormen of -doelstellingen;
3) Advieswaarden van instituten (bijvoorbeeld GGD, RIVM, WHO);
4) Vraag versus aanbod (vanuit maatschappij, markt);
5) Benchmark ten opzichte van gemeentelijke doelstellingen/ambities;
6) Benchmark ten opzichte van landelijk gemiddelde, tijdreeksen (ontwikkelingen van de indicator over de afgelopen tijd) en geografische vergelijkingen (cijfers en trends van vergelijkbare gemeenten of de provincie Gelderland);
7) Expert judgement.

Bovenstaande opsomming moet als rangorde gezien worden in objectiviteit, navolgbaarheid en reproduceerbaarheid. Per beoordelingsaspect is deze rangorde afgelopen als een ladder, te beginnen bij 1 en eindigen bij 7. Als er wettelijke normen beschikbaar zijn, zijn die gehanteerd. Bij afwezigheid van wettelijke normen is teruggevallen op vastgestelde beleidsnormen en zo verder. Daar waar geen enkele andere referentie beschikbaar is om een kwaliteitsniveau aan te relateren, is teruggevallen op expert-judgement. In de hoofdstukken met de resultaten van de beoordeling zijn telkens aan het begin de gehanteerde informatie en referentiewaarde gedefinieerd.

Voorbeeld schaallat kwaliteitsniveau: luchtkwaliteit
Binnen het thema ‘aangenaam leven’ en sub-thema ‘milieu’ is één van de beoordelingsaspecten ‘luchtkwaliteit’. Het beoordelingscriterium daarbij is de concentratie van en blootstelling aan fijnstof (PM_{10}, $PM_{2,5}$) en stikstofdioxide (NO_2).

Beschikbare informatie: kwantitatief, concentratiekaarten op basis van modelberekeningen.
Referentiewaarde: wettelijke normen (grenswaarden Wet milieubeheer) en gezondheidskundige advieswaarden (WHO).

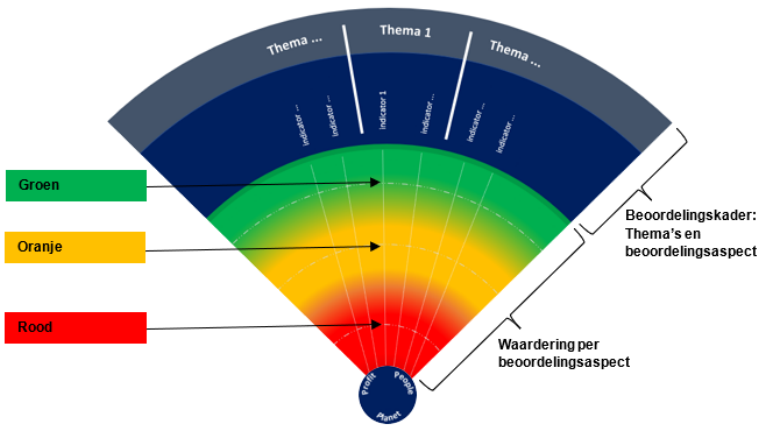
Hiermee is voor dit aspect kwantitatieve informatie beschikbaar en wettelijke normen en gezondheidskundige advieswaarden als referentiewaarden voor de definitie van kwaliteitsniveaus. Op basis hiervan is de onderstaande schaallat voor kwaliteitsniveaus toegekend.

Kwaliteitsniveau	Luchtkwaliteit
Groen	Wettelijke grenswaarden worden overal behaald en WHO-advieswaarden worden (zo goed als) overal behaald.
Oranje	Wettelijke grenswaarden worden overal of bijna overal behaald, WHO-advieswaarden worden niet gehaald
Rood	Op meerdere locaties worden wettelijke grenswaarden overschreden.

Op basis van de beschikbare kwantitatieve informatie en de gedefinieerde schaallat is het kwaliteitsniveau toegekend voor de huidige situatie en de autonome ontwikkeling. Het toegekende kwaliteitsniveau is een gemeentebreed beeld, daar waar er specifieke relevante afwijkingen zijn van het gemeente brede beeld wordt dat in de onderbouwende beschrijving benoemd.

De toegekende kwaliteitsniveaus zijn voor alle beoordelingsaspecten in het Rad van de leefomgeving toegekend, zoals onderstaand weergegeven.

Figuur 1.2: Algemene schaallat van de indicatoren zoals visueel weergegeven in een uitsnede van het Rad van de leefomgeving.

Waardering autonome ontwikkeling

Bij de beschouwing van indicatoren is een waardering gegeven aan de autonome ontwikkeling, op basis van een kwalitatieve inschatting van ontwikkelingen die optreden als gevolg van:

- De mate waarin autonome trends en ontwikkelingen leiden tot een vooruitgang of achteruitgang van de huidige situatie, zoals demografische veranderingen, klimaatveranderingen en veranderingen in de woningmarkt.
- De mate waarin voortzetting van bestaand (gemeentelijk) beleid leidt tot een vooruitgang of achteruitgang.
- De mate waarin besluiten over plannen, programma's en projecten die worden geïnitieerd door andere partijen zoals het Rijk, Rijkswaterstaat, het Waterschap Rijn en IJssel en omliggende gemeenten leidt tot een vooruitgang of achteruitgang.

Toekomstjaar autonome ontwikkeling
De Omgevingsvisie Aalten is gericht op 2040. Omdat de meeste beschikbare informatie over autonome trends of prognoses voor leefomgevingsaspecten niet verder gaan dan 2030 of omdat de onzekerheidsmarge na 2030 groot wordt, is in het OER 2030 in beginsel als toekomstjaar gehanteerd. Aanvullend is een doorkijk gegeven richting 2040.

1.6 Welke wetten, regels en beleid zijn meegenomen in de ‘foto van de leefomgeving’?

Bij het opstellen van de Omgevingsvisie is rekening gehouden met regelgeving en beleid van andere overheden. Daarbij gaat het om beleid en besluiten die onderdeel zijn van de volgende plannen en programma’s:

- *Europese regelgeving:* mer-richtlijn, Vogel- en Habitatrichtlijn, NEC-richtlijn, Kaderrichtlijn water, Richtlijn luchtkwaliteit, Europese Richtlijn Overstromingsrisico’s, Nederlandse Richtlijn Bodembescherming (NRB), Verdrag van Malta, Verdrag van Granada.
- *Nationale regelgeving en beleid:*
    - *Wetten:* Omgevingswet (Ow), Erfgoedwet 2016, Wet op de archeologische monumentenzorg (Wamz), Wet stikstofreductie en natuurverbetering (Wsn);
    - *Besluiten:* Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl);
    - *Nota’s:* Nationale Omgevingsvisie (NOVI), Nationaal waterplan 2022-2027, Structuurvisie buisleidingen (2012-2035), Waterbeleid 21e Eeuw, Klimaatakkoord, regionaal energieakkoord, Energieakkoord, Schone Lucht Akkoord, Landelijk afvalbeheerplan 2017-2019, Beleidsregels geluid onder de Omgevingswet, Nationaal actieplan voor energie uit hernieuwbare bronnen.
- *Regionaal:* Regionale woondeal 2022-2030 Achterhoek, Regionale Woonagenda Achterhoek 2023-2030, Regionaal Programma Werklocaties regio Achterhoek 2024-2028, Akkoord van Groenlo 3.0, Integraal veiligheidsplan 2023-2026, Erfgoednota Oost Achterhoek 2021-2024, Beheerplannen Natura 2000-gebieden, Actieplan Geluid 2018-2022, Omgevingsvisie Gaaf Gelderland, Visie voor een bereikbaar Gelderland. Gelders Klimaatplan 2021-2030. Gelders actieplan geluid. Beleidsregel geur voor milieubelastende activiteiten niet-veehouderijen Gelderland 2024, Nota bodembeheer Regio Achterhoek, Waterbeheerprogramma 2022-2027.
- *Gemeentelijk:* Beleidsnota Fiets, een natuurlijke concurrent, Woonvisie 2021 – 2026, Woningbouwstrategie Gemeente Aalten. Klimaatadaptatiestrategie en uitvoeringsagenda Aalten, Biodiversiteitsplan, Horecavisie Gemeente Aalten.

1.7 Wat wordt er al ontwikkeld in de gemeente Aalten?

Op dit moment vinden er ook ruimtelijke ontwikkelingen plaats in de gemeente Aalten of zijn deze vastgesteld met het oog op ontwikkeling in de nabije toekomst. Dit is relevant om mee te nemen omdat het onderdeel uitmaakt van de autonome ontwikkeling. Het gaat om de volgende relevante fysiek ruimtelijke ingrepen:

Woningbouw

Onderstaande lijst is een opsomming van woningbouwplannen die bij de gemeente bekend zijn. De status van deze plannen is dat deze nog niet gebouwd en/of opgeleverd zijn, maar óf op dit moment planologisch onherroepelijk zijn óf de inschatting is dat deze hoogstwaarschijnlijk eind volgend jaar onherroepelijk zijn (voor vaststelling van de Omgevingsvisie). In deze lijst is geen rekening gehouden met latente capaciteit in bestaande omgevingsplannen. De mogelijkheden hiervoor zijn wel beperkt omdat deze meestal niet bij recht mogelijk zijn maar via afwijkingsbevoegdheden.

In totaal worden is er een harde plancapaciteit van **291 woningen**. In de tabel hiernaast is het aantal woningen per deelgebied opgenomen, daaronder is een tabel opgenomen met de woningbouwplannen met een omvang van 10 of meer woningen.

Tabel 1-2: Woningbouwplannen (harde plancapaciteit) per deelgebied

Deelgebied	Aantal woningen in harde plancapaciteit
Aalten (kern)	110
Barlo (kern)	15
Bredevoort (kern)	8
Buitengebied	58
Dinxperlo (kern)	52
Haart (kern)	11
IJzerlo (kern)	20
Lintelo (kern)	19
Totaal	**291**

Tabel 1-3: Woningbouwplannen met een omvang van 10 of meer woningen per deelgebied

Locatie	Deelgebied	Aantal woningen
Frankenstraat (zorg)	Aalten (kern)	15
Groene Kamer	Aalten (kern)	12
Eligiusstraat (zorg	Aalten (kern)	24
Eerste Broekdijk (DWP)	Aalten (kern)	12
Uitbreiding Barlo	Barlo (kern)	14
De Wegwijzer	Dinxperlo (kern)	15
Uitbreiding Haart	Haart (kern)	11
Uitbreiding kern IJzerlo	IJzerlo (kern)	16
Uitbreiding Lintelo	Lintelo (kern)	11

Bedrijventerreinen

De bestaande bedrijventerreinen zijn nagenoeg uitgegeven. Mogelijk zijn er nog enkele kavels die (nog) onbebouwd zijn of wachten op ontwikkeling. Hiervan is geen concreet overzicht beschikbaar. Verder zijn in Dinxperlo twee bedrijventerreinen nog in ontwikkeling. Deze zijn op onderstaande luchtfoto geel gemarkeerd. Dit zijn private ontwikkelingen, inzicht in kaveluitgifte e.d. heeft de gemeente niet. Indicatief: het geel gemarkeerde deel aan de noordzijde (’t Hietveld) heeft een oppervlakte van ca. 2.6 ha, het geel gemarkeerde deel aan de zuidzijde heeft een oppervlakte van ca. 5,3 ha. Voor beide locaties is het omgevingsplan onherroepelijk.

Figuur 1.3: Uitbreiding van bedrijventerreinen in Aalten, met in het geel gearceerd bij nummer 1 een oppervlak van circa 2,6 hectare en geel gearceerd nummer 2 een oppervlak van circa 5,3 hectare.

Overige ontwikkelingen

De volgende overige ontwikkelingen vinden plaats in de gemeente Aalten.

Ontwikkeling	Adres	Locatie	Omschrijving	Gereed
Nieuwbouw Vitens	Ringweg 19	Aalten	Betreft de nieuwbouw van een distributiegebouw en reinwaterkelder; oppervlakte ca. 1.150 m2; hoogte ca. 2,3 meter	Verwachting eind '25 onherroepelijk
Logistiek centrum Kaemingk	Vierde Broekdijk 51	Aalten	Betreft de vergroting van de bebouwings-mogelijkheden met ca. 14.000m² ten opzichte van bestaande planologische situatie (locatie is nog onbebouwd)	Ligt bij Raad van State sinds augustus '22; voorlopige voorziening is afgewezen, plan is daarmee in werking getreden; wacht op uitspraak bodemprocedure
Dinxperlose-straatweg (Lettink)	Dinxperlose-straatweg 68a-70	Aalten	Betreft uitbreidings-mogelijkheden op bestaande bedrijfslocatie met ca. 1.800 m²	Ligt bij Raad van State sinds augustus '22; voorlopige voorziening is afgewezen, plan is daarmee in werking getreden; wacht op uitspraak bodemprocedure
Recreatieterrein ‘t Walfort	Walfortlaan 4	Aalten	Betreft het omzetten van een bestaand recreatieterrein met stacaravans naar max. 116 recreatiewoningen en een voorzieningengebouw	Ligt bij Raad van State sinds juli '24; voorlopige voorziening is afgewezen, plan is daarmee in werking getreden; wacht op uitspraak bodemprocedure

2 Het ‘rad van de leefomgeving’

De resultaten van de foto van de leefomgeving, zoals die zijn uitgewerkt in de navolgende hoofdstukken, zijn samengevat weergegeven in het ‘rad van de leefomgeving Aalten’ (zie onderstaande Figuur 2.1). In dit rad zijn per beoordelingsaspect de kwaliteitsniveaus aangegeven door de positie van de lijn in het groen, oranje of rood. De kwaliteitsniveaus zijn toegekend op grond van de schaallatten, zoals die in navolgende hoofdstukken bij de beoordelingsaspecten zijn opgenomen. De witte lijn geeft de kwaliteitsniveaus van de huidige situatie weer en de witte stippellijn de verwachte kwaliteitsniveaus op basis van de autonome ontwikkeling tot 2040. Het verschil tussen de autonome ontwikkeling en de huidige situatie geeft weer in hoeverre er sprake is van een negatieve of positieve trend als gevolg van het huidige beleid voor de verschillende beoordelingsaspecten.

2.1 Wat blijkt er uit de ‘foto van de leefomgeving’?

Huidige situatie

De huidige staat van de fysieke leefomgeving in de gemeente Aalten laat een positief beeld zien voor het thema veiligheid. Binnen het thema veiligheid gaat het goed op het gebied van sociale veiligheid; onveiligheidsgevoelens, onveiligheidsperceptie, en vermijdingsgedrag zijn gedaald in de gemeente ten opzichte van 2014. Op het gebied van omgevingsveiligheid en verkeersveiligheid gaat het minder goed. Er is sprake van kwetsbare gebouwen in brand- en explosieaandachtsgebied en het aantal verkeersslachtoffers is relatief laag, maar het aantal verkeersdoden is relatief hoog.

De huidige staat van de fysieke leefomgeving in de gemeente Aalten laat een wisselend beeld zien voor de thema’s gezondheid en welzijn, klimaat, duurzaamheid en mobiliteit. Binnen het thema gezondheid en welzijn gaat het goed op het gebied van naoberschap. Relatief veel inwoners zijn lid van een sportvereniging of doen vrijwilligerswerk. Het gaat redelijk goed op het gebied van beweegvriendelijke leefomgeving en sociaaleconomische positie. Scores voor deze twee beoordelingsaspecten liggen rond het landelijke of provinciale gemiddelde. Het gaat slecht op het gebied van maatschappelijke basisvoorzieningen, omdat de afstand tot voorzieningen relatief hoog ligt. Binnen het thema klimaat gaat het goed op het gebied van broeikasgassen, omdat de uitstoot van broeikasgassen afneemt. Het gaat minder goed op het gebied van droogte, omdat er sprake is van droogtegevoelige natuur op enkele plaatsen binnen de gemeente. Het gaat slecht op het gebied van hittestress en wateroverlast door hemelwater. Binnen het thema duurzaamheid gaat het goed met duurzame energieopwekking en energiebesparing. Relatief veel energie wordt duurzaam opgewekt. Met grondstoffen en circulariteit gaat het minder goed, omdat er relatief veel afval per inwoner is in de gemeente, maar het scheidingspercentage is wel hoog. Met duurzame woningen gaat het slecht omdat relatief weinig woningen een groen energielabel hebben. Binnen het thema mobiliteit gaat het goed op het gebied van bereikbaarheid en doorstroming. Het gaat minder goed met het fiets- en wandelnetwerk, omdat er schakels ontbreken. Het gaat slecht met duurzame en slimme mobiliteit en openbaar vervoer. Er zijn relatief weinig elektrische auto’s en deelauto’s in de gemeente en het openbaar vervoer is relatief ver weg.

De huidige staat van de fysieke leefomgeving in de gemeente Aalten laat een negatief beeld zien voor de thema’s omgeving, bodem en water, natuur, landschap en cultureel erfgoed, wonen en economie. Voor het thema omgeving gaat het minder goed voor luchtkwaliteit en geur. Fijnstof en stikstofdioxide zijn boven de WHO-advieswaarden en een deel van de inwoners ervaart overlast door geur. Het gaat slecht met geluid door overlast van weg- en railverkeer. Voor het thema bodem en water gaat het minder goed met bodem, omdat er op een aantal plekken bodemverontreiniging aanwezig is. Het gaat slecht met grondwater en oppervlaktewater, omdat de kwaliteit van het water slecht is. Voor het thema natuur gaat het minder goed met het Natuurnetwerk Nederland en biodiversiteit. Het gaat slecht met Natura 2000-gebieden door teveel stikstof. Voor het thema landschap en cultureel erfgoed gaat het niet goed met landbouw en landschappelijke waarden. De bodemkwaliteit voor landbouwgronden biedt voldoende mogelijkheden en de

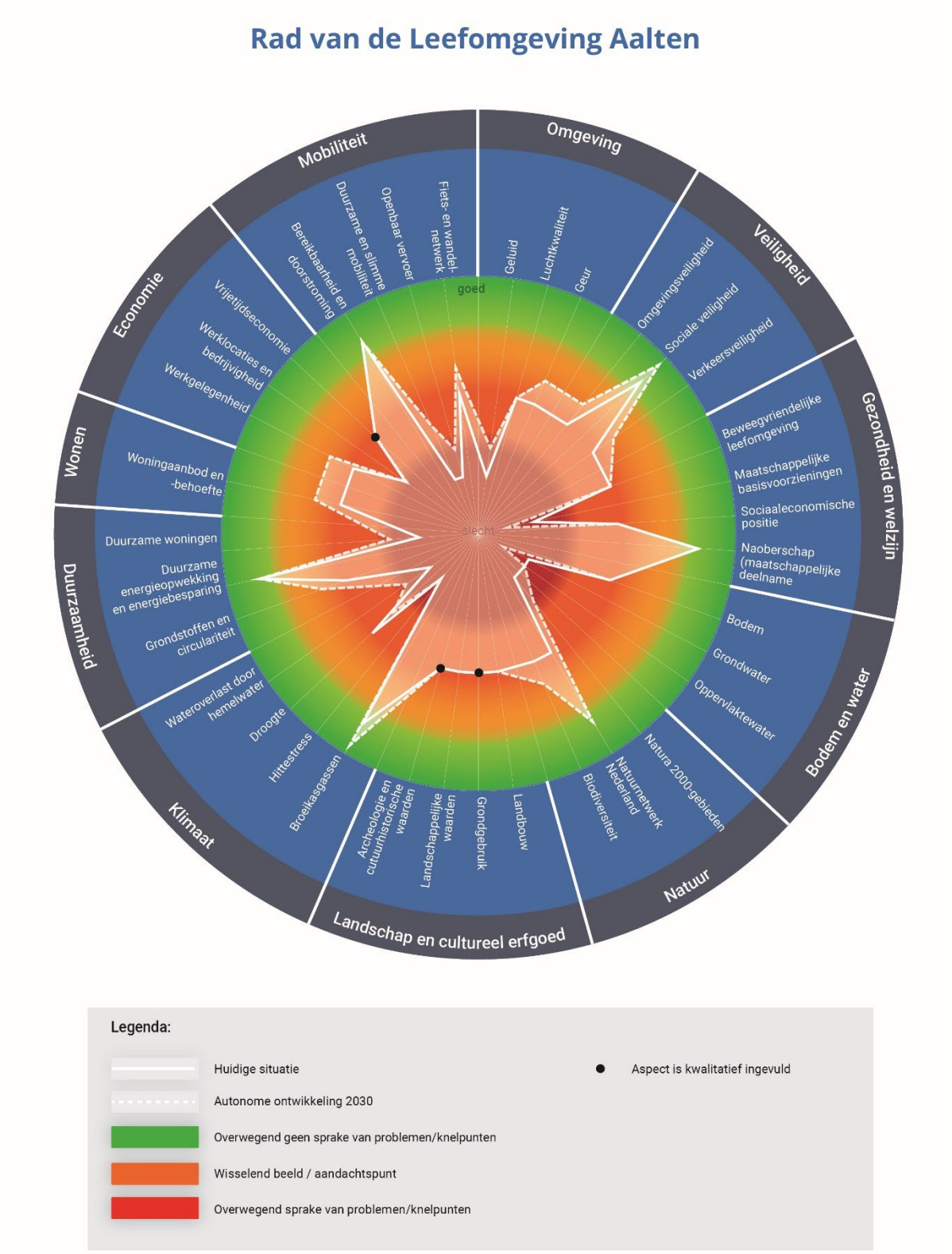
basiskwaliteit landschap is op sommige plekken matig of slecht. Binnen het thema wonen gaat het niet heel goed met woningaanbod en -behoefte. Voor ouderen en starters is de vraag groter dan het aanbod. Binnen het thema economie gaat het niet heel goed met werkgelegenheid en werklocaties en bedrijvigheid. Er zijn relatief weinig arbeidsplaatsen in de gemeente en er is vraag naar bedrijventerreinen en kantoorlocaties.

Autonome ontwikkeling 2040
De autonome ontwikkeling in Aalten laat wisselende trends zien in de kwaliteit van de leefomgeving. Bij maatschappelijke basisvoorzieningen, grondwater, oppervlaktewater, hittestress en werklocaties en bedrijvigheid is ook in 2040 nog sprake van een tekortschietend kwaliteitsniveau, naar verwachting op hetzelfde niveau als in of verslechterend ten opzichte van de huidige situatie (kwaliteitsniveau ‘rood’). Voor de aspecten geluid, Natura 2000-gebieden, wateroverlast door hemelwater, duurzame woningen en openbaar vervoer zijn positieve autonome trends te verwachten, maar niet voldoende om ‘uit het rood’ te komen. Vanuit het belang van de kwaliteit van de leefomgeving liggen bij bovengenoemde aspecten belangrijke opgaven voor de Omgevingsvisie. De locaties van deze knelpunten zijn verder toegelicht in hoofdstuk 2.2.

Het aspect droogte is in de huidige situatie beoordeeld met kwaliteitsniveau ‘oranje’ maar laten autonoom een verslechterende trend zien. Het aspect duurzame en slimme mobiliteit in de huidige situatie beoordeeld met kwaliteitsniveau ‘rood’, maar is de verwachting dat deze autonoom verbeteren naar kwaliteitsniveau ‘oranje’. Daarentegen is het aspect werklocaties en bedrijvigheid in de huidige situatie beoordeeld met kwaliteitsniveau ‘oranje’, maar is de verwachting dat deze autonoom verslechterd naar kwaliteitsniveau ‘rood’. Ook voor deze aspecten liggen belangrijke opgaven voor de Omgevingsvisie. Deze aspecten zijn dan ook verder toegelicht in hoofdstuk 2.2.

De aspecten luchtkwaliteit, beweegvriendelijke leefomgeving, sociaaleconomische positie, landbouw en landschappelijke waarden zijn in de huidige situatie beoordeeld met kwaliteitsniveau ‘oranje’, maar laten autonoom geen verandering zien. De aspecten geur, omgevingsveiligheid, verkeersveiligheid, biodiversiteit, grondstoffen en circulariteit, woningaanbod en -behoefte, werkgelegenheid, duurzame en slimme mobiliteit en fiets- en wandelnetwerk zijn in de huidige situatie beoordeeld met kwaliteitsniveau ‘oranje’ en laten autonoom een verbetering binnen ‘oranje’ zien. Het aspect Natuurnetwerk Nederland laat autonoom een verbetering van ‘oranje’ naar ‘groen’ zien.

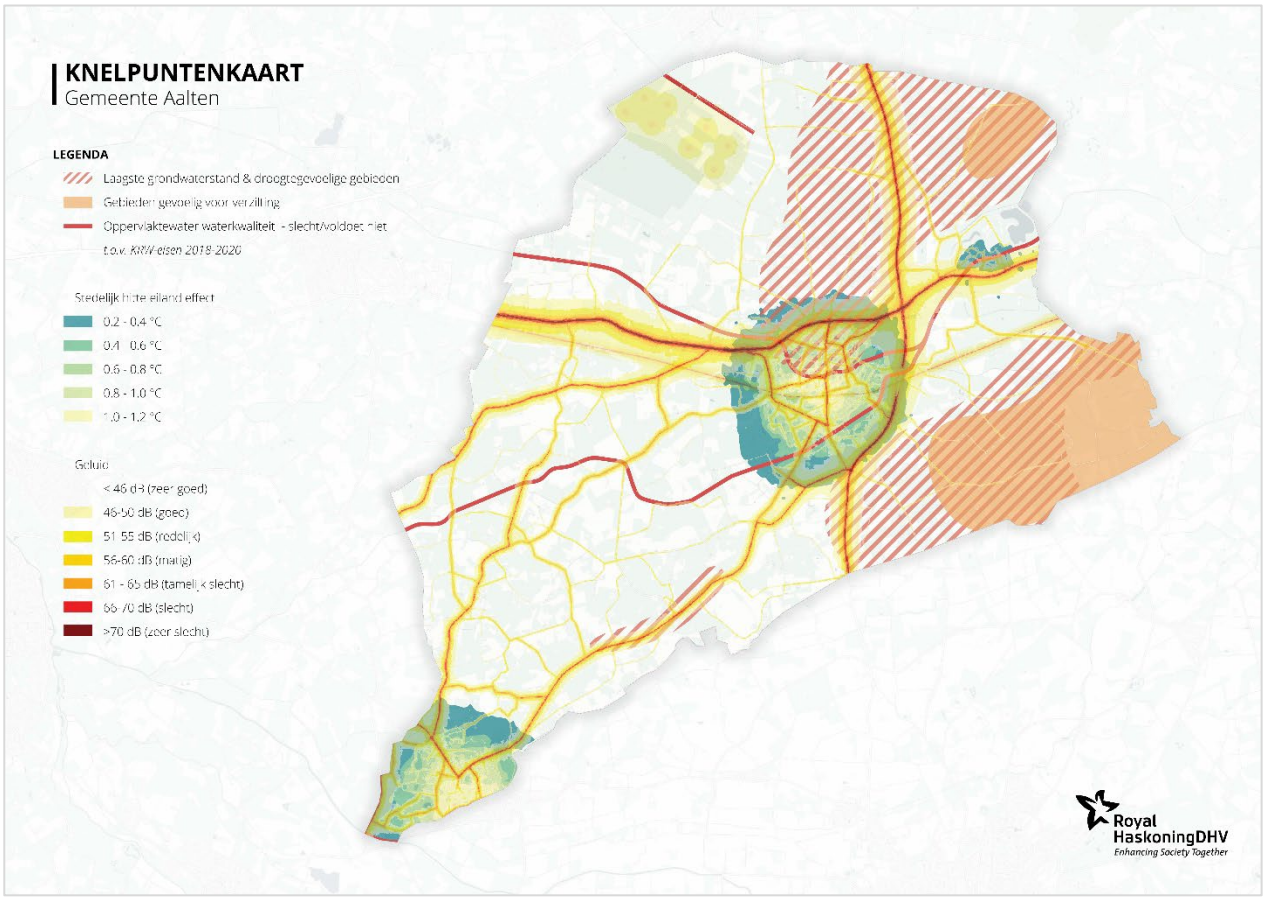
Tenslotte scoren de aspecten sociale veiligheid, naoberschap, broeikasgassen, duurzame energieopwekking en energiebesparing en bereikbaarheid en doorstroming in de huidige situatie groen en laten deze aspecten autonoom een gelijkblijvende of verbeterende trend zien binnen ‘groen’.

Figuur 2.1: Rad van de leefomgeving van de huidige situatie en autonome ontwikkeling

2.2 Aandachtspunten voor verdere uitwerking van de Omgevingsvisie

De beoordelingsaspecten die in de huidige situatie en autonome ontwikkeling beoordeeld zijn met kwaliteitsniveau ‘rood’ en ‘oranje met verslechterende trend’ zijn aangemerkt als respectievelijk knelpunt en aandachtspunt. Vanuit het belang van de kwaliteit van de leefomgeving liggen bij deze aspecten belangrijke opgaven voor de Omgevingsvisie. De Omgevingsvisie geeft namelijk richting aan de beleidsuitvoering en daarmee de aanpak van eventuele knelpunten en/of aandachtspunten. Deze knelpunten en aandachtspunten zijn daarom in deze paragraaf toegelicht. Een deel van deze knelpunten en/of aandachtspunten zijn (met name) relevant voor specifieke locaties binnen de gemeente Aalten. Deze aspecten zijn gevisualiseerd op de knelpuntenkaart zoals opgenomen in onderstaande figuur. Knelpunten en/of aandachtspunten voor de gemeente als geheel relevant zijn (bijvoorbeeld duurzame woningen), zijn niet op de knelpuntenkaart weergeven maar zijn in deze paragraaf wel beschreven.

Figuur 2.2: Knelpuntenkaart van de gemeente Aalten

Knelpunten

Knelpunten zijn de aspecten die in de huidige situatie beoordeeld zijn met kwaliteitsniveau ‘rood’ en autonoom in het ‘rood’ blijven.

<u>Geluid</u>

In de gemeente Aalten is er op meerdere plekken sprake van geluidhinder door wegverkeer en railverkeer. Er wordt hier niet voldaan aan de wettelijke maximale grenswaarden en de WHO-advieswaarden. De gemeente Aalten heeft geen beleid op het gebied van geluid.

Maatschappelijke basisvoorzieningen

De gemiddelde afstand tot veel maatschappelijke basisvoorzieningen, met name winkels, culturele voorzieningen en gezondheid en welzijn, ligt in de gemeente Aalten hoger dan het provinciaal gemiddelde. Ook de percentuele leegstand hoger ligt dan het provinciaal gemiddelde. Door vergrijzing en veranderende behoeften in voorzieningen zal de afstand tot voorzieningen in de toekomst toenemen. De gemeente Aalten heeft geen specifiek beleid dat in gaat op voorzieningen.

Grondwater

De kwaliteit van het grondwater is matig slecht in de gemeente Aalten. De gemiddelde grondwaterstand (GLG en GHG) in het bebouwde gebied veelal onder de -1,5m-mv ligt. Ook is in een groot deel van de gemeente sprake van verzilting. Klimaatverandering zal zorgen voor meer extreme neerslag in de winter en extremere droogte in de zomer. Dit heeft negatieve effecten op het grondwater in de gemeente. Ook verzilting neemt toe door klimaatverandering en intensiever (grond)watergebruik. De gemeente Aalten heeft geen specifiek beleid op het gebied van grondwater.

Oppervlaktewater

De chemische toestand van het oppervlaktewater in de gemeente Aalten voldoet aan de KRW-doelstelling, maar de ecologische toestand is matig/ontoereikend en voldoet daarmee niet aan de KRW-doelstelling. Het is daarom niet aannemelijk dat voldaan wordt aan de KRW-doelen voor 2027. Er is op verschillende plekken in het buitengebied sprake van droogval en stilstaand water in de gemeente. Door klimaatverandering zullen extreem droge periodes vaker voorkomen, waardoor er meer sprake zal zijn van droogval van watergangen. De provincie en het waterschap zijn voornemens om maatregelen te nemen om de waterkwaliteit te bevorderen. De gemeente Aalten heeft geen beleid om oppervlaktewaterkwaliteit te verbeteren.

Natura 2000-gebieden

In de gemeente Aalten liggen géén Natura 2000-gebieden, maar er zijn vier gebieden net buiten de gemeentegrens: het Willinks Weust, Bekendelle, Wooldse Veen en Korenburgerveen. Activiteiten in de gemeente kunnen daardoor invloed hebben op deze gebieden. Voor alle gebieden geldt dat geen enkele instandhoudingsdoelstelling zich bevindt in een gunstige staat van instandhouding en dat er sprake is van een overschrijding van de kritische depositiewaarde van stikstof. Er is beleid om de staat van instandhouding van de gebieden te verbeteren, maar het is onzeker wat er gaat gebeuren met de stikstofdepositie. De gemeente is niet verantwoordelijk voor de Natura 2000-gebieden maar kan wel keuzes maken die een positieve of negatieve invloed hebben op deze gebieden.

Hittestress

In de gemeente Aalten geldt dat in grote delen van de bebouwde kom (de plekken waar veel mensen verblijven) er sprake is van een stedelijk hitte-eiland effect van 2ºC of meer. Dit heeft effecten op de gezondheid van mensen, zowel gezonde mensen als kwetsbare doelgroepen. Door klimaatverandering zal hittestress verder toenemen in de gemeente. De gemeente zet in op het vergroten van groen en blauw om zo de opwarming van de bebouwde kom tegen te gaan.

Wateroverlast door hemelwater

Een extreme buien van het formaat die eens per 100 jaar voorkomt, zorgt ervoor dat er in de gemeente op veel plekken water op straat blijft staan. In de bebouwde kom van Dinxperlo en Aalten zijn dan enkele wegen gedurende enkele uren onbegaanbaar. Het percentage verharding in de bebouwde kom is relatief hoog, waardoor water slecht weg kan stromen. De gemeente zet met haar beleid actief int op het ontkoppelen van het verharde oppervlak en het anders inrichten van de riolering.

Duurzame woningen

De gemeente Aalten heeft relatief veel minder woningen met een groen energielabel (B of hoger) dan het gemiddelde van weinig stedelijke gemeenten, het provinciale gemiddelde en het landelijke gemiddelde. Relatief weinig woningen hebben een geldig energielabel. Met haar beleid zet de gemeente in op het verduurzamen van woningen.

Werklocaties en bedrijvigheid

Op dit moment is er sprake van een tekort aan bedrijventerreinen en kantoorlocaties. Het aanbod ligt onder het frictieniveau van 5%, waardoor de markt niet op een gezonde manier kan doorstromen. De verwachting is dat de vraag naar bedrijventerreinen toe zal nemen in de toekomst. De harde plancapaciteit blijft achter en er is geen zachte plancapaciteit om aan de vraag te doen. Voor kantoorlocaties is de verwachting dat in de hele Achterhoek de vraag af zal nemen waardoor de leegstand toe neemt tot ver boven het niveau van een gezonde markt.

Openbaar vervoer

In de gemeente Aalten is de gemiddelde afstand tot een treinstation kleiner dan landelijk gemiddeld, maar de afstand tot een andere OV-halte is juist groter. Ook de ontsluitingskwaliteit is lager dan het provinciale en landelijke gemiddelde en lager dan in vergelijkbare gemeenten. Vanuit de regio en de provincie wordt er ingezet op het verbeteren van de toegankelijkheid van het openbaar vervoer.

Aandachtspunten

Aandachtspunten zijn de aspecten die in de huidige situatie beoordeeld zijn met kwaliteitsniveau ‘rood’ en autonoom verbeteren naar ‘oranje’ of in de huidige situatie beoordeeld zijn met kwaliteitsniveau ‘oranje’ en autonoom verslechteren binnen ‘oranje’ of naar ‘rood’.

Droogte

In het oosten en zuiden van de gemeente Aalten is er sprake van zeer droogtegevoelige natuur door een gemiddeld laagste grondwaterstand die te diep onder maaiveld ligt. Door klimaatverandering zal de grondwaterstand in de toekomst verder zakken waardoor droogtegevoelige natuur het zwaarder zal krijgen. De gemeente neemt verschillende maatregelen om de gevolgen van droogte te beperken.

Duurzame en slimme mobiliteit

In de gemeente Aalten zijn er relatief weinig elektrische auto’s en zijn er geen deelauto’s beschikbaar. Autonoom zijn er veel technologische ontwikkelingen die de omslag naar elektrisch rijden stimuleren. De gemeente Aalten is bezig met een basisnetwerk van publieke laadpunten. De verwachting is dat deelconcepten achterblijven in de gemeente Aalten. De provincie Gelderland zet zich in om hubs te ontwikkelen waar elektrisch rijden en deelconcepten mogelijk gemaakt wordt. Het kwaliteitsniveau gaat van ‘rood’ in de huidige situatie naar ‘oranje’ in de toekomstige situatie.

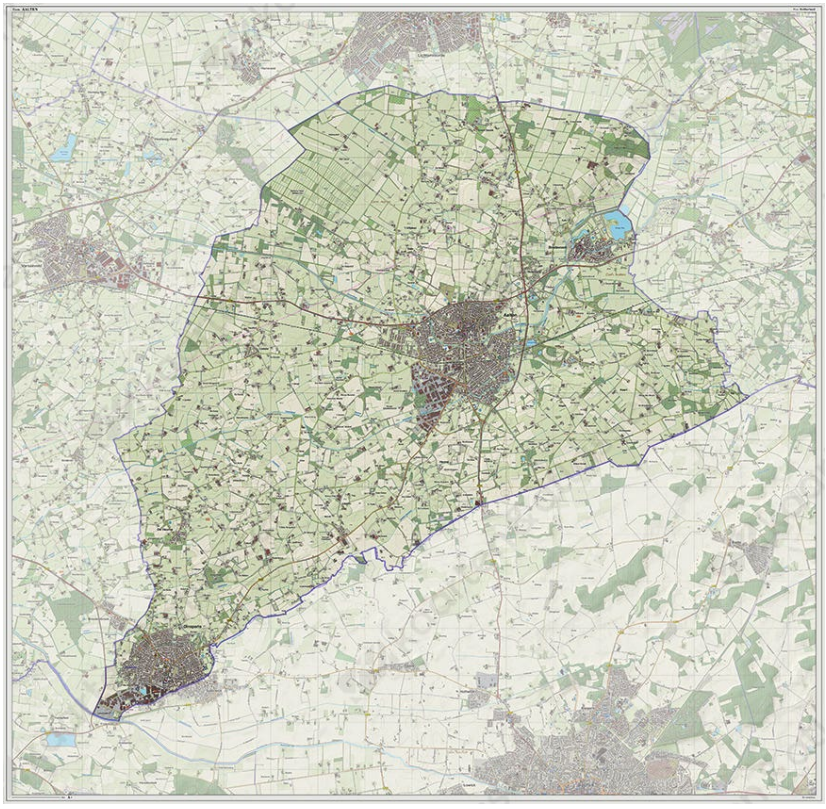
3 Aalten: hoe, wat en waar?

De gemeente Aalten ligt in de provincie Gelderland, tegen de grens met Duitsland. De gemeente Aalten is onderdeel van de regio Achterhoek, samen met de zeven gemeenten Berkelland, Bronckhorst, Doetinchem, Montferland, Oost Gelre, Oude IJsselstreek en Winterswijk.

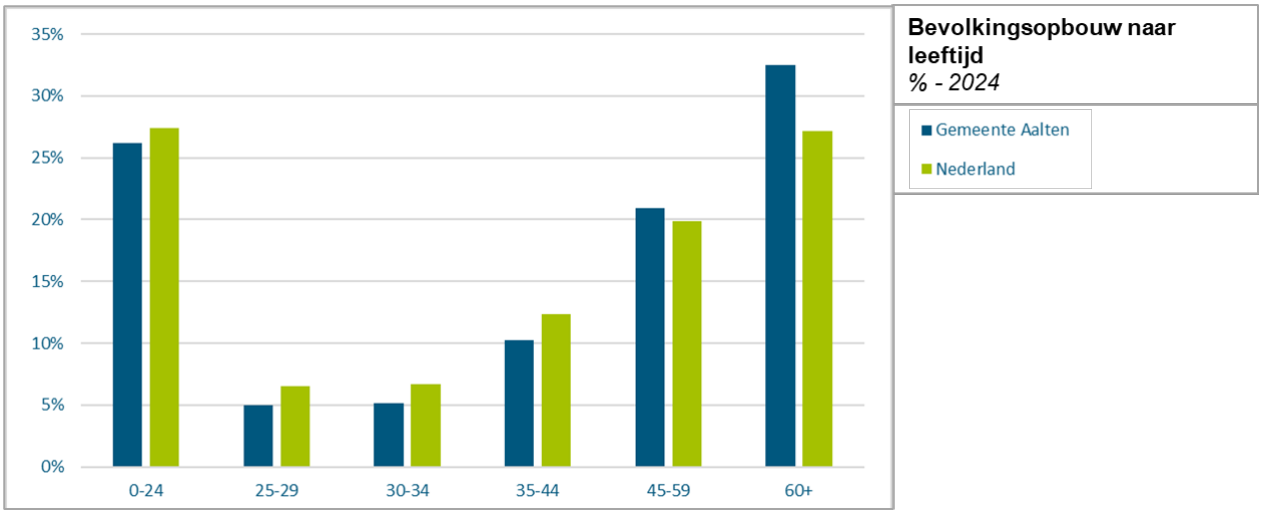
De gemeente Aalten bestaat uit de kernen Aalten, Dinxperlo en de Heurne, de stad Bredevoort en de dorpen en buurtschappen Barlo, Dale, Haart, Heurne, IJzerlo, 't Klooster en Lintelo. De kern Dinxperlo ligt op de grens met Duitsland, waardoor het aan de Duitse plaats Suderwick ligt. In de kernen Aalten en Dinxperlo zijn de meeste voorzieningen aanwezig. In de gemeente is veel groen en natuur. In het noordwesten ligt het natuurgebied de Aaltense Goor en in het oosten de natuurgebieden Landgoed Walfort, Loohuisbos, Slingeplas, Kloosterbos, Zwanenbroek en Grote Goor. Daarnaast is er in het buitengebied kleinschalige landbouw aanwezig.

De gemeente wordt verbonden met de omliggende gemeenten en Duitsland door de provinciale wegen N328 en N313. Er lopen geen snelwegen door de gemeente. In de kern Aalten ligt een treinstation, waar de stoptrein tussen Arnhem Centraal en Winterswijk stopt. De rest van de gemeente is verbonden door middel van busvervoer.

In 2024 had de gemeente Aalten 27.308 inwoners. De meeste inwoners zijn ouder dan 60 jaar (8.866 inwoners), jonger dan 24 jaar (7.157 inwoners) of tussen de 45 en 59 jaar (5.705 inwoners). In de gemeente Aalten zijn meer inwoners ouder dan 45 jaar dan gemiddeld in Nederland (zie onderstaande figuur) [CBS, 2024g].

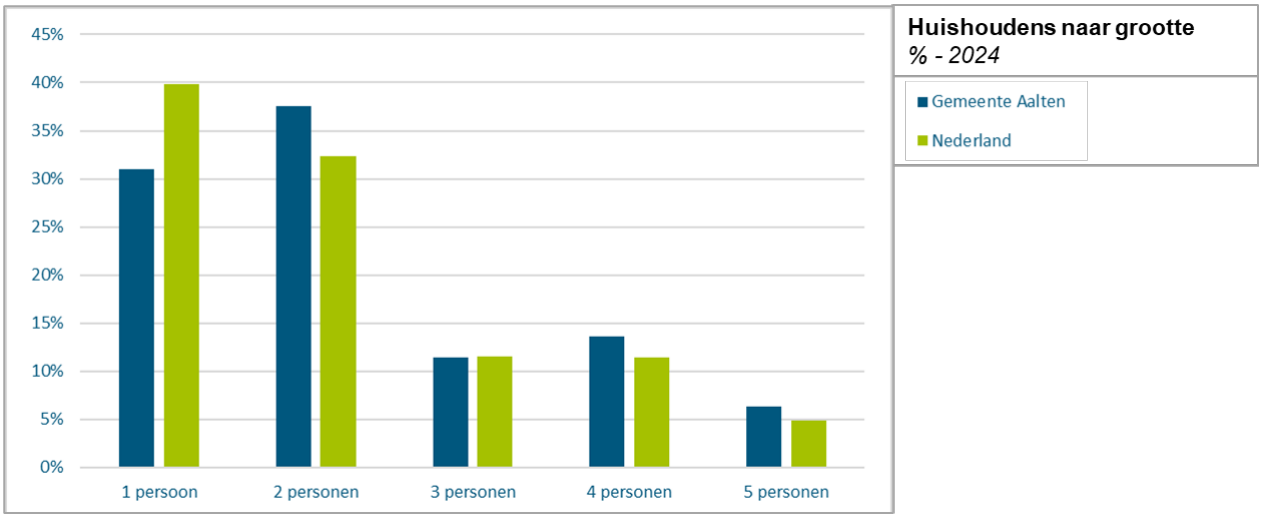

Figuur 3.1: Kaart van de gemeente Aalten

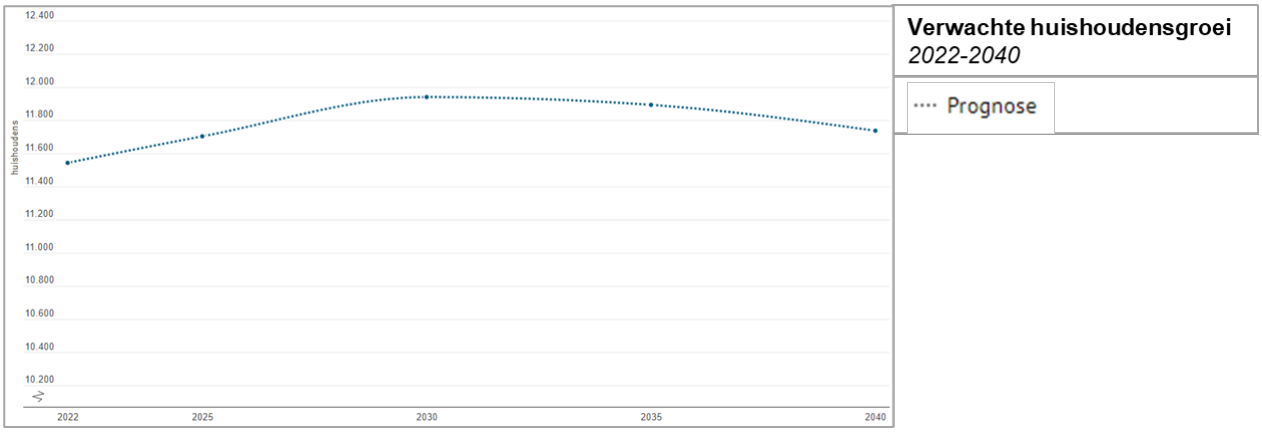
Figuur 3.2: Bevolkingsopbouw naar leeftijd in de gemeente Aalten ten opzichte van Nederland in 2023 [CBS, 2024g]

De meeste huishoudens in de gemeente Aalten bestaan in 2024 uit twee personen (4.409 huishoudens) of één persoon (3.639 huishoudens). Er zijn minder éénpersoonshuishoudens in de gemeente Aalten dan gemiddeld in Nederland. Er zijn meer twee-, vier- en vijf- (of meer) persoonshuishouden (zie onderstaande figuur [CBS, 2024g].

Figuur 3.3: Huishoudens naar grootte in de gemeente Aalten ten opzichte van Nederland in 2023 [CBS, 2024g]

De provincie Gelderland maakt een prognose van de bevolkingsgroei en de huishoudensgroei tot 2040 voor alle gemeenten in de provincie. Figuur 3.4 laat de verwachte huishoudensgroei zien voor de gemeente Aalten. De verwachting is dat het aantal huishoudens stijgt tot 2030 en daarna langzaam afneemt [Provincie Gelderland, 2022c].

Figuur 3.4: Verwachte huishoudensgroei in de gemeente Aalten tussen 2022 en 2040 [Provincie Gelderland, 2022c]

4 Omgeving

Onderstaande tabel geeft een samenvatting van de beoordeling van de huidige situatie en autonome ontwikkeling voor het thema ‘omgeving’.

Tabel 4-1: Samenvatting van de kwaliteitsniveaus van de huidige situatie en autonome ontwikkeling binnen het thema 'omgeving'

Beoordelingsaspect	Huidige situatie	Autonome ontwikkeling
Geluid		↗
Luchtkwaliteit		=
Geur		↗

4.1 Geluid

Indicatoren en kwaliteitsniveaus

Geluid	
Status gebruikte informatie	Kwantitatief • Geluid van wegverkeer, windturbines, railverkeer, vliegverkeer, activiteiten, industrie, evenementen en cumulatief • Geluidervaring
Beschikbare referentiewaarden	Geluid getoetst aan de wettelijke standaardwaarden en WHO-advieswaarden.
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	Vrijwel overal wordt voldaan aan de wettelijke standaardwaarden en de WHO-advieswaarden voor geluid.
Oranje	Vrijwel overal wordt voldaan aan de wettelijke standaardwaarden voor geluid. Op niet alle plekken wordt voldaan aan de WHO-advieswaarden.
Rood	Op meerdere plekken wordt niet voldaan aan de wettelijke standaardwaarden en de WHO-advieswaarden voor geluid.

Huidige situatie

Omgevingsgeluid kan een grote bijdrage leveren aan de beleving van de leefomgeving. Te veel geluid is vaak onwenselijk of zelfs schadelijk. Gezondheidseffecten als slaapverstoring, gehoorschade, risico op hart- en vaatziekten of verminderd prestatievermogen en leerproblemen bij kinderen willen we uiteraard zoveel mogelijk voorkomen.

De Omgevingswet vormt het wettelijke kader voor het aspect geluid. Deze wet biedt geluidgevoelige functies (zoals wonen) bescherming tegen geluid van wegverkeer, spoorwegen en industrie. De wettelijke standaard- en grenswaarden die doorgaans gelden op de gevels van woningen zijn in Tabel 4-2 weergegeven.

Tabel 4-2: Wettelijke grenswaarden geluid bij woningen (in stedelijk gebied) volgens de Omgevingswet [Overheid.nl, 2024]

Bron	Standaardwaarde	Grenswaarde
Provinciale wegen	50 dB	65 dB
Gemeente wegen	53 dB	70 dB
Lokale spoorwegen	55 dB	65 dB
Industrieterreinen	50 dB(A) (overdag) 40 dB (A) (’s nachts)	60 dB(A) (overdag) 50 dB(A) (’s nachts)

De provincie Gelderland hanteert in hun Actieplan Geluid 2024-2028 als plandrempel 50 dB L_{den}. De plandrempel geeft aan vanaf welke geluidwaarde geluidmaatregelen worden getroffen. L_{den} is het gemiddelde geluid over een heel jaar. Bij het berekenen van de L_{den}-waarde geldt dat het geluid in de avond (19.00-23.00 uur) en de nacht (23.00-07.00 uur) extra zwaar telt. 's Avonds geldt er een toeslag van +5 dB en 's nachts van +10 dB. 50 dB L_{den} is ook de standaardwaarde die wordt gehanteerd in de Omgevingswet. Bij deze waarde is het geluid volgens de Omgevingswet aanvaardbaar en is de kans op gezondheidsschade klein. De provincie Gelderland heeft geen specifieke plandrempel voor L_{night}. De L_{night}-waarde is het gemiddelde geluid over een heel jaar, waarbij alleen het geluid in de nacht (23.00-07.00 uur) telt [Provincie Gelderland, 2024a].

In 2018 heeft de WHO (World Health Organization) nieuwe gezondheidskundige richtlijnen voor geluid gepubliceerd: Environmental Noise Guidelines for the European Region (2018). De richtlijn geeft aanbevelingen voor weg-, rail-, vliegverkeer, windturbines en recreatiegeluid en is gebaseerd op de nieuwste wetenschappelijke inzichten (tot en met 2014). In Tabel 4-3 zijn de WHO-advieswaarden weergegeven ten aanzien van weg-, rail- en vliegverkeer. De WHO-advieswaarden zijn zonder aftrek conform art. 110g Wet geluidhinder.

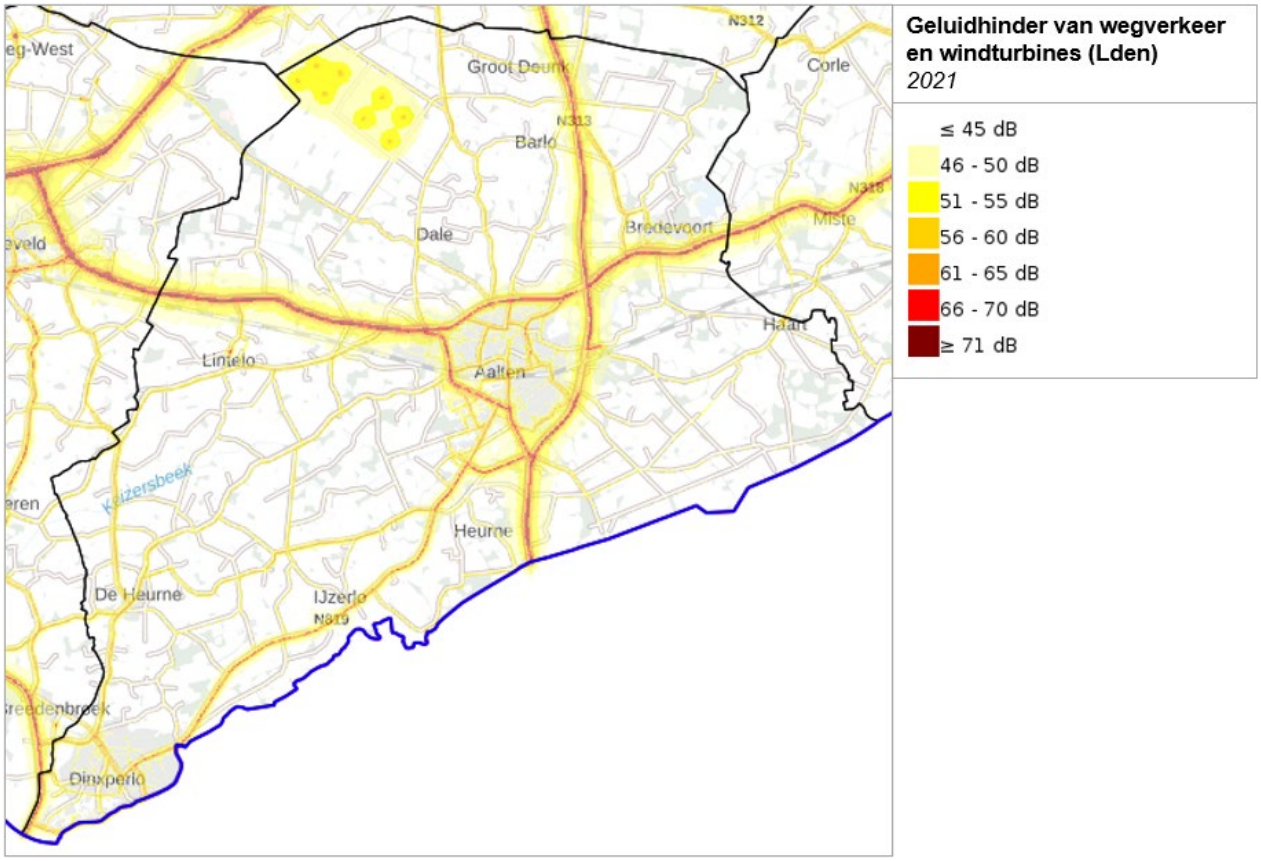
Tabel 4-3: WHO-advieswaarden [2018] m.b.t. jaargemiddelde en nachtelijke blootstelling aan geluid door weg-, rail-, en vliegverkeer [RIVM, 2018a]

Bron	Jaargemiddelde blootstelling	Onderbouwing	Nachtelijke blootstelling	Onderbouwing
Wegverkeer	53 dB L_{den}	10% ernstige hinder	45 dB L_{night}	3% ernstige slaapverstoring
Railverkeer	54 dB L_{den}	10% ernstige hinder	44 dB L_{night}	3% ernstige slaapverstoring
Vliegverkeer	45 dB L_{den}	10% ernstige hinder	40 dB L_{night}	11% ernstige slaapverstoring

Wegverkeer

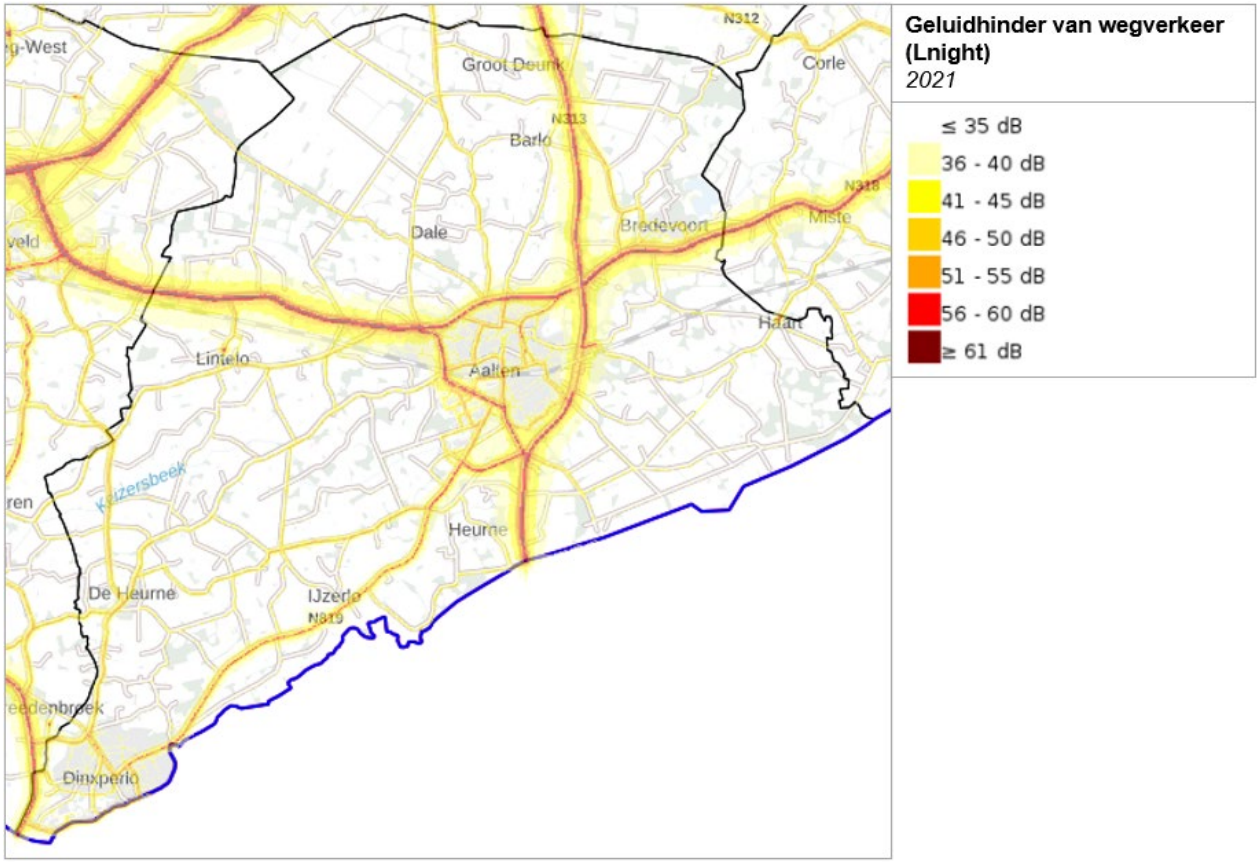
De maximale wettelijke grenswaarde voor wegverkeer is 70 dB op de gevel van een woning (voor gemeentewegen en spoorwegen). De standaardwaarde is 53 dB. In Figuur 4.1 is het wegverkeergeluid (L_{den}) in de gemeente Aalten weergegeven. Hier is te zien dat de meeste geluidhinder wordt ondervonden langs de provinciale wegen de N318, de N313 en de N819. In het dorp Aalten is er geluidhinder van verschillende wegen, zoals de Bredevoortsestraatweg, de Varsseveldsestraatweg en de Dijkstraat. Van deze wegen binnen de kern zal de meeste hinder worden ervaren, omdat de bevolkingsdichtheid hier hoger is en hier meer gevels van woningen zijn.

Langs veel van deze wegen is ook sprake van een overschrijding van de WHO-advieswaarde van 53 dB L_{den}.

Figuur 4.1: Geluid van wegverkeer en windturbines (L_{den}) in de gemeente Aalten in 2021 [RIVM, 2021a en RIVM, 2024a]

Naast de jaargemiddelde blootstelling (L_{den}) wordt volgens de WHO-advieswaarden ook getoetst aan de nachtelijke blootstelling (L_{night}). Voor wegverkeer is de advieswaarde 45 dB L_{night}. Figuur 4.2 geeft de nachtelijke blootstelling door wegverkeergeluid in de gemeente Aalten weer. De WHO-advieswaarden worden langs verschillende wegen overschreden (het geluid op de gevel). Het gaat om de wegen die hierboven al opgesomd zijn.

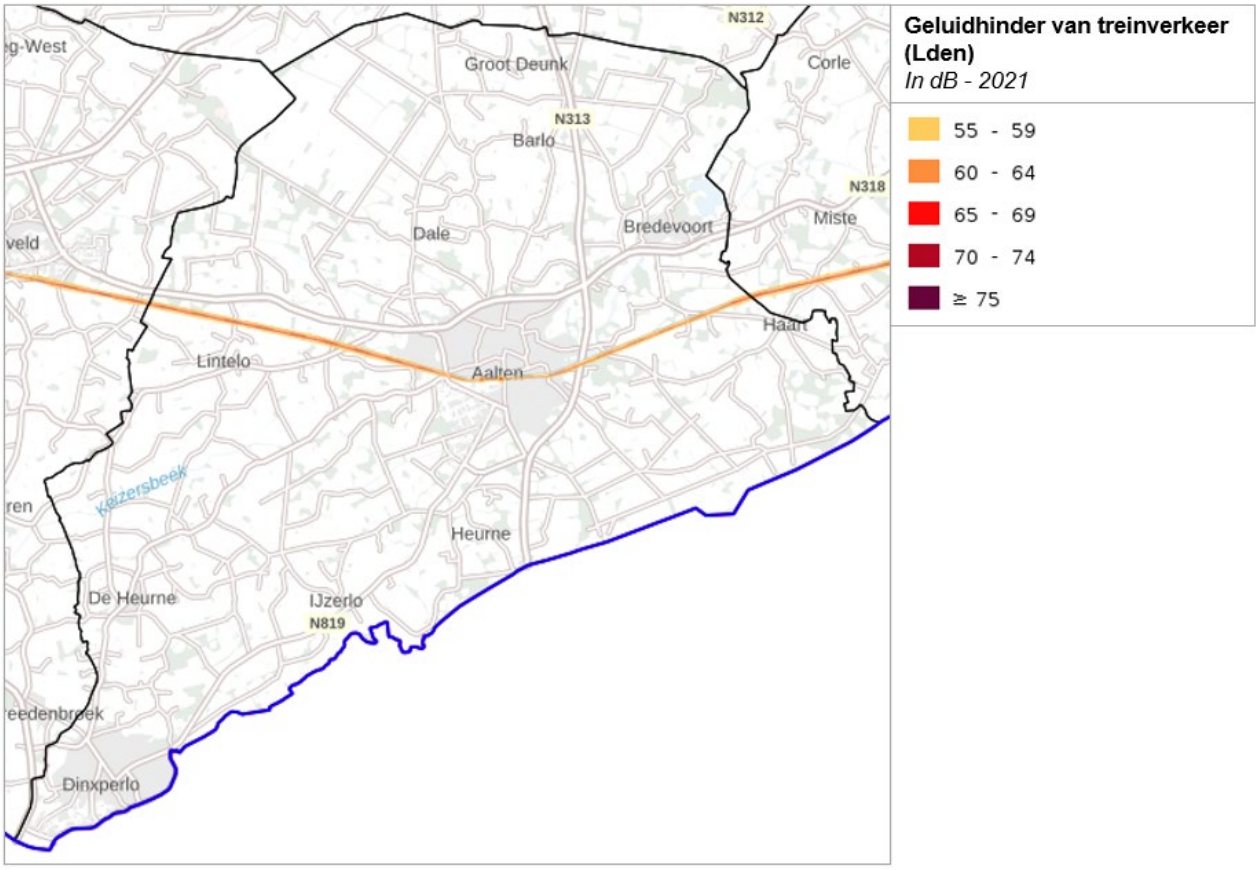
Figuur 4.2: Geluid-van wegverkeer (L_{night}) in de gemeente Aalten in 2021 [RIVM, 2021b]

Windturbines

Windturbines produceren geluid tot 60 dB. Ze staan in het buitengebied, dus hier zal weinig hinder van worden ondervonden.

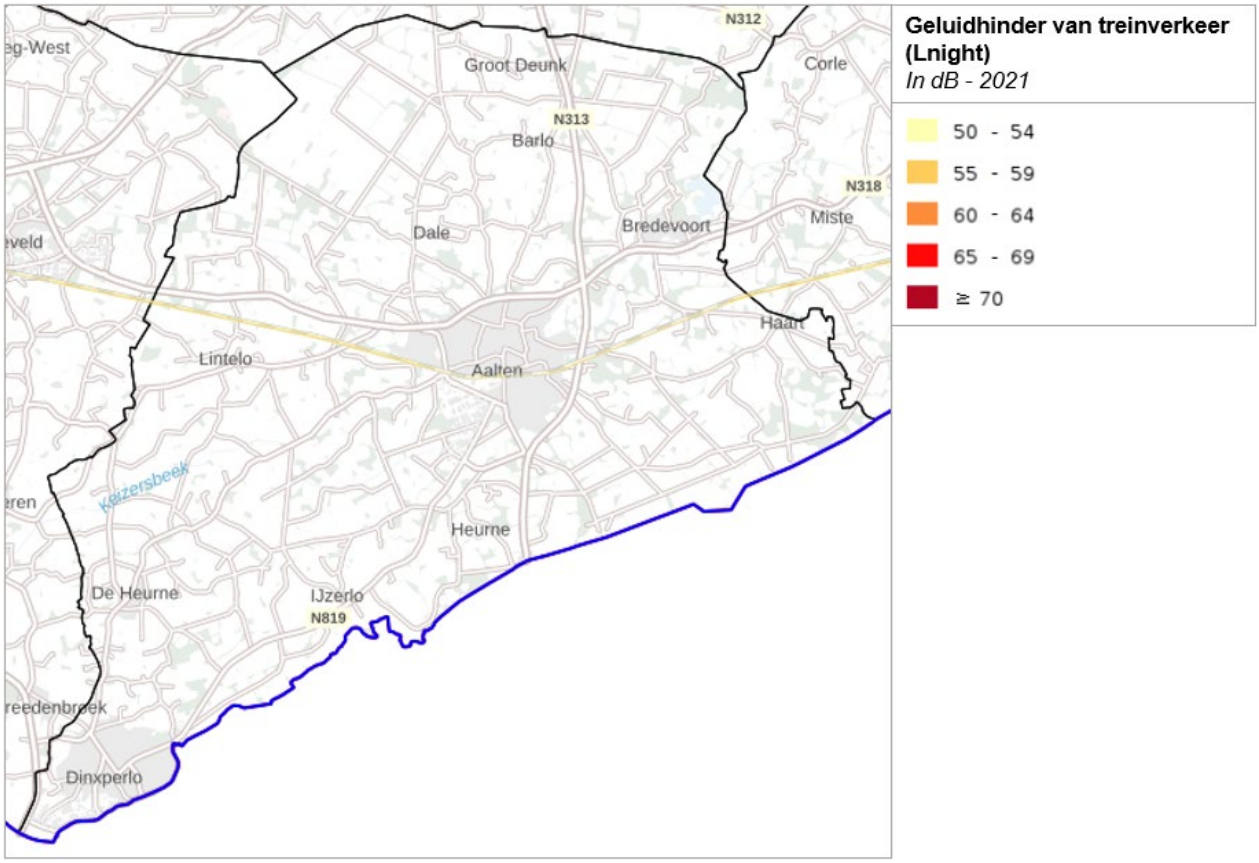
Railverkeer

De wettelijke grenswaarde voor railverkeer is doorgaans 68 dB op de gevel van een woning. Voor hoofdspoorwegen ligt de bovengrens met 70 dB hoger. Het treinverkeer dat door de gemeente loopt zorgt ook voor geluid (zie Figuur 4.3). De spoorlijn voldoet aan de maximaal wettelijke grenswaarde, maar het geluid is hoger dan de standaardwaarde van 55 dB. Dit kan in de kern Aalten voor hinder zorgen, bijvoorbeeld bij woningen langs de Parallelweg, de Brederostraat en de Polstraat.

Figuur 4.3: Geluidhinder van treinverkeer (L_{den}) in de gemeente Aalten in 2021 [RIVM, 2021c]

Naast de jaargemiddelde blootstelling (L_{den}) zijn er ook WHO-advieswaarden voor de nachtelijke blootstelling (L_{night}). Voor railverkeer is de advieswaarde 44 dB L_{night}. Figuur 4.3 geeft de nachtelijke blootstelling door railverkeer in de gemeente Aalten weer. Ook hier worden de WHO-advieswaarden op dezelfde locaties overschreden. In de praktijk is er ‘s nachts nauwelijks treinverkeer in de gemeente, dus de overlast hiervan zal beperkt zijn.

Figuur 4.4: Geluid-van treinverkeer (L_{night}) in de gemeente Aalten in 2021 [RIVM, 2021d]

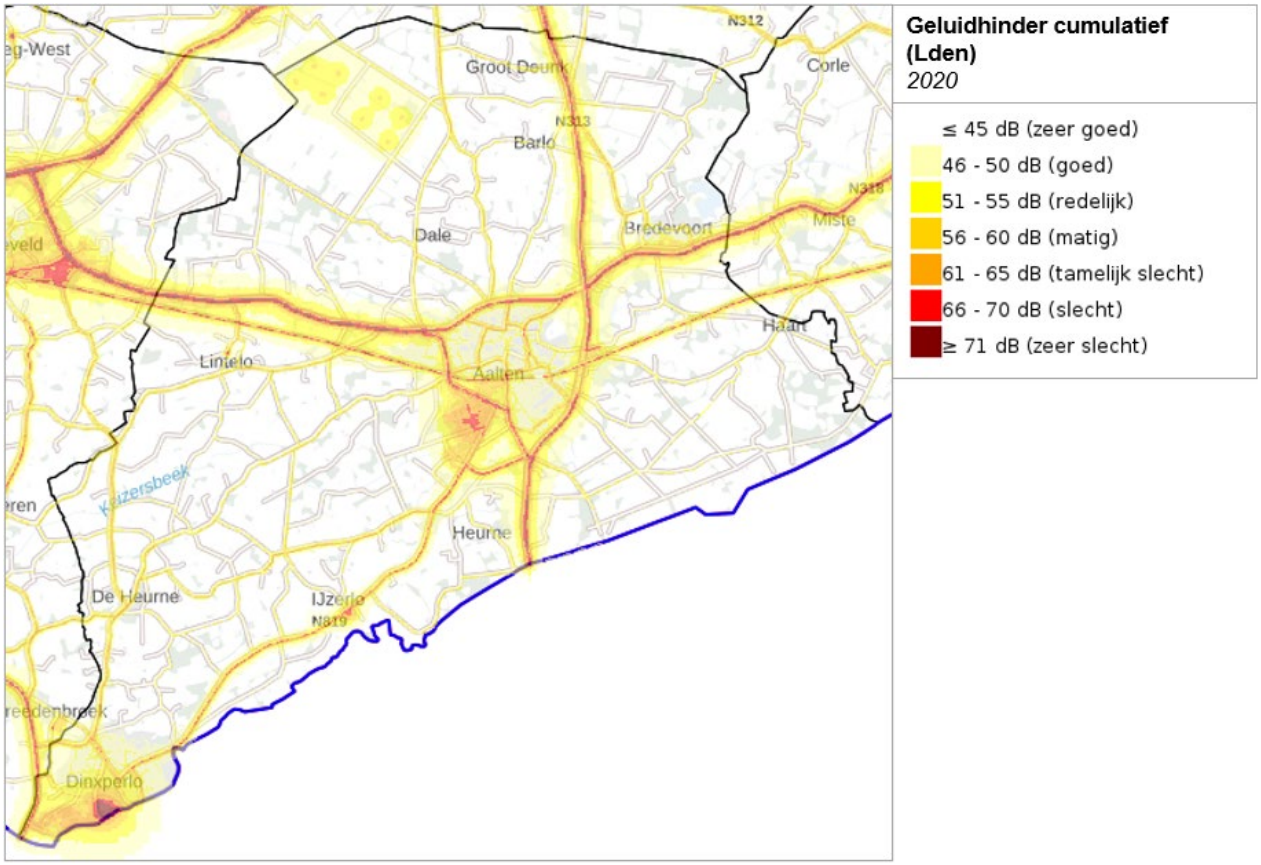
Vliegverkeer

In de gemeente Aalten lijkt geen sprake te zijn van een overschrijding van de WHO-advieswaarden voor het geluidniveau van vliegverkeer volgens data van het RIVM.

Cumulatie van geluid

Het gecumuleerd geluid op de gevel is het geluid van verschillende geluidbronnen tezamen op die gevel. Het gaat hier om het gemiddelde geluidsniveau per jaar van wegverkeer, treinverkeer, vliegtuigen, industrie en windturbines. De berekening van het cumuleren van geluid houdt rekening met verschillen in hinderlijkheid tussen verschillende soorten geluid.

In Figuur 4.5 is de cumulatie van geluid (L_{den}) weergegeven in de gemeente Aalten. Zoals uit bovenstaande paragrafen duidelijk is geworden is er met name langs de hoofdwegen en het spoor sprake van een slechte geluidkwaliteit op de gevel van woningen.

Figuur 4.5: Cumulatie van geluid (L_{den}) in de gemeente Aalten in 2020 [RIVM, 2020a]

Ervaring van geluidhinder

In de Gezondheidsmonitor Volwassenen & Ouderen van de GGD Noord- en Oost-Gelderland is gevraagd naar de geluidhinder die werd ervaren in de gemeente Aalten in 2022 [GGD Noord- en Oost-Gelderland, 2023]. De resultaten hiervan zijn te zien in onderstaande tabel. Hieruit blijkt dat de grootste bron van ervaren geluidhinder brommers en scooters zijn. Dit wordt gevolgd door wegverkeer <50 km/u en buren. De minste geluidhinder wordt ervaren door windturbines en vliegverkeer. 41% van de respondenten ervaart geluidhinder, waarvan 8% ernstige geluidhinder.

De ervaren geluidhinder is sinds 2020 voor veel bronnen iets gedaald. Daarnaast blijkt dat respondenten tussen de 18 en 64 jaar vaker geluidhinder ervaren dan respondenten boven de 65 jaar en dat respondenten met een middel of hoge sociaaleconomische positie (SEP) vaker geluidhinder ervaren, maar respondenten in een lage SEP vaker ernstige geluidhinder.

Tabel 4-4: Ervaren geluidhinder in de gemeente Aalten in 2022 [GGD Noord- en Oost-Gelderland, 2023]

	Man	Vrouw	18-64 jaar	65 jaar en ouder	SEP laag	SEP middel/ hoog	Aalten totaal 2022	Aalten totaal 2020
Wegverkeer > 50 km/u	14%	15%	14%	15%	14%	15%	**15%**	14%
Wegverkeer < 50 km/u	20%	19%	19%	21%	19%	20%	**19%**	20%
Treinverkeer	4%	5%	5%	3%	4%	5%	**5%**	5%
Vliegverkeer	3%	3%	3%	4%	3%	3%	**3%**	2%
Brommers/ scooters	22%	22%	21%	25%	22%	23%	**22%**	26%
Buren	15%	22%	21%	13%	20%	18%	**19%**	19%
Bedrijven/ industrie	5%	6%	6%	4%	4%	6%	**5%**	5%
Windturbines/ windmolens	2%	2%	2%	1%	3%	1%	**2%**	1%
Ervaart matig of ernstige geluidhinder van één of meer geluidsbronnen	40%	42%	42%	38%	39%	42%	**41%**	44%
Ervaart ernstige geluidhinder van één of meer geluidsbronnen	8%	8%	8%	8%	10%	7%	**8%**	10%

Conclusie
De huidige situatie is beoordeeld met kwaliteitsniveau ‘rood’, omdat op meerdere plekken niet voldaan wordt aan de wettelijke maximale grenswaarden en de WHO-advieswaarden voor wegverkeer en railverkeer.

Autonome ontwikkeling

Provinciaal beleid

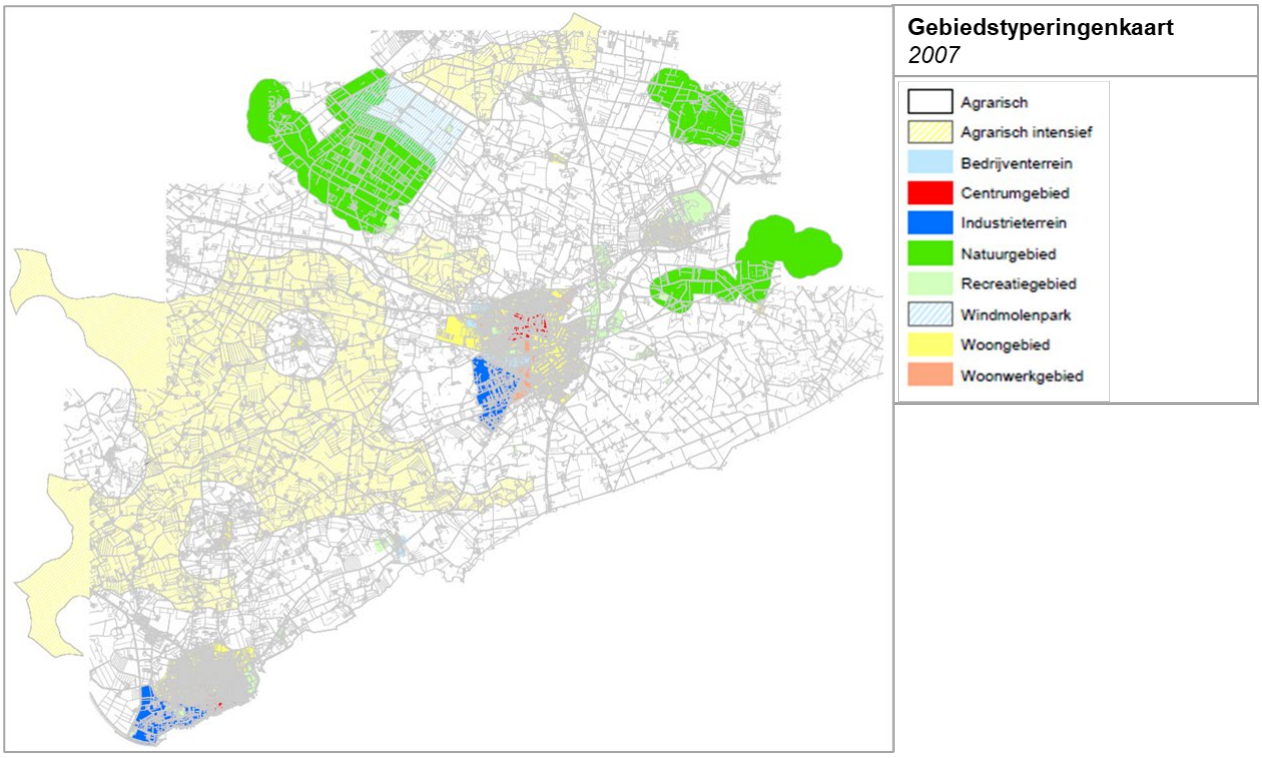
De provincie Gelderland had een Actieplan Geluid 2018-2022 [Provincie Gelderland, 2018a]. De ambitie van de provincie Gelderland is gericht op het realiseren van een rustige woon- en leefomgeving waar wegverkeer zo min mogelijk invloed heeft op de gezondheid van inwoners. Met het Actieplan Geluid wilde de gemeente de geluidssituatie rond de provinciale wegen verbeteren. Het Actieplan beschrijft maatregelen die de gemeente wil treffen. De prioriteit lag bij het aanpakken van hoge geluidsbelastingen (geluidniveau van 63 dB of hoger) bij woningen langs provinciale wegen. Een van de maatregelen is het toepassen van geluidreducerend asfalt. Dit is in de periode 2018-2023 op 42 trajecten gelegd, met een totale lengte van bijna 38 kilometer. Ook is op aan aantal wegvakken de maximumsnelheid verlaagd. De effecten hiervan zijn nog niet te zien op Figuur 4.1, Figuur 4.2 en Figuur 4.5, omdat deze uit 2020 komen.

De provincie Gelderland is op dit moment bezig met een Actieplan Geluid 2024-2028 [Provincie Gelderland, 2024a]. Deze lag in mei en een deel van juni 2024 ter inzage en is dus nog niet vastgesteld. Hierin staat aangegeven dat in 2024 het projectbesluit wordt vastgesteld waarmee de geluidproductieplafonds als omgevingswaarden worden vastgelegd. Er staan voor nu geen projecten op de planning die de geluidshinder in de gemeente Aalten verminderen. Verder werkt de provincie aan:

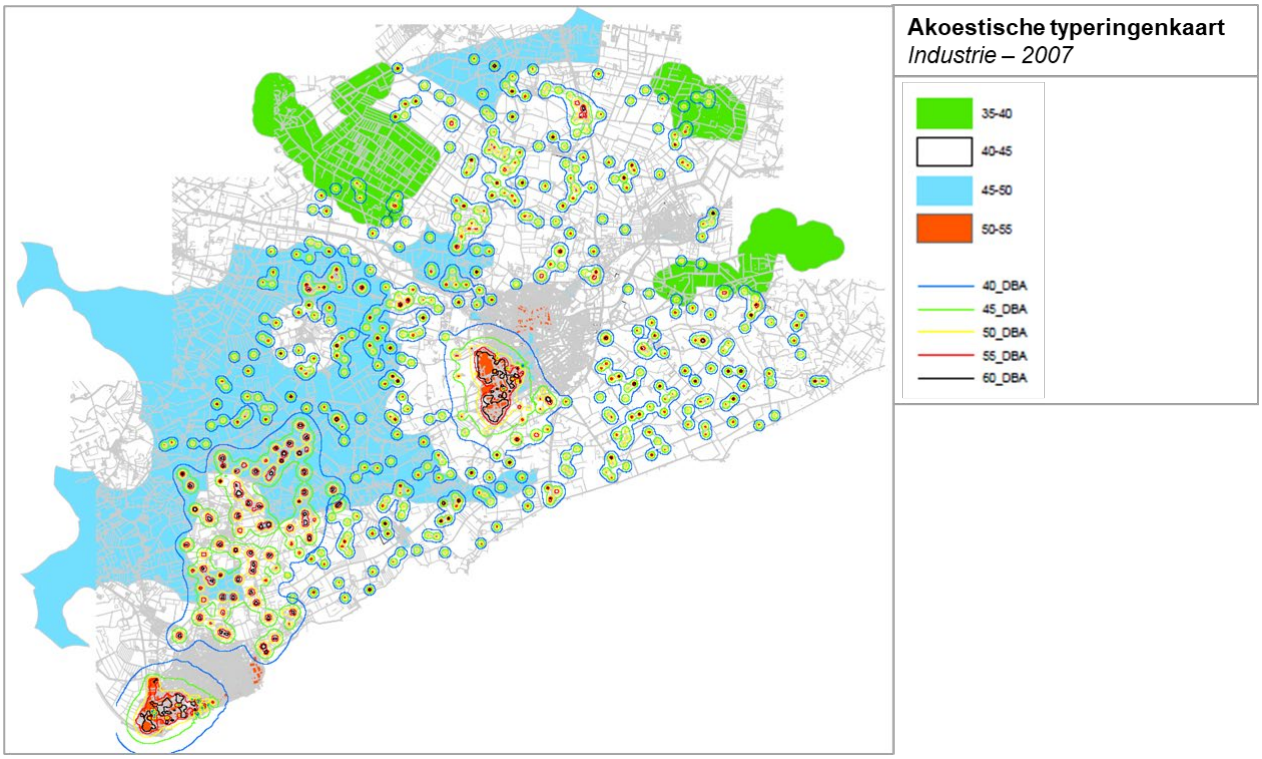
- Het onderzoeken van de mogelijkheid om geluidregels in de aanbesteding van concessies mee te nemen.
- Het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat werkt aan een nieuwe indeling van het luchtruim boven Nederland. Dit proces is nog niet afgerond. De provincie blijft vragen om op een transparante en navolgbare wijze inzichtelijk te maken wat de te verwachten effecten van deze nieuwe indeling zijn op de woon- en leefomgeving en natuur.

Regionaal en gemeentelijk beleid

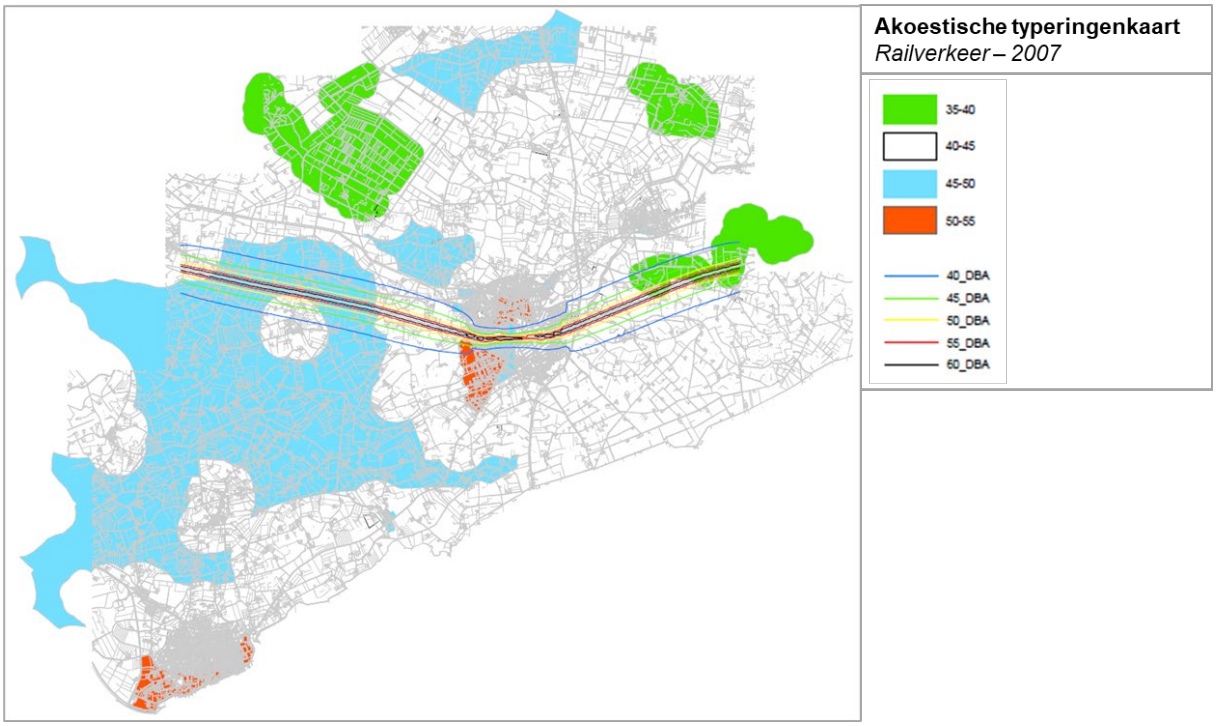
Bij het wijzigen van de Wet geluidhinder in 2007 heeft de regio Achterhoek gezamenlijk een geluidbeleid vastgesteld. Dit geluidbeleid heeft een gebiedsgerichte benadering, waarbij het beschermen van de kwaliteit van de leefomgeving en het ruimtelijk differentiëren van deze kwaliteit binnen het grondgebied van de gemeente voorop staat. In het beleid staan verschillende gebiedstypen gedefinieerd (zie Figuur 4.6) en de akoestische typeringen die hierbij horen (streef- en grenswaarden geluidsbelasting) (zie Figuur 4.7 tot Figuur 4.9).

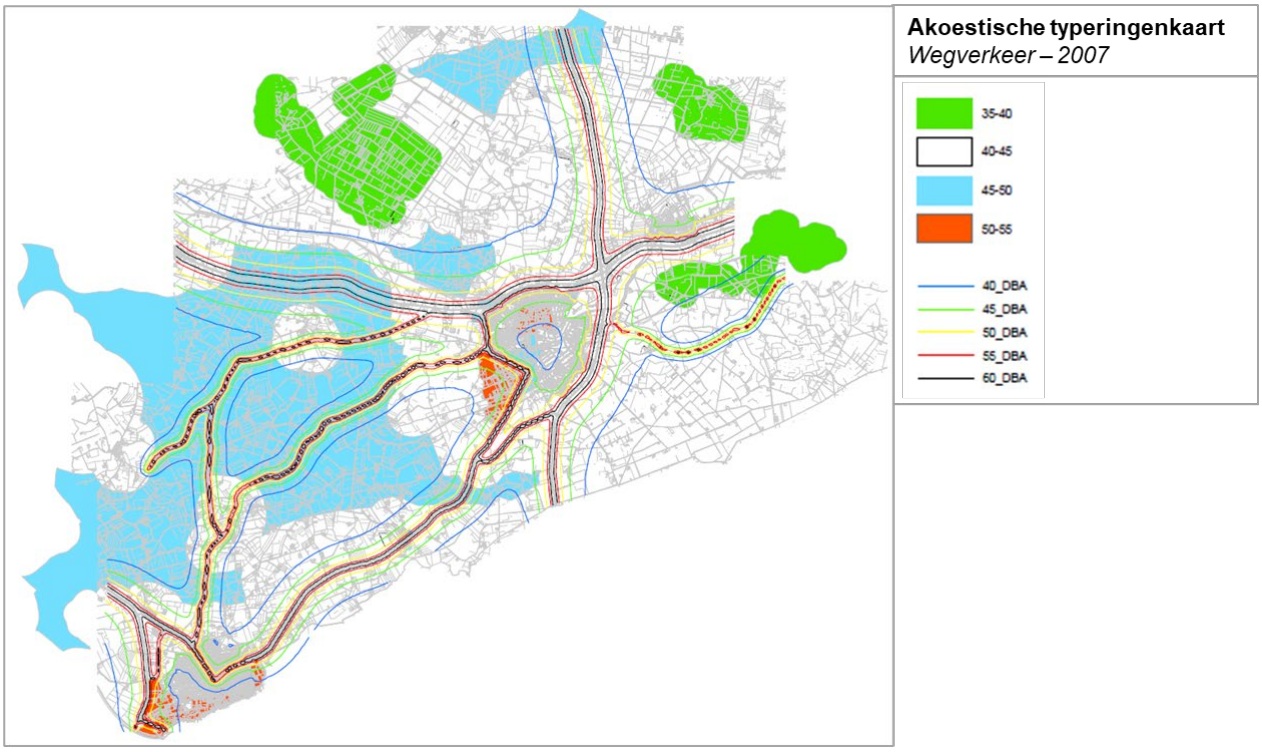
Figuur 4.6: Gebiedstyperingenkaart gemeente Aalten [Gemeente Aalten, 2007]

Figuur 4.7: Akoestische typeringenkaart voor industrie in de gemeente Aalten [Gemeente Aalten, 2007]

Figuur 4.8: Akoestische typeringenkaart voor wegverkeer in de gemeente Aalten [Gemeente Aalten, 2007]

Figuur 4.9: Akoestische typeringenkaart voor railverkeer in de gemeente Aalten [Gemeente Aalten, 2007]

Ook is er een analyse gedaan van de akoestische knelpunten die voorkomen. In de gemeente Aalten gaat het om:

- Drukke wegen langs/door stille gebieden;
- Een groot gezoneerd industrieterrein in de nabijheid van een woonwijk;
- Solitaire grote lawaaimakers in stille buitengebieden: grotere bedrijven;
- Hinder t.g.v. evenementen en horeca;
- Sporadisch voorkomende activiteiten (lossen vee in de nacht, lossen voer, ‘s nachts uitrijden vrachtwagens, e.d.), en;
- Geluid van particulieren (burenlawaai).

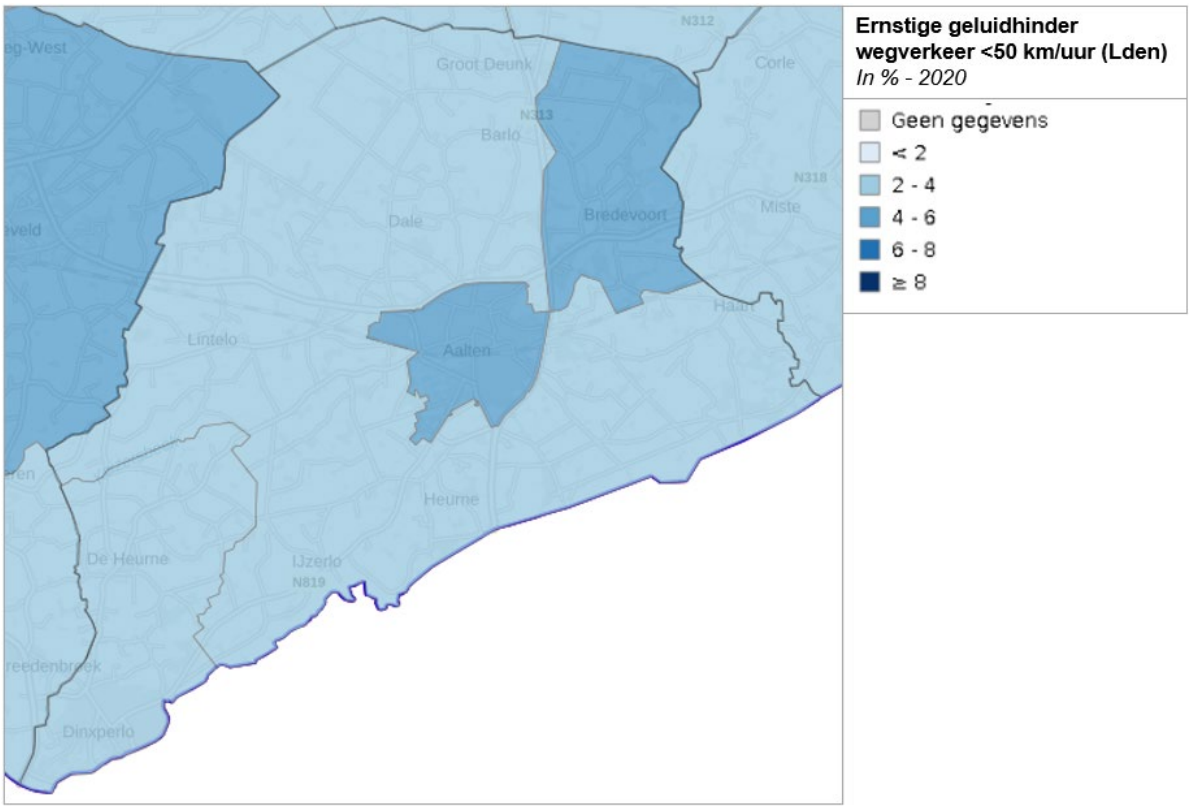
De gemeente heeft daarnaast onderzoek gedaan naar de afwaardering van wegen van 50 km/uur naar 30 km/uur. Er is onderzocht welke wegen in de vijf kernen omlaag kunnen van 50 naar 30 km/uur. Dit is positief voor de verkeersveiligheid maar kan ook positieve gevolgen hebben voor geluid door wegverkeer. Het basisprincipe is dat alleen wegen 50 kunnen blijven als zij een aanwijsbare stroomfunctie hebben en wegen waar fietsers fysiek gescheiden zijn van het gemotoriseerd verkeer. Alle andere wegen gaan terug naar 30 km/uur. Daarbij is nog wel onderscheid tussen gebiedsontsluitingswegen (GOW), die ook een stroomfunctie hebben, en erftoegangswegen (ETW), met enkel een verblijfsfunctie. Het onderzoek 50-30 is vastgesteld door de gemeenteraad met de aanwijzing van de wegen die in de toekomst afgewaardeerd gaan worden.

In het lokale beleid is een procedure ontwikkeld die gevolgd wordt bij het vaststellen van een hogere geluidswaarde. Hiermee wordt bepaald onder welke omstandigheden ontheffing van de grenswaarde mogelijk is. Een hogere waarde mag alleen worden vastgesteld indien een doeltreffende bestrijding van de geluidbelasting op de gevel van de geluidgevoelige bestemming niet mogelijk of niet wenselijk is. Het betreft dan bezwaren van stedenbouwkundige aard, landschappelijke aard of financiële aard.

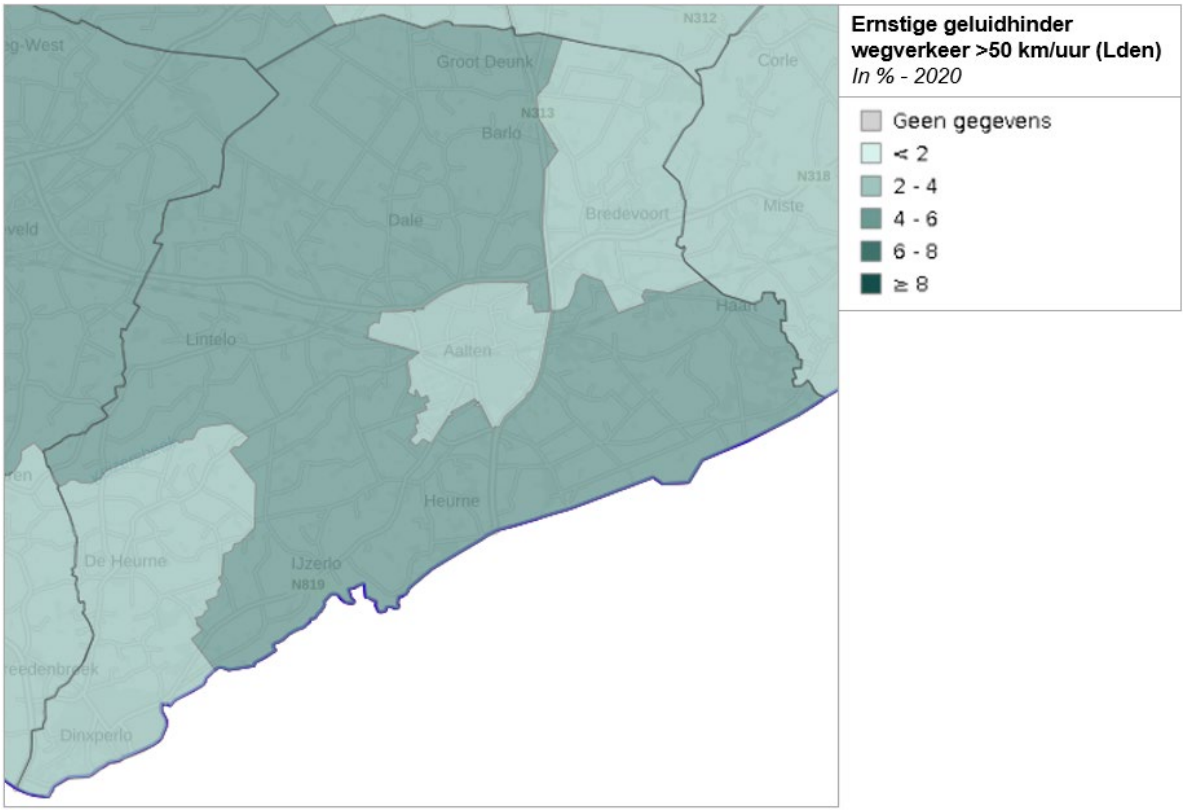
Conclusie
De autonome ontwikkeling is beoordeeld met kwaliteitsniveau ‘rood’, met een verbetering ten opzichte van de huidige situatie. Dit omdat de gemeente Aalten beleid heeft op het gebied van geluidhinder, maar de provinciale plannen geen effecten hebben in de gemeente Aalten.

Doorkijk 2040
Bij een verwacht toenemend bevolkingsaantal na 2030 wordt de potentiële groep ernstig gehinderden door geluid groter. Kwaliteitsniveau rood lijkt ook na 2030 aannemelijk. In hoeverre de trend wijzigt is afhankelijk van ontwikkelingen in geluidreducerende technieken bij bijvoorbeeld motorvoertuigen en van de mate waarin de gemeente Aalten na 2030 maatregelen treft om de geluiddeken te reduceren, zoals de afwaardering van wegen van 50 km/uur naar 30 km/uur.

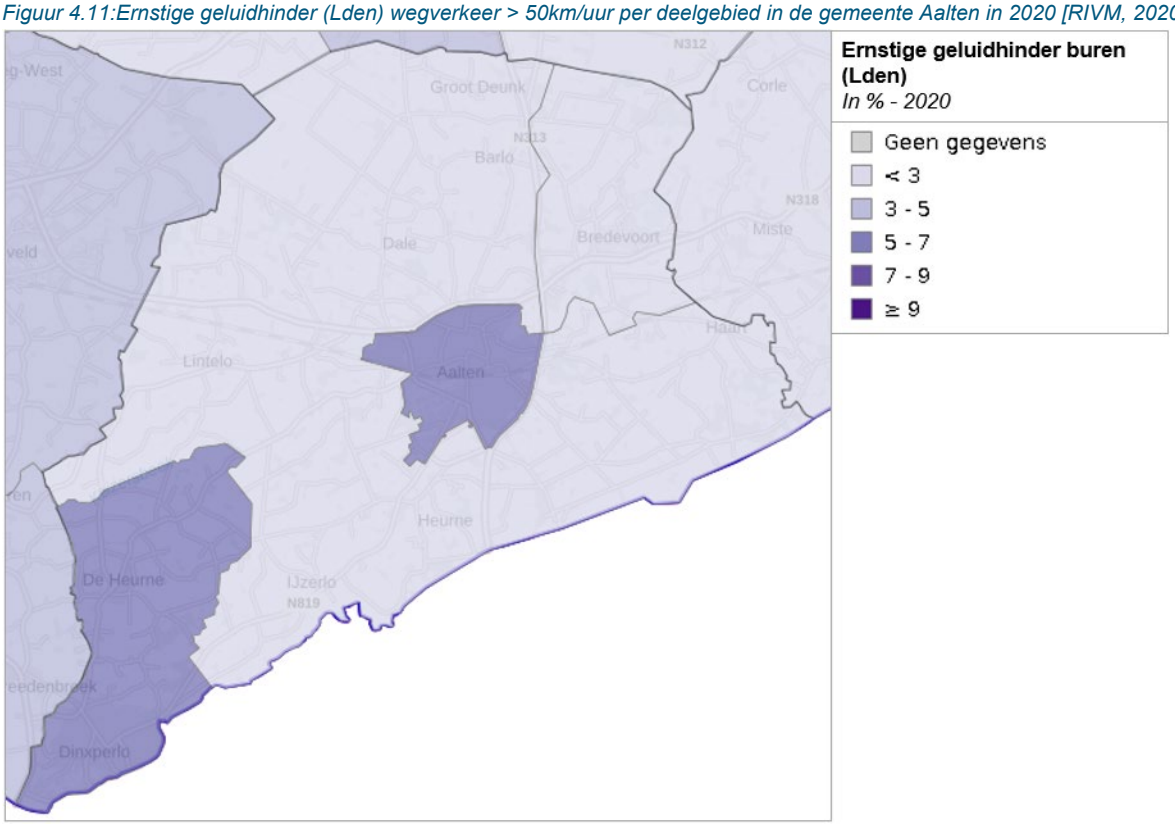
Doorkijk naar deelgebieden
De meeste ernstige geluidhinder van wegen onder de 50 km/uur wordt ervaren in de deelgebieden Aalten en Bredevoort (zie onderstaande figuren) [RIVM, 2020b]. Ernstige geluidhinder van wegen boven de 50 km/uur wordt voornamelijk ervaren in de buitengebieden. De meeste ernstige geluidhinder van buren wordt ervaren in de deelgebieden Aalten, Dinxperlo en De Heurne. De meeste ernstige overlast door railverkeer wordt ervaren in het deelgebied Aalten.

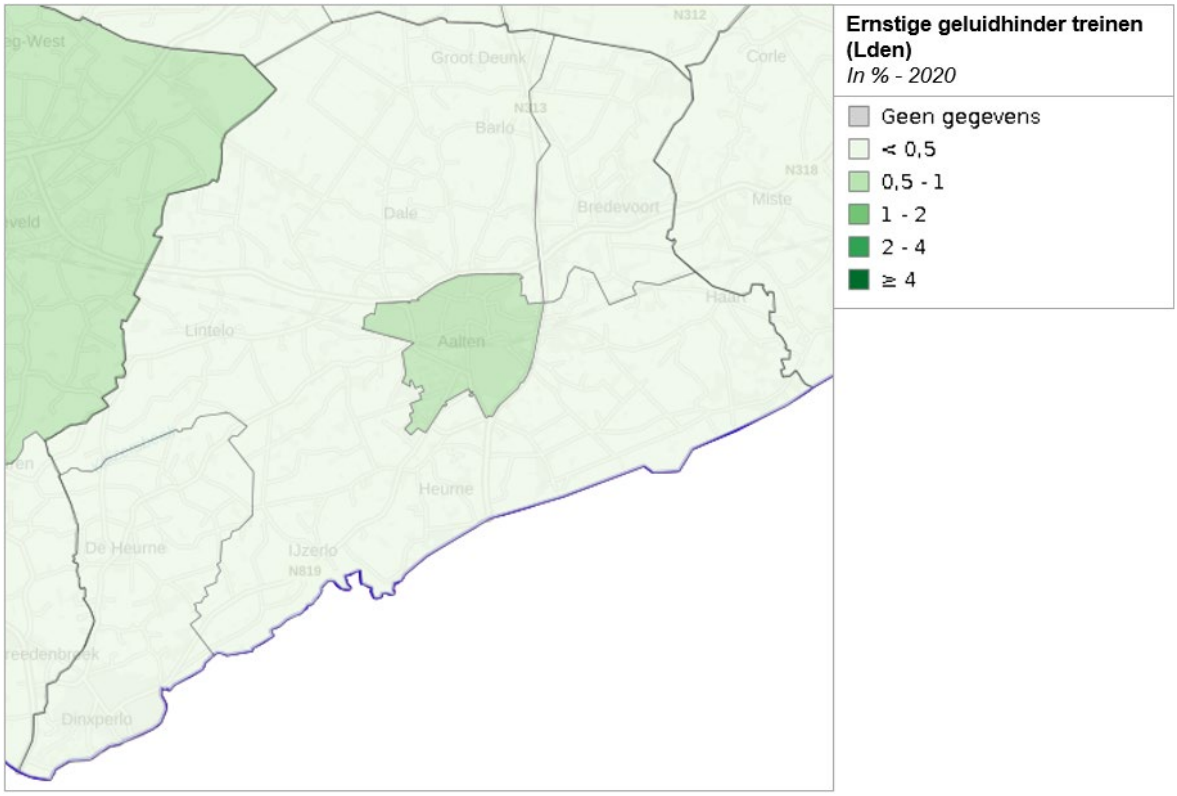
Figuur 4.10: Ernstige geluidhinder (Lden) van wegverkeer <50 km/uur per deelgebied in de gemeente Aalten in 2020 [RIVM, 2020b]

Figuur 4.11:Ernstige geluidhinder (Lden) wegverkeer > 50km/uur per deelgebied in de gemeente Aalten in 2020 [RIVM, 2020b]

Figuur 4.12: Ernstige geluidhinder (Lden) door buren per deelgebied in de gemeente Aalten in 2020 [RIVM, 2020b]

Figuur 4.13: Ernstige geluidhinder (L_{den}) van treinverkeer per deelgebied in de gemeente Aalten in 2020 [RIVM, 2020b]

4.2 Luchtkwaliteit

Indicatoren en kwaliteitsniveaus

Luchtkwaliteit	
Status gebruikte informatie	Kwantitatief • Fijnstof PM_{10} • Fijnstof $PM_{2.5}$ • Stikstofdioxide NO_2 Op basis van luchtkwaliteitskaarten [RIVM, 2022]
Beschikbare referentiewaarden	Wettelijke grenswaarden (Wet Milieubeheer) en WHO-advieswaarden ($PM_{10,}$ $PM_{2.5}$ en NO_2)
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	De concentraties fijnstof (PM_{10} en $PM_{2,5}$) en stikstofdioxide (NO_2) zijn in de hele gemeente onder de wettelijke grenswaarden en WHO-advieswaarden
Oranje	De concentraties fijnstof (PM_{10} en $PM_{2,5}$) en stikstofdioxide (NO_2) zijn in de hele gemeente onder de wettelijke grenswaarden, maar boven de WHO-advieswaarden
Rood	De concentraties fijnstof (PM_{10} en $PM_{2,5}$) en stikstofdioxide (NO_2) overschrijden de wettelijke grenswaarden

Huidige situatie

De afgelopen decennia is de lucht in Nederland een stuk schoner geworden en voldoet nu vrijwel overal aan de Europese normen. Het huidige beleid is gericht op het halen van wettelijke grenswaarden. Hoewel de luchtkwaliteit grotendeels aan de normen voldoet, veroorzaakt luchtverontreiniging nog steeds aanzienlijke gezondheidsschade. Fijnstof in de lucht leidt in Nederland tot een levensduurverkorting van naar schatting twaalf maanden. Volgens de Gezondheidsraad leiden concentraties fijnstof, stikstofdioxide en ozon in de lucht naar schatting tot 12.000 vroegtijdige sterfgevallen per jaar [Gezondheidsraad, 2018].

Naast wettelijke grenswaarden zijn er ook de WHO-advieswaarden voor luchtkwaliteit. Deze waarden liggen lager dan de wettelijke grenswaarden en zijn gericht op het creëren van een gezonde leefomgeving. Eind 2021 zijn de WHO-advieswaarden bijgesteld. De waarden zijn fors lager geworden ten opzichte van de advieswaarden uit 2005. In Tabel 4-5 zijn de wettelijke grenswaarden en de WHO-advieswaarden voor luchtkwaliteit weergegeven.

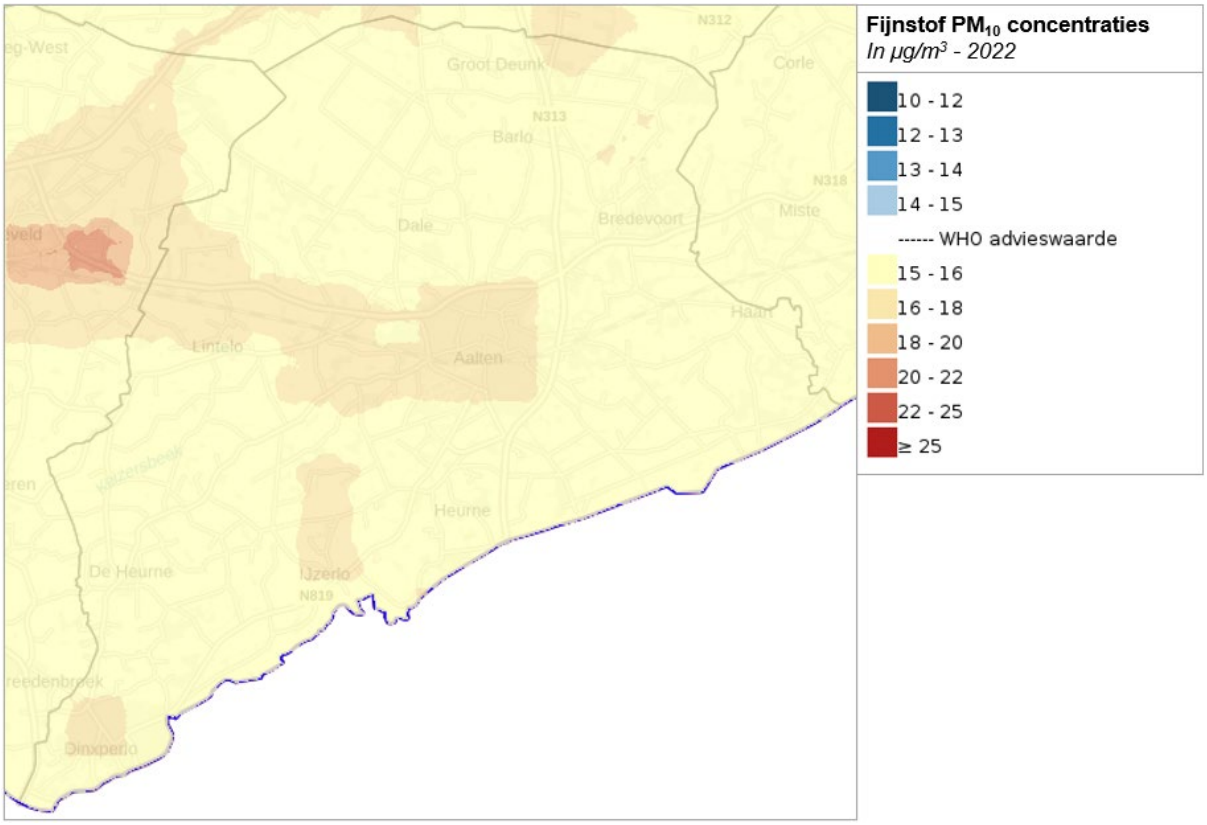
Tabel 4-5: Grenswaarden en WHO-advieswaarden voor luchtkwaliteit

Stof	Soort norm	Wettelijke grenswaarden	WHO-advieswaarden
Fijnstof PM_{10}	Jaargemiddelde	40 µg/m^3	15 µg/m^3
Fijnstof $PM_{2,5}$	Jaargemiddelde	25 µg/m^3	5 µg/m^3
Stikstofdioxide NO_2	Jaargemiddelde	40 µg/m^3	10 µg/m^3

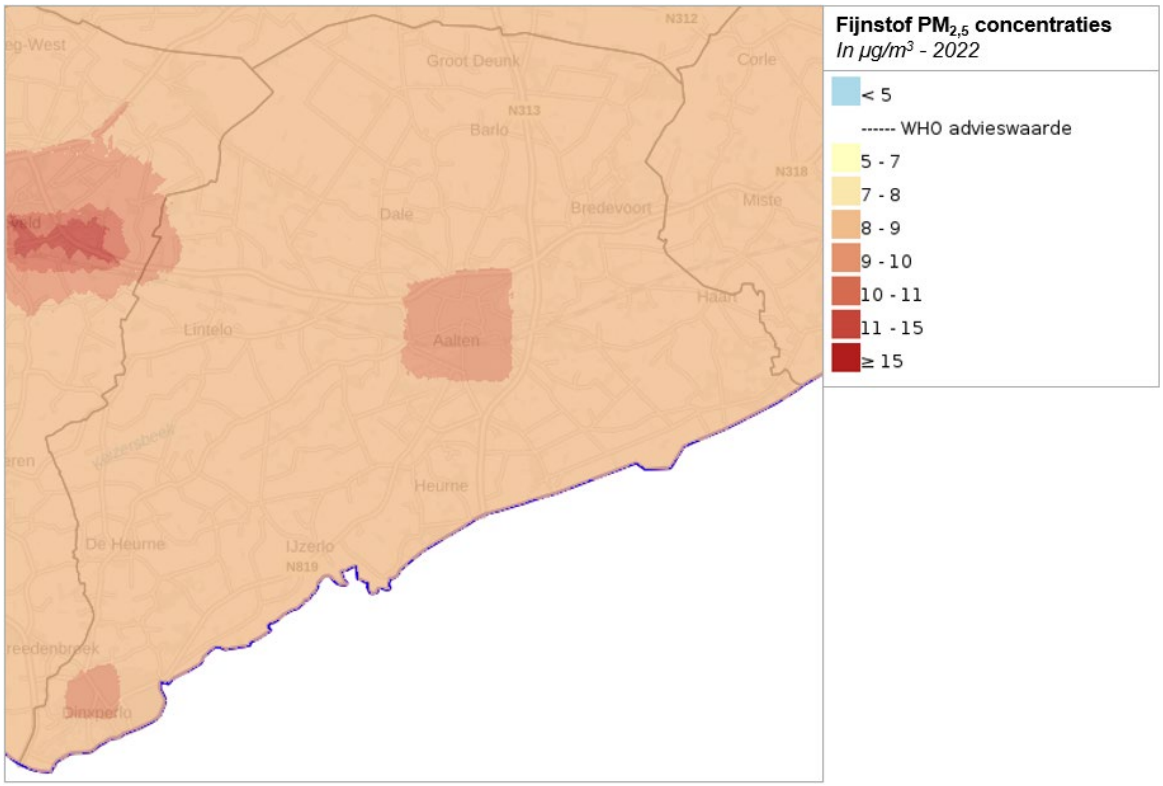
Fijnstof (PM_{10} en $PM_{2,5}$)

In Figuur 4.14 zijn de concentraties fijnstof (PM_{10}) in 2022 weergegeven. De hoogste concentraties fijnstof PM_{10} (tot 18 µg/m^3) bevinden zich rond N318 en rond Aalten, IJzerlo en Dinxperlo. In Figuur 4.15 zijn de concentraties fijnstof ($PM_{2.5}$) in 2022 weergegeven. De hoogste concentraties $PM_{2.5}$ bevinden zich, net als bij fijnstof (PM_{10}) rond N318 en rond Aalten en Dinxperlo. Binnen de gemeente is sprake van een concentratie ($PM_{2,5}$) tussen 8 en 10 µg/m^3. De concentraties PM_{10} en $PM_{2,5}$ blijven onder de wettelijke grenswaarden, maar liggen in de hele gemeente boven de WHO-advieswaarden.

De bronnen van fijnstof liggen voor een groot deel buiten de gemeentegrenzen. Hierdoor is het moeilijk voor de gemeente Aalten om maatregelen te nemen tegen luchtvervuiling door fijnstof.

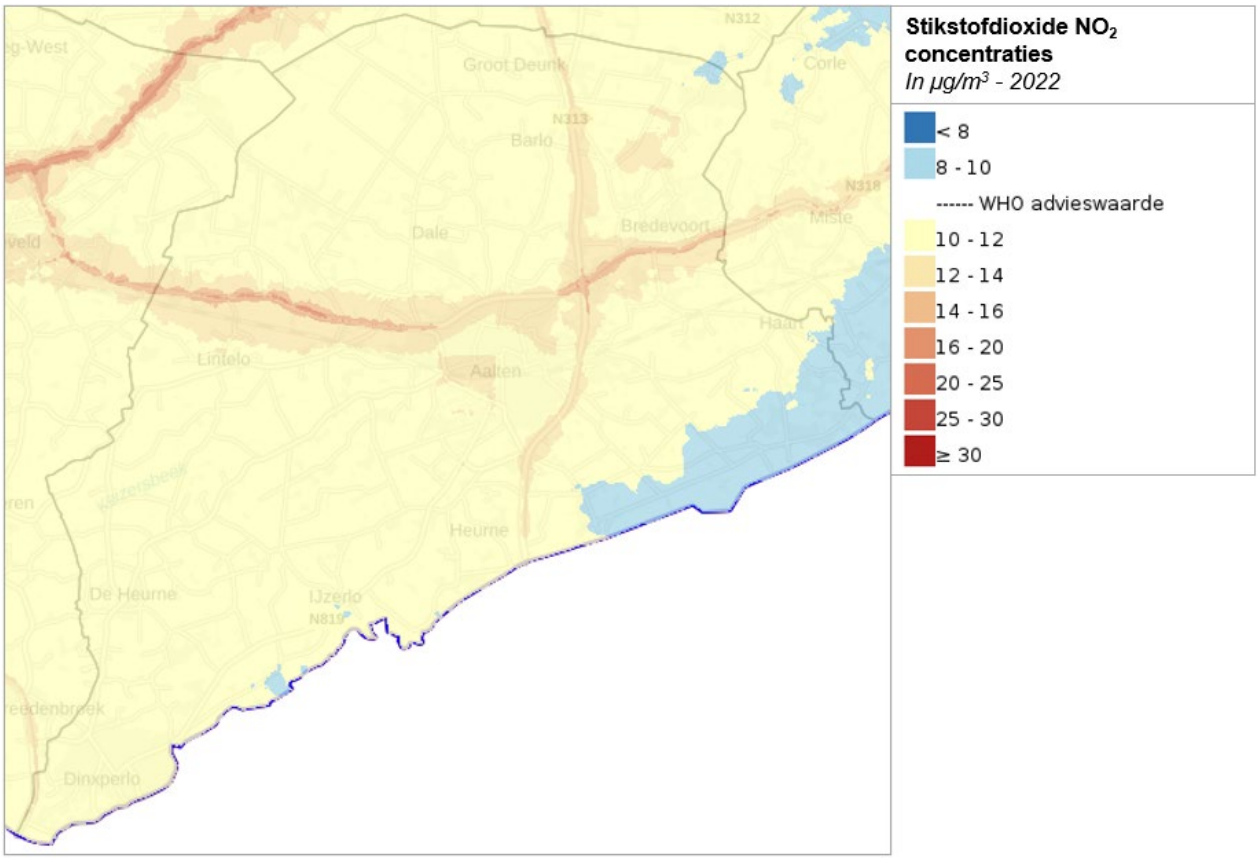
Figuur 4.14: Concentraties fijnstof (PM_{10}) voor de gemeente Aalten in 2022 [RIVM, 2022]

Figuur 4.15: Concentraties fijnstof ($PM_{2,5}$) voor de gemeente Aalten in 2022 [RIVM, 2022]

Stikstofdioxide (NO_2)

Naast fijnstof is stikstofdioxide (NO_2) van invloed op de volksgezondheid. In Figuur 4.16 zijn de NO_2 concentraties weergeven. De hoogste concentraties stikstofdioxide zijn gemeten langs de N318 en de N313. De gemeten concentraties lopen hier op tot 16-20 µg/m^3. De concentraties NO_2 blijven onder de wettelijke grenswaarden, maar liggen voornamelijk boven de WHO-advieswaarden. Bij De Haart liggen de NO_2 concentraties onder de 10 µg/m^3. Ook voor NO_2 geldt dat de bronnen zich voornamelijk buiten de gemeente Aalten bevinden, waardoor het moeilijk is voor de gemeente om maatregelen te nemen.

Figuur 4.16: Concentraties stikstofdioxide (NO_2) voor de gemeente Aalten in 2022 [RIVM, 2022]

Houtstook

Houtstook en het gevolg daarvan (houtrook) is een aandachtspunt in de gemeente Aalten, met name in de bebouwde kom. Houtrook is per definitie ongezond en komt vrij bij houtkachels, barbecues en sfeervuurtjes. De gemeente Aalten is aangesloten op het Schone Lucht Akkoord (SLA) waaraan gewerkt wordt aan het verminderen van houtstook. Daarnaast is er de ‘stookwijzer’ en ‘stookalert’. De stookwijzer geeft de burger advies over ‘schoon’ stoken en wanneer er beter niet kan worden gestookt. Het stookalert is een weersafhankelijk stookadvies. Er is geen dwingende wetgeving voor houtstook anders dan wettelijke normen voor bijvoorbeeld fijnstof. Overlast door houtstook is moeilijk objectief vast te stellen.

Houtstook door houtkachels gebruikt voor de verwarming van woningen is vrij populair in de gemeente Aalten. Volgens de klimaatmonitor wordt er jaarlijks 51 TeraJoule (TJ) aan hout verstookt in houtkachels in de gebouwde omgeving. Voor aardgas is dat 485 TJ en elektrische verwarming 118 TJ. Het aandeel houtkachels voor verwarming van de gebouwde omgeving in Aalten is daarmee 12,4%. De opgewekte energie met behulp van houtkachels voor de verwarming van woningen in de gemeente Aalten is sinds 2015 gedaald van 54 TJ naar 51TJ [Klimaatmonitor, 2022a].

Conclusie
De huidige situatie is beoordeeld met kwaliteitsniveau ‘oranje’, omdat de concentraties fijnstof (PM_{10} en $PM_{2,5}$) en stikstofdioxide (NO_2) onder de wettelijke grenswaarden liggen, maar bijna overal boven de WHO-advieswaarden uitkomen.

Autonome ontwikkeling

Algemene trends

De kwaliteit van de lucht is grotendeels afhankelijk van landelijke en internationale ontwikkelingen op het gebied van wetgeving en technologische ontwikkelingen. Ontwikkelingen met betrekking tot een veranderd klimaat hebben invloed op de luchtkwaliteit. Extreme weeromstandigheden kunnen leiden tot pieken in de verslechtering van luchtkwaliteit. Klimaatmaatregelen kunnen daarentegen een positief effect hebben op de luchtkwaliteit, maar het is onzeker hoe groot die effecten zijn. Het gebruik van andere vormen van mobiliteit (bijvoorbeeld elektrisch vervoer) een positief effect hebben. Door onder andere de verwachte toenemende bevolkingsdichtheid, voortgaande verstedelijking en groei van het verkeer zullen naar verwachting meer mensen worden blootgesteld aan een relatief hogere concentratie van luchtverontreiniging [RIVM, 2023a].

Provinciaal en gemeentelijk beleid

De overheid heeft het Schone Lucht Akkoord (SLA) opgesteld met het doel de gezondheidsschade door luchtvervuiling in 2030 te beperken ten opzichte van de huidige situatie [Rijksoverheid, 2020]. De gemeente Aalten heeft het SLA ondertekend, net als de provincie Gelderland. De Provincie Gelderland heeft een uitvoeringsagenda ‘Gezonde Leefomgeving’ opgesteld, waar schone lucht een onderdeel van is [Provincie Gelderland, 2024b]. De Provincie ondersteunt gemeenten bij het schoner maken van de lucht. Het is onduidelijk hoe de gemeente Aalten hier mee omgaat.

De gemeente Aalten voldoet aan alle wettelijke waarden voor luchtkwaliteit. Op fijnstof is er een lichte overschrijding van de WHO-advieswaarden, maar de bronnen van deze luchtverontreiniging liggen vrijwel geheel buiten de gemeente Aalten. De gemeente Aalten kan deze bronnen niet ‘aanpakken’ met beleid voor haar eigen grondgebied. Het ondersteunen van het SLA heeft daarom vooral een symbolische waarde. De gemeente volgt wel de SLA-aanpak houtrook.

Conclusie
De autonome ontwikkeling is beoordeeld met kwaliteitsniveau ‘oranje’, gelijk aan de huidige situatie. Dit omdat de gemeente Aalten het SLA heeft ondertekend, maar de bronnen die zorgen voor hogere concentraties fijnstof niet kan aanpakken, omdat die buiten de gemeente liggen.

Doorkijk 2040

Het is aannemelijk dat technologische ontwikkelingen met betrekking tot onder andere schone mobiliteit ook na 2030 doorzetten. De verwachting is dat door technologische ontwikkelingen en beleid op verschillende niveaus zal leiden tot een verdere verbetering van de luchtkwaliteit tot 2040.

Doorkijk naar deelgebieden

In de deelgebieden Aalten en Dinxperlo is er een hogere concentratie fijnstof (PM_{10} en $PM_{2,5}$) dan in de rest van de gemeente. Voor NO_2 is er niet voor een specifiek deelgebied een piek te zien. Rond De Haart is de concentratie NO_2 juist lager dan de rest van de gemeente.

4.3 Geur

Indicatoren en kwaliteitsniveaus

Geur	
Status gebruikte informatie	Kwantitatief • Geurcontouren bedrijven • Geur veehouderijen • Ervaren geurhinder
Beschikbare referentiewaarden	Geurcontouren bedrijven getoetst aan de GGD-richtlijnen en percentage inwoners dat geurhinder ervaart
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	Er is zowel in de bebouwde kom als het buitengebied sprake van een goede geursituatie bij geurgevoelige objecten (volgens de GGD-normen) en minder dan 15% van de inwoners ervaart geurhinder.
Oranje	In de bebouwde kom en in het buitengebied is op een aantal plekken sprake van een afweegbare of slechte geursituatie bij geurgevoelige objecten en tussen de 15% en 30% van de inwoners ervaart geurhinder.
Rood	In de bebouwde kom en in het buitengebied is op een veel plekken sprake van een afweegbare of slechte geursituatie bij geurgevoelige objecten en meer dan 30% van de inwoners ervaart geurhinder.

Huidige situatie

Geurcontouren bedrijven

De provincie Gelderland hanteert de beleidsregel geur voor milieubelastende activiteiten niet-veehouderijen Gelderland 2024 (zie Tabel 4-6). Voor bestaande bronnen geldt dat het aanvaardbaar geurhinderniveau de richtwaarde is of zoveel lager als met toepassing van de beste beschikbare technieken haalbaar is. Voor nieuwe bronnen is dit op de streefwaarde, of zoveel lager als met toepassing van de beste beschikbare technieken haalbaar is. De hinderlijkheidsklasse van een geur wordt bepaald door:

- De actueel gemeten hedonische waarde;
- Resultaten van ter plaatse uitgevoerde hedonische metingen in het verleden;
- Eerdere beoordelingen van vergelijkbare processen binnen de inrichting of elders, en;
- Ontvangen hindersignalen over de geuremissie van de inrichting.

Tabel 4-6: Normen aanvaardbaar geurhinderniveau in de provincie Gelderland [Provincie Gelderland, 2024c]

	Categorie A (wonen)			Categorie B (werken)			Categorie C (overige)		
Aard van de geur	Streefwaarde (OU/m3)	Richtwaarde (OU/m3)	Grenswaarde (OU/m3)	Streefwaarde (OU/m^3)	Richtwaarde (OU/m^3)	Grenswaarde (OU/m^3)	Streefwaarde (OU/m^3)	Richtwaarde (OU/m^3)	Grenswaarde (OU/m^3)
Zeer hinderlijk	0,05	0,15	0,5	0,15	0,5	1,5	0,5	1,5	5
Hinderlijk	0,15	0,5	1,5	0,5	1,5	5	1,5	5	15
Minder hinderlijk	0,5	1,5	5	1,5	5	15	5	15	50
Minst hinderlijk	1,5	5	15	5	15	50	15	50	150

In de gemeente Aalten liggen geen bedrijven met een geurcontour [Provincie Gelderland, 2019].

Geurhinder veehouderijen

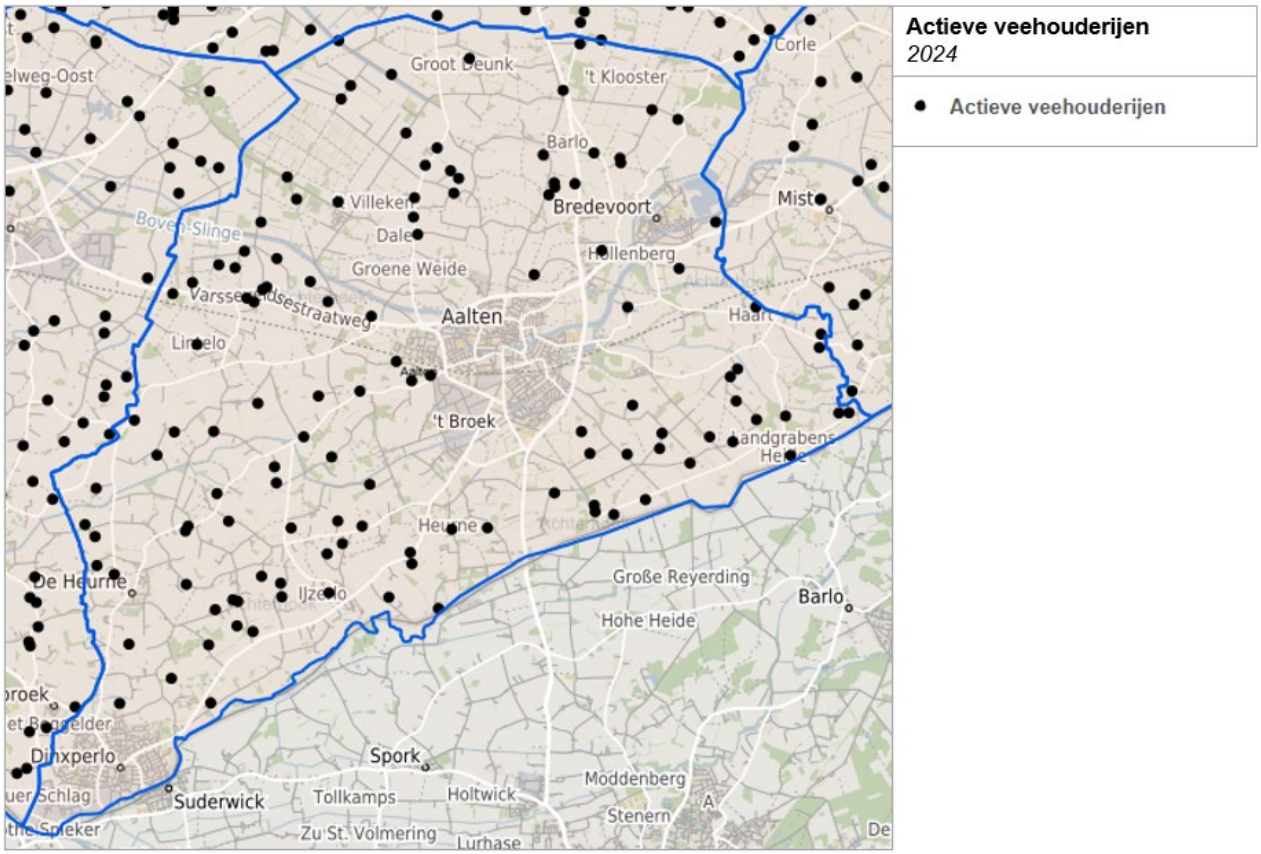
Geurhinder kan optreden door langdurige blootstelling aan een geur of (kortdurende) blootstelling aan onaangename geuren. In de gemeente Aalten bevindt zich een aantal veehouderijen. Veehouderijen zijn mogelijke bronnen voor geurhinder en daarom gelden voor veehouderijen regels met betrekking tot aan te houden afstanden tot voor geurhinder gevoelige objecten zoals woningen.

De GGD heeft voor geur van veehouderijen advieswaarden opgesteld. Bij woonfuncties acht de GGD meer dan 12% geurhinder onacceptabel (dit komt overeen met maximaal 2 OU/m^3 in de woonkern). Bij gemengde functies (wonen en werken) zijn hogere geurhinderpercentages denkbaar. Hoger dan 20% geurhinder vindt de GGD onacceptabel (dit komt overeen met maximaal 10 OU/m^3 in het buitengebied).

Tabel 4-7: GGD-beoordeling geur van veehouderijen [RIVM, 2022a]

Percentage geurgehinderden	Geurbelasting (OU/m3)	
	Voorgrond	*Achtergrond*
12% (woonfuncties)	2	5
20% (buitengebied)	5	10

In Figuur 4.17 is de geurkaart van Aalten weergegeven. In de kaart is te zien waar de veehouderijen liggen, maar het is niet bekend of deze veehouderijen tot geurhinder leiden. De meeste veehouderijen liggen in het buitengebied, maar enkele veehouderijen liggen bij dichter bevolkte gebieden.

Figuur 4.17: Actieve veehouderijen in de gemeente Aalten in 2024 [KRD, 2024]

Ervaring van geurhinder

In de Gezondheidsmonitor Volwassenen & Ouderen van de GGD Noord- en Oost-Gelderland is gevraagd naar de geurhinder die werd ervaren in de gemeente Aalten in 2022 [GGD Noord- en Oost-Gelderland, 2023]. De resultaten hiervan zijn te zien in Tabel 4-8. Hieruit blijkt dat de grootste bron van ervaren geurhinder de openhaard is. Dit wordt gevolgd door barbecues. De minste geurhinder wordt ervaren door bedrijven en industrie en vliegverkeer. Van de respondenten ervaart 27% geurhinder, waarvan 6% ernstige geurhinder.

De ervaren geurhinder is sinds 2020 voor enkele bronnen iets gedaald. De rest is gelijk gebleven of zelfs iets gestegen (vliegverkeer en andere bedrijven, industrie). Daarnaast blijkt dat respondenten boven de 65 jaar vaker geurhinder ervaren dan respondenten tussen de 18 en 64 jaar en dat respondenten met een middel of hoge sociaaleconomische positie (SEP) vaker geurhinder ervaren dan respondenten in een lage SEP.

Tabel 4-8: Ervaren geurhinder in de gemeente Aalten in 2022 [GGD Noord- en Oost-Gelderland, 2023]

	Man	Vrouw	18-64 jaar	65 jaar en ouder	SEP laag	SEP middel/ hoog	Aalten totaal 2022	Aalten totaal 2020
Riolering, zuivering	4%	8%	6%	5%	10%	4%	**6%**	6%
Open haard, allesbrander	15%	15%	13%	19%	14%	15%	**15%**	17%
Landbouw- en veeteelt activiteiten	9%	9%	9%	9%	7%	10%	**9%**	9%
Andere bedrijven, industrie	2%	4%	3%	2%	6%	2%	**3%**	2%
Vliegverkeer	2%	3%	2%	3%	4%	2%	**3%**	1%
BBQ, vuurkorf, terrashaard	10%	13%	11%	14%	12%	12%	**12%**	15%
Ervaart matig of ernstige geurhinder van één of meer geluidsbronnen	26%	27%	26%	30%	26%	27%	**27%**	29%
Ervaart ernstige geurhinder van één of meer geluidsbronnen	6%	7%	6%	8%	6%	7%	**6%**	7%

Conclusie

De huidige situatie is beoordeeld met kwaliteitsniveau ‘oranje’, omdat in het buitengebied op een aantal plekken sprake is van een afweegbare of slechte geursituatie bij geurgevoelige objecten en tussen de 15% en 30% van de inwoners geurhinder ervaart.

Autonome ontwikkeling

Provinciaal beleid

Naast het hanteren van geurcontouren heeft de provincie Gelderland de 'beleidsregel geur voor milieubelastende activiteiten niet-veehouderijen Gelderland 2024', vooral gericht op beleid en niet op maatregelen om de geurhinder te verminderen [Provincie Gelderland, 2024g].

Gemeentelijk beleid

De gemeente Aalten heeft een Verordening geurhinder en veehouderij [Gemeente Aalten, 2009a]. Dat is een aanpassing van geurnormen en afstanden uit de Wet geurhinder en veehouderij (nu de Omgevingswet). De verordening voor de gemeente Aalten stelt de volgende normen voor de maximale geurbelasting:

- Een waarde van 6 ou_E/m^3 voor de zoekgebieden voor woningbouw;
- Een waarde van 14 ou_E/m^3 voor de zoekgebieden voor bedrijfsterreinen voor zover het bebouwde kom betreft;

De verordening stelt de volgende andere afstanden:

- Een vaste afstand van 50 meter binnen de bebouwde kom voor zover dit betrekking heeft op bedrijven met maximaal 56 stuks dieren waarvoor vaste afstanden gelden;
- Een vaste afstand van 25 meter binnen het buitengebied voor zover dit betrekking heeft op bedrijven met maximaal 168 stuks dieren waarvoor vaste afstanden gelden;
- Een vaste afstand van 25 meter tussen veehouderijen waar dieren worden gehouden waarvoor vaste afstanden gelden en een geurgevoelig object in het buitengebied dat deel uitmaakt van een andere veehouderij of dat op of na 19 maart 2000 heeft opgehouden deel uit te maken van een andere veehouderij.

De normstelling en vaste afstanden zijn onderbouwd in de Gebiedsvisie geurhinder en veehouderij [Gemeente Aalten, 2009b].

Voor beoordeling van geurhinder van niet agrarische bedrijven wordt gebruik gemaakt van het provinciale geurbeleid.

Op dit moment werkt de gemeente aan het actualiseren van het stookontheffingenbeleid. Het stookontheffingenbeleid heeft geen betrekking op houtkachels, BBQ en sfeervuur, maar gaat wel over her verbranden van (groen) afval in het buitengebied.

Conclusie
De autonome ontwikkeling is beoordeeld met kwaliteitsniveau 'oranje', met een verbetering ten opzichte van de huidige situatie. Dit omdat de gemeente Aalten in haar beleid strengere normen stelt voor de maximale geurbelasting.

Doorkijk 2040

Of er na 2030 sprake is van een vermindering van geurhinder is primair afhankelijk van het dan vigerende beleid.

Doorkijk naar deelgebieden

Het is niet bekend hoe geurhinder verdeeld is binnen de gemeente. In de gemeente zijn veehouderijen aanwezig, dus het is aannemelijk dat er geurhinder is in het buitengebied. Omdat de meeste geurhinder wordt ervaren van open haard en de BBQ, is het aannemelijk dat er ook geurhinder wordt ervaren in de dorpen.

5 Veiligheid

Onderstaande tabel geeft een samenvatting van de beoordeling van de huidige situatie en autonome ontwikkeling voor het thema ‘veiligheid’.

Tabel 5-1: Samenvatting van de kwaliteitsniveaus van de huidige situatie en autonome ontwikkeling binnen het thema ‘veiligheid’

Beoordelingsaspect	Huidige situatie	Autonome ontwikkeling
Omgevingsveiligheid		↗
Sociale veiligheid		↗
Verkeersveiligheid		↗

5.1 Omgevingsveiligheid

Indicatoren en kwaliteitsniveaus

Omgevingsveiligheid	
Status gebruikte informatie	Kwantitatief • Aantal kwetsbare objecten binnen plaatsgebonden risicocontour [Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, 2024] • Hoeveelheid bebouwing binnen brand- en explosieaandachtsgebied [Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, 2024]
Beschikbare referentiewaarden	Aanwezigheid van kwetsbare gebouwen binnen 10^{-6} per jaar PR-contour conform Bkl en aanwezigheid brand- en explosieaandachtsgebied conform Bkl
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	Er zijn geen kwetsbare gebouwen aanwezig binnen een 10^{-6} per jaar PR-contour **en** er is sprake van een beperkt aandeel bebouwing binnen een brand- en explosieaandachtsgebied
Oranje	Er zijn één of meer kwetsbare gebouwen aanwezig binnen een 10^{-6} per jaar PR-contour **of** er is wel sprake van een redelijk aandeel bebouwing binnen brand- en explosieaandachtsgebied
Rood	Er zijn één of meer kwetsbare gebouwen aanwezig binnen een 10^{-6} per jaar PR-contour **en** er is sprake van een redelijk aandeel bebouwing binnen brand- en explosieaandachtsgebied

Omgevingsveiligheid (eerder bekend onder de naam externe veiligheid) betreft de beschouwing en afweging van de risico’s voor de leefomgeving ten gevolge van een ongeval bij de opslag, het transport en de productie van gevaarlijke stoffen waarbij dodelijke slachtoffers kunnen vallen. Risicobronnen in het kader van omgevingsveiligheid zijn onder andere autosnelwegen, spoorlijnen, vaarwegen en buisleidingen voor het transport van gevaarlijke stoffen. Ook bedrijven die grote hoeveelheden gevaarlijke stoffen gebruiken/ produceren vallen onder omgevingsveiligheid. In het omgevingsveiligheidsbeleid staat de beperking van mogelijke effecten van gevaarlijke activiteiten voor de omgeving centraal.

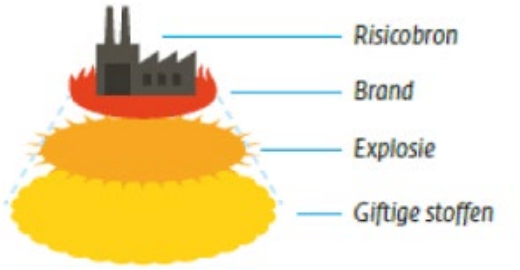
Tot de komst van de Omgevingswet bestond het wettelijk kader uit verschillende besluiten en regelingen. De belangrijkste waren het Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi), Besluit externe veiligheid transportroutes (Bevt) en het Besluit externe veiligheid buisleidingen (Bevb). Daarnaast waren er voor verschillende activiteiten veiligheidsafstanden vastgelegd in het Activiteitenbesluit milieubeheer.

Onder de Omgevingswet is het externe veiligheidsbeleid gemoderniseerd en wordt nu gesproken van omgevingsveiligheidsbeleid. Het omgevingsveiligheidsbeleid is verankerd in het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl) en het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal). De essentie van het beleid verandert: daar waar onder de oude wetgeving het groepsrisico en het plaatsgebonden risico (PR) centraal stonden, wordt er onder de Omgevingswet uitgegaan van aandachtsgebieden en voorschriftengebieden, in plaats van het

groepsrisico. Ook zijn een aantal termen gewijzigd en is een deel van het beleid anders ingericht. Dit laatste heeft gevolgen bij ruimtelijke planvorming zoals de invulling van de omgevingsvisie en het omgevingsplan.

Aandachts- en voorschriftengebieden

Bij omgevingsveiligheid wordt gesproken over aandachtsgebieden. Aandachtsgebieden zijn gebieden rond infrastructuur (met transport van gevaarlijke stoffen) of een activiteit (met gevaarlijke stoffen) waar mensen binnenshuis, zonder aanvullende maatregelen onvoldoende beschermd zijn tegen de gevaren die in de omgeving kunnen optreden. Dat betekent dat zich, bij een ongeval, nog levensbedreigende gevolgen voor personen in gebouwen kunnen voordoen.

Daarbij is onderscheid gemaakt tussen drie soorten gevaren voor de omgeving:

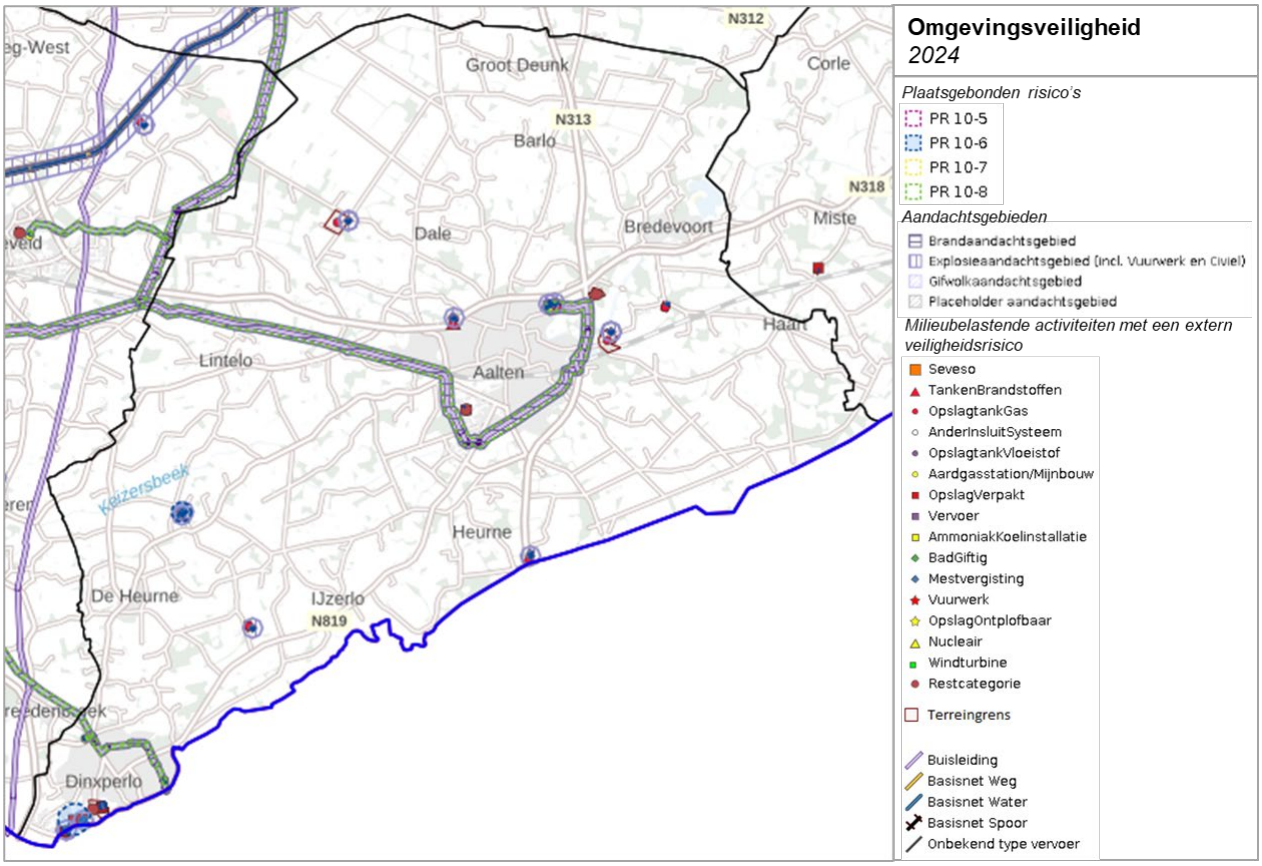
- Warmtestraling (brand);
- Overdruk (explosie), en;
- Concentratie giftige stoffen in de lucht (gifwolk).

Het bepalen van een aandachtsgebied maakt direct zichtbaar welke gevaren in een gebied kunnen optreden. Hierdoor vormt het aandachtsgebied een instrument voor bedrijf, bestuurder en burger om het gesprek over veiligheid en bescherming te starten.

De gemeente moet in het omgevingsplan binnen deze aandachtsgebieden rekening houden met het groepsrisico. Deze wordt getoetst aan hoofdstuk 5 van het Besluit kwaliteit leefomgeving. Binnen een aandachtgebied zijn kwetsbare en beperkt kwetsbare gebouwen toegestaan mits dit goed onderbouwd is (bijvoorbeeld omdat er effect- of kansreducerende maatregelen zijn getroffen). Voor maatregelen ten aanzien van de gevaren van brand en explosie kan de gemeente dat doen door voorschriftengebieden aan te wijzen. Voor nieuwe en bestaande zeer kwetsbare gebouwen is het aanwijzen van een voorschriftengebied verplicht.

Huidige situatie

Figuur 5.1 geeft de milieubelastende activiteiten met een extern veiligheidsrisico binnen de gemeente Aalten weer. Uit dit figuur kan afgeleid worden dat er meerdere risicobronnen aanwezig zijn. Zo zijn er meerdere locaties waar een tank met brandstof of gas aanwezig is. Dit kan bijvoorbeeld te maken hebben met de aanwezigheid van een tankstation of een camping met een gastank. Activiteiten met gevaarlijke stoffen hebben een plaatsgebonden risico (PR). Dit is de kans per jaar dat een persoon, die altijd aanwezig is op die plaats, overlijdt door een ongeval met een gevaarlijke stof. De meeste milieubelastende activiteiten met een extern veiligheidsrisico hebben een PR van 10^{-6} (één op de miljoen per jaar). Ook geldt voor de meeste milieubelastende activiteiten een aandachtsgebied voor explosie- en/of brandgevaar.

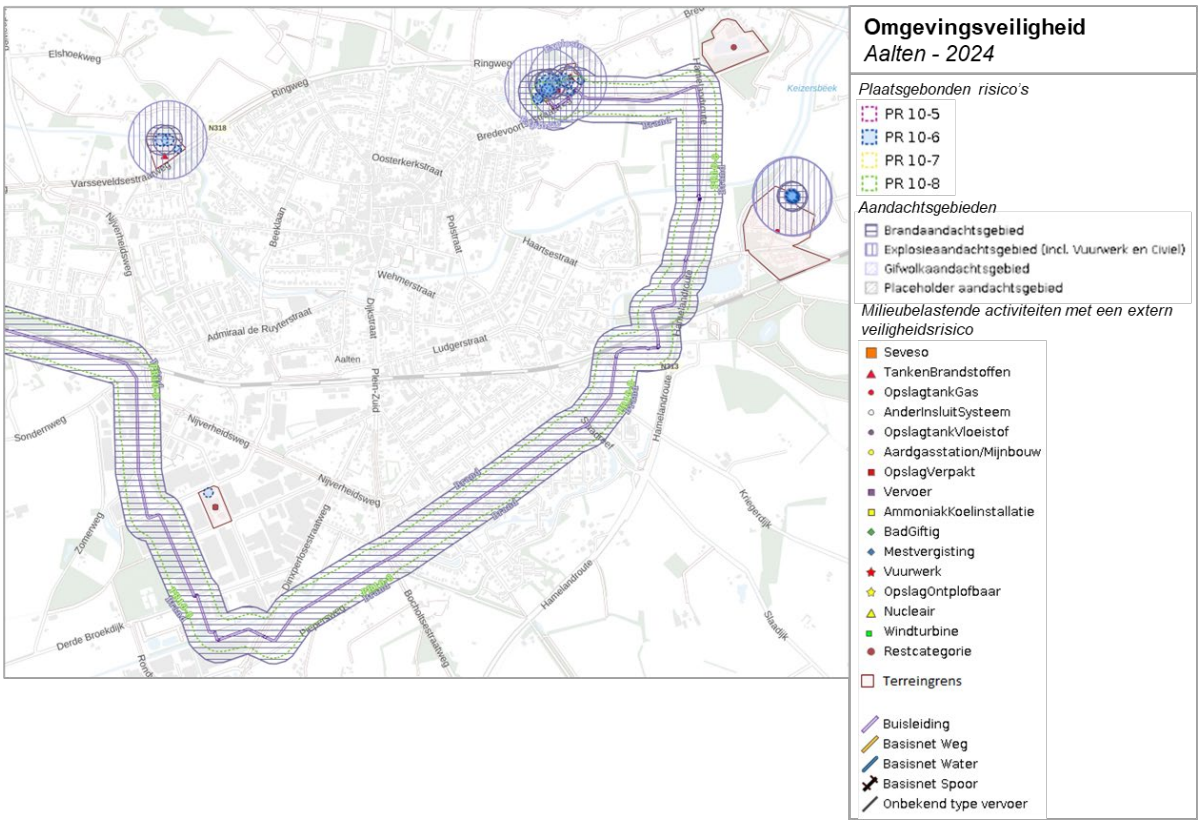

Figuur 5.1: Omgevingsveiligheid in de gemeente Aalten in 2024 [Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, 2024]

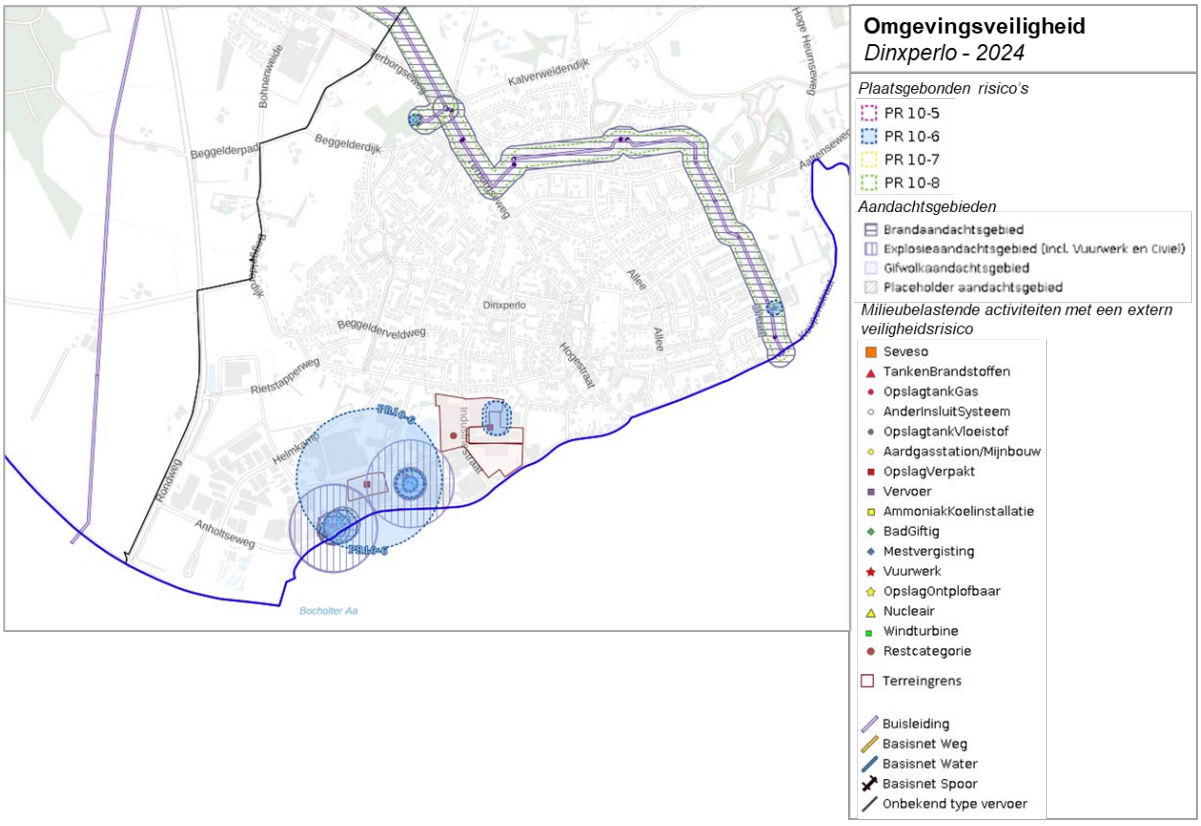
Langs de dorpen Aalten en Dinxperlo lopen buisleidingen (zie Figuur 5.2 en Figuur 5.3, respectievelijk). Verschillende aardgasstations zijn hiermee verbonden. Voor de buisleidingen geldt een PR van 10^{-8} (één op de 100 miljoen per jaar) en een aandachtsgebied voor brandgevaar. Omdat de buisleidingen deels door de dorpen lopen, zijn er woningen die binnen het aandachtsgebied voor brandgevaar vallen. Dit speelt met name bij Dinxperlo. Bij de aardgasstations in Aalten en Dinxperlo geldt een PR van 10^{-6} en een aandachtsgebied voor brandgevaar. Er liggen geen woningen in deze zones.

Aan het einde van de buisleiding bij Aalten zitten twee tankstations en een aardgasstation, waardoor hier meerdere aandachtsgebieden en PR's overlappen. Daarnaast is er een olieproductenfabriek in Aalten, langs de Eerste Broekdijk, die een PR van 10^{-6} heeft. Er liggen geen woningen in deze zones.

In het zuiden van Dinxperlo ligt een bedrijventerrein waar bedrijven liggen die een PR van 10^{-6} hebben. Daarnaast hebben twee bedrijven een aandachtsgebied voor explosie- en/of brandgevaar. Het gaat hier om een tankstation en een lasbedrijf. Er liggen geen woningen in deze zones.

Figuur 5.2: Omgevingsveiligheid in het dorp Aalten in 2024 [Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, 2024]

Figuur 5.3: Omgevingsveiligheid in het dorp Dinxperlo in 2024 [Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, 2024]

Conclusie
De huidige situatie is beoordeeld met kwaliteitsniveau ‘oranje’, omdat er sprake is van een redelijk aandeel bebouwing binnen een brand- en explosieaandachtsgebied. Er zijn geen kwetsbare gebouwen aanwezig binnen een 10^{-6} per jaar PR-contour.

Autonome ontwikkeling

Regionaal beleid

De gemeente Aalten heeft samen met de gemeenten Berkelland, Bronckhorst, Montferland, Oost Gelre, Oude IJsselstreek en Winterswijk een Gemeentelijke Beleidsvisie Externe Veiligheid [Gemeenten Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Montferland, Oost Gelre, Oude IJsselstreek en Winterswijk, 2016]. De drie pijlers van de beleidsvisie zijn:

- **Veilig wonen**
  Voor de gemeenten binnen het werkgebied van de Omgevingsdienst Achterhoek is het belangrijk, dat de mensen veilig wonen en risicobronnen niet in de woonomgeving aanwezig zijn. Er wordt gestreefd naar een zo veilig mogelijke leefomgeving.
- **Ruimte voor ontwikkeling**
  De zeven deelnemende gemeenten willen naast een aanvaardbaar veiligheidsniveau ook ruimte hebben voor economische ontwikkelingen. Veiligheid mag in die zin geen stilstand betekenen.
- **Verantwoorde keuzes**
  Er bestaat een spanningsveld tussen veilig wonen en ruimte voor ontwikkeling. Het gaat er dus om een goede balans te vinden tussen veiligheid en ontwikkeling. Hier staat de vraag “Welk risico is acceptabel?” centraal. Een risicoloze samenleving bestaat niet. Op sommige locaties wordt wat meer inspanning gevraagd, terwijl op andere locaties minder maatregelen nodig zijn om het risico aanvaardbaar te maken.

De algemene veiligheidsambitie is: veilig wonen en ruimte voor economische ontwikkeling.

Voor de werkvorm is gekozen voor een mengvorm van een gebiedsgerichte (bepaalde ontwikkelingen afhankelijk van gebiedstype uitsluiten of toestaan) en brongerichte (bepaalde ontwikkelingen onafhankelijk van gebiedstype uitsluiten of toestaan) benadering. Voor alle gebiedstypen geldt dat:

- Bestaande situaties worden geaccepteerd;
- Nieuwe objecten met minder zelfredzame personen worden niet toegestaan binnen de 100% letaliteitcontour. Dit is een meer brongerichte insteek, omdat het qua risico’s en maatschappelijke ontwrichting weinig verschil maakt waar een dergelijk object ligt;
- Toename groepsrisico (GR) buiten de 100% letaliteitcontour door nieuwe (beperkt) kwetsbare objecten toestaan (uiteraard pas na verantwoording groepsrisico, voor zover sprake is van ligging binnen invloedsgebied).

Het transport van gevaarlijke stoffen gebeurt conform de wetgeving bij voorkeur via aangewezen rijkswegen en provinciale wegen. Transport van gevaarlijke stoffen via gemeentelijke wegen blijft in het geval van bestemmingsverkeer mogelijk. Een gemeentelijke routering voor het transport van gevaarlijke stoffen wordt niet noodzakelijk geacht.

Conclusie
De autonome ontwikkeling is beoordeeld met kwaliteitsniveau ‘oranje’, met een verbetering ten opzichte van de huidige situatie. Dit omdat de gemeente Aalten een gemeentelijke beleidsvisie heeft op het gebied van omgevingsveiligheid.

Doorkijk 2040
Voor omgevingsveiligheid is het aannemelijk dat de geschetste trend in 2030 zich voortzet richting 2040. Of het kwaliteitsniveau nog verbetert van ‘rood naar ‘oranje’ of ‘groen’ is afhankelijk van ontwikkelingen in wet- en regelgeving en de exacte beleidsinvulling na 2030.

Doorkijk naar deelgebieden
In de kernen Aalten en Dinxperlo zijn er meer mensen die binnen een brand- en explosieaandachtsgebied wonen. In het buitengebied zijn er lokaal plekken met een brand- en explosieaandachtsgebied of een PR van 10^{-6}, maar hier is weinig bebouwing in de buurt.

5.2 Sociale veiligheid

Indicatoren en kwaliteitsniveaus

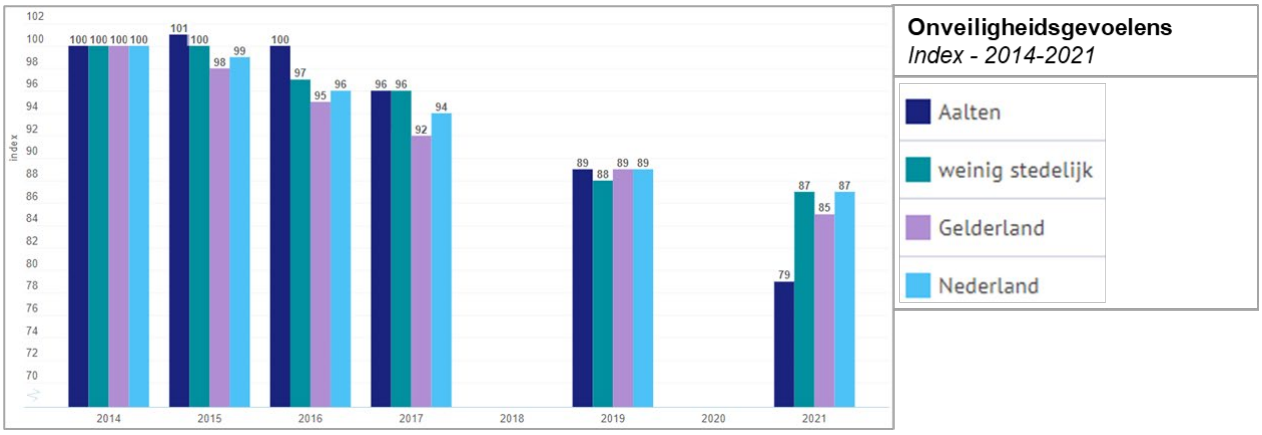
Sociale veiligheid	
Status gebruikte informatie	Kwantitatief • Sociale veiligheidsindex [Veiligheidsmonitor, 2021]: ○ Onveiligheidsgevoelens ○ Onveiligheidsperceptie ○ Vermijdingsgedrag
Beschikbare referentiewaarden	Benchmarking index sociale veiligheid (onveiligheidsgevoelens, onveiligheidsperceptie, vermijdingsgedrag) en beleving sociale onveiligheid ten opzichte van de provincie Gelderland.
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	De sociale veiligheidsindex ligt voor alle categorieën (onveiligheidsgevoelens, onveiligheidsperceptie, vermijdingsgedrag) lager dan het gemiddelde van weinig stedelijke gemeenten, het gemiddelde van de provincie Gelderland en het gemiddelde van Nederland.
Oranje	De sociale veiligheidsindex ligt voor één of meerdere categorieën (onveiligheidsgevoelens, onveiligheidsperceptie, vermijdingsgedrag) hoger dan of gelijk aan het gemiddelde van weinig stedelijke gemeenten, het gemiddelde van de provincie Gelderland en het gemiddelde van Nederland.
Rood	De sociale veiligheidsindex ligt voor alle categorieën (onveiligheidsgevoelens, onveiligheidsperceptie, vermijdingsgedrag) hoger dan of gelijk het gemiddelde van weinig stedelijke gemeenten, het gemiddelde van de provincie Gelderland en het gemiddelde van Nederland.

Huidige situatie

Om de sociale veiligheid te beoordelen, wordt gekeken naar de onveiligheidsgevoelens, de onveiligheidsperceptie en vermijdingsgedrag. Samen vormen deze drie indicatoren de onveiligheidsbeleving. De waarde van de indicatoren is gebaseerd op stellingen uit de Veiligheidsmonitor. De indicatoren zijn gepresenteerd als een index. Dit betekent dat het alleen het verschil laat zien ten opzichte van een bepaald jaar (in dit geval 2014). Als een indicator dus de waarde 60 heeft, betekent dit dat er een afname is geweest van 40% sinds 2014, dus in dit geval een positief effect. Er kan weinig worden gezegd over hoe het in de werkelijkheid staat met onveiligheid in de gemeente Aalten ten opzichte van de provincie Gelderland. Er kan alleen gezegd worden of de indicatoren zich hetzelfde hebben ontwikkeld door de jaren heen.

Onveiligheidsgevoelens

‘Onveiligheidsgevoelens’ zijn een meting van hoe onveilig mensen zich voelen in de buurt. In Figuur 5.4 is de ontwikkeling van de onveiligheidsgevoelens in de gemeente Aalten weergeven met een donkerblauwe balk. Uit de figuur blijkt dat de onveiligheidsgevoelens in de gemeente in de periode 2014-2021 is afgenomen met 21% (index 2021 = 79). In vergelijking met weinig stedelijke gemeenten, de provincie Gelderland en Nederland is er sprake van een grotere afname. In dezelfde periode nam het onveiligheidsgevoel in weinig stedelijke gemeenten en Nederland af met 13% (index 2021 = 87) en in de provincie Gelderland met 15% (index 2021 = 85). Er is dus sprake van een verbetering in de gemeente in vergelijking met het gemiddelde van weinig stedelijke gemeenten, de provincie Gelderland en Nederland.

Figuur 5.4: Onveiligheidsgevoelens voor de gemeente Aalten ten opzichte van weinig stedelijke gemeenten, de provincie Gelderland en Nederland [Veiligheidsmonitor, 2021]

Onveiligheidsperceptie

'Onveiligheidsperceptie' is een meting van hoe de omvang van criminaliteit wordt ervaren. In Figuur 5.5 is de ontwikkeling van de onveiligheidsgevoelens in de gemeente Aalten weergegeven met een donkerblauwe balk. Uit de figuur blijkt dat de onveiligheidsperceptie in de periode 2014-2021 in de gemeente is afgenomen met 49% (index 2021 = 51). Dit is nadat de onveiligheidsperceptie tussen 2014 en 2015 toe nam met 24% (index 2015 = 124). Het is niet bekend waar deze trend door is ontstaan. In vergelijking met weinig stedelijke gemeenten, de provincie Gelderland en Nederland is er sprake van een grotere afname. In dezelfde periode nam de onveiligheidsperceptie in weinig stedelijke gemeenten af met 19% (index 2021 = 81), in de provincie Gelderland met 36% (index 2021 = 74) en in Nederland met 15% (index 2021 = 85). Er is dus sprake van een grotere verbetering in de gemeente in vergelijking met het gemiddelde van weinig stedelijke gemeenten, de provincie Gelderland en Nederland.

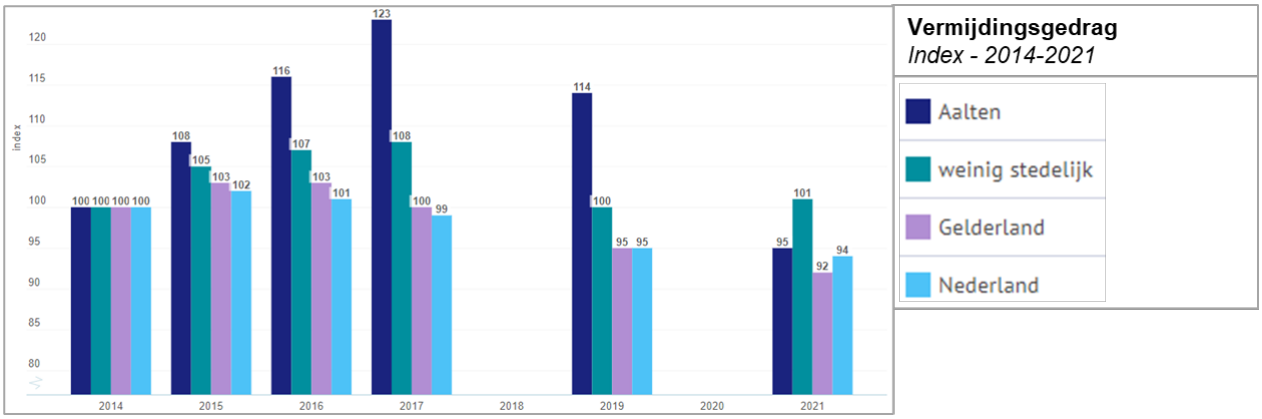

Figuur 5.5: Onveiligheidsperceptie voor de gemeente Aalten ten opzichte van weinig stedelijke gemeenten, de provincie Gelderland en Nederland [Veiligheidsmonitor, 2021]

Vermijdingsgedrag

'Vermijdingsgedrag' is een meting van hoe vaak gedrag wordt aangepast door onveiligheidsgevoelens. In Figuur 5.6 is de ontwikkeling van het vermijdingsgedrag in de gemeente Aalten weergegeven met een donkerblauwe balk. Uit de figuur blijkt dat het vermijdingsgedrag in de periode 2014-2021 in de gemeente eerst is toegenomen (op zijn hoogst een toename van 23% tussen 2014 en 2017 (index 2017 = 123)) en vervolgens is afgenomen naar een afname van 5% ten opzichte van 2014 (index 2021 = 95). Voor weinig stedelijke gemeenten, de provincie Gelderland en Nederland is een gelijke trend te zien, maar in minder

sterke mate. In vergelijking met weinig stedelijk gemeenten (-1%, index 2021 = 101) is de vermijdingsdrang in de gemeente Aalten sterker gedaald, maar in vergelijking met de provincie Gelderland (8%, index 2021 = 92) en Nederland (6%, index 2021 = 94) is het vermijdingsgedrag minder hard gedaald. Er is dus sprake van een verbetering in de gemeente Aalten in vergelijking met weinig stedelijke gemeenten, maar een verslechtering in vergelijking met het gemiddelde van de provincie Gelderland en Nederland.

Figuur 5.6: Vermijdingsgedrag voor de gemeente Aalten ten opzichte van weinig stedelijke gemeenten, de provincie Gelderland en Nederland [Veiligheidsmonitor, 2021]

Conclusie
De huidige situatie is beoordeeld met kwaliteitsniveau ‘groen’, omdat alle sociale veiligheidsindices, op één na, lager liggen dan het gemiddelde van weinig stedelijke gemeenten, het gemiddelde van de provincie Gelderland en het gemiddelde van Nederland.

Autonome ontwikkeling

Regionaal beleid

Het Integraal Veiligheidsplan (IVP) Achterhoek Oost 2023-2026 is opgesteld door de gemeenten Aalten, Berkelland, Oost Gelre en Winterswijk [Gemeente Aalten, gemeente Berkelland, gemeente Oost Gelre en gemeente Winterswijk, 2023]. Dit veiligheidsplan wordt eens in de vier jaar vernieuwd, zodat kan worden aangesloten bij veranderingen in de wereld, zoals de vluchtelingencrisis en de coronacrisis. Het IVP heeft tot doel ervoor te zorgen dat Achterhoek Oost een woon-, leef- en werkklimaat heeft waar iedereen zich veilig voelt en waar het veilig is.

De gemeenten in Achterhoek Oost richten zich waar mogelijk op een persoonsgerichte aanpak (PGA). Sommige personen veroorzaken overlast of ‘groeien door’, vaak in combinatie met gedrags- of psychische problemen, verslaving enzovoort. Bij de PGA staat het individu centraal en werken gemeente, politie, OM en hulpverlening nauw samen om te voorkomen dat dezelfde personen voor problemen blijven zorgen en de juiste hulp kunnen ontvangen. Het sociaal domein heeft hier een belangrijke rol in.

Een andere manier om maatwerk te kunnen leveren bij een complex probleem is door middel van wijksturing of doelgroep sturing. Wijksturing, ook wel wijkgericht werken genoemd, is een integrale aanpak die zich richt op het verbeteren van de directe leefomgeving in een bepaalde wijk of buurt in samenwerking met inwoners en ketenpartners. Een aanpak op maat doet recht aan de verschillen tussen wijken, buurten en aan de verschillen in zorgen en problemen.

Daarnaast is flexibiliteit van belang bij veiligheidsvraagstukken, zodat er voldoende ruimte is om mee te kunnen bewegen met actuele ontwikkelingen en in te spelen op behoeften in een gebied.

In dit Integrale Veiligheidsplan 2023-2026 worden de prioriteiten en ambities voor de komende vier jaar vastgelegd op het gebied van veiligheid. Deze prioriteiten en ambities zijn onderverdeeld in vijf thema's:

- Ondermijnende criminaliteit. Dit ontstaat doordat plegers van (georganiseerde) criminaliteit gebruik maken van dezelfde legale diensten en voorzieningen als inwoners. De combinatie van omvangrijke criminele vermogens en de toegang tot zware geweldsmiddelen stelt criminelen in staat om invloed uit te oefenen op de maatschappij en rechtstaat. Zo ondermijnen zij het gezag van de overheid en vervagen normen en waarden bij bonafide partijen. De focuspunten op het gebied van ondermijning zijn milieucriminaliteit, drugscriminaliteit en zorgfraude.
  De ambities zijn:
  1. Verder verbeteren van de informatiepositie zodat we beschikken over een actueel ondermijningsbeeld.
  2. Vergroten van de weerbaarheid door verhogen van de bewustwording: bestuurlijk, ambtelijk en van inwoners en ondernemers.
  3. Intensiveren van de lokale en regionale integrale aanpak.
  4. Verminderen van georganiseerde criminaliteit met behulp van bestuurlijke, strafrechtelijke en fiscale instrumenten.

  Dit wordt gedaan door:
  - Het investeren in het creëren van bewustzijn op verschillende niveaus, zowel bij de gemeente als bij inwoners, ondernemers en ketenpartners. Er wordt handelingsperspectief geboden hoe signalen te herkennen en waar deze te melden. Dit gebeurt door middel van bewustwordingscampagnes, opleidingen en informatiebijeenkomsten.
  - Het verstoren van criminele samenwerkingsverbanden en hier beter zicht op krijgen door meer integrale controles uit te voeren in samenwerking met onze partners (onder andere de politie, belastingdienst, het OM en inspectiediensten).
  - Het actief gebruik maken van de verschillende mogelijkheden van wet- en regelgeving (bijvoorbeeld Wet Bibob, Opiumwet en Algemene Plaatselijke Verordening) om ondermijnende criminaliteit tegen te gaan door bestuurlijke maatregelen te nemen tegen drugscriminelen. Hierbij kan gedacht worden aan het sluiten van een drugspand en het opleggen van een last onder dwangsom op persoon aan een drugscrimineel.
  - Enkele gemeenten doen mee met de projecten van de provincie Gelderland. Denk hierbij aan Ariadne (vakantieparken) en Theseus (industrieterreinen). Samen met partners worden ondermijningssignalen gestructureerd verrijkt met de informatie vanuit elke partner en hierbij een gezamenlijk plan te maken voor een interventie via de ondermijningstafel.
  - Het versterken van de informatiepositie door interne en externe informatie, binnen de wettelijke mogelijkheden, bij elkaar te brengen, bijvoorbeeld door de informatie die binnenkomt via Meld Misdaad Anoniem te combineren met informatie van handhavers en collega's.
- Zorg en veiligheid. In de gemeenten zijn inwoners in een kwetsbare situatie die passende zorg of ondersteuning nodig hebben vanuit de gemeente of hun zorg- en veiligheidspartners. Kwetsbare inwoners kunnen te maken hebben met complexe of meervoudige problematiek. Deze inwoners kunnen mogelijk een risico of bedreiging vormen voor zichzelf of voor de omgeving. Vanuit het oogpunt van veiligheid is het belangrijk dat deze kwetsbare inwoners de juiste persoonsgerichte zorg en ondersteuning krijgen om overlast en/of strafbare feiten te voorkomen. Onder zorg- en veiligheidspartners vallen onder andere politie, woningbouwcorporaties, onderwijsinstellingen, welzijnsorganisaties, sociale wijkteam, Veilig Thuis, en het Zorg- en veiligheidshuis.
  De ambities zijn:
  1. Het versterken van de samenwerking tussen de zorg- en veiligheidspartners. Dit door middel van het vroegtijdig delen van informatie tussen de partners en gezamenlijk inzetten op preventie binnen de focuspunten van zorg en veiligheid.

2. Het verder voorkomen en tegengaan van veiligheidsvraagstukken, veroorzaakt door kwetsbare inwoners. Dit door middel van lokale persoonsgerichte zorg en ondersteuning. Jeugd en veiligheid.

Dit wordt gedaan door:

- Het intensiveren van de samenwerking tussen het sociaal domein en openbare orde en veiligheid voor (complexe) zorg- en veiligheidsvraagstukken.
- Het voorkomen van overlast gevende, onbegrepen- of crimineel gedrag door gezamenlijk in te zetten op preventieve acties met de verschillende domeinen en partners.
- Het versterken van de samenwerking tussen de zorg- en veiligheidspartners om complexe en meervoudige casuïstiek gezamenlijk op te pakken en het realiseren van een lokaal persoonsgerichte aanpak, waarbij de casusregie ligt bij de gemeente.
- Het aansluiten bij regionale ontwikkelingen en initiatieven van samenwerkingspartners en gemeenten in de regio om de focuspunten te versterken. Zorg- en veiligheidsvraagstukken kunnen complex en ingewikkeld zijn. De aanpak voor deze complexe en meervoudige vraagstukken ligt op het snijvlak van het sociaal domein en openbare orde en veiligheid. Deze twee domeinen gaan de komende jaren nog nauwer en intensiever met elkaar samenwerken in onze gemeenten.
- Op de hoogte blijven van wat er speelt in onze samenleving, mede door de inzet van politie, boa's, jongerenwerkers en het sociale wijkteam. Hierdoor kunnen we actualiteiten, zorgen en signalen verzamelen uit de samenwerkingen en deze oppakken en delen met de betrokken partners.
- Wekelijkse overleggen met de zorg- en veiligheidspartners rondom de thema's van zorg en veiligheid en complexe casuïstiek. Hierdoor wordt de samenwerking versterkt en weten de partners elkaar snel te vinden.
- Gezamenlijk persoonsgerichte zorg en ondersteuning bieden voor de kwetsbare inwoners.

- Jeugd en veiligheid. Het veroorzaken van overlast gevende activiteiten of criminele handelingen door jongeren kunnen een slechte invloed uitoefenen op het woongenot en het veiligheidsgevoel van de inwoners. Hierbij is een persoonsgerichte aanpak samen met de zorg- en veiligheidspartners van groot belang. De ambitie van de gemeenten rond de jeugd is preventie, het voorkomen van jeugdcriminaliteit, samen met partners. De focuspunten op het gebied van Jeugd en Veiligheid zijn drankgebruik, drugsgebruik, jeugdcriminaliteit en jeugdoverlast.

  De ambities zijn:

  1. Het voorkomen en tegengaan van kwetsbare (risico)jongeren door meer toezicht op de jeugd.
  2. Het versterken van de samenwerking tussen de zorg- en veiligheidspartners voor jongeren.
  3. Het voorkomen en tegengaan van (overmatig) alcoholgebruik onder jongeren.
  4. Het voorkomen en tegengaan van drugsgebruik onder jongeren.

  Dit wordt gedaan door:

  - De aanpak van kwetsbare (risico)jongeren, jeugdoverlast en jeugdcriminaliteit verder versterken in de lokale zorg- en veiligheidsstructuur door middel van samenwerking met de partners.
  - Het inzetten op preventieve interventies rondom het alcohol- en drugsgebruik onder de jeugd in samenwerking met jongerenwerk, Halt, onderwijsinstellingen, verslavingszorg en de horeca.
  - Enkele gemeenten gaan de samenwerking met bureau Halt continueren en intensiveren. In het kader van preventie geeft Bureau Halt voorlichtingen aan jongeren over thema's rondom alcohol, drugs en criminaliteit.
  - Het continueren van de integrale (groeps-) aanpak jeugd samen met de partners. Hierbij wordt er ingezet op preventieve en repressieve interventies om overlast en criminaliteit te voorkomen.

- Wekelijkse overleggen met de zorg- en veiligheidspartners rondom de thema's van jeugd en veiligheid en complexe casuïstiek. Hierdoor wordt de samenwerking versterkt en weten de partners elkaar snel te vinden.
- Op de hoogte blijven van wat er speelt rondom de jongeren mede door de inzet van politie, boa's, jongerenwerkers, en het sociale wijkteam. Hierdoor kunnen we actualiteiten, zorgen en signalen verzamelen uit de samenwerkingen en deze oppakken en delen met de betrokken partners.

- Digitale veiligheid. Digitale veiligheid omvat alle maatregelen gericht op het voorkomen van schade door verstoring, uitval of misbruik van digitale producten of diensten en, als er toch schade is ontstaan, het herstellen hiervan. De reikwijdte van de aanpak is met name gericht op de weerbaarheid van inwoners en bedrijven. De focuspunten op het gebied van digitale veiligheid en weerbaarheid zijn digitale weerbaarheid (inwoners, bedrijven en instellingen bewust en weerbaar maken) en het bieden van handelingsperspectief en het ontwikkelen van een gerichte aanpak bij digitale veiligheid.
  De ambities zijn:
  1. Het verminderen van slachtofferschap van digitale criminaliteit door inwoners, bedrijven en instellingen weerbaarder te maken en barrières op te werpen voor daders en dadergroepen.
  2. Beter inzicht in de aard en omvang van digitale criminaliteit om indien mogelijk gerichte acties te ondernemen.

  Dit wordt gedaan door:
  - Inzichtelijk maken welke vormen van digitale criminaliteit voorkomen in de Achterhoek Oost door gedeelde informatie van de politie, zodat gerichte acties ondernomen kunnen worden.
  - Kwetsbare doelgroepen informeren en voorlichten over veiligheidsrisico's die gepaard kunnen gaan met digitalisering (bijvoorbeeld risico's van sexting). Dit gebeurt onder andere door middel van bewustwordingscampagnes.
  - Landelijke en regionale ontwikkelingen en acties volgen en waar nodig deze inzetten in de Achterhoek Oost gemeenten. Hierbij is samenwerking erg belangrijk. Digitale criminaliteit is immers grensoverschrijdend.
  - Nauwe samenwerking met veiligheidspartners, zoals bijvoorbeeld het Platform Veilig Ondernemen en de politie.
  - Het doorlopend versterken van onze digitale weerbaarheid. Zowel voor de gemeentelijke organisatie als voor de inwoners en bedrijven.
- Leefbaarheid. Alle bovengenoemde thema's hebben een effect op de leefbaarheid en de omgeving van de gemeenten. Het creëren van een leefbare omgeving is een van de voorwaarden voor het gehele Integrale Veiligheidsplan. Er wordt ingezet op een goede verbinding met de inwoner en de benaderbaarheid verder te vergroten. De focuspunten op het gebied van leefbaarheid zijn de samenwerking met de politie verder versterken om het wijkgericht werken te implementeren, meer wijkgericht werken, sterker inzetten op o.a. ondermijning en zorg- en veiligheidsvraagstukken, het doorverwijzen naar en inzetten van buurtbemiddeling voor een vroegtijdige interventie in kleine burenproblematiek, de Wet aanpak woonoverlast inzetten als uiterst middel bij blijvende vormen van woonoverlast, benaderbaar blijven voor de inwoner en klachten/meldingen afhandelen of indien noodzakelijk doorverwijzen en aandacht houden voor de kleine problematiek in de wijk.
  De ambitie is om overlast in brede zin aan te pakken om de leefbaarheid te vergroten. Dit wordt gedaan door in te zetten op preventie, zorg en repressie.

Bovenstaande thema's staan de komende vier jaar centraal en hebben extra aandacht nodig met betrekking tot de inzet en de capaciteit van de gemeente, en haar partners. Dit wil niet zeggen dat er voor de andere veiligheidsthema's geen aandacht en inzet beschikbaar is, zoals voor High Impact Crimes (HIC).

Conclusie
De autonome ontwikkeling is beoordeeld met kwaliteitsniveau ‘groen’, met een verbetering ten opzichte van de huidige situatie. Dit omdat de gemeente actief beleid voert met buurtgemeenten om de veiligheid in de gemeente te verhogen.

Doorkijk 2040
Indien de gemeente Aalten het huidige beleid na 2030 voortzet en verder concretiseert is het aannemelijk dat de onveiligheidsbeleving ook na 2030, (positief) beïnvloed wordt. In hoeverre dit leidt tot een verandering in kwaliteitsniveau na 2030 is afhankelijk van het dan vigerende beleid.

Doorkijk naar deelgebieden
Het is niet bekend hoe sociale veiligheid verdeeld is binnen de gemeente.

5.3 Verkeersveiligheid

Indicatoren en kwaliteitsniveaus

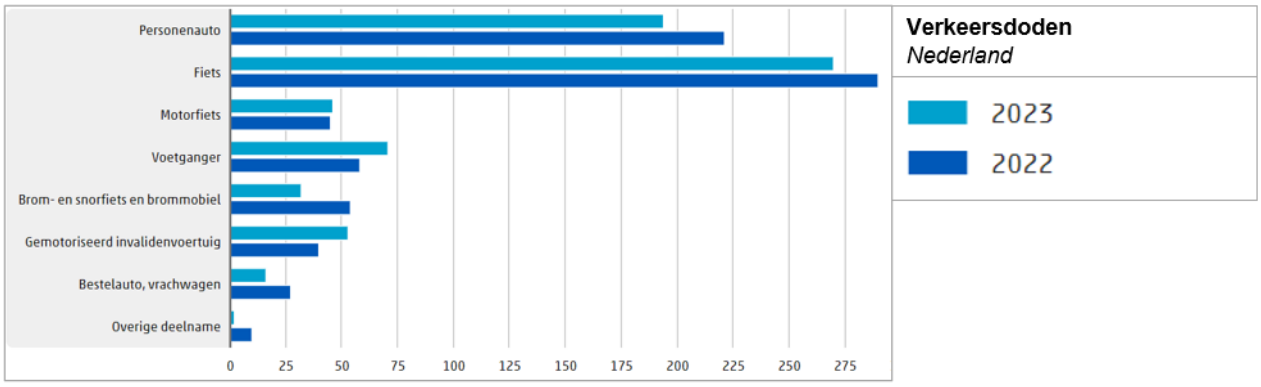
Verkeersveiligheid	
Status gebruikte informatie	Kwantitatief • Aantal verkeersdoden per 100.000 inwoners [SWOV, 2022] • Aantal verkeersongevallen per 100.000 inwoners [SWOV, 2022] • Locaties verkeersongevallen [Bestand geRegistreerde Ongevallen in Nederland, 2022]
Beschikbare referentiewaarden	Benchmarking aantal verkeersdoden en verkeersongevallen ten opzichte van het gemiddelde van de provincie Gelderland.
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	Het aantal verkeersongevallen en verkeersdoden per 100.000 inwoners is lager dan het aantal verkeersongevallen en verkeersdoden per 100.000 inwoners bij weinig stedelijke gemeenten, de provincie Gelderland en Nederland.
Oranje	Het aantal verkeersongevallen en verkeersdoden per 100.000 inwoners is gelijk aan het aantal verkeersongevallen en verkeersdoden per 100.000 inwoners bij weinig stedelijke gemeenten, de provincie Gelderland en Nederland.
Rood	Het aantal verkeersongevallen en verkeersdoden per 100.000 inwoners is hoger dan het aantal verkeersongevallen en verkeersdoden per 100.000 inwoners bij weinig stedelijke gemeenten, de provincie Gelderland en Nederland.

Huidige situatie

De verkeersveiligheid wordt beïnvloed door de fysieke infrastructuur en het gedrag van verkeersdeelnemers. De meeste ongelukken in het verkeer gebeuren als gevolg van menselijke fouten. Afleiding speelt een rol bij het ontstaan van 68% van de ongevallen. Eén van de bronnen van afleiding is het gebruik van een smartphone of andere apparatuur tijdens verkeersdeelname. Het aantal ernstig verkeersgewonden is de afgelopen tien jaar landelijk gezien gestegen met gemiddeld 2,5% per jaar.

In de afgelopen 10 jaar is het aantal verkeersdoden onder fietsers niet duidelijk afgenomen en het aantal verkeersdoden onder fietsers laat zelfs een stijgende trend zien. Het is aannemelijk dat de vergrijzing hierbij een rol speelt. Ook worden de wegen steeds drukker met de diverse vormen van vervoer (speed pedelecs en elektrische fietsen), waardoor de kans op ongelukken wordt vergroot [CBS, 2024a].

In 2023 nam het aantal verkeersdoden landelijk af ten opzichte van 2022 (zie Figuur 5.7) [CBS, 2024b]. Met name het aantal dodelijke slachtoffers onder fietsers, automobilisten en brom- en snorfietsers en brommobielen nam af. Het aantal dodelijke slachtoffers onder voetgangers en gemotoriseerd invalidenvoertuigen nam juist toe. Fietsongevallen komen voornamelijk voor onder 60+'ers, terwijl auto-ongelukken voornamelijk voorkomen bij slachtoffers jonger dan 40 jaar.

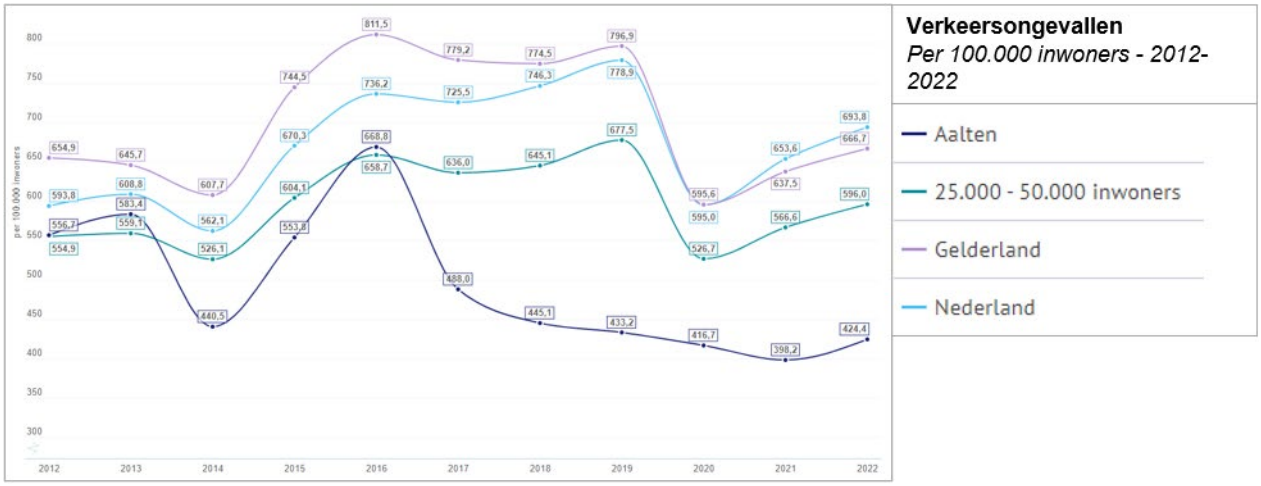
Figuur 5.7: Aantal verkeersdoden per vervoerswijze [CBS, 2024b]

Sinds 2017 zijn er meer landelijk verkeersslachtoffers gevallen die op de fiets zaten dan in de auto (207 en 175 verkeersdoden in 2021 respectievelijk). Dit komt ook door een sterke opkomst van de e-bikes (80 verkeersdoden). Het verschil tussen fietsers en automobilisten is wel minder groot dan in 2020. Dodelijke slachtoffers onder motorrijders is na fietsers en automobilisten nog steeds het meest voorkomend (52 verkeersdoden). Het aantal verkeersslachtoffers op een bromfiets/snorfiets is zo hard gestegen dat er nu meer bromfietsers/snorfietsers een dodelijk verkeersongeval krijgen dan voetgangers (49 en 43 verkeersdoden respectievelijk).

Verkeersongevallen

In Figuur 5.8 is het aantal verkeersongevallen per 100.000 inwoners in de periode 2012-2022 in de gemeente Aalten weergeven ten opzichte van weinig stedelijke gemeenten, de provincie Gelderland en Nederland. Een groot deel van de ongelukken gebeurt op de provinciale weg. De gemeente heeft hier dus geen invloed op.

Uit de figuur blijkt dat het aantal ongevallen per 100.000 inwoners in de gemeente Aalten sinds 2017 lager ligt dan het aantal per 100.000 inwoners van weinig stedelijke gemeenten, de provincie Gelderland en Nederland. Het aantal ongevallen per 100.000 inwoners van weinig stedelijke gemeenten, de provincie Gelderland en Nederland bleef tussen 2016 en 2019 redelijk constant, maar na een afname in 2020 door Covid-19, is sinds 2021 het aantal verkeersongevallen per 100.000 inwoners weer toegenomen. Voor de gemeente Aalten is het aantal ongevallen per 100.000 inwoners sinds 2017 aan het dalen. Tussen 2021 en 2022 was er een lichte toename te zien (6,5%), maar het aantal per 100.000 inwoners bleef ver onder aantal per 100.000 inwoners van weinig stedelijke gemeenten, de provincie Gelderland en Nederland.

Figuur 5.8: Verkeersongevallen per 100.000 inwoners in de gemeente Aalten ten opzichte van weinig stedelijke gemeenten, de provincie Gelderland en Nederland tussen 2012 en 2022 [SWOV, 2022]

Verkeersdoden

In Figuur 5.9 is het 5-jaars cumulatief van aantal verkeersdoden per 100.000 inwoners in de periode 2012-2022 in de gemeente Aalten zien ten opzichte van weinig stedelijke gemeenten, de provincie Gelderland en Nederland. Het 5-jaars cumulatief van aantal verkeersdoden per 100.000 inwoners voor weinig stedelijke gemeenten, de provincie Gelderland en Nederland laat een stabiele trend zien, tot het uitbreken van Covid-19 in 2020, waardoor het aantal verkeersdoden per 100.000 inwoners af nam. In 2020 en 2021 was het 5-jaars cumulatief van het aantal verkeersdoden per 100.000 inwoners ook stabiel.

De trend in de gemeente Aalten fluctueert veel meer tussen 2012 en 2021. Dit komt omdat de gemeente relatief klein is vergeleken met de provincie Gelderland en Nederland. Zo zijn er in de vijf jaar tot 2012 en

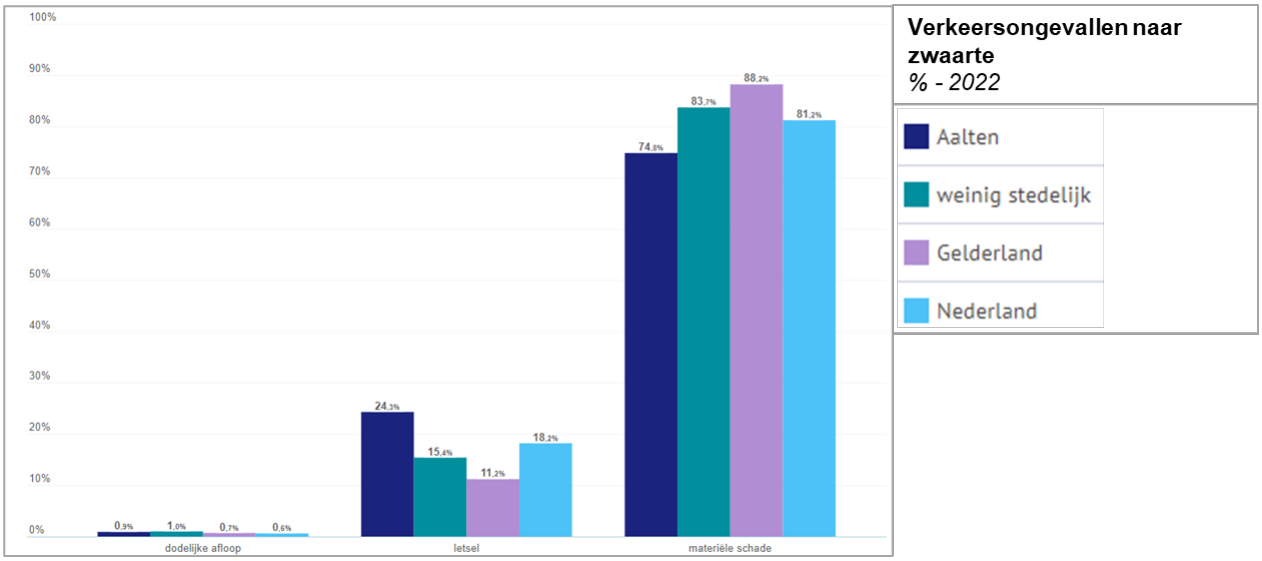
vijf jaar tot 2019 meerdere verkeersdoden gevallen, terwijl er tussen 2012 en 2017 geen verkeersdoden waren. De informatie is niet jaarlijks geregistreerd, dus het is moeilijk om een goed beeld te krijgen. In 2020 en 2021 was het 5-jaars cumulatief van het aantal verkeersdoden per 100.000 inwoners in de gemeente Aalten ongeveer gelijk aan het 5-jaars cumulatief van het aantal verkeersdoden per 100.000 inwoners in weinig stedelijke gemeenten, de provincie Gelderland en Nederland. Een groot deel van de ongelukken gebeurt op de provinciale weg. De gemeente heeft hier dus geen invloed op.

Figuur 5.9: Verkeersdoden per 100.000 inwoners in de gemeente Aalten ten opzichte van weinig stedelijke gemeenten, de provincie Gelderland en Nederland tussen 2012 en 2022 [SWOV, 2022]

Verkeerongevallen naar zwaarte

Figuur 5.10 laat het aantal verkeersongevallen naar zwaarte zien in procenten. Hieruit blijkt dat er bij veruit de meeste ongevallen sprake is van materiele schade. De gemeente Aalten scoort daarbij in 2022 lager dan weinig stedelijke gemeenten, de provincie Gelderland en Nederland. In de gemeente Aalten zijn relatief veel verkeersongevallen met letsel. Het aantal verkeersongevallen met een dodelijke afloop was overal ongeveer gelijk.

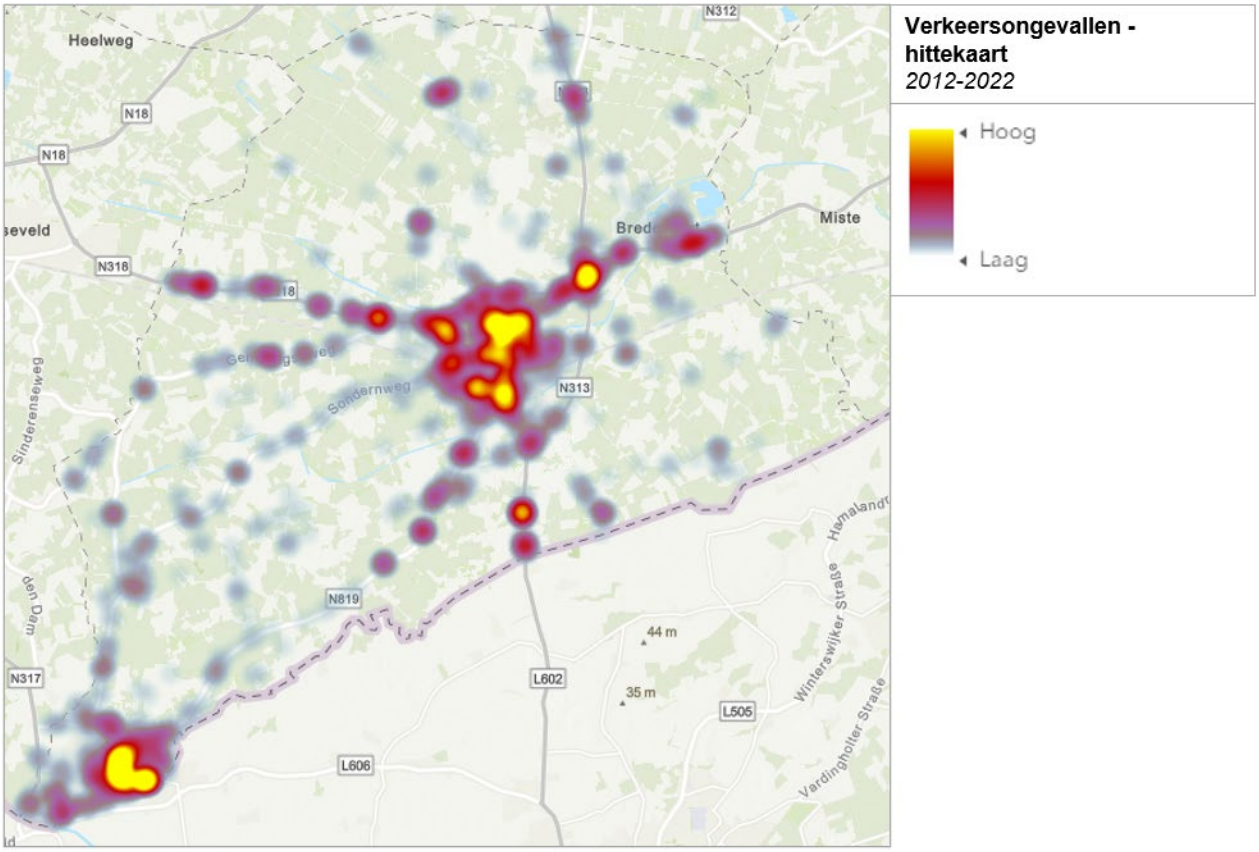
Figuur 5.10: Verkeersongevallen naar zwaarte in de gemeente Aalten ten opzichte van weinig stedelijke gemeenten, de provincie Gelderland en Nederland in 2022 [SWOV, 2022]

Locaties verkeersonveiligheid

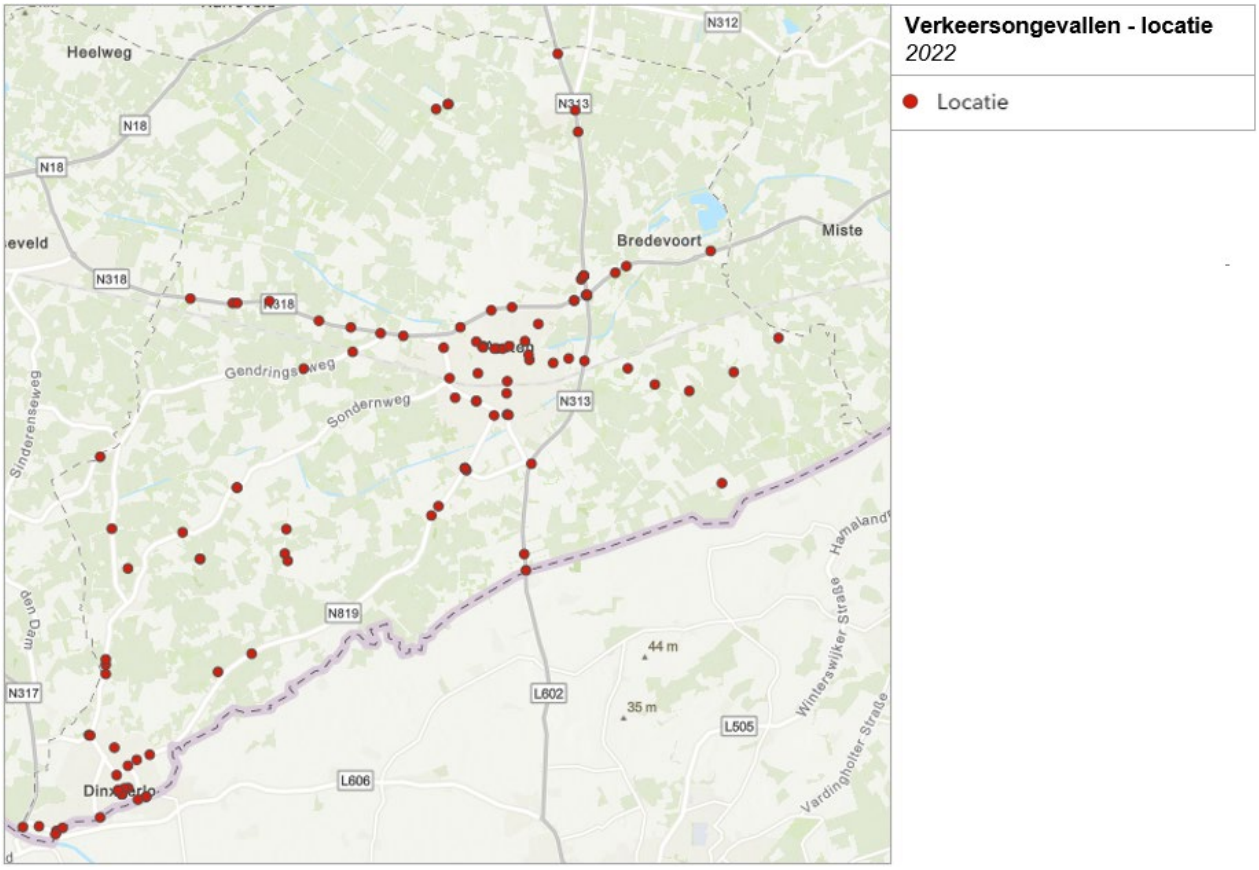
In Figuur 5.11 en Figuur 5.12 zijn de locaties van verkeersongevallen in de gemeente Aalten weergeven. Het betreft verkeersongevallen met zowel materiële schade als ook letsel of een dodelijke afloop. De heatmap in Figuur 5.11 laat de locaties cumulatief zien en geeft aan waar de meeste ongevallen plaats hebben gevonden tussen 2017 en 2022. Hoe geler een locatie gekleurd is, hoe meer ongevallen er hebben plaatsgevonden. De specifieke locaties waar in 2022 ongelukken hebben plaatsgevonden zijn in Figuur 5.12 te zien.

Figuur 5.11 laat zien dat relatief veel ongelukken hebben plaatsgevonden in de deelgebieden Dinxperlo en Aalten. In Dinxperlo gebeuren veel ongelukken op de Aaltenseweg, de Hogestraat en de Heelweg (met name ter hoogte van de kruising met de Duitse weg Zum Alten Zollhaus). In Aalten gebeuren de meeste ongelukken op de Nijverheidsweg, de Varsseveldsestraatweg en de Admiraal de Ruyterstraat. De Admiraal de Ruyterstraat is recentelijk gereconstrueerd. Sindsdien hebben er geen ongevallen meer plaatsgevonden.

Daarnaast gebeuren er relatief veel ongelukken op doorgaande wegen, zoals de N318 en de N819. De verantwoordelijkheid voor de N-wegen ligt bij de Provincie Gelderland. Omdat de lokale overheid alleen invloed kan uitoefenen op lokale wegen, worden alleen die locaties genoemd, maar niet meegenomen in de beoordeling.

Figuur 5.11: Warmtekaart verkeersongevallen in de gemeente Aalten tussen 2017 en 2022 [Bestand geRegistreerde Ongevallen in Nederland, 2022]

Figuur 5.12: Locatie verkeersongevallen in gemeente Aalten in 2022 [Bestand geRegistreerde Ongevallen in Nederland, 2022]

Conclusie
De huidige situatie is beoordeeld met kwaliteitsniveau ‘oranje’, omdat het aantal verkeersongevallen per 100.000 inwoners lager is het aantal verkeersongevallen per 100.000 inwoners bij weinig stedelijke gemeenten, de provincie Gelderland en Nederland, maar het aantal verkeersdoden per 100.000 inwoners gelijk is aan het aantal verkeersdoden per 100.000 inwoners bij weinig stedelijke gemeenten, de provincie Gelderland en Nederland.

Autonome ontwikkeling

In 2018 is het Strategisch Plan Verkeersveiligheid 2030 (SPV 2030) opgesteld door het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat en het Ministerie van Justitie en Veiligheid, samen met andere partijen [Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat et al., 2018]. De ambitie van het SPV 2030 is om het aantal verkeersslachtoffers terug te brengen naar nul. Het SPV 2030 beschrijft negen beleidsthema’s met de belangrijkste risico’s voor verkeerveiligheid. Daarnaast wordt per thema een toekomstbeeld geschetst en ter inspiratie oplossingsrichtingen. Drie thema’s kijken naar risico’s vanuit het verkeerssysteem en het voertuig:

1. Veilige infrastructuur;
2. Heterogeniteit in het verkeer, en;
3. Technologische ontwikkelingen.

Twee thema’s betreffen specifieke risicogroepen (jongeren, ouderen) en modaliteiten (tweewielers, voetgangers):

4. Kwetsbare verkeersdeelnemers, en;
5. Onervaren verkeersdeelnemers.

De laatste vier betreffen risico's vanuit de individuele verkeersdeelnemer en zijn gedrag:

6. Rijden onder invloed;
7. Snelheid in het verkeer;
8. Afleiding in het verkeer, en;
9. Verkeersovertreders.

Algemene trends

Landelijke doelen voor de verkeersveiligheid worden niet gehaald en het aantal verkeersongelukken en verkeersdoden daalt nog niet. Op 8 juli 2021 is een motie aangenomen om in 2030 het aantal verkeersslachtoffers te halveren ten opzichte van 2020 [SWOV, 2021]. Dit is een tussenstap naar het doel om nul verkeersdoden te hebben in 2050. Uit het model dat SWOV heeft ontwikkeld komt dat voor 2030 de prognoses variëren voor het aantal ernstig verkeersgewonden tussen de 14.700 en 19.200 [SWOV, 2015]. De onzekerheid in de prognose wordt met name veroorzaakt door onzekerheden in de mobiliteitsontwikkelingen, in de uitwerking van de 'Lokale aanpak veilig fietsen' in concrete maatregelen en in hun effecten, en door onzekerheden in de ontwikkelingen op het gebied van voertuigautomatisering en rijtaakondersteuning. Ook in 2030 zal de doelstelling 2020 voor ernstig verkeersgewonden zeer waarschijnlijk nog niet gehaald zijn. Uit het model komt ook dat het aantal verkeersdoden in 2030 naar verwachting tussen de 330 en 470 ligt.

Technologische ontwikkelingen, zoals 'autonoom' en 'connected' rijden kunnen autonoom leiden tot een verkleining van de verkeersruimte. In potentie kan dit een positieve impact hebben op verkeersveiligheid vanwege een efficiënter verkeers- en transportsysteem en het door ontwikkelen van dynamisch verkeersmanagement. Hoe snel dit gaat, hoe goed de technologie ongelukken kan voorkomen en in hoeverre de nieuwe vervoerssystemen een eigen infrastructuur vereisen is nog onzeker.

Provinciaal beleid

De verantwoordelijkheid voor verkeersveiligheid is door het Rijk gedirigeerd aan de provincies en de regio's. Hierbij spelen het provinciale beleid en het regionale beleid ten aanzien van verkeersveiligheid een rol. De provincie Gelderland heeft de Uitvoeringsagenda Verkeersveiligheid 2024-2027 opgesteld [Provincie Gelderland, 2024d]. In de uitvoeringsagenda staan de drie actielijnen van de gemeente benoemd:

1. Veilige infrastructuur op provinciale en gemeentelijke wegen. In deze actielijn zorgt de provincie, onder andere, voor het dagelijks beheer van wegen en fietspaden, voert zij groot onderhoud uit en subsidieert zij maatregelen om de verkeersveiligheid op gemeentelijke wegen, fietspaden en oversteekplaatsen te vergroten. De meest onveilige locaties worden het eerst aangepakt. Verder worden andere onveilige locaties in beeld gebracht.
2. Veilig gebruik van de infrastructuur. In deze actielijn zorgt de provincie, onder andere, voor verkeereducatie voor kinderen en jongeren, ondersteunt zij gemeenten om ouderen te stimuleren om te blijven fietsen en stelt zij geld beschikbaar voor verkeersveiligheidscampagnes.
3. Provincie als regionale regisseur verkeersveiligheid. In deze actielijn zorgt de provincie, onder andere, voor het verzamelen en monitoren van mobiliteitsdata, ontwikkelt en verbetert zij een ongevallenregistratie en stelt zij een verkeersveiligheidsmodel beschikbaar.

Gemeentelijk beleid

De gemeente Aalten had een Gemeentelijk Verkeers- en Vervoerplan 2010-2020 [Gemeente Aalten, 2010]. Op het gebied van verkeersveiligheid was de hoofddoelstelling om de infrastructuur duurzaam en veilig in te richten. Ook werd extra aandacht besteed aan schoolzones en is aansluiting gezocht bij de nationale verkeersdoelstellingen. De maatregelen die daarin beschreven stonden zijn uitgevoerd. Momenteel werk de gemeente aan een nieuw mobiliteitsplan.

De gemeente werkt voor verkeersveiligheid met een risicogestuurde aanpak, waarbij wegen aan de hand van indicatoren beoordeeld worden op verkeersveiligheid. Zo kan de gemeente proactief ingrijpen op verkeersonveilige situaties, in plaats van reactief.

De gemeente heeft daarnaast onderzoek gedaan naar de afwaardering van wegen van 50 km/uur naar 30 km/uur. Er is onderzocht welke wegen in de vijf kernen omlaag kunnen van 50 naar 30 km/uur. Dit is positief voor de verkeersveiligheid. Het basisprincipe is dat alleen wegen 50 km/uur kunnen blijven als zij een aanwijsbare stroomfunctie hebben en wegen waar fietsers fysiek gescheiden zijn van het gemotoriseerd verkeer. Alle andere wegen gaan terug naar 30 km/uur. Daarbij is nog wel onderscheid tussen gebiedsontsluitingswegen (GOW), die ook een stroomfunctie hebben, en erftoegangswegen (ETW), met enkel een verblijfsfunctie. Het onderzoek 50-30 is vastgesteld door de gemeenteraad met de aanwijzing van de wegen die in de toekomst afgewaardeerd gaan worden.

Conclusie
De autonome ontwikkeling is beoordeeld met kwaliteitsniveau ‘oranje’, met een verbetering ten opzichte van de huidige situatie. Dit omdat de gemeente Aalten in de toekomst wegen gaat afwaarderen van 50 naar 30 km/uur ten behoeve van de verkeersveiligheid.

Doorkijk 2040
Ontwikkelingen als diversificatie van verkeersdeelnemers en autonoom rijden zullen naar verwachting na 2030 verder ontwikkeld zijn dan daarvoor. De mate waarin het verkeersbeleid daarin is mee ontwikkeld en in staat is om het risico op verkeersongevallen te verminderen is echter onzeker.

Doorkijk naar deelgebieden
Er gebeuren meer verkeersongevallen in de kernen Aalten en Dinxperlo. Ook gebeuren er meer ongelukken in het buitengebied op provinciale wegen, maar hier heeft de gemeente Aalten weinig invloed op.

6 Gezondheid en welzijn

Onderstaande tabel geeft een samenvatting van de beoordeling van de huidige situatie en autonome ontwikkeling voor het thema ‘gezondheid en welzijn’.

Tabel 6-1: Samenvatting van de kwaliteitsniveaus van de huidige situatie en autonome ontwikkeling binnen het thema ‘gezondheid en welzijn’

Beoordelingsaspect	Huidige situatie	Autonome ontwikkeling
Beweegvriendelijke leefomgeving		=
Maatschappelijke basisvoorzieningen		↘
Sociaaleconomische positie		=
Naoberschap (maatschappelijke deelname)		=

6.1 Beweegvriendelijke leefomgeving

Indicatoren en kwaliteitsniveaus

Beweegvriendelijke leefomgeving	
Status gebruikte informatie	Kwantitatief • Kernindicator beweegvriendelijke leefomgeving [RIVM, 2022a]
Beschikbare referentiewaarden	Landelijke benchmark op basis van kernindicator beweegvriendelijke omgeving RIVM
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	De score voor de kernindicator beweegvriendelijke omgeving is gemiddeld 60 of hoger
Oranje	De score voor de kernindicator beweegvriendelijke omgeving ligt gemiddeld boven de 40 en de onder de 60
Rood	De score voor de kernindicator beweegvriendelijke omgeving is gemiddeld 40 of lager

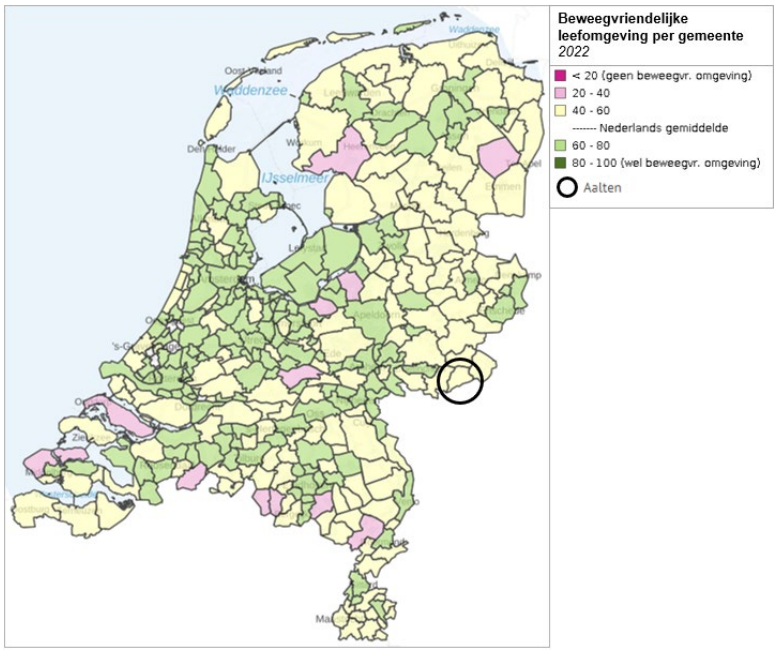
Huidige situatie

Kernindicator beweegvriendelijke leefomgeving

“Een beweegvriendelijke omgeving faciliteert, stimuleert en daagt uit om te bewegen en te sporten. Denk hierbij aan voldoende wandel- en fietspaden, speeltuinen, parken en bos. Het beweegvriendelijk inrichten van de openbare ruimte is primair een lokale verantwoordelijkheid.” [Sociaal Cultureel Planbureau, 2018].

Het RIVM heeft een kernindicator beweegvriendelijke omgeving ontwikkeld. De beweegvriendelijke omgeving is één van de 20 kernindicatoren voor het landelijk monitoren van sport en bewegen. Het laat voor alle gemeenten in Nederland zien hoe de publieke ruimte in de fysieke woonomgeving scoort op de mogelijkheid voor mensen om te bewegen en te sporten. De kernindicator wordt bepaald door vier deelindicatoren [RIVM, 2022b] met een eigen databron[1]:

[1] *Per gemeente wordt de absolute score (gebaseerd op objectieve registraties) op de onderliggende elementen omgerekend naar een score tussen de 0 en 100. De score wordt per deelindicator berekend door de score op alle onderliggende elementen te middelen. Het gemiddelde van de scores op de vier deelindicatoren is uiteindelijk de waarde voor de kernindicator.*

1. Sportaccommodaties: diversiteit en nabijheid voetbalvelden, hockeyvelden, tennisbanen, sporthallen, fitnessvoorzieningen en zwembaden;
2. Sport- en speelplekken: nabijheid sport- en speelplekken in de openbare ruimte;
3. Recreatief groen- en blauw: nabijheid van oppervlakten parken, water geschikt voor recreatief gebruik, en;
4. Nabijheid van voorzieningen: gemiddelde afstand tot voorzieningen van algemeen dagelijks gebruik, zoals supermarkten en scholen.

Figuur 6.1: Score beweegvriendelijke leefomgeving per gemeente (2020) [RIVM, 2022b]

In Figuur 6.1 en Tabel 6-2 is te zien dat de gemeente Aalten het slechter deed op de kernindicator beweegvriendelijke leefomgeving dan het gemiddelde in Nederland in 2022. De waarde van de kernindicator is het gemiddelde van de scores op de vier deelindicatoren. Ook als per deelindicator wordt gekeken in Tabel 6-2, blijkt dat de gemeente Aalten het slechter doet dan gemiddeld in Nederland voor de alle deelindicatoren. Met name voor de deelindicator speelplekken is een groot verschil. Dit heeft tem maken met dat de gegevens voor de gemeente Aalten niet correct waren. De score is daarom in werkelijkheid hoger.

Tabel 6-2: Score beweegvriendelijke leefomgeving gemeente Aalten ten opzichte van Nederland (2022) [RIVM, 2022b]

	Kernindicator	Deelindicator			
	Beweeg-vriendelijke omgeving	1. Sport-accommodaties	2. Speelplekken	3. Recreatief groen-blauw	4. Nabijheid voorzieningen
Nederland	**65**	58	80	62	63
Gemeente Aalten	**40**	52	5	51	55

Ervaren beweegvriendelijke leefomgeving

In de gemeente Aalten is onderzoek gedaan naar sporten en bewegen binnen de gemeente [Moventem, 2024]. Hierin is door inwoners aangegeven door meer dan 4 op de 5 mensen dat zij alleen of ongeorganiseerd sporten en bewegen. Wandelen (61% van de respondenten) en fietsen (42%) zijn hierbij de meest voorkomende vormen van beweging. Er wordt voornamelijk gebruik gemaakt van wandelpaden en fietspaden buiten de bebouwde kom (70% en 69%), wandelpaden binnen de bebouwde kom (57%), bospaden (57%) en fietspaden binnen de bebouwde kom (56%).

Van de respondenten die aangaven weleens gebruik te maken van de ruiterpaden vindt 1 op 4 dat er onvoldoende ruiterpaden in de gemeente Aalten en dat deze ook (zeer) slecht zijn. Van de respondenten die weleens gebruik maken van mountainbikepaden vindt 1 op de 5 dat er (ruim) onvoldoende paden zijn.

Respondenten geven verder aan dat verkeersveiligheid de belangrijkste factor is om prettig te kunnen bewegen en sporten in de openbare ruimte (56%). Daarnaast zijn een aantrekkelijke omgeving (54%) en aanwezigheid van veel groen (53%) van belang. Verder is door respondenten aangegeven dat een rustige omgeving van belang is.

38% van de respondenten geeft aan dat er meer (veilige) wandel- en/of fietspaden kunnen komen om sporten en bewegen in de openbare ruimte makkelijker te maken. Daar tegenover staat dat 46% van de mensen niets mist om te kunnen sporten en bewegen in de gemeente Aalten.

Conclusie
De huidige situatie is beoordeeld met kwaliteitsniveau ‘oranje’, omdat de score voor de kernindicator beweegvriendelijke leefomgeving in werkelijkheid gemiddeld hoger dan 40 is.

Autonome ontwikkeling

Algemene trends

Autonoom staan de deelindicatoren die vallen onder de kernindicator ‘beweegvriendelijke leefomgeving’ onder druk. Ruimteclaims voor woningbouw en energietransitie vormen risico’s voor speelplekken, sportvoorzieningen en de nabijheid van groen en buitengebieden. Doordat meer mensen ouder worden, neemt ook het aantal mensen met een chronische ziekte, sociale problemen en eenzaamheid toe. Er zal vaker sprake zijn van een opeenstapeling van gezondheids- en sociale problemen bij kwetsbare groepen [RIVM, 2018b].

Ook natuur- en recreatiefuncties in het landschap komen steeds meer onder druk te staan. Tegelijkertijd is er meer behoefte aan ruimte om in een natuurlijke omgeving te kunnen recreëren. Deze vraag naar natuur en recreatieruimte zal alleen maar toenemen, bijvoorbeeld door woningbouw. De mensen die daar gaan wonen hebben ook behoefte aan natuur en recreatiemogelijkheden. Daarnaast zijn er ook andere opgaven die een ruimteclaim hebben. De vraag naar bedrijventerreinen groeit bijvoorbeeld maar denk ook aan opgaven voor energie (zonnevelden en windmolens), infra en klimaat(adaptatie).

De komende jaren zal door vergrijzing, migratie en het toenemende belang van de beleving van sport een verschuiving plaatsvinden naar andere typen sport, vooral naar meer individuele (zelfgeorganiseerde) sporten of alternatieven op bestaande sporten. Voorbeelden hiervan zijn hardlopen en bootcampen in zelfgeorganiseerde groepjes, maar ook wandelvoetbal voor ouderen, kitesurfen en klimmen. Landelijke trends en ontwikkelingen in de sport laten zien dat Nederlanders in 2030 minder vaak lid zijn van een sportvereniging. Dit heeft naar verwachting gevolgen voor de manier waarop sport georganiseerd wordt, waarbij de openbare ruimte vaker gebruikt zal worden om te sporten [Sociaal Cultureel Planbureau, 2018].

Uit onderzoek blijkt dat de kenmerken veiligheid, een goed onderhouden openbare ruimte, verlichting, vrijliggende wandel- en fietspaden kenmerken zijn die belangrijk zijn om meer sport en beweging tot stand te brengen in buurten en inwoners dagelijks in beweging te houden. Uit dit onderzoek blijkt tevens dat deze kenmerken vaker belangrijk gevonden worden dan dat deze daadwerkelijk aanwezig zijn in buurten [Kennisbank Sport en Bewegen, 2020]. Om beweging onder ouderen te bevorderen is het belangrijk dat op "logische routes" van en naar voorzieningen voldoende en toegankelijke bankjes/rustpunten staan om te rusten. Ook is de fysieke toegankelijkheid van de openbare ruimte belangrijk voor ouderen en mensen met een beperking (denk aan rolstoelgebruikers of mensen met een visuele beperking) en jonge gezinnen.

Gemeentelijk beleid

De gemeente heeft sinds 2023 een beweeg-, sport- en leefstijlakkoord genaamd “Iedereen beweegt mee 2023-2026”. Dit akkoord is opgesteld omdat verschillende verenigingen de gemeente hadden gevraagd om een meer coördinerende rol op zich te nemen bij het inrichten van het Aaltense beweeg- en sportlandschap. Niet om taken of verantwoordelijkheden over te nemen, wel om het overzicht te houden, de verbindingen te leggen en het samen bouwen aan toekomstbestendigheid op de agenda te houden. Verenigingen merkten dat het steeds lastiger was om activiteiten te organiseren in de openbare ruimte, bijvoorbeeld omdat particulieren meer geld vragen of natuurorganisaties hun gebieden niet meer open stellen. De hoofddoelstellingen van het akkoord zijn:

1. Er samen voor zorgen dat bewegen- sport en een gezonde leefstijl voor alle inwoners de makkelijke keuze is (door het fundament op orde te houden).
2. Inwoners met een afstand tot bewegen-, sport en een gezonde leefstijl bereiken en in staat stellen om te bewegen, sporten en een gezond leven te leiden (door extra te investeren in het bereiken van inwoners met een lage sociaal economische status).
3. Samen bespreken en zichtbaar maken welke meerwaarde de sociale basis heeft voor de gezondheid en inwoners en welke uitdagingen er liggen om het fundament op orde te houden.

De gemeente Aalten heeft een Start Nota Inclusie, waarin acties worden beschreven of de fysieke toegankelijkheid te vergroten [Gemeente Aalten, 2022b]. Voor de periode 2022-2023 waren dat, onder andere:

- Vergunningen toetsen aan het bouwbesluit, hierin zijn ook regels voor de toegankelijkheid opgenomen;
- Het organiseren van een training voor medewerkers van de gemeente of een ervaringsparcours, waarbij deelnemers zelf kunnen ervaren hoe het is om een beperking te hebben, en;
- Openbare bijeenkomsten van de gemeente Aalten worden zoveel mogelijk in gebouwen met een goede (rolstoel)toegankelijkheid georganiseerd.

De gemeente Aalten heeft een Uitvoeringsnota 2023-2027 voor het sociaal domein [Gemeente Aalten, 2023e]. Hierin staat als doel dat inwoners worden gestimuleerd om voldoende te bewegen. De gemeente probeert overal de leefomgeving zo gezond mogelijk in te richten. Ze streeft ernaar dat alle inwoners in hun directe omgeving het hele jaar door veilig en gezond kunnen bewegen, sporten, cultuur beoefenen, recreëren en ontmoeten.

In de gemeente Aalten wordt een nieuwe mountainbikeroute ontwikkeld.

Conclusie

De autonome ontwikkeling is beoordeeld met kwaliteitsniveau ‘oranje’, gelijk aan de huidige situatie. Dit omdat er veel druk is op de beweegvriendelijke leefomgeving, maar de gemeente wel nadenkt over hoe bewegen aantrekkelijker kan worden gemaakt voor haar inwoners.

Doorkijk 2040

Of en hoe de beweegvriendelijkheid van de leefomgeving zich ontwikkelt na 2030 is afhankelijk van het beleid van de gemeente Aalten. Indien de gemeente Aalten na 2030 inzet op het verbeteren van sportaccommodaties, speelplekken, recreatief groen-blauw en nabijheid van voorzieningen is het aannemelijk dat de negatieve trend gekeerd kan worden en er sprake kan zijn van een verbetering.

Doorkijk naar deelgebieden

Het is niet bekend hoe beweegvriendelijk de leefomgeving in de verschillende kernen is. Wel is het aannemelijk dat er in de grotere kernen meer voorzieningen zijn om te bewegen.

6.2 Maatschappelijke basisvoorzieningen

Indicatoren en kwaliteitsniveaus

Maatschappelijke basisvoorzieningen	
Status gebruikte informatie	Kwantitatief • Gemiddelde afstand tot voorzieningen [CBS, 2022a]: • Onderwijs • Horeca en winkels • Culturele voorzieningen ○ Gezondheid en welzijn • Percentuele leegstand [CBS, 2024]
Beschikbare referentiewaarden	Afstand tot verschillende typen voorzieningen (onderwijs, horeca en winkels, culturele voorzieningen, gezondheid en welzijn) ten opzichte van het provinciale gemiddelde
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	De afstand tot alle typen voorzieningen (onderwijs, horeca en winkels, culturele voorzieningen, gezondheid en welzijn) ligt onder het provinciale gemiddelde en de percentuele leegstand is lager dan het provinciale gemiddelde
Oranje	De afstand tot één of meer typen voorzieningen (onderwijs, horeca en winkels, culturele voorzieningen, gezondheid en welzijn) ligt rond het provinciale gemiddelde en de percentuele leegstand is gelijk aan het provinciale gemiddelde
Rood	De afstand tot alle typen voorzieningen (onderwijs, horeca en winkels, culturele voorzieningen, gezondheid en welzijn) ligt boven het provinciale gemiddelde en de percentuele leegstand is hoger dan het provinciale gemiddelde

Huidige situatie

Adequate voorzieningen zijn maatschappelijke voorzieningen waartoe eenieder toegang zou moeten hebben. Onder het aspect voorzieningen beschouwen we voorzieningen op wijk, stad en regionaal niveau. In deze ‘foto van de leefomgeving’ worden voorzieningen op het gebied van onderwijs, horeca, winkels, culturele voorzieningen, gezondheid en welzijn beschouwd.

Onderwijsvoorzieningen

De afstand tot onderwijsvoorzieningen is in de gemeente Aalten kleiner dan het gemiddelde in de provincie Gelderland voor kinderdagverblijf, voortgezet onderwijs totaal en voortgezet onderwijs vmbo (zie Tabel 6-3). Met name de afstand voor kinderen op het voortgezet onderwijs vmbo is lager. De gemiddelde afstand ligt mogelijk hoger, nadat in 2023 de middelbare school in Dinxperlo zijn deuren sloot. De afstand tot basisonderwijs is in de gemeente Aalten gelijk aan het gemiddelde in de provincie Gelderland. De afstand tot buitenschoolse opvang en voortgezet onderwijs havo/vwo is hoger dan het gemiddelde in de provincie Gelderland. Met name de afstand voor kinderen op het voortgezet onderwijs havo/vwo is hoger.

Tabel 6-3: Afstand tot onderwijsvoorzieningen en kinderopvang in gemeente Aalten ten opzichte van provincie Gelderland (in km, 2021) [CBS, 2022a]

	Gemeente Aalten	Provincie Gelderland
Kinderdagverblijf	0,7	0,8
Buitenschoolse opvang	1,0	0,8
Basisonderwijs	0,8	0,8
Voortgezet onderwijs totaal	1,8	2,7
Vmbo	1,8*	2,8
Havo/vwo	4,3	3,7

**Afstand in 2023 waarschijnlijk hoger*

Horecavoorzieningen en winkels

Supermarkten, andere winkels met dagelijkse levensmiddelen, cafetaria en hotels zijn in de gemeente Aalten iets verder weg dan gemiddeld in de provincie Gelderland (zie Tabel 6-4). Een warenhuis, cafés en restaurants zijn daarentegen in de gemeente Aalten dichterbij dan gemiddeld in de provincie Gelderland.

Tabel 6-4: Afstand tot horecavoorzieningen en winkels in gemeente Aalten ten opzichte van provincie Gelderland (in km, 2021) [CBS, 2022a]

	Gemeente Aalten	Provincie Gelderland
Grote supermarkt	1,4	1,0
Overige dagelijkse levensmiddelen	1,1	0,9
Warenhuis	1,7	2,7
Cafés en dergelijke	1,2	1,5
Cafetaria's en dergelijke	1,1	0,9
Restaurants	0,9	1,0
Hotels en dergelijke	5,8	3,0

Culturele voorzieningen

De bibliotheek en het museum zijn in de gemeente Aalten dichterbij aanwezig dan gemiddeld in de provincie Gelderland (zie Tabel 6-5). Alle andere type culturele voorzieningen liggen verder dan gemiddeld.

Tabel 6-5: Afstand tot culturele voorzieningen in gemeente Aalten ten opzichte van provincie Gelderland (in km, 2021) [CBS, 2022a]

	Gemeente Aalten	Provincie Gelderland
Bibliotheek	1,6	1,9
Zwembad	5,3	3,5
Kunstijsbaan	48,9	23,9
Museum	1,7	3,7
Podiumkunsten (excl. festivals)	10,8	5,7
Poppodium	46,4	13,5
Bioscoop	14,6	7,3
Sauna	13,2	8,3
Attractie	14,2	5,9

Gezondheid en welzijn

De huisartsenpost ligt in de gemeente Aalten iets verder dan gemiddeld in de provincie Gelderland (zie Tabel 6-6). De apotheek ligt daarentegen iets dichterbij. In de gemeente Aalten ligt het ziekenhuis inclusief buitenpolikliniek op minder dan de helft van de afstand gemiddeld in de provincie Gelderland. Het ziekenhuis exclusief buitenpolikliniek ligt daarentegen bijna twee keer zo ver als gemiddeld in de provincie Gelderland.

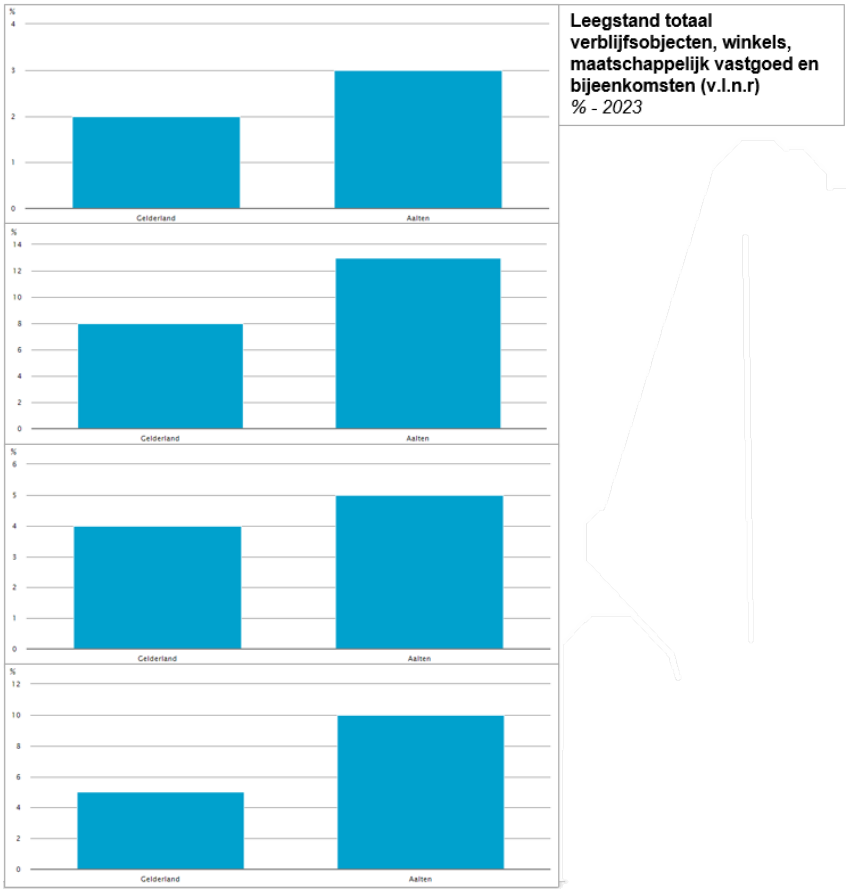
Tabel 6-6: Afstand tot gezondheid en welzijn in gemeente Aalten ten opzichte van provincie Gelderland (in km, 2021) [CBS, 2022a]

	Gemeente Aalten	Provincie Gelderland
Huisartsenpraktijk	1,5	1,2
Huisartsenpost	14,5	7,7
Apotheek	1,5	1,4
Ziekenhuis (incl. buitenpolikliniek)	13,6	5,3
Ziekenhuis (excl. buitenpolikliniek)	14,5	8,8
Brandweerkazerne	1,7	2,0

Leegstand

De leegstand van winkels, vastgoed met een maatschappelijke functie en verblijfsobjecten met een bijeenkomstfunctie (bijvoorbeeld voor kunst, cultuur, godsdienst of kinderopvang) is in de gemeente Aalten percentueel hoger dan in de provincie Gelderland. Ook als wordt gekeken naar het totaal van verblijfsobjecten is de leegstand in de gemeente Aalten (3%) percentueel hoger dan in de provincie Gelderland (2%) [CBS, 2024].

Tussen 2015 en 2022 was de percentuele leegstand in de gemeente Aalten constant op 2%. Sinds 2023 is dit gestegen naar 3%. Voor winkels is sinds 2019 ook een stijgende trend te zien voor de percentuele leegstand (van 7% naar 13%). Tussen 2015 en 2019 was er juist een daling te zien. Voor maatschappelijk vastgoed en bijeenkomsten is ook over de afgelopen jaren een stijgende trend te zien.

Figuur 6.2: Percentuele leegstand in de gemeente Aalten t.o.v. de provincie Gelderland in 2023 [CBS, 2024]

Conclusie
De huidige situatie is beoordeeld met kwaliteitsniveau ‘rood’, omdat de afstand tot veel voorzieningen hoger ligt dan het provinciaal gemiddelde en ook de percentuele leegstand hoger ligt dan het provinciaal gemiddelde.

Autonome ontwikkeling

Algemene trends

Het is de verwachting dat de druk op voorzieningen (zoals zorg) in Nederland toe zal nemen door toename in de bevolking en verandering van de bevolkingssamenstelling met een toename in vergrijzing. De vraag naar fysieke winkelruimte zal in de komende jaren verder afnemen, onder andere vanwege de opkomst van het online winkelen. Met name in de landelijke gebieden zal het aantal voorzieningen afnemen, waardoor de leefbaarheid van de (kleinere) kernen onder druk komt te staan.

Regionaal beleid

In de regio Achterhoek is op basis van het landelijke Integraal Zorgakkoord een Regioplan opgesteld [Menzis et al., 2023]. In het Regioplan stellen de Achterhoekse zorgpartijen, gemeenten, zorgverzekeraar Menzis en andere maatschappelijke organisaties vast wat de belangrijkste prioritaire opgaven zijn op basis van de uitgangspunten in het Integraal Zorgakkoord. Eén van de thema’s in het Regioplan is het thema veerkrachtig ouder worden. Dit thema richt zich op het veerkrachtig ouder worden in de breedste zin van het woord. In de essentie gaat het om zo lang mogelijk zelfstandig en op een prettige manier leven en het bieden van hulpbronnen om zo veerkrachtig mogelijk om te gaan bij toenemende kwetsbaarheid. Er zijn acties gedefinieerd om de bewustwording en zelfredzaamheid van ouderen te vergroten.

Gemeentelijk beleid

De gemeente Aalten heeft een Uitvoeringsnota 2023-2027 voor het sociaal domein [Gemeente Aalten, 2023e]. Hierin staat als doel dat inwoners veerkrachtig ouder moeten kunnen worden in de gemeente Aalten. Ontmoeten worden gestimuleerd door in te zetten op ontmoetingsplekken in de buurt.

Conclusie
De autonome ontwikkeling is beoordeeld met kwaliteitsniveau ‘rood’, met een verslechtering ten opzichte van de huidige situatie. Dit omdat de landelijke trend is dat door vergrijzing en veranderende behoeften in voorzieningen de afstand tot voorzieningen toe zal nemen. De gemeente Aalten heeft geen specifiek beleid dat in gaat op voorzieningen wat de landelijke trend kan keren.

Doorkijk 2040

Hoe de afstand tot voorzieningen zich na 2030 ontwikkelt is afhankelijk van de ontwikkelingen met betrekking tot online winkelen en e-consults. De kans bestaat dat fysieke voorzieningen in aantal afnemen waardoor afstand tot voorzieningen toe kan nemen.

Doorkijk naar deelgebieden

Het is niet bekend hoeveel maatschappelijke basisvoorzieningen in de verschillende kernen aanwezig zijn. Wel is het aannemelijk dat er in de grotere kernen meer voorzieningen zijn.

6.3 Sociaaleconomische positie

Indicatoren en kwaliteitsniveaus

Sociaaleconomische positie	
Status gebruikte informatie	Kwantitatief • SES-WOA-score [CBS, 2024c]
Beschikbare referentiewaarden	Benchmarking de SES-WOA-score ten opzichte van gemeenten met een gelijke stedelijkheid (weinig stedelijk)
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	De SES-WOA-score ligt hoger dan het gemiddelde van gemeenten met een gelijke stedelijkheid (weinig stedelijk), het provinciaal gemiddelde en het landelijk gemiddelde.
Oranje	De SES-WOA-score ligt rond het gemiddelde van gemeenten met een gelijke stedelijkheid (weinig stedelijk), het provinciaal gemiddelde en het landelijk gemiddelde.
Rood	De SES-WOA-score ligt lager dan het gemiddelde van gemeenten met een gelijke stedelijkheid (weinig stedelijk), het provinciaal gemiddelde en het landelijk gemiddelde.

Huidige situatie

De sociaaleconomische positie geeft de positie van een persoon aan in de samenleving. De sociaaleconomische positie kan ook voor de gehele gemeente bepaald worden door de sociaaleconomische positie van de inwoners samen te nemen.

SES-WOA-score

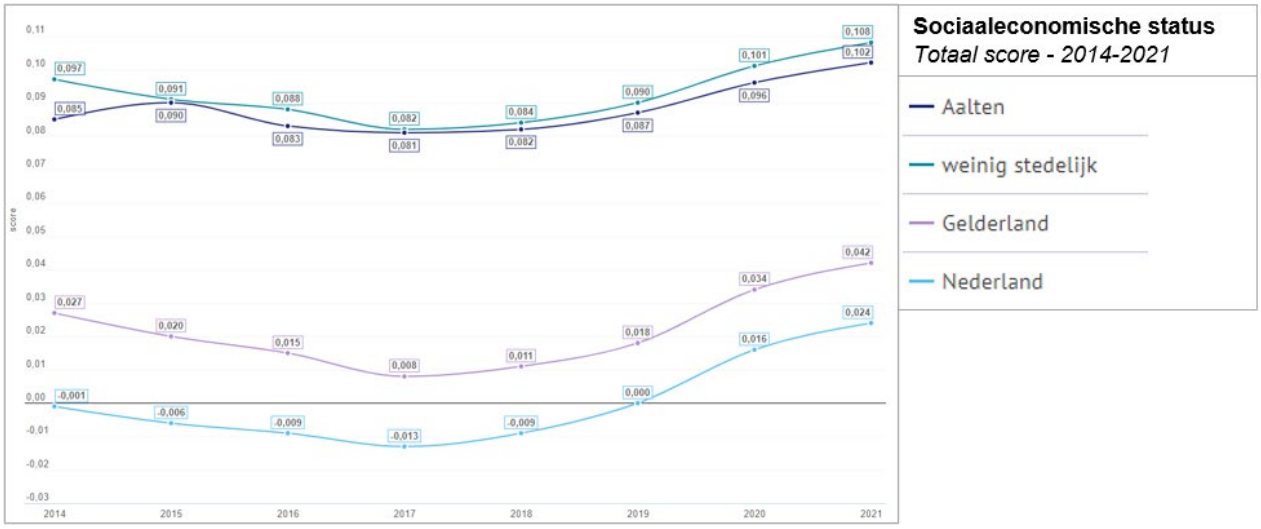
De sociaaleconomische positie wordt bepaald op basis van de financiële welvaart, opleidingsniveau en arbeidsverleden. De score die hieraan wordt gehangen heet de SES-WOA (sociaaleconomische status – welvaart, opleidingsniveau en arbeidsmarktdeelname). Bij een hogere score zijn de inwoners welvarender en/of hoger opgeleid en/of langduriger aan het werk [CBS, 2022b].

Tabel 6-7 laat zien dat de gemeente Aalten lager scoort voor de deelscore opleidingsniveau dan het gemiddelde van weinig stedelijke gemeenten, het provinciaal gemiddelde en het landelijk gemiddelde in 2021. De gemeente Aalten scoort hoger voor de deelscore arbeidsverleden dan het gemiddelde van weinig stedelijke gemeenten, het provinciaal gemiddelde en het landelijk gemiddelde in 2021. De gemeente Aalten scoort voor de deelscore financiële welvaart hoger dan het provinciale en landelijke gemiddelde, maar lager dan het gemiddelde van weinig stedelijke gemeenten. Ook voor de totale score scoort de gemeente Aalten hoger dan het provinciale en landelijke gemiddelde, maar lager dan het gemiddelde van weinig stedelijke gemeenten [CBS, 2024c].

Tabel 6-7 Sociaaleconomische positie per deelscore voor de gemeente Aalten, weinig stedelijke gemeenten, de provincie Gelderland en Nederland in 2021 [CBS, 2024c]

	Gemeente Aalten	Weinig stedelijke gemeenten	Provincie Gelderland	Nederland
Deelscore financiële welvaart	0,048	0,060	0,010	0,000
Deelscore opleidingsniveau	-0,012	-0,001	0,014	0,016
Deelscore arbeidsverleden	0,066	0,049	0,019	0,008
Totaal score	**0,102**	**0,108**	**0,042**	**0,024**

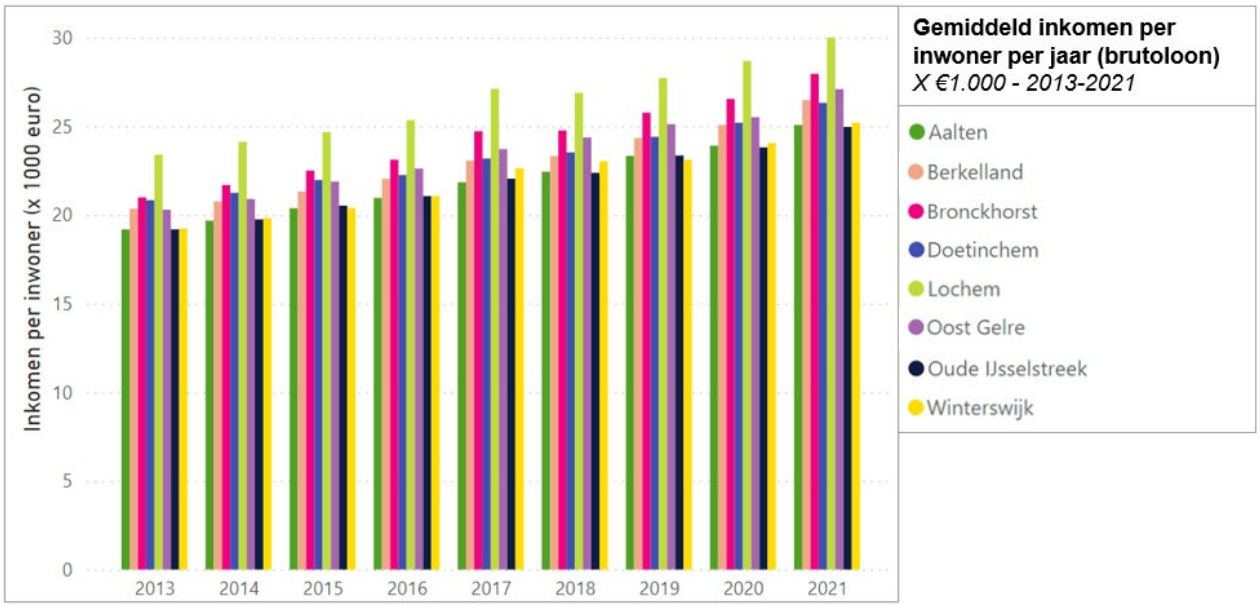
De SES-WOA-score is voor de gemeente Aalten is tussen 2014 en 2021 elk jaar hoger geweest dan het provinciale en landelijke gemiddelde en ligt rond het gemiddelde van weinig stedelijke gemeenten (zie Figuur 6.3). Tussen 2015 en 2017 was de score zelfs licht aan het dalen, maar sinds 2017 is deze gestegen. Deze stijgende trend is ook te zien voor de scores voor weinig stedelijke gemeenten, de gemeente Gelderland en Nederland [CBS, 2024c].

Figuur 6.3: Sociaaleconomische positie voor de gemeente Aalten, weinig stedelijke gemeenten, de provincie Gelderland en Nederland tussen 2014 en 2021 [CBS, 2024c]

Gemiddeld inkomen per inwoner

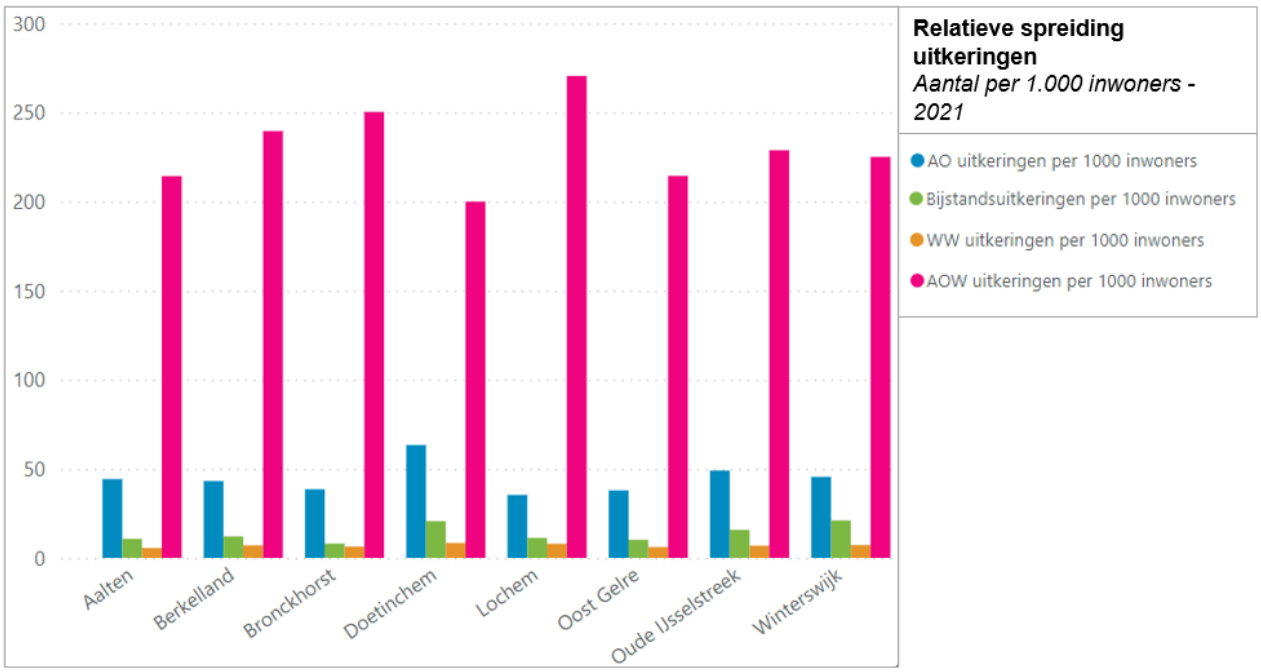
Voor de gemeenten in de regio Gelderland Oost is een vergelijking gemaakt van het gemiddelde inkomen per inwoner per jaar op basis van cijfers van het CBS. In Figuur 6.4 is te zien dat de gemeente Aalten al sinds 2013 hoort bij de gemeenten in Gelderland Oost met een lager gemiddeld inkomen per inwoner, vergelijkbaar met de gemeenten Oude IJsselstreek en Winterswijk. Er is wel een stijgende trend te zien in het gemiddeld inkomen per inwoner, net als bij alle andere gemeenten in Gelderland Oost, maar de gemeente Aalten blijft vergeleken met de andere gemeenten in Gelderland Oost achter [Datalab GO, 2023].

Figuur 6.4: Gemiddeld inkomen per inwoner per jaar (brutoloon) voor de gemeente Aalten en andere gemeenten in Gelderland Oost tussen 2013 en 2021 [Datalab GO, 2023]

Uitkeringen

Voor de gemeenten in de regio Gelderland Oost is ook een vergelijking gemaakt van de relatieve spreiding van uitkeringen bij de gemeenten (gemeten in aantal uitkeringen per 1.000 inwoners) voor 2021. Dit is weergegeven in Figuur 6.5. Hierin is te zien dat er voornamelijk AOW-uitkeringen worden ontvangen door inwoners van alle gemeenten. Daarnaast worden AO-uitkeringen, bijstandsuitkeringen en WW-uitkeringen ontvangen. Qua aantal uitkeringen per 1.000 inwoners zit de gemeente Aalten redelijk in de middenmoot van de gemeenten in Gelderland Oost [Datalab GO, 2023].

Figuur 6.5: Relatieve spreiding uitkeringen (per 1.000 inwoners) voor de gemeente Aalten en andere gemeenten in Gelderland Oost in 2021 [Datalab GO, 2023]

Conclusie
De huidige situatie is beoordeeld met kwaliteitsniveau ‘oranje’, omdat de SES-WOA-score hoger ligt dan het provinciaal gemiddelde en het landelijk gemiddelde, maar lager dan het gemiddelde van gemeenten met een gelijke stedelijkheid (weinig stedelijk).

Autonome ontwikkeling

Gemeentelijk beleid

De gemeente Aalten heeft een Uitvoeringsnota 2023-2027 voor het sociaal domein [Gemeente Aalten, 2023e]. Hierin staat als doel dat inwoners moet kunnen blijven meedoen. Als onderdeel daarvan wil de gemeente Aalten voorkomen dat inwoners in financiële problemen komen of financiële stress ervaren. Samen met onze partners informeert de gemeente iedereen zo goed mogelijk over omgaan met geld.

De gemeente Aalten heeft een plan van aanpak om energiearmoede te bestrijden. Het doel hiervan is om de energiekosten voor huishoudens die te maken hebben met energiearmoede structureel te verlagen. Er wordt ingezet op verschillende maatregelen:

1. Publiciteitscampagne: Energiebesparing;
2. Sociale energiecoaching voor mensen met een laag inkomen;
3. Energiezuinige witgoedregeling;
4. Subsidieregeling isoleren voor woningeigenaren met een laag en modaal inkomen;
5. Klussendienst, en;
6. Borging voor de langere termijn; onderzoek naar Achterhoekse Energiebank.

In 2024 heeft de gemeente Aalten een Visie Financiële bestaanszekerheid opgesteld [Gemeente Aalten, 2024a]. In de visie wordt voorgesteld de ontwikkeling van armoedebeleid naar lokaal bestaanszekerheid beleid in meerdere fasen vorm te geven. De eerste stap is een actualisatie van de bedragen, een vereenvoudiging van de procedures en het tegengaan van niet gebruik, alles op basis van de huidige loon- en prijsontwikkelingen. Een tweede fase is een doorontwikkeling op basis van en met behulp van ervaringsdeskundigen en een uit te voeren minima-effectrapportage. Dat moet leiden tot een lokaal bestaanszekerheidsbeleid in 2026 dat ook gemonitord kan worden door de ervaringsdeskundigen zelf.

Conclusie
De autonome ontwikkeling is beoordeeld met kwaliteitsniveau ‘oranje’, gelijk aan de huidige situatie. Dit omdat de gemeente Aalten geen beleid heeft op het gebied van sociaaleconomische positie.

Doorkijk 2040

Indien de gemeente Aalten geen beleid heeft, is het aannemelijk dat de sociaaleconomische status ook na 2030 een gelijke trend laat zien. In hoeverre dit leidt tot een verandering in kwaliteitsniveau na 2030 en of de gemeente Aalten kan inlopen op andere gemeenten is afhankelijk van het dan vigerende beleid.

Doorkijk naar deelgebieden

Het is niet bekend hoe de sociaaleconomische positie is in de verschillende kernen.

6.4 Naoberschap (maatschappelijke deelname)

Indicatoren en kwaliteitsniveaus

Naoberschap	
Status gebruikte informatie	Kwantitatief • Het percentage inwoners dat vrijwilligerswerk doet [GGD, 2020] • Het percentage mantelzorgers [GGD, 2020] • Het percentage inwoners dat eenzaamheid ervaart [GGD, 2020] • Het percentage inwoners dat lid is van een (sport)vereniging of -club [Kenniscentrum Sport & Bewegen, 2022]
Beschikbare referentiewaarden	Benchmark van het percentage inwoners dat vrijwilligerswerk doet, het percentage mantelzorgers, het percentage inwoners dat eenzaamheid ervaart en het percentage inwoners dat lid is van een (sport)vereniging of -club in vergelijking met het landelijke gemiddelde.
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	Het percentage inwoners dat vrijwilligerswerk doet is in Aalten hoger dan het landelijke gemiddelde **en** het percentage mantelzorgers is in Aalten hoger dan het landelijke gemiddelde **en** het percentage inwoners dat eenzaamheid ervaart is in Aalten lager dan het landelijke gemiddelde **en** het percentage inwoners dat lid is van een (sport)vereniging of -club is in Aalten hoger dan het landelijke gemiddelde.
Oranje	Het percentage inwoners dat vrijwilligerswerk doet is in Aalten vrijwel gelijk aan landelijke gemiddelde **en** het percentage mantelzorgers is in Aalten vrijwel gelijk aan landelijke gemiddelde **en** het percentage inwoners dat eenzaamheid ervaart is in Aalten vrijwel gelijk aan het landelijke gemiddelde **en** het percentage inwoners dat lid is van een (sport)vereniging of -club is in Aalten vrijwel gelijk aan het landelijke gemiddelde.
Rood	Het percentage inwoners dat vrijwilligerswerk doet is in Aalten lager dan het landelijke gemiddelde **en** het percentage mantelzorgers is in Aalten lager dan landelijke gemiddelde **en** het percentage inwoners dat eenzaamheid ervaart is in Aalten hoger dan het landelijke gemiddelde **en** het percentage inwoners dat lid is van een (sport)vereniging of -club is in Aalten lager dan het landelijke gemiddelde.

Huidige situatie

Maatschappelijke participatie houdt in dat inwoners actief meedoen aan het maatschappelijke leven, als leerling, werknemer, ondernemer, vrijwilliger en/of mantelzorger. Mensen met gezondheidsproblemen doen over het algemeen minder mee aan de maatschappij dan gezonde mensen. Ze kunnen bijvoorbeeld niet werken of raken in een sociaal isolement. Andersom kan meedoen aan de maatschappij een positief effect hebben op gezondheid. Dat geldt bijvoorbeeld voor school en werk. Daarnaast hebben sociale contacten een positieve invloed op de gezondheid [RIVM, 2021e].

Onderstaande Tabel 6-8 geeft voor verschillende indicatoren behorende tot maatschappelijke participatie weer welk percentage volwassenen met de desbetreffende indicator te maken heeft. Deze percentages zijn afgezet tegen het gemiddelde van Nederland en, indien beschikbaar, de provincie Gelderland. De uitkomsten uit deze tabel worden vervolgens verder toegelicht.

Vrijwilligerswerk

Vrijwilligerswerk is werk dat men onbetaald en onverplicht doet, voor anderen of voor de samenleving. In de gemeente Aalten is het percentage vrijwilligers hoger dan het landelijk gemiddelde [GGD, 2020].

Eenzaamheid

Eenzaamheid komt in de gemeente Aalten minder vaak voor dan gemiddeld in Nederland [GGD, 2020].

Lidmaatschap (sport)vereniging of -club

In de gemeente Aalten zijn volwassenen vaker lid van een (sport)vereniging of -club dan gemiddeld in Nederland. Dit geldt voor zowel volwassenen tot 65 jaar als volwassenen van 65+ jaar. Volwassenen van 65+ jaar zijn minder vaak lid van een vereniging of club dan volwassenen tot 65 jaar [Kenniscentrum Sport & Bewegen, 2022].

Mantelzorg

Mantelzorg is onbetaalde en vaak langdurige zorg voor zieke familieleden of vrienden. Het percentage volwassenen dat mantelzorg geeft is in Aalten iets hoger dan het landelijk gemiddelde. Het percentage volwassenen in Aalten dat zich tamelijk zwaar belast voelt door het geven van mantelzorg is ook lager [GGD, 2020].

Jeugdigen met jeugdhulp

Jeugdhulp is hulpverlening die bestemd is voor jongeren met problemen, veelal in de vorm van het bieden van bescherming en opvang, of van extra begeleiding en opvoeding. In de gemeente Aalten zijn er gemiddeld minder jeugdigen met jeugdhulp in vergelijking met het provinciaal en landelijk gemiddelde. Alleen het percentage jongeren met jeugdhulp met verblijf is iets hoger dan het gemiddelde in de provincie Gelderland en Nederland [CBS, 2023a]. Er zijn geen gegevens over het percentage jongeren in jeugdreclassering.

Tabel 6-8: Maatschappelijke participatie in de gemeente Aalten ten opzichte van de provincie Gelderland en Nederland in 2020 [GGD, 2020; Kenniscentrum Sport & Bewegen, 2022; CBS, 2023a]

Indicator	Omschrijving	Gemeente Aalten	Provincie Gelderland	Nederland
Vrijwilligerswerk	Percentage volwassenen (18+ jaar)	36,6%	-	25,4%
Eenzaamheid	Percentage volwassenen dat eenzaam is (18+ jaar)	44,1%	-	46,6%
Lidmaatschap (sport)vereniging of -club	Percentage volwassenen dat lid is van een (sport)vereniging of -club (18+ jaar)	31,8%	-	24,0%
	Percentage volwassenen dat lid is van een (sport)vereniging of -club (65+ jaar)	19,4%	-	17,0%
Mantelzorg	Percentage volwassenen dat mantelzorg geeft (18+ jaar)	17,7%	-	13,5%
	Percentage zwaar belaste volwassenen dat mantelzorg geeft (18+ jaar)	6,7%	-	13,5%
Jeugdigen met jeugdhulp	Percentage jongeren met jeugdzorg in natura (in 2023)	10,4%	11,1%	10,6%
	Percentage jongeren met jeugdhulp in natura (in 2023)	10,3%	10,9%	10,4%
	Percentage jongeren met jeugdhulp zonder verblijf (in 2023)	9,9%	10,5%	10,0%
	Percentage jongeren met jeugdhulp met verblijf (in 2023)	1,1%	1,0%	0,9%
	Percentage jongeren in jeugdbescherming (in 2023)	0,8%	1,1%	1,1%
	Percentage jongeren in jeugdreclassering (in 2023)	-	0,3%	0,3%

Conclusie
De huidige situatie is beoordeeld met kwaliteitsniveau ‘groen’, omdat het percentage inwoners dat vrijwilligerswerk doet, het percentage dat mantelzorgers is en het percentage inwoners dat lid is van een (sport)vereniging of -club in Aalten hoger is dan het landelijke gemiddelde en het percentage inwoners dat eenzaamheid ervaart in Aalten lager is dan het landelijke gemiddelde.

Autonome ontwikkeling

Algemene trend

Het aantal ouderen neemt de komende decennia naar verwachting fors toe. Het zwaartepunt van de vergrijzing ligt tussen 2025 en 2040. Met name het aantal oude ouderen zal meer dan verdubbelen. De kloof tussen zorgvraag en beschikbare (mantel)zorg neemt hierdoor dramatisch snel toe. De organisatie van betaalbare zorg en ondersteuning aan ouderen thuis vormt een grote uitdaging voor de toekomst. Als samenleving zullen we tot (creatieve) oplossingsrichtingen moeten komen die vaak buiten de zorg liggen.

Een andere grote uitdaging is om mensen in staat te (blijven) stellen mee te kunnen doen aan de samenleving. Deze wordt steeds complexer, waardoor dit niet vanzelfsprekend is. Er ontstaat sluipenderwijs een tweedeling tussen mensen wel en niet mee kunnen blijven doen. Bepalende factoren zijn hierbij de vaardigheden (bijv. digitaal), de toegankelijkheid van de openbare voorzieningen en het beschikbaar hebben van sociaal, cultureel en economisch kapitaal.

Regionaal beleid

De regio Achterhoek heeft Regioplan aanpak laaggeletterdheid 2020-2024 [Achterhoek, 2020]. De regionale ambitie is om drempels voor inwoners weg te nemen en kansen te creëren. In de Achterhoek kan iedereen die ondersteuning in zijn basisvaardigheden kan gebruiken, moeite heeft met lezen, schrijven en/of rekenen, een passend leertraject volgen. De doelstellingen tot 2024 zijn:

- Iedere inwoner, die tot de doelgroep behoort, moet de kans krijgen om de basisvaardigheden verder te ontwikkelen.
- In de periode 2021 tot en met 2024 hebben 6000* inwoners van de Achterhoek die tot de doelgroep behoren een traject gevolgd om de basisvaardigheden te verbeteren.
- Van het totaal aantal deelnemers aan een taaltraject is minimaal 20% Nederlands sprekend.
- Laaggeletterden ontwikkelen hun basisvaardigheden in de context van wat ze nodig hebben. Dit draagt bij aan een integrale aanpak en leidt tot (meer) financiële zelfredzaamheid, (arbeids-)participatie en gezondheid.
- Maatschappelijke partners zijn bewust van de voorwaarde van voldoende geletterdheid bij de doelgroep om tot betere dienstverlening en meer duurzame resultaten te komen. Zij zetten zich in om laaggeletterdheid bij de doelgroep te herkennen, dit met hen te bespreken en deze mensen te begeleiden naar een passend aanbod om hun basisvaardigheden te verbeteren.
- Het bedrijfsleven maakt de beheersing van basisvaardigheden van NT1-ers op de werkvloer bespreekbaar en geeft de medewerkers gelegenheid tot (bij-)scholing.

Gemeentelijk beleid

De gemeente Aalten heeft een Start Nota Inclusie, waarin als doel staat de diversiteit te vergroten [Gemeente Aalten, 2022b]. In 2022 is uitgezocht wat past in de gemeente Aalten binnen dit thema.

De gemeente Aalten heeft een Uitvoeringsnota 2023-2027 voor het sociaal domein [Gemeente Aalten, 2023e]. De gemeente wil inwoners en organisaties helpen om mantelzorg en vrijwilligerswerk te kunnen blijven doen. Zo moet het makkelijker worden om passend vrijwilligerswerk te vinden, krijgen vrijwilligers meer ondersteuning en worden mantelzorgers.

Conclusie
De autonome ontwikkeling is beoordeeld met kwaliteitsniveau ‘groen’, gelijk aan de huidige situatie. Dit omdat de gemeente Aalten geen beleid heeft op het gebied naoberschap.

Doorkijk 2040
Of en hoe de gemeente Aalten tot aan 2040 beleid ontwikkelt gericht op noaberschap is onbekend.

Doorkijk naar deelgebieden
Het is niet bekend hoe het naoberschap is in de verschillende kernen.

7 Bodem en water

Onderstaande tabel geeft een samenvatting van de beoordeling van de huidige situatie en autonome ontwikkeling voor het thema ‘bodem en water’.

Tabel 7-1: Samenvatting van de kwaliteitsniveaus van de huidige situatie en autonome ontwikkeling binnen het thema ‘bodem en water

Beoordelingsaspect	Huidige situatie	Autonome ontwikkeling
Bodem		=
Grondwater		↘
Oppervlaktewater		=

7.1 Bodem

Indicatoren en kwaliteitsniveaus

Bodem	
Status gebruikte informatie	Kwantitatief en kwalitatief • Bodemdaling • Stabiliteit en draagkracht bodem • Bodemkwaliteit • Bodemverontreiniging
Beschikbare referentiewaarden	Expert judgement op basis van bodemdaling, bodemkwaliteit en bodemverontreiniging
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	Er is geen sprake van bodemdaling, er is voornamelijk sprake van kwaliteitsklasse/zone landbouw/natuur, er zijn vrijwel geen bodemverontreinigingen
Oranje	De bodemdaling beperkt zich tot het buitengebied, er is voornamelijk sprake van kwaliteitsklasse/zone wonen, er zijn meerdere bodemverontreinigingen
Rood	Er is sprake van bodemdaling in stedelijk gebied, er is voornamelijk sprake van kwaliteitsklasse/zone industrie, er zijn veel bodemverontreinigingen

Huidige situatie

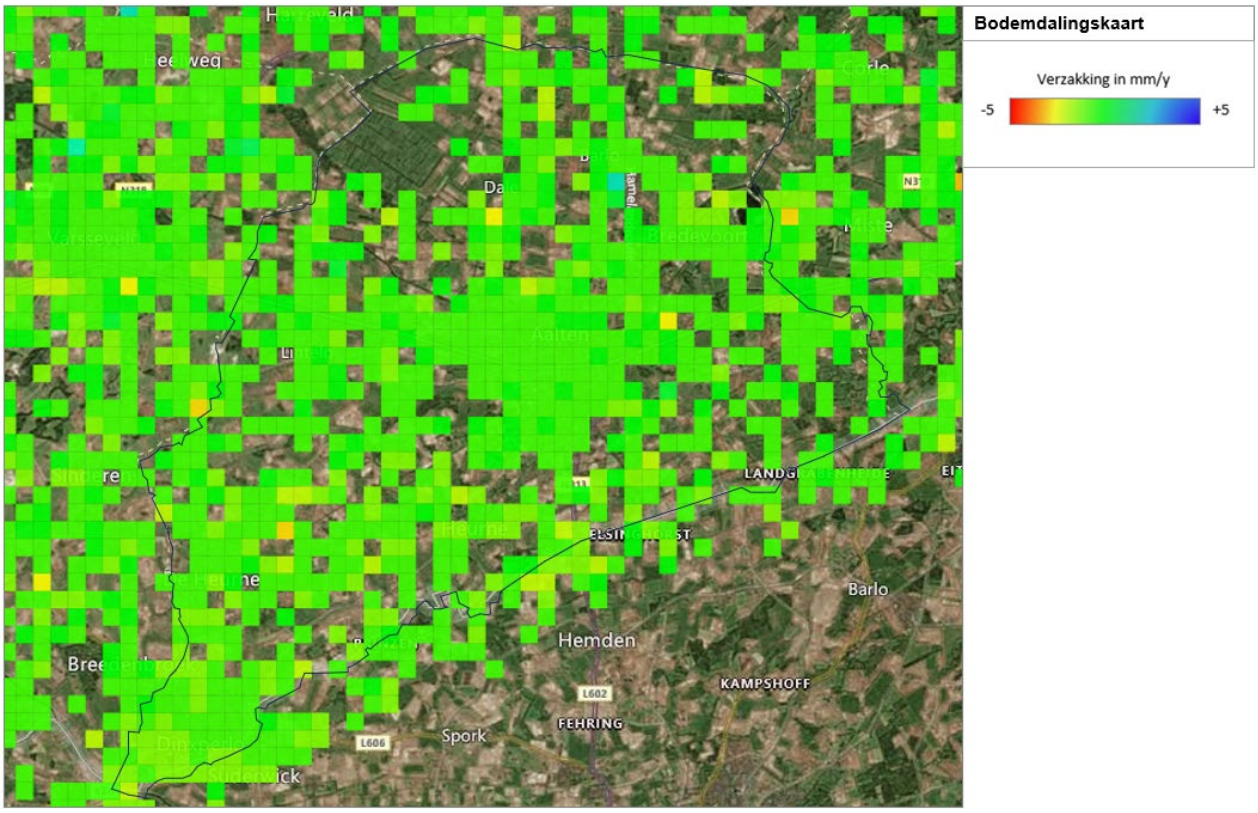
Bodemdaling

Bodemdaling ontstaat door krimp van klei, oxidatie en samendrukken van (slappe) veengrond wat leidt tot volumeverlies en is voornamelijk in gebieden met klei en veen in de ondergrond een probleem. Bodemdaling heeft een duidelijke relatie met klimaatverandering en kan voor schade zorgen aan infrastructuur en gebouwen [Kennisportaal Klimaatadaptatie, 2020].

De ondergrond van Aalten bestaat met name uit zand. In Figuur 7.1 is de huidige bewegingssnelheid van verzakking in de gemeente Aalten weergegeven. In Aalten is vrijwel geen sprake van verzakking (groen betekend circa 0 millimeter per jaar verzakking). Dit komt door de zandige ondergrond.

Stabiliteit en draagkracht bodem

De draagkracht van de bodem is het vermogen om gewicht te dragen. De draagkracht bepaalt de stabiliteit van de bodem. De ondergrond van Aalten bestaat met name uit zand. De draagkracht en stabiliteit van zandige ondergrond is goed [IPLO, 2024c].

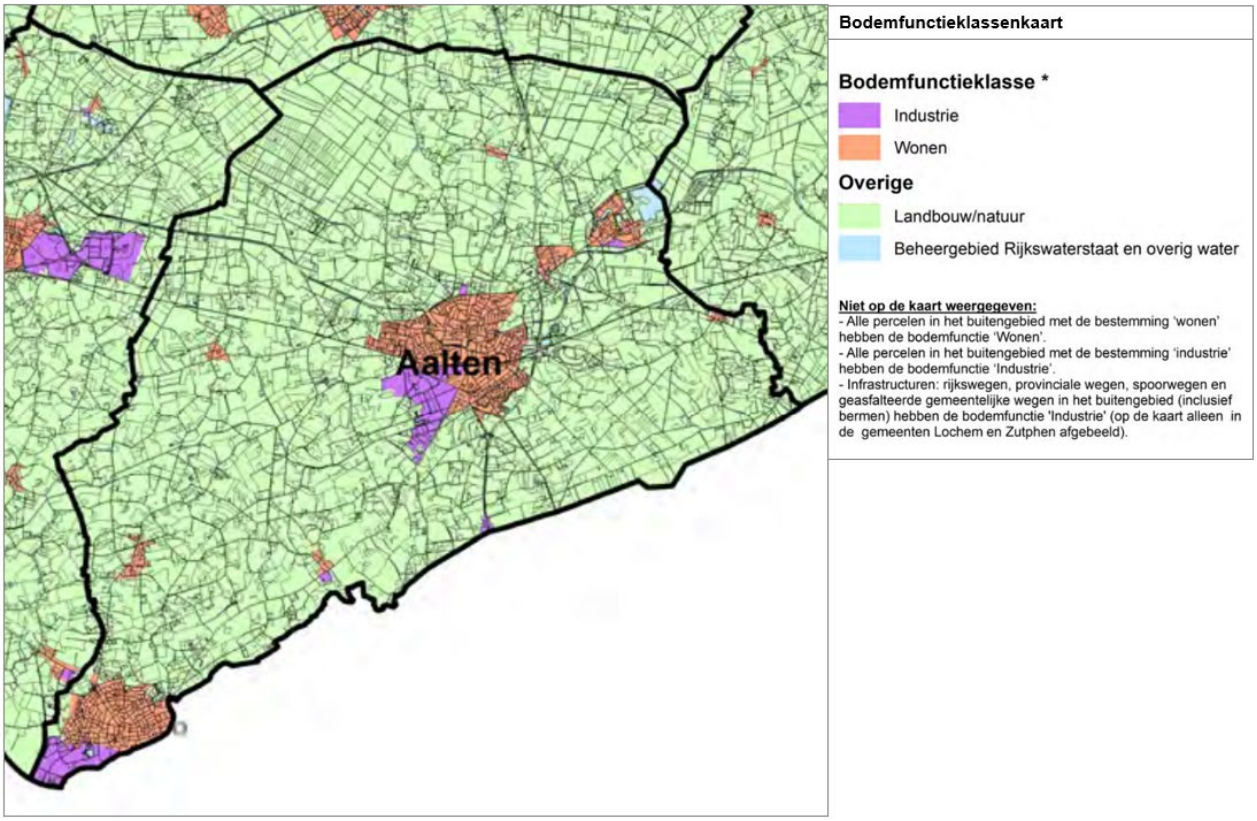
Figuur 7.1: Bodemdaling in de gemeente Aalten in mm per jaar [SkyGeo, 2020]

Bodemkwaliteit

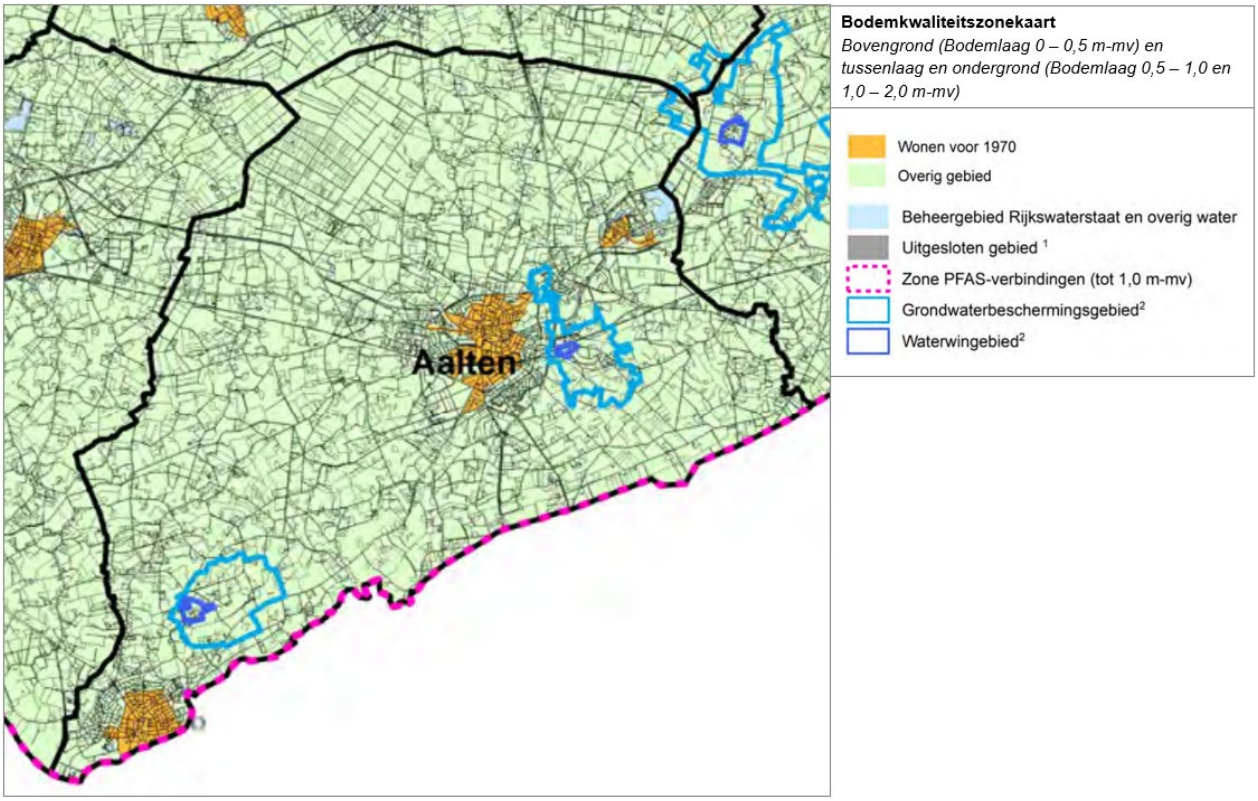
Door de regio Achterhoek is in 2021 een Nota Bodembeheer vastgesteld. Het doel van deze nota is duurzaam en efficiënt grondstromenbeleid. Dat wil zeggen: een balans tussen bescherming van de bodemkwaliteit voor mens en milieu, én gebruik van de bodem voor maatschappelijke ontwikkelingen zoals woningbouw of aanleg van wegen. Om dit te faciliteren is een bodemfunctieklassen- bodemkwaliteitskaart opgesteld.

De bodemfunctieklassen- en bodemkwaliteitskaart zijn de instrumenten bij de uitvoering van het duurzame en efficiënte grondstromenbeleid. Op de bodemfunctieklassenkaart zijn de functies ‘wonen’ en ‘industrie’ weergegeven. Ook is overig landgebruik zoals landbouw, natuur en oppervlaktewater op de kaart weergegeven. De bodemkwaliteitskaart geeft voor de gemeenten de te verwachten chemische bodemkwaliteit aan van voor bodemverontreiniging niet-verdachte locaties voor de bodemlaag vanaf het maaiveld tot en met 2 meter diepte [Regio Achterhoek, 2021].

In Figuur 7.2 is de bodemfunctieklassenkaart van de gemeente Aalten weergegeven. Logischerwijs is in een groot deel van de gemeente sprake van klasse ‘landbouw/natuur’. De kernen hebben de klasse ‘wonen’ en de bedrijventerreinen hebben de klasse ‘industrie’. In Figuur 7.3 is de bodemkwaliteitszonekaart van de gemeente Aalten weergegeven. Hieruit blijkt dat in een groot deel van de gemeente sprake van zone ‘overig gebied’. De kernen van Aalten, Bredevoort en Dinxperlo zijn aangewezen als zone ‘wonen voor 1970’. Nergens in Aalten is sprake van een bodemkwaliteitszone industrie.

Figuur 7.2: Bodemfunctieklassenkaart regio Achterhoek, ingezoomd op Aalten [Regio Achterhoek, 2021]

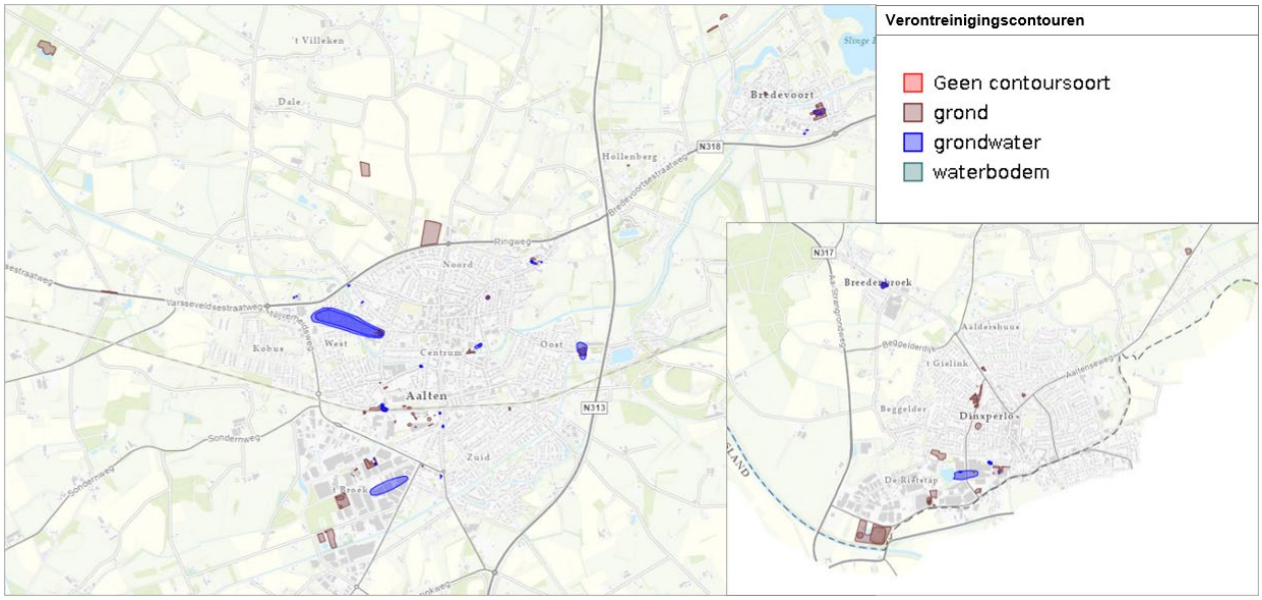

Figuur 7.3: Bodemkwaliteitszonekaart regio Achterhoek, ingezoomd op Aalten [Regio Achterhoek, 2021]

Bodemverontreiniging

Bodemverontreiniging kan mogelijk gezondheidsrisico's veroorzaken, de exacte risico's van bodemverontreiniging hangen af van de mate van blootstelling aan de verontreiniging. Voor verontreinigingen die ontstaan zijn na 1 januari 1987 geldt dat de verontreiniging volledig weggenomen of ongedaan gemaakt moet worden. Bij een voorval waardoor er verontreiniging ontstaat moet de veroorzaker de bodem zo snel mogelijk saneren. Bij het achterblijven van (rest-)verontreinigingen na een sanering geldt een nazorgplicht.

In Figuur 7.4 zijn de verontreinigingscontouren in de kernen Aalten, Bredevoort en Dinxperlo weergegeven. Op een aantal locaties zijn verontreinigingen bekend. Het gaat om voormalige stortplaatsen, locaties waar voormalig verontreinigende activiteiten hebben plaatsgevonden of locaties waar verontreinigingen met asbest bekend zijn.

Figuur 7.4: Verontreinigingscontouren in de kernen Aalten, Bredevoort en Dinxperlo [SWECO, 2020]

Conclusie

De huidige situatie is beoordeeld met kwaliteitsniveau 'oranje', omdat er een aantal bodemverontreinigingen bekend zijn in alle kernen. Er geen sprake is van bodemdaling en er voornamelijk sprake is van kwaliteitsklasse/zone landbouw/natuur.

Autonome ontwikkeling

In november 2022 is er vanuit het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat een Kamerbrief Water en Bodem Sturend gepubliceerd. Daarin maakte het kabinet 33 structurerende keuzes die richting geven aan beleid om het water- en bodemsysteem meer sturend te maken. De processen van bodemdaling, zeespiegelstijging en extremer weer kunnen we niet beheersen. In plaats van ons land en water aan te passen aan ons en onze wensen, is het daarom nodig dat wij ons gaan aanpassen aan de grenzen van bodem en water.

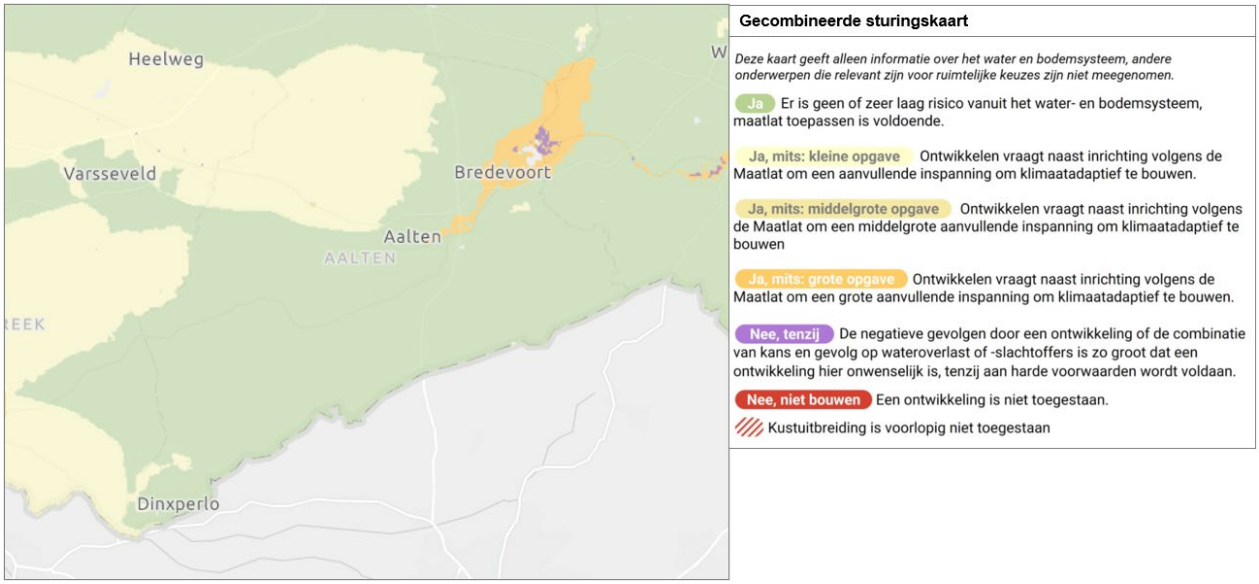
De structurerende keuzes voor bodem zijn:

1. Versterken van de regie op de inrichting van de ondergrond
2. Streven om bij verstedelijking en infrastructuur zo efficiënt mogelijk gebruik te maken van ruimte. De bodem wordt zo min mogelijk afgedekt en hersteld waar mogelijk.

3. Sturen in bestaand bebouwd gebied op vermindering van onnodige bodemafdekking en herstellen van de bodem inzetten op stedelijk groen.
4. Behouden van de toekomstige waardevolle landbouwgronden door maatregelen uit te werken voor het beheer van landbouwgronden op het gebied van materieel, nutriënten, gewasbeschermingsmiddelen etc.
5. Bodemverstoring door ontgraving tegengaan en hoogwaardige grond hergebruiken om de gezonde en vitale bodems te behouden.
6. Herijken van de aanpak van bestaande en diffuse bodemverontreiniging.

Uit de Kamerbrief Water en Bodem Sturend volgt ook dat bij alle projecten waar na 1 januari 2025 een Omgevingsplan wordt vastgesteld, het 'ruimtelijk afwegingskader klimaatadaptieve gebouwde omgeving' dient te wordt gebruikt. Het ruimtelijk afwegingskader is een beslissingsondersteunend instrument voor gemeenten, waterschappen en provincies. Het helpt om bij locatiekeuzes voor nieuwe woningbouw, werklocaties, publieke gebouwen of industriegebieden een goede afweging te maken vanuit het water- en bodemsysteem. Het ruimtelijk afwegingskader gaat over de onderwerpen waterveiligheid, wateroverlast, bodemdaling en de beschikbaarheid van drinkwater [Ruimtelijk afwegingskader klimaatadaptieve gebouwde omgeving, 2024].

Het rijk heeft hiervoor een gecombineerde sturingskaart opgesteld (zie Figuur 7.5) die een samenvattend beeld geeft van waar er in Nederland goed gebouwd kan worden, waar er een opgave is vanuit het water- en bodemsysteem, en waar het niet verstandig is om te bouwen. Hieruit valt op te maken dat er in het overgrote deel van Aalten geen of zeer laag risico bestaan vanuit het water- en bodemsysteem. Het toepassen van de 'maatlat groene klimaatadaptieve gebouwde omgeving' [Kennisportaal Klimaatadaptatie, 2023] is in deze gebieden voldoende. Bij Bredevoort en Dale is naast het volgen van de maatlat ook een aanvullende inspanning nodig om klimaatadaptief te bouwen.

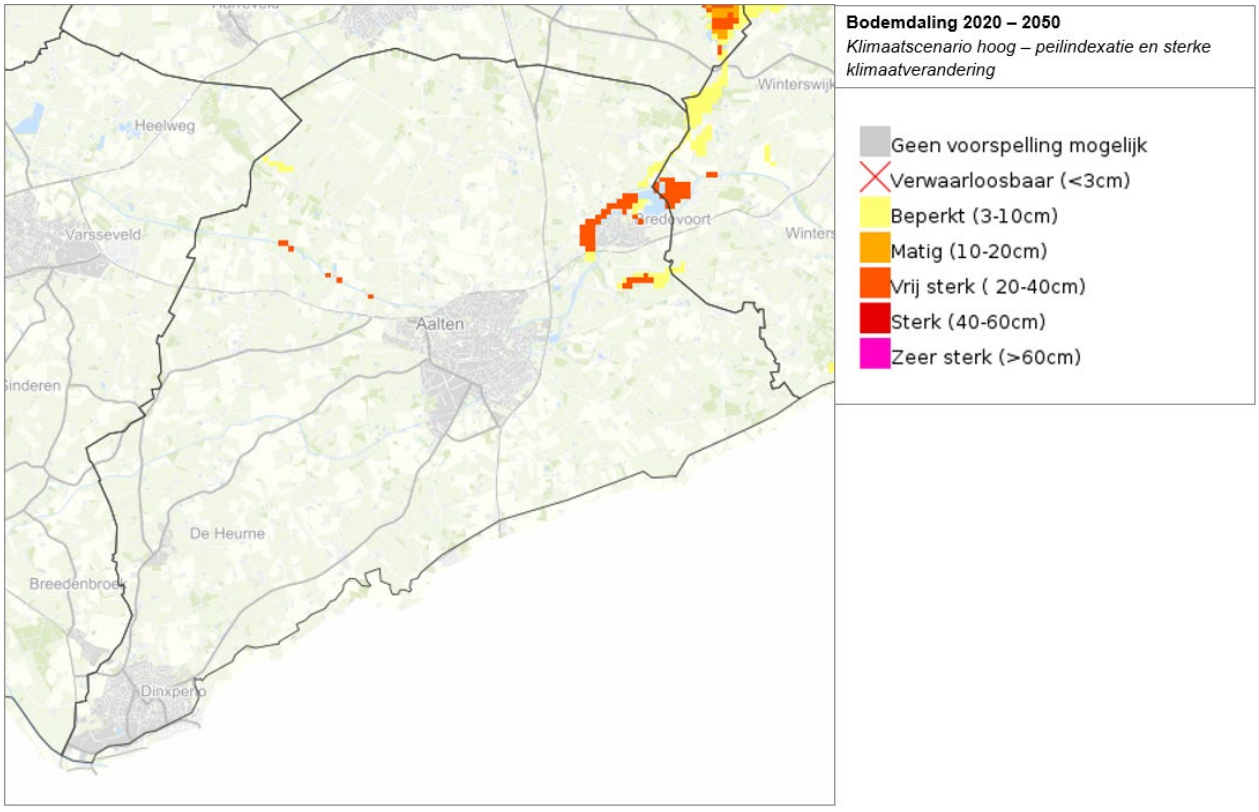

Figuur 7.5: Gecombineerde sturingskaart voor Water en Bodem sturend: het ruimtelijk afwegingskader [Ruimtelijk afwegingskader klimaatadaptieve gebouwde omgeving, 2024]

Bodemdaling, stabiliteit en draagkracht

In Figuur 7.6 is de bodemdaling tussen 2020 en 2050 volgens het hoge scenario met sterke klimaatverandering weergegeven. De verwachting is dat rondom de kern Bredevoort sprake zal zijn van vrij sterke bodemdaling (20-40 cm). Dit komt omdat daar zwakkleiigveen de bovenste bodemlaag vormt. 2030 is het referentiejaar voor de autonome situatie. Het is aannemelijk dat tot 2030 bodemdaling plaatsvindt

rondom Bredevoort (op de plekken waar zwakkleiigveen ligt), maar de bodemdaling zal meer gering zijn dan 20-40 cm. Op deze plekken bevinden zich enkele panden.

Figuur 7.6: Bodemdalingskaart 2020-2050 met het hoge klimaatscenario [Deltares, WenR & TNO, 2021]

Bodemkwaliteit en bodemverontreiniging

De Nota Bodembeheer regio Achterhoek 2021 geeft regels en richtlijnen voor iedereen die bij het voorbereiden van projecten of het uitvoeren van bodemwerken rekening moet houden met de kwaliteit van de bodem. Deze nota bodembeheer is bedoeld voor professionele partijen.

De Omgevingswet richt zich op het duurzaam en efficiënt beheren en gebruiken van de bodem en de ondergrond. Met de Nota Bodembeheer wordt hierop ingespeeld. Door op regionaal niveau te kijken, vinden grondstromen soepeler en dus efficiënter hun weg. Dit levert bijkomstige voordelen op: minder transport (winst voor milieu), bijdragen aan de circulaire economie en verbeteren van de omgevingskwaliteit [Regio Achterhoek, 2021].

Tijdens bouwwerkzaamheden kunnen nog niet geïdentificeerde verontreinigingen naar voren komen. In dat geval zullen deze verontreinigingen gesaneerd moeten worden. Voor verontreinigingen die ontstaan zijn na 1 januari 1987 geldt dat de verontreiniging volledig weggenomen of ongedaan gemaakt moet worden. De mate van bodemverontreiniging kan dus niet verslechteren.

Daarnaast zal het ruimtegebruik in en boven de grond verder intensiveren. Dit komt onder andere door nieuwe functies die worden toegevoegd aan de bodem zoals ondergrondse bouwwerken maar ook bodemenergiesystemen en mogelijk ook de opslag van CO_2. Intensiever ruimtegebruik biedt uitdagingen gezien de bestaande verontreinigingscontouren.

Conclusie
De autonome ontwikkeling is beoordeeld met kwaliteitsniveau ‘oranje’, met gelijkblijvende trend ten opzichte van de huidige situatie. Enerzijds zal er bij een klein deel van de gemeente bodemdaling plaatsvinden rondom Bredevoort, wat effect kan hebben op enkele panden. Anderzijds kan de bodemkwaliteit verbeteren door een regionale benadering voor grondstromen en eventuele sanering van verontreiniging bij bouwprojecten.

Doorkijk 2040
Richting 2040 zal de bodemdaling verder toenemen, op de locaties zoals aangegeven in Figuur 7.6. Het aspect bodemdaling zal richting 2040 dus verslechteren (negatieve trend).

Doorkijk naar deelgebieden
In het deelgebied Bredevoort is sprake van autonome bodemdaling. In de andere deelgebieden speelt dit probleem niet. In de deelgebieden kern Aalten, centrumgebied Aalten, kern Dinxperlo, bedrijventerreinen Aalten en Dinxperlo en Bredevoort zijn verontreinigingscontouren bekend, waar rekening mee gehouden moet worden bij ruimtelijke ontwikkelingen.

7.2 Grondwater

Indicatoren en kwaliteitsniveaus

Grondwater	
Status gebruikte informatie	Kwalitatief • Gemiddelde laagste en hoogste grondwaterstand (GLG/GHG) ten opzichte van maaiveld • Kwaliteit grondwater • Grondwaterbeschermingsgebieden
Beschikbare referentiewaarden	Expert judgement op basis van grondwaterstanden (GHG/GLG) en de kwaliteit van het grondwater (mate van kwel en verzilting)
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	De gemiddelde grondwaterstand in het bebouwde gebied ligt overal of bijna overal tussen de -0,6m-mv (GHG) en -1,5m-mv (GLG), de kwaliteit van het grondwater is goed (er is geen sprake van verzilting)
Oranje	De gemiddelde grondwaterstand in het bebouwde gebied ligt voor een deel tussen de -0,6m-mv (GHG) en -1,5m-mv (GLG), de kwaliteit van het grondwater is matig (er is in een deel van de gemeente sprake van verzilting)
Rood	De gemiddelde grondwaterstand in het bebouwde gebied ligt vrijwel nergens tussen de -0,6m-mv (GHG) en -1,5m-mv (GLG), de kwaliteit van het grondwater is slecht (er is vrijwel overal sprake van verzilting)

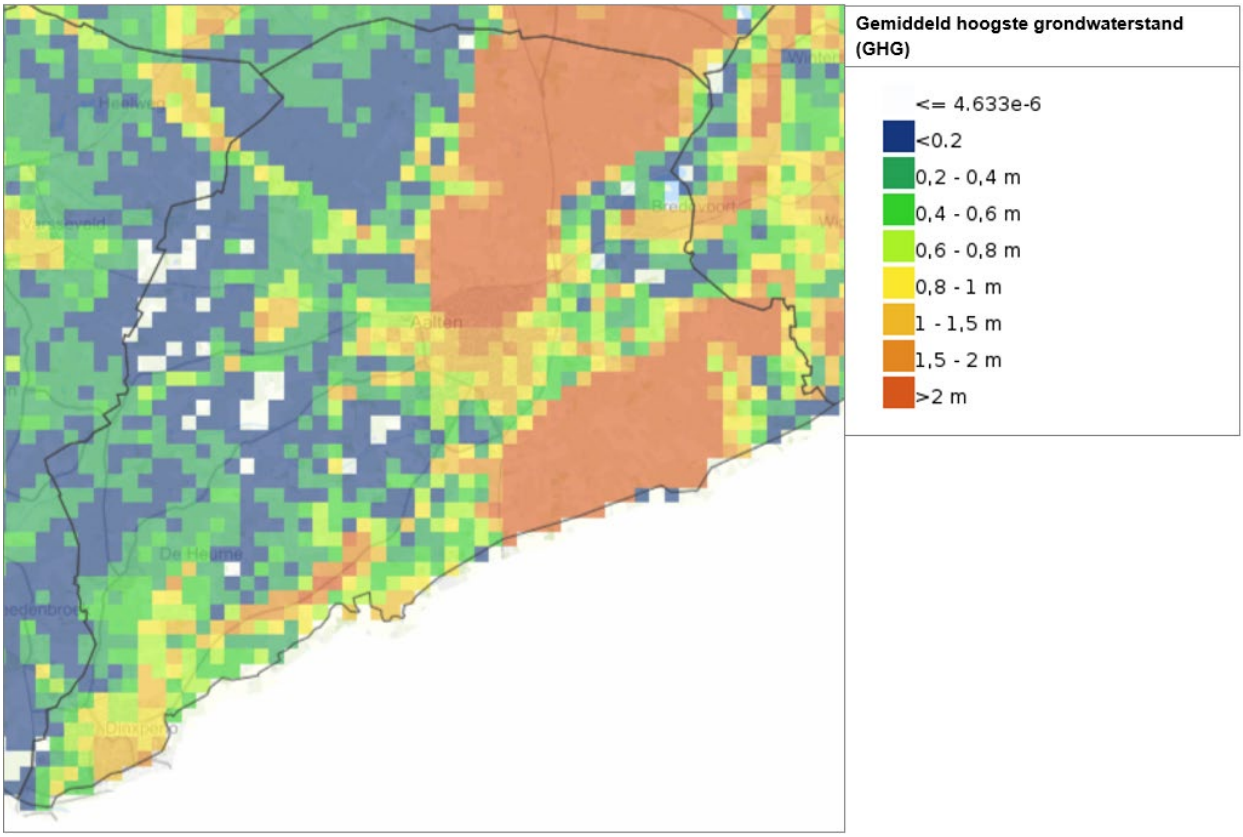
Huidige situatie

Grondwaterstand

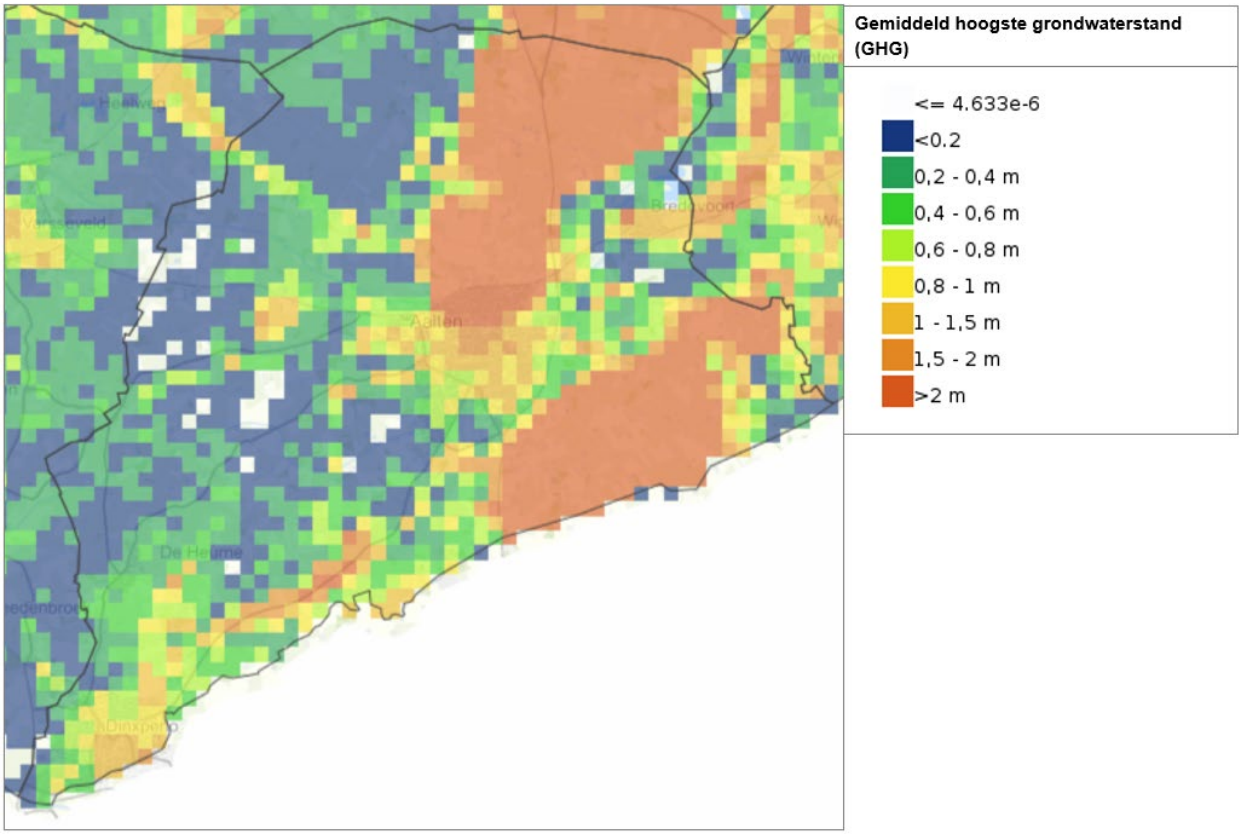
Grondwater is het water dat zich in de grond bevindt. De hoogte van het grondwater wordt de grondwaterstand genoemd. Als de grondwaterstand niet optimaal is kan er sprake zijn van grondwateroverlast of grondwateronderlast. Bij grondwateroverlast ligt de grondwaterstand te hoog, dit kan leiden tot overlast en schade in de vorm van natte kelders en kruipruimten. Overlast kan veroorzaakt worden door een natuurlijke oorzaak zoals extreme neerslag of de samenstelling van de bodem maar ook de mens kan overlast veroorzaken, bijvoorbeeld door infiltratievoorzieningen, lekkende van riolering of niet waterdichte kelders [IPLO, 2024a]. Bij grondwateronderlast is er sprake van een te lage grondwaterstand. Dit heeft gevolgen voor funderingen van gebouwen en kan leiden tot bijvoorbeeld paalrot en verzakkingen van gebouwen [Waternet, 2020].

Een grondwaterstand tussen de 0,6 meter en 1,5 meter onder het maaiveld wordt als een optimum gezien in het bebouwde gebied (expert judgement Royal HaskoningDHV). Boven de 0,6 meter is er verhoogd risico op het onderlopen van kelders of kruipruimtes, onder de 1,5 meter is er risico op het droogvallen van paalfunderingen.

De grondwaterstanden worden weergeven in Gemiddelde Hoogste Grondwaterstand (GHG) en de Gemiddelde Laagste Grondwaterstand (GLG). De grondwaterstanden (GHG en GLG) in de gemeente Aalten zijn weergeven in Figuur 7.7 en Figuur 7.8. Uit Figuur 7.7 kan afgeleid worden dat de GHG in Aalten dieper dan twee meter is op de hoger gelegen delen. In de lagergelegen delen is de GHG hoger (dichter bij het maaiveld). Bij veel van deze lagergelegen delen ligt de GHG zelf minder dan 2 meter onder het maaiveld. Uit Figuur 7.8 kan afgeleid worden dat de GLG ook voornamelijk tussen de 1 en dieper dan 2 meter ligt. De ligging op het Oost-Nederlands plateau als natuurlijk infiltratiegebied en het bijhorend dekzandlandschap zorgen van nature al voor lage grondwaterstanden, wat de kwetsbaarheid voor droogtegevoeligheid vergroot.

Figuur 7.7: Gemiddeld Hoogste Grondwaterstand in de gemeente Aalten [Nationaal Water Model, 2019]

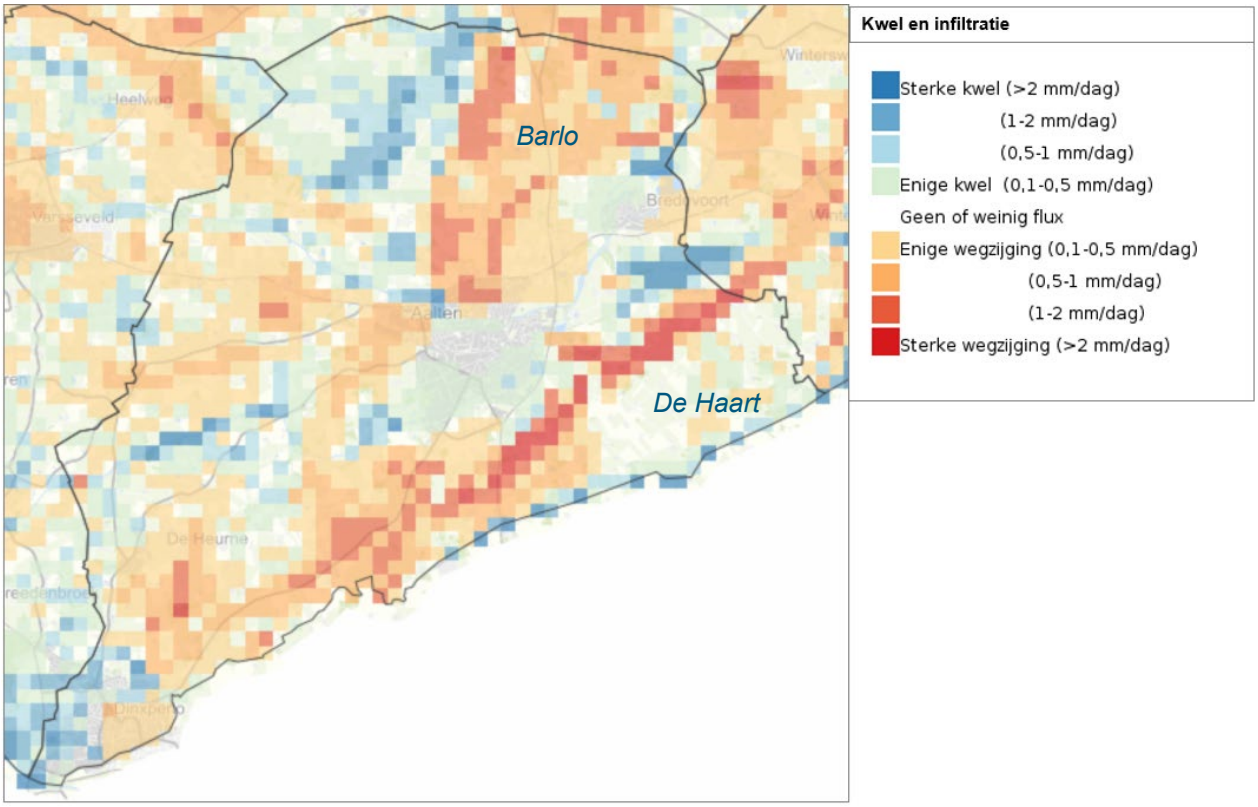

Figuur 7.8: Gemiddeld Laagste Grondwaterstand in de gemeente Aalten [Nationaal Water Model, 2019]

Kwaliteit grondwater

Uittreden van grondwater heet kwel. Kwel beperkt zich doorgaans tot diepe polders en de lage randen van heuvels, duinen en plateaus. Het stroomt daar naartoe vanuit hoger gelegen gebieden, waar water in de grond infiltreert. Hoogteverschillen en de bodemopbouw zorgen voor een wisselwerking tussen kwel en infiltratie. Door menselijk ingrijpen kan de 'flux' tussen kwel en infiltratie veranderen, bijvoorbeeld door grondwaterwinningen. Kwel kan nadelig zijn voor de kwaliteit van oppervlaktewater, bijvoorbeeld door zout en nutriënten. Maar kwel kan ook van zeer goede kwaliteit zijn. In Figuur 7.9 is de mate van kwel en infiltratie in de gemeente Aalten weergegeven. Met name bij De Haart en Barlo is sprake van infiltratie, omdat het regenwater hier instroomt vanaf de hoger gelegen gebieden.

Als zoute kwel via de bodem verplaatst is er sprake van verzilting. In de Achterhoek en in Aalten is sprake van verzilting, zie Figuur 7.10. Verzilting is slecht voor de natuur en de landbouw, want planten en gewassen hebben zoet water nodig om te groeien. Zout water is ook een probleem bij het winnen van drinkwater.

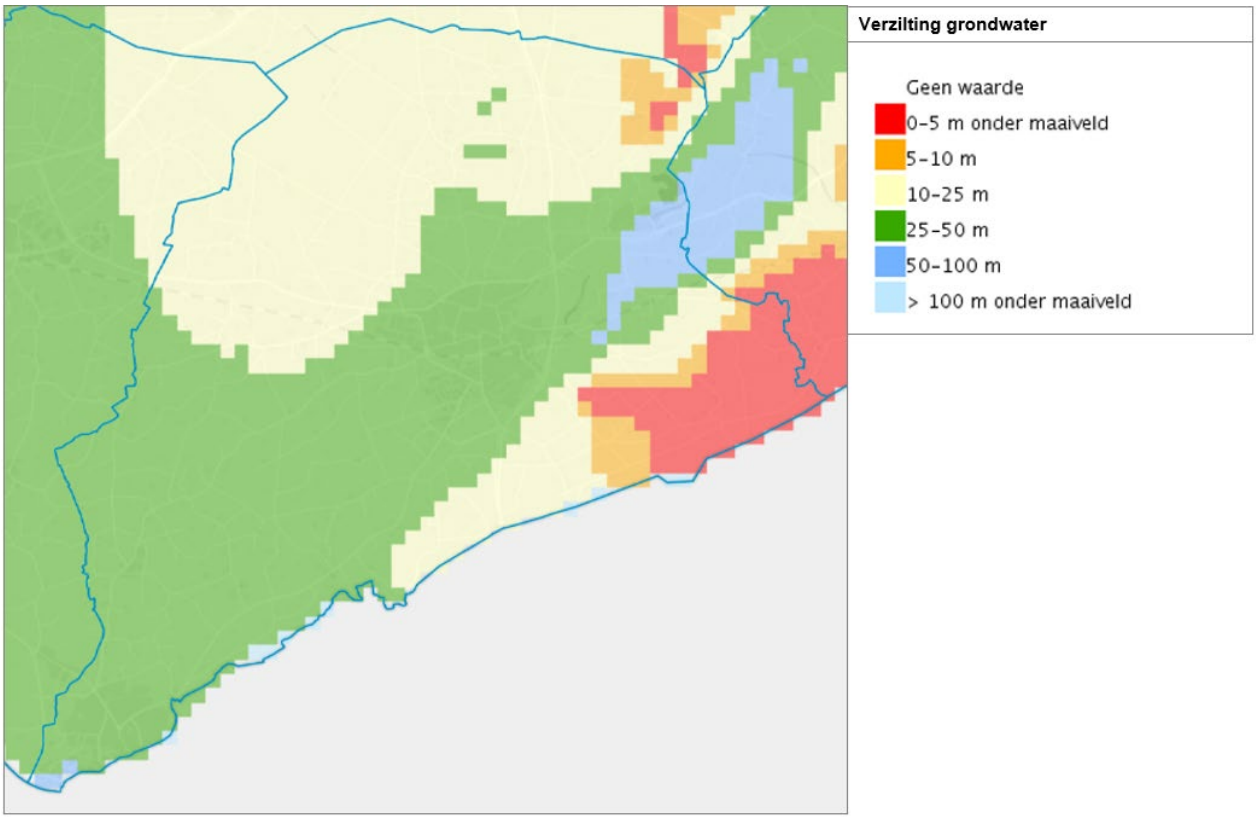

Figuur 7.9: Kwel en infiltratie van grondwater in de gemeente Aalten [Nationaal Water Model, 2016]

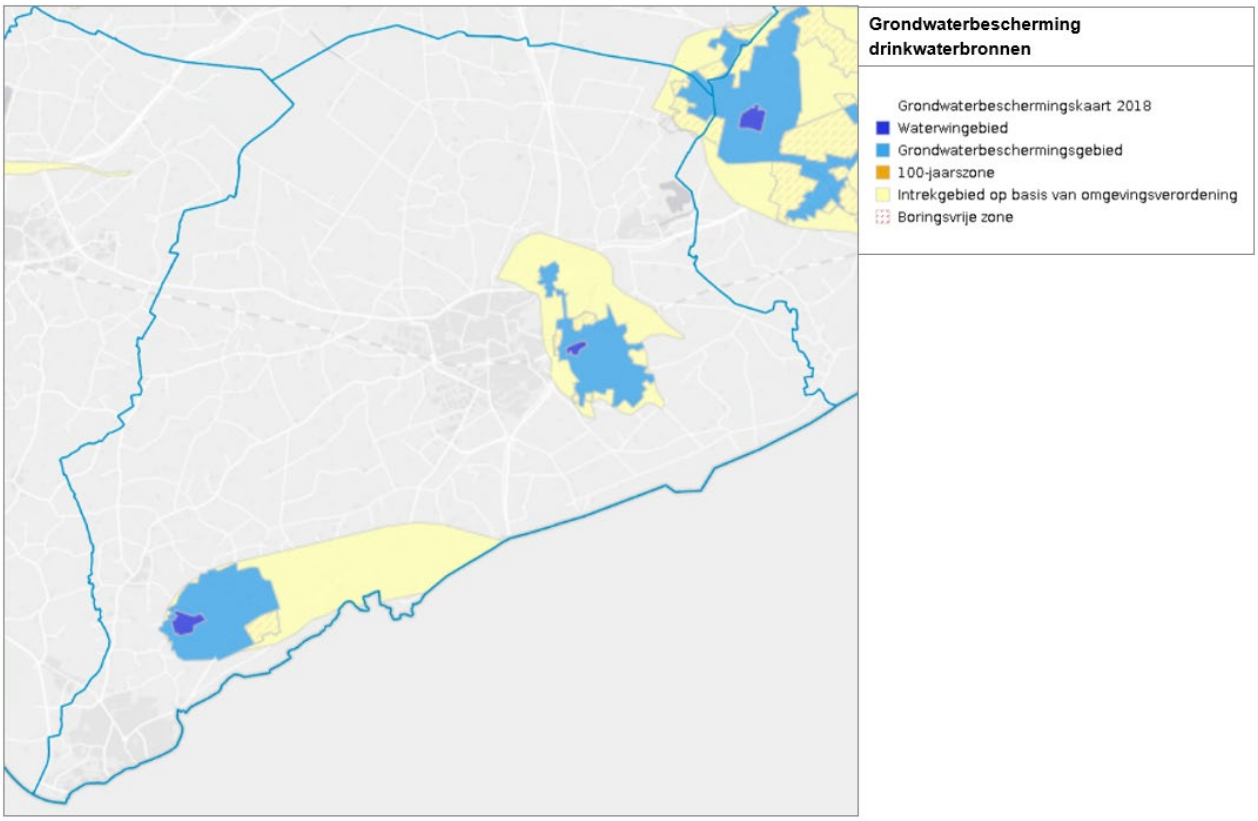
Grondwaterbeschermingsgebieden

Grondwater is de belangrijkste grondstof voor ons drinkwater. Om het grondwater te beschermen en verontreiniging te voorkomen wijzen de provincies beschermingszones aan (waterwingebied, grondwaterbeschermingsgebied en/of boringsvrije zone). In de beschermingszones worden beperkingen gesteld aan de menselijke activiteiten om zo de kans op verontreiniging van het grondwater te voorkomen.

Zoals te zien in Figuur 7.11 liggen er in de gemeente Aalten twee waterwingebieden: 't Loohuis en Dinxperlo. Deze waterwingebieden zijn omgeven door een grondwaterbeschermingsgebied. Daarnaast ligt er in het noordoosten van Aalten een grondwaterbeschermingsgebied van waterwingebied Corle. De grondwaterbeschermingsgebieden en de boringsvrije zones kunnen ruimtelijke ontwikkelingen en toepassingen van Warmte Koude Opslag bemoeilijken.

Figuur 7.10: Verzilting van grondwater in de gemeente Aalten [Deltares, 2015]

Figuur 7.11: Grondwaterbeschermingskaart drinkwaterbronnen in de gemeente Aalten [RIVM, 2024b]

Conclusie
De huidige situatie is beoordeeld met kwaliteitsniveau ‘rood’, omdat de gemiddelde grondwaterstand (GLG en GHG) in het bebouwde gebied veelal onder de -1,5m-mv ligt. De kwaliteit van het grondwater is matig slecht (er is in een groot deel van de gemeente sprake van verzilting).

Autonome ontwikkeling
In november 2022 is er vanuit het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat een Kamerbrief Water en Bodem Sturend gepubliceerd. Daarin maakte het kabinet 33 structurerende keuzes die richting geven aan beleid om het water- en bodemsysteem meer sturend te maken. De processen van bodemdaling, zeespiegelstijging en extremer weer kunnen we niet beheersen. In plaats van ons land en water aan te passen aan ons en onze wensen, is het daarom nodig dat wij ons gaan aanpassen aan de grenzen van bodem en water.

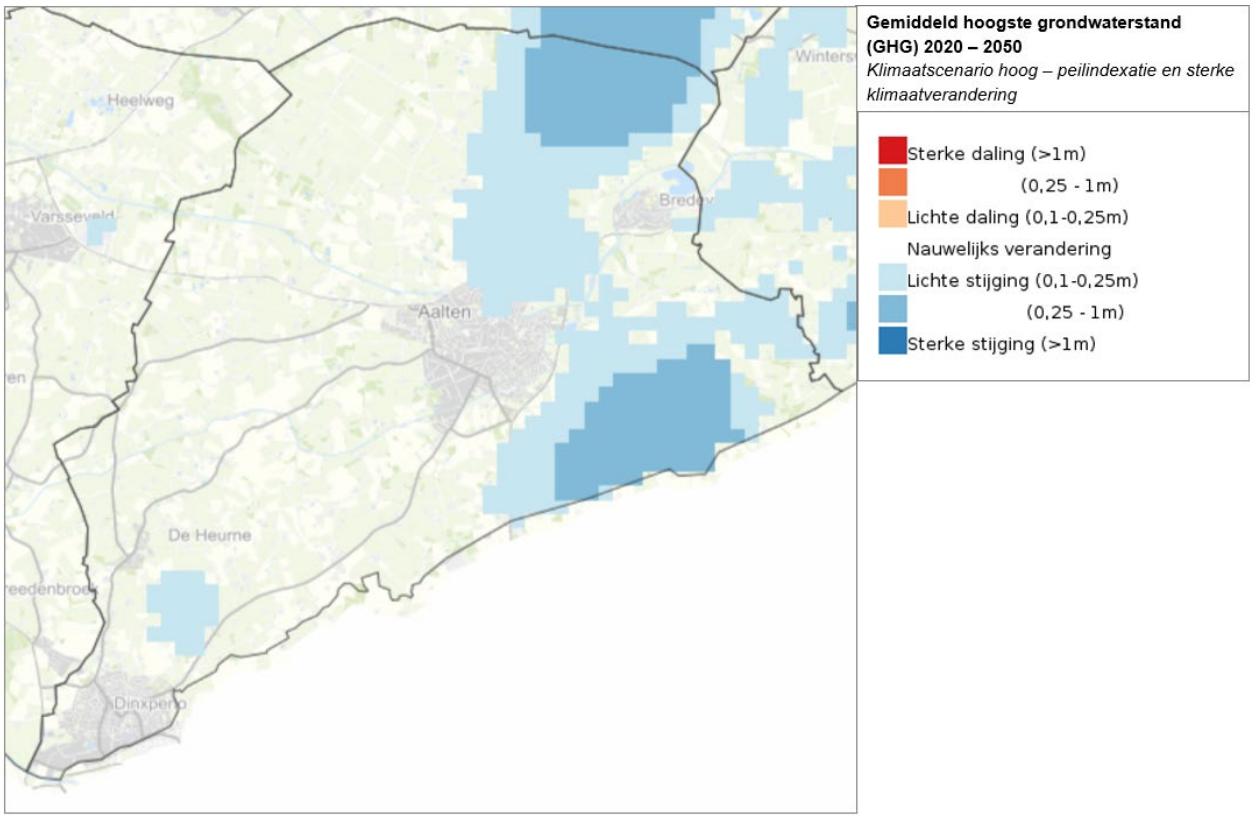
De relevante structurerende keuzes voor voldoende water zijn:
1. Op basis van het huidige klimaatscenario, is de ambitie voor het hoofdwatersysteem om weerbaar te zijn tegen een droogte, die bij een scenario van grote klimaatverandering en sterke groei van economie en bevolking gemiddeld eens in de 20 jaar voorkomt.
2. De omvang van alle grondwateronttrekkingen wordt in beeld gebracht om toe te werken naar een robuust
3. Werken aan nieuwe en diverse drinkwaterbronnen voor voldoende drinkwaterbronnen van voldoende kwaliteit.

De relevante structurerende keuzes voor hoge zandgronden zijn:
1. Water langer vasthouden en minder snel afvoeren om de sponswerking van de bodem te herstellen en een robuust grondwatersysteem te bereiken.
2. Verhogen van de grondwaterpeilen met mogelijk 10 cm tot 50 cm. Daardoor wordt op de hoge zandgronden verdroging bestreden.
3. In de gebiedsprocessen inzetten op grootschalig herstel van beekdalen op zandgronden voor het verbeteren van de waterkwaliteit.
4. Beperken van de grondwateronttrekkingen rond Natura 2000-gebieden.

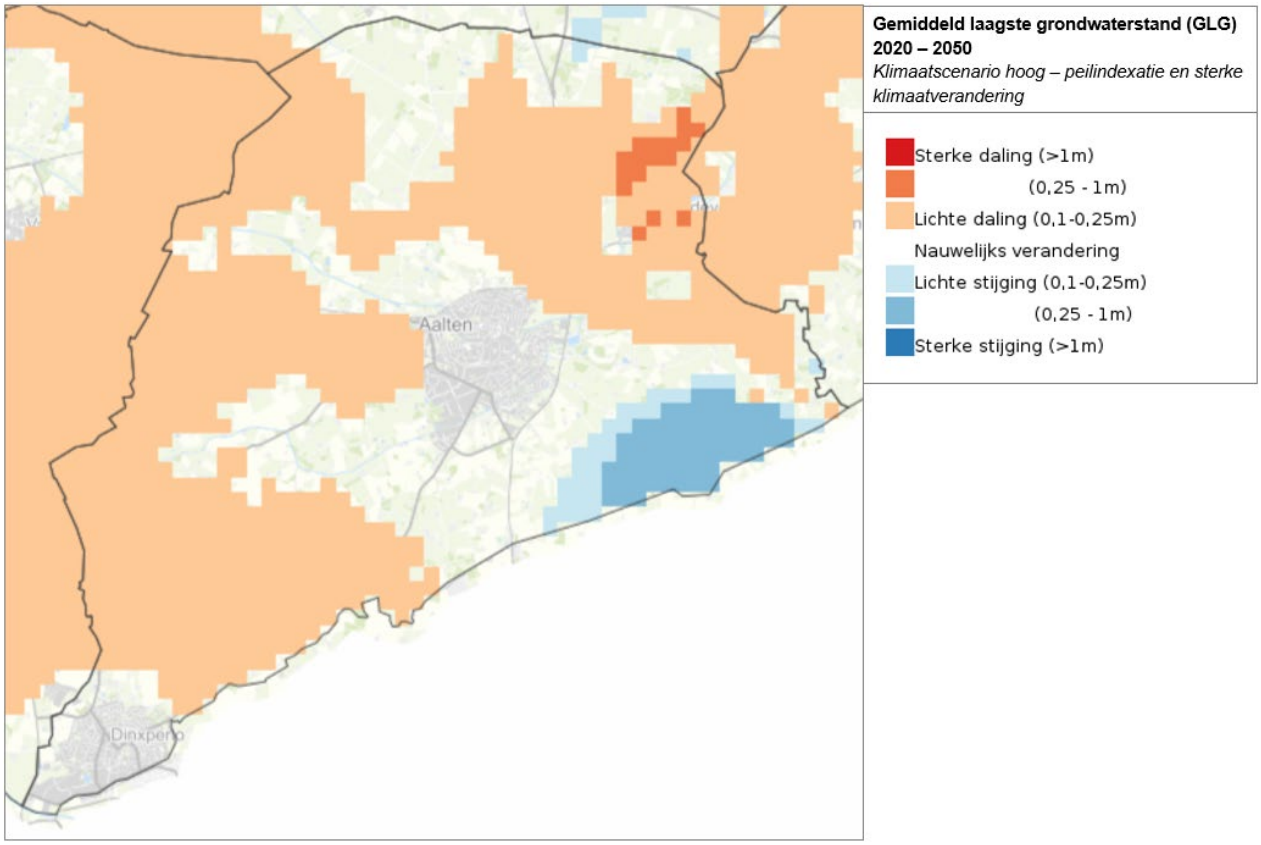
Uit de Kamerbrief Water en Bodem Sturend volgt ook dat bij alle projecten waar na 1 januari 2025 een Omgevingsplan wordt vastgesteld, het ‘ruimtelijk afwegingskader klimaatadaptieve gebouwde omgeving’ dient te wordt gebruikt. Dit is nader toegelicht onder 7.1 Bodem – Autonome ontwikkeling.

Grondwaterstand
De verwachting is dat als gevolg van klimaatverandering er meer extreme neerslag zal vallen gedurende de winters en er een groter watertekort ontstaat gedurende droge en warme zomers. Figuur 7.12 en Figuur 7.13 laten het scenario voor 2050 zien. Aannemelijk is dat de verandering die in deze figuren waarneembaar is ook tot 2030 zal inzetten, in een minder mate dan in WH2050.

In Figuur 7.12 en Figuur 7.13 is de grondwaterstanddaling weergegeven die tussen 2020 en 2050 gaat plaatsvinden volgend het hoge klimaatscenario. Als gevolg van klimaatverandering zal de GHG met name stijgen op de plateaus, op de locaties waar de GHG in de huidige situatie voornamelijk laag (> 2 m-mv) is, zie Figuur 7.12. De GLG (Figuur 7.13) laat een daling zien in het buitengebied en bij Bredevoort. Autonome daling van de grondwaterstand kan hier schade aan de natuur, landbouw en fundering aanrichten. Voor de autonome situatie is uitgegaan van de ontwikkelingen tot 2030. Er kan aangenomen worden dat grondwaterstijging en -daling tot 2030 zal plaatvinden, in mindere maten dan is weergegeven in de figuren.

Figuur 7.12: Verandering in de Gemiddelde Hoogste Grondwaterstand (GHG) tot 2050 in Aalten [Nationaal Water Model, 2019]

Figuur 7.13: Verandering in de Gemiddeld Laagste Grondwaterstand (GLG) tot aan 2050 in Aalten [Nationaal Water Model, 2019]

In juni van 2023 hebben veel verschillende partijen, waaronder de gemeente Aalten, Vitens, de provincie Gelderland, het waterschap Rijn en IJssel etc. samen een verkenning opgesteld naar het toekomstperspectief van de Achterhoek en Liemers: 'Het watersysteem in balans'. In deze verkenning is onderzocht hoe met de inzet van maatregelen een toekomstperspectief kan worden geschetst. Er zijn maatregelen pakketten ontwikkeld uitgaande van twee denklijnen:

- Pakket 1: start vanuit de huidige grondgebruikseisen en brengt in beeld wat de maximale watervoorraad is die aan het watersysteem kan worden toegevoegd
- Pakket 2: zet in op het maximaal benutten van kansen en mogelijkheden in het waterbodemsysteem, waardoor lokaal aanpassingen in het huidig grondgebruik noodzakelijk zullen zijn

Beide denklijnen laten een significante stijging van de grondwaterstanden in het groeiseizoen zien. De beide denklijnen geven op het schaalniveau van de gehele Achterhoek en Liemers een goed inzicht in de bandbreedte waarbinnen de oplossingen voor de droogte problematiek gevonden kunnen worden. Het optimale maatregelenpakket moet op een concreter schaalniveau, 'gebiedsspecifiek' worden uitgewerkt [H+N+S+, Witteveen en Bos, 2023]. Er zijn dus nog geen specifieke maatregelen geformuleerd die kunnen garanderen dat de grondwaterstanden stijgen op droge plekken.

Kwaliteit grondwater

Verzilting neemt toe door klimaatverandering en intensiever (grond)watergebruik. Een toekomstbestendige zoetwatervoorziening vereist daarom een klimaatbestendig land- en watergebruik. Voldoende zoetwater van goede kwaliteit is niet altijd en overal mogelijk voor alle gebruikers en sectoren [IPLO, 2024b].

Grondwaterbeschermingsgebieden

De vraag naar drinkwater zal tot zeker 2030 stijgen. Door klimaatverandering en verontreiniging staat het aanbod ervan onder druk. Onder anderen in Gelderland was er in 2020 al onvoldoende drinkwater om vraagpieken op te vangen [RIVM, 2023b]. Om later genoeg drinkwater te hebben, hebben de provincie Gelderland 11 gebieden gereserveerd voor drinkwaterwinning. In deze gebieden wordt nog geen water gewonnen, maar ze moeten al wel beschermen worden om ervoor te zorgen dat het grondwater geschikt blijft voor toekomstige drinkwaterwinning. De drinkwaterreserveringsgebieden en de beschermingsregels zijn opgenomen in de Omgevingsverordening [Provincie Gelderland, 2023]. Er zijn geen drinkwaterreserveringsgebieden gelegen in Aalten, maar wel in de aangrenzende gemeente Oude IJsselstreek. Nieuwe drinkwaterwinningen kunnen een effect hebben op de grondwaterstand in de omgeving van de winning.

Conclusie

De autonome ontwikkeling is beoordeeld met kwaliteitsniveau 'rood', met een verslechtering ten opzichte van de huidige situatie. Als gevolg van klimaatverandering zal er meer extreme neerslag vallen gedurende de winters en er een groter watertekort ontstaat gedurende droge en warme zomers. Dit heeft een negatieve doorwerking op de grondwaterstanden in Aalten. Er is nog geen specifiek beleid opgesteld om hier mee om te gaan. Daarnaast neemt verzilting ook toe door klimaatverandering en intensiever (grond)watergebruik.

Doorkijk 2040

Richting 2040 zal extreme regenval en droogte verergeren. Dit is negatief voor de grondwaterkwantiteit en -kwaliteit. Als er geen beleid opgesteld wordt of maatregelen genomen worden zal het aspect grondwater richting 2040 verder verslechteren (negatieve trend).

Doorkijk naar deelgebieden

In de deelgebieden Barlo en de Haart lijkt de grondwaterproblematiek het grootst. Hier is sprake van een lage grondwaterstand en verzilting van de bodem. Zowel de grondwaterkwantiteit als -kwaliteit is in deze deelgebieden ondermaats.

7.3 Oppervlaktewater

Indicatoren en kwaliteitsniveaus

Oppervlaktewater	
Status gebruikte informatie	Kwalitatief • Chemische en ecologische kwaliteit oppervlaktewater • Stilstaand water en droogval
Beschikbare referentiewaarden	Toetsing van de chemische en de ecologische toestand op basis van de KRW-doelstellingen voor 2027 en expert judgement op basis van stilstaand water en droogval
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	De chemische en ecologische toestand is goed (voldoen aan de KRW), er is weinig sprake van droogval en stilstaand water in de gemeente
Oranje	De chemische of ecologische toestand is goed (een van de twee voldoet aan de KRW), er is op verschillende plekken sprake van droogval en stilstaand water in de gemeente
Rood	De chemische en ecologische toestand is ontoereikend/slecht (voldoen niet aan de KRW), er is bijna overal sprake van droogval en stilstaand water in de gemeente

Huidige situatie

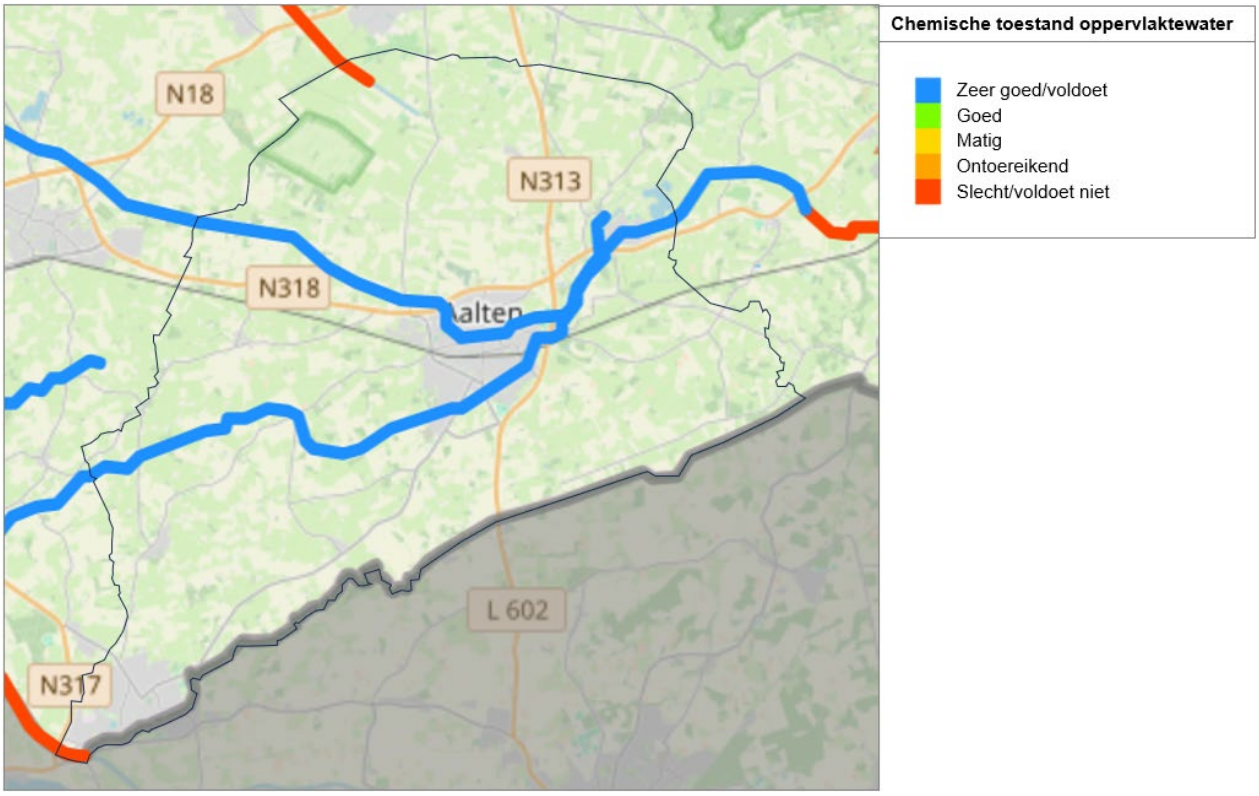
Chemische en ecologische kwaliteit oppervlaktewater

Een goede oppervlaktewaterkwaliteit is belangrijk voor mens, natuur en bedrijvigheid. Industrie en landbouw stellen steeds hogere eisen aan de kwaliteit van het water. Het gaat dan om water waar niet te veel voedingsstoffen en geen vervuilende stoffen in zitten. Om een goede oppervlaktewaterkwaliteit te realiseren en te borgen is de Kaderrichtlijn Water (KRW) opgesteld. De KRW is een Europese richtlijn die voorschrijft dat de waterkwaliteit van de Europese wateren vanaf 2015 aan bepaalde eisen moest voldoen. Daarnaast zijn er waterkwaliteitsdoelen geformuleerd. In 2027 moeten deze doelen gerealiseerd zijn.

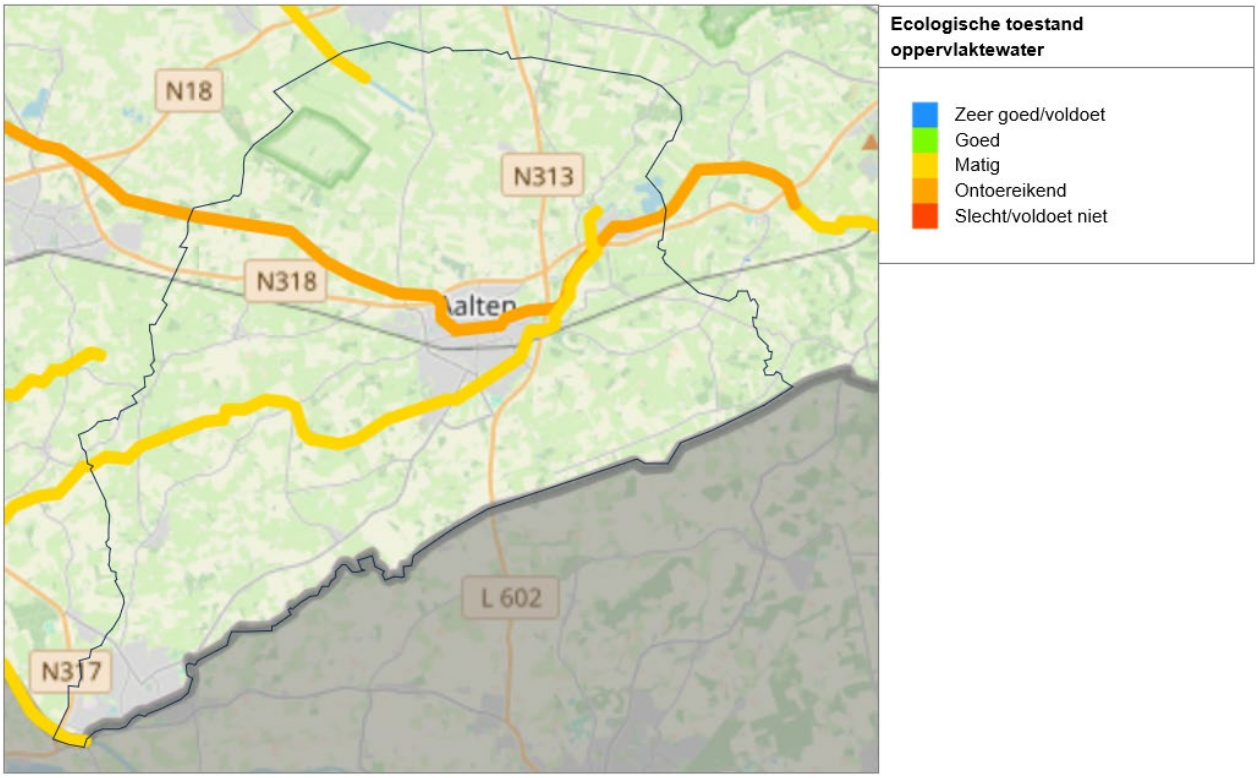
Het doel van KRW is om chemisch schoon en ecologisch gezond water te realiseren. De chemische en ecologische toestand wordt op basis van verschillende parameters (stoffen) bepaald. De ecologische toestand laat zien in hoeverre een waterlichaam een goed leefklimaat biedt voor planten en dieren. Het doel van de KRW is dat alle waterlichamen in een goede toestand verkeren.

In Figuur 7.14 is de chemische toestand van de wateren van waterschap Rijn en IJssel in de gemeente Aalten weergegeven. De chemische toestand is zeer goed en voldoet hiermee aan de eisen van de KRW die gesteld zijn voor de periode 2018-2020. In Figuur 7.15 is de ecologische toestand weergegeven. De ecologische toestand is matig / ontoereikend en voldoet niet aan de gestelde KRW-eisen voor de periode 2018-2020.

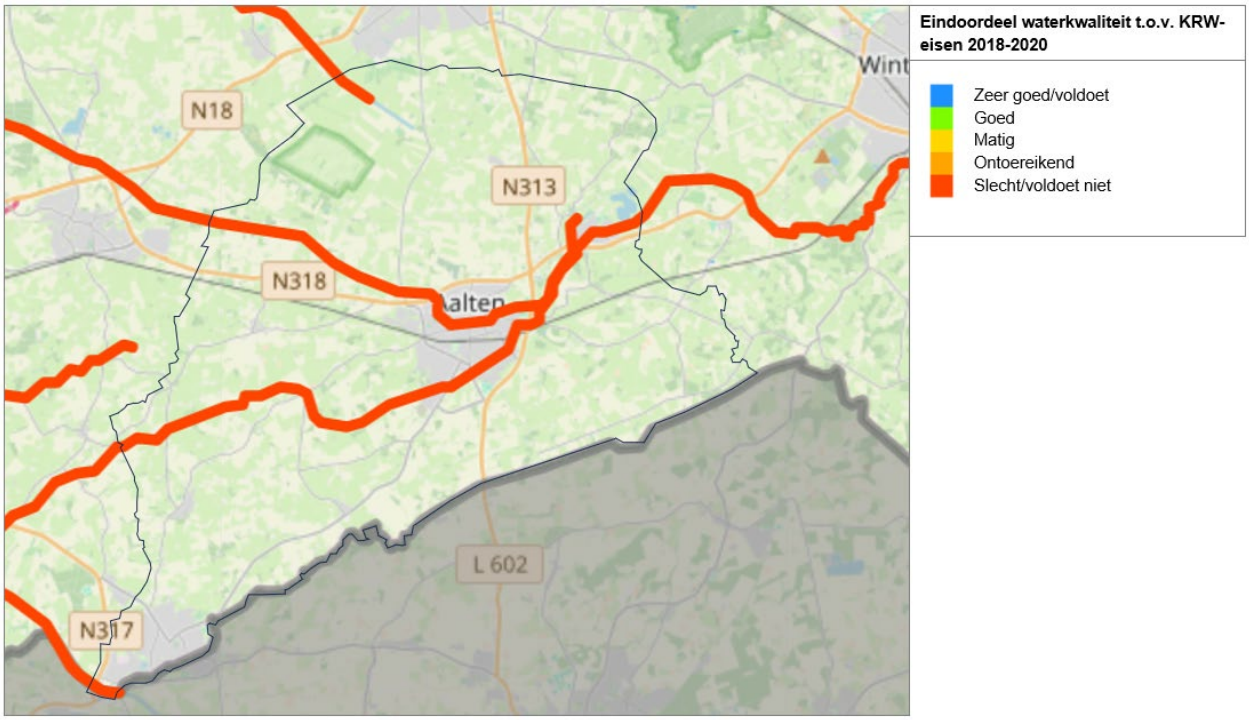
Naast de chemische en ecologische kwaliteit zijn er meer stoffen die van invloed zijn op de kwaliteit van het oppervlaktewater, voorbeelden zijn ammonium (NH_4), stikstof en fosfor. Ook deze stoffen zijn meegenomen en op basis van het totaalbeeld is er een eindoordeel gegeven over de kwaliteit van het oppervlaktewater in Aalten. Deze is opgenomen in Figuur 7.16, hieruit blijkt dat de totale kwaliteit slecht is en niet voldoet aan de KRW eisen over de periode 2018-2020. De eisen voor 2027 zullen strenger zijn dan de eisen voor de periode 2018-2020, daarmee wordt ook niet aan de eisen voor 2027 voldaan.

Figuur 7.14: Chemische toestand van wateren van waterschap Rijn en IJssel in de gemeente Aalten in relatie tot de KRW doelen 2018-2020 [Dashbord Waterkwaliteit, 2021]

Figuur 7.15: Ecologische toestand van wateren van waterschap Rijn en IJssel in de gemeente Aalten in relatie tot de KRW doelen 2018-2020 [Dashbord Waterkwaliteit, 2021]

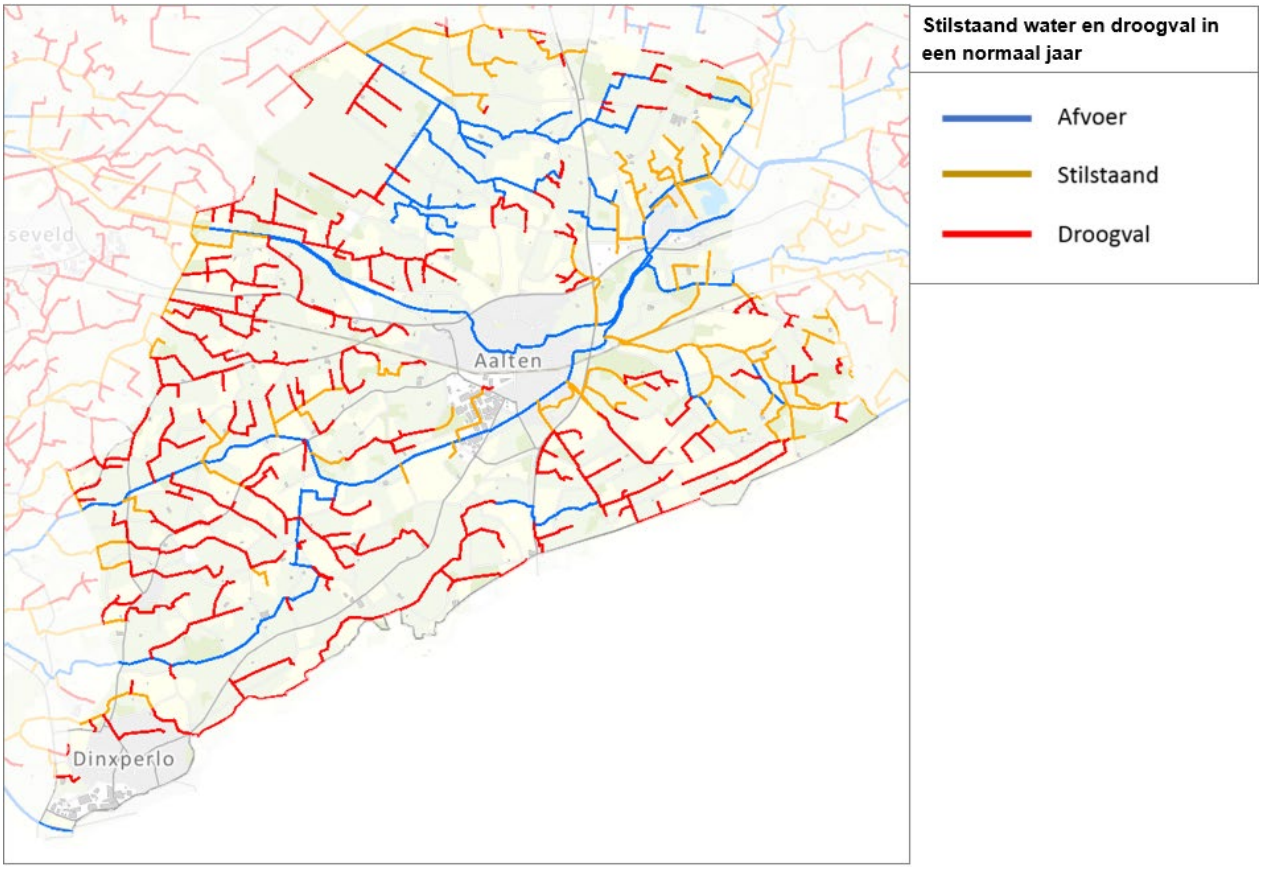
Figuur 7.16: Eindoordeel waterkwaliteit oppervlaktewater van waterschap Rijn en IJssel in de gemeente Aalten in relatie tot de KRW doelen 2018-2020 [Dashbord Waterkwaliteit, 2021]

Stilstaand water en droogval

Droogval van beken leidt tot sterfte onder het waterleven. Ook als in beekjes de stroming stopt kunnen zeldzame stromingsminnende soorten niet overleven. Een geringe waterdiepte door droogte in combinatie met hitte leidt tot waterkwaliteitsproblemen met risico's voor het waterleven en voor de volksgezondheid.

Uit een drooggevallen beek kan niet beregend worden. Zolang het water in een beek nog stroomt, mag er (wellicht met vergunning) water uit onttrokken worden voor beregening. Als het water stilstaat mag dat niet meer [Gemeente Aalten, 2020a].

In Figuur 7.17 is mate van stilstaand water en droogval in watergangen in een normaal jaar weergegeven. In het buitengebied zijn er veel kleine watergangen die droogvallen of waar het water stilstaat. Dit is slecht voor de waterkwaliteit in deze watergangen.

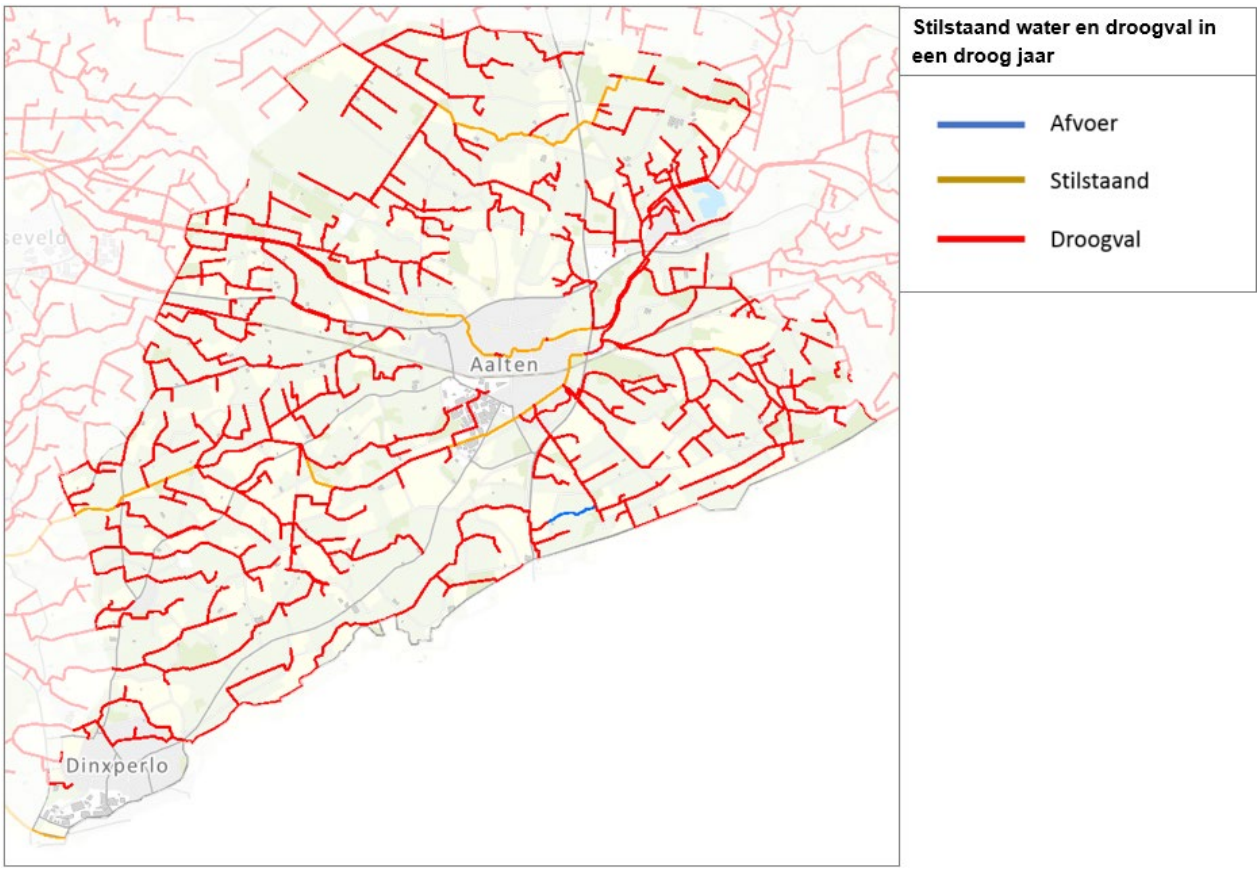
Figuur 7.17: Stilstaand water en droogval in de watergangen in de gemeente Aalten in een normaal jaar [Gemeente Aalten, 2020a]

Conclusie
De huidige situatie is beoordeeld met kwaliteitsniveau ‘rood’, omdat het eindoordeel over de waterkwaliteit is dat deze niet voldoet en daarmee is het niet aannemelijk dat voldaan wordt aan de doelen voor 2027. De ecologische toestand is matig/ontoereikend en voldoet daarmee niet aan de KRW eisen voor 2018-2020. De chemische toestand is wel goed en voldoet aan de KRW-doelstelling voor 2018-2020. Er is op verschillende plekken in het buitengebied sprake van droogval en stilstaand water in de gemeente. Dit is nadelig voor de waterkwaliteit.

Autonome ontwikkeling

Algemene trends

Figuur 7.18 laat de mate van stilstaand water en droogval in watergangen in een droog jaar (zoals 2018) zien. Deze extreme situaties zullen door klimaatverandering in 2030 vaker optreden [Gemeente Aalten, 2020a]. In een droog jaar zijn vrijwel alle watergangen in de gemeente Aalten drooggevallen.

Figuur 7.18: Stilstaand water en droogval in de watergangen in de gemeente Aalten in een droog jaar [Gemeente Aalten, 2020a]

Provinciaal beleid

De provincie Gelderland streeft naar herstel en behoud van alle oppervlaktewateren in Gelderland en veilig en schoon zwemwater [Provincie Gelderland, 2024e]. Hiervoor doet de provincie het volgende:

- *De kwaliteit monitoren*
  De provincie monitort de kwaliteit van het water, onderzoekt mogelijke verontreinigingen en neemt indien nodig maatregelen voor herstel. De provincie hanteert hierbij de Europese KRW-normen.
- *De regionale wateren typeren en de inrichting bepalen*
  De provincie stelt vast welke doelen het water heeft, zoals water voor landbouw, water om in te zwemmen of water om de natuurwaarde van het gebied te verhogen. Deze typering vormt de basis voor de inrichtingskeuzes.
- *Vennen, beken, wielen en kolken beschermen*
  Deze kleine wateren hebben een grote natuurwaarde. Als het nodig is, neemt de provincie maatregelen om ervoor te zorgen dat planten en dieren er goed blijven gedijen, denk aan natuurvriendelijke oevers en vistrappen.
- *Aanwijzen welke wateren in aanmerking komen als zwemwater*
  Jaarlijks inventariseert de provincie welke wateren geschikt zijn als zwemwater. De provincie let daarbij op de waterkwaliteit, hygiëne en veiligheid.

Waterschapsbeleid

Het Waterschap Rijn en IJssel heeft een Waterbeheerprogramma (WBP) 2022-2027 opgesteld [Waterschap Rijn en IJssel, 2022]. In dit programma beschrijft het waterschap hoe ze om gaan met onderwerpen als droogte en wateroverlast door klimaatverandering en natuur- en milieuproblematiek. Het waterschap doet het volgende:

- In de beken, sloten en riviertjes zorgt het waterschap voor schoon water. Het waterschap controleert of iedereen zich aan de regels houdt.
- Het waterschap kijkt naar hoe de omgeving het beste ingericht kan worden, om beter bestand te zijn tegen klimaatverandering. Zodat het gebied beter kan tegen te nat maar ook tegen te droog weer. Het waterschap helpt inwoners, bedrijven en andere overheden om beter om te gaan met de gevolgen van extreem weer.
- Het waterschap zorgt voor schoon water in beken en sloten. Voor mensen en voor dieren en planten. Het waterschap maakt sommige plekken geschikt voor bijzondere planten en dieren. De andere wateren mogen in ieder geval niet meer vervuild worden.

Gemeentelijk beleid
De gemeente Aalten heeft in 2022 een Klimaatadaptatiestrategie vastgesteld. Hierin heeft de gemeente de ambitie geformuleerd om in 2050 70% van het verharde oppervlak afgekoppeld te hebben [Gemeente Aalten, 2022a]. Maatregelen die de gemeente neemt zijn:

- Zoveel mogelijk gescheiden riolering;
- Aanpassen inrichting openbare ruimte met daarin meer ruimte voor groen;
- Afkoppelen van verhard oppervlak, het stimuleren van ontharding;
- Apart beleid voor nieuwbouw;
- Inzetten op andere (natte) teelten.

Door het afkoppelen zullen overstorten minder vuil water hoeven te lozen op oppervlaktewater. Dit kan de oppervlaktewaterkwaliteit ten goede komen.

Conclusie
De autonome ontwikkeling is beoordeeld met kwaliteitsniveau ‘rood’ met een gelijkblijvende trend ten opzichte van de huidige situatie. Door klimaatverandering zullen extreem droge periodes vaker voorkomen, waardoor er meer sprake zal zijn van droogval van watergangen. Dit is negatief voor de waterkwaliteit. De provincie Gelderland, het Waterschap Rijn en IJssel en de gemeente Aalten zijn voornemens om maatregelen te nemen om de waterkwaliteit te bevorderen. Enerzijds een verslechtering door klimaatverandering en anderzijds een verbetering vanuit beleid zal onder de streep tot een gelijkblijvende trend leiden.

Doorkijk 2040
Richting 2040 zal extreme droogte verergeren. Dit is negatief voor de oppervlaktewaterkwaliteit. Indien er geen beleid opgesteld wordt of maatregelen genomen worden zal het aspect oppervlaktewater richting 2040 verslechteren (negatieve trend).

Doorkijk naar deelgebieden
In een normaal jaar lijkt de droogval van watergangen het ergste in De Heurne, De Haart, IJzerlo en Lintelo. Dit is negatief voor de oppervlaktewaterkwaliteit in deze gebieden. In een droog jaar is er in alle deelgebieden sprake van droogval.

8 Natuur

Onderstaande tabel geeft een samenvatting van de beoordeling van de huidige situatie en autonome ontwikkeling voor het thema ‘natuur’

Tabel 8-1: Samenvatting van de kwaliteitsniveaus van de huidige situatie en autonome ontwikkeling binnen het thema ‘natuur’

Beoordelingsaspect	Huidige situatie	Autonome ontwikkeling
Natura 2000-gebieden		↗
Natuurnetwerk Nederland		↗
Biodiversiteit		↗

8.1 Natura 2000-gebieden

Indicatoren en kwaliteitsniveaus

Natura 2000-gebieden	
Status gebruikte informatie	Kwantitatief • Instandhoudingsdoelstellingen Natura 2000 [Provincie Gelderland, 2022a; 2023b; 2023c; 2023d] • Mate van overschrijding van de kritische depositiewaarde (KDW) stikstof Natura 2000 [Provincie Gelderland, 2017a; 2017b; 2017c; 2017d]
Beschikbare referentiewaarden	Expert judgement op basis van het behalen van de Natura 2000-instandhoudingsdoelstellingen en de overschrijding van de kritische depositiewaarde stikstof
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	De instandhoudingsdoelstellingen bevinden allen zich in een gunstige staat van instandhouding en er is in geen van de gebieden sprake van een overschrijding van de kritische depositiewaarde van stikstof.
Oranje	De instandhoudingsdoelstellingen bevinden zich deels in een gunstige staat van instandhouding en er is in één of twee van de gebieden sprake van een overschrijding van de kritische depositiewaarde van stikstof.
Rood	Geen enkele instandhoudingsdoelstelling bevindt zich in een gunstige staat van instandhouding en in alle gebieden is sprake van een overschrijding van de kritische depositiewaarde van stikstof.

Huidige situatie

Natura 2000 is het samenhangende netwerk van beschermde natuurgebieden in de Europese Unie, bestaande uit Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden. De Europese afspraken zijn in Nederland vastgelegd in de Omgevingswet (voorheen: Wet natuurbescherming). De Omgevingswet biedt de juridische basis voor de aanwijzing van Natura 2000-gebieden en stelt de kaders voor de beoordeling van activiteiten die (mogelijk) negatieve effecten hebben op de in voornoemde gebieden geformuleerde instandhoudings-doelstellingen.

In zogenoemde aanwijzingsbesluiten is de bescherming van de Natura 2000-gebieden juridisch vastgelegd. In een aanwijzingsbesluit wordt onder meer vermeld voor welke soorten en/of habitattypen het gebied van belang is en welke doelen per soort of habitattype worden nagestreefd (‘instandhoudingsdoelstellingen’). De instandhoudingsdoelstellingen vormen de specifieke doelstellingen die in een gebied gelden en zijn gericht op het in gunstige staat van instandhouding brengen of houden van habitattypen en soorten.

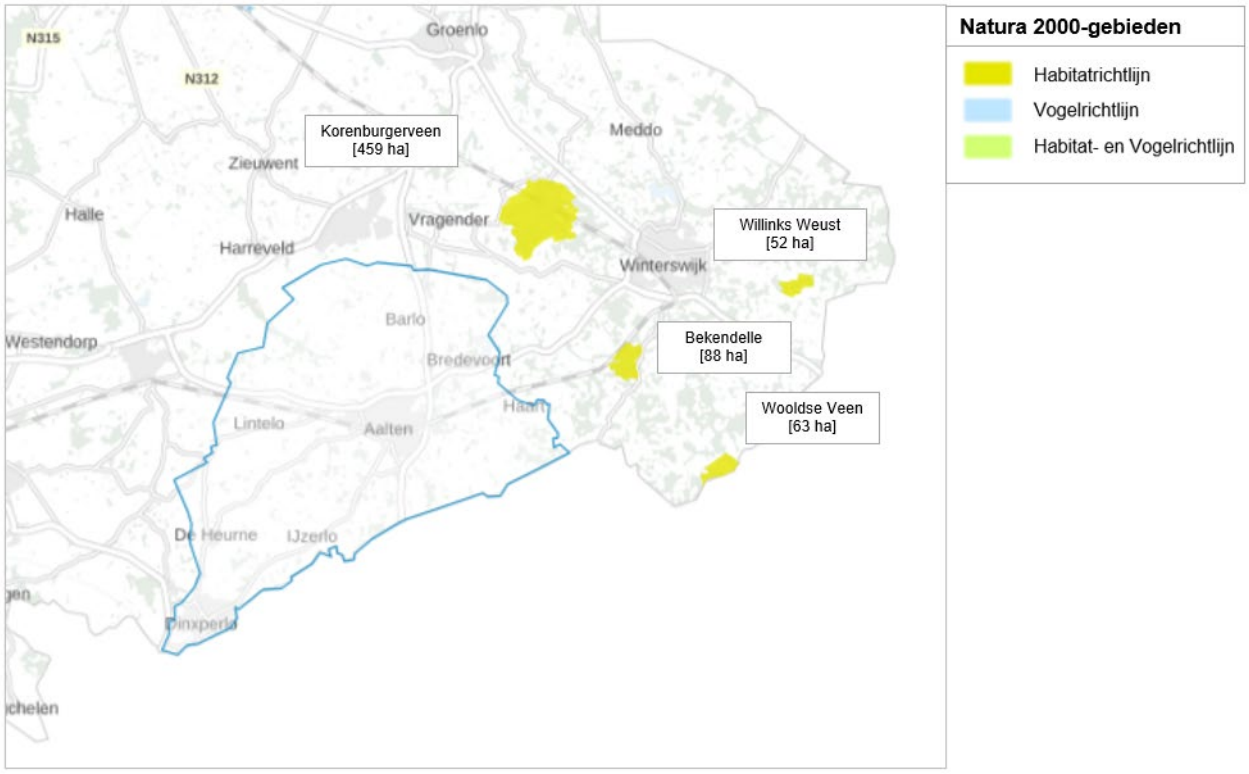
Natura 2000-gebieden zijn in beheer bij de provincies, die beheerplannen opstellen voor de Natura 2000-gebieden binnen hun grondgebied. In de beheerplannen wordt aangegeven op welke wijze, waar, wanneer de ‘instandhoudingsdoelstellingen’ gehaald gaan worden. Vaak zijn er voor het behalen van de

instandhoudingsdoelstellingen zowel interne als externe maatregelen nodig. Beheerplannen zijn ook het uitgangspunt en toetsingskader voor handhaving en vergunningverlening.

Ontwikkelingen in Aalten kunnen van invloed zijn op de kwaliteit van nabijgelegen Natura 2000-gebieden, bijvoorbeeld vanwege uitstoot van stikstof dat neer kan slaan in Natura 2000-gebieden of de onttrekking van water die tot verstoring (verdroging) binnen het Natura 2000-gebied kan leiden. Daarom worden in dit hoofdstuk de Natura 2000-gebieden binnen een straal van 10 kilometer van de gemeentegrens van Aalten uitgelicht omdat hier de grootste effecten plaats kunnen vinden. Daarnaast worden de gebieden in een straal van 10 tot 25 kilometer op een hoger abstractieniveau beschreven.

In de gemeente Aalten liggen géén Natura 2000-gebieden maar wel in de naastgelegen gemeenten. In de gemeente Winterswijk, ten oosten van Aalten, liggen vier Natura 2000-gebieden. Het gaat om het Willinks Weust, Bekendelle, Wooldse Veen en Korenburgerveen. Het Korenburgerveen ligt in twee gemeenten, naast Winterswijk ligt een deel in de gemeente Oost Gelre. Al deze gebieden zijn aangewezen als Habitatrichtlijn. De ligging van de Natura 2000-gebieden rondom Aalten is weergeven in Figuur 8.1. De gebieden binnen een straal van 10-25 kilometer zijn:

- Rijntakken
- Stelkampsveld
- Buurserzand & Haaksbergerveen:

Figuur 8.1: Natura 2000-gebieden binnen een straal van 10 kilometer rondom de gemeente Aalten (blauw omlijnd) [Atlas van de leefomgeving, 2024]

Korenburgerveen

Algemeen

Korenburgerveen is een 459 hectare groot gebied dat ten noordoosten van de gemeente Aalten ligt. Het gebied is aangewezen als aangewezen volgens de Habitatrichtlijn vanwege de bijzondere aanwezige levensgemeenschappen van een goed ontwikkeld hoogveenlandschap. Het hoogveenlandschap wordt afgewisseld met laagveen en omringd door een zandlandschap. Vanwege deze overgangen is er sprake van een hoog en bijzonder soortenrijkdom. Er zijn 9 verschillende Habitattypen en 2 Habitatrichtlijnsoorten aanwezig [Provincie Gelderland, 2022a]

Gevoeligheid

In en rondom het Natura 2000-gebied Korenburgerveen kunnen activiteiten plaatsvinden die de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied beïnvloeden. Dit worden storingsfactoren genoemd, deze zijn te zien in onderstaande Figuur 8.2. Het Korenburgerveen is zeer gevoelig voor verzuring en vermesting door stikstofdepositie uit de lucht, verzilting en verdroging. Daarnaast is het Natura 2000-gebied gevoelig voor oppervlakteverlies, versnippering, verontreiniging, verandering van de overstromingsfrequentie, optische verstoring, verstoring door mechanische effecten, verandering in de populatiedynamiek en bewuste verandering in de soortensamenstelling [Provincie Gelderland, 2016a].

Figuur 8.2: Storingsfactoren en hun invloed op de natuurwaarden waarvoor het Korenburgerveen is aangewezen [Provincie Gelderland, 2016a]

Staat van instandhouding
De staat van instandhouding wordt gemeten met instandhoudingsdoelstellingen. Dit zijn de doelen die in het Natura 2000-gebied moeten worden bereikt. Het uiteindelijke doel is een gunstige staat van instandhouding op landelijk niveau om het voortbestaan van de soort of habitat te garanderen in de toekomst. De staat van instandhouding in het N2000-gebied Korenburgerveen is voor alle in het gebied aanwezige habitattypen en habitatrichtlijnsoorten matig ongunstig tot zeer ongunstig. Er is op dit moment nog geen sprake van een gunstige staat van instandhouding [Provincie Gelderland, 2022a].

Kernopgaven
Kernopgaven zijn specifieke opgaven die er zijn voor habitattypen, -soorten en vogels in een Natura 2000-gebied gerelateerd aan de instandhoudingsdoelstellingen. Voor Korenburgerveen zijn drie kernopgaven geformuleerd:

1. Verbetering kwaliteit herstellende hoogvenen met het oog op ontwikkeling van actief hoogveen
2. Herstel van randzones van herstellende hoogvenen met onder andere hoogveenbossen, zure vennen en galigaanmoerassen
3. Herstel overgangen naar beekdalen en hogere zandgronden. Aansluiting bij vochtige heiden, heischrale graslanden, hoogveenbossen, galigaanmoerassen en blauwgraslanden.

Voor de derde kernopgaven geldt een ‘sense of urgency’ afgegeven. Dit wordt afgegeven als er binnen 10 jaar mogelijk een onherstelbare situatie ontstaat. Het gaat om de 4 habitattypen: vochtige heiden op hogere zandgronden, blauwgraslanden, galigaanmoerassen en hoogveenbossen. De ‘sense of urgency’ heeft betrekking op maatregelen in de waterhuishouding. De prioriteit ligt daarom bij hydrologische maatregelen die nodig zijn om de instandhoudingsdoelstellingen te behalen. Ook dient snel de eutrofiering via het oppervlaktewater en grondwater te worden gestopt [Provincie Gelderland, 2022a].

Willinks Weust
Algemeen
Willinks Weust is een 52 hectare groot gebied dat ten oosten van Aalten in de gemeente Winterswijk ligt. Willinks Weust is een afwisselend en kleinschalig gebied. De ondergrond bestaat uit Muschelkalk afgedekt met lemig zand en keileem. Het grondwater stagneert op de schelpkalk, zodat een gedifferentieerd patroon van vocht- en kalkgradiënten bestaat. In het gebied komen soortenrijke loofbossen op natte tot vochtige bodems voor, die voor een groot deel bestaan uit eiken-haagbeukenbossen en oude eikenbossen. Op de moerassige en zandige bodem groeit vochtige ruigte en wilgenstruweel. Verder zijn er diverse schraallanden, waaronder blauwgraslanden en heischrale graslanden aanwezig. Het gebied is aangewezen volgens de Habitatrichtlijn, er zijn zeven habitattypen en één habitatrichtlijnsoort in dit gebied [Natura 2000, 2024a].

Gevoeligheid
In en rondom het Natura 2000-gebied Willinks Weust kunnen activiteiten plaatsvinden die de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied beïnvloeden. Dit worden storingsfactoren genoemd, deze zijn te zien in onderstaande Figuur 8.3. Willinks Weust is zeer gevoelig voor verzilting en vernatting. Daarnaast is het Natura 2000-gebied gevoelig voor oppervlakteverlies, versnippering, verzuring, vermesting, verontreiniging, optische verstoring, verstoring door mechanische effecten, verandering in de populatiedynamiek en bewuste verandering in de soortensamenstelling [Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, 2016a].

Staat van instandhouding
De staat van instandhouding wordt gemeten met instandhoudingsdoelstellingen. Dit zijn de doelen die in het Natura 2000-gebied moeten worden bereikt. Het uiteindelijke doel is een gunstige staat van instandhouding op landelijk niveau om het voortbestaan van de soort of habitat te garanderen in de

toekomst. De staat van instandhouding in het N2000-gebied Willinks Weust is voor alle in het gebied aanwezige habitattypen en habitatrichtlijnsoorten matig ongunstig tot zeer ongunstig. Er is op dit moment nog geen sprake van een gunstige staat van instandhouding. In het gebied zijn ook twee prioritaire habitatsoorten aanwezig, hiervoor geldt dat deze gevaar lopen te verdwijnen en waarvoor de EU een bijzondere verantwoordelijkheid draagt omdat een belangrijk deel van het totale verspreidingsgebied binnen de EU ligt [Provincie Gelderland, 2023b].

Figuur 8.3: Storingsfactoren en hun invloed op de natuurwaarden waarvoor Willinks Weust is aangewezen [Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, 2016a]]

Kernopgaven

Kernopgaven zijn specifieke opgaven die er zijn voor habitattypen, -soorten en vogels in een Natura 2000-gebied gerelateerd aan de instandhoudingsdoelstellingen. Voor Willinks Weust zijn drie kernopgaven geformuleerd:

1. Kwaliteitsverbetering van schrale graslanden en indien mogelijk een oppervlakte uitbreiding van heischrale graslanden en blauwgraslanden in kansrijke situaties (op schrale leemhoudende zandgronden).
2. Verbetering van de kwaliteit en voor zover mogelijk uitbreiding van het areaal (op hogere zandgronden) van de eiken-haagbeukenbossen.
3. Behoud van areaal en kwaliteitsverbetering van jeneverbesstruwelen, daarnaast verjonging stimuleren.

Aan de kernopgaven, die gebonden zijn aan de habitattypen of soorten die afhankelijk zijn van grondwater of oppervlaktewater, kan een ‘sense of urgency voor de wateropgave’ zijn toegekend. Voor het behalen van de eerste twee kernopgaven zijn optimale watercondities van belang, daarom is er aan de kernopgaven een sense of urgency voor de wateropgave toegekend.

Bekendelle

Algemeen

Bekendelle is een 88 hectare groot gebied dat ten oosten van Aalten ligt in de gemeente Winterswijk. Bekendelle is een bosgebied langs de hier vrij meanderende Boven-Slinge, dat begin negentiende eeuw spontaan bebost is geraakt. Het bos dat in het laaggelegen deel van het gebied ligt, loopt bij hoge waterstanden onder en is beekbegeleidend vogelkers-essenbos. Er zijn overgangen naar het eiken-haagbeukenbos en het wintereiken-beukenbos en naar elzenbroekbos. Het grootste deel van het gebied bestaat uit eiken-beukenbossen en naaldbos, deels met hulst in de ondergroei. Het gebied is aangewezen volgens de Habitatrichtlijn, er zijn drie habitattypen in dit gebied [Natura 2000, 2024b].

Gevoeligheid

In en rondom het Natura 2000-gebied Bekendelle kunnen activiteiten plaatsvinden die de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied beïnvloeden. Dit worden storingsfactoren genoemd. Bekendelle is zeer gevoelig voor verzilting. Daarnaast is het Natura 2000-gebied gevoelig voor oppervlakteverlies, versnippering, verzuring, vermesting, verontreiniging, optische verstoring, verstoring door mechanische effecten, verandering in de populatiedynamiek en bewuste verandering in de soortensamenstelling [Provincie Gelderland, 2016b].

Staat van instandhouding

De staat van instandhouding wordt gemeten met instandhoudingsdoelstellingen. Dit zijn de doelen die in het Natura 2000-gebied moeten worden bereikt. Het uiteindelijke doel is een gunstige staat van instandhouding op landelijk niveau om het voortbestaan van de soort of habitat te garanderen in de toekomst. De staat van instandhouding in het N2000-gebied Bekendelle is voor alle in het gebied aanwezige habitattypen en habitatrichtlijnsoorten matig ongunstig tot zeer ongunstig. Er is op dit moment nog geen sprake van een gunstige staat van instandhouding [Provincie Gelderland, 2023c].

Kernopgaven

Kernopgaven zijn specifieke opgaven die er zijn voor habitattypen, -soorten en vogels in een Natura 2000-gebied gerelateerd aan de instandhoudingsdoelstellingen. Voor Bekendelle zijn twee kernopgaven geformuleerd:

1. Herstel van kwaliteit en behoud van areaal van vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen)
2. Vergroting van het areaal, behoud van vegetatiestructuur en herstel van de kwaliteit van eiken-haagbeukenbossen (op hogere zandgronden).

Het Natura 2000-gebied Bekendelle kent geen ‘sense of urgency’.

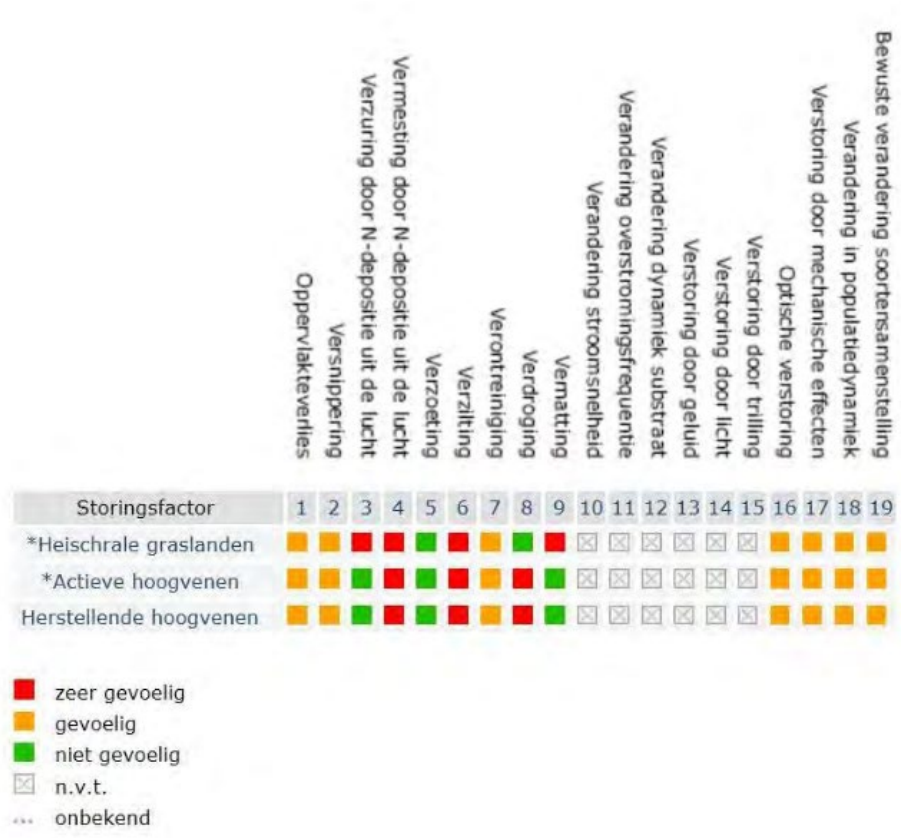
Wooldse Veen

Algemeen

Wooldse Veen is een 63 hectare groot gebied dat ten oosten van Aalten ligt in de gemeente Winterswijk. Het Wooldse Veen en het aansluitende gebied in Duitsland zijn samen één van de veencomplexen op de Nederlands-Duitse grens. Het gebied ligt aan de rand van een relatief hoog gelegen plateau dat ter plaatse afhelt in oostelijke richting. Het gaat om een relatief ondiep, grotendeels uitgeveend veencomplex boven weinig doorlatende keileem. In de veengaten zijn vroege stadia van hoogveenregeneratie talrijk en goed ontwikkeld. Daar omheen liggen natte heiden. In het randgebied en op oudere veenresten is berken(broek)bos aanwezig. Op de hoger gelegen randen groeit eiken-berkenbos. De overgang naar de minerale gronden in de omgeving was van oorsprong bijzonder rijk ontwikkeld, met vegetaties en soorten van kalkrijke omgeving. Hiervan zijn nog verarmde resten over. Het gebied is aangewezen volgens de Habitatrichtlijn, er zijn drie habitattypen in dit gebied [Natura 2000, 2024c]

Gevoeligheid

In en rondom het Natura 2000-gebied Wooldse Veen kunnen activiteiten plaatsvinden die de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied beïnvloeden. Dit worden storingsfactoren genoemd, deze zijn te zien in onderstaande Figuur 8.4. Wooldse Veen is zeer gevoelig voor vermesting door stikstofdepositie uit de lucht, verzilting en verdroging. Daarnaast is het Natura 2000-gebied gevoelig voor oppervlakteverlies, versnippering, verontreiniging, optische verstoring, verstoring door mechanische effecten, verandering in de populatiedynamiek en bewuste verandering in de soortensamenstelling [Provincie Gelderland, 2016c].

Figuur 8.4: Storingsfactoren en hun invloed op de natuurwaarden waarvoor Wooldse Veen is aangewezen [Provincie Gelderland, 2016a]

Staat van instandhouding
De staat van instandhouding wordt gemeten met instandhoudingsdoelstellingen. Dit zijn de doelen die in het Natura 2000-gebied moeten worden bereikt. Het uiteindelijke doel is een gunstige staat van instandhouding op landelijk niveau om het voortbestaan van de soort of habitat te garanderen in de toekomst. De staat van instandhouding in het N2000-gebied Wooldse Veen is voor alle in het gebied aanwezige habitattypen matig ongunstig tot zeer ongunstig. Er is op dit moment nog geen sprake van een gunstige staat van instandhouding [Provincie Gelderland, 2023d].

Kernopgaven
Kernopgaven zijn specifieke opgaven die er zijn voor habitattypen, -soorten en vogels in een Natura 2000-gebied gerelateerd aan de instandhoudingsdoelstellingen. Voor Wooldse Veen zijn twee kernopgaven geformuleerd [Provincie Gelderland, 2023d]:

1. Verbetering kwaliteit van herstellende hoogvenen met het oog op de ontwikkeling van actieve hoogvenen (hoogveenlandschap).
2. Herstel van randzones van herstellende hoogvenen met o.a. hoogveenbossen, zure vennen en galigaanmoerassen.

Aan het Wooldse Veen is geen ‘sense of urgency’ toegekend. Wel geldt er voor alle habitattypen een wateropgave, hier zijn optimale watercondities van belang.

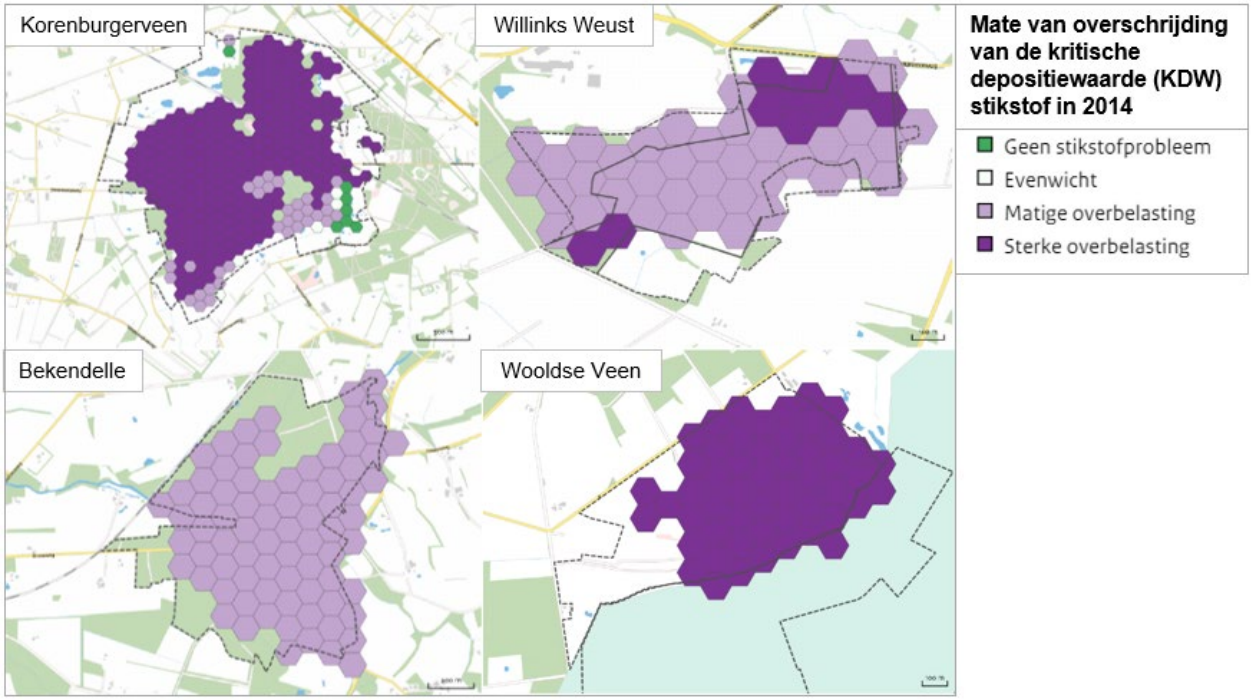
Overige Natura 2000-gebieden
Binnen 25 kilometer van de gemeentegrens van Aalten liggen de volgende Natura 2000-gebieden:

- Rijntakken: dit is een verzameling van meerdere deelgebieden van rivieren die aftakken van de Rijn. In de buurt van Aalten ligt het deelgebied Gelderse Poort. De verschillende deelgebieden zijn aangewezen volgens de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn. Het gebied is stikstofgevoelig en overbelast door stikstof.
- Stelkampsveld: dit gebied is 102 hectare groot en aangewezen volgens de habitatrichtlijn voor 9 habitattypen en 1 habitatrichtlijnsoort. Dit gebied is stikstofgevoelig en overbelast door stikstof.
- Buurserzand & Haaksbergerveen: dit gebied is 1243 hectare groot en aangewezen volgens de habitatrichtlijn voor 16 habitattypen en 3 habitatrichtlijnsoorten. Het gebied is stikstofgevoelig en overbelast door stikstof.

Stikstofdepositie
In alle bovengenoemde Natura 2000-gebieden zijn stikstofgevoelige habitattypen aanwezig. Deze gebieden zijn onderdeel van de partiele herziening Programma Aanpak Stikstof 2015-2021. Doel hiervan is om de achteruitgang in natuurkwaliteit van deze gebieden als gevolg van stikstofdepositie tot stilstand te brengen en te herstellen. Op basis van de AERIUS-berekeningen aan stikstofdepositie blijkt dat de stikstofdepositie in alle vier de Natura 2000-gebieden in het referentiejaar 2014 de kritische depositiewaarde overschrijdt:

- Voor het **Korenburgerveen** geldt dat 313 van de 459 hectare stikstofgevoelig is (68%). Hiervan is 267 hectare sterk overbelast, voor 34 hectare geldt een matige overbelasting, voor 5 hectare is er sprake van een evenwicht en voor 7 hectare geldt dat er geen stikstofprobleem is [Provincie Gelderland, 2017a].
- Voor het **Willinks Weust** geldt dat 48 van de 52 hectare stikstofgevoelig is (92%). Hiervan is 10 hectare sterk overbelast, voor de overige 38 hectare geldt een matige overbelasting [Provincie Gelderland, 2017b]
- Voor **Bekendelle** geldt dat het 78 van de 88 hectare stikstofgevoelig is (89%), waarbij er sprake is van een matige overbelasting [Provincie Gelderland, 2017c].
- Voor **Wooldse Veen** geldt dat er 52 hectare van de 63 hectare stikstofgevoelig is (83%), waarbij er sprake is van een sterke overbelasting [Provincie Gelderland, 2017d].

Stikstofdepositie in Natura 2000-gebieden staat los van de (gezondheids)normen voor stikstofuitstoot als onderdeel van luchtkwaliteit (zie hoofdstuk 3.2).

Figuur 8.5: Mate van overschrijding van de kritische depositiewaarde stikstof (KDW) in de Natura 2000-gebieden in de buurt van Aalten in het jaar 2014 [Provincie Gelderland, 2017a; 2017b; 2017c; 2017d]

Conclusie
De huidige situatie is beoordeeld met kwaliteitsniveau 'rood', omdat in geen enkel gebied de instandhoudingsdoelstellingen zich in een gunstige staat van instandhouding bevinden en in alle gebieden is sprake van een overschrijding van de kritische depositiewaarde van stikstof.

Autonome ontwikkeling

De komende jaren wordt er hard gewerkt om de instandhoudingsdoelstellingen van de Natura 2000-gebieden te halen. Volgens de Wet natuurbescherming moet er elke 6 jaar een nieuw beheerplan vastgesteld worden. De eerste beheerplannen zijn in 2022 verlopen, inmiddels zijn er voor de gebieden nieuwe beheerplannen opgesteld voor de periode 2022-2028. Hierbij is er gekeken naar de voortgang van de eerdere maatregelen en zijn nieuwe maatregelen beschreven. In de beheerplannen staat beschreven:

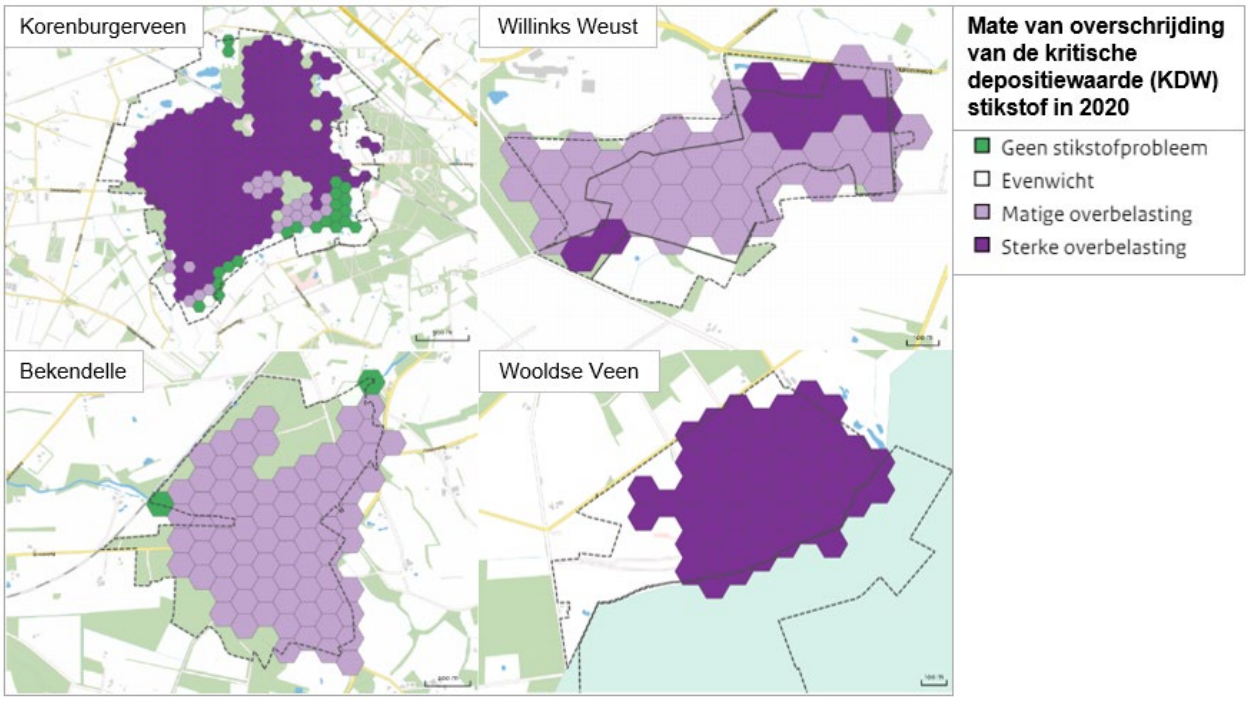
- Welke inrichtings- en beheermaatregelen getroffen worden per habitattype, -soort, broedvogel of niet-broedvogel;
- In welke periode de maatregelen worden uitgevoerd;
- Wie dit uitvoert, en;
- Welke middelen hiervoor gereserveerd moeten worden.

Het is aannemelijk dat bij uitvoering van de maatregelen bijgedragen wordt aan het verbeteren van de staat van instandhouding richting een gunstige staat van instandhouding. Het is onduidelijk wanneer dit behaald wordt, dat moet blijken uit de evaluatie van de huidige plannen in 2028.

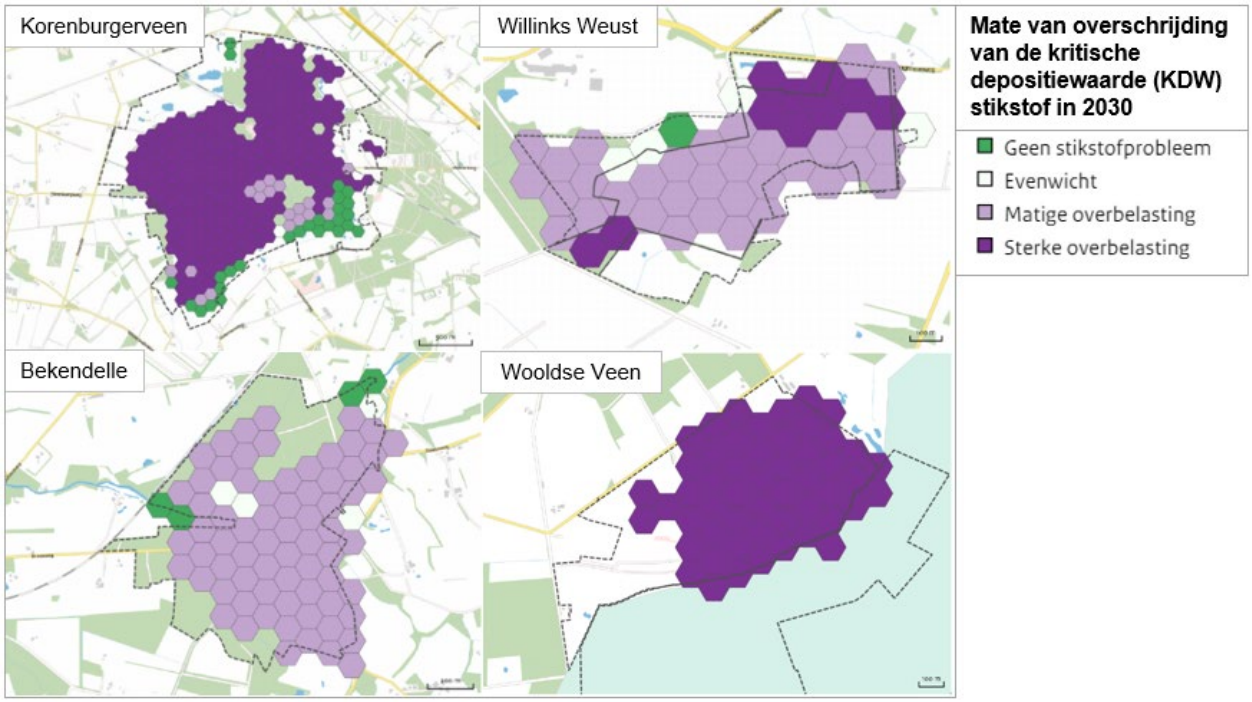
Stikstofdepositie

In het kader van het voormalige programma aanpak stikstof (PAS) zijn er in 2017 gebiedsanalyses opgesteld. In deze documenten is een doorkijk gegeven voor 2020 en 2030 als het gaat om de mate van overschrijding van de kritische depositiewaarde stikstof. In onderstaande figuren is een doorkijk voor de

situatie voor 2020 en 2030 te zien. Dit is een doorkijk gebaseerd op de maatregelen uit het PAS. Door het vervallen van het PAS is het onduidelijk in hoeverre de ontwikkeling zich daadwerkelijk voordoet. Figuur 8.6 en Figuur 8.7 fungeren daarom ter indicatie.

Figuur 8.6: Mate van overschrijding van de kritische depositiewaarde stikstof (KDW) in de Natura 2000-gebieden in de buurt van Aalten in het jaar 2020 [Provincie Gelderland, 2017a; 2017b; 2017c; 2017d]

Figuur 8.7: Mate van overschrijding van de kritische depositiewaarde stikstof (KDW) in de Natura 2000-gebieden in de buurt van Aalten in het jaar 2020 [Provincie Gelderland, 2017a; 2017b; 2017c; 2017d]

Uit Figuur 8.6 en Figuur 8.7 blijkt dat in drie van de vier gebieden sprake is van een lichte verbetering waarbij het aantal hectare dat sterk overbelast is en in sommige gevallen het aantal hectare waar geen stikstofprobleem is toeneemt. Toch geldt voor het gros van de hectares dat er sprake blijft van een matige of sterke overbelasting. Hiermee is er sprake van een zeer licht verbeterende trend. De overbelasting van stikstofdepositie vormt een knelpunt ten aanzien van de instandhoudingsdoelstellingen van de betreffende habitattypen [Provincie Gelderland, 2017a; 2017b; 2017c; 2017d].

Conclusie
De autonome ontwikkeling is beoordeeld met kwaliteitsniveau 'rood', een verbetering ten opzichte van de huidige situatie. Dit omdat er door maatregelen ingezet wordt op het verbeteren van de staat van instandhouding van habitattypen in de Natura 2000-gebieden. Wat betreft de depositie van stikstof is onduidelijk wat de autonome trend gaat zijn en wat de invloed daarvan is op de overbelaste habitattypen.

Doorkijk 2040
De verwachting is dat er met de wettelijke verplichte beheerplannen van Natura 2000-gebieden ook autonoom maatregelen genomen worden om de ten gunste van de instandhoudingsdoelstellingen. Of deze gehaald worden is niet te voorspellen. Onduidelijk is ook wat gevolgen rondom nieuw beleid met betrekking tot stikstof gaat hebben voor de periode tot aan 2040, dit is afhankelijk van de verdere beleidsinvulling.

Doorkijk naar deelgebieden
De Natura 2000-gebieden liggen buiten de gemeentegrens van Aalten waardoor er geen doorkijk naar deelgebieden te maken is.

8.2 Natuurnetwerk Nederland

Indicatoren en kwaliteitsniveaus

Natuurnetwerk Nederland	
Status gebruikte informatie	Kwantitatief/kwalitatief • Staat van voltooiing van het Gelders Natuurnetwerk [Provincie Gelderland, 2024f]
Beschikbare referentiewaarden	Expert judgement op basis van realisatie Gelders Natuurnetwerk
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	Het Gelders Natuurnetwerk is in zijn geheel voltooid, er is geen restantopgave
Oranje	Het Gelders Natuurnetwerk is nagenoeg voltooid, er is sprake van één of enkele restantopgaven
Rood	Het Gelders Natuurnetwerk is nog niet voltooid, er is sprake van meerdere restantopgaven

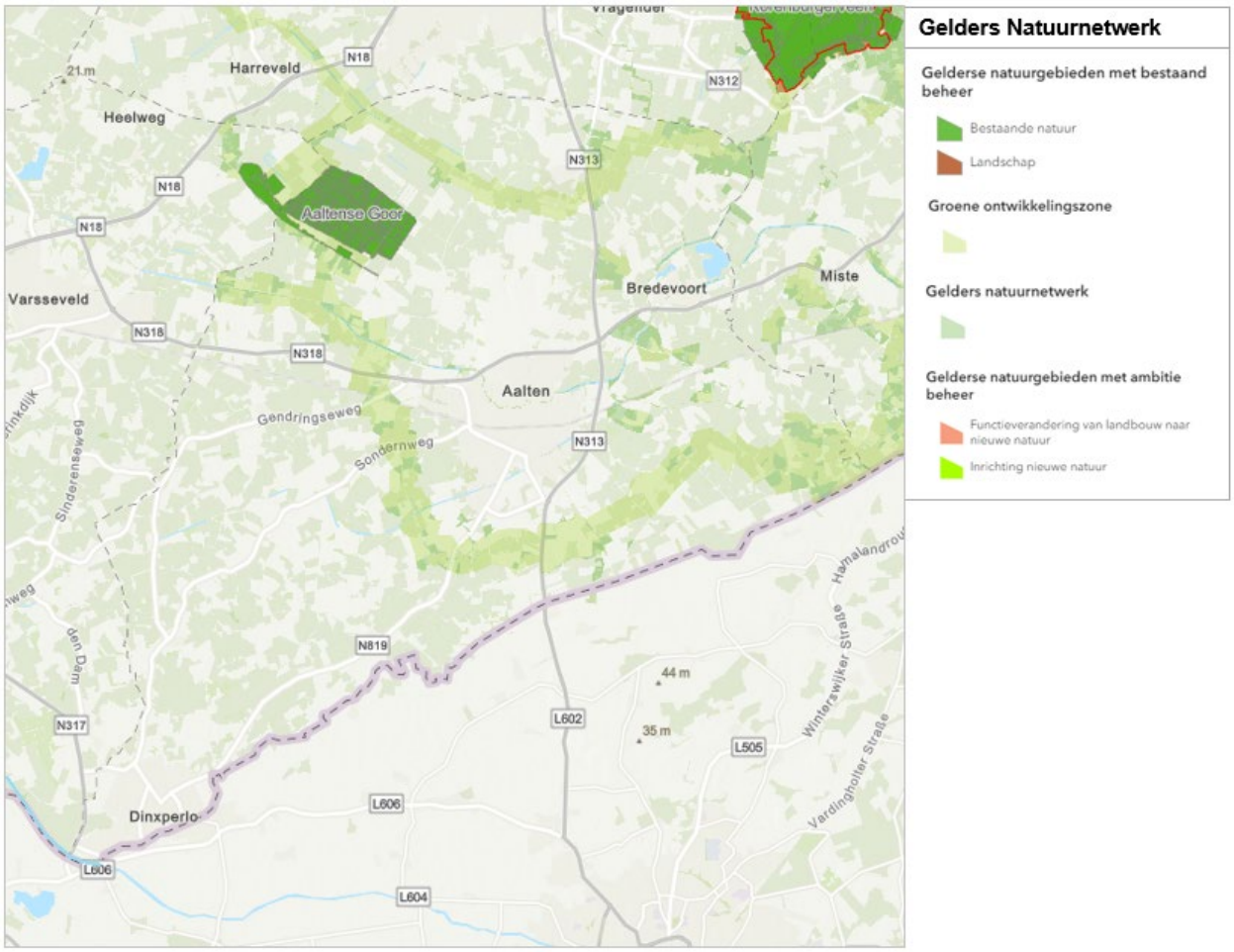
Huidige situatie

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is een samenhangend netwerk van bestaande en toekomstige natuurgebieden. Het vormt een belangrijk onderdeel van het natuurbeleid. Streven is de biodiversiteit in Nederland ten minste te stabiliseren, en dus verdere achteruitgang tegen te gaan. De provincies zijn verantwoordelijk voor de begrenzing en de ontwikkeling van dit natuurnetwerk. De effecten op NNN door plannen worden beoordeeld aan de hand van drie criteria, namelijk het oppervlak, de samenhang en de ‘wezenlijke kenmerken en waarden’. Natura 2000-gebieden zijn onderdeel van het Natuurnetwerk Nederland, deze gebieden vallen onder de verantwoordelijkheid van het Rijk. Het NNN in Gelderland wordt het ‘Gelders Natuurnetwerk’ genoemd (GNN). In de gemeente Aalten liggen het GGN-gebied Aaltens Goor en daarnaast groene ontwikkelingszones (GO).

In onderstaande Figuur 8.8 is de natuur in Aalten te zien die behoort tot het GNN. In het noordwesten van Aalten ligt het natuurgebied Aaltense Goor. In dit gebied zijn de afgelopen jaren maatregelen uitgevoerd om het water langer vast te houden en de natuur te versterken. Er is 30 hectare nieuwe natuur aangelegd en het bestaande natuurgebied heeft een klimaatbestendig watersysteem gekregen. Hierdoor wordt bij piekbuien het water niet langer afgevoerd maar vastgehouden in het gebied. Op die manier kan het in de bodem zakken.

Sinds oktober 2022 wordt het deelproject Zwarte Veen uitgevoerd, de meeste werkzaamheden zijn in maart 2023 afgerond. Er is 9 hectare nieuwe natuur aangelegd en 12 kilometer nieuwe landschapselementen. Een deel van de 40 hectare aan landschap is ingericht voor natuurinclusieve landbouw. Hier zijn sloten gedempt of verlegd zodat het water langer vastgehouden kan worden. In dit gebied wordt nog gewerkt aan het herstel van het heideterrein op de Vennebulten. De werkzaamheden vinden in de loop van 2024 plaats. De gemeente is momenteel in gesprek met de gemeenten Oude-IJsselstreek en Oost-Gelre om dit project recreatief beleefbaar te maken. Dat is dan het sluitstuk van het project.

Naast het Aaltense Goor ligt het Engeveld. De afgelopen jaren is dit gebied door de provincie Gelderland en het Waterschap Rijn en IJssel ingericht om regenwater langer vast te houden. Hier is kruiden- en faunarijk grasland en vochtig hooiland toegevoegd en er is 3 kilometer aan struweel aangelegd. In totaal gaan 7 boeren dit gebied beheren [Provincie Gelderland, 2024f].

Figuur 8.8: Gelders Natuurnetwerk (GNN) in de gemeente Aalten [Provincie Gelderland, 2020a]

Conclusie
De huidige situatie is beoordeeld met kwaliteitsniveau ‘oranje’, omdat er dit jaar nog gewerkt wordt aan de laatste opgave voor het Gelders Natuurnetwerk in de gemeente Aalten.

Autonome ontwikkeling

Provinciaal beleid

De Provincie Gelderland is verantwoordelijk voor het natuurbeleid. De provincie zet zich in om een compact en hoogwaardig stelsel van onderling verbonden natuurgebieden te creëren waarbij ingezet wordt op behoud en versterking van het landschap. Het GNN en de groene ontwikkelingszones worden beschermd tegen aantasting van de kernkwaliteiten. De kernkwaliteiten zijn de natuurwaarden, de potentiële waarden en de omgevingscondities. Het uitgangspunt is dat er in het GNN geen nieuwe initiatieven plaatsvinden, behalve als deze van groot algemeen of provinciaal belang zijn of als er geen alternatieven bestaan. In de groene ontwikkelingszones is ruimte voor economische ontwikkelingen in combinatie met een versterking van de samenhang tussen aangrenzende en inliggende natuurgebieden. Ecologische verbindingszones, weidevogelgebieden en rustgebieden voor winterganzen maken onderdeel uit van de groene ontwikkelingszone. De provincie treft maatregelen vanwege de bescherming, de instandhouding of het herstel van biotopen, leefgebieden, een gunstige staat van instandhouding en het GNN [Provincie Gelderland, 2018b]

Voor Aalten zijn de maatregelen uitgevoerd of voor dit jaar gepland. Er zijn geen aanvullende maatregelen gepland voor versterking van het Gelders Natuurnetwerk.

Regionaal beleid
Voor de regio Achterhoek is er in 2020 de regionale Vrijetijdsagenda Achterhoek 2020-2030 vastgesteld, welke in 2024 wordt herijkt [Gemeente Aalten, gemeente Berkelland, gemeente Bronckhorst, gemeente Doetinchem, gemeente Lochem, gemeente Oost Gelre, gemeente Oude IJsselstreek en gemeente Winterswijk, 2020]. Vanuit deze Vrijetijdsagenda is een project opgestart, genaamd "Natuurlijk te gast", waarmee een overlegnetwerk wordt gecreëerd met TBO's en natuurorganisaties om gezamenlijk problematiek als recreatieve druk op te gaan lossen.

Conclusie
De autonome ontwikkeling is beoordeeld met kwaliteitsniveau ‘groen’, een verbetering ten opzichte van de huidige situatie. Dit omdat de verwachting is dat de laatste projecten binnenkort worden afgerond en er geen sprake is van een restantopgave in de gemeente Aalten.

Doorkijk 2040
Het is aannemelijk dat het Gelders Natuurnetwerk voor 2040 in zijn geheel voltooid is.

Doorkijk naar deelgebieden
Voor dit aspect kan geen doorkijk op het niveau van deelgebieden gegeven worden.

8.3 Biodiversiteit

Indicatoren en kwaliteitsniveaus

Biodiversiteit	
Status gebruikte informatie	Kwantitatief/kwalitatief • Soortendiversiteit [DatalabGO, 2023] • Kwaliteit biodiversiteit [DatalabGO, 2023]
Beschikbare referentiewaarden	Beoordeling op basis van soortendiversiteit en kwaliteit leefomgeving
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	De biodiversiteit in de gemeente Aalten is overwegend hoog (soortendiversiteit > 600) en de kwaliteit van de biodiversiteit is bijna overal in de gemeente in de basis ‘goed’.
Oranje	De biodiversiteit in de gemeente Aalten is in enkele gebieden hoog en voor de rest gemiddeld (soortendiversiteit tussen de 200 en 600) en de kwaliteit van de biodiversiteit is voor een groot deel van de gemeente in de basis ‘goed’
Rood	De biodiversiteit in de gemeenten is overwegend laag (soortendiversiteit < 200) en de kwaliteit van de biodiversiteit is bijna overal in de gemeente in de basis ‘matig’ of ‘slecht’

Huidige situatie

Biodiversiteit omvat de verscheidenheid aan leven van verschillende ecosystemen zoals een bos, een oceaan maar ook de aarde als geheel. Het omvat alle op aarde levende organismen zoals planten, dieren en micro-organismen en de verscheidenheid hiervan binnen een ecosysteem. Biodiversiteit staat onder druk door menselijk handelen waardoor veel soorten met uitsterven zijn bedreigd of reeds zijn uitgestorven. Bedreigingen voor biodiversiteit zijn onder andere invasieve exoten, habitatverlies en overexploitatie. Wereldwijd is in de Conventie voor Biologische Diversiteit (CBD) afgesproken dat landen ernaar streven hun biodiversiteit te behouden en te beschermen en deze op een duurzame manier te benutten [Compendium voor de leefomgeving, 2022].

In onderstaande Figuur 8.9 is de soortendiversiteit in de gemeente Aalten te zien. Op de kaart wordt voor heel Nederland de geschatte soortendiversiteit per kilometerhok in klassen weergegeven, op basis van gegevens van de laatste tien jaar uit de Nationale Databank Flora en Fauna. De zeven belangrijkste en best onderzochte soortgroepen zijn hierin samengenomen (vaatplanten, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en vogels). In de kaart is gecorrigeerd voor het effect dat er niet op elke locatie even intensief wordt waargenomen.

Uit Figuur 8.9 blijkt dat met name in het noordelijke en zuidelijke deel van de gemeente sprake is van een lage soortendiversiteit (minder dan 300 soorten). Het andere deel van de gemeente heeft een hogere soortendiversiteit tussen de 300 en 500 soorten. Op enkele locaties in de gemeente is er een hoge soortendiversiteit met meer dan 500 soorten.

Het is mogelijk dat de soortendiversiteit in werkelijkheid in sommige delen van de gemeente hoger liggen dan dat deze op de kaart laten zien. Dit omdat op locaties die regelmatig door mensen worden bezocht over het algemeen meer waarnemingen worden gedaan van soorten en dus een hogere soortendiversiteit laten zien.

In Figuur 8.10 is de staat van de biodiversiteit weergegeven. Deze beoordeling gericht op een leefbaar landschap voor algemene plant- en diersoorten (dus niet specifiek voor beschermde soorten). Het laat zien hoe de biodiversiteit er in de basis voor staat.

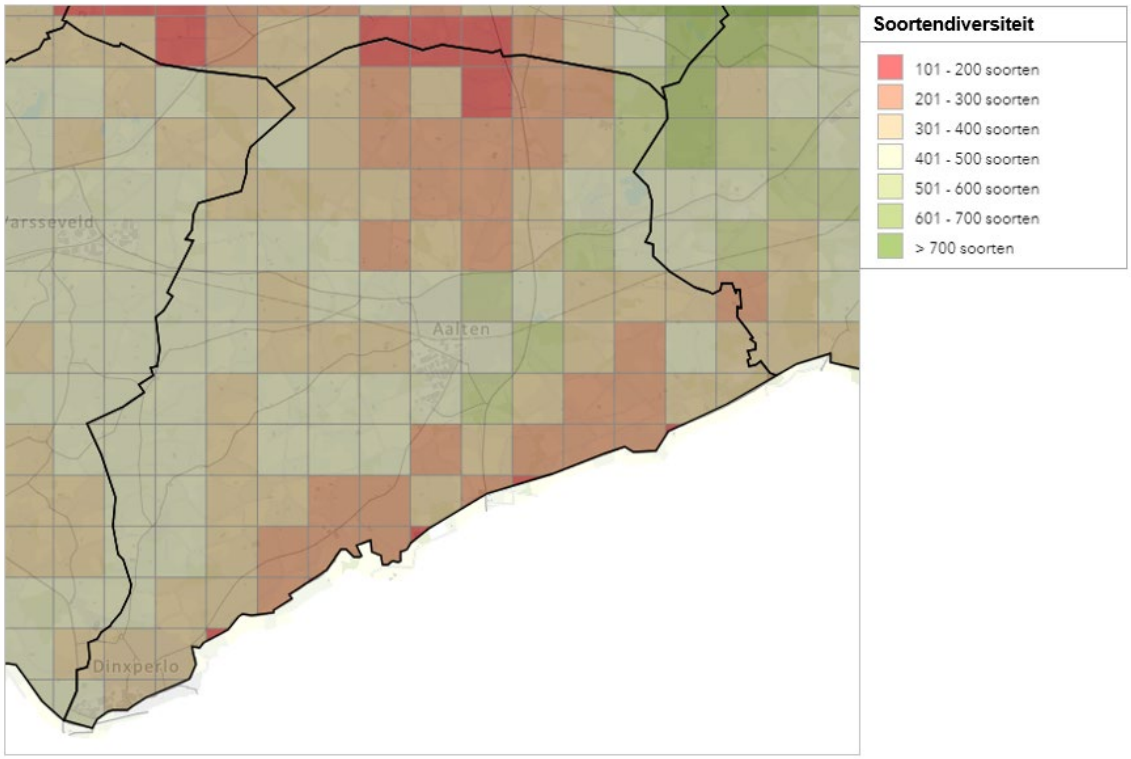
Het kaartbeeld van de biodiversiteit vertoont vrij veel overeenkomst met de landschappelijke beoordeling (zie hoofdstuk 9.3). Waar landschapselementen aanwezig zijn, kunnen (vrij) algemene organismen nog

overleven. De toestand van het landschap bepaalt de omstandigheden voor wilde planten en dieren om zich te kunnen vestigen.

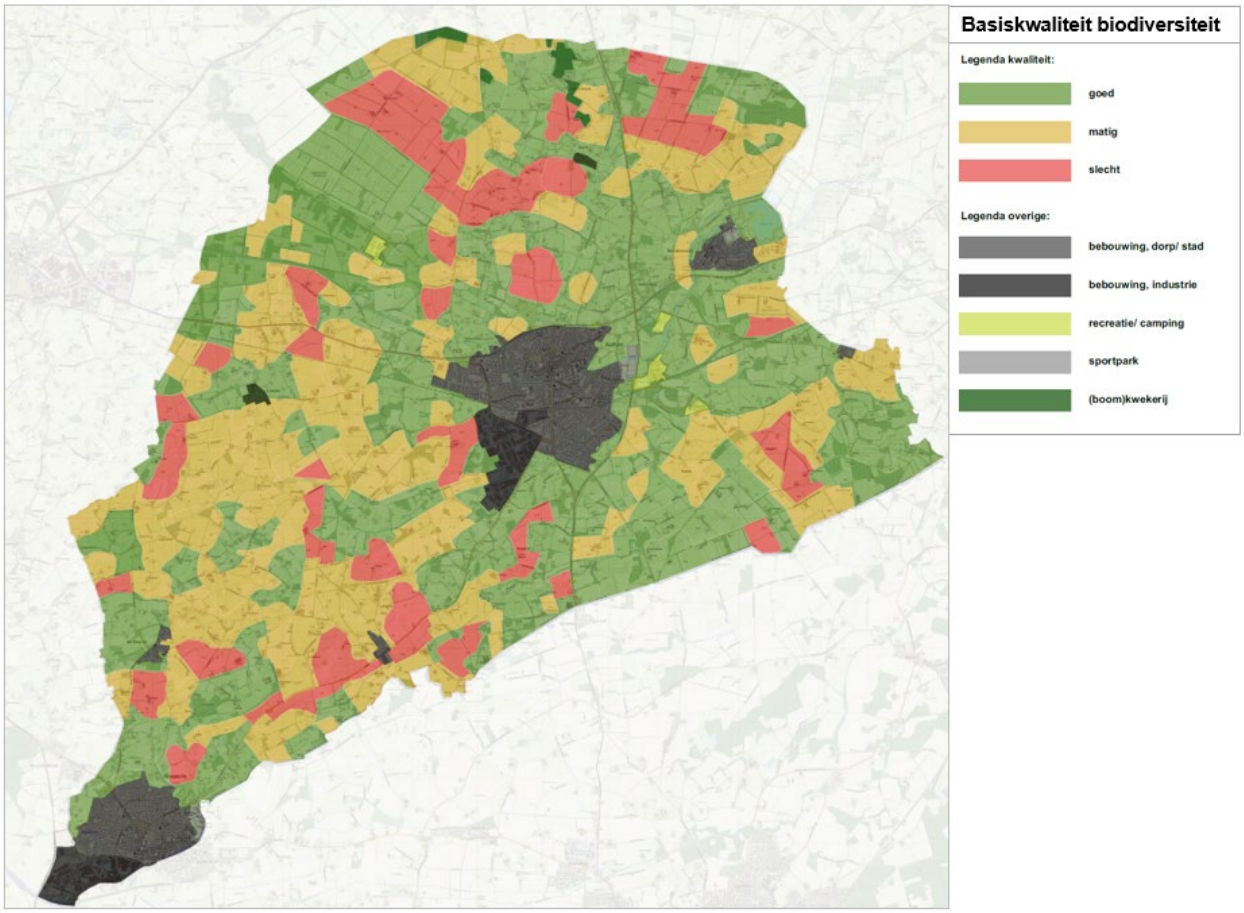
Uit Figuur 8.10 blijkt dat er meerdere locaties verspreid over de gemeente Aalten zijn waar de biodiversiteit er in de basis slecht voor staat, ook zijn er veel locaties waar de kwaliteit in de basis matig is. Samen vormt dit ongeveer de helft van de gemeente. In de overige helft is de kwaliteit van de biodiversiteit in de basis goed.

De gemeente Aalten heeft een 'Biodiversiteitsplan' opgesteld waarin knelpunten genoemd worden voor de biodiversiteit. Het grootste knelpunt in de gemeente is het intensieve agrarische grondgebruik. De afgelopen jaren is het aantal boeren fors afgenomen maar desondanks is ook de biodiversiteit van het agrarisch landschap en bos- en natuurgebieden fors afgenomen. De gemeente heeft hier nauwelijks invloed op. Binnen de gemeente zijn er de volgende knelpunten op volgorde van zeer groot naar vrij groot:

- Verdroging, inrichting en beheer van lijnvormige wateren in bos- en natuurgebieden en agrarisch cultuurlandschap;
- Stikstof in bos- en natuurgebieden en agrarisch cultuurlandschap;
- Intensief agrarisch grondgebruik inclusief het gebruik van (kunst)mest en chemische bestrijdingsmiddelen in agrarisch cultuurlandschap;
- Versnippering natuur, bos en landschapselementen in bos- en natuurgebieden en het agrarisch cultuurlandschap;
- Inrichting van tuinen en erven binnen de bebouwde kom;
- Na-isolering van gebouwen binnen de bebouwde kom, en;
- Invasieve exoten verspreid over de gemeente.

Figuur 8.9: Soortendiversiteit in de gemeente Aalten [DatalabGO, 2023a]

Figuur 8.10: Basiskwaliteit biodiversiteit in de gemeente Aalten [Gemeente Aalten, 2023a]

Conclusie
De huidige situatie is beoordeeld met kwaliteitsniveau 'oranje', omdat de soortendiversiteit in een groot deel van de gemeente gemiddeld is (tussen de 200 en 600 soorten) en de kwaliteit van de biodiversiteit is in de helft van de gemeente in de basis 'goed'.

Autonome ontwikkeling

Algemene trends

Het kleinschalige, overwegend agrarische landschap van de Achterhoek kende een eeuw geleden een zeer grote biodiversiteit. Van de kleinschaligheid en de biodiversiteit is op de meeste plekken niet veel meer over. Steeds meer overheden, burgers, boeren en andere ondernemers zijn ervan doordrongen dat herstel van de biodiversiteit van groot belang is [Gemeente Aalten, 2023b].

Gemeentelijk beleid

In 2023 heeft de gemeente Aalten daarom haar 'biodiversiteitsplan' opgesteld. De ambitie van de gemeente is om de biodiversiteit de versterken door de samenhang in het landschap te vergroten en het beheer meer te richten op het vergroten van de biodiversiteit. Hierdoor ontstaat er een robuust landschap waarin de biodiversiteit tegen een stootje kan. Om dit voor elkaar te krijgen heeft de gemeente tot 2030 acties beschreven gericht op aanpassingen in inrichting en het beheer van het buitengebied en de bebouwde kom. Het gaat om gebieden waar de gemeente zelf invloed op heeft, maar een groot deel van de biodiversiteit bevindt zich op privéterreinen [Gemeente Aalten, 2023b].

In het biodiversiteitsplan zijn kansen genoemd om de biodiversiteit te vergroten en de rol die de gemeente moet nemen. Enkele acties waar de gemeente zich op richt:

- Tegengaan van verdroging van ondiepe bermsloten door aanleg van dammetjes in bermsloten en het verondiepen van watergangen;
- Het opstellen van een ecologisch beheerplan voor bermen en sloten om zo biodiversiteit zoveel mogelijk te behouden;
- Opstellen van gebiedsplan invasieve soorten om te voorkomen dat invasieve exoten inheemse soorten verdringen;
- Opstellen en uitvoeren van een bomenplan met als doel het vergroten van het aantal bomen op gemeentegrond;
- Actualiseren en uitvoeren plan van aanpak voor de bestrijding van de eikenprocessierups;
- Aanpassen beheer groen, en;
- Ondersteunen van initiatieven van particulieren en (agrarische) bedrijven om bomen te planten.

De gemeente zet in op voorlichting, inspiratie en educatie, het gaat dan om de volgende acties [Gemeente Aalten, 2023b]:

- Biodiversiteitsplan onder de aandacht brengen van inwoners;
- Organiseren van cursus natuurbeheer en buitenlui;
- Opstellen van een rapport over het verhogen van de biodiversiteit van particuliere bossen;
- Rondgang dor en voor dorpsbewoners langs biodiverse tuinen;
- Lezing over gebouwbewonende dieren;
- Cursus over biodiversiteit;
- Cursus ‘gastheer van het landschap’ gericht op eigenaren en medewerkers van recreatiebedrijven;
- Natuur- en milieueducatie op basisscholen, en;
- Communicatie naar inwoners.

Conclusie
De autonome ontwikkeling is beoordeeld met kwaliteitsniveau ‘oranje’, een verbetering ten opzichte van de huidige situatie. Dit omdat de gemeente actief inzet op het verbeteren van de biodiversiteit binnen de gemeente, waarbij concrete acties met name gericht zijn op de gemeentegronden. Het is onduidelijk of de acties ook effect hebben op de privégronden.

Doorkijk 2040
Ook na 2030 is het de verwachting dat de autonome trend zich doorzet vanwege de wettelijke verplichting om een gunstige staat van instandhouding te realiseren of te behouden.

Doorkijk naar deelgebieden
De soortendiversiteit is laag in de deelgebieden Barlo, De Heurne en de Haart. De basiskwaliteit biodiversiteit wisselt sterk van slecht tot goed verspreid over het hele buitengebied.

9 Landschap en cultureel erfgoed

Onderstaande tabel geeft een samenvatting van de beoordeling van de huidige situatie en autonome ontwikkeling voor het thema ‘landschap en cultureel erfgoed’.

Tabel 9-1: Samenvatting van de kwaliteitsniveaus van de huidige situatie en autonome ontwikkeling binnen het thema ‘landschap en cultureel erfgoed’

Beoordelingsaspect	Huidige situatie	Autonome ontwikkeling
Landbouw		=
Grondgebruik	*Kwantitatief*	
Landschappelijke waarden		=
Archeologie en cultuurhistorische waarden	*Kwantitatief*	

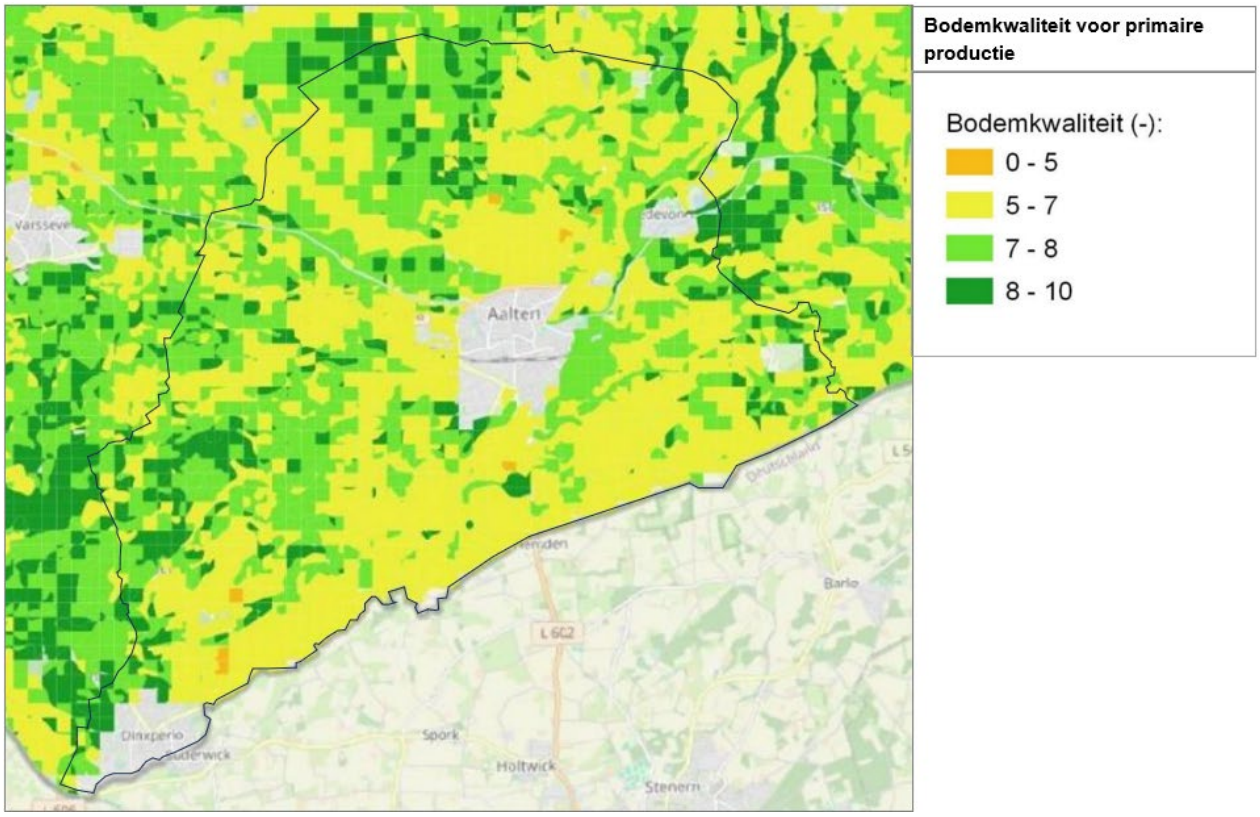
9.1 Landbouw

Indicatoren en kwaliteitsniveaus

Landbouw	
Status gebruikte informatie	Kwantitatief • Bodemkwaliteit voor primaire productie op bestaande landbouwgronden
Beschikbare referentiewaarden	Expert judgement op basis van de bodemkwaliteit voor landbouwgronden
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	De bodemkwaliteit voor landbouwgronden biedt ruime mogelijkheden (score 8-10)
Oranje	De bodemkwaliteit voor landbouwgronden biedt voldoende mogelijkheden (score 5-8)
Rood	De bodemkwaliteit voor landbouwgronden biedt beperkte mogelijkheden (score 0-5)

Huidige situatie

Het grondgebied van de gemeente Aalten bestaat voor een groot deel uit landbouwgronden. Het type bodem is onder andere bepalend voor de geschiktheid voor landbouw. Figuur 9.1 laat de huidige bodemkwaliteit voor de landbouwgronden zien. Hierbij is een schaalverdeling gebruikt van 0 (weinig/beperkte mogelijkheden) tot 10 (ruime mogelijkheden). In Aalten is sprake van voldoende mogelijkheden (geel en lichtgroen op de kaart). Op de Dekzandvlakten tussen Lichtenvoorde en Aalten en bij de essen en vlakten bij De Heurne en Dinxperlo zijn de gronden het meest geschikt voor landbouw.

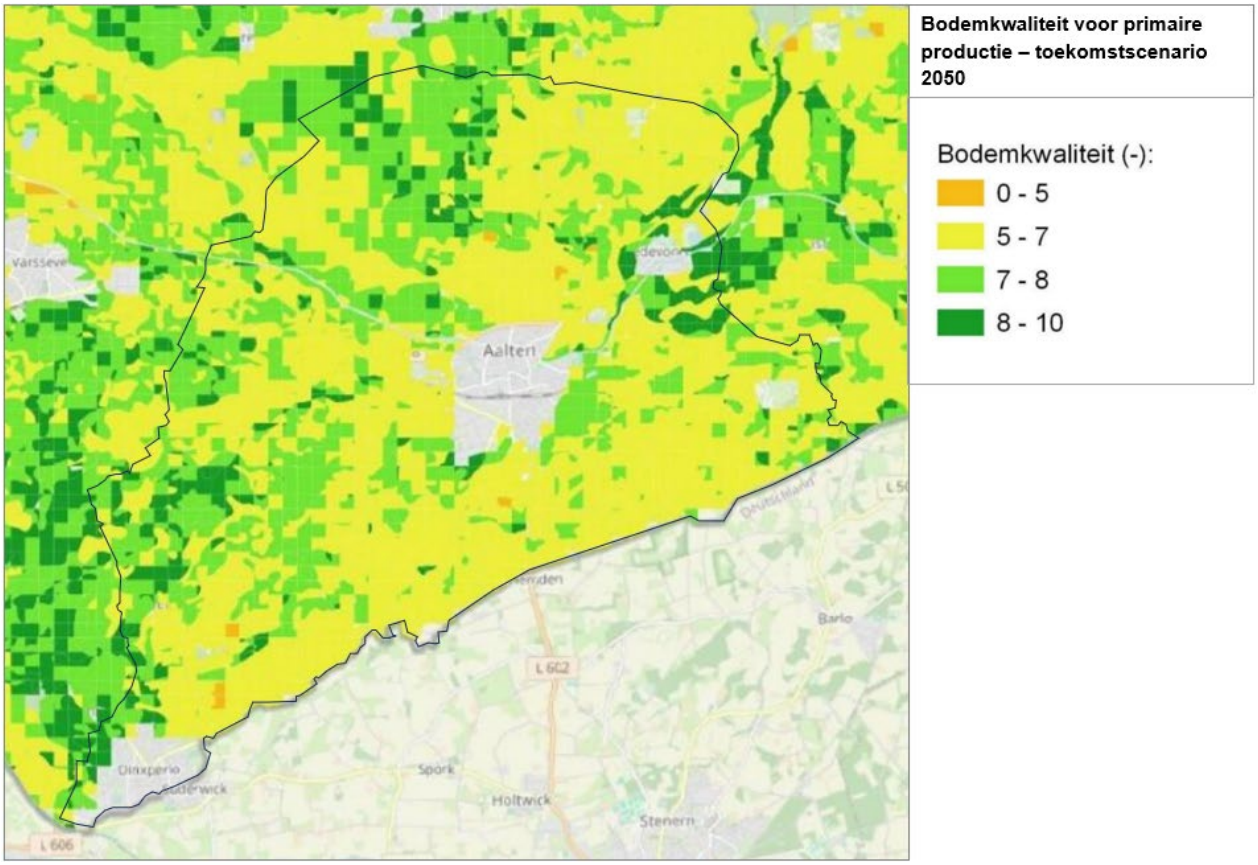
Figuur 9.1: De huidige bodemkwaliteit voor de landbouwbodems van 0 (weinig/beperkte mogelijkheden) tot 10 (ruime mogelijkheden) [Aequator groen + ruimte, 2024]

Conclusie
De huidige situatie is beoordeeld met kwaliteitsniveau 'oranje', omdat de bodemkwaliteit voor landbouwgronden in de gemeente Aalten voldoende mogelijkheden biedt (score 5-8).

Autonome ontwikkeling

Algemene trends

In de Achterhoek zullen met name de droge gebieden verder verdrogen en de natte gebieden natter worden in de toekomst [Aequator groen + ruimte, 2024]. Hierdoor gaat in de gemeente Aalten de bodemkwaliteit achteruit ten opzichte van de huidige situatie, zie Figuur 9.2. Dit biedt minder mogelijkheden voor landbouwactiviteiten.

Figuur 9.2: De bodemkwaliteit in 2050 voor de landbouwbodems van 0 (weinig/beperkte mogelijkheden) tot 10 (ruime mogelijkheden) [Aequator groen + ruimte, 2024]

Provinciaal beleid

In de Kadernota Agrifood 2021-2030 'Toekomst voor de Gelderse boer' beschrijft de provincie Gelderland hoe ze werkt aan de toekomst van de land- en tuinbouw in Gelderland. De provincie biedt ruimte aan verschillende vormen van landbouw en ondersteunt boeren en tuinders bij hun ontwikkeling naar meer verduurzaming, zoals natuurinclusieve en/of kringlooplandbouw. Oftewel een duurzame landbouw in balans met de omgeving [Provincie Gelderland, 2021]. De provincie voert de Kadernota op de volgende manier uit:

- Kennis en innovatie: ondersteunen van bedrijfsplannen, kennisontwikkeling en -uitwisseling, samenwerkingsverbanden, onderzoek en vernieuwing.
- Mogelijk maken: ondersteunen van boeren bij de overgang naar een duurzame bedrijfsvoering met subsidies voor duurzame investeringen. De provincie koopt grond om kavelruil makkelijker te maken. Daarnaast kunnen agrariërs subsidie krijgen uit het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid.
- Belonen: werken aan dat boeren beter beloond worden voor maatschappelijke diensten, zoals agrarisch natuurbeheer en landschapsbeheer en het ondersteunen van bijvoorbeeld korte ketens, biologische landbouw of agroforestry (bomenlandbouw).

De provincie is momenteel bezig met het opstellen van een programma vitaal landelijk gebied Gelderland. De verwachting is dat deze in het voorjaar van 2025 gereed is[2].

[2] *Doordat het kabinet in september 2024 een streep heeft gezet door het Nationaal Programma Landelijk Gebied, is het nog onzeker wat er op provinciaal niveau gaat gebeuren.*

Gemeentelijk beleid
De gemeente Aalten heeft geen specifiek beleid op deze aspecten; met name bij functiewijziging heeft de gemeente een rol.

Conclusie
De autonome ontwikkeling is beoordeeld met kwaliteitsniveau ‘oranje’, gelijk aan de huidige situatie. Enerzijds zijn er minder mogelijkheden voor landbouw door de gevolgen van klimaatverandering. Anderzijds stimuleer de provincie boeren om meer toekomstbestendig te werken.

Doorkijk 2040
Richting 2040 zal klimaatverandering toenemen, waardoor de druk op de landbouw steeds meer toeneemt.

Doorkijk naar deelgebieden
De deelgebieden kern Aalten, centrumgebied Aalten, kern Dinxperlo, centrumgebied en directe omgeving, Bredevoort en bedrijventerreinen Aalten en Dinxperlo zijn niet relevant voor landbouw. Bij Lintelo en Barlo biedt de bodemkwaliteit voor de landbouwgronden ruime mogelijkheden. De mogelijkheden voor landbouw zijn minder goed (voldoende) in delen van de Heurne, de Haart en IJzerlo.

9.2 Grondgebruik

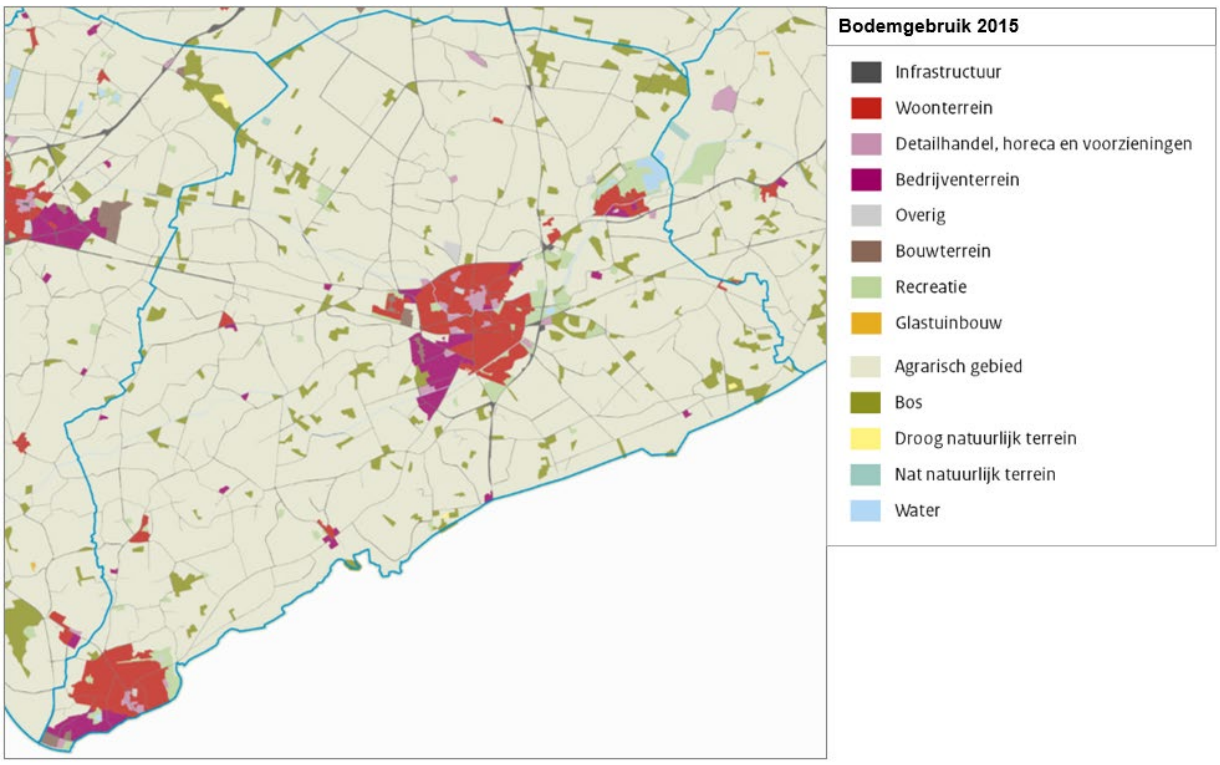
Het aspect grondgebruik is kwalitatief omschreven, er is geen beoordeling in de vorm van een kwaliteitsniveau gegeven.

Huidige situatie

De gemeente Aalten heeft een oppervlakte van 9.704 hectare. De gemeente Aalten bestaat voor een heel groot deel uit agrarisch gebied, zo'n 83%. Dit is te zien in Tabel 9-2 en Figuur 9.3. Daarnaast zijn de voornaamste grondgebruikers woonterrein (481 ha, 5%) en bos & natuurlijk terrein (420 ha, 4%). Ten opzichte van 2010 zijn de oppervlakten weinig veranderd in 2017.

Tabel 9-2: Grondgebruik van verschillende functies in de gemeente Aalten [CBS, 2023b]

Functie	Oppervlakte in 2017 (ha)
Agrarisch terrein	8.046
Woonterrein	481
Bos en open natuurlijk terrein	420
Verkeersterrein	298
Recreatieterrein	171
Bedrijventerrein	143
Detailhandel, horeca, openbare voorzieningen, sociale culturele voorzieningen	57
Binnenwater	52
Semi-bebouwd terrein (begraafplaatsen, bouwterrein)	36
Totaal	9.704

Figuur 9.3: Bodemgebruik van verschillende functies in de gemeente Aalten in 2015 [CBS, Kadaster, PBL, 2015]

Autonome ontwikkeling

Gemeentelijk beleid

De gemeente Aalten ziet in de loop van de tijd een geleidelijke teruggang van het aantal agrarische bedrijven. Veelal zullen die locaties omgezet worden naar burgerbewoning (met gebruikmaking van het Afwegingskader buitengebied), soms met nog een ondergeschikte nevenactiviteit. De verwachting is dat de blijvende agrarische bedrijven nog wat kunnen groeien, bijvoorbeeld met behulp van saldering.

Binnen de beschikbare mogelijkheden wil het gemeentebestuur de plaatselijke landbouw/agrarische bedrijvigheid in stand te houden en te ondersteunen.

De minister heeft recent een eind gemaakt aan het Nationaal Programma Landelijk Gebied. De toekomst op dit punt (en dus ook van de nog mogelijke gemeentelijke beleidsvrijheid) is daarmee ongewis.

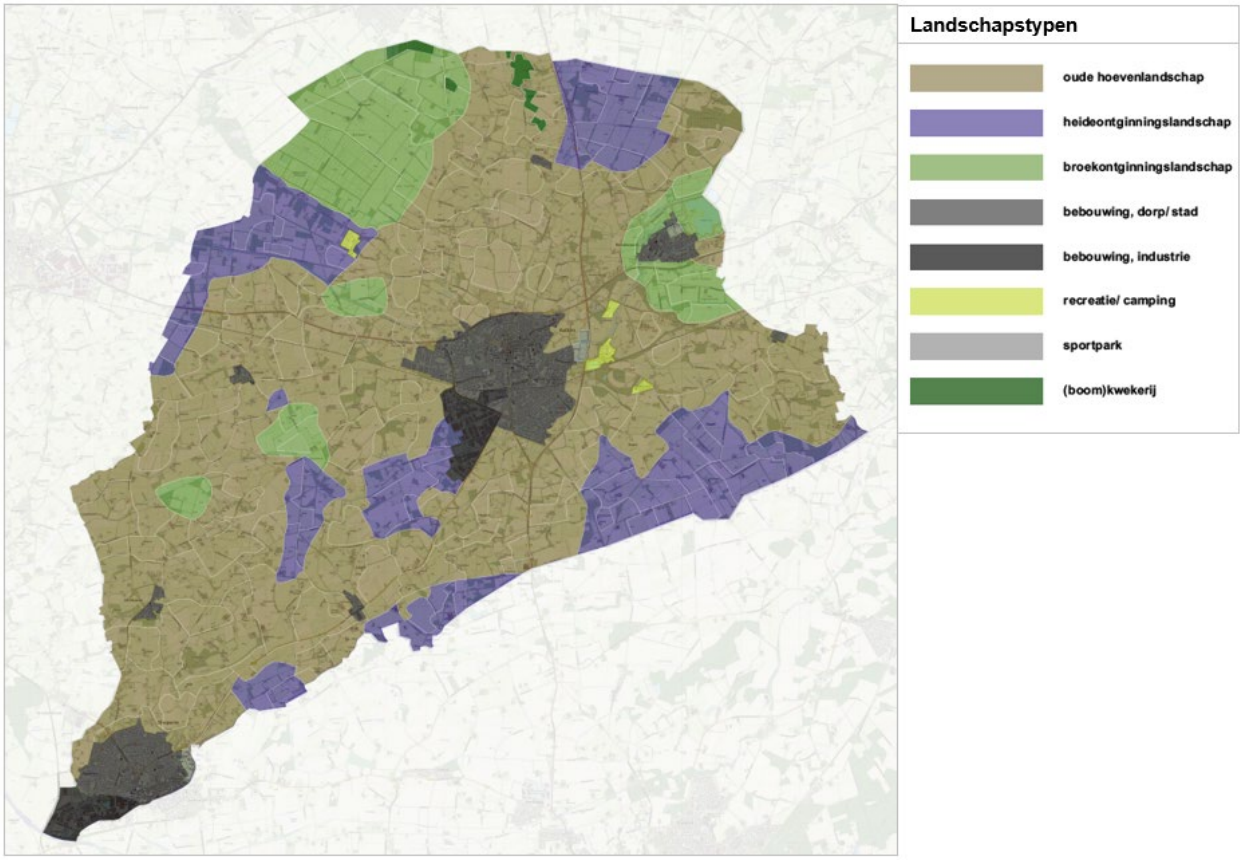
9.3 Landschappelijke waarden

Indicatoren en kwaliteitsniveaus

Landschappelijke waarden	
Status gebruikte informatie	Kwalitatief • Basiskwaliteit landschap
Beschikbare referentiewaarden	Expert judgement op basis van de basiskwaliteit landschap
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	De basiskwaliteit landschap is vrijwel overal goed
Oranje	De basiskwaliteit landschap is op sommige plekken matig of slecht
Rood	De basiskwaliteit landschap is voornamelijk matig of slecht

Huidige situatie

In de gemeente Aalten zijn drie landschapstypen te onderscheiden. Het betreft het oude hoevenlandschap, het broek- en het heideontginningslandschap (zie Figuur 9.4). De drie landschappen in het gebied verschillen van elkaar in geomorfologisch en bodemkundig opzicht en gekoppeld daaraan in de ontginningsgeschiedenis en agrarisch landgebruik. Het oppervlakte aandeel van het oude hoevenlandschap is verreweg het grootste met bijna tweederde van de gemeente. Broek- en heideontginningslandschap zijn samen een kwart van de gemeente [Robert Kwak & Anton Stortelder, 2023].

Figuur 9.4: Landschapstypen in de gemeente Aalten [Robert Kwak & Anton Stortelder, 2023]

Oude hoevenlandschap

Het oude hoevenlandschap omvat het grootste deel van de gemeente Aalten met verspreid staande boerderijen, overwegend melkveehouderijen. Het oude hoevenlandschap betreft de oude occupatiepatronen, waar de landbouw eeuwenlang haar stempel heeft gedrukt.

Landschapselementen van het oude hoevenlandschap zijn:

- Hoge, bolle essen, afgewisseld met lage graslandjes;
- Houtwallen;
- Bloemrijke akkerranden (patrijzenranden);
- Steilranden;
- Erven met monumentale bomen;
- Historische boerderijen, en;
- Smalle, kronkelige wegen.

Heideontginningslandschap

Wat nu het heideontginningslandschap wordt genoemd, was rond 1850 nog grotendeels open heide. Het betreft 16% van de oppervlakte van de gemeente. De heidevelden waren een belangrijk onderdeel van het gemengde landbouwbedrijf.

Landschapselementen van het heideontginningslandschap zijn:

- Heischrale bermen;
- Zandwegen;
- Bermstruwelen;
- Berkensingels, en;
- Vliegdennen.

Broekontginningslandschap

In de gemeente Aalten bestaat ongeveer 10% van de oppervlakte uit broek- en gooreerdgronden. Het grootste goor (broek) in de gemeente Aalten is het Aaltense Goor.

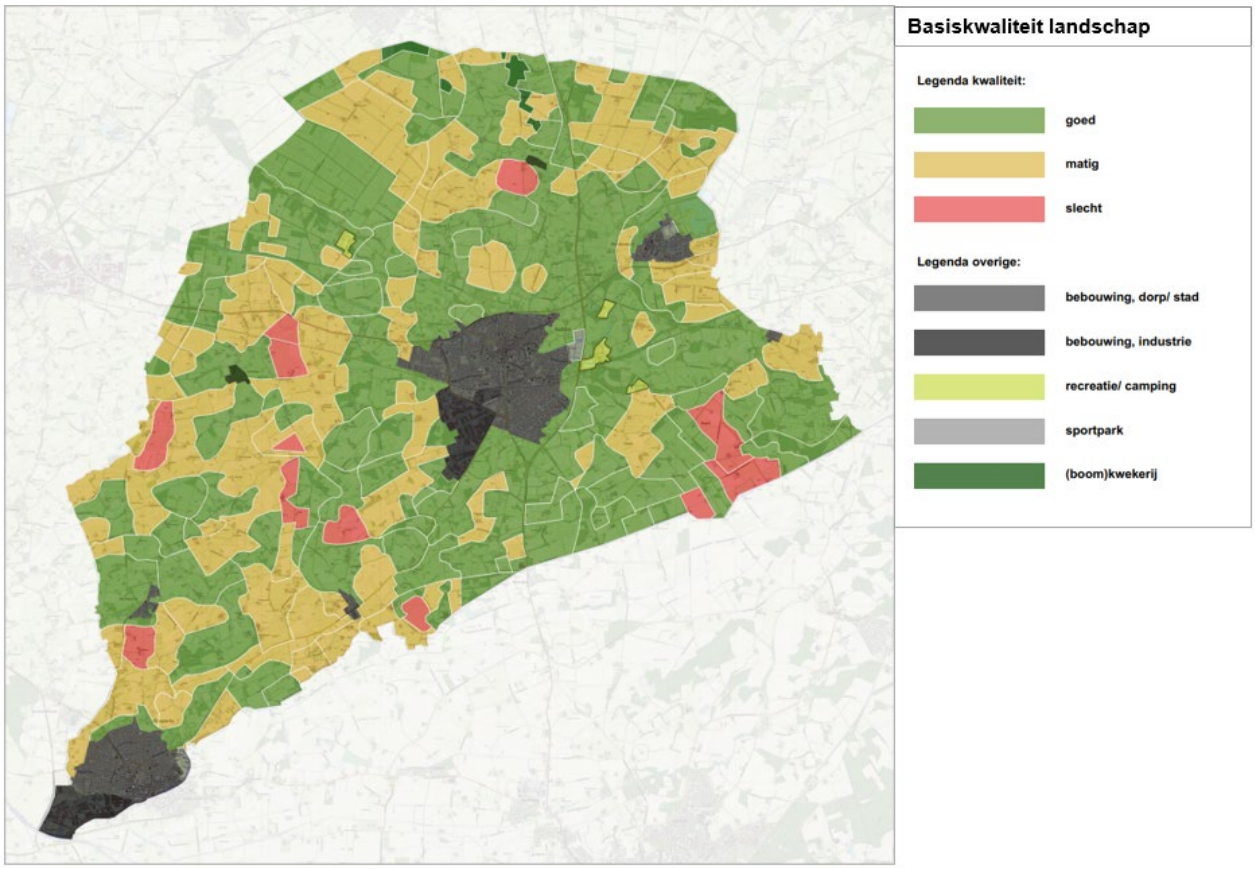
Landschapselementen van het broekontginningslandschap zijn:

- Elzensingels;
- Sloten met moerasplanten, waaronder kwelindicatoren;
- Rietkragen;
- Knotbomenrijen, en;
- Populierensingels.

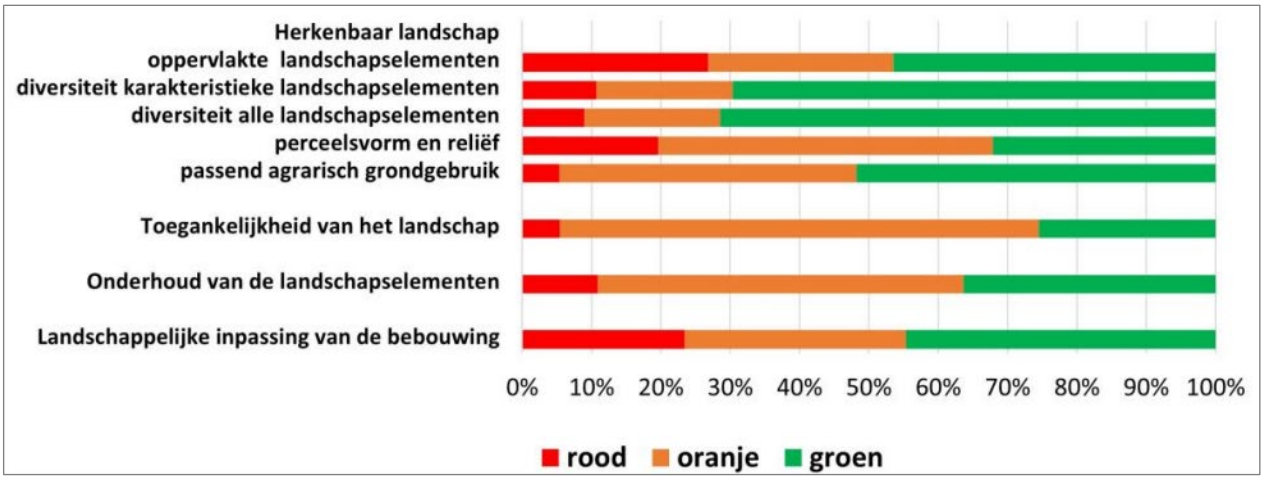
Basiskwaliteit landschap

Op basis van deze bovengenoemde landschapselementen is de basiskwaliteit van het landschap bepaald. Deze kwaliteit is beoordeeld als goed, matig of slecht. In Figuur 9.5 is deze beoordeling van de hele gemeente weergegeven. Zoals te zien in de figuur is de basiskwaliteit landschap op enkele plekken slecht. Voornamelijk is de basiskwaliteit matig tot goed. De score voor het Oud hoevenlandschap is goed 64%, matig 34%, slecht 2%. De score voor het broekontginningslandschap is goed 59%, matig 40% en slecht 1%. De score voor het heideontginningslandschap is goed 65%, matig 24% en slecht 11% [Robert Kwak & Anton Stortelder, 2023].

De beoordeling basiskwaliteit landschap is gebaseerd op een aantal criteria. In Figuur 9.6 is weergegeven hoe deze criteria scoren. De criteria ‘oppervlakte landschapselementen’, ‘perceelvorm en reliëf’ en ‘landschappelijke inpassing van de bebouwing’ scoren het minst goed.

Figuur 9.5: Basiskwaliteit landschap in de gemeente Aalten [Robert Kwak & Anton Stortelder, 2023]

Figuur 9.6: Resultaat per criterium voor beoordeling basiskwaliteit landschap in de gemeente Aalten [Robert Kwak & Anton Stortelder, 2023]

Conclusie

De huidige situatie is beoordeeld met kwaliteitsniveau ‘oranje’, omdat de basiskwaliteit landschap op sommige plekken matig of slecht is.

Autonome ontwikkeling

Algemene trends

Landschappelijke kwaliteit staat autonoom onder druk door verschillende factoren. Klimaatverandering leidt tot een vraag naar nieuwe vormen van energieproductie zoals windmolens en zonnepanelen. Deze energietransitie zorgt voor druk op de ruimte. Inpassing van hernieuwbare vormen van energieopwekking resulteren in maatschappelijke druk maar is onvermijdbaar om te voldoen aan de gestelde doelen in het klimaatakkoord van Parijs.

De maximalisering van grondopbrengst agrarische bedrijfsvoering (schaalvergroting en hiermee het verdwijnen van landschapselementen, nivellering gronden, maisteelt, etc.) is ook een factor die van invloed is op het verlies van de kwaliteit, herkenbaarheid en leefbaarheid van landschap. De transitie van de agrarische sector, zodat grondgebruik toekomstbestendig wordt ingezet, kan daarentegen een positief effect hebben.

Gemeentelijk beleid

In 2007 heeft de gemeente Aalten het Landschapsontwikkelingsplan (LOP) vastgesteld, dat nog steeds actueel is. Het LOP is een toetsingsinstrument voor initiatieven in het landschap. Het belangrijkste doel van het LOP is een stimulans te bieden aan het vormgeven van een landschap waarin mensen zich thuis voelen, in het historisch cultuurlandschap van de moderne samenleving in dit deel van de Achterhoek. Voor het LOP worden uitvoeringsprogramma's gebruikt waarin projecten benoemd worden die bijdragen aan het versterken van de flora en fauna, de biodiversiteit en de promotie van het buitengebied. Jaarlijks wordt dit bijgewerkt op basis van de meest recente projecten.

Conclusie

De autonome ontwikkeling is beoordeeld met kwaliteitsniveau 'oranje', gelijk aan de huidige situatie. Dit omdat door belangrijke algemene trends zoals de energietransitie de druk op het landschap toeneemt. De gemeente zet met verschillende kleinschalige projecten in op versterking van het landschap en natuur. Het is onduidelijk in hoeverre de locaties die als slecht beoordeeld zijn hiermee aangepakt worden.

Doorkijk 2040

Hoe het landschap zich de aankomende jaren zal ontwikkelen is afhankelijk van het nieuwe LOP en de uitvoeringsprogramma's die daaronder vallen.

Doorkijk naar deelgebieden

Bij de deelgebieden De Haart, IJzerlo, De Heurne, Lintelo en Barlo zijn er delen van het landschap waarbij de basiskwaliteit slecht is bevonden.

9.4 Archeologie en cultuurhistorische waarden

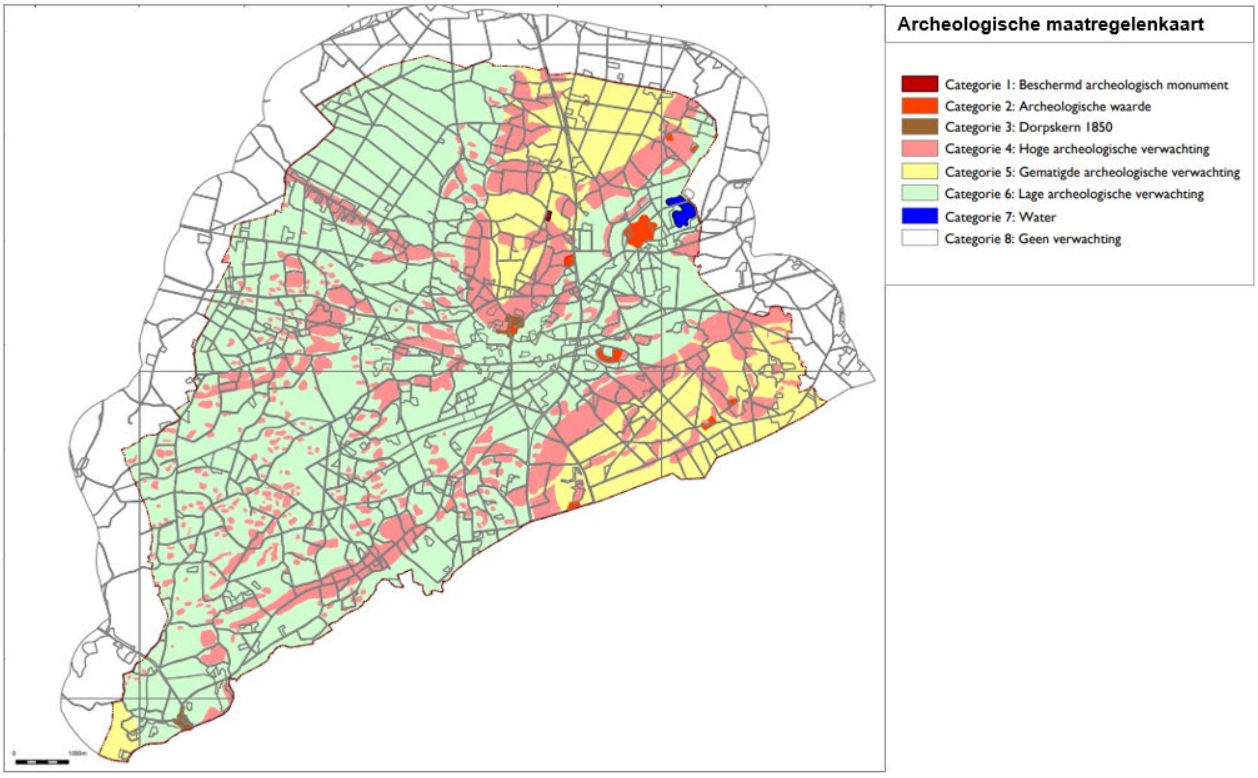
Het aspect archeologie en cultuurhistorische waarden is kwalitatief omschreven, er is geen beoordeling in de vorm van een kwaliteitsniveau gegeven.

Huidige situatie

Archeologie

Archeologische waarden betreft sporen die de mens achter heeft gelaten in de bodem en het landschap. Archeologische en aardkundige waarden worden beschermd via bestemmingsplannen, provinciale verordeningen, dan wel via de Omgevingswet.

De gemeente Aalten heeft een archeologische beleidskaart vastgesteld die gebruikt wordt voor ruimtelijke ordeningsdoeleinden, zie Figuur 9.7. De onderverdeling en begrenzingen zijn gebaseerd op de waarden- en verwachtingenkaart. Het beleid per categorie is beschreven in Tabel 9-3 [Vestigia, 2009].

Figuur 9.7: Archeologische beleidskaart van de gemeente Aalten [Vestigia, 2009]

Tabel 9-3: Beleid per archeologische categorie [Vestigia, 2009]

Categorie		Beleid
Categorie 1	Wettelijk beschermd archeologisch monument	Vergunningverlening via het rijk (RCE), ingrepen in de bodem niet mogelijk zonder toestemming van het RCE;
Categorie 2	Gebied of terrein van archeologische waarde, beschermd stads- of dorpsgezicht	Altijd verplichting tot archeologisch vooronderzoek bij ingrepen dieper dan 40 cm

Categorie		Beleid
Categorie 3	Dorpskern 1850	Geen verplichting tot archeologisch vooronderzoek bij ingrepen kleiner dan 100 vierkante meter en ondieper dan 40 centimeter
Categorie 4	Gebied met een hoge archeologische verwachting	Geen verplichting tot archeologisch vooronderzoek bij ingrepen kleiner dan 500 vierkante meter en ondieper dan 40 centimeter
Categorie 5	Gebied met een gematigde archeologische verwachting	Geen verplichting tot archeologisch vooronderzoek bij ingrepen kleiner dan 2500 vierkante meter en ondieper dan 50 centimeter
Categorie 6	Gebied met een lage archeologische verwachting	Geen verplichting tot archeologisch vooronderzoek bij ingrepen kleiner dan 5000 vierkante meter en ondieper dan 50 centimeter
Categorie 7	Water (geen verwachting)	Geen verplichting tot archeologisch vooronderzoek
Categorie 8	Gebied of terrein waar geen bodemarchief meer aanwezig is	Geen verplichting tot archeologisch vooronderzoek

Aan de Lichtenvoordsestraatweg (in Barlo), ligt een urnenveld uit de Late Bronstijd en de Vroege IJzertijd. Het urnenveld geldt als een wettelijk beschermd archeologisch monument. De gemeente Aalten kent 12 terreinen waarvan de archeologische waarde is vastgesteld, zoals een deel van Bredevoort, het centrum rondom de kerk in Aalten en het Loohuisbos. Deze terreinen zijn aan de oostkant van Aalten gelegen. Dit gebied heeft een hogere ligging dan de westkant van Aalten, waardoor dit gebied in het verleden de voorkeur verkeer voor bewoning boven het lagere, nattere westen. De terreinen met archeologische waarden komen uit de perioden Laat Paleolithicum, Laat Neolithicum, Bronstijd, IJzertijd, Late Middeleeuwen en de Nieuwe Tijd. Het gebied kent dus een zeer lange bewoningsgeschiedenis., die teruggaat tot meer dan 10.000 jaar geleden.

Binnen het grondgebied van Aalten worden op de kaart verder drie archeologische verwachtingszones onderscheiden (hoog, gematigd en laag) op grond van verwachte dichtheid aan archeologische sporen en vondsten die is afgeleid van de bodemgesteldheid [Vestigia, 2009].

Cultuurhistorische waarden

Cultuurhistorische elementen en structuren zijn belangrijke aspecten van stad en landschap. Ze dragen bij aan de herkenbaarheid, ze vormen oriëntatiepunten en ze zorgen ervoor dat bewoners en bezoekers zich met een stad, dorp of streek kunnen identificeren.

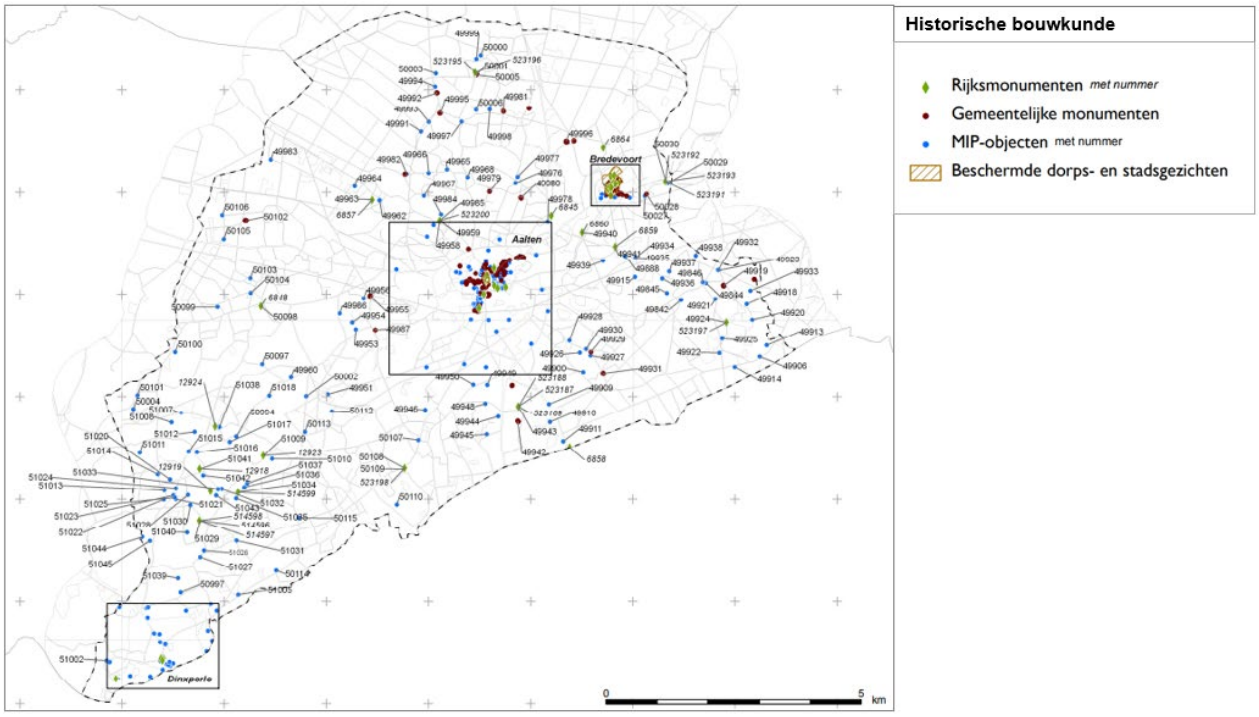
De historische bouwkunde in de gemeente Aalten is weergegeven in Figuur 9.8. De rijksmonumenten, gemeentelijke monumenten en de monumenten inventarisatie project (MIP-)objecten zijn weergegeven. Rijksmonumenten kennen de strengste bescherming. Gemeentelijke monumenten zijn door de gemeente aangewezen en minder streng beschermd. MIP-objecten zijn waardevolle gebouwde objecten uit de periode 1850-1940 die niet als rijksmonument of gemeentelijk monument aangemerkt zijn. In de kern Aalten, Bredevoort en rondom De Heurne bevindt zich de meeste historische bouwkunde.

Beschermde stadsgezichten

De kern van Bredevoort is aangewezen als beschermd stadsgezicht. In de 12^{e} eeuw werd bij Bredevoort een burcht opgericht op een smalle zandrug langs de Slinge ter beveiliging van een handelsroute tussen het Gelderse rivierengebied en Munsterland. De nederzetting lijkt zich in de daaropvolgende eeuwen op het voorburchtterrein ontwikkeld te hebben. Dit is in Nederland redelijk zeldzaam. Nadat in de 17^{e} eeuw de burcht door brand (ten gevolge van blikseminslag) verwoest werd, is het terrein omgevormd tot een plein.

De ontwikkelde nederzettingsstructuur heeft sinds de 19e eeuw geen wezenlijke veranderingen meer ondergaan.

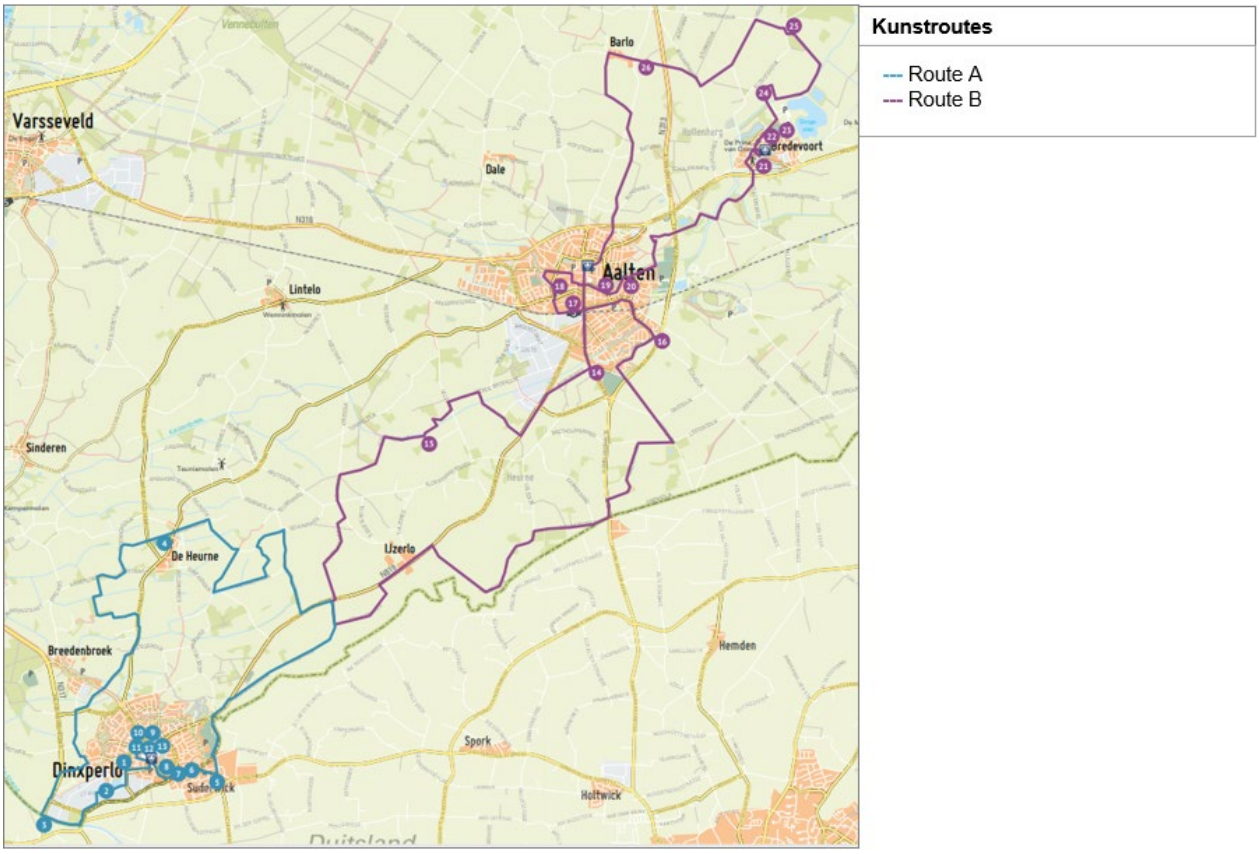
Het historische hart van Aalten geldt als beschermd dorpsgezicht. Het dorp Aalten is gelegen op de plateauhelling en aan de verbindingsweg Arnhem-Münster. De ruimtelijke basisstructuur dateert van voor 1750 en bestaat uit de Markt, Kerkstraat, Landstraat, Dijkstraat, Hogestraat, Peperstraat, Prinsenstraat en Kattenberg. De langgerekte markt met gesloten bebouwing vormt met de ruimte rondom de Nederlands Hervormde kerk een gesloten eenheid, die als hart van de kern Aalten kan worden gezien (beschermd dorpsgezicht).

Figuur 9.8: Historische bouwkunde in de gemeente Aalten [Vestigia, 2009]

Kunstwerken

De gemeente Aalten kent een groot aantal buitenkunstwerken verspreid over de kernen Aalten, Bredevoort en Dinxperlo. Ook in de kleine kernen en buurtschappen, waaronder De Heurne, IJzerlo, Barlo en ‘t Klooster zijn kunstwerken te vinden. De gemeente heeft daarom twee fietsroutes gemaakt (zie Figuur 9.9) die het natuurschoon van met artistieke kunstobjecten verbinden [Gemeente Aalten, 2015].

Figuur 9.9: Kunstroutes in de gemeente Aalten [Gemeente Aalten, 2015]

Autonome ontwikkeling

Algemene trends cultuurhistorische waarden

Cultuurhistorische waarden dienen in principe behouden te blijven. Door toenemende bevolkingsgroei en ruimtevraag is het de verwachting dat cultuurhistorisch erfgoed (waaronder beschermde rijks- en gemeentemonumenten) onder druk komen te staan. Daarnaast heeft verduurzaming van de leefomgeving zoals onder andere ruimtelijke inpassing van de energietransitie gevolgen voor cultuurhistorische waarden. Zo kan de zichtbaarheid van bovengrondse cultuurhistorische waarden worden aangetast.

Algemene trends archeologische waarden

Door verwachte toekomstige ontwikkelingen zoals inbreiding zal de druk in de ondergrond toenemen. Ondanks de bescherming van archeologische waarden kan dit leiden tot verstoring van archeologische waarden en zal dit leiden tot meer archeologische opgravingen.

Beleid

Gemeentelijk en rijksmonumenten en gebieden van archeologische waarde worden beschermd via gemeentelijk beleid en rijksbeleid. Die stellen de verplichting tot het aanvragen van een vergunning bij aantasting van waardevolle gebouwen en gebieden. Ook zijn er mogelijkheden tot aanwijzing van nieuwe monumenten.

In 2021 heeft de Regio Oost Achterhoek de Erfgoednota 2021-2024 vastgesteld [Oost Achterhoek, 2021]. In deze erfgoednota heeft de regio een uitvoeringprogramma geformuleerd. In dit uitvoeringsprogramma staat dat de drie gemeente (Aalten, Oost Gelre en Winterswijk):

- Zich inzet om cultuurhistorische objecten te behouden;

- Erfgoed beter beleefbaar wil maken met storytelling, digitalisering en door aan te haken bij landelijke en provinciale erfgoedthema's;
- Samenwerking wil aangaan met erfgoedpartijen;
- Met subsidies erfgoed en de energietransitie combineren

In de Welstandsnota, het Landschapsontwikkelingsplan en het afwegingskader buitengebied beschrijft de gemeente Aalten ruimtelijke kwaliteitseisen. Deze kaders geven nader richting, met dien verstande dat de grote diversiteit aan situaties en omstandigheden, nadrukkelijk ook rechtvaardiging biedt voor maatwerk.

10 Klimaat

Onderstaande tabel geeft een samenvatting van de beoordeling van de huidige situatie en autonome ontwikkeling voor het thema ‘klimaat’.

Tabel 10-1: Samenvatting van de kwaliteitsniveaus van de huidige situatie en autonome ontwikkeling binnen het thema ‘klimaat’

Beoordelingsaspect	Huidige situatie	Autonome ontwikkeling
Broeikasgassen		↗
Hittestress		=
Droogte		↘
Wateroverlast door hemelwater		↗

10.1 Broeikasgassen

Indicatoren en kwaliteitsniveaus

Broeikasgassen	
Status gebruikte informatie	Kwantitatief • Uitstoot CO_2 [Regionale Klimaatmonitor, 2024a] • Uitstoot methaan [Regionale Klimaatmonitor, 2024a] • Uitstoot lachgas [Regionale Klimaatmonitor, 2024a]
Beschikbare referentiewaarden	Wettelijke doelstelling op basis van de Klimaatwet (2030 55% reductie broeikasgassen, 2050 95% reductie t.o.v. waarden 1990).
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	Reductie uitstoot CO_2 Aalten in lijn met doelen reductie broeikasgassen Klimaatwet, geen risico op niet behalen doelstelling.
Oranje	Reductie uitstoot CO_2 Aalten rond niveau doelen Klimaatwet, maar risico op niet behalen doelen.
Rood	Reductie uitstoot CO_2 Aalten blijft achter bij doelen Klimaatwet.

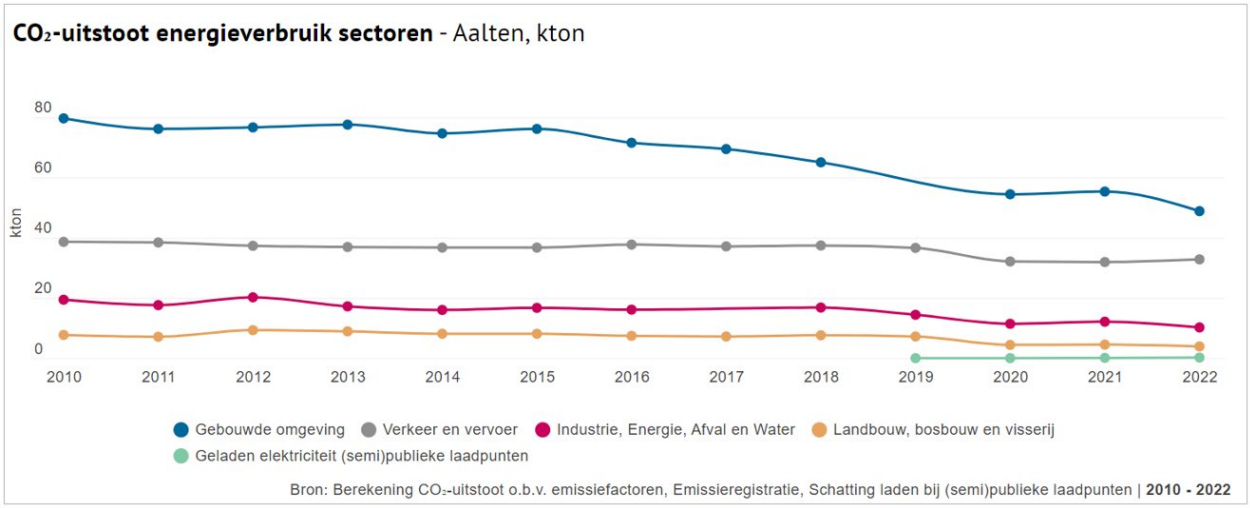
Huidige situatie

De groei van de wereldbevolking en -economie leidt zonder ingrijpen ook tot een groei in de uitstoot van broeikasgassen. Om verandering van het klimaat en opwarming van de aarde te beperken heeft de Nederlandse overheid in 2019 de Klimaatwet geïntroduceerd. In de Klimaatwet is opgenomen dat in 2030 een reductie in broeikasgassen van 55% ten opzichte van de 1990 waarden gerealiseerd moet zijn om in 2050 een reductie van 95% ten opzichte van de 1990 waarden te bewerkstelligen [Overheid.nl, 2022].

In 2022 was de totale uitstoot van broeikasgassen (CO_2, methaan, lachgas en fluorhoudende gassen) in Nederland 31% lager dan in 1990. Het aandeel CO_2 in de totale uitstoot van broeikasgassen is gestegen van 74% in 1990 naar 85% in 2010 en gedaald naar 83% in 2022. De uitstoot van de andere broeikasgassen (methaan, lachgas en fluorhoudende gassen) is 56% lager ten opzichte van 1990 [CBS, 2024e].

In 2015 won Urgenda de klimaatzaak tegen de Nederlandse Staat. Het vonnis luidde dat de uitstoot van broeikasgassen in 2020 en daarna, ten minste 25% lager moet zijn dan in 1990. Sinds 2020 is het Urgenda-doel alleen in het jaar 2021 niet gehaald (afname van 24,8% ten opzichte van 1990). De afgelopen jaren zijn de energieprijzen gestegen door de geopolitieke situatie in de wereld. Door hogere gasprijzen werd er in 2022 fors bezuinigd op het gebruik van aardgas, wat tot een afname van 30,5% leidde ten opzichte van 1990. Ook in 2023 is het Urgenda-doel gehaald met een afname van 34% [CBS, 2024e].

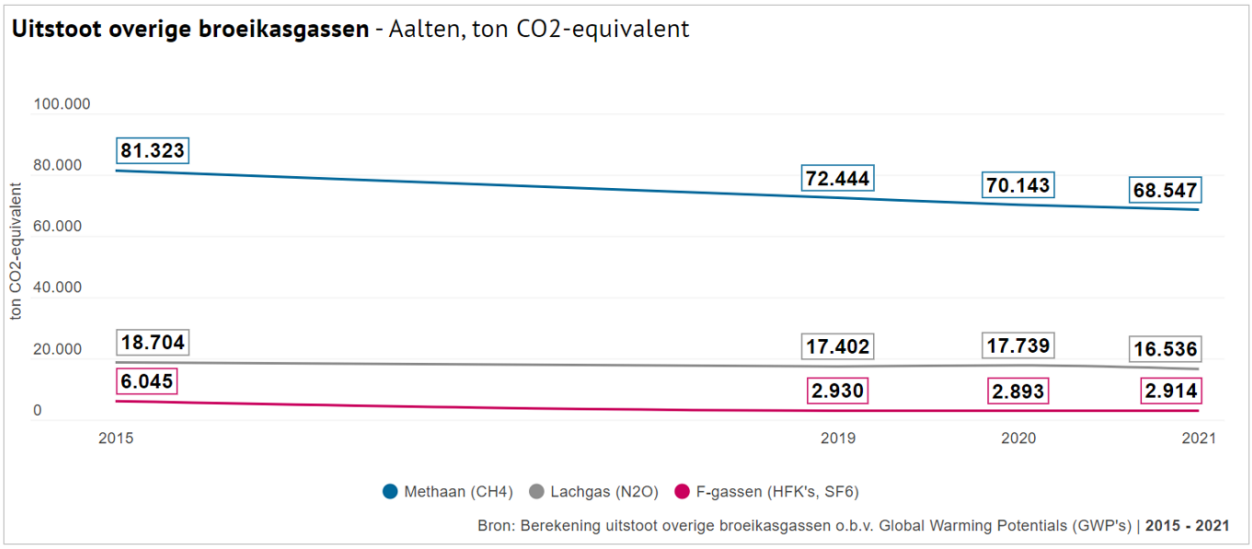
Figuur 10.1 geeft de totale CO_2-uitstoot weer binnen de gemeente Aalten volgens de Regionale klimaatmonitor van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat. Uit het figuur kan afgeleid worden dat in 2022 het grootste aandeel CO_2 uitgestoten wordt door gebouwde omgeving (48,8%), gevolgd door de verkeer en vervoer (32,8%). In de periode 2010-2020 is de totale CO_2-uitstoot in de gemeente Aalten afgenomen van 145 kton naar 96 kton, dit staat gelijk aan een afname van ongeveer 45% [Regionale klimaatmonitor, 2024a].

Figuur 10.1: CO_2-uitstoot van de gemeente Aalten tussen 2010 en 2022 [Regionale klimaatmonitor, 2024a]

Figuur 10.2 geeft de uitstoot van overige broeikasgassen (methaan, lachgas en F-gassen) in de gemeente Aalten weer. Uit de grafiek kan afgeleid worden dat over de periode 2015-2020 de uitstoot van alle overige broeikasgassen is afgenomen. De uitstoot van methaan is afgenomen met 10,7%. In de provincie Gelderland is juist het tegenovergestelde effect te zien, daar is de uitstoot van methaan met 6,1% toegenomen. De totale cijfers over Nederland laten een afname van 8,7% in de uitstoot van methaan zien.

Lachgas komt vrij bij het gebruik van kunstmest. De uitstoot van lachgas is in Aalten met 11,6% afgenomen en de uitstoot van F-gassen zelfs met 51,8%, mogelijk komt dit door vermindering in het gebruik van kunstmest. Ook in de provincie Gelderland neemt de uitstoot van deze twee gassen af, maar in mindere mate namelijk 5,7% voor lachgas en 36,1% voor F-gassen. Datzelfde geldt voor de uitstoot in Nederland, deze nam voor lachgas af met 4,1% en voor F-gassen met 28,1%. Daarmee is de vermindering in uitstoot in broeikasgassen in Aalten beter dan de vermindering in de provincie Gelderland en gemiddeld genomen in heel Nederland [Regionale klimaatmonitor, 2024a].

Figuur 10.2: Methaan-, lachgas- en F-gasuitstoot van de gemeente Aalten tussen 2015 en 2020 [Regionale klimaatmonitor, 2024a].

Conclusie
De huidige situatie is beoordeeld met kwaliteitsniveau 'groen', omdat de gemeente Aalten met 45% vermindering van de CO_2-uitstoot het beter doet dan gemiddeld genomen over Nederland. Ook voor de uitstoot van overige broeikasgassen geldt dat de afname hiervan groter is dan gemiddeld genomen over de provincie Gelderland en Nederland.

Autonome ontwikkeling

Algemene trends

Zolang het aandeel energie uit fossiele bronnen en het energiegebruik niet substantieel afneemt, zal ook de uitstoot van broeikasgassen niet substantieel afnemen. Rijksbeleid is een emissiereductiedoel (CO_2) van 55% in 2030 ten opzichte van 1990, wat verankerd is in een Klimaatwet. Dit is in lijn met 95% emissiereductie in 2050 en is passend bij het realiseren van de doelstelling uit het Parijsakkoord om de temperatuurstijging te beperken tot ruim onder de 2 graden. In de Klimaat- en Energieverkenning (KEV) van 2022 wordt geconcludeerd dat als wordt gekeken naar concreet en uitgewerkt beleid de vermindering in uitstoot van broeikasgassen blijft steken op 39% tot 50% in 2030 [NOS, 2022].

Autonoom zijn er ontwikkelingen die van invloed zijn op de energiebehoefte in Nederland. Zo vragen technologische ontwikkelingen en datacenters om energie. De verandering van het klimaat zorgt voor warmere zomers waarbij het hebben van een airconditioning steeds normaler wordt. Daartegenover staat dat er meer aandacht is voor duurzamere bronnen van energie, bijvoorbeeld waterstof (indien duurzaam geproduceerd) en kernenergie. Verder is het aannemelijk dat de elektrificatie van het verkeer verder toeneemt.

Provinciaal beleid

De Provincie Gelderland heeft in haar 'Gelders Klimaatplan 2021-2030' aangegeven te gaan voor reductie van broeikasgassen in lijn met het Klimaatakkoord, namelijk 55% in 2030. Hiervoor heeft de Provincie op vijf domeinen maatregelen beschreven, deze zijn als volgt [Provincie Gelderland, 2022b]:

- Gebouwde omgeving
  - Inzet op 200 toekomstbestendige wijken waarbij de focus ligt op aardgasvrij en verduurzaming

    - Uitbreiding van de warmte-infrastructuur en aansluiting van 80.000 woningen op warmtenetten
    - Verduurzaming van het maatschappelijk vastgoed
    - Verduurzaming van 4.000 huurwoningen
- Mobiliteit
    - Aanleg van laadinfrastructuur voor personenauto's
    - Stimuleren van woon-werkverkeer per fiets en OV
    - Oprichting van flexibele hubs (zowel voor personen als goederen)
- Industrie en bedrijven
    - Inzet op energiebesparing bij bedrijven
    - Implementatie van maatregelen zoals CO_2-afvang en opslag en warmtepompen
    - Toepassing van innovatieve waterstof- en biogrondstof in het energiesysteem
- Landbouw en landgebruik
    - Inzet op natuurinclusieve kringlooplandbouw
    - Koolstofopslag in de bodem
    - Uitbreiding van bosareaal
- Elektriciteit (duurzame energieopwekking)
    - Inzet op zonne-energie, windenergie, geothermie, aquathermie en riooltherm ie.

Gemeentelijk beleid
De gemeente Aalten heeft voornamelijk beleid op het gebied van CO_2. Dit gaat met name in op het gebruik van duurzamere vormen van energie en isolatie van gebouwen. Plannen en programma's die maatregelen bevatten voor het verminderen van de CO2-uitstoot zijn:

- Akkoord van Groenlo met uitvoeringsprogramma's
- RES 1.0 Achterhoek
- Transitievisie Warmte
- Uitvoering Nationaal Isolatie Programma (NIP)
- Verstrekken van duurzaamheidsleningen (lenen voor isolatiemaatregelen)
- Bestrijding van energiearmoede bestrijding

Conclusie
De autonome ontwikkeling is beoordeeld met kwaliteitsniveau 'groen', met een verbetering ten opzichte van de huidige situatie. Ondanks dat er geen actief beleid is vanuit de gemeente om de broeikasgassen nog verder te verminderen zijn er wel autonome ontwikkelingen die naar verwachting leiden tot een afname van de uitstoot van broeikasgassen.

Doorkijk 2040
Het behalen van de doelen zoals verankerd in de Klimaatwet zullen ook na 2030 een opgave vormen in Aalten. Doorzetting van de verbeterende trend na 2030 is mogelijk, maar is afhankelijk van de concrete beleidsinvulling na 2030.

Doorkijk naar deelgebieden
Bovenstaande informatie is gemeentebreed en niet specifiek te maken voor de deelgebieden.

10.2 Hittestress

Indicatoren en kwaliteitsniveaus

Hittestress	
Status gebruikte informatie	Kwantitatief • Hitterisico/gezondheidsrisico's door hittestress [Royal HaskoningDHV, 2021] • Stedelijk hitte eiland effect (UHI-score) [Royal HaskoningDHV, 2021]
Beschikbare referentiewaarden	Expert judgement op basis van de mate van hitterisico binnen de bebouwde kom, het stedelijk hitte eiland effect en de knelpunten als gevolg van hittestress
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	Nergens of bijna nergens binnen de bebouwde kom is er hitterisico **en** binnen de bebouwde kom ligt het stedelijk hitte eiland effect tussen de 0°C en 1°C. Er is geen sprake van knelpunten als gevolg van hittestress.
Oranje	Overal of bijna overal binnen de bebouwde kom is er een klein hitterisico **en** binnen de bebouwde kom ligt het stedelijk hitte eiland effect tussen de 1°C en 2°C. Er is op één of enkele locaties sprake van knelpunten als gevolg van hittestress.
Rood	Overal of bijna overal binnen de bebouwde kom is er een groot hitterisico **en** binnen de bebouwde kom ligt het stedelijk hitte eiland effect boven de 2°C. Er is op meerdere locaties sprake van knelpunten als gevolg van hittestress.

Huidige situatie

De kans op een zomerse dag en een hittegolf is vergeleken met het begin van de vorige eeuw sterk vergroot. Door de klimaatverandering zullen hete zomers en hittegolven (zoals die van de afgelopen zomers) frequenter voorkomen. Met het toenemen van het aantal zomerse dagen en hittegolven (met hoge nachtelijke temperaturen) neemt ook de kans toe op hittestress in bebouwd gebied. Daarnaast draagt het percentage verhard oppervlak bij aan hittestress in bebouwd gebied.

Hittestress

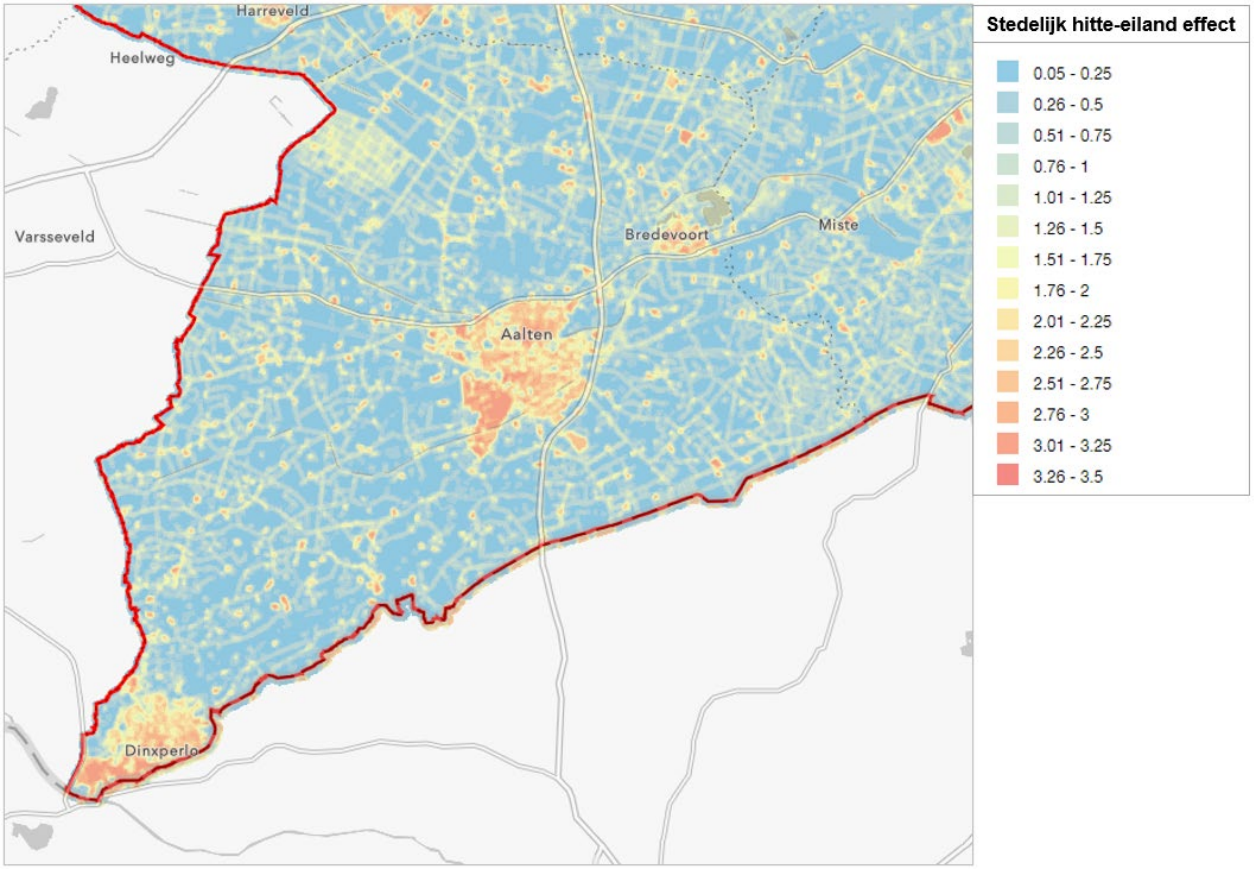
Hittestress kan effect hebben op beweegbare infrastructuur, zoals bruggen die niet meer opengaan. Daarnaast kan het de kans op legionella vergroten, doordat waterleidingen te heet worden. Voor de mate van hittestress wordt gekeken naar de verhouding verharding in relatie tot aanwezigheid van groen en water. Groen en water kunnen een verkoelend effect hebben en zorgen voor verdampingskoeling. Onder groen worden bomen, struiken en lage vegetatie zoals gras verstaan. Bij veel verharding is er minder verdamping door planten, waardoor het warmer kan worden. Door de aanwezigheid van gebouwen koelt het 's nachts ook minder snel af; de warmte blijft tussen gebouwen hangen. In landelijke gebieden kan hitte effecten hebben op de biodiversiteit, infrastructuur, waterleidingen en toename van blauwalg en verwarming van koelwater.

Hittestress is verbonden aan de ervaren gevoelstemperatuur, wat afhankelijk is van de luchtvochtigheid, windsnelheid, temperatuur van de aangevoerde lucht, warmte- en zonnestraling en antropogene warmte. Hittestress is persoonsgebonden. De oppervlaktetemperatuur en luchttemperatuur zijn meetbaar, maar de gevoelstemperatuur is per persoon anders. Dit geldt ook voor de mate waarin mensen bestand zijn tegen uv-straling en luchtvochtigheid. In onderstaande tabel is de ervaring en fysiologisch stressniveau per gevoelstemperatuur opgenomen. Hieruit is af te leiden dat bij temperaturen boven de 35ºC mensen grote tot extreme hittestress ervaren.

Tabel 10-2: Ervaring en fysiologisch stressniveau per gevoelstemperatuur

Gevoelstemperatuur (ºC)	Ervaring	Fysiologisch stressniveau
18-26	Comfortabel	Geen stress
26-29	Beetje warm	Lichte hittestress
29-35	Warm	Matige hittestress
35-41	Heet	Grote hittestress
>41	Zeer heet	Extreme hittestress

Figuur 10.3 laat het stedelijk hitte-eiland effect (Urban Heat Island of UHI) zien, het temperatuurverschil tussen bebouwde gebieden het landelijk gebied. Hogere temperaturen zijn het gevolg van het ontwerp en de inrichting van de gebouwde gebieden. De temperatuur die gebruikt is, is de etmaalgemiddelde temperatuur. Hierin is het effect van hoge temperaturen overdag en s 'nachts gecombineerd. Boven de 21,5 ºC etmaalgemiddeld is er sprake van een sterk verhoogde hittestress en hitte-gerelateerde gezondheidsrisico's. In de figuur is de temperatuur boven de drempel van 21,5 ºC te zien. In Aalten varieert de temperatuur van 0,2 ºC tot ruim 3 ºC. Hogere temperatuur zijn vooral te zien in bebouwd gebied, in het buitengebied is voldoende groen aanwezig waardoor het stedelijk hitte-eiland effect daar beperkt blijft.

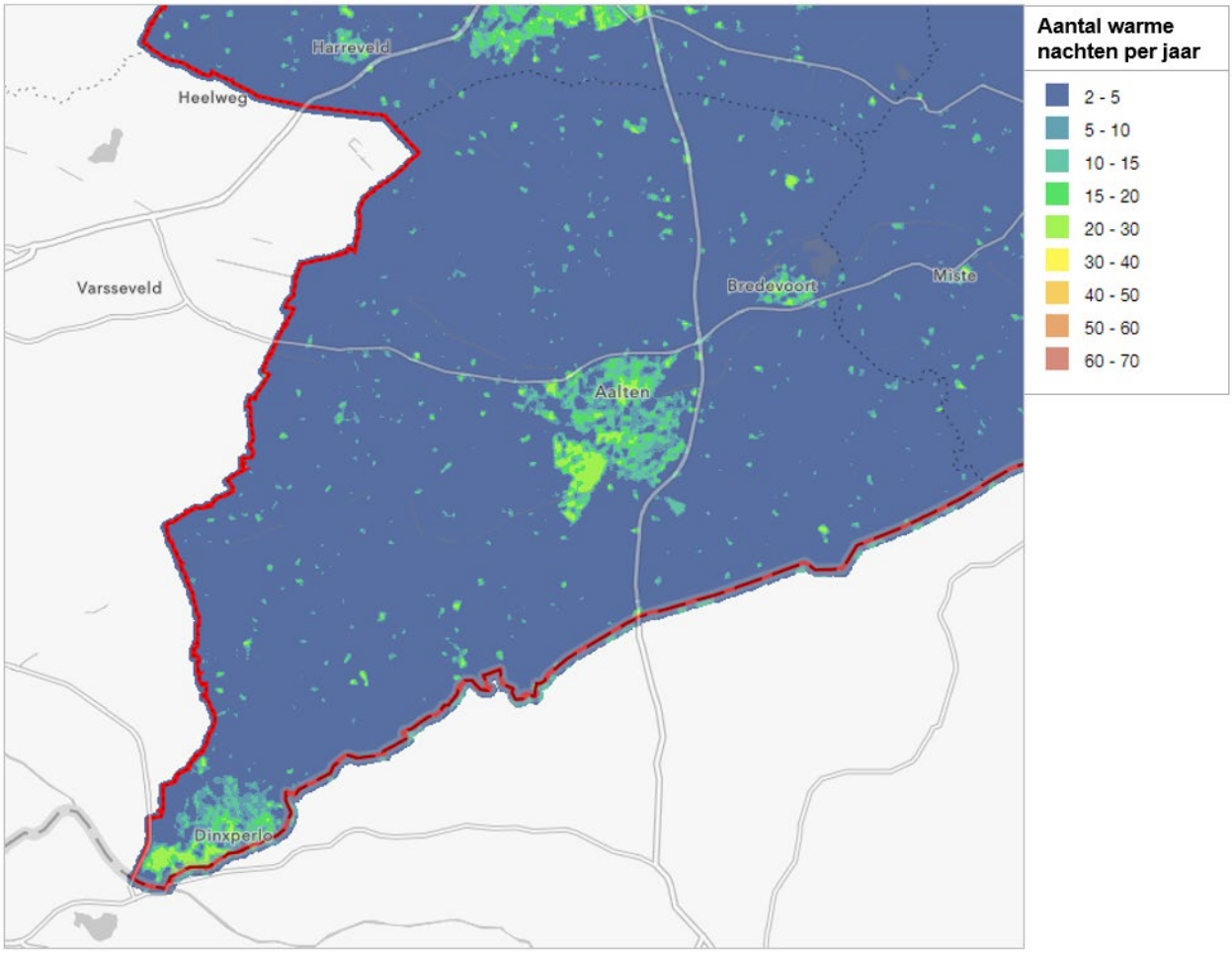

Figuur 10.3: Stedelijk hitte-eiland effect (UHI) (temperatuur boven 21 °C) in de gemeente Aalten [Royal HaskoningDHV, 2021]

Nachtelijke hittestress

In onderstaande Figuur 10.4 is het aantal warme nachten per jaar te zien, dit laat zien hoe vaak er per jaar sprake is van nachtelijke hittestress. Er is nachtelijke hittestress als de temperatuur gedurende de nacht niet onder de 20 ºC uitkomt. Deze nachten zijn verspreid over meerdere hittegolven in een gemiddeld jaar. Tijdens warme nachten koelt een gebied minder sterk af waardoor het niet alleen in de nachten warmer is maar ook gedurende de dag vaak te warm is.

Buiten de bebouwde kom komen warme nachten maar sporadisch voor. Gemiddeld genomen over 30 jaar gaat het om 0 tot 1 nacht per jaar. In de bebouwde kom is dit anders, hier is de impact van het nachtelijk hitte-eiland effect duidelijk zichtbaar. Het aantal warme nachten loopt uiteen van gemiddeld 1 week tot bijna 1 maand per jaar.

Figuur 10.4: Aantal warme nachten per jaar in huidige situatie in de gemeente Aalten [Royal HaskoningDHV, 2021]

Hitterisico

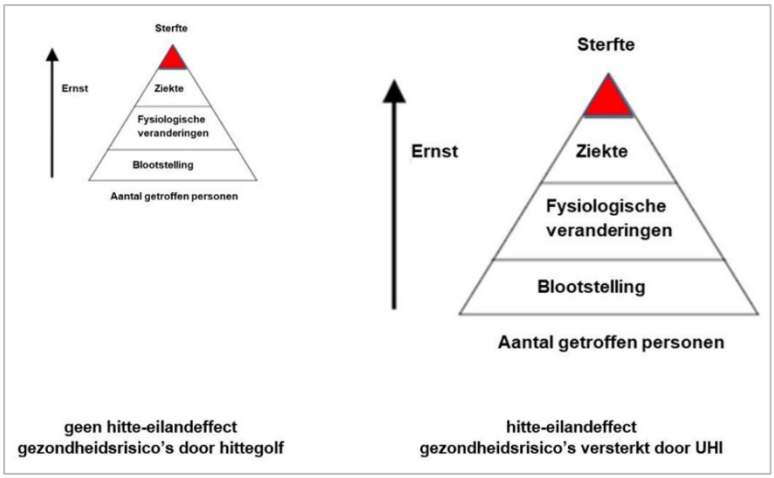
Gezonde en vitale mensen kunnen zich redelijk goed aanpassen aan hittegolfomstandigheden, desondanks zal ook deze groep na verloop van tijd nadelige effecten ondervinden van de warmte. Voorbeelden zijn concentratieproblemen, vermoeidheid en hoofdpijn. Dit komt met name doordat er moeilijk tot niet aan de hitte ontsnapt is. Voor kwetsbare doelgroepen kunnen de risico's ernstiger zijn door beperkte lichamelijke mobiliteit of weerbaarheid. Voor deze groep kan dit leiden tot een toename van medicatie, ziekenhuisopnames en zelfs overlijden.

In Tabel 10-3 is het hitterisico verder gedefinieerd. Gezondheidseffecten door hitte vinden over een brede range plaats, variërend van milde effecten (hoofdpijn, benauwdheid, concentratieproblemen) voor een grote groep tot meer ernstige effecten (cardiovasculaire problemen, ziekenhuisopnamen) voor kleinere groepen. Het meest extreme effect dat de kleinste groep ondervindt, is sterfte. In de figuur hiernaast is deze bandbreedte aan effecten vereenvoudigd weergegeven. Onze inschatting is dat wanneer de sterfte (of sterftekans) toeneemt, de rest van de effectenpiramide eveneens toeneemt. Sterfte(kans) is daarmee te beschouwen als indicator voor een brede range van gezondheidseffecten. Uit verschillende wetenschappelijke studies blijkt dat verhoogde sterfte(kansen) optreedt (optreden) tijdens hittegolven. Een voorspeller (indicator) voor de relatie tussen blootstelling aan hitte en verhoogde sterfte(kansen), is de etmaalgemiddelde temperatuur. Dit is te verklaren doordat de etmaalgemiddelde temperatuur een goede weerspiegeling is van zowel de piekblootstelling overdag als de afkoelingsperiode 's nachts. Tijdens een afkoelingsperiode kunnen mensen herstellen van piekblootstelling aan de hogere temperaturen overdag. Is de temperatuur tijdens een afkoelingsperiode echter hoog, dan is het aannemelijk dat mensen minder goed herstellen en dus vatbaarder zijn gezondheidsklachten.

Tabel 10-3: Hitterisico als gevolg van hitte [Royal HaskoningDHV, 2021]

UHI	Gevolg
Tussen 0 ºC en 0,9 ºC	**Comfortabel**: geen merkbare risico's door bebouwde omgeving, geen extra verhoging van hittegolfrisico's
Tussen 1 ºC en 1,9 ºC	**Acceptabel**: lichte toename van risico door bebouwde omgeving, acceptabel tot 25 dagen per jaar
Tussen 2 ºC en 2,8 ºC	**Risicovol voor kwetsbare doelgroepen**: extra risico door bebouwde omgeving, vergelijkbaar met informatiedrempel ozon
Hoger dan of gelijk aan 2,9 ºC	**Risicovol voor iedereen**: extra risico door bebouwde omgeving, vergelijkbaar met smogalarm

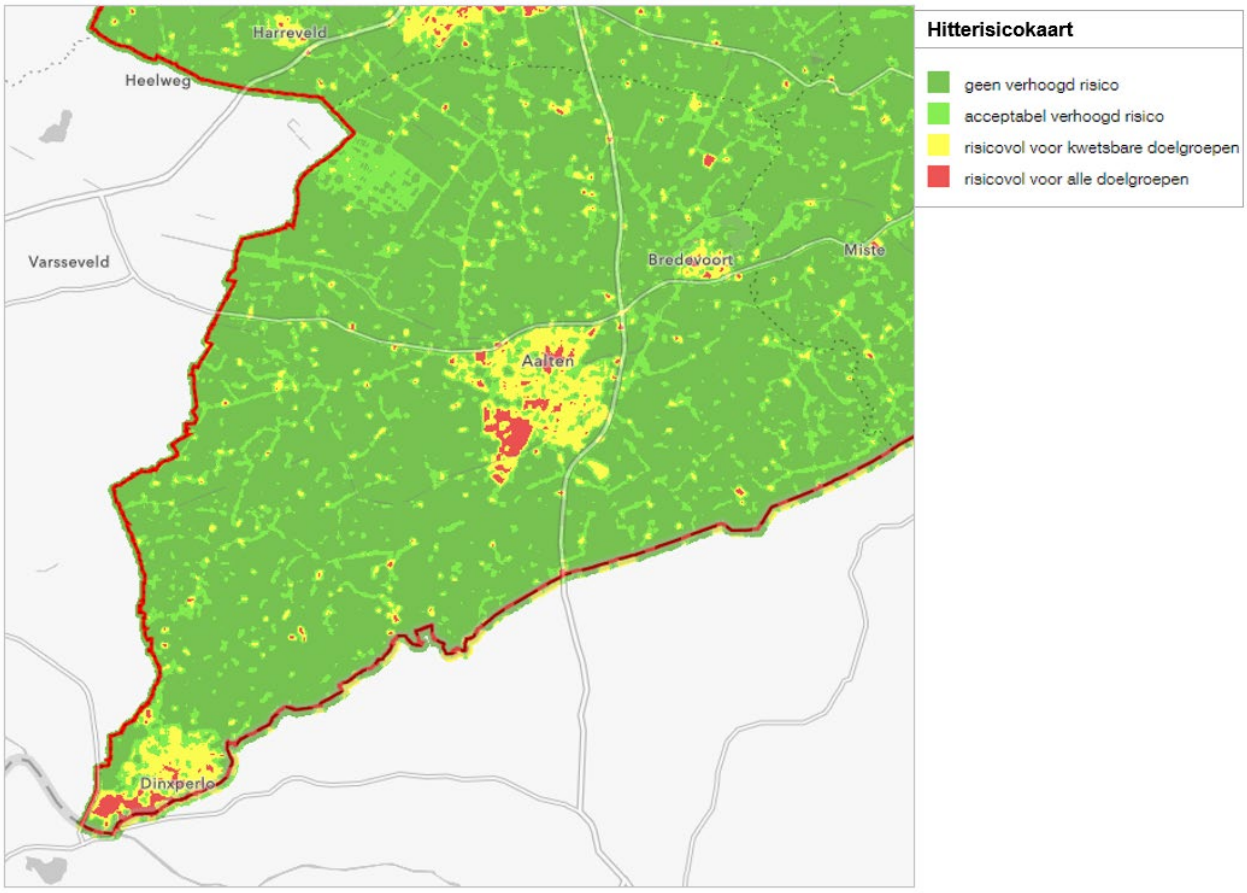
In Figuur 10.6 en Figuur 10.7 is het hitterisico in de gemeente Aalten weergeven, zowel met als zonder vitale en kwetsbare functies. Met name in de grote kernen in Aalten zijn er gebieden die in het geval van een hittegolf voor iedereen een risico vormen. Enkele kwetsbare en vitale functies liggen in deze gebieden, andere liggen in de directe nabijheid. Deze vormen een aandachtspunt voor de toekomst. Dit geldt ook voor de versteende bedrijventerreinen.

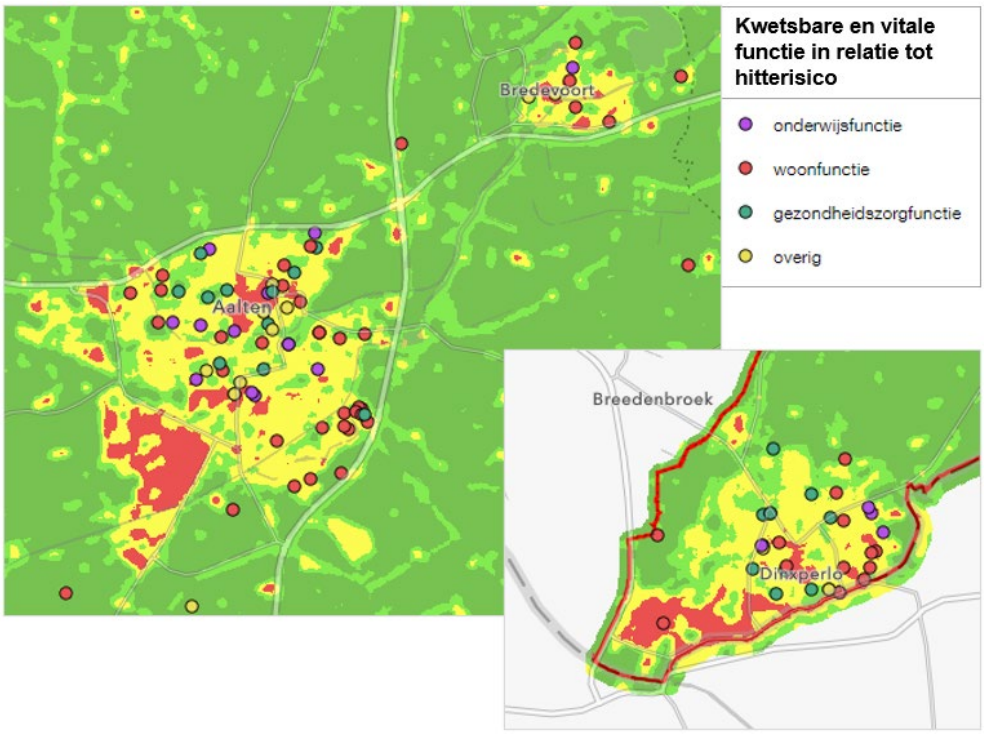
Figuur 10.5: Gezondheidsrisico's door hitte [Royal HaskoningDHV, 2021]

Conclusie

De huidige situatie is beoordeeld met kwaliteitsniveau 'rood', omdat in grote delen van de bebouwde kom (de plekken waar veel mensen verblijven) er sprake is van een UHI van 2ºC of meer, hierdoor is er sprake van een risico voor iedereen, zowel gezonde mensen als kwetsbare doelgroepen.

Figuur 10.6: Hitterisico in de gemeente Aalten [Royal HaskoningDHV, 2021]

Figuur 10.7: Hitterisico in de kernen Aalten, Bredevoort en Dinxperlo in relatie tot kwetsbare en vitale functies [Royal HaskoningDHV, 2021]

Autonome ontwikkeling

Algemene trends

Volgens de KNMI's 14-klimaatscenario's worden de zomers rond 2050 1 tot 2,3 °C warmer ten opzichte van de periode 1981-2010. Door de klimaatsverandering komen hete zomers en hittegolven (zoals die van 2018) frequenter voor. De kans op hitte in het stedelijk gebied zal daarom toenemen. Dit zal negatieve gevolgen hebben voor de gezondheid van de mens en de arbeidsproductiviteit.

Uit de Klimaatstresstest [Royal HaskoningDHV, 2021] blijkt dat het aantal warme nachten in de toekomst behoorlijk toe zal nemen, meer dan een verdubbeling ten opzichte van het huidige klimaat. Dit geldt met name voor de bebouwde kom, in het buitengebied gaat het om 2 tot 5 nachten per jaar.

Gemeentelijk beleid

De gemeente Aalten heeft ook een klimaatadaptatiestrategie ontwikkeld. Hierin schatten zij de schade die ontstaat door hittestress op maximaal 15 miljoen euro tot 2050, het gaat hier om schade door verminderde arbeidsproductiviteit, sterfte en ziekenhuisopnames. Daarnaast beschrijft de klimaatadaptatiestrategie acties die gemeente gaat nemen om de ergste schade te voorkomen. Hierin staat beschreven dat hittestress een belangrijk aandachtspunt is in het centrum van Dinxperlo. Het hitte-eilandeffect mag niet meer zijn dan 2ºC tot 2,5 ºC. De gemeente wil daarnaast voorkomen dat ouderen en kwetsbaren evenredig zwaar getroffen worden door hitte, ecosystemen en organismen niet verdwijnen en dat inwoners en toeristen bij warm weer kunnen blijven recreëren in oppervlaktewater. De gemeente heeft verder concrete maatregelen genoemd om de leefomgeving aan te passen aan veranderende klimaat, hierbij heeft de gemeente onderscheid gemaakt in de gebieden die de grootste gevolgen gaan ondervinden, dit zijn Bredevoort, het centrum van Dinxperlo en de kern van Aalten.

Voor woningen betekent dit dat woonwijken op een slimme manier worden ingericht om overmatige verhitting van woningen te voorkomen en dan monumenten ook aangepast kunnen worden tijdens renovatie. Qua koelteplekken heeft iedereen in 2050 een koelteplek op 300 van de woning, voor woningen met een tuin gaat het om maximaal 500 meter. In een buurt met veel ouderen en kwetsbaren is de norm 300 meter. Ook schoolpleinen worden aangepakt met ruimte voor groen en blauw. Wijken bestaan voor 30% uit groen (in de huidige situatie is dit 10% tot 20%). Tenslotte komt 30% van de belangrijke fiets- en wandelpaden in de schaduw te liggen [Gemeente Aalten, 2022a].

Tenslotte hanteert de gemeente Aalten het kader voor leefbare verstedelijking bij nieuwe (woningbouw) ontwikkelingen. Hierbij wordt klimaatadaptatie meegenomen in de plannen.

Conclusie

De autonome ontwikkeling is beoordeeld met kwaliteitsniveau ‘rood’, gelijk aan de huidige situatie. Dit omdat de gemeente beleid heeft dat actief inzet op het verminderen van hittestress door in te zetten op het vergroten van groen en blauw binnen de gemeente. Desondanks zal autonoom de hittestress toenemen als gevolg van klimaatverandering. Het is onduidelijk of de maatregelen voldoende effectief zijn om te spreken van een verbetering.

Doorkijk 2040

De verwachting is dat de gevolgen van klimaatverandering (onder andere warmere zomers) na 2030 verder doorzetten. Het hitterisico in bebouwd gebied neemt dan niet af en kan afhankelijk van toekomstige beleidsinzet tot een verslechtering leiden ten opzichte van 2030.

Doorkijk naar deelgebieden

Hittestress speelt vooral in de kernen Aalten, Dinxperlo en Bredevoort, waarbij bedrijventerreinen in Aalten en Dinxperlo met name als risicovol worden gezien.

10.3 Droogte

Indicatoren en kwaliteitsniveaus

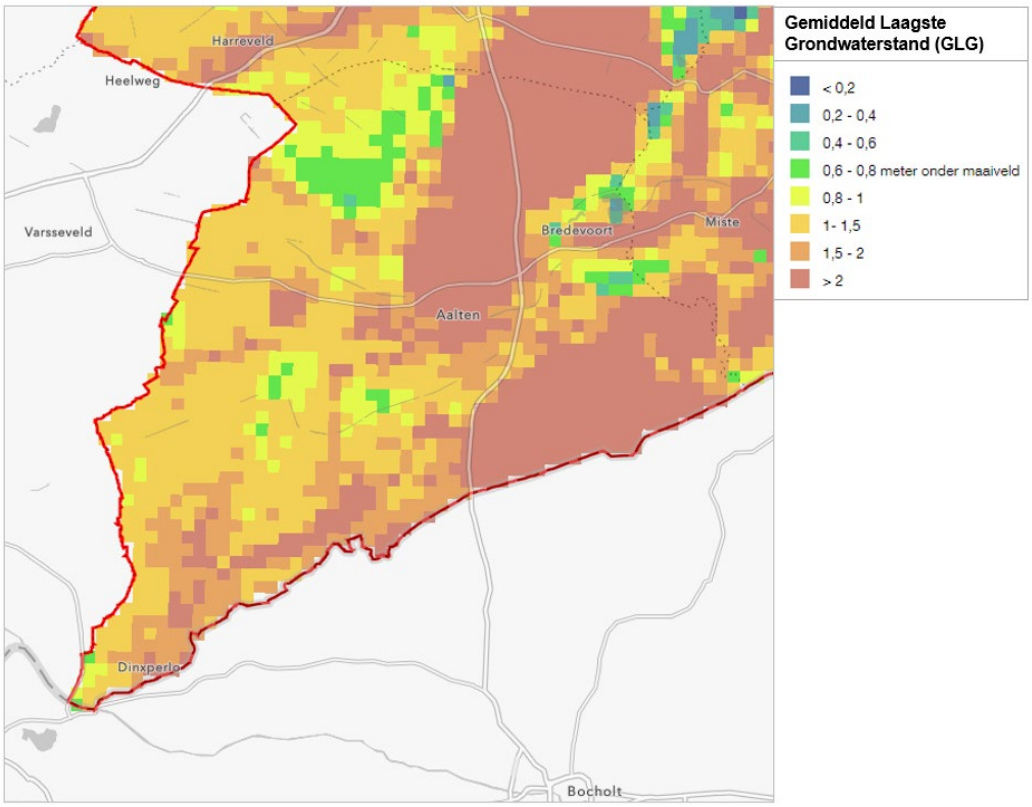
Droogte	
Status gebruikte informatie	Kwantitatief • Gemiddeld Laagste Grondwaterstand (GLG) [Klimaatstresstest Royal HaskoningDHV, 2021] • Droogtegevoeligheid van natuur [Klimaatstresstest Royal HaskoningDHV, 2021]
Beschikbare referentiewaarden	Expert judgement op basis van GLG en de droogtegevoeligheid van grondwaterafhankelijke natuur
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	Nergens of bijna nergens in de gemeente is sprake van droogtegevoeligheid van de natuur, de GLG ligt nergens of bijna nergens in de gemeente te diep onder maaiveld.
Oranje	Op enkele plekken in de gemeente is sprake van zeer grote droogtegevoeligheid van de natuur, de GLG ligt op enkele plekken in de gemeente te diep onder maaiveld.
Rood	Overal of bijna overal in de gemeente is sprake van zeer grote droogtegevoeligheid van de natuur, de GLG ligt overal of bijna overal in de gemeente te diep onder maaiveld.

Huidige situatie

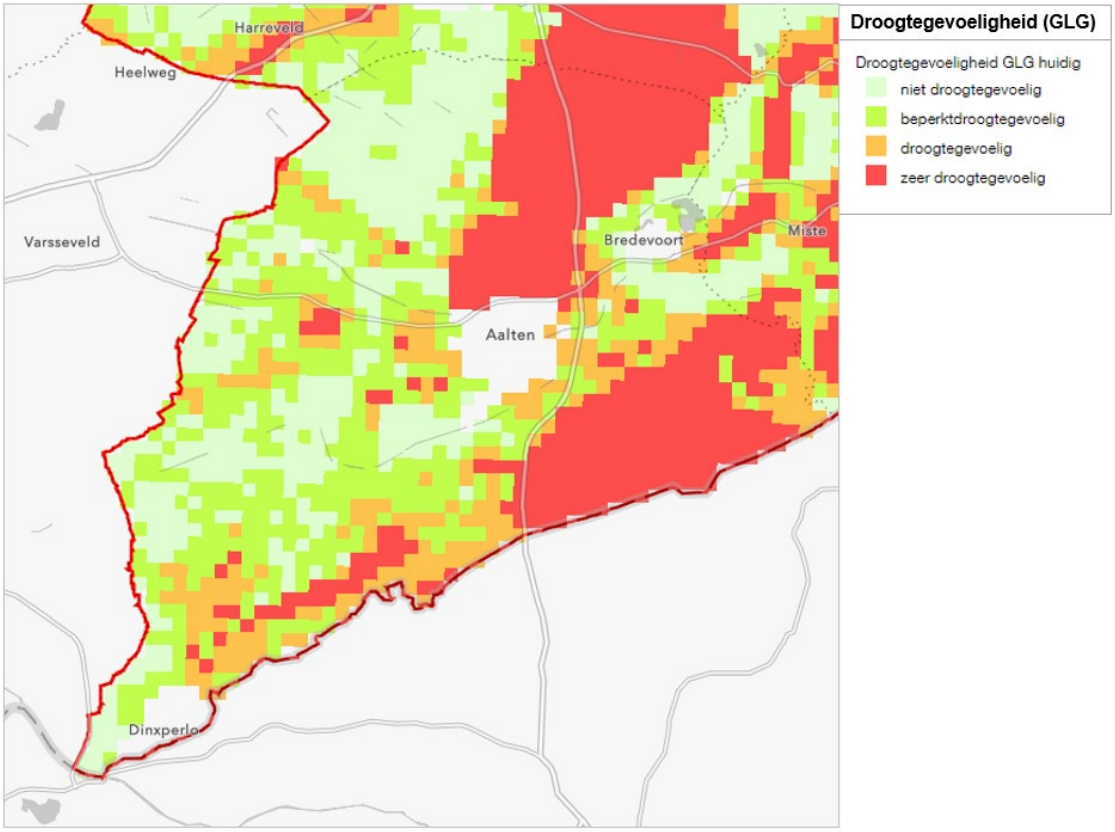
De afgelopen jaren worden gekenmerkt door grote droogte. In de zomers zal Nederland als gevolg van klimaatverandering vaker te maken krijgen met droogte [KNMI, 2011]. Zoet water wordt dan schaarser door zoute kwel en een grotere watervraag. Als in droogteperiodes veel grondwater wordt onttrokken kan droogtestress ontstaan. Droogtestress komt voor wanneer de bodem zover uitdroogt dat planten niet meer optimaal kunnen verdampen. Dit kan onder andere ontstaan door het cumulatieve neerslagtekort. Het kan met name voorkomen in bodems met een diepe grondwaterstand beneden het maaiveld en met een grove textuur, zoals grof zand. Op zware kleigrond kan ook droogtestress ontstaan. Droogtestress kan negatieve gevolgen hebben voor de gewasopbrengst in de landbouw, de natuur, bodemdaling en de kwaliteit van het grond- en oppervlaktewater. Droogte wordt beoordeeld aan de hand van de omvang van gebieden met droogtestress. Dit betreft gebieden buiten de bebouwde kom waar sprake is van grasland [KWR water, 2017].

In onderstaande Figuur 10.8 is de gemiddeld laagste grondwaterstand onder maaiveld (GLG) te zien. Dit is de gemiddelde grondwaterstand gemeten over een periode van 8 jaar, er kunnen dus jaarlijks veranderingen in zitten. Uit de figuur blijkt dat in het oostelijk deel van de gemeente de grondwaterstand gemiddeld op meer dan 2 meter onder maaiveld ligt. In het westelijke deel ligt de waterdiepte ondieper op circa 1-1,5 meter onder maaiveld [Royal HaskoningDHV, 2021].

Droogtegevoeligheid is de mate waarin er risico is dat de vegetatie onvoldoende bodemvocht en grondwater tot beschikking heeft en is te zien in Figuur 10.9. Dit wordt bepaal door de ligging van het grondwaterstand en het bodemtype. Hoe lager de grondwaterstand hoe groter de droogtegevoeligheid. Droogtegevoeligheid is geclassificeerd in de mate waarin vegetatie in staat is grondwater door capillaire werking van de bodem te benutten voor verdamping. In de met groen aangegeven gebieden is het vochttekort minimaal omdat op deze gronden nog vocht vanuit het grondwater kan opstijgen naar de wortelzone. In de met rood aangegeven gebieden is het vochttekort maximaal; er is dan geen benutting van grondwater meer mogelijk. De vegetatie is dan volledig afhankelijk van neerslag of beregening en dus zeer droogtegevoelig. Droogtegevoeligheid speelt in Aalten met name in het oosten met een maximaal vochttekort en in beperktere mate in het zuiden van de gemeente. In de overige delen liggen meer waterlopen en is er in mindere mate sprake van een vochttekort [Royal HaskoningDHV, 2021].

Figuur 10.8: Gemiddeld Laagste Grondwaterstand (GLG) in de gemeente Aalten [Royal HaskoningDHV, 2021]

Figuur 10.9: Droogtegevoeligheid in de gemeente Aalten [Royal HaskoningDHV, 2021]

Conclusie
De huidige situatie is beoordeeld met kwaliteitsniveau ‘oranje’, omdat er in enkele delen van de gemeente sprake is op zeer droogtegevoelige natuur door een gemiddeld laagste grondwaterstand die te diep onder maaiveld ligt. Dit speelt voornamelijk in het oosten en zuiden van de gemeente Aalten.

Autonome ontwikkeling

Algemene trends

Autonoom worden de gevolgen van klimaatverandering steeds meer voelbaar. Droge periodes (met weinig neerslag) zullen doorgaans steeds langer en frequenter worden. Wanneer langdurige droogte optreedt bij droogtegevoelige grondwaterafhankelijke natuur dan veroorzaakt dit natuurschade. Soorten die afhankelijk zijn van ondiep grondwater zullen verdwijnen en droogteresistente soorten zullen hiervoor in de plaats gaan groeien.

Volgens de klimaatscenario’s zal het neerslagtekort mogelijk met 30% toenemen in het jaar 2050, met name op hoge zandgronden. Zandgronden zijn gevoeliger voor droogte dan andere grondsoorten omdat ze minder goed vocht vasthouden. Op basis van deze scenario’s zal de GLG naar verwachting met zo’n 0,3 – 0,5 meter dalen. Op sommige locaties is er sprake van een stijging van de GLG, dit komt door aanvulling van de grondwaterstand in de winter dat groter is dan de verdamping in de zomer. Qua droogtegevoeligheid zal dit in de toekomst iets toenemen, met name in het westelijke deel van de gemeente. De natuur en de grondgebruikers zullen zich op deze situatie moeten instellen [Royal HaskoningDHV, 2021].

Droogte kan in de toekomst op veel verschillende terreinen gevolgen hebben. Hieronder worden de belangrijkste gevolgen beschreven die relevant zijn voor de gemeente Aalten [Royal HaskoningDHV, 2021]:

- **Droogvallende beken:** de hydrologische veranderingen ten gevolge van klimaatverandering brengen risico’s voor de waterkwaliteit, ecologie en omgeving (stankoverlast) mee. Stilstaande watersystemen veranderen in een droogvallend systeem en zullen naar verwachting soorten verliezen die afhankelijk zijn van de permanente aanwezigheid van water. Watervoerende systemen veranderen in een stilstaand systeem en zullen kenmerkende soorten van stromende wateren verliezen. Bovendien zal stilstaand water snel opwarmen en zullen de aanwezige voedingsstoffen zorgen voor overmatige algenbloei, woekerende waterplanten, blauwalg en botulisme. Beregening uit oppervlaktewater is mogelijk zolang een watergang watervoerend is (geen stilstaand water). In de praktijk is beregening in de toekomst dus vrijwel niet uit oppervlaktewater mogelijk tijdens de zomerperiode. Vanwege de droogte kan het waterschap ook een onttrekkingsverbod voor oppervlaktewater instellen.
- **Natuur**: verschillende natuurgebieden zijn beperkt droogtestressresistent, vanwege het type natuur, de soms kleine geïsoleerde natuurgebieden en de beperkte beschikbaarheid van grondwater voor een aantal natuurgebieden. In een periode van droogte is het minste grondwater beschikbaar voor de meer oostelijk gelegen natuurgebieden.
- **Natuurbranden**: risico’s op natuurbranden nemen toe door klimaatverandering en een grotere kans op droogte. Vooral grotere aaneengesloten bosgebieden lopen een risico.
- **Landbouw**: vooral de hoger gelegen landbouwgebieden in het oosten zijn extra gevoelig voor droogte. Beregening uit grondwater is hier nauwelijks mogelijk en de gronden hebben lage grondwaterstanden en een hoog vochttekort in de zomer. Door klimaatverandering neemt het risico toe op watertekorten en mogelijke restricties in watergebruik voor beregening. De landbouw kan hierop inspelen door gewassen te telen die minder afhankelijk zijn van droogte.
- **Drinkwaterwinning**: de afgelopen tijd is de beschikbaarheid van drinkwater steeds vaker in het nieuws, o.a. het drinkwaterbedrijf Vitens heeft problemen met het aanleveren van voldoende water op warme dagen en in perioden van droogte. Er wordt wel aangedrongen op het zuinig omgaan

met water, vooral tijdens de piekuren overdag. De drinkwaterbedrijven zorgen ervoor dat er tijdens droogte voldoende drinkwater beschikbaar is. Het kan zijn dat er een kleinere waterstraal uit de kraan komt. Of dat het water bruin is. Bruin water ontstaat wanneer door drukverschillen in de leidingen deeltjes ijzer en mangaan loskomen uit de leidingen en is niet schadelijk voor de gezondheid. IJzer en mangaan komen van nature voor in grondwater.
- **Landschap**: Door klimaatverandering kan het droger worden. Dit kan effect hebben op het bijzondere en karakteristieke landschap van de Achterhoek. Poelen kunnen droogvallen; bomen en struiken kunnen schade krijgen, vooral als de droogte meer dan een jaar aanhoudt. Er kan hierop ingespeeld worden door soorten of (genetische) varianten aan te planten die minder gevoelig zijn voor droogte.

Gemeentelijk beleid
De gemeente Aalten besteedt in haar Klimaatadaptatiestrategie aandacht aan droogte. De gemeente heeft op basis van een klimaatschadeschatter een beeld gemaakt van de potentiële schade die door droogte ontstaat. Tot 2050 bedraagt de schade ongeveer 138 miljoen euro. Met name de landbouw zal hinder ondervinden van droogte. De schade is minder dan er in de huidige situatie aan schade is doordat het warme weer ook zorgt voor hogere gewasopbrengsten, het groeiseizoen duurt namelijk langer. De schade is hoofdelijk hoger voor droogte dan voor wateroverlast en hitte samen [Gemeente Aalten, 2022a].

In haar klimaatadaptatiestrategie geeft de gemeente Aalten aan te willen voorkomen dat droogte zorgt voor [Gemeente Aalten, 2022a]:
- Het verdwijnen van ecosystemen van kwetsbare soorten als gevolg van verschuiving in ecosystemen, maar ook door gebrek aan stromend water voor het leven in de watergangen, plassen en poelen;
- Een sterke reductie van gewasopbrengsten door extreme droogte, en;
- Een hoger verbruik van (drink)water dat leidt tot een algemeen watertekort.

De gemeente zet in op het besparen van water, waar dat mogelijk is wordt water hergebruikt. Buffering van water in de wijk is noodzakelijk geworden. In het buitengebied blijft droogte een belangrijk aandachtspunt. De sponswerking van de kernen in de gemeente zijn een voorbeeld van het buitengebied. In dit gebied werken agrariërs samen aan het vasthouden van water en dit combineren met natuurherstel, het versterken van biodiversiteit, recreatie en/of zwemmogelijkheden [Gemeente Aalten, 2022a].

Conclusie
De autonome ontwikkeling is beoordeeld met kwaliteitsniveau ‘oranje’, een verslechtering ten opzichte van de huidige situatie. Dit omdat de grondwaterstand in de toekomst verder zal zakken waardoor droogtegevoelige natuur het zwaarder zal krijgen. De gemeente neemt verschillende maatregelen om de gevolgen van droogte te beperken, het is echter onduidelijk in hoeverre deze maatregelen meer bijdragen dan het de gevolgen van droogte toenemen.

Doorkijk 2040
Richting 2040 zullen lange droge periodes en de gevolgen van droogte verder toenemen. De mate van deze gevolgen zijn deels afhankelijk van toekomstige beleidsinvulling.

Doorkijk naar deelgebieden
De deelgebieden Barlo, De Heurne, Bredevoort en De Haart zijn zeer gevoelig voor droogte. In mindere mate geldt dit voor het deelgebied IJzerlo.

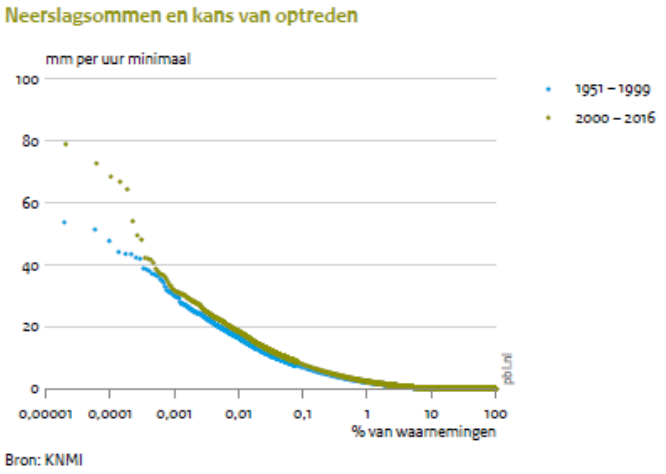
10.4 Wateroverlast door hemelwater

Indicatoren en kwaliteitsniveaus

Wateroverlast door hemelwater	
Status gebruikte informatie	Kwantitatief • Maximale waterdiepte bij een bui van eens per 100 jaar [Klimaatstresstest Royal HaskoningDHV, 2021] • Onbegaanbaarheid van wegen [Klimaatstresstest Royal HaskoningDHV, 2021] • Percentage verharding [Klimaateffectatlas, 2021]
Beschikbare referentiewaarden	Expert judgement op basis van water op straat na een extreme bui, onbegaanbaarheid van wegen en concentratie grijs in de gemeente
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	Nergens of vrijwel nergens is sprake van water op straat na een extreme bui, de begaanbaarheid van wegen is geen probleem na een bui en de concentratie grijs in de bebouwde omgeving van de gemeente is overwegend minder dan 40%
Oranje	Op een aantal plekken is sprake van water op straat na een extreme bui en enkele wegen zijn onbegaanbaar na een bui en de concentratie grijs in de bebouwde omgeving van de gemeente ligt overwegend tussen de 40% en 70%
Rood	Op veel plekken is sprake van water op straat na een extreme bui en bijna alle wegen zijn onbegaanbaar en de concentratie grijs in de bebouwde omgeving van de gemeente is overwegend groter dan 70%.

Huidige situatie

Wateroverlast kan ontstaan als gevolg van hevige regenbuien en als gevolg van een overstroming. Wanneer er gekeken wordt naar wateroverlast als gevolg van hevige regenbuien kan dit ontstaan door een beperkte afvoer van regenwater op verharde oppervlakten door onvoldoende waterberging en/of beperkte capaciteit van het rioolsysteem. In situaties van hevige regenval kan dit grote economische schade tot gevolg hebben. De effecten van wateroverlast worden bekeken aan de hand van de mate van verharding in een gebied in relatie tot de hoeveelheid neerslag [Ministerie van Binnenlandse Zaken, 2019].

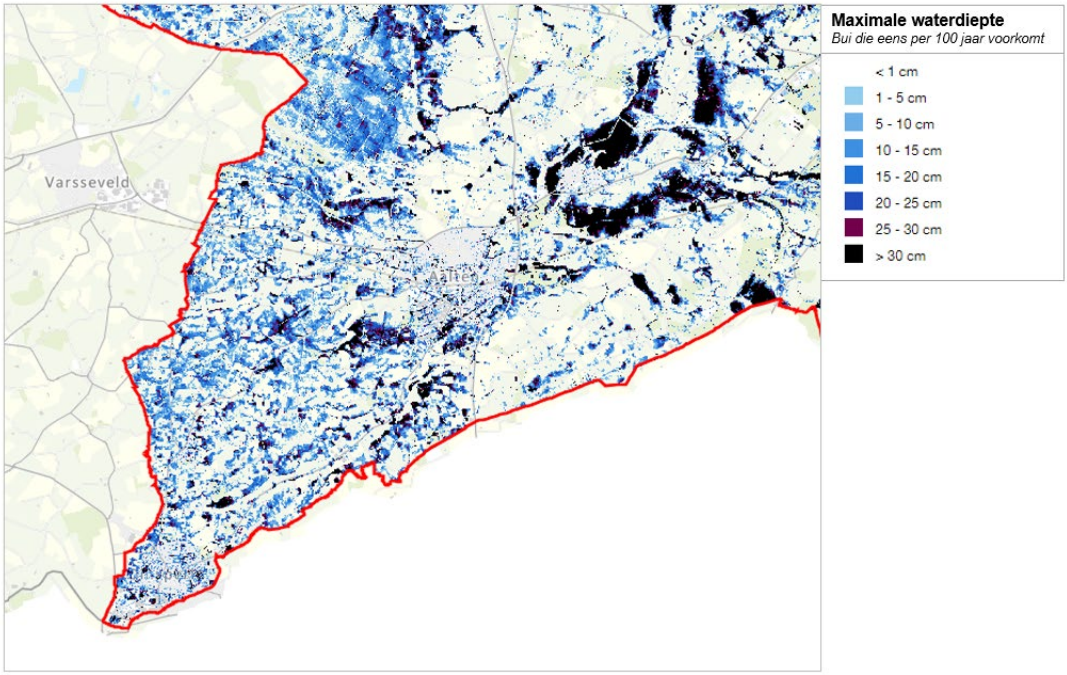
Figuur 10.10: Neerslagsommen en kans van optreden [Ministerie van Binnenlandse Zaken, 2019]

Extreme weersomstandigheden komen steeds vaker voor. De piekneerslag is de laatste jaren toegenomen. Na het jaar 2000 treedt er 15% vaker piekneerslag op dan voor het jaar 2000 (zie Figuur 10.10). Een toename van de piekneerslag vergroot de kans op wateroverlast met name in dichtbebouwde gebieden, met bijbehorende schade [Ministerie van Binnenlandse Zaken, 2019].

Aalten is gelegen in een glooiend gebied. Het water dat op straat komt, blijft niet stil staan, maar stroomt naar de laagste plekken in de gemeente. Daar waar water zich ophoopt bevinden zich mogelijke overlastlocaties en knelpunten.

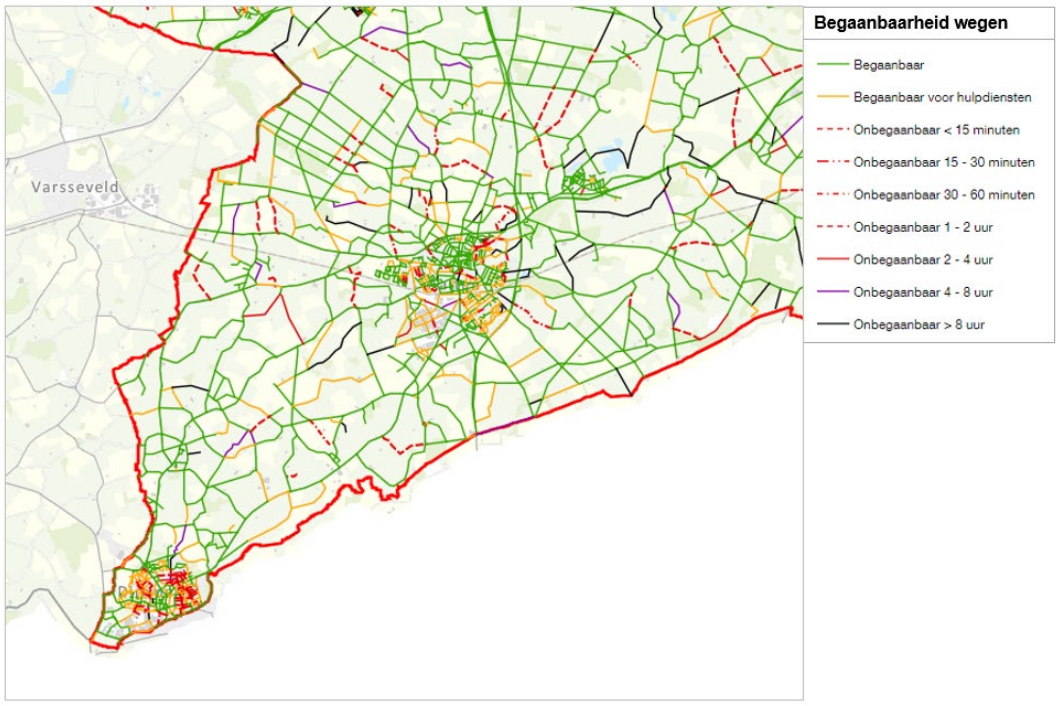
In onderstaande Figuur 10.11 is de waterdiepte te zien na een bui van 70 millimeter die eens in de 100 jaar voorkomt. Op de kaart staan talloze diepdonkere stippen, verspreid over het gehele grondgebied van de gemeente. Het meeste water blijft staan in het westen en oosten van de gemeente en in mindere mate in het noordelijke deel van de kern Aalten. In de situatie met een grote waterdiepte is de kans groter dat er

schade optreedt als gevolg van water dat (over de stoepen) gebouwen instroomt, of dat er vervuild water op straat blijft staan, waardoor regenwater zicht mengt met water dat terugkomt uit het riool. Dit kan ziektes veroorzaken. Daarnaast kan de wateroverlast er voor zorgen dat wegen onbegaanbaar worden.

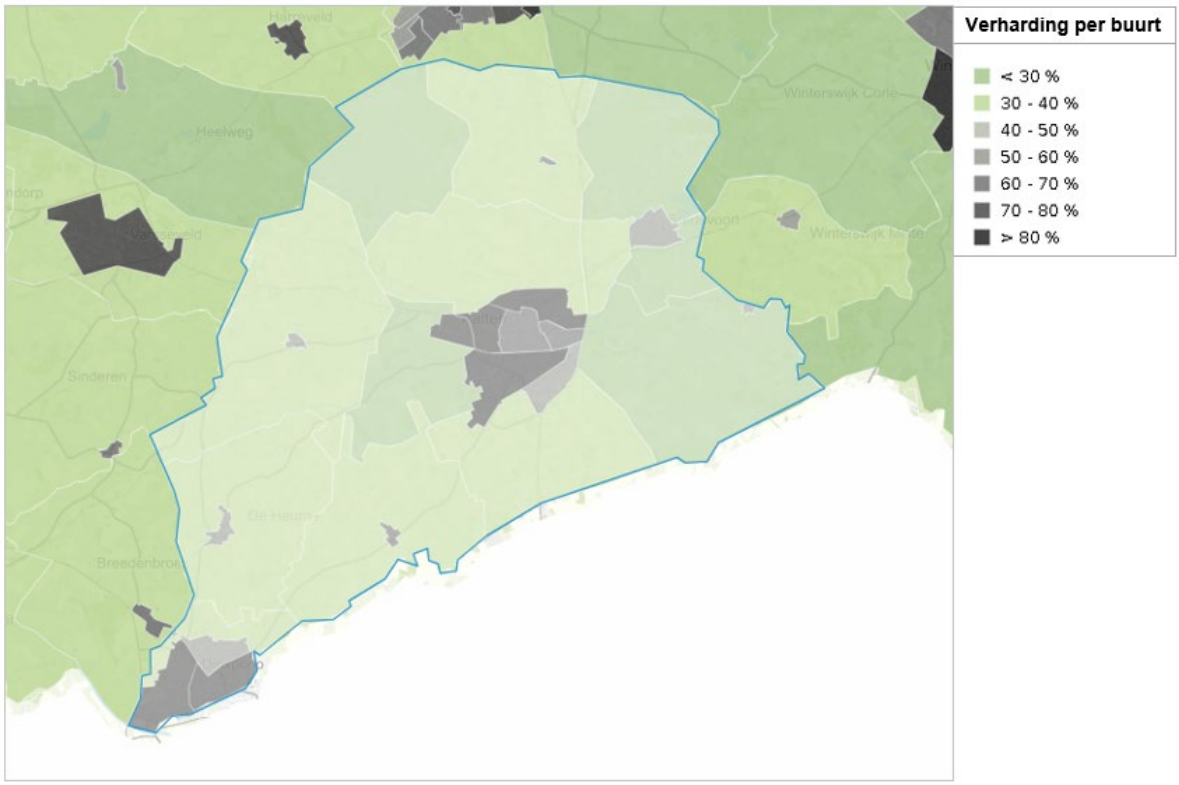

Figuur 10.11: Maximale waterdiepte bij een bui die eens in de 100 jaar voorkomt [Royal HaskoningDHV, 2021]

De onbegaanbaarheid van wegen is te zien in Figuur 10.12. Hieruit blijkt dat het gros van de wegen na een bui begaanbaar blijft. Toch zijn er met name in de kernen Dinxperlo en Aalten wegen die voor enkele uren onbegaanbaar zijn voor verkeer, dit vormt een risico gezien door wateroverlast ook hulpdiensten uit moeten kunnen rukken.

Figuur 10.12: Begaanbaarheid van wegen na een extreme bui [Royal HaskoningDHV, 2021]

Figuur 10.13: Percentage verharding in de gemeente Aalten [Klimaateffectatlas, 2021]

De afgelopen jaren is het verharde oppervlakte in Nederland toegenomen. Zowel het oppervlaktewatersysteem als het rioolwatersysteem is niet voldoende meegegroeid om de pieken in het water voldoende op te vangen. Het rioolsysteem wordt voor 70 jaar aangelegd en is aangepast op een bui die eens in de vijf jaar voor komt qua omvang en duur. Door de toename van de hoeveelheid hemelwater is extra belasting op het rioolsysteem ontstaan. De grenzen van het huidige watersysteem zijn bijna bereikt. Naast het rioolsysteem worden de zuiveringsinstallaties ook zwaarder belast door de pieken in het water. Rioolwater kan daardoor bij hevige neerslag ongezuiverd op het oppervlaktewater geloosd worden, met negatieve gevolgen voor waterkwaliteit.

Het riool in Aalten is getoetst en berekend op een bui met een maximale neerslag van ongeveer 20 mm in een uur. Deze bui komt gemiddeld eens per twee jaar voor. Een bui die groter is dan 20 mm per uur zorgt vaak voor water op straat.

In bovenstaande Figuur 10.13 is het percentage verharding in de gemeente Aalten te zien. Hieruit blijkt dat met name de kernen sterk verhard zijn (grotendeels boven de 70% verharding). Verharding zorgt ervoor dat water minder snel kan infiltreren in de bodem.

Conclusie

De huidige situatie is beoordeeld met kwaliteitsniveau ‘rood’, omdat er op veel plekken in de gemeente water op straat blijft staan na een extreme bui die eens per 100 jaar voorkomt. In de bebouwde kom van Dinxperlo en Aalten zijn dan enkele wegen gedurende enkele uren onbegaanbaar, dit geldt ook voor hulpdiensten. Tenslotte is het percentage verharding in de bebouwde kom relatief hoog met overwegend meer dan 70% in Dinxperlo en Aalten.

Autonome ontwikkeling

Algemene trends

Door klimaatverandering (en temperatuurstijging) zal de intensiteit en de frequentie van hoosbuien verder gaan toenemen [STOWA, 2018]. De gemeente heeft een zorgplicht voor de opvang en afvoer van hemelwater. Dit betekent dat de gemeente verantwoordelijk is voor de verwerking van hemelwater, voor zover dit niet op particulier terrein kan worden verwerkt.

Gemeentelijk beleid

De gemeente Aalten heeft in haar Klimaatadaptatiestrategie de volgende risico's als onacceptabel beschreven [Gemeente Aalten, 2022a]:

- Water de woningen/gebouwen in loopt;
- Hinder op wegen ontstaat die langer dan 4 uur duurt;
- Blokkering van doorgaande wegen en tunnels voor (calamiteiten)verkeer ontstaat;
- Rioolwater op straat komt te staan waardoor gezondheidsklachten na een bui toenemen;
- Een sterke reductie van gewasopbrengsten ontstaat als gevolg van slagschade door extreme neerslag.

Op basis hiervan heeft de gemeente de ambitie geformuleerd om in 2050 70% van het verharde oppervlak afgekoppeld te hebben. Maatregelen die de gemeente neemt:

- Zoveel mogelijk gescheiden riolering;
- Aanpassen inrichting openbare ruimte met daarin meer ruimte voor groen;
- Afkoppelen van verhard oppervlak, het stimuleren van ontharding;
- Apart beleid voor nieuwbouw;
- Inzetten op andere (natte) teelten.

De gemeente heeft op basis van een klimaatschadeschatter een beeld gemaakt van de potentiële schade die door wateroverlast ontstaat. Deze schade ontstaat door (in)directe schade aan panden, hagelschade, indirecte schade aan wegen, schade aan voertuigen, infecties door water op straat en schade aan elektriciteitskasten. De bedragen laten zien dat er aanzienlijk meer schade optreedt bij een gewijzigd klimaat. Per inwoner nemen de kosten met meer dan 50% toe.

Conclusie

De autonome ontwikkeling is beoordeeld met kwaliteitsniveau 'rood', een verbetering ten opzichte van de huidige situatie. Dit omdat de gemeente actief inzet op het ontkoppelen van het verharde oppervlak met als doel het verminderen van de wateroverlast. Ook het anders inrichten van de riolering is één van de maatregelen waar de gemeente aan werkt. Dit sluit aan bij de knelpunten die de riolering in de huidige situatie kent.

Doorkijk 2040

De verwachting is dat de gevolgen van klimaatverandering ook na 2030 doorzetten en kunnen zorgen voor wateroverlast. Het is aannemelijk dat het aantal getroffen personen of gebieden door wateroverlast toeneemt.

Doorkijk naar deelgebieden

Verspreid over het buitengebied zijn na een intense bui risico's op wateroverlast. De grootste waterdiepte zijn er in het oostelijke deel van de gemeente in het deelgebied Bredevoort. Qua onbegaanbaarheid van wegen is dit vooral een probleem in de kernen Dinxperlo en Aalten.

11 Duurzaamheid

Onderstaande tabel geeft een samenvatting van de beoordeling van de huidige situatie en autonome ontwikkeling voor het thema ‘duurzaamheid’.

Tabel 11-1: Samenvatting van de kwaliteitsniveaus van de huidige situatie en autonome ontwikkeling binnen het thema ‘duurzaamheid’

Beoordelingsaspect	Huidige situatie	Autonome ontwikkeling
Grondstoffen en circulariteit		↗
Duurzame energieopwekking en energiebesparing		=
Duurzame woningen		↗

11.1 Grondstoffen en circulariteit

Indicatoren en kwaliteitsniveaus

Grondstoffen en circulariteit	
Status gebruikte informatie	Kwantitatief • Aantal kilogram huishoudelijk afval per inwoner [CBS, 2023c] • Percentage afvalscheiding [Gemeentelijke Duurzaamheidsindex, 2022a]
Beschikbare referentiewaarden	Benchmarking op basis van de landelijke doelstelling huishoudelijk afval (100 kg/inwoner in 2020) en percentage afvalscheiding (75% in 2020) volgens het Landelijk Afvalbeheerplan 2017-2029.
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	In de gemeente Aalten worden de doelstelling voor het aantal kilogram huishoudelijk afval per inwoner en het percentage afvalscheiding gehaald.
Oranje	In de gemeente Aalten wordt de doelstelling voor het aantal kilogram huishoudelijk afval per inwoner **of** het percentage afvalscheiding gehaald.
Rood	In de gemeente Aalten worden de doelstelling voor het aantal kilogram huishoudelijk afval per inwoner en het percentage afvalscheiding beide niet gehaald.

Huidige situatie

In een circulaire economie staan gesloten kringlopen centraal en wordt ernaar gestreefd dat grondstoffen, onderdelen en producten zo min mogelijk hun waarde verliezen. Een circulaire economie gaat over het aanzienlijk efficiënter inzetten van alle beschikbare grondstoffen in de economie. Het gaat dan over zowel abiotische (niet levende/groeiende) grondstoffen (mineralen, metalen en fossiele grondstoffen) als biogrondstoffen (levend/groeiend, bijvoorbeeld biomassa en voedsel). De circulaire economie draagt bij aan meerdere doelen, zoals het tegengaan van klimaatverandering, het verlies van biodiversiteit door onder andere stikstofneerslag en een plasticsoep in oceanen, en het verminderen van leveringsrisico’s [Hanemeijer et al, 2021].

In de Integrale Circulaire Economie Rapportage 2021 wordt geconstateerd dat diverse trends in het Nederlandse grondstoffengebruik niet de goede kant opgaan. Efficiënter gebruik van grondstoffen is toegenomen, maar dit heeft niet geleid tot een sterke vermindering van het grondstoffengebruik. Het totale grondstoffengebruik van Nederland is sinds 2010 nauwelijks veranderd. Ook is voor de Nederlandse consumptie steeds meer land nodig in de productieketen. Daarnaast wordt er sinds 2014 weer meer afval gestort en worden zes van de zeven gestelde overkoepelende nationale doelen voor afval naar verwachting niet gehaald. Ook zijn de leveringsrisico’s voor de Nederlandse economie toegenomen. Bedrijven in de maakindustrie lopen de grootste leveringsrisico’s vanwege de afhankelijkheid van zeldzame aardmetalen, kobalt, wolfraam, tantaal, tin en indium. Deze kritieke metalen worden bijvoorbeeld toegepast in machines,

onderdelen en voor transportmiddelen, elektronica, en zijn belangrijk voor de energietransitie [Hanemeijer et al, 2021].

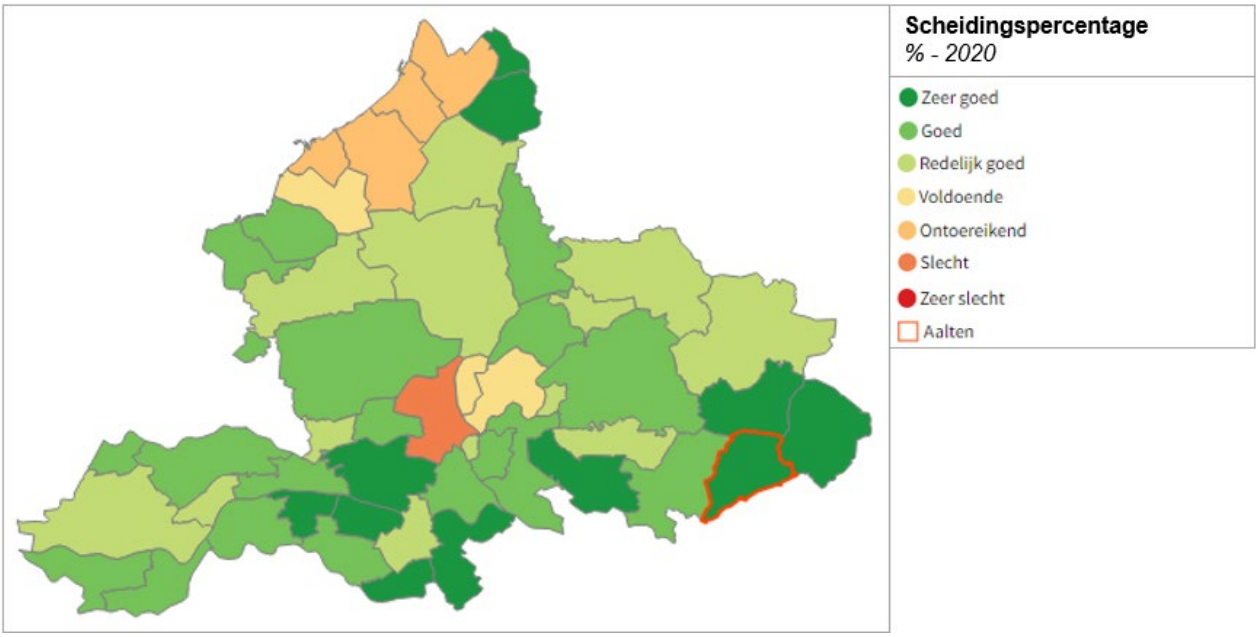
Voor Nederland als geheel geldt dat de meeste innovatieve circulaire bedrijven en circulaire projecten vooral technologisch van aard zijn en gericht op recycling. Er is minder aandacht voor innovaties die het grondstoffengebruik radicaal kunnen veranderen. De economie functioneert zodoende nog grotendeels volgens de principes van een lineaire economie [Hanemeijer et al, 2021].

In de gemeente Aalten werd in 2022 een totaal van 412 kilogram huishoudelijk afval per inwoner ingezameld [CBS, 2023c]. Dit ligt lager dan het gemiddelde van weinig stedelijke gemeenten (496 kilogram), de provincie Gelderland (435 kilogram) en Nederland (457 kilogram). Het gewicht van huishoudelijk afval was lange tijd gelijk, voor zowel de gemeente Aalten, als weinig stedelijke gemeenten, de provincie en Nederland, tot er een toename was in 2020 (zie Figuur 11.1). Sindsdien is de hoeveelheid afgenomen. De doelstelling voor huishoudelijk afval in 2020, zoals opgenomen in het Landelijk Afvalbeheerplan 2009-2012, was 250 kg. Deze doelstelling is in de gemeente Aalten niet gehaald.

Figuur 11.1: Ontwikkeling van de hoeveelheid huishoudelijk afval (kg/inwoner) in de gemeente Aalten, weinig stedelijke gemeenten, de provincie Gelderland en Nederland [CBS, 2023c]

Het scheidingspercentage van huishoudelijk afval (grof en fijn) was in 2020 in gemeente Aalten met 83% hoger dan het gemiddelde van de provincie Gelderland van 68% (zie Figuur 11.2). Deze percentages liggen beide ver boven het landelijk gemiddelde van 57% [Gemeentelijke duurzaamheidsindex, 2022a]. Het scheidingspercentage van de gemeente Aalten was in lijn met de landelijke doelstelling van 75% afvalscheiding in 2020 conform het Landelijk Afvalbeheerplan 2017-2029 [Ministerie van Infrastructuur en Milieu, 2017].

Figuur 11.2: Scheidingspercentage in de gemeente Aalten in 2020 [Gemeentelijke duurzaamheidsindex, 2022a]

Conclusie
De huidige situatie is beoordeeld met kwaliteitsniveau 'oranje', omdat de doelstelling voor het aantal kilogram huishoudelijk afval per inwoner niet gehaald wordt, maar het percentage afvalscheiding wel.

Autonome ontwikkeling

Algemene trends

Zonder aanvullend beleid neemt de druk op natuur en milieu vanwege het grondstoffengebruik de komende decennia verder toe. Met name door een verdere toename van de wereldbevolking alsook de consumptie per wereldburger wordt verwacht dat in 2060 het gebruik van grondstoffen zal zijn verdubbeld ten opzichte van 2017 [Hanemeijer et al, 2021].

Landelijk beleid

In de Nationale Omgevingsvisie (NOVI) stelt de Rijksoverheid als doel om in 2050 geheel circulair te zijn. Het tussendoel is om in 2030 primaire abiotische grondstofgebruik (mineralen, metalen en fossiele grondstoffen) te halveren. Dit is moeilijk om te monitoren omdat er een circulaire economie niet in één getal te vangen is [Planbureau voor de Leefomgeving, 2020].

In het nationale beleid is tot nu toe vooral ingezet op de vorming van een brede coalitie met partijen in de samenleving en op facilitering van circulaire initiatieven, bijvoorbeeld door kennisontwikkeling te bevorderen en partijen samen te brengen op basis van vrijwillige afspraken zoals het Betonakkoord en het Plastic Pact. Dat past bij de startfase van het circulaire-economiebeleid. Maar vrijwilligheid en vrijblijvendheid in de aanpak zijn uiteindelijk ontoereikend voor de stevige ambitie van het kabinet om in 2050 te zijn overgeschakeld naar een volledig circulaire economie [Hanemeijer et al, 2021].

Gemeentelijk beleid

De gemeente Aalten heeft een beleidsnota Circulaire Economie. In de gemeente zijn vijf thema's van belang:

- Bouw & Openbare Ruimte;
- Voedsel & Biodiversiteit;

- Consumptiegoederen;
- Circulaire Inkoop, en;
- Bewustwording, Educatie & Communicatie.

De gemeente Aalten is bezig met een uitvoeringsprogramma Circulaire Economie.

Conclusie
De autonome ontwikkeling is beoordeeld met kwaliteitsniveau ‘oranje’, met een verbetering ten opzichte van de huidige situatie. Dit omdat de gemeente beleid heeft op het gebied van circulaire economie en bezig is met een uitvoeringsprogramma.

Doorkijk 2040
Hoe de circulaire economie zich in de gemeente Aalten ontwikkelt na 2030 is afhankelijk van het dan vigerende beleid. Voor een deel heeft de gemeente hier invloed op, een deel moet ook komen vanuit de marktpartijen en door innovaties.

Doorkijk naar deelgebieden
Het is niet bekend wat het scheidingspercentage is in de verschillende kernen.

11.2 Duurzame energieopwekking en energiebesparing

Indicatoren en kwaliteitsniveaus

Duurzame energieopwekking en energiebesparing	
Status gebruikte informatie	Kwantitatief • Percentage duurzaam opgewekte energie t.o.v. klimaatdoelstellingen [Gemeentelijke Duurzaamheidsindex, 2022b]
Beschikbare referentiewaarden	Benchmarking op basis van het percentage duurzaam opgewekte energie ten opzichte de gestelde EU-doelen uit het klimaatakkoord en het provinciale gemiddelde en percentage energiearmoede ten opzichte van het provinciale gemiddelde
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	Het aandeel duurzaam opgewekte energie voldoet aan de doelen zoals opgesteld door de Europese Unie en is hoger dan het provinciale gemiddelde
Oranje	Het aandeel duurzaam opgewekte energie ligt rond het niveau van de doelen van de Europese Unie, maar er is een risico op het niet halen van deze doelen en het aandeel duurzame opwekking ligt rond het provinciale gemiddelde
Rood	Het aandeel duurzaam opgewekte energie voldoet niet aan de doelen zoals opgesteld door de Europese Unie en is lager dan het provinciale gemiddelde

Huidige situatie

Bij het gebruik van fossiele brandstoffen komt CO_2 vrij. In grote hoeveelheden draagt dit gas bij aan het broeikaseffect. Het broeikaseffect zorgt voor een belangrijk deel van de opwarming van de aarde. Nu meer duidelijkheid bestaat over de eindigheid van fossiele brandstoffen en over de gevolgen voor het klimaat, wordt de noodzaak van hernieuwbare energie meer en in breder internationaal verband onderkend.

De Europese Unie heeft een doelstelling opgesteld voor al haar lidstaten om de negatieve effecten van klimaatverandering te beperken. Deze doelstelling omvat een percentage duurzaam opgewekte energie dat in het streefjaar behaald moet zijn. Voor elke lidstaat is dit een ander percentage afhankelijk van de fysieke omstandigheden in een land. In 2019 kwam 8,7% van alle gebruikte energie in Nederland uit duurzame bronnen. In 2030 moet dat 27% zijn en in 2050 100% [Rijksoverheid, 2009; Rijksoverheid, 2022].

Duurzame energieopwekking draait om de productiekant van energie. Duurzame energieopwekking kan door installatie van zonnepanelen en windturbines en daarnaast door gebruik van geothermie en restwarmte. Dit laatste is niet per definitie duurzaam in productie maar hergebruik of benut hiervan kan gezien worden als duurzaam doordat het voorkomt dat andere bronnen gebruikt worden.
Vrijwel elke gemeente stelt zich ten doel om het gebruik van hernieuwbare energie aanzienlijk te verhogen, tot in ieder geval de huidige landelijke doelstelling van 14% in 2020.

De Gemeentelijke duurzaamheidsindex [2022b] brengt in beeld wat de stand van zaken is per gemeente op het gebied van hernieuwbare energie. De indicator bestaat uit twee deelindicatoren, namelijk:

- Het aandeel opgewekte hernieuwbare energie t.o.v. het totaal bekende energieverbruik;
- Het gemiddelde percentage woningen met zonnepanelen.

Beide deelindicatoren tellen voor 50% mee in de totaalscore.

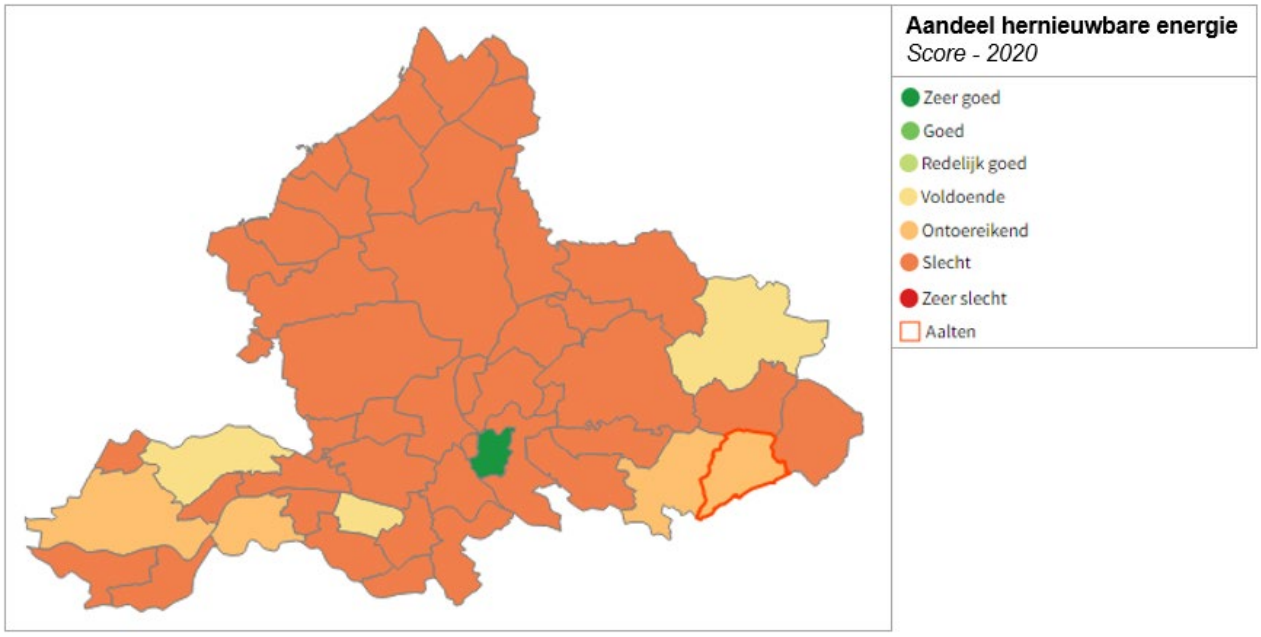
Het aandeel opgewekte hernieuwbare energie is een percentage van het totale energiegebruik, omvattende warmte en elektriciteit voor aangewezen locaties, incl. meestook in centrales en excl. warmtewinning uit buitenlucht, geothermie en zonneboilers. In Tabel 11-2 staat het aandeel opgewekte hernieuwbare energie, het gemiddelde percentage woningen met zonnepanelen en de gemiddelde score voor hernieuwbare energie in de gemeente Aalten ten opzichte van de provincie Gelderland en Nederland opgenomen.

Tabel 11-2: Score voor hernieuwbare energie in de gemeente Aalten, de provincie Gelderland en Nederland [Gemeentelijke Duurzaamheidsindex, 2022b]

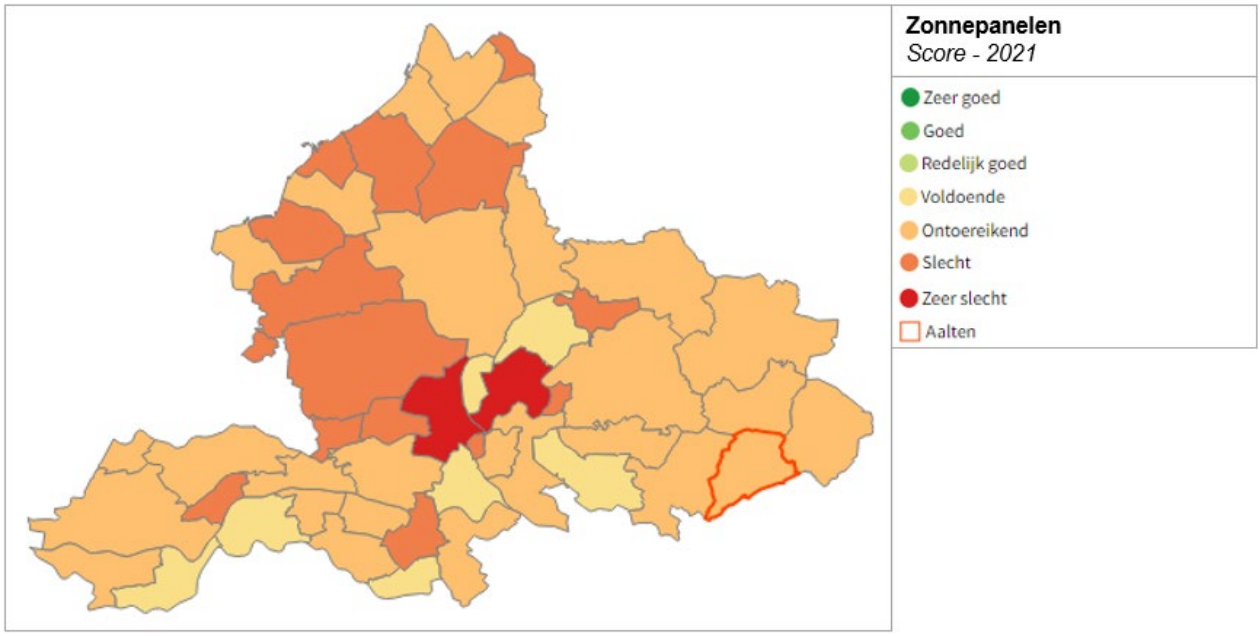
Indicator	Gemeente Aalten	Provincie Gelderland	Nederland
Het aandeel opgewekte hernieuwbare energie [2020]	14,66%	6,47%	7,08%
Het gemiddelde percentage woningen met zonnepanelen [2021]	24,20%	22,93%	19,93%
Gemiddelde score	4,9	4,8	4,3

Op basis van Tabel 11-2 en Figuur 11.3 blijkt dat voor het aandeel opgewekte hernieuwbare energie geldt dat de gemeente Aalten met 14,66% voor loopt op het provinciale (6,47%) en landelijke gemiddelde (7,08%). De gemeente Aalten is in lijn met het gestelde doel van 14% hernieuwbare energie in 2020, in tegenstelling tot het provinciale en landelijke gemiddelde. Voor wat betreft het gemiddelde percentage woningen met zon op dak geldt dat de gemeente Aalten met 24,40% voor loopt op het provinciale (22,93%) het landelijke gemiddelde (19,93%) (zie Figuur 11.4).

De gemiddelde score voor de gemeente Aalten ligt met 4,9 boven het provinciale (4,8) en landelijke gemiddelde (4,3).

Figuur 11.3: Score aandeel hernieuwbare energie [Gemeentelijke Duurzaamheidsindex, 2022b]

Figuur 11.4: Score percentage woningen met zonnepanelen [Gemeentelijke Duurzaamheidsindex, 2022b]

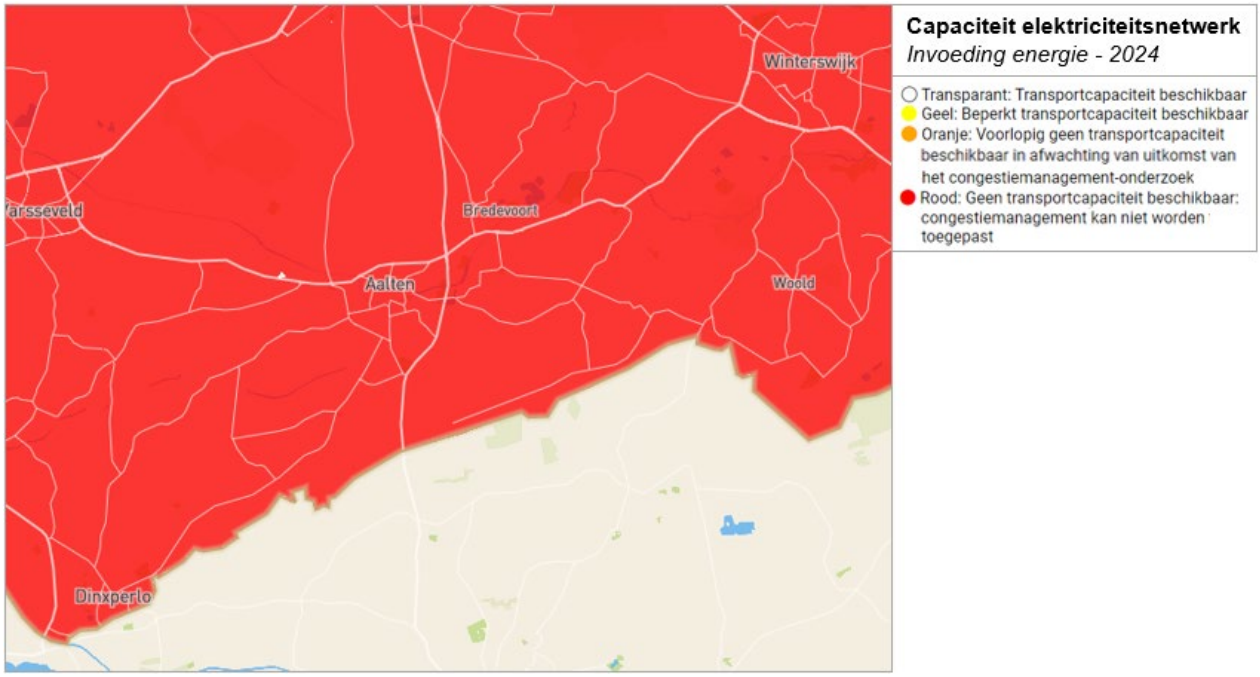
Zonne- en windenergie

In de gemeente Aalten is één windpark, Hagenwind, aanwezig. Hier wordt jaarlijks 30 GWh opgewekt. Op dit moment is er geen grootschalige opwek van energie door zonne-energie aanwezig in de gemeente Aalten. In 2023 had 38% van de woningen zonnepanelen [CBS, 2023d]. Er is een stijgende trend te zien in het aantal woningen met zonnepanelen.

Capaciteit elektriciteitsnetwerk

Duurzame energie moet ook terug geleverd worden aan het elektriciteitsnet, dit heet invoeding. Daarbij moet lokaal gestreefd worden naar een balans tussen vraag en aanbod van elektriciteit. Hiervoor is lokaal een energy hub nodig. De laatste tijd zijn er in heel Nederland capaciteitstekorten. Figuur 11.5 laat zien dat de capaciteit van het elektriciteitsnetwerk in de gemeente Aalten niet beschikbaar is. Dit betekent dat niet alle duurzame infrastructuur voor de opwek van energie zomaar aangesloten kan worden op het elektriciteitsnetwerk.

Grootschalige projecten (zonnevelden en grote bedrijfsdaken) kunnen op dit moment niet overal worden aangesloten. De gemeente Aalten heeft geen zeggenschap over het hoogspanningsnet, vergroting van de capaciteit is aan de netbeheerders. Dit is niet van de een op de andere dag geregeld en er gaan vaak jaren overheen voordat de capaciteit is uitgebreid [Netbeheer Nederland, 2024]. Niet alleen het hoogspanningsnet moet namelijk uitgebreid worden, maar vanwege de elektrificatie (warmtepompen, elektrisch laden) moet ook het laagspanningsnet in een groot deel van de wijken verzwaard worden.

Figuur 11.5: Capaciteit op het elektriciteitsnetwerk op 10-06-2024, op basis van invoeding van elektriciteit [Netbeheer Nederland, 2024]

Energiearmoede

Energiearmoede ontstaat als een huishouden te maken heeft met een laag inkomen in combinatie met een te hoge energierekening en/of een woning van (zeer) lage energetische kwaliteit. Huishoudens die energiearmoede ondervinden, hebben maandelijks moeite met het betalen van de energierekening. Uit onderzoek is gebleken dat zorgkosten hoger zijn voor huishoudens met een hogere energiearmoede. Dit geldt met name voor huishoudens met kinderen onder de 18 en waar het huis een zeer lage energiekwaliteit heeft, bijvoorbeeld doordat de verwarming uit of laat staat. Ook kan energiearmoede zorgen voor een verminderd draagvlak voor de energietransitie [TNO, 2024].

Energiearmoede kan op verschillende manieren berekend worden. Tabel 11-3 laat de energiearmoede in de gemeente Aalten zien in 2021 op basis van verschillende rekenmethodes. Tabel 11-3 geeft eerst het aantal huishoudens weer. Daarna wordt het percentage huishoudens weergegeven dat volgens de verschillende rekenmethodes te maken heeft met energiearmoede. De rekenmethodes zijn:

- LIHELEK Laag inkomen, hoge energierekening en/of lage energetische kwaliteit
- HEq Hoge energiequote (percentage huishoudens waar meer dan 10% van het inkomen wordt uitgegeven aan de energierekening)
- LIHE Laag inkomen en hoge energierekening
- LILEK Laag inkomen en lage energetische kwaliteit
- LEKWI Lage energetische kwaliteit en weinig investeringsmogelijkheden

Daarna wordt het gemiddeld gestandaardiseerd residueel inkomen weergegeven. Dit is het betaalbudget na aftrek energierekening. Gestandaardiseerd residueel inkomen is het residueel inkomen gecorrigeerd voor verschillen in grootte en samenstelling van het huishouden. Als laatste wordt de gemiddelde energiequote weergegeven. Dit is het aandeel van het inkomen dat gemiddeld aan energie wordt uitgegeven [CBS, 2024d].

Uit Tabel 11-3 blijkt dat er meer energiearmoede is bij huishoudens die huren, met name bij huishoudens die niet via een corporatie huren. In de gemeente Aalten is het percentage huishoudens dat te maken heeft met energiearmoede voor bijna elk soort eigendom woning hoger. Enig verschil zit tussen de

rekenmethodes, maar het laat over het algemeen zien dat energiearmoede hoger is in de gemeente Aalten dan in de provincie Gelderland. Ook het gemiddeld gestandaardiseerd residueel inkomen ligt lager. De gemiddelde energiequote ligt hoger.

Tabel 11-3: Energiearmoede in de gemeente Aalten in 2021 [CBS, 2024d]

	Gemeente Aalten	Provincie Gelderland	Gemeente Aalten	Provincie Gelderland	Gemeente Aalten	Provincie Gelderland	Gemeente Aalten	Provincie Gelderland	Gemeente Aalten	Provincie Gelderland
Soort eigendom woning	Totaal		Koop		Huur, corporatie		Huur, overig		Onbekend	
Aantal huishoudens (x 1.000)	11	836,8	8,2	534,1	1,9	223	0,8	79,1	.	0,6
Energiearmoede volgens LIHELEK	5,8%	6,0%	1,4%	1,1%	18,3%	15,6%	20,0%	12,0%	.	9,3%
Energiearmoede volgens Heq	6,5%	5,6%	5,2%	4,5%	6,7%	7,2%	18,7%	8,9%	.	12,1%
Energiearmoede volgens LIHE	3,6%	3,6%	0,8%	0,7%	11,1%	9,5%	13,9%	7,0%	.	6,9%
Energiearmoede volgens LILEK	4,5%	4,4%	1,3%	0,9%	12,2%	10,3%	17,9%	10,8%	.	8,8%
Energiearmoede volgens LEKWI	16,7%	15,2%	7,8%	4,5%	31,0%	26,3%	71,4%	55,8%	.	50,3%
Gemiddeld gestandaardiseerd residueel inkomen (x 1.000 euro)	30,1	32	33	37,1	19,6	20,8	26,4	29,1	.	29,6
Gemiddelde energiequote	4,90%	4,60%	4,60%	4,20%	5,70%	5,40%	6,80%	5,10%	.	5,40%

Conclusie
De huidige situatie is beoordeeld met kwaliteitsniveau ‘groen’, omdat het aandeel duurzaam opgewekte energie voldoet aan de doelen zoals opgesteld door de Europese Unie en hoger is dan het provinciale gemiddelde. Aandachtspunt is wel de energiearmoede die in Aalten gemiddeld hoger ligt dan in de provincie Gelderland.

Autonome ontwikkeling

Regionaal beleid

Elke gemeente, provincie, waterschap en netbeheerder werkt in regionaal verband samen met stakeholders aan een Regionale Energiestrategie (RES). De RES is een instrument om gezamenlijk te komen tot keuzes voor besparing, de opwekking van duurzame elektriciteit en warmte en de daarvoor benodigde opslag en energie infrastructuur. De gemeente Aalten is onderdeel van de RES Achterhoek. Hiervoor is in 2021 de RES 1.0 gepubliceerd, met daarin een verkenning naar ruimte voor zonne-energie, op daken of op land, en voor windturbines en de mogelijke en wenselijk verdeling van de energieproductie over windturbines en zonnepanelen.

In de Achterhoek is relatief veel ruimte voor de inpassing van windturbines en zonneparken. Het uitgangspunt van de RES 1.0 is dat er maximaal 2,42 TWh aan windenergie bijgeplaatst kan worden en 2,77 TWh aan zonne-energie. Het voorstel in de RES is om 1,35 TWh aan duurzame energie te realiseren. Hiervan wordt 0,35 TWh geproduceerd door grootschalige opstelling van zonnepanelen op bedrijfsdaken en agrarische bebouwing. De rest wordt geproduceerd door windturbines en zonneparken. In 2021 werd er al 0,471 TWh aan duurzame energie opgewekt in de Achterhoek. Er werd dus nog ruimte gezocht voor de productie van 0,879 TWh.

Tabel 11-4 laat zien van welke hoeveelheid bestaande productie van duurzame energie is uitgegaan voor de gemeente Aalten in de RES Achterhoek 1.0. Alleen voor grootschalig zon op dak waren er nieuwe ontwikkelingen gepland.

Tabel 11-4: Huidige opwekking van duurzame energie (TWh) in de gemeente Aalten per 1 januari 2021 [RES 1.0]

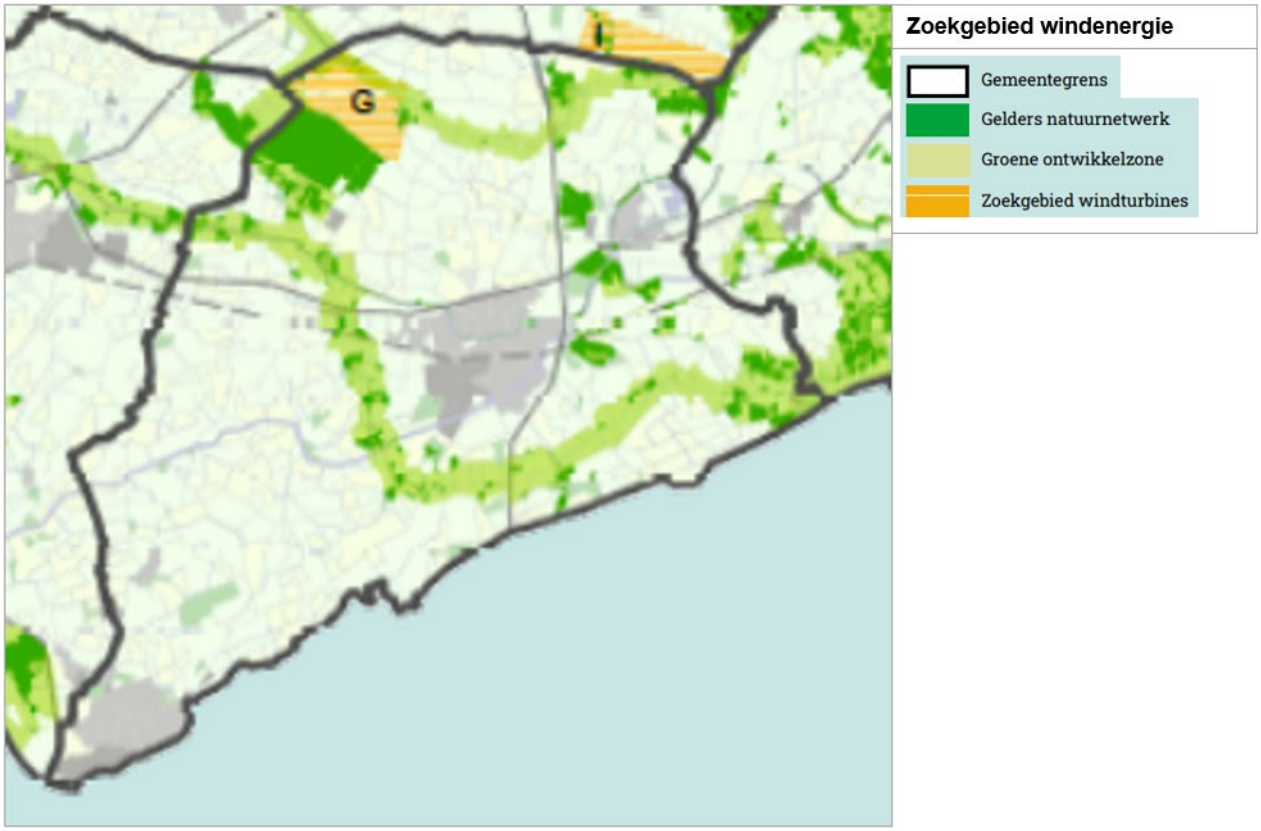
	Grootschalig zon op dak		Zonneparken op land		Windturbines		Totalen	
	Gerealiseerd (TWh)	Inclusief harde pijplijn (TWh)	Gerealiseerd (TWh)	Inclusief harde pijplijn (TWh)	Gerealiseerd (TWh)	Inclusief harde pijplijn (TWh)	Gerealiseerd (TWh)	Inclusief harde pijplijn (TWh)
Gemeente Aalten	0,007	0,010	0,002	0,002	0,040	0,040	0,050	0,053

In de RES 1.0 staat de volgende invulling van de restopgave duurzame energie:

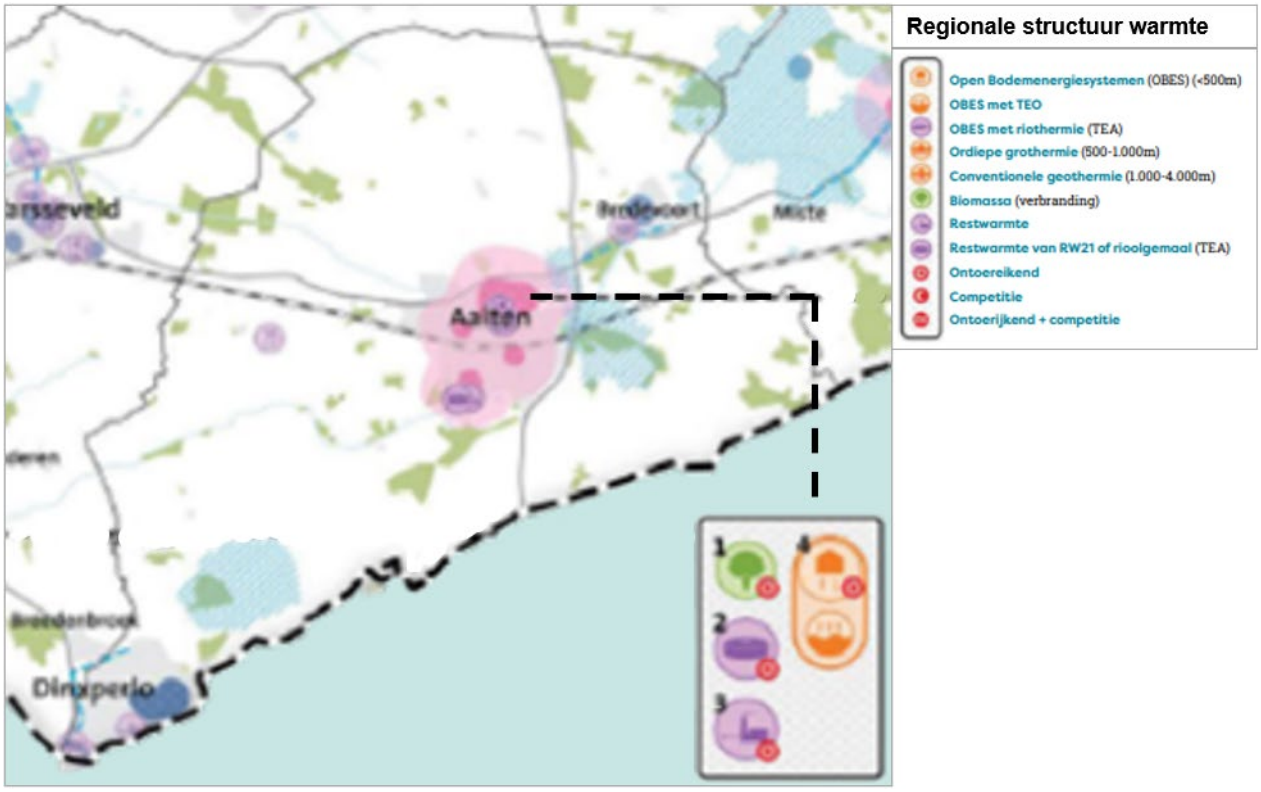
- Zon op dak: 0,248 TWh
- Zon op land: 0,013 TWh
- Wind: 0,618 TWh

Voor windenergie zijn zoekgebieden gedefinieerd. Zoals te zien in Figuur 11.6 is één zoekgebied aangewezen in de gemeente Aalten en één zoekgebied ten noorden van de gemeentegrens. Voor de gemeente Aalten is er een opgave vanuit de RES 1.0 voor 0,088 TWh windenergie. De gemeente kiest ervoor om het bestaande windpark Hagewind te upgraden. Ook is er een opgave voor 0,047 TWh zon op dak.

Daarnaast is er in de RES 1.0 gekeken naar de mogelijkheden voor warmtenetten. De stad Aalten is één van de clusters waar er genoeg vraag is naar warmte voor een mogelijk warmtenet. Er is ook onderzocht welke warmtebronnen gebruikt kunnen worden voor een warmtenet. Dit is te zien in Figuur 11.7.

Figuur 11.6: Zoekgebieden windturbines in de gemeente Aalten, zoals beschreven in de RES Achterhoek 1.0

Figuur 11.7: Mogelijk toekomstperspectief voor een warmtenet in de gemeente Aalten, zoals beschreven in de RES Achterhoek 1.0

Met de zeven andere gemeenten van de Achterhoek, zijnde Berkelland, Bronckhorst, Doetinchem, Montferland, Oost Gelre, Oude IJsselstreek en Winterswijk, heeft de gemeente Aalten het Akkoord van Groenlo 3.0 ondertekend [Gemeente Aalten, gemeente Berkelland, gemeente Bronckhorst, gemeente Doetinchem, gemeente Montferland, gemeente Oost Gelre, gemeente Oude IJsselstreek en gemeente Winterswijk, 2023]. Dit is een vervolg op de akkoorden uit 2009 en 2023. Het doel van het akkoord is om zo snel mogelijk, en uiterlijk 2050, naar een energieneutrale Achterhoek te gaan. Dit wordt gedaan door:

- Het bundelen van krachten en inzetten op ieders talenten en kwaliteiten voor een toekomstbestendige Achterhoek;
- Het uitvoeren de RES 1.0, waarin ten minste 1,35 TWh aan (grootschalige) opwek van elektriciteit wordt gerealiseerd in 2030. Het uitvoeren van de gemeentelijke TVW (transitievisie warmte) waarin wordt toegewerkt naar een aardgasvrije gebouwde omgeving;
- Het vastleggen van de doelstellingen en activiteiten waar op wordt ingezet in een uitvoeringsprogramma met streefcijfers en met een tijdshorizon tot telkens 10 jaar vooruit. Het monitoren van de voortgang in een gezamenlijk proces en het herijken het uitvoeringsprogramma iedere twee jaar;
- Het overeenkomen dat het uitvoeringsprogramma het minimale is dat uitgevoerd zal worden. Individuele gemeenten kunnen naast het uitvoeringsprogramma meer en ook andere activiteiten ontplooien om de energietransitie te versnellen;
- Er wordt op gerekend dat ook inwoners, onderwijsinstellingen, (maatschappelijke) organisaties en bedrijven initiatieven zullen ontplooien om (te helpen) energieneutraal te worden. Zij worden uitgenodigd samen te werken en aan zich te sluiten bij dit akkoord;
- Het ter beschikking stellen van mensen en middelen om initiatieven in het kader van de energietransitie te (helpen) realiseren;
- Het gebruiken van de energietransitie als impuls voor de (economische) ontwikkeling van de Achterhoek en maken deze integraal onderdeel van het beleid voor de Achterhoek, en;
- Het samen oppakken van vraagstukken waar regionale samenwerking een meerwaarde heeft, bijvoorbeeld voor opslag, de Regionale Structuur Warmte en netcapaciteit.

Gemeentelijk beleid

In 2021 heeft de gemeente Aalten de Transitievisie Warmte (TVW) vastgesteld [Gemeente Aalten, 2021c]. Hierin staat het plan van de gemeente beschreven om circa 12.000 woningen en 15.000 woningequivalenten (inclusief utiliteit) in 28 jaar van aardgas over te laten stappen op een duurzame bron. De gemeente Aalten is in gesprek geweest met de inwoners over hoe dit bereikt kan worden. Hierbij is gekomen tot de volgende uitgangspunten:

- Duurzame investeringen in de woningen verdienen inwoners terug;
- De inwoners worden goed geïnformeerd;
- De inwoners mogen meedenken en -doen;
- Iedereen moet mee kunnen doen met de warmtetransitie, en;
- Er worden praktische stappen gezet en het wordt meetbaar gemaakt.

Omdat de transitie niet in één keer kan, wordt gewerkt in kleine stappen. Als eerste worden vier clusters met meer dan 100 woningen aangepakt, waar veel energiewinst te behalen is en waar woningcorporatie de Woonplaats veel bezit heeft. Verder wordt ingezet op gemeentelijke bewustwording en wordt het Energieloket Agem zichtbaarder gemaakt.

De gemeente Aalten heeft een Uitnodigingskader zon en wind [Gemeente Aalten, 2020b]. Hierin wordt een raamwerk geboden voor de ruimtelijke en sociale inpassing van duurzame energieopwekkingsinstallaties in de gemeente. Tabel 11-5 laat de inpassingsmatrix zien die voor zonnevelden wordt gebruikt. Tabel 11-6 laat de inpassingsmatrix zien die voor windmolens wordt gebruikt.

Tabel 11-5: Inpassingsmatrix voor zonnevelden in de gemeente Aalten [Gemeente Aalten, 2020b]

Beschrijving	Waardevol landschap	Functioneel landschap	Grootschalig functioneel landschap	Bedrijven-terrein	Centrum en woonwijk
Mini-zonnevelden < 2.500 m_2	V Ja, mits: • < 1.000 m^2 aansluitend aan agrarisch bouwvlak • Binnen bedrijfs-bestemming	V Ja, mits: • < 2.500 m^2 aansluitend aan agrarisch bouwvlak • Binnen bedrijfs-bestemming	V Ja, mits: • < 2.500 m^2 aansluitend aan agrarisch bouwvlak • Binnen bedrijfs-bestemming	V Ja, mits: • Geen bezwaar voor andere belangen en functies	V Ja, mits: • Passend in bouwwerken-regeling • Voor eigen gebruik
Kleine zonnevelden 0,25 tot 2,5 ha	V Ja, mits: • Landschaps-kwaliteiten niet onevenredig worden aangepast.	V Ja, mits: • Binnen agrarische of bedrijfs-bestemming	V Ja, mits: • Binnen agrarische of bedrijfs-bestemming	V Ja, mits: • Geen bezwaar voor andere belangen en functies	X Nee, tenzij: • Geen bezwaar voor andere belangen en functies
Grote zonnevelden 2,5 tot 25 ha	X	X	V Ja, mits: • Maatwerk	X	X

Tabel 11-6: Inpassingsmatrix voor windmolens in de gemeente Aalten [Gemeente Aalten, 2020b]

Beschrijving	Waardevol landschap	Functioneel landschap	Grootschalig functioneel landschap	Bedrijven-terrein	Centrum en woonwijk
Mini-windmolen op bouwwerk < 5 m	V Ja, mits: • Onderdeel van erf • Geen aantasting van landschap-pelijke waarden	V Ja, mits: • Onderdeel van erf	V Ja, mits: • Onderdeel van erf	V	V
Grond-gebonden mini-windmolen < 15 m	V Ja, mits: • Onderdeel van erf • Geen aantasting van landschap-pelijke waarden	V Ja, mits: • Onderdeel van erf	V Ja, mits: • Onderdeel van erf	V	V
Kleine windmolen < 25 m	X	V Ja, mits: • Onderdeel van erf	V Ja, mits: • Onderdeel van erf	V	X
Grote windmolen 80-180 m	X	X	V Ja, mits: • Windpark van tenminste 3 molens en land-schappelijk verantwoorde opstelling (maatwerk)	V	X

Conclusie
De autonome ontwikkeling is beoordeeld met kwaliteitsniveau ‘groen’, gelijk aan de huidige situatie. Dit omdat er vanuit de RES 1.0 wel plannen zijn om de hoeveelheid opgewekte duurzame energie uit te breiden, maar er is geen gemeentelijk beleid voor. Ook is er sprake van netcongestie in de gemeente, wat uitbreidingen onzeker maakt.

Doorkijk 2040
Het is te verwachten dat na 2030 de inzet op duurzame energieopwekking doorzet, wat leidt tot een positieve trend. In hoeverre dat op termijn leidt tot het behalen van Europese doelen is afhankelijk van de exacte beleidsinzet en de inzet van de markt en lokaal eigendom na 2030 en van de capaciteit en mogelijkheden van de energie-infrastructuur en de mate waarin dat waar nodig uitgebreid wordt.

Doorkijk naar deelgebieden
In de kern Aalten zijn meer kansen voor het aanleggen van een warmtenet dan in de andere kernen. Dit is omdat de dichtheid hoger is. Er zijn zoekgebieden voor duurzame energie in het buitengebied.

11.3 Duurzame woningen

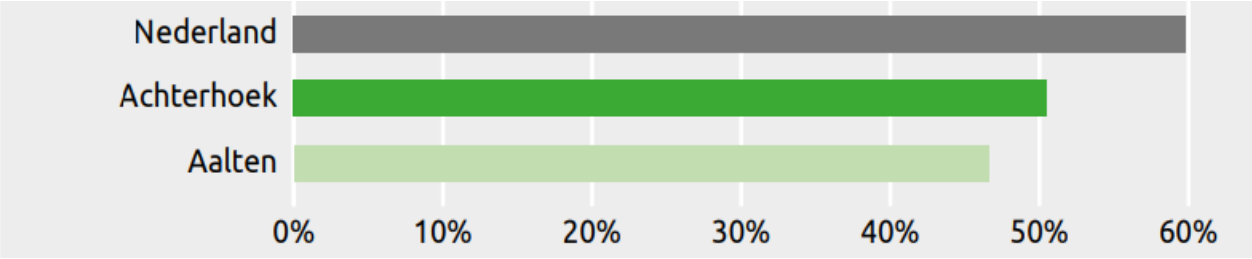
Indicatoren en kwaliteitsniveaus

Duurzame woningen	
Status gebruikte informatie	Kwantitatief • Groen energielabel woningen [RVO, 2024]
Beschikbare referentiewaarden	Benchmarking op basis van het percentage woningen met een groen energielabel ten opzichte van het provinciale gemiddelde
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	Het percentage woningen met een groen energielabel is hoger dan het gemiddelde van weinig stedelijke gemeenten, het provinciale gemiddelde en het landelijke gemiddelde
Oranje	Het percentage woningen met een groen energielabel is gelijk aan het gemiddelde van weinig stedelijke gemeenten, het provinciale gemiddelde en het landelijke gemiddelde
Rood	Het percentage woningen met een groen energielabel is lager dan het gemiddelde van weinig stedelijke gemeenten, het provinciale gemiddelde en het landelijke gemiddelde

Huidige situatie

Sinds 2008 is een energielabel verplicht bij oplevering, verkoop en verhuur van een woning. Het energielabel heeft als doel om eigenaren van woningen of gebouwen bewust te maken van de hoeveelheid energie die ze verbruiken. Per 1 januari 2021 is het energielabel en de methode hoe het label bepaald wordt veranderd, in lijn met de herziening van de Europese richtlijn energieprestatie gebouwen. Er is geen wetgeving die woningeigenaren verplicht om hun huis te verduurzamen. Wel zijn er subsidies beschikbaar vanuit het Rijk voor het verhogen van het energielabel vanuit het Nationaal Isolatieprogramma.

In 2022 had iets meer dan 45% van de woningen in de gemeente Aalten gemeente Aalten een geldig energielabel. Dit is minder dan het gemiddelde van Nederland (ongeveer 60%) en de Achterhoek (iets meer dan 50%) (zie Figuur 11.8) [Moventem, 2023].

Figuur 11.8: Percentage woningen voorzien van geldig energielabel in de gemeente Aalten, de regio Achterhoek en Nederland in 2022 [Moventem, 2023]

Een groen energie betekent dat een woning een energielabel C of hoger heeft. De gemeente Aalten heeft met de zeven andere gemeenten van de Achterhoek, zijnde Berkelland, Bronckhorst, Doetinchem, Montferland, Oost Gelre, Oude IJsselstreek en Winterswijk, het Akkoord van Groenlo 3.0 ondertekend [Gemeente Aalten, gemeente Berkelland, gemeente Bronckhorst, gemeente Doetinchem, gemeente Montferland, gemeente Oost Gelre, gemeente Oude IJsselstreek en gemeente Winterswijk, 2023] (zie paragraaf 11.2). Vanuit dit akkoord wordt gesproken van een groen energielabel als het B of hoger is. Daarom is deze definitie ook meegenomen in deze analyse.

In de gemeente Aalten heeft 38,8% van de woningen een groen energielabel in 2024 (zie Tabel 11-7). Dit is lager dan weinig stedelijke gemeenten (51,1%), de provincie Gelderland (53,6%) en Nederland (51,4%). In de periode 2019-2024 was er weinig verandering in het aantal woningen met een groen energielabel. Alleen het percentage woningen met een A-energielabel nam tussen 2019 en 2020 toe, maar nam daarna langzaam weer wat af. Het percentage woningen met een E-, F- of G-energielabel nam tussen 2019 en

2020 iets af, maar bleef daarna gelijk. Het percentage woningen met een C- of D-energielabel nam tussen 2019 en 2024 geleidelijk af [RVO, 2024]. De gemeente Aalten heeft aangegeven dat bijna de helft (5.600) van de woningen een geldig energielabel heeft. Anderen zijn op een achterhaalde methode berekend.

In de gemeente Aalten was in 2023 het percentage woningen met zonnepanelen iets hoger dan in de provincie Gelderland en Nederland. Deze is voor de gemeente Aalten 38%, voor de provincie Gelderland 37% en voor Nederland 32%. Het percentage woningen is sinds 2012 in zowel de gemeente Aalten als de provincie Gelderland en Nederland jaarlijks toegenomen, ongeveer in gelijke mate [CBS, 2023d].

Tabel 11-7: Energielabel woningen in de gemeente Aalten ten opzichte van weinig stedelijke gemeenten, de provincie Gelderland en Nederland in 2024 [RVO, 2024]

Energielabel	Gemeente Aalten	Weinig stedelijke gemeenten	Provincie Gelderland	Nederland
A+++ en A++++	1,6%	2,5%	2,1%	4,9%
A++	0,6%	0,8%	1,3%	1,1%
A+	0,3%	1,3%	1,9%	1,9%
A	19,5%	29,5%	32,1%	29,9%
B	16,8%	17,0%	16,2%	13,6%
Groen	38,8%	51,1%	53,6%	51,4%
C	31,7%	25,7%	24,6%	24,5%
D	11,1%	9,4%	9,1%	10,2%
E	6,9%	5,4%	5,2%	6,1%
F	5,2%	3,9%	3,6%	3,9%
G	6,3%	4,5%	3,9%	3,9%

Conclusie
De huidige situatie is beoordeeld met kwaliteitsniveau ‘rood’, omdat het percentage woningen met een groen energielabel lager is dan het gemiddelde van weinig stedelijke gemeenten, het provinciale gemiddelde en het landelijke gemiddelde.

Autonome ontwikkeling

Landelijk beleid

Het doel van het Nationaal Isolatieprogramma is om 2,5 miljoen woningen te isoleren in de periode tot en met 2030. De nadruk ligt daarbij op de 1,5 miljoen slecht geïsoleerde woningen (label E, F en G). Hiervoor stelt het Rijk vier miljard euro beschikbaar. Via lokaal beleid worden koopwoningen, in samenwerking met de gemeente, geïsoleerd [Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, 2022].

Regionaal beleid

Vanuit het Akkoord van Groenlo 3.0 zijn er twee speelpunten waar de gemeente Aalten aan werkt op het gebied van duurzame woningen [Gemeente Aalten, gemeente Berkelland, gemeente Bronckhorst, gemeente Doetinchem, gemeente Montferland, gemeente Oost Gelre, gemeente Oude IJsselstreek en gemeente Winterswijk, 2023]:

- Speerpunt 1 – Huishoudens: isolatie. Voor 2030 heeft de gemeente als doel op 37 TJ warmtevraag bij woningen te besparen ten opzichte van 2022 (537 TJ warmtevraag). In 2030 moeten 3.250 woningen naar energielabel B zijn gegaan. Dit wil de gemeente doen door:

    - In 2023 gemeentelijke isolatiesubsidieregeling voor energiearmoede (1e tranche) en tot WOZ-waarde €275.000 (2e tranche). Subsidiebudget volledig uitgegeven (zie ook 'Energiearmoede');
    - Voor isolatie van 'eigen' woningen is ISDE-subsidie mogelijk, tot 30% van de kosten;
    - Met een duurzaamheidslening (in Aalten de 'toekomstbestendigwonenlening') kan een laagrentende lening worden afgesloten voor isolatiemaatregelen aan de eigen woning;
    - Leningen van het Nationaal Warmtefonds, en;
    - Nationaal Isolatie Programma (NIP): Het Energieloket Achterhoek voert de regeling uit; Subsidie voor isolatie van eigen woningen met een laag energielabel (D en lager) en een maximale WOZ-waarde van €295.000. Subsidiebudget voor Aalten: €1,4 miljoen.
- Speerpunt 2 – Huishoudens: verwarming. Voor 2030 heeft de gemeente als doel om in 25% van de woningen een (hybride) warmtepomp te hebben. In 2030 is in 2.870 woningen de bestaande cv-ketel vervangen door een (hybride) warmtepomp. Dit wil de gemeente doen door:
    - Voor een warmtepomp is ISDE-subsidie mogelijk, tot 30% van de kosten;
    - Met een duurzaamheidslening (in Aalten de 'toekomstbestendigwonenlening') kan een laagrentende lening worden afgesloten voor het plaatsen van een (hybride) warmtepomp;
    - Leningen van het Nationaal Warmtefonds;
    - Inzet elektriciteit eigen zonnepanelen (achter de meter) voor warmtepomp, en;
    - Transitievisie Warmte: Wijk/Buurtuitvoeringsplan.

De gemeenten in de Achterhoek hebben ook samen een Regionale Woonagenda Achterhoek 2023-2030. Hierin wordt beschreven hoe de woonkwaliteit in de Achterhoek hoog gehouden kan worden en de woonvoorraad uitgebreid kan worden. Hiervoor zijn vier programmalijnen voor opgezet. Dit zijn:

1. Vergroten woningvoorraad en versnelling productie;
2. Investeren in kwaliteit bestaande woningvoorraad. Woningen worden verbeterd in kwaliteit en worden verduurzaamd. Dit wordt ook gedaan om energiearmoede tegen te gaan. De aanpak bestaat uit vijf stappen:
    1. Verbetering van 7.000 sociale huurwoningen. De woningen worden onder andere verduurzaamd;
    2. Verbetering van minimaal 24.000 particuliere woningen. Het wordt makkelijker gemaakt voor eigenaren en verhuurders om woningen te verduurzamen, bijvoorbeeld door een Achterhoeks Energieloket en het wegnemen van (financiële) drempels;
    3. Verduurzaming van ruim 40 Achterhoekse buurten en kernen;
    4. Regionale agendaprojecten, en;
    5. Verzwaring elektriciteitsnet.
3. De Achterhoek, een plek voor iedereen (passend woningaanbod), en;
4. Wonen als integrale gebiedsopgave (aanpak woningbouwopgave in relatie tot andere sociale en ruimtelijke opgaven).

Gemeentelijk beleid

In 2021 heeft de gemeente Aalten de Woonvisie Aalten 2021-2026 vastgesteld [Gemeente Aalten, 2021a]. De vijf speerpunten van de woonvisie zijn:

1. Flexibel invulling geven aan de woningvraag;
2. Op weg naar een duurzame woon- en leefomgeving. De gemeente wil woningen energieneutraal maken, in lijn met Akkoord van Groenlo. Dit wil de gemeente doen door woningen te isoleren en te voorzien van duurzame energie. Het verduurzamen van een woning moet financieel aantrekkelijker worden. Hiervoor biedt de gemeente de regeling Toekomstbestendig Wonen Gelderland aan particuliere woningeigenaren.
3. Voldoende betaalbare woningen;
4. Aandacht voor wonen met zorg, en;

5. Leefbare en vitale dorpen.

Conclusie
De autonome ontwikkeling is beoordeeld met kwaliteitsniveau ‘rood’, een verbetering ten opzichte van de huidige situatie. Dit omdat de gemeente Aalten beleid heeft om meer woningen te verduurzamen tot 2030.

Doorkijk 2040
Afhankelijk van de beleidsinzet stimuleert de energietransitie het gebruik en de ontwikkeling van methoden voor energiebesparing en verduurzaming van woningen. De verwachting is dat de trend na 2030 zich doorzet tot 2040, waardoor er mogelijk een verdere verbetering binnen het kwaliteitsniveau groen plaatsvindt. Dit is echter afhankelijk van de concrete beleidsinvulling na 2030.

Doorkijk naar deelgebieden
Het is niet duidelijk hoe energielabels van woningen verdeeld zijn over de verschillende kernen.

12 Wonen

Onderstaande tabel geeft een samenvatting van de beoordeling van de huidige situatie en autonome ontwikkeling voor het thema ‘wonen’.

Tabel 12-1: Samenvatting van de kwaliteitsniveaus van de huidige situatie en autonome ontwikkeling binnen het thema ‘wonen’

Beoordelingsaspect	Huidige situatie	Autonome ontwikkeling
Woningaanbod en -behoefte		↗

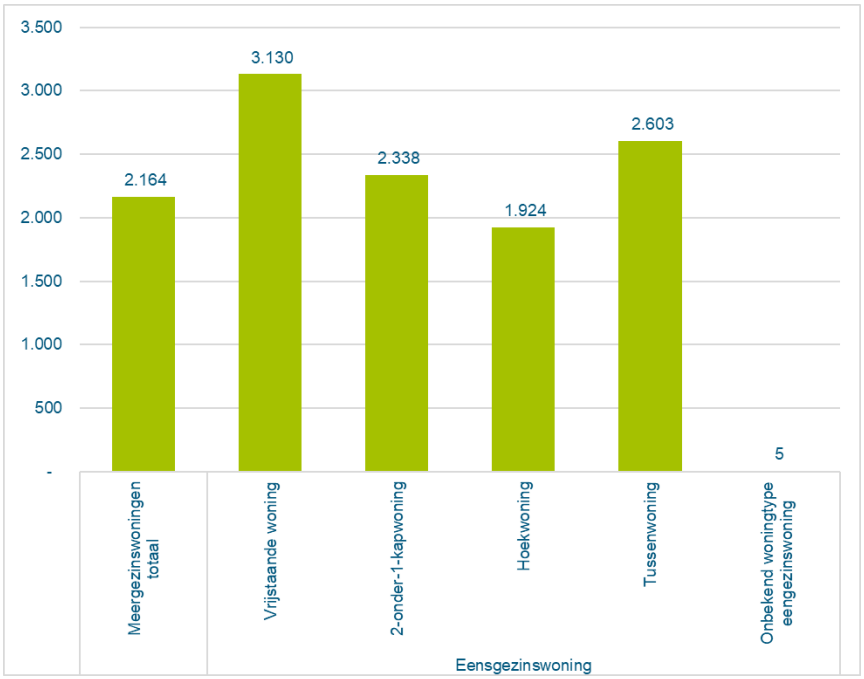
12.1 Woningaanbod en -behoefte

Indicatoren en kwaliteitsniveaus

Woningaanbod en -behoefte	
Status gebruikte informatie	Kwantitatief • Vraag vs. Aanbod [Woningmarktcijfers.nl, 2024]
Beschikbare referentiewaarden	Vraag en aanbod op basis van het woningmarkonderzoek voor de gemeente Aalten
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	Het aanbod is voor alle woningtypen in balans met de behoefte
Oranje	De behoefte overstijgt voor één of meerdere woningtypen het aanbod
Rood	De behoefte overstijgt voor vrijwel alle woningtypen het aanbod

Huidige situatie

In de gemeente Aalten wonen zo’n 27.308 inwoners [CBS, 2024f] en zijn er in totaal zo’n 11.740 huishoudens [CBS, 2024g].

Figuur 12.1: Woningvoorraad naar type in de gemeente Aalten in 2023 [CBS, 2023f]

Bestaande woningvoorraad

De woningvoorraad bestaat in de gemeente Aalten voor 18% uit meergezinswoningen en 82% uit eengezinswoningen. Van de eengezinswoningen is het grootste deel vrijstaand (31%), gevolgd door tussenwoning (26%), 2-onder-1-kapwoningen (23%) en hoekwoningen (19%) [CBS, 2023f]. Het is onbekend wat de verdeling koop- en huurwoning is per type woning.

Tussen 2016 en 2023 is de woningvoorraad in de gemeente Aalten gestaag gegroeid van 11.881 woningen naar 12.212 woningen (zie Tabel 12-2) [CBS, 2024h]. Dit is een toename van 3,4%. In 2021 en 2022 groeide de woningvoorraad het hardste, met 67 en 69 woningen respectievelijk. Dit kwam voornamelijk door het aantal nieuwbouwwoningen (63 woningen in beide jaren). In 2019 groeide de woningvoorraad het minst hard, hoewel er in dat jaar de meeste nieuwbouwwoningen bij kwamen. Tabel 12-3 laat het aantal gerealiseerde woningen vanaf 2022 tot juli 2024 zien volgens de cijfers van de gemeente. De cijfers voor 2022 en 2023 zijn bijna gelijk aan de cijfers in Tabel 12 2. In 2022 en 2023 werden er voornamelijk koopwoningen gebouwd. Tussen januari en juli 2024 werken 89 woningen opgeleverd. Dit zijn voornamelijk huurwoningen tot €808 per maand.

Tabel 12-2: Ontwikkeling woningvoorraad in de gemeente Aalten tussen 2015 en 2022 [CBS, 2024h]

Naam	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Beginstand	11.811	11.872	11.922	11.971	11.976	12.028	12.095	12.164
Nieuwbouw	41	41	44	75	49	63	63	46
Overige toevoeging	57	33	26	20	17	16	11	19
Sloop	1	5	14	83	9	3	3	4
Overige onttrekking	39	23	11	10	6	8	2	11
Correctie	3	4	4	3	1	-1	0	-2
Saldo	*61*	*50*	*49*	*5*	*52*	*67*	*69*	*48*
Eindstand	**11.872**	**11.922**	**11.971**	**11.976**	**12.028**	**12.095**	**12.164**	**12.212**

Tabel 12-3: Aantal gerealiseerde woningen in de gemeente Aalten tussen 2022 en juli 2024 [cijfers gemeente]

	Aantal woningen gerealiseerd in 2022		Aantal woningen gerealiseerd in 2023		Aantal woningen gerealiseerd tot juli 2024	
Koop	€250.000 - €355.000	17	€250.000 - €355.000	26	€250.000 - €355.000	8
	€355.000 - €450.000	22	€355.000 - €450.000	4	> €355.000	4
	> €450.000	13	> €450.000	7		
	< €250.000	4	< €250.000	9	< €250.000	4
Huur	< €763	3	< €808	2	< €808	71
	< €763 - €1000	2	< €808 - €1000	0	< €808 - €1000	4
	N.v.t.	1	N.v.t.	-5	N.v.t.	-3
					Onbekend	1
	Totaal	62	Totaal	43	Totaal	89

In de gemeente Aalten staan 2.342 huurwoningen die in de sociale huurprijsklasse vallen (< €880). Dit is zo'n 19% van de totale woningvoorraad. Deze woningen zijn in het bezit van woningcorporatie De Woonplaats. Daarnaast hebben Wonion en Woonzorg Nederland nog een klein aantal woningen in bezit in de gemeente. De meeste sociale huurwoningen staan in de kern Aalten, gevolgd door Dinxperlo [Gemeente Aalten, 2021a].

Tabel 12-4: Woningvoorraad De Woonplaats [cijfers gemeente]

	Aalten	Dinxperlo	Bredevoort	De Heurne
DAEB (sociaal)	*1.253*	*1.008*	*109*	*9*
Commercieel vastgoed	1	1	0	0
Eengezinswoning	592	731	57	9
Garages	1	1	0	0
Meergezinswoning	637	266	50	0
Maatschappelijk vastgoed	22	3	1	0
Overig vastgoed	0	6	1	0
Niet-DAEB (commercieel)	*131*	*195*	*0*	*0*
Commercieel vastgoed	10	13	0	0
Eengezinswoning	1	3	0	0
Garages	77	166	0	0
Meergezinswoning	43	13	0	0
Eindtotaal	1.384	1.203	109	9

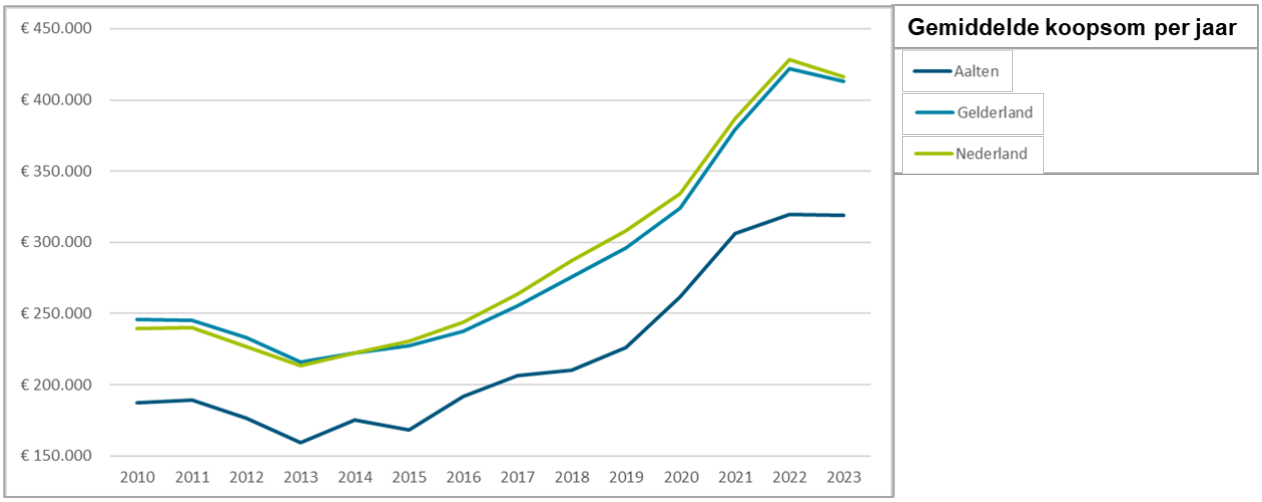
Daarnaast is woningcorporatie De Woonplaats bezig met het realiseren van nieuwe woningen. Het gaat om 11 meergezinswoningen (zie Tabel 12-5).

Tabel 12-5: Woningen in ontwikkeling bij woningcorporatie De Woonplaats [cijfers gemeente]

De Woonplaats	Aantal woningen per huurprijscategorie		Huidig totaal	In ontwikkeling	Nieuw totaal
	DAEB (sociaal)	Niet-DAEB (commercieel)			
Eengezinswoning	1.389	4	1.393	0	1.393
Meergezinswoning	953	16	969	11	980
Gehele voorraad	2.342	20	2.362	11	2.373

Gemiddelde koopsom

Tussen 2010 en 2023 nam de gemiddelde koopsom toe in de gemeente Aalten van €187.353 naar €318.710 (+70%) (zie Figuur 12.2). De stijging van de gemiddelde koopsom liet eenzelfde patroon zien als in de provincie Gelderland en Nederland. De gemiddelde koopsom in de gemeente Aalten was gedurende de periode lager dan gemiddeld in de provincie Gelderland en Nederland [CBS, 2024i].

Figuur 12.2: Gemiddelde koopsom per jaar in de gemeente Aalten ten opzichte van de Achterhoek, de provincie Gelderland en Nederland tussen 2010 en 2023 [CBS, 2024i]

Bestaande woningvraag

In de Woonvisie 2021-2026 is uitgegaan van een woningbehoefte met een indicatieve bandbreedte van 200 tot 250 woningen gedurende vijf jaar. Dit wordt aangepast op basis van nieuwe prognoses als die beschikbaar worden.

Er is ook gesignaleerd dat er met name een tekort aan woningen is voor starters. Zoals hierboven beschreven bestaat de woningvoorraad voornamelijk uit twee-onder-één-kap en vrijstaande koopwoningen, welke voor starters vaak niet financieel bereikbaar zijn. De gemeente wil dus inzetten op het bouwen van rij- en hoekwoningen. Er is vraag naar starterswoningen in de kernen Aalten en Dinxperlo en in de kleinere kernen.

Ook is er een tekort aan levensloopgeschikte woningen voor senioren. Door de vergrijzing in de gemeente Aalten is er meer vraag naar woningen die geschikt zijn voor senioren, bijvoorbeeld door de toegang tot zorg of geen bovenlagen. Als senioren de mogelijkheid hebben om door te stromen, kan dit ook voor ruimte om de woningmarkt zorgen.

Daarnaast zijn er nog een aantal bijzondere doelgroepen die een afwijkende vraag hebben op de woningmarkt. Het gaat hier om arbeidsmigranten, die door bedrijven worden aangetrokken om de effecten van de vergrijzing op de arbeidsmarkt tegen te gaan, spoedzoekers en woonwagenstandplaatsen.

Conclusie
De huidige situatie is beoordeeld met kwaliteitsniveau ‘oranje’, omdat de woningbehoefte voor starters en ouderen het aanbod overstijgt.

Autonome ontwikkeling

Harde en zachte plancapaciteit

In onderstaande tabel is de harde en zachte plancapaciteit voor woningen te zien in de gemeente Aalten.

Tabel 12-6: Harde en zachte plancapaciteit woningen in de gemeente Aalten (per 8 mei 2024) [cijfers gemeente]

Periode	Harde plancapaciteit	Zachte plancapaciteit	Totaal aantal woningen
2023-2026	165	111	276
2027-2030	16	418	434
2031-2035	2	151	153
2035 >	52	21	73
Totaal	235	701	936

Regionaal beleid

In de regio Achterhoek is in 2022 de Regionale woondeal 2022-2030 Achterhoek gesloten tussen de gemeenten Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doetinchem, Oost Gelre, Oude IJsselstreek en Winterswijk, de provincie Gelderland en het ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening. In deze woondeal is vastgelegd hoe gezamenlijk het huidige woningtekort aangepakt gaat worden. De afspraak is gemaakt dat in de Achterhoek 8.390 woningen worden gebouwd in de periode tot en met 2030, met als achterliggend geambieerd doel 11.500 woningen. De 3.110 woningen die leiden tot het geambieerde doel zullen worden ontwikkeld middels adaptieve programmering en met vergelijkbare aandelen betaalbare woningen. Van de gebouwde woningen is minimaal 60% betaalbaar, inclusief minimaal 28% sociale huurwoningen. In de woondeal is ook een verdeling gemaakt per gemaakt per gemeente. De opgave per jaar voor de gemeente Aalten is te zien in Tabel 12-7 [Gemeente Aalten, gemeente Berkelland, gemeente Bronckhorst, gemeente Doetinchem, gemeente Oost Gelre, gemeente Oude IJsselstreek, gemeente Winterswijk, provincie Gelderland en het ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening, 2023].

Tabel 12-7: Verdeling woningbouwopgave uit de Regionale woondeal 2022-2030 Achterhoek [Gemeente Aalten, gemeente Berkelland, gemeente Bronckhorst, gemeente Doetinchem, gemeente Oost Gelre, gemeente Oude IJsselstreek, gemeente Winterswijk, provincie Gelderland en het ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening, 2023]

	Te realiseren woningen bruto	Sloop	Te realiseren woningen netto	Totale bruto plancapaciteit	Harde bruto plancapaciteit	Sociale huur totaal	Sociale huur corporaties	Middenhuur totaal	Middenhuur corporaties	Betaalbare koop	Betaalbaar totaal
2022	60	3	57	60	53	5	3	0	0	41	46
2023	70	8	62	70	80	40	25	10	6	10	60
2024	90	5	85	94	30	28	25	10	6	30	68
2025	100	0	100	110	20	28	15	5	0	30	63
2026	110	0	110	120	15	40	15	5	0	30	75
2027	110	0	110	120	15	20	15	5	0	30	55
2028	80	0	80	120	24	20	10	5	0	30	55
2029	70	0	70	120	15	20	10	5	0	25	50
2030	60	0	60	120	15	18	10	5	0	25	48
Totaal	750	16 *2%*	734 *98%*	934 *125%*	2.837 *34%*	219 *29%*	128 *17%*	50 *7%*	12 *2%*	251 *33%*	520 *69%*

Recent zijn de ambitiecijfers uit de Regionale woondeal 2022-2030 Achterhoek geactualiseerd voor 2025 tot 2035. Deze zijn opgenomen in Tabel 12-8.

Tabel 12-8: Conceptcijfers ambitie woningbouw Achterhoek 2025-2035 [cijfers gemeente]

Gemeente	Aantallen 2025-2035	Woningen/jaar	Betaalbare koop
Aalten	898	82	50%
Berkelland	1.320	120	32%
Bronckhorst	2.200	200	40%
Doetinchem	6.300	573	32%
Oost Gelre	1.100	100	30%
Oude IJsselstreek	3.000	273	33%
Winterswijk	1.600	145	38%
Achterhoek	16.418	1.493	36%
Montferland	2.635	240	19%

Daarnaast zijn er sleutelprojecten gedefinieerd in de Regionale woondeal. Dit zijn (kleinere) locaties die van doorslaggevend belang kunnen zijn voor het bereiken van de doelen. Hiermee worden de belangrijkste projecten gebundeld. Voor de gemeente Aalten gaat het om 536 woningen. Knelpunten voor de sleutelprojecten worden eerst bepaald en dan besproken en gemonitord door de provincie en het Rijk.

De gemeenten in de Achterhoek hebben ook samen een Regionale Woonagenda Achterhoek 2023-2030 [8RHK Ambassadeurs, 2023]. Hierin wordt beschreven hoe de woonkwaliteit in de Achterhoek hoog gehouden kan worden en de woonvoorraad uitgebreid kan worden. Hiervoor zijn vier programmalijnen voor opgezet. Dit zijn:

1. Vergroten woningvoorraad en versnelling productie. Hier is de ambitie om 11.500 woningen te bouwen in de Achterhoek, waarbij ruimt 1.200 woningen per jaar worden gebouwd. De minimale groei in het woonaanbod is conform de afspraak uit de Regionale woondeal 2022-2030 Achterhoek. De aanpak bestaat uit vier stappen:
    1. Realiseren plancapaciteit;
    2. Benoemen regionale agendaprojecten ((lokale bundelingen van) projecten die in belangrijke mate bijdragen aan het behalen van de doelen uit de Regionale Woonagenda);
    3. Regionaal aanjaagteam, en;
    4. Conceptueel, circulair en biobased bouwen.
2. Investeren in kwaliteit bestaande woningvoorraad (kwaliteitsverbetering en verduurzaming);
3. De Achterhoek, een plek voor iedereen. Woningen worden passend gemaakt bij de vraag, bijvoorbeeld voor ouderen die zelfstandig willen blijven wonen. Ook worden woningen betaalbaar gemaakt door 28% van de woningen voor sociale huur te bouwen en 32% voor betaalbare koop. De aanpak bestaat uit zes stappen:
    1. Betaalbaarheid in projecten;
    2. Regionale huisvestingsverordening (samenwerking tussen de gemeenten voor het opstellen van een urgentieverordening voor specifieke aandachtsgroepen zoals wordt verplicht door het Rijk);
    3. Regionale woonzorgstrategie;
    4. Regionale afspraken huisvesting vergunninghouders;

5. Afspraken woonruimteverdeling huisvesting arbeidsmigranten, en;
6. Regionale agendaprojecten;

4. Wonen als integrale gebiedsopgave (aanpak woningbouwopgave in relatie tot andere ruimtelijke opgaven);

Gemeentelijk beleid

In 2021 heeft de gemeente Aalten de Woonvisie Aalten 2021-2026 vastgesteld [Gemeente Aalten, 2021a]. Deze woonvisie beschrijft het beleid van de gemeente Aalten op het gebied van het wonen, zowel voor nieuwbouw als de bestaande woningvoorraad, fysieke- als sociale opgaven. De visie geeft de kaders aan waar binnen via verschillende maatregelen, instrumenten en afspraken wordt gewerkt om de ambities op de gemeentelijke woningmarkt tussen 2021-2026 te bereiken. De woonvisie is een uitwerking van het woonbeleid dat met de andere gemeenten in de Achterhoek is afgesproken. De vijf speerpunten van de woonvisie zijn:

1. Flexibel invulling geven aan de woningvraag. In de woonvisie is er voor gekozen om op de korte termijn een tandje bij te zetten in de productie van nieuwe woningen in de gemeente. Maar tegelijkertijd wordt de mogelijkheid open gehouden om af te kunnen schalen als daar aanleiding voor is. In de woonvisie wordt ingespeeld op de vraag naar betaalbare woningen voor starters en levensloopgeschikte woningen voor senioren en geschikte woningen voor bijzondere doelgroepen. Er wordt gekozen voor inbreiding voor uitbreiding en nieuwbouw wordt duurzaam gebouwd.
2. Op weg naar een duurzame woon- en leefomgeving. De gemeente wil leegstand van vastgoed aanpakken en woningen energieneutraal maken.
3. Voldoende betaalbare woningen. In de gemeente moeten genoeg sociale huurwoningen aanwezig zijn. Verder moet de kwaliteit van de sociale huur ook goed genoeg zijn, zodat deze is afgestemd op de bewoners. Er moeten meer mogelijkheden komen voor starters en moet er meer doorstroming zijn bij middeninkomens. Ook wil de gemeente de betalingsproblematiek aanpakken door de sociale huurvoorraad beter te benutten.
4. Aandacht voor wonen met zorg. De gemeente is aan het vergrijzen en wil er voor zorgen dat er genoeg woningen zijn die passen bij de vraag van oudere ouderen. Het aanbod aan woningen voor ouderen moet inspelen op hun behoefte. Dit kan zijn door nieuwe concepten, zoals wonen in een hofje, een meergeneratiewoning of een kangoeroewoning.
5. Leefbare en vitale dorpen. De woonvisie gaat ervan uit dat de grootste vraag naar woningen zal zijn in de hoofdkernen Aalten en Dinxperlo en in mindere mate in Bredevoort. In de kleinere kernen is de voorspelling dat er vraag ontstaat van starters die in het dorp zijn opgegroeid. In het buitengebied zullen geen woningbouwontwikkelingen op onbebouwde locaties plaats vinden, maar er is wel de mogelijkheid om agrarische woningen om te zetten naar meerdere kleinere woningen.

Het flexibel invulling geven aan de woningvraag uit de woonvisie is vertaald naar Woningbouwstrategie Aalten [Gemeente Aalten, 2021b]. Flexibel inspelen op de woonvraag betekent dat er wordt aangepast aan toekomstige ontwikkelingen. Dit wordt gedaan door:

- Rekening houden met planuitval (bijvoorbeeld door het werken met een planvoorraad van 130%);
- Rekening houden met onverwachte ontwikkelingen (de plannen elke drie jaar herijken);
- Mogelijkheden voor herprogrammering, versnelling of fasering (segmentering in prijs en typologie), en;
- Voorzienbaarheid creëren om eventueel plannen uit te stellen of reduceren (duidelijk communiceren over onzekerheden in de toekomst).

In de Woningbouwstrategie ziet de gemeente een woningbouwopgave van 820 woningen tussen 2021 en 2030. Dit wijkt iets af van de opgave die in 2023 voort kwam uit de Regionale woondeal 2022-2030 Achterhoek. Voor een deel van de opgave waren al plannen, waardoor de resterende opgave 719 woningen was. De meeste woningen worden bijgebouwd in Aalten en Dinxperlo. Voor Bredevoort, de kleinere kernen en het buitengebied is een kleinere opgave.

Het Uitnodigingskader woningbouw van de gemeente Aalten is vastgesteld naar aanleiding van de Regionale Woonagenda Achterhoek 2023-2030 en vervangt het Afwegingskader woningbouw [Gemeente Aalten, 2023c]. Het bouwen van woningen moet bijdragen aan de Global Goals voor Sustainable Development.

Voor alle nieuwe woningbouwplannen geldt dat deze moeten voldoen aan:

1. Volkshuisvestelijk kader:
    - Plannen van 20 woningen of meer met: 28% sociale huur, 32% betaalbare koop en 40% overig, of;
    - Plannen kleiner dan 20 woningen met 28% sociale huur/koop, 32% betaalbare koop, 40% overig, of;
    - Uitzondering voor kleine plannen indien transformatie, herbestemming of monument (minder dan 5 woningen), en;
    - Particuliere woningen (vrijstaand en/of twee-onder-één-kap) boven de €355.000,- VON, waarbij maximaal 5 woningen per jaar in behandeling worden genomen.

    Indien een plan niet valt in een van deze drie categorieën wordt er niet meegewerkt aan het plan. Daarmee focust de gemeente Aalten op plannen die een belangrijke bijdrage leveren aan de volkshuisvesting en de ruimtelijke opgaven.
2. Het principe inbreiding voor uitbreiding. Dit is niet altijd meer te realiseren, onder andere door klimaatadaptatie en hittestress in het bebouwd gebied. Ook zijn betaalbare woningen vaak niet te realiseren voor middel van inbreiding. In dit uitnodigingskader woningbouw is het dan ook mogelijk om, indien inbreiding niet meer mogelijk is, uit te wijken naar de randen van de kern. Solitaire uitleglocaties, of het vormen van nieuwe locaties zijn geen gewenste ontwikkeling in de gemeente Aalten. Woningbouw in het buitengebied door middel van splitsing of door het slopen van schuren vallen niet onder dit uitnodigingskader. Hiervoor geldt het ‘afwegingskader buitengebied’. In het afwegingskader buitengebied is geregeld dat woningbouwplannen met meer dan twee woningen minimaal 50% betaalbaar moet zijn.
3. De ruimtelijke toets doorstaan. Het initiatief moet de ruimtelijke kwaliteit in zijn algemeenheid versterken. Woningen moeten passen in het straatbeeld (architectuur, stedenbouw) en (leef)omgeving. Ook moeten ze ruimtelijk in te passen zijn. Denk daarbij bijvoorbeeld aan milieuaspecten als geluid, hinder, gevaar en bodem maar ook aan aspecten als groen, verkeer, parkeren, cultuurhistorie, erfgoed.

Het inzetten van woningbouw voor transformatielocaties blijft het uitgangspunt binnen de gemeente Aalten. Het gaat dan bijvoorbeeld om de verbouw van karakteristiek en/of monumentaal vastgoed, het kan gaan om (toekomstig) leegstaand vastgoed in de aanloopstraten naar het centrum van de kern of in het centrum zelf, of om andere beeldbepalende locaties. Het kan ook gaan om ander (toekomstig) leegstaand vastgoed, maar dan moet er wel sprake zijn van functieverandering van het gehele vastgoed. Indien de kwaliteit van het bestaande vastgoed dermate slecht is, behoort sloop en nieuwbouw eveneens tot de mogelijkheden.

Bij het bouwen van woningen wordt rekening gehouden dat er voor iedereen een passende woonruimte beschikbaar is. Dit gaat ook om mensen die dak- of thuisloos zijn, mensen die uit een ggz-instelling komen, statushouders en mensen met een sociale of medische urgentie. Ook wordt er rekening gehouden met de toename van het aantal ouderen in de gemeente. Woningen worden toekomstbestendig gebouwd (klimaatadaptief, circulair en ruimte creërend voor biodiversiteit).

Conclusie
De autonome ontwikkeling is beoordeeld met kwaliteitsniveau ‘oranje’, met een verbetering ten opzichte van de huidige situatie. Dit omdat er plannen zijn om het woningtekort aan te pakken. Er is extra aandacht voor het bouwen van woningen waar nu een tekort aan is.

Doorkijk 2040

Of de tekorten in de woonsector opgelost worden is afhankelijk van de dan vastgestelde plancapaciteit (harde plancapaciteit), dan wel de mogelijkheid om extra woningen te bouwen, en de specifieke vraag naar woningen na 2030. Ook de bevolkingsontwikkeling speelt hierin een rol. De vergrijzing laat de komende decennia zijn sporen achter op de woningmarkt (woningmarktverlaters). In hoeverre deze woningvoorraad passend/bereikbaar is voor andere doelgroepen speelt mede een rol in hoeverre het lukt de discrepantie op de woningmarkt op te lossen. Daarnaast is de instroom (binnenlands als buitenlands) een bepalende factor voor de (kwantitatieve) vraag naar woningen.

Doorkijk naar deelgebieden

In de Woningbouwstrategie van de gemeente Aalten uit 2021 is een doorkijk gemaakt naar de woningbouwopgave per kern (zie Tabel 12-9). Hier is gekeken waar de 820 woningen die over 10 jaar verspreid gebouwd moeten worden gebouwd kunnen worden. De verdeling is gemaakt op basis van het aantal inwoners dat er in elk van de kernen woont. De verdeling is vervolgens aangepast zodat er minder woningen in het buitengebied bij komen. Dit is gedaan omdat het buitengebied meerdere andere functies heeft, zoals agrarisch, recreatie, natuur en bedrijvigheid, die moeten blijven bestaan. Ook is de vraag bij starters en ouderen vaak naar woningen nabij voorzieningen en zijn woningen in het buitengebied vaak duurder. Als laatste is de wens om verstening in het buitengebied tegen te gaan [Gemeente Aalten, 2021b].

Tabel 12-9: Behoefteraming aantal woningen per kern tussen 2021 en 2031 [cijfers gemeente]

	Benodigd aantal woningen	Gerealiseerd t/m 2024	Resterende opgave	Harde plannen	Zachte plannen	Totaal plannen
Aalten	404	145	259	86	243	329
Dinxperlo	227	40	187	43	319	362
Bredevoort	53	19	34	9	82	91
Kleine kernen	61	27	34	43	29	72
Buitengebied	75	29	46	54	9	63
Totaal gemeente	**820**	**260**	**560**	**235**	**682**	**917**

13 Economie

Onderstaande tabel geeft een samenvatting van de beoordeling van de huidige situatie en autonome ontwikkeling voor het thema ‘economie’.

Tabel 13-1: Samenvatting van de kwaliteitsniveaus van de huidige situatie en autonome ontwikkeling binnen het thema ‘economie’

Beoordelingsaspect	Huidige situatie	Autonome ontwikkeling
Werkgelegenheid		↗
Werklocaties en bedrijvigheid		=
Vrijetijdseconomie en toerisme	*Kwalitatief*	

13.1 Werkgelegenheid

Indicatoren en kwaliteitsniveaus

Werkgelegenheid	
Status gebruikte informatie	Kwantitatief • Aantal banen [CBS, 2022c] • Netto arbeidsparticipatie [CBS, 2023e]
Beschikbare referentiewaarden	Aantal banen en netto arbeidsparticipatie in de gemeente Aalten ten opzichte van het provinciale gemiddelde
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	Het aantal banen en de netto arbeidsparticipatie zijn in de gemeente Aalten vrijwel gelijk aan of hoger dan het provinciaal gemiddelde
Oranje	Het aantal banen of de netto arbeidsparticipatie zijn in de gemeente Aalten lager dan provinciaal gemiddeld
Rood	Het aantal banen en de netto arbeidsparticipatie zijn in de gemeente Aalten lager dan het provinciaal gemiddelde

Huidige situatie

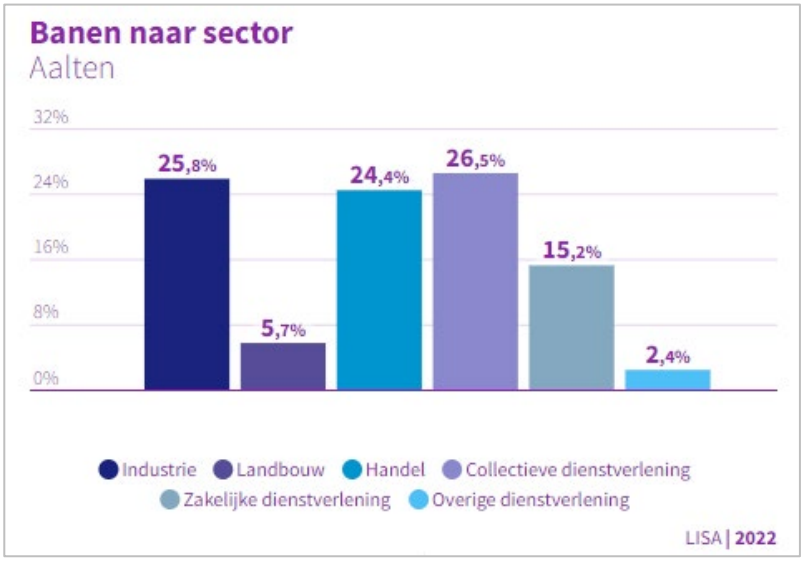
Aantal banen

In de gemeente Aalten zijn er 569,4 banen per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 tot 74 jaar. Dit is lager dan het gemiddelde in weinig stedelijke gemeenten, het provinciale en landelijke gemiddelde zie Tabel 13-2.

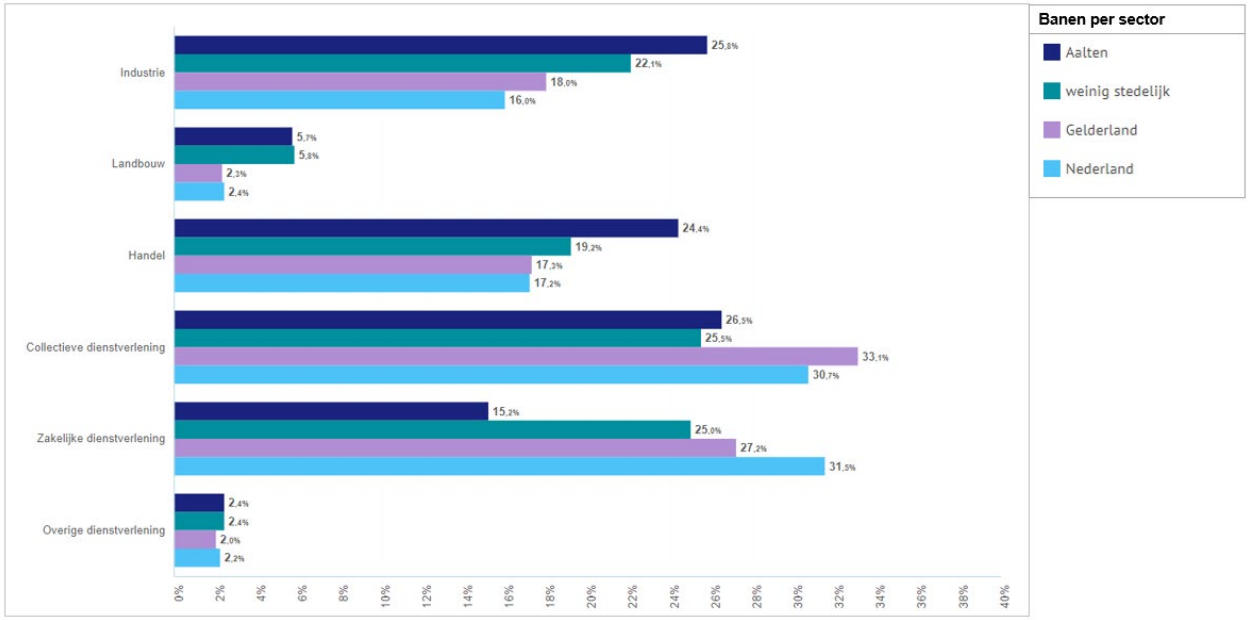
Tabel 13-2: Aantal banen per 1.000 inwoners (15-74 jaar) in 2022 [CBS, 2022c]

	Gemeente Aalten	Weinig stedelijke gemeenten	Provincie Gelderland	Nederland
Aantal banen per 1.000 inwoners	569,4	597,3	691,6	696,3

De meeste banen in de gemeente Aalten zijn in de collectieve dienstverlening (26,5%), industrie (25,8%) en handel (24,4%) zoals te zien in Figuur 13.1 is de verdeling te zien van de sectoren in vergelijkbare gemeenten, de provincie Gelderland en Nederland. Hieruit blijkt dat industrie en handel oververtegenwoordigd zijn in Aalten vergeleken met de benchmark. Ook blijkt dat collectieve en zakelijke dienstverlening in verhouding minder vertegenwoordigd zijn. De kleinste sectoren in Aalten zijn landbouw (5,7%) en overige dienstverlening (2,4%).

Figuur 13.1: Type banen naar sector in de gemeente Aalten ten opzichte van het provinciale gemiddelde [LISA, 2022]

Figuur 13.2: Banen per sector in de gemeente Aalten in vergelijking met vergelijkbare gemeenten, de provincie Gelderland en Nederland [LISA, 2022]

Netto arbeidsparticipatie

De netto arbeidsparticipatie is het aandeel van de werkzame beroepsbevolking in de bevolking (beroeps- en niet-beroepsbevolking). De gegevens zijn gepresenteerd voor de bevolking van 15 tot 75 jaar. In de gemeente Aalten is de netto arbeidsparticipatie 73,9%. Dit is vrijwel gelijk aan het gemiddelde van weinig stedelijke gemeenten, de provincie Gelderland en Nederland.

Tabel 13-3: Netto arbeidsparticipatie in % in 2023 [CBS, 2023e]

	Gemeente Aalten	Weinig stedelijke gemeenten	Provincie Gelderland	Nederland
Netto arbeidsparticipatie	73,9	73,6	73,7	73,1

Conclusie
De huidige situatie is beoordeeld met kwaliteitsniveau ‘oranje’, omdat het aantal banen lager ligt dan gemiddeld genomen in vergelijkbare gemeenten, de provincie Gelderland en Nederland. Daarentegen is de netto-arbeidsparticipatie vrijwel gelijk aan het gemiddelde van vergelijkbare gemeenten, de provincie Gelderland en Nederland

Autonome ontwikkeling

Algemene trends

De arbeidsmarkt is volop in beweging. Onder meer door digitalisering en robotisering veranderen functies van inhoud, andere verdwijnen en nieuwe ontstaan. De baan voor het leven verdwijnt in rap tempo. Daarnaast leiden demografische ontwikkelingen ertoe dat niet zozeer creatie van nieuwe werkgelegenheid (banen) aan de orde is, als wel de krapte in een groot aantal vakgebieden om de vacatures ingevuld te krijgen.

Regionaal beleid

De gemeente Aalten neemt deel aan de arbeidsmarktregio Achterhoek en stimuleert en faciliteert regionale initiatieven waar mogelijk. De gemeente Aalten is en blijft betrokken bij de regionale Thematafel O&A, Werkgeversservicepunt Achterhoek en het Regionale Mobiliteitsbureau.

In de vigerende Nota Grensoverschrijdende samenwerking zijn ambities en acties benoemd, waaronder op het terrein van economie (incl. toerisme) en onderwijs en arbeidsmarkt. De gemeente heeft financieel bijgedragen aan de totstandkoming van het Internationaal Netwerkburo, dat ten doel heeft economische vitaliteit en werkgelegenheid te stimuleren. Het Netwerkburo voorziet in een matchmakingservice, organisatie van evenementen en, in samenwerking met de Grenzhoppers Business School, scholing en seminars. Momenteel wordt regionaal onderzocht op welke wijze hieraan vanaf 2025 een vervolg te geven.

Gemeentelijk beleid

Voor de periode 2022-2026 heeft de gemeente Aalten het ‘uitvoeringsprogramma Daadkrachtig, Duurzaam en Dichtbij’ [Gemeente Aalten, 2022c]. Een van de onderdelen van dit uitvoeringsprogramma is Ondernemen en Economie. Voor de genoemde periode heeft de gemeente verschillende maatregelen benoemd om op in te zetten op het verbeteren van de werkgelegenheid. Begin 2024 heeft de gemeente haar Economische Agenda geactualiseerd, waarbij de genoemde maatregelen uit het uitvoeringsprogramma verder zijn uitgewerkt. Het gaat om de volgende maatregelen:

- **Regionale en grensoverschrijdende samenwerking tussen ondernemers**
  De gemeente Aalten is onderdeel van de publiek-private samenwerking binnen de Achterhoek Board. Hier worden thema’s en projecten behandeld die een integrale en inclusieve aanpak tussenoverheden, ondernemers en maatschappelijke organisaties nodig hebben en vindt daarover ook besluitvorming plaats. Qua grensoverschrijdende samenwerking is er de vigerende Nota Grensoverschrijdende samenwerking. Hierin zijn ambities en acties benoemd, waaronder op het terrein van economie (incl. toerisme) en onderwijs en arbeidsmarkt. Tenslotte heeft de gemeente bijgedragen aan de oprichting van het Internationaal Netwerkburo, dat ten doel heeft de economische vitaliteit en werkgelegenheid te stimuleren.
- **Compacte centra met gevarieerd aanbod: versterking centra Aalten en Dinxperlo**
  Deze maatregel is met name gericht op vitale centra in grote kernen en het leegstandsbeheer in het kernwinkelgebied.
- **Moderne en duurzame bedrijventerreinen**
  Deze maatregel is gericht op voldoende vestigingsplekken voor bedrijven en ZZP’ers waarbij er specifiek gekeken wordt naar mogelijke uitbreidingslocaties voor bedrijventerreinen bij de kern

Aalten. Daarnaast wordt er ook gewerkt aan een nieuw Regionaal Programma Werklocaties 2024-2028.

- **Voldoende werkgelegenheid**
  Deze maatregel is specifiek gericht op het tegengaan van krapte op de arbeidsmarkt. Door robotisering en digitalisering veranderen functies en inhoud van banen, deze verdwijnen of er ontstaan nieuwe banen. De gemeente is aangesloten bij de arbeidsmarktregio Achterhoek en stimuleert en faciliteert regionale initiatieven.
- **Faciliteren en ondersteunen bedrijfsleven**
  Gericht op het ondersteunen en contact hebben met ondernemers en het verkleinen van de afstand tot de arbeidsmarkt.

Binnen de arbeidsmarktregio Achterhoek werkt de gemeente Aalten met werkgeversorganisaties, vakbonden, onderwijspartijen, UWV en gemeenten samen aan een betere balans tussen vraag en aanbod op de regionale arbeidsmarkt. Er zijn 3 inhoudelijke programmalijnen:

1. Van werkloosheid naar werk
2. Van werk naar werk
3. Iedereen doet mee

Binnen de programmalijnen zijn verschillende maatregelen gedefinieerd om zoveel mogelijk inwoners aan het werk te krijgen [Arbeidsmarktregio Achterhoek, 2024a].

Conclusie
De autonome ontwikkeling is beoordeeld met kwaliteitsniveau ‘oranje’, met een verbetering ten opzichte van de huidige situatie. Dit omdat de gemeente Aalten zich met beleid op verschillende punten inzet om de werkgelegenheid op orde te brengen.

Doorkijk 2040
De verwachting is dat er door de snelle technologische veranderingen verschuivingen in het type werkgelegenheid plaatsvinden, waarbij de focus zal gaan liggen binnen dienstverlenende sectoren. Hoe de werkgelegenheid zich in Aalten ontwikkelt na 2030 is afhankelijk van het dan vigerende beleid en de ontwikkelingen binnen de arbeidsmarkt.

Doorkijk naar deelgebieden
Bovenstaande informatie is gebaseerd op algemene bronnen die een gemeentebreed cijfer geven. Er is geen specifieke doorkijk naar deelgebieden te geven.

13.2 Werklocaties en bedrijventerreinen

Indicatoren en kwaliteitsniveaus

Werklocaties en bedrijventerreinen	
Status gebruikte informatie	Kwantitatief • Huidige balans vraag-aanbod t.o.v. frictieniveau voor bedrijventerreinen en kantoorlocaties • Toekomstige balans vraag-aanbod voor bedrijventerreinen en kantoorlocaties
Beschikbare referentiewaarden	Balans tussen vraag en aanbod van bedrijventerreinen en kantoorlocaties.
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	In de huidige situatie is er een gezonde balans tussen vraag en aanbod van bedrijventerreinen en kantoorlocaties. Het frictieniveau ligt net iets boven de 5%. In de toekomstige situatie is er sprake van een gezonde balans tussen vraag en aanbod, er is voldoende plancapaciteit beschikbaar om de vraag naar kantoorlocaties en bedrijventerreinen op te vangen. Er is geen sprake van een tekort.
Oranje	In de huidige situatie is er een gezonde balans tussen vraag en aanbod van bedrijventerreinen en kantoorlocaties. Het frictieniveau is gelijk aan 5%. In de toekomstige situatie is er sprake van een disbalans van vraag en aanbod waarbij de harde en zachte plancapaciteit samen net voldoende aanbod creëren om te voldoen aan de vraag.
Rood	In de huidige situatie is er een gezonde balans tussen vraag en aanbod van bedrijventerreinen en kantoorlocaties. Het frictieniveau ligt lager dan 5%. In de toekomstige situatie is er sprake van een disbalans van vraag en aanbod waarbij de harde en zachte plancapaciteit onvoldoende aanbod creëren om te voldoen aan de vraag of er te veel aanbod is voor de vraag. Er is actie vanuit de gemeente nodig.

Huidige situatie

Voor het aspect werklocaties en bedrijventerreinen wordt er gekeken naar bedrijventerreinen en kantoorlocaties.

Bedrijventerreinen

Aalten is onderdeel van de regio Achterhoek waar acht gemeenten zich gezamenlijk inzetten op het gebied van werklocaties. De Achterhoek kenmerkt zich door een eigen economische identiteit: het is een regio met sterke gemeenschappen in kleinere steden, dorpen en buurtschappen die dicht bij grootstedelijke regio's liggen waarmee ze verbonden zijn. De bedrijvigheid in middelgrote kernen concentreert zich op enkele groter bedrijventerreinen. De Achterhoek kenmerkt zich door de sterk innovatieve maakindustrie en agrifoodsector met veel lokaal gewortelde familiebedrijven die uitgegroeid zijn tot nationale en soms wereldspelers. Kenmerkend voor de economie is het verenigingsleven, samenwerking, naoberschap en aanpakken waarbij er veel gewerkt wordt met regionale toeleveranciers.

In de Achterhoek zijn er lokale en regionale bedrijventerreinen waarbij deze zich van elkaar onderscheiden doordat regionale bedrijventerreinen overwegend een grotere kavelomvang en milieucategorie hebben. Bedrijven zoeken vaak bedrijven die vergelijkbare vestigingseisen hebben, bijvoorbeeld qua sectoren, bedrijfsgrootte, herkomst en lokale binding. Voor vraag en aanbod wordt in de Achterhoek onderscheid gemaakt in verschillende werkmilieus, namelijk:

- (Maak)industrie;
- Logistiek;
- Agrifood, en;
- Klassiek-gemengd.

In de gemeente Aalten zijn in totaal 17 bedrijventerreinen met een totaal oppervlak van bijna 140 hectare. In Tabel 13-4 staan de bedrijventerreinen in de gemeente, het netto oppervlak in hectare en de ruimte die er nog is voor bedrijven om zich te vestigen (nog uitgeefbaar in hectare). Uit de tabel blijkt dat er op twee bedrijventerreinen in Dinxperlo nog ruimte vrij is. Het gaat om in totaal 3,93 hectare, dit is ongeveer 2,8%

van het totale oppervlak. Het frictieniveau voor bedrijventerreinen is 5%. Dit is de leegstand die noodzakelijk is voor het gezond functioneren van de markt. Daarmee ligt Aalten onder het frictieniveau.

Tabel 13-4: Bedrijventerreinen in de gemeente Aalten met oppervlak en nog uitgeefbaar oppervlak in hectare, peildatum 1-9-2024 [Provincie Gelderland, 2024g]

Bedrijventerrein	Kernnaam	Netto oppervlak (in ha)	Uitgegeven (in ha)	Nog uitgeefbaar (in ha)
Westrand	Aalten	5,37	0	2,54*
De Driehoek	Aalten	1,82	1,82	0
Industrieterrein I	Aalten	18,11	18,11	0
Industrieterrein II	Aalten	17,12	17,12	0
Industrieterrein III en IV	Aalten	12,16	12,16	0
Kobus	Aalten	2,43	2,43	0
Stationslocatie Zuid	Aalten	7,22	7,22	0
't Broek	Aalten	14,32	14,32	0
Vierde Broekdijk	Aalten	4,34	4,34	0
Zuiderlaan en omgeving	Aalten	2,04	2,04	0
Misterstraat	Bredevoort	4,70	4,70	0
AA-strang	Dinxperlo	5,21	2,16	3,05
Dinxperlo 69	Dinxperlo	18,02	18,02	0
Dinxperlo 81	Dinxperlo	5,54	5,54	0
Dinxperlo 89	Dinxperlo	6,92	6,92	0
Dinxperlo 91	Dinxperlo	8,25	8,25	0
't Hietveld, fase 1A	Dinxperlo	6,92	5,14	**
Totaal		138,71 ha	130,29 ha	5,59 ha***

** Vanuit de gemeente Aalten is de aanvulling gemaakt dat 2,46 hectare in optie is waardoor er nog 0,08 hectare uitgeefbaar is op Westrand.*
*** Vanuit de gemeente Aalten is aangegeven dat er op 't Hietveld nog 1,20 hectare beschikbaar is, waarvan 0,40 ha onder optie is, waardoor er nog 0,80 ha uitgeefbaar is op 't Hietveld.*
****Daarmee is het totaal aantal uitgeefbare capaciteit 3,93 hectare.*

De vraag is op dit moment groter dan het aanbod waardoor er sprake is van een disbalans.

Kantoorlocaties

Wat betreft kantoorlocaties is er alleen informatie beschikbaar voor de regio Achterhoek, de tekst is gebaseerd op de hele Achterhoek waardoor er geen oordeel kan worden gegeven over situatie in de gemeente Aalten.

In de Achterhoek is op dit moment een voorraad van 278.000 m^2 BVO, waarvan zo'n 259.000 m^2 in gebruik is. Daarmee is er een aanbod van 19.000 m^2, dit is zo'n 7% van de voorraad waarmee de leegstand net boven frictieniveau ligt. De frictieleegstand wordt gevormd door ruimte die tijdelijk leeg staat, de frictieleegstand is noodzakelijk voor het gezond functioneren van de markt. Het frictieniveau voor het gezond functioneren van de markt van kantoren ligt op 5% [Stec Groep, 2023a].

Conclusie
De huidige situatie is beoordeeld met kwaliteitsniveau ‘rood’, omdat het aanbod van bedrijventerreinen en kantoorlocaties onder het frictieniveau ligt (van 5%) waardoor de markt niet op een gezonde manier kan doorstromen. Er is ook sprake van een tekort in het aanbod waardoor er sprake is van een disbalans.

Autonome ontwikkeling

Bedrijventerreinen

Voor de regio Achterhoek is het Regionaal Programma Werklocaties Achterhoek (RPW) 2024-2028 vastgesteld. Hierin is de ontwikkeling, vraag en aanbod, van bedrijventerreinen in de regio opgenomen. Onderstaande tekst is gebaseerd op dit programma [Ecorys, 2023a].

Alle gemeenten in de Achterhoek verkennen en onderzoeken mogelijkheden om bestaande bedrijventerreinen beter te benutten door inbreiding, verdichting of het verschuiven van bedrijven. Met verschuiving wordt bedoeld dat een bedrijf een nieuwe plek krijgt in de regio waardoor het bedrijf kan uitbreiden en op de oude locatie een nieuw bedrijf kan vestigen. Daarnaast werken de gemeenten aan de toekomstbestendigheid van bedrijventerreinen. Dit betekent dat er aandacht is voor de ruimtelijke kwaliteit en verduurzaming van de terreinen. Er wordt bijvoorbeeld ingezet op de energietransitie en de transformatie naar groen, gezondheid en klimaatbestendig. De gemeente Aalten onderzoekt de mogelijkheden tot een integraal project toekomstbestendige bedrijventerreinen. Daarnaast zet de gemeente zich actief in om verschuiving binnen bestaand bedrijventerrein mogelijk te maken ten behoeve van uitbreiding van lokale bedrijven. De gemeente neemt daarin de faciliterende rol, het initiatief ligt bij het bedrijfsleven.

Daarnaast is er in de toekomst een toenemende vraag naar ruimte op bedrijventerreinen. Om meer ruimte te creëren is er in veel gemeenten sprake van zachte of harde plannen voor ontwikkeling van nieuwe bedrijventerreinen of uitbreiding van bestaande terreinen.

Basis voor het RPW Achterhoek is de Behoefteraming Bedrijventerreinen 2023-2030 waarin de autonome uitbreidingsvraag op basis van economische groei tot 2030 is berekend. Er is uitgegaan van een laag- en een hoog groeiscenario, waarvan provincie heeft vastgesteld dat tot 2030 in ieder geval van het scenario 'hoog' moet worden uitgegaan. In het RPW Achterhoek is vervolgens een verdeling naar gemeenten gemaakt. In Figuur 13.3 is de programmering voor de gemeente Aalten opgenomen.

Balans vraag en aanbod

Vraag en aanbod	Toelichting	Omvang
Uitbreidingsvraag 2023 t/m 2030		13 ha
Vervangingsvraag		5 ha
Totaal ruimtevraag 2023 t/m 2030		**18 ha**
Uitbreidingsvraag 2031 t/m 2040 Laag		4 ha
Uitbreidingsvraag 2031 t/m 2040 Hoog		17 ha
Totaal ruimtevraag 2023 t/m 2040		**22 tot 34 ha**
Uitgeefbaar aanbod lokaal		7,2 ha
waarvan in optie		*3,0 ha*
Zacht planaanbod lokaal		0 ha
Uitbreidingsambities lokaal		10 ha
Balans 2023 t/m 2030	7,2 ha aanbod – 18 ha ruimtevraag	-10,8 ha
Potentiële balans 2023 t/m 2040	*Worst case* 7,2 ha –34 ha ruimtevraag	-27 ha
zonder realisatie uitbreidingsambities	*Best case* 7,2 ha – 22 ha ruimtevraag	-15 ha

Figuur 13.3: Programmering op basis van vraag en aanbod tot en met 2040 in de gemeente Aalten [Ecorys, 2023a]

Uit Figuur 13.3 blijkt dat er in de nabije toekomst (t/m 2030) een totale vraag is van 18 hectare. Het gros hiervan is een uitbreidingsvraag (totaal 13 hectare) en een kleiner deel is een vervangingsvraag (5 hectare). Aanvullend is er in de periode 2031-2040 nog een uitbreidingsvraag van 4 (laag) tot 17 (hoog) hectare boven op de periode t/m 2030. In totaal komt de ruimtevraag voor de periode t/m 2040 neer op 22 (laag) tot 24 (hoog) hectare.

Op dit moment is er slechts een klein deel van de bedrijventerreinen nog uitgeefbaar, dit is harde plancapaciteit. De gemeente heeft geen zachte plancapaciteit. Hiermee ontstaat er een negatieve balans waardoor vraag en aanbod niet in balans zijn. Er is sprake van een tekort van 11 hectare tot en met 2030 en een tekort van 15 t/m 27 hectare tot en met 2040. De gemeente moet dus aan de slag met gebiedsontwikkeling.

De gemeente Aalten kent momenteel geen ontwikkelingen op de bestaande bedrijventerreinen die resulteren in vrijkomende hectares (inbreiding), dit verklaart het ontbreken van de zachte plancapaciteit. Volgens gemeentebeleid faciliteert de gemeente wel bedrijven die hiertoe het initiatief nemen.

Om toch te kunnen voorzien in voldoende uitbreidingsruimte voor lokaal gewortelde bedrijven voert de gemeente een locatieonderzoek naar de meest geschikte uitbreidingslocatie (bedrijventerrein 't Broek in Aalten; in september 2024 dit goedgekeurd door het college van burgemeester en wethouders, in november moet dit nog door de gemeenteraad worden goedgekeurd). De uitbreiding heeft in eerste instantie een omvang van 10 hectare. Gezien het tekort van ongeveer 11 hectare tot en met 2030 en 15 tot 27 hectare in 2040 doet de gemeente er goed aan om ook vast extra ontwikkelmogelijkheden (via in- of uitbreiding) te onderzoeken. Uitbreiding van bedrijventerrein in Dinxperlo wordt onderzocht in het kader van de omgevingsvisie.

Kantoorlocaties

De verwachting is dat de vraag naar kantoorlocaties in de toekomst verder afneemt en dat er sprake zal zijn van een negatieve uitbreidingsvraag van 13.000 m^2 tot 20.000 m^2 in de periode tot 2030. Daarmee komt de

leegstand ver boven frictieniveau uit. De verwachting is dat de grootste afname te zien zal zijn bij kantoren op bedrijventerreinen, gevolg door kantoren langs de snelweg en uitvalswegen en in het centrummilieu [Stec Groep, 2023a].

Conclusie
De autonome ontwikkeling is beoordeeld met kwaliteitsniveau ‘rood’, gelijk aan de huidige situatie. Dit omdat de vraag naar bedrijventerreinen naar verwachting toe zal nemen in de toekomst, maar er plannen zijn voor de uitbereiding van bedrijventerrein ‘t Broek. Voor kantoorlocaties is de verwachting dat in de hele Achterhoek de vraag af zal nemen waardoor de leegstand toe neemt tot ver boven het niveau van een gezonde markt (frictieniveau).

Doorkijk 2040
Voor kantoorlocaties is de verwachting dat de vraag verder afneemt en er sprake is van een verdere afname van de negatieve uitbreidingsvraag in de periode 2030-2040 voor de hele regio Achterhoek [Stec Groep, 2023a]. Het tekort aan bedrijventerreinen zou tot 2040 opgelost kunnen worden door inzet op gebiedsontwikkeling en het creëren van harde plancapaciteit. De gemeente Aalten heeft hier op dit moment nog geen concrete plannen voor. De ontwikkeling tot 2040 is daarmee afhankelijk van het dan vigerende beleid van de gemeente.

Doorkijk naar deelgebieden
Bovenstaande is relevant voor het deelgebied bedrijventerreinen.

13.3 Vrijetijdseconomie en toerisme

Het aspect vrijetijdseconomie en toerisme is kwalitatief omschreven, er is geen beoordeling in de vorm van een kwaliteitsniveau gegeven.

Huidige situatie

De afgelopen jaren is het toerisme in de Achterhoek gestegen. In totaal is er 327 miljoen euro in 2022 besteed in de hele Achterhoek. Hiervan is 4% in Aalten besteed, dit gaat om zo'n 13 miljoen euro. Hiervan is ongeveer 2/3 verblijfstoerisme en 1/3 dagtoerisme. Een groot deel van de gasten komt uit Nederland, maar een deel ook uit Duitsland (20%) en België (4%) [Stichting Achterhoek Toerisme, 2022].

In totaal waren er in Aalten in 2022 bijna 210.000 overnachtingen. Een groot deel van deze overnachtingen is op bungalowparken en campings, gevolgd door hotels en groepsaccommodaties. Tussen 2022 en 2023 was er, na jarenlange groei, sprake van een lichte afname is in het aantal overnachtingen in groepsverblijven en hotels, terwijl er een groei is in alle andere accommodaties. De gemeente Aalten heeft 3 hotels, 12 B&B's, 11 campings, 28 vakantiewoningen en 8 groepsaccommodaties. Dit komt mogelijk door de Coronacrisis.

Naast verblijfstoerisme waren er in 2022 ook bijna 450.000 dagrecreatieve bezoekers. Deze kwamen met name voor routegebonden recreatie (wandelen en fietsen), evenementen, attracties en bezienswaardigheden, sportieve activiteiten, oeverrecreatie, musea, cultuur of een zakelijk bezoek [Stichting Achterhoek Toerisme, 2022].

In Aalten zijn meerdere bezienswaardigheden. Er zijn 8 musea zoals het boerderijmuseum De Neeth, het Nationaal Onderduikmuseum, het Theepottenmuseum, het Aaltens Industriemuseum en het Grenslandmuseum. Daarnaast zijn er meerdere kerken en molens te bezichtigen. In Aalten en Dinxperlo zijn er weekmarkten. Qua horecagelegenheden zijn er in totaal 46 reguliere horecabedrijven, bestaande uit hotels (3), drankensector (5), restaurant (19) en fastservice (19). Daarnaast zijn er 32 overige horecabedrijven. [VVV Aalten, Bredevoort, Dinxperlo, 2024, Gemeente Aalten, 2023d]. In Aalten zijn 18 horecabedrijven, in Dinxperlo zijn er 15 horecabedrijven, in Bredevoort zijn er 6 horecagelegenheden en in het overige gebied van Aalten zijn er in totaal 8 horecabedrijven. Bredevoort en Dinxperlo kennen een hogere horecadichtheid (per 1000 inwoners) dan Aalten.

In de gemeente Aalten kan er op verschillende plekken gewinkeld worden. Er is een mix van gezellige straatjes, boetiekjes, ketens en speciaalzaken. Er worden jaarlijks diverse braderieën georganiseerd zoals de inmiddels landelijk bekende Aalten dagen en de Dinxperlose Grensmarkt. In Bredevoort zijn de internationale boekenmarkten een begrip. Op actief gebied zijn er ook verschillende activiteiten mogelijk zoals paardrijden, gravel- en mountainbiken, jeu de boules, vissen en vissen [VVV Aalten, Bredevoort, Dinxperlo, 2024].

Autonome ontwikkeling

Regionaal beleid

Voor de regio Achterhoek is er in 2020 de regionale Vrijetijdsagenda Achterhoek 2020-2030 vastgesteld, welke in 2024 wordt herijkt [Gemeente Aalten, gemeente Berkelland, gemeente Bronckhorst, gemeente Doetinchem, gemeente Lochem, gemeente Oost Gelre, gemeente Oude IJsselstreek en gemeente Winterswijk, 2020]. In de Vrijetijdsagenda staat de ambitie om de vrijetijdseconomie in de achterhoek verder te laten groeien. Hierbij wordt ingezet op de volgende punten:

- Aanbodontwikkeling: de beleefbaarheid van de Achterhoek vergroten
- Vitaliteit verblijfsrecreatie op peil houden
- Werken aan een onderscheidend profiel; de Achterhoek zichtbaarder maken voor de nationale en internationale gast

- Gastvrijheid in de regio bevorderen
- Positie vrijetijdseconomie in de regio versterken, verbindingen met andere sectoren intensiveren

Gemeentelijk beleid
In 2022 heeft de gemeente Aalten de nota Vrijetijdseconomie vastgesteld. Hierin worden zes lokale beleidsthema's benoemd waar de gemeente zich specifiek op toerisme richt, waarvan er vijf daadwerkelijke maatregelen bevatten [Gemeente Aalten, 2021d]:

- Aanbodontwikkeling: gericht op leefstijlen en kwaliteit
- Bevorderen samenwerking door oprichting toeristisch netwerk, netwerkdag toerisme en recreatie, grensoverschrijdende samenwerking en afstemming van beleidsterreinen
- Lokale promotie en productontwikkeling door ontwikkelen van een promotieplan gericht op toeristische profilering
- Gastheerschap stimuleren
- Routestructuur versterken gericht op het verbeteren van halfverharde (fiets)paden, afronding van het mountainbikenetwerk, stimuleren van initiatieven uit de kernen van buurtschappen, onderzoek naar de haalbaarheid van fietspad Keizersbeek, gebiedsverkenning Oude IJssel/Aa-strang en optimalisering bewegwijzering.

Daarnaast heeft de gemeente Aalten in 2024 de Horecavisie vastgesteld. Met deze visie werkt de gemeente aan een leefbare en aantrekkelijke omgeving voor inwoners en bezoekers. Voor de horecavisie zijn de trends en ontwikkelingen in beeld gebracht. Het blijkt dat de horeca zal blijven groeien, dit is de meest populaire recreatieve ontmoetingsplaats en de sector groeit in aantal en diversiteit. De gemeente maakt hierbij gebruik van de leefstijlen uit de Leefstijlvinder. De focus ligt op Stijlzoekers, Avontuurzoekers, Plezierzoekers en Inzichtzoekers. De marges staan onder druk door de hogere kosten die niet altijd kunnen worden doorbelast. Het gaat hierbij om personeel, inkoop en bijvoorbeeld exploitatiekosten. Tenslotte is innovatie belangrijk in de horeca, zowel in concept als product waardoor de diversiteit toe neemt. Qua vraag zal de vrijetijdmarkt wereldwijd blijven groeien omdat vrijetijdsbeleving als belangrijke levensbehoefte wordt gezien. Daarnaast groeit het toerisme in het buitengebied harder. Tenslotte groeit de rol van de horeca in winkelgebieden doordat horeca tot meer levendigheid leidt [Gemeente Aalten, 2023d].

Voor de aankomende jaren zet de gemeente Aalten met de horecavisie in op groei vanuit doorontwikkeling. Alleen goede en/of bijzondere initiatieven krijgen ruimte. De doelgroep zijn jongeren en maatschappelijke doelgroepen en het type bezoekers dat Aalten nu aandoet. Nieuwe horeca komt zowel in kernen (geconcentreerd) als verspreid over het buitengebied [Gemeente Aalten, 2023d].

14 Mobiliteit

Onderstaande tabel geeft een samenvatting van de beoordeling van de huidige situatie en autonome ontwikkeling voor het thema ‘mobiliteit’.

Tabel 14-1: Samenvatting van de kwaliteitsniveaus van de huidige situatie en autonome ontwikkeling binnen het thema ‘mobiliteit’

Beoordelingsaspect	Huidige situatie	Autonome ontwikkeling
Bereikbaarheid en doorstroming		=
Duurzame en slimme mobiliteit		↗
Openbaar vervoer		↗
Fiets- en wandelnetwerk		↗

14.1 Bereikbaarheid en doorstroming

Indicatoren en kwaliteitsniveaus

Bereikbaarheid en doorstroming	
Status gebruikte informatie	Kwantitatief • Afstand van woningen tot hoofdwegen (gemiddelde) • Mate van verkeersintensiteit
Beschikbare referentiewaarden	Benchmarking op basis van afstand van woningen tot hoofdwegennet ten opzichte van het landelijk gemiddelde en expert judgement op basis van de verkeersintensiteit.
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	De afstand tot een hoofdverkeerswegen ligt onder het gemiddelde van de provincie Gelderland en er zijn geen knelpunten met betrekking tot de verkeersintensiteit
Oranje	De afstand tot hoofdverkeerswegen ligt rond het gemiddelde van de provincie Gelderland en er zijn enkele knelpunten met betrekking tot de verkeersintensiteit
Rood	De afstand tot hoofdverkeerswegen ligt boven het gemiddelde van de provincie Gelderland en er zijn meerdere knelpunten met betrekking tot de verkeersintensiteit

Huidige situatie

Afstand tot hoofdweg

De autobereikbaarheid is gedefinieerd als de afstand in kilometers tot een oprit van een provinciale of rijksweg (hoofdverkeersweg). In de gemeente Aalten is deze gemiddelde afstand 1,0 kilometer. Deze afstand is kleiner dan het gemiddelde van de provincie Gelderland met 1,6 kilometer. Het rapportcijfer dat de gemeente Aalten krijgt voor de nabijheid van hoofdverkeerswegen is een 8,4. Dit is hoger dan het gemiddelde cijfer van de provincie Gelderland. Het rapportcijfer is bepaald aan de hand van de landelijke gemiddelde afstand tot hoofdverkeerswegen (van 1,8 km). Deze afstand is als voldoende beoordeeld en scoort een 6 [CROW, 2022a].

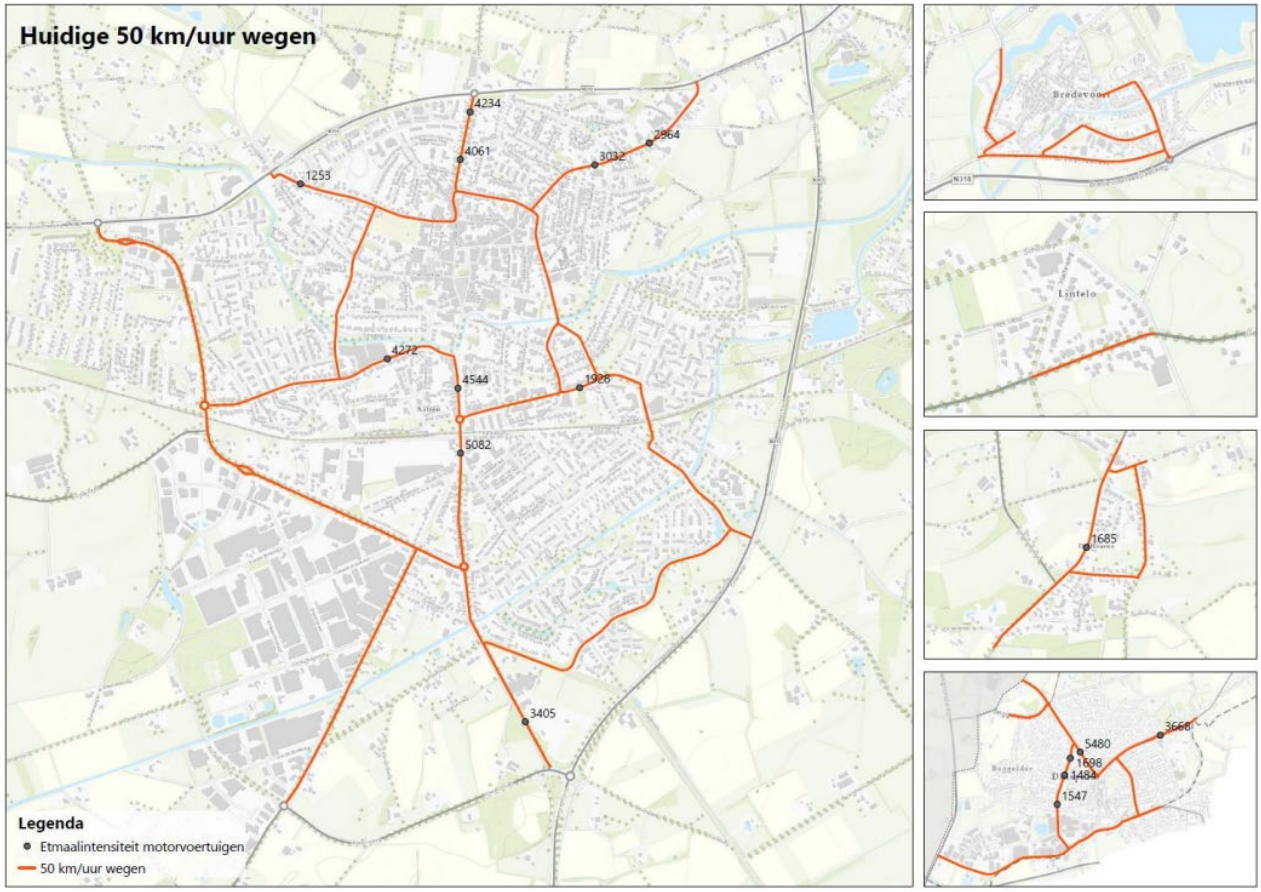
Tabel 14-2: Afstand tot verkeer en vervoer in gemeente Aalten ten opzichte van provincie Gelderland (in km, 2021) [CROW, 2022a]

	Gemeente Aalten	Provincie Gelderland
Afstand tot oprit hoofdverkeersweg	**1,0**	1,6
Rapportcijfer nabijheid hoofdverkeerswegen	**8,4**	7,0

Verkeersintensiteit

De intensiteiten op de gemeentelijke wegen binnen de bebouwde kom zijn niet extreem hoog (maximaal circa 5.000 mtv/etm).

De Hogestraat in Dinxperlo is een relatief drukke straat ten opzichte van vergelijkbare straten met een intensiteit van circa 3.800 mtv/etm. Als dit verder oploopt in de toekomst kan de straat te druk worden (niet meer dan 4.000 – 5.000 mtv/etm is wenselijk) [Mobycon, 2024].

Figuur 14.1: Huidige 50 km/uur wegen in de gemeente Aalten [Roelofs Advies, 2022]

Conclusie
De huidige situatie is beoordeeld met kwaliteitsniveau ‘groen’, omdat de afstand tot een hoofdverkeerswegen onder het gemiddelde van de provincie Gelderland ligt en er zijn geen knelpunten met betrekking tot de doorstroming. De Hogestraat in Dinxperlo is momenteel wel druk, maar nog geen knelpunt.

Autonome ontwikkeling

Algemene trends

Er komen nog steeds elk jaar meer auto’s bij die vragen om een parkeerplaats. Steeds meer huishoudens hebben twee of meer auto’s. Ook het aantal bedrijfsauto’s dat in woonwijken geparkeerd wordt, neemt toe. Voor het centrumbezoek en dan met name op de zaterdagen en Duitse feestdagen zijn steeds meer parkeerplaatsen nodig. Hierdoor neemt de verkeersdruk en de parkeerdruk in bepaalde gebieden toe.

Daarnaast ontwikkeld de elektrische fiets zich tot een aantrekkelijk alternatief voor middellange afstanden. Een extra stimulans om vaker de fiets of e-bike te gebruiken is een toename van snelfietspaden. In het mobiliteitssysteem blijft de auto vooralsnog de meest gebruikte modaliteit, met name in minder stedelijke gebieden zoals in de gemeente Aalten.

Provinciaal beleid

De provincie Gelderland heeft een ‘visie voor een bereikbaar Gelderland’ [Provincie Gelderland, 2020b]. De provincie wil haar reizigers verleiden om de slimste en schoonste keuzes te maken door te verbinden, te veranderen en te vergroenen. Om de grootste impact te bereiken, ligt hierbij onze focus op vijf bouwstenen:

1. Het realiseren van hoogwaardige hubs op de juiste locaties. Aan stadsranden en bijvoorbeeld in steden om verschillende vormen van mobiliteit te verbinden;
2. Inzetten op de overstap naar de fiets voor korte afstanden;
3. Optimaliseren van de capaciteit voor reizen op de langere afstanden;
4. Veder verbeteren van het goederenvervoer;
5. Bevorderen van de verkeersveiligheid.

Gemeentelijk beleid

De gemeente Aalten is momenteel een Mobiliteitsvisie aan het ontwikkelen.

Diverse straten waar nu 50km/u maximumsnelheid geldt in de kernen van de gemeente Aalten krijgen in de toekomst eventueel een andere wegcategorie (30km/u gebiedsontsluitingsweg of erftoegangsweg). Straten met een lagere intensiteit kunnen deze verandering aan, maar bij drukkere straten zal dit in de toekomst mogelijk niet passend zijn [Mobycon, 2024].

Conclusie

De autonome ontwikkeling is beoordeeld met kwaliteitsniveau ‘groen’, met een gelijkblijvende trend ten opzichte van de huidige situatie. Enerzijds lijken er nog steeds meer auto’s bij lijken te komen. Met name in landelijke gemeenten, zoals Aalten, waar mensen meer afhankelijk zijn van de auto. Anderzijds is de elektrische fiets in opkomst en zet de provincie Gelderland zich in om fietsen en openbaar vervoer aantrekkelijker te maken, waardoor minder mensen de auto gebruiken. De mogelijke aanpassing van diverse straten van 50km/u naar 30km/u is nog te onzeker. Als dit doorgezet wordt kan dit leiden tot een verminderde autobereikbaarheid, maar vanwege de onzekerheid is dit niet meegenomen in de score.

Doorkijk 2040

Het is aannemelijk dat de verduurzamingstrend na 2030 doorzet en meer mensen gebruik maken van de fiets en het openbaar vervoer. In hoeverre het beleid na 2030 ingaat op het ontmoedigen van autogebruik en het verbeteren van de infrastructuur ten behoeve van fietsen en openbaar vervoer is onduidelijk.

Doorkijk naar deelgebieden

Veel deelgebieden zijn goed ontsloten met een nabijgelegen hoofdverkeersweg. De deelgebieden (kleine kernen) De Heurne, Lintelo, De Haart, Barlo en Dale zijn iets minder goed bereikbaar. De hoofdverkeerswegen zijn verder weggelegen.

14.2 Duurzame en slimme mobiliteit

Indicatoren en kwaliteitsniveaus

Duurzame en slimme mobiliteit	
Status gebruikte informatie	Kwantitatief • Aantal elektrische auto's per 1.000 inwoners • Aantal laadpalen • Aantal deelauto's per 100.000 inwoners
Beschikbare referentiewaarden	Benchmarking op basis van aantal elektrische auto's per 1.000 inwoners, aantal deelauto's per 100.000 inwoners ten opzichte van het provinciale gemiddelde.
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	Alle indicatoren (aantal elektrische auto's per 1.000 inwoners, aantal deelauto's per 100.000 inwoners) liggen hoger dan het provinciale gemiddelde
Oranje	Eén indicator (aantal elektrische auto's per 1.000 inwoners, aantal deelauto's per 100.000 inwoners) ligt lager dan het provinciale gemiddelde
Rood	Alle indicatoren (aantal elektrische auto's per 1.000 inwoners, aantal deelauto's per 100.000 inwoners) liggen lager dan het provinciale gemiddelde

Huidige situatie

De omslag naar duurzame en slimme mobiliteit is één van de transities die actueel is in de Nederlandse samenleving. De stikstofproblematiek vraagt om nieuwe en duurzame oplossingen. Eén van die oplossingen is de overstap naar duurzaam en slimme mobiliteit. Dit kunnen verschillende vormen van mobiliteit zijn, zoals deelauto's of elektrische auto's.

Elektrische auto's beginnen een groter aandeel te krijgen in de mobiliteit. In de periode 2020-2024 steeg het bezit van elektrische auto's in de gemeente Aalten van 1 naar 12 per 1.000 inwoners. De hoeveelheid elektrische auto's per 1.000 inwoners is in Aalten lager dan het gemiddelde in Gelderland. In maart van 2024 was het aantal elektrische auto's per 1.000 inwoners in Gelderland gemiddeld 17 auto's [RDW, 2024].

Elektrische auto's zijn afhankelijk van laadpalen. In mei 2024 had de gemeente Aalten in totaal 139 laadpalen. Het grootste deel van deze laadpalen zijn publieke reguliere laadpalen. Daarnaast zijn er ook 5 publieke snelladers, 30 semipublieke laadpalen en 2 semipublieke snelladers in de gemeente Aalten.

Tabel 14-3 Aantal laadpunten in de gemeente Aalten per type [NAL, 2024]

	Gemeente Aalten
Aantal publieke reguliere laadpalen	102
Aantal publieke snelladers	5
Aantal semipublieke reguliere laadpalen	30
Aantal semipublieke snelladers	2
Totaal aantal oplaadpunten in de gemeente Aalten	139

In de gemeente Aalten zijn geen deelauto's bekend. In de provincie Gelderland zijn er gemiddeld 14,1 deelauto's per 100.000 inwoners [CROW-KpVV, 2022].

Conclusie
De huidige situatie is beoordeeld met kwaliteitsniveau 'rood', omdat alle indicatoren (aantal elektrische auto's per 1000 inwoners, aantal deelauto's per 100.000 inwoners) lager liggen dan het provinciale gemiddelde.

Autonome ontwikkeling

Algemene trends

De opkomst van nieuwe technologieën en verdergaande digitalisering heeft invloed op de mobiliteit. De opkomst van slimme, zelfrijdende voertuigen en het delen van vervoermiddelen zijn daar voorbeelden van. Tot 2030 is het de verwachting dat het aandeel auto's die deels of geheel automatisch rijden nog niet zo groot is dat er substantiële veranderingen in het wegbeeld gaan optreden[3] [De Zwarte Hond, Goudappel Coffeng, Tauw, Rebel, 2017].

Autodelen is vooral te zien in grote steden, op dit moment maakt 1 à 2% van de autogebruikers daar gebruik van. De verwachting is dat dit kan groeien tot mogelijk 20-30%. Omdat Aalten geen grote stad is zal het percentage autodelers een stuk lager liggen.

De mobiliteitseffecten van autodelen worden kleiner verondersteld dan het effect door ander ruimtegebruik (minder parkeerplaatsen). Autodelers maken vaak minder gebruik van de auto en vaak zijn het ook mensen die anders geen auto zouden gebruiken. Mensen die veel autorijden zijn minder geneigd om te delen, omdat dat niet praktisch wordt bevonden. Omdat Aalten geen grote stad is met goede alternatieven voor de auto, zal het autogebruik naar verwachting prominent blijven.

Voor personenvervoer zijn substantiële positieve effecten van nieuwe ontwikkelingen als zelfrijdende auto's en autodelen op de bereikbaarheid in 2030 niet te verwachten. Het slimmer delen en combineren van ladingen kan in het goederenvervoer mogelijk nog wel winst opleveren, waardoor minder vrachtverkeer nodig is [De Zwarte Hond, Goudappel Coffeng, Tauw, Rebel, 2017].

Provinciaal beleid

In de provincie 'visie voor een bereikbaar Gelderland' geeft de provincie te kennen dat ze speciale knooppunten (hubs) willen ontwikkelen waar mensen kunnen overstappen op (elektrische) deelauto's. Bij deze hubs zal dus deelconcepten en het opladen van elektrische auto's gefaciliteerd worden [Provincie Gelderland, 2020b].

Gemeentelijk beleid

De gemeente Aalten heeft in 2021 een laadvisie vastgesteld. De gemeente volgt voor het realiseren van laadinfrastructuur de zogenaamde "ladder van het laden". Om de druk op de openbare ruimte beperkt te houden is het eerste uitgangspunt dat elektrische auto's zoveel mogelijk laden op privaat terrein. Elektrische autobezitters die geen toegang hebben tot een privaat laadpunt moeten kunnen uitwijken naar semipublieke en publieke laadpunten. De gemeente neemt de verantwoordelijkheid om te zorgen voor een basisnetwerk van publieke laadpunten. Het onderwerp 'snelladen' wordt in regionaal verband opgepakt. De Regio Achterhoek gaat zich actief inzetten om een dekkend netwerk van snellaadpunten te realiseren in de Achterhoek.

[3] *De verwachting is dat deze effecten gaan optreden als 25-40% van alle auto's deels of gedeeltelijk automatisch rijden. De Zwarte Hond, Goudappel Coffeng, Tauw, Rebel (2017), MIRT-onderzoek Bereikbaarheid Rotterdam Den Haag; Analyse en Oplossingsrichtingenfase, eindrapport, 21 juli 2017.*

Conclusie
De autonome ontwikkeling is beoordeeld met kwaliteitsniveau ‘oranje’, met een verbetering ten opzichte van de huidige situatie. Dit omdat er autonoom veel technologische ontwikkelingen zijn die de omslag naar elektrisch rijden stimuleren. Daarnaast neemt de gemeente de verantwoordelijkheid om te zorgen voor een basisnetwerk van publieke laadpunten.
Deelconcepten blijven naar verwachting achter in de gemeente Aalten. De provincie Gelderland zet zich in om hubs te ontwikkelen waar elektrisch rijden en deelconcepten mogelijk gemaakt wordt.

Doorkijk 2040
De verwachting is dat technologische ontwikkelingen op het gebied van mobiliteit na 2030 verder door ontwikkelen, waardoor duurzame vormen van vervoer steeds vaker voor zullen komen. Het is daardoor aannemelijk dat het kwaliteitsniveau op het vlak van duurzame en slimme mobiliteit na 2030 verder verbetert.

Doorkijk naar deelgebieden
Er zijn geen inzichten in verschillen tussen deelgebieden.

14.3 Openbaar vervoer

Indicatoren en kwaliteitsniveaus

Openbaar vervoer	
Status gebruikte informatie	Kwantitatief • Gemiddelde afstand van woning tot OV-station • Score ontsluitingskwaliteit openbaar vervoer (PTAL-score)
Beschikbare referentiewaarden	Benchmarking op basis van de afstand tot treinstation ten opzichte van het landelijk gemiddelde en ontsluitingskwaliteit openbaar vervoer (PTAL-score) ten opzichte van de landelijke PTAL-score
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	De gemiddelde afstand tot een treinstation en een andere OV-halte is kleiner dan het landelijk gemiddelde en de ontsluitingskwaliteit (PTAL-score) is beter dan gemiddeld genomen over Nederland
Oranje	De gemiddelde afstand tot een treinstation en een andere OV-halte ligt rond het landelijk gemiddelde en de ontsluitingskwaliteit (PTAL-score) ligt rond het landelijke gemiddelde
Rood	De gemiddelde afstand tot een treinstation en een andere OV-halte is groter dan het landelijk gemiddelde en de ontsluitingskwaliteit (PTAL-score) is slechter dan gemiddeld genomen over Nederland

Huidige situatie

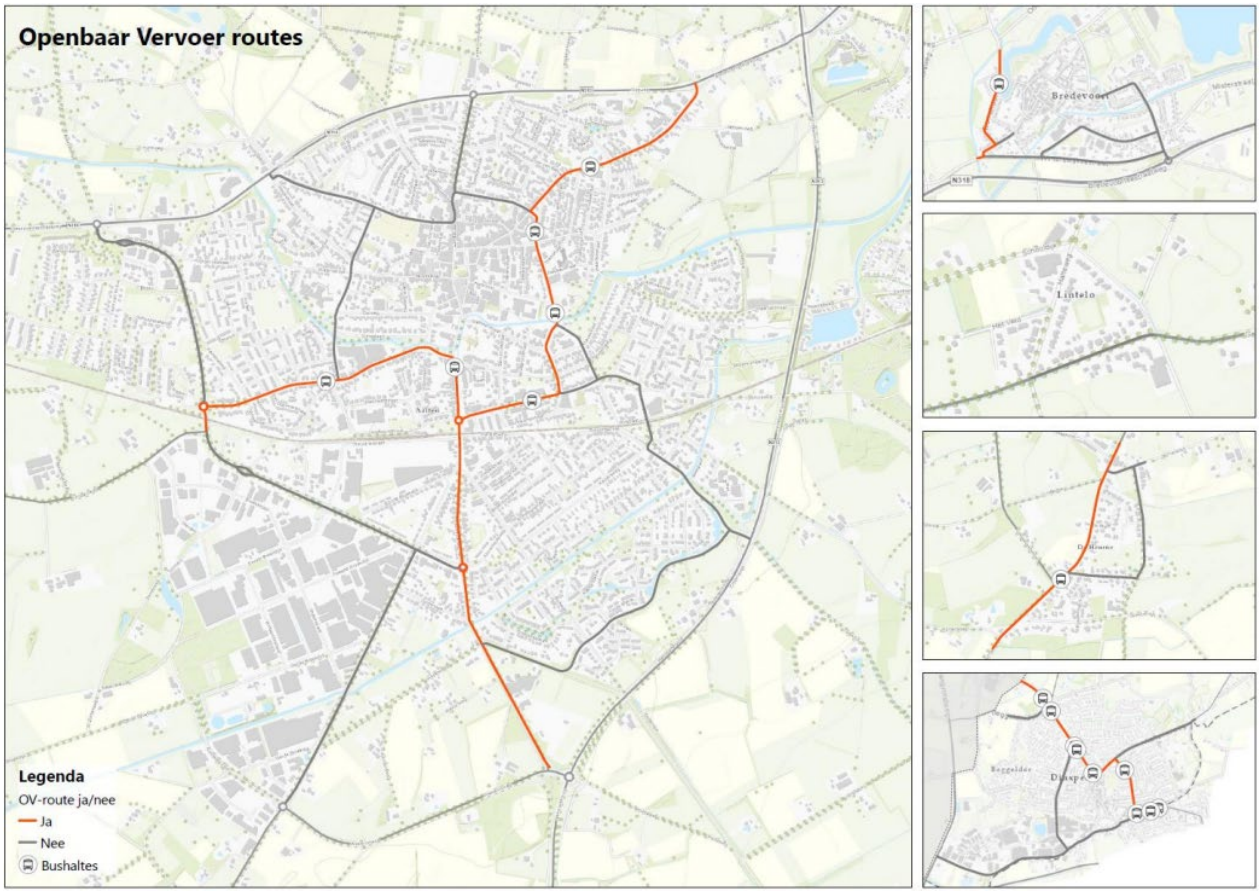
Afstand tot OV-station

In de gemeente Aalten in één treinstation aanwezig, in de kern Aalten. Vanaf dit station gaat er elk half uur een sprinter naar Arnhem Centraal en naar Winterswijk. De gemiddelde afstand van woningen tot treinstations is in de gemeente 4,4 kilometer. Deze afstand is groter dan gemiddeld in de provincie Gelderland (3,9 kilometer), maar lager dan het landelijke gemiddelde (5,1 kilometer). De afstand tot belangrijke overstapstations is in de gemeente Aalten erg groot, namelijk 41,4 km. Deze afstand is drie keer groter dan het provinciale gemiddelde en vier keer groter dan het landelijke gemiddelde. De afstand tot OV-haltes exclusief de trein is in de gemeente Aalten ook groter dan landelijk gemiddeld. Namelijk 0,9 kilometer, ten opzichte van 0,4 kilometer gemiddeld landelijk. 0,4 kilometer wordt over het algemeen als de (maximale) acceptabele loopafstand gezien tot een bushalte. Hier voldoet de gemeente Aalten dus niet aan [CROW, 2016].

Tabel 14-4: Afstand tot verkeer en vervoer in gemeente Aalten ten opzichte van provincie Gelderland en Nederland (in km, 2021) [CBS, 2021a & CBS, 2020]

Afstand tot	Gemeente Aalten	Provincie Gelderland	Nederland
Treinstations (2021)	4,4	3,9	5,1
Belangrijk overstapstation (2021)	41,1	13,8	10,7
OV-halte (afstand over de weg, excl. trein) (2020)	0,9	-	0,4

In Figuur 14.2 zijn de routes busroutes weergegeven. In de kernen Aalten, Bredevoort, Dinxperlo en De Heurne zijn bushaltes aanwezig, maar bijvoorbeeld in de kern Aalten zijn de afstanden van woningen tot de bushaltes soms relatief groot. In de kern Lintelo zijn helemaal geen bushaltes aanwezig. Er loopt één busroute van Aalten naar Dinxperlo via De Heurne. Dinxperlo heeft ook een busverbindingen met Doetichem. Daarnaast loopt één busroute van Ruurlo naar Aalten via Lichtenvoorde en Bredevoort. Vanaf Aalten gaat er ook een busverbinding naar Duitsland, Bocholt.

Figuur 14.2: Huidige openbaar vervoerroutes in de gemeente Aalten [Roelofs Advies, 2022]

Ontsluitingskwaliteit beschikbaarheid openbaar vervoer PTAL score

De Public Transport Accessibility Level (PTAL) geeft een indicatie van de ontsluitingskwaliteit van het openbaar vervoer, middels een score. Dit wordt gedaan op basis van vier indicatoren:

- Looptijd naar een halte of fietstijd naar een station;
- Het aantal en soort modaliteiten;
- Frequentie van de modaliteiten;
- Betrouwbaarheid van de modaliteiten.

Een PTAL-score van tussen de 0-2,5 wordt gezien als slecht ontsloten, de maximale score is 40 wat aangeeft dat een gebied uitmuntend ontsloten is. De Nederlandse gemeente met de hoogste PTAL-score is Amsterdam (15,66), terwijl het Nederlandse gemiddelde 7,57 is [CROW, 2021].

In onderstaande tabel staan de PTAL-scores voor de gemeente Aalten en gemiddelden voor de provincie Gelderland, vergelijkbare gemeenten (weinig stedelijk) en Nederland. Hieruit blijkt dat de gemeente Aalten een PTAL-score heeft tussen de 4 en de 5. De afgelopen jaren is de PTAL-score vooruitgegaan, terwijl de trend op alle andere niveaus is dat deze achteruit gaat. Vergeleken met de provincie Gelderland, vergelijkbare gemeenten en Nederland is Aalten slechter ontsloten.

	2018	2019	2021
Gemeente Aalten	4,16	4,19	4,42
Provincie Gelderland	6,33	6,12	5,84
Stedelijkheid Weinig stedelijk	4,43	4,41	4,26
Nederland	7,63	7,57	7,26

Figuur 14.3: PTAL-score van Aalten in vergelijking met de provincie, vergelijkbare gemeenten en Nederland [CROW, 2021]

Conclusie
De huidige situatie is beoordeeld met kwaliteitsniveau 'rood'. De gemiddelde afstand tot een treinstation kleiner is dan landelijk gemiddeld, maar de afstand tot een andere OV-halte is groter dan landelijk gemiddeld. De PTAL-score is lager dan het provinciale en landelijke gemiddelde en lager dan in vergelijkbare gemeenten.

Autonome ontwikkeling

Algemene trends

In het mobiliteitssysteem blijft de auto vooralsnog de meest gebruikte modaliteit, al is de verwachting dat de modal split verandert en het openbaar vervoer procentueel gezien iets sterker toeneemt.

Provinciaal beleid

De provincie Gelderland heeft een 'visie voor een bereikbaar Gelderland'. In de visie zijn capaciteitsknelpunten benoemd die uit de landelijke 'Netwerkuitwerking Spoor 2040' komen. Een van de knelpunten is de verbinding Achterhoek-Arnhem. De provincie wil dit verbeteren door mobiliteitshubs te realiseren. Een hub is een knooppunt waar mensen een overstap kunnen maken naar een andere vorm van vervoer en verbinding. In de minder stedelijke gebieden, zoals Aalten, zet de provincie in op de mogelijkheden om per fiets of auto richting de dichtstbijzijnde hub te gaan.

Regio Achterhoek

In 2023 heeft de regio Achterhoek een Vervoerplan opgesteld. De regio zet zich in om de verbinding naar Arnhem op te voeren en om bestaande busroutes te verbeteren. Daarnaast wil de regio de bereikbaarheid van haltes en stations (te voet en te fiets) verbeteren [8RHK, 2023].

Gemeentelijk beleid

De gemeente Aalten is momenteel een mobiliteitsvisie aan het ontwikkelen.

Conclusie
De autonome ontwikkeling is beoordeeld met kwaliteitsniveau 'rood', met een verbetering ten opzichte van de huidige situatie. De provincie zet zich in voor de realisatie van mobiliteitshubs, waardoor mensen aangemoedigd worden om met de auto of de fiets naar een hub te gaan, om vanaf daar het OV- te pakken. Daarnaast zet de Regio Achterhoek zich in om de OV-verbindingen en om de route naar haltes en stations te verbeteren. Het is onzeker of hiermee een verbetering plaatsvindt naar kwaliteitsniveau 'oranje'.

Doorkijk 2040

Het is aannemelijk dat de verduurzamingstrend na 2030 doorzet en meer mensen gebruik maken van het openbaar vervoer. In hoeverre het beleid na 2030 ingaat op het verbeteren van de infrastructuur ten behoeve van openbaar vervoer is onduidelijk.

Doorkijk naar deelgebieden

Het centrumgebied Aalten is goed bereikbaar met het aanwezige treinstation en bushaltes. Ook Dinxperlo is goed bereikbaar met verschillende busverbindingen. De andere deelgebieden zijn minder goed ontsloten.

14.4 Fiets- en wandelnetwerk

Indicatoren en kwaliteitsniveaus

Fiets- en wandelnetwerk	
Status gebruikte informatie	Kwalitatief • Score fietsnetwerk • Ontbrekende schakels in netwerk (wandel en fiets)
Beschikbare referentiewaarden	Benchmarking op basis van score fietsnetwerk ten opzichte van landelijk gemiddelde en expert judgement op basis van ontbrekende schakels in wandel – en fietsnetwerk
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	De score van het fietsnetwerk ligt voor vrijwel alle indicatoren boven het landelijk gemiddelde en er zijn geen ontbrekende schakels in het fiets- en wandelnetwerk
Oranje	De score van het fietsnetwerk ligt voor meerdere indicatoren onder het landelijke gemiddelde en er zijn ontbrekende schakels in het fiets- of wandelnetwerk
Rood	De score van het fietsnetwerk ligt voor nagenoeg alle indicatoren onder het landelijke gemiddelde en er zijn ontbrekende schakels in het fiets- en wandelnetwerk

Huidige situatie

Fietsnetwerk

In 2020 is door de Fietsersbond een lijst gepresenteerd met daarin scores van het fietsklimaat in alle gemeenten in Nederland. Op basis van meerdere objectieve en subjectieve indicatoren is een score bepaald. Tabel 14-5 laat de score van Aalten zien ten opzichte van het landelijk gemiddelde. Roodgekleurde indicatoren scoren lager dan het landelijke gemiddelde, groen gekleurde indicatoren scoren hoger en oranje gekleurde indicatoren scoren gelijk.

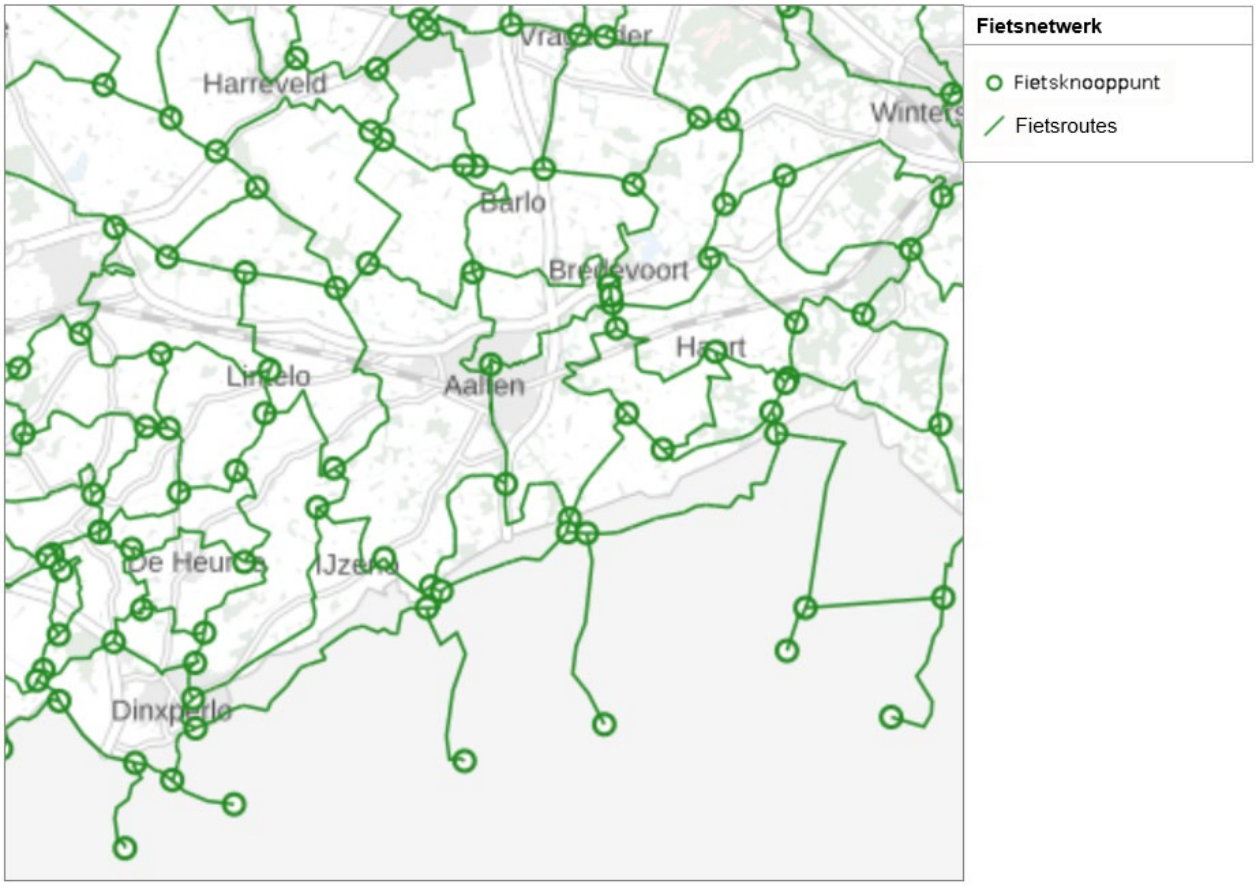
Uit Tabel 14-5 kan afgeleid worden dat Aalten bovengemiddeld scoort. Ten opzichte van het landelijk gemiddelde scoort Aalten 0,3 punt hoger, een 3,7 ten opzichte van een 3,4 landelijk. Opvallend is dat de subjectieve indicatoren allemaal beter scoren dan landelijk gemiddeld. De objectieve indicatoren 50 km/uur (deelt een fietser de weg met auto's) en stedelijke dichtheid (bestemmingen op fietsafstand) scoren (onder) gemiddeld.

Tabel 14-5: Score fietsstad 2020 [Fietsersbond, 2020]

Indicator		Definitie indicator	Score	
			Gemeente Aalten	Nederland
Subjectief	8-80	Zegt iets over hoe het is om als kwetsbare fietser te fietsen in een gemeente (*8 tot 80-jarigen*)	4,0	3,6
	Beleving	Zegt iets over hoe fietsers het ervaren om in een gemeente te fietsen (*stressvol/ontspannen*)	3,9	3,5
	Onderhoud	Zegt iets over het onderhoud van de infrastructuur (*afwatering/kuilen in de weg/winteronderhoud/verwijdering van bladeren*)	4,0	3,5
	Netwerk	Zegt iets over de mate waarin het fietsnetwerk logisch gekozen is (*route makkelijk te vinden/omrijden*)	4,1	3,9
	Infrastructuur	Zegt iets over hoe de infrastructuur geregeld is (*is er voldoende comfortabele verharding/voldoende parkeerplekken van voldoende kwaliteit*)	4,0	3,5
Objectief	Omrijdfactor	Zegt iets over hoe ver er omgereden moet worden in kilometers ten opzichte van de hemelsbrede afstand (*hoe kleiner de afstand hoe hoger de score*)	2,6	2,4

Indicator		Definitie indicator	Score	
			Gemeente Aalten	Nederland
	Rotondes	Zegt iets over hoe rotondes ontworpen zijn (*hebben fietsers voorrang op rotondes)*	5,0	4,0
	50 km/uur	Zegt iets over of een fietser op 50 km/uur wegen de weg deelt met een automobilist of dat er gescheiden fietspaden zijn	1,2	2,0
	Stedelijke dichtheid	Zegt iets over de dichtheid van een gemeente, hoe dichter hoe meer bestemmingen er op fietsafstand liggen	3,0	3,0
Totaal			3,7	**3,4**

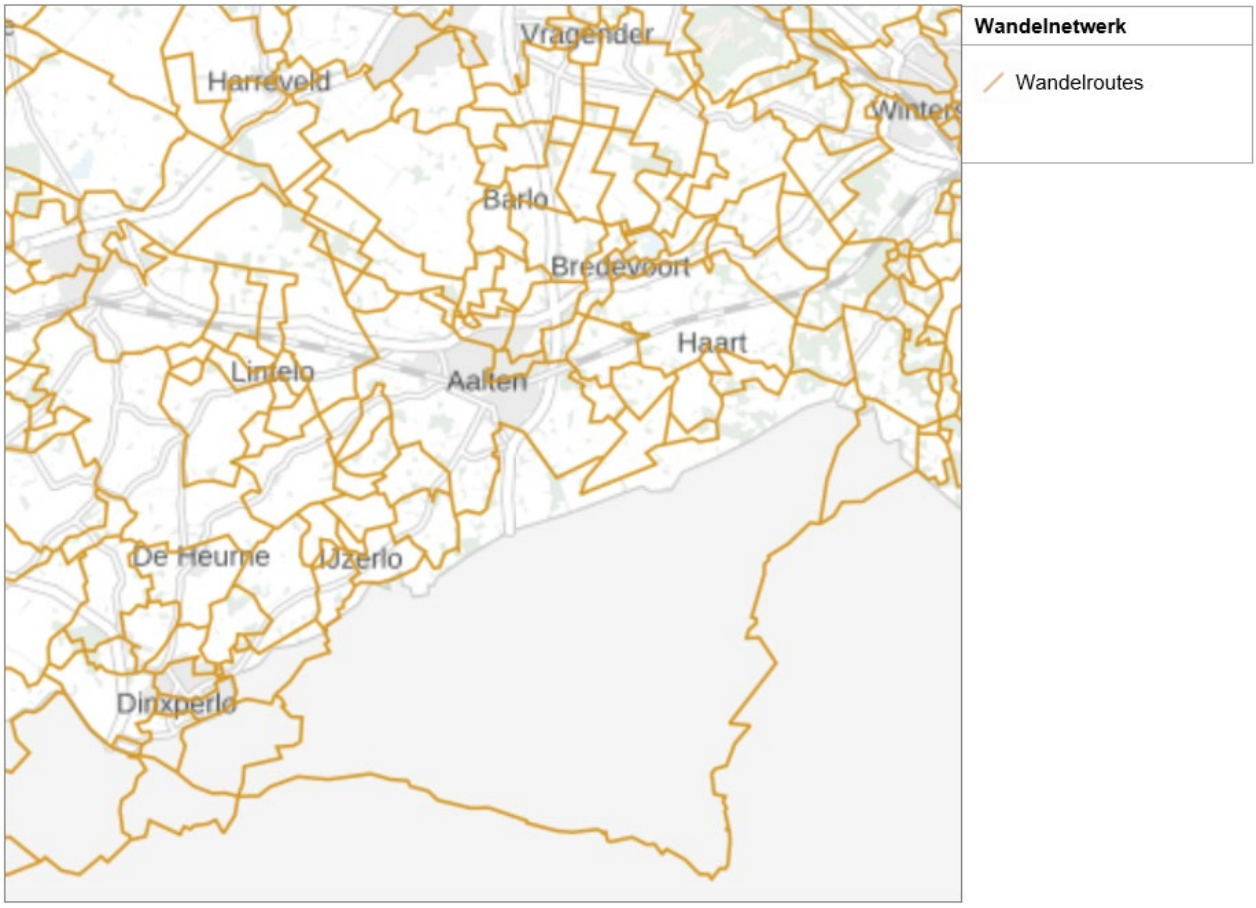
In Figuur 14.4 is het fietsnetwerk met fietsknooppunten in de gemeente Aalten weergegeven. In het landelijke gebied zoals in de gemeente Aalten, worden landbouwwegen buiten de bebouwde kom zo min mogelijk voorzien van verkeersmaatregelen. Dit omdat men streeft naar het behoud van de uitstraling van het landschap. Hoewel dit een positief gevolg heeft op recreatieve fietsers, heeft dit een nadelig gevolg op de utilitaire fietsers. Zij zijn namelijk gebaat bij snelle, directe en aantrekkelijke routes die ook als zodanig zijn ingericht [Gemeente Aalten, 2013]. Voor utilitaire fietsers lijken niet alle kernen even goed met elkaar verbonden te zijn, zoals de verbinding Aalten – Dinxperlo. Voor recreatieve fietsers is de gemeente Aalten meer geschikt.

Figuur 14.4: Fietsnetwerk in de gemeente Aalten [GeoNovation, 2024]

Wandelnetwerk

In Figuur 14.5 is het wandelnetwerk in de gemeente Aalten weergegeven. Rondom alle kernen zijn wandelroutes gelegen.

Figuur 14.5 Wandelnetwerk in de gemeente Aalten [GeoNovation, 2024]

Conclusie

De huidige situatie is beoordeeld met kwaliteitsniveau ‘oranje’. De score van het fietsnetwerk ligt voor vrijwel alle indicatoren boven het landelijk gemiddelde, maar er lijken wel ontbrekende schakels in het fietsnetwerk te zijn.

Autonome ontwikkeling

Gemeentelijk beleid

In 2022 heeft de gemeente Aalten de nota Vrijetijdseconomie vastgesteld. Hierin worden zes lokale beleidsthema’s benoemd waar de gemeente zich specifiek op toerisme richt, waarvan er vijf daadwerkelijke maatregelen bevatten, één van de maatregelen is gericht op het fiets- en wandelnetwerk [Gemeente Aalten, 2021d]:

- Routestructuur versterken gericht op het verbeteren van halfverharde (fiets)paden, afronding van het mountainbikenetwerk, stimuleren van initiatieven uit de kernen van buurtschappen, onderzoek naar de haalbaarheid van fietspad Keizersbeek, gebiedsverkenning Oude IJssel/Aa-strang en optimalisering bewegwijzering.

De gemeente Aalten heeft in 2013 de beleidsnota ‘Fiets, een natuurlijke concurrent’ vastgesteld. In deze beleidsnota is gekeken hoe maatregelen efficiënt maar vooral effectief kunnen worden ingezet om het fietsgebruik te behouden en te vergroten. Deze maatregelen zij onderverdeeld in vier categorieën; beleid, gedrag, ervaring & gewoontegedrag en omgeving. De maatregelen zijn:

1. Beleid
    a. De fiets een grotere rol geven in (beleid)plannen
    b. Fietsers met minimale hinder voorbij werkzaamheden geleiden
    c. Bij de ontwikkeling van grotere projecten (huisartspraktijk, supermarkt, fabriekshal, etc.) kijken naar de realisatie van het benodigd aantal fietsparkeerplaatsen aan de hand van de fietsparkeertool van het Fietsberaad
2. Gedrag
    a. De fiets promoten en hiermee een positieve attitude te realiseren onder gebruikers met campagne/marketing
    b. Voorbeeldfunctie versterken door ook als overheid de voorkeur voor de fiets uit te spreken
    c. Op de drukkere fietsroutes schuilgelegenheden realiseren
3. Ervaring en gewoontegedrag
    a. Door middel van promotie de voordelen van de fiets belichten en de nadelen van de auto aan het licht laten komen
    b. Goede informatie verstrekken en ervaring delen met een applicatie of sociale media
4. Omgeving
    a. Fietsstroken binnen en buiten de bebouwde kom uniform inrichten
    b. Herzien van de bestaande doorgaande fietsroutes
    c. De aanwezigheid van de fietser met bijvoorbeeld wegmeubilair (onbewust) onder de aandacht te brengen bij de automobilist met herkenbaarheidskenmerken
    d. De confrontatie tussen (doorgaand) fietsverkeer en landbouwverkeer zoveel mogelijk scheiden
    e. De fiets een hogere prioriteit geven ten opzichte van de auto
    f. Het verbeteren van de reistijdverhouding van de fiets ten opzichte van de auto

Conclusie
De autonome ontwikkeling is beoordeeld met kwaliteitsniveau ‘oranje’ met een verbetering ten opzichte van de huidige situatie. Dit omdat de gemeente de fiets een prominentere rol geeft. De gemeente zet zich in om de bestaande routes te verbeteren en mensen te motiveren om meer te fietsen.

Doorkijk 2040
Verdergaande verbetering van het wandel en fietsnetwerk is primair afhankelijk van concrete beleidsinzet na 2030.

Doorkijk naar deelgebieden
In het buitengebied lijken de fietsroutes van mindere kwaliteit voor utilitaire fietsers. Voor utilitaire fietsers lijken de kernen Aalten en Dinxperlo niet goed met elkaar verbonden te zijn.

15 Referenties

- 8RHK Ambassadeurs [2023]. GOED WONEN IN EEN VITALE REGIO. Regionale Woonagenda Achterhoek 2023-2030.
- 8RHK Ambassadeurs [2023]. Openbaar vervoer netwerk voor de Regio Achterhoek.
- Aequator groen + ruimte [2024]. Geschiktheid van de Gelderse landbouwbodems, nu en in de toekomst.
- Bestand geRegistreerde Ongevallen in Nederland [2022]. Kaartlaag Verkeersongevallen. Toegankelijk via: https://www.arcgis.com/apps/mapviewer/index.html?layers=70af32b9cde74bfeb432facce416b9d5
- CBS [2020]. Nabijheid van OV-haltes (excl. trein) in 2020. Toegankelijk via: https://www.cbs.nl/nl-nl/maatwerk/2021/24/nabijheid-van-ov-haltes--excl-trein---in-2020
- CBS [2022a]. Nabijheid voorzieningen; afstand locatie, regionale cijfers. Toegankelijk via : https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/80305ned/table?fromstatweb
- CBS [2022b]. Statusscore per wijk en buurt o.b.v. welvaart, opleidingsniveau en arbeid. Toegankelijk via: https://www.cbs.nl/nl-nl/achtergrond/2022/14/statusscore-per-wijk-en-buurt-o-b-v-welvaart-opleidingsniveau-en-arbeid
- CBS [2022c]. Aantal banen per 1000 inwoners. Toegankelijk via: Viewer - Nieuw (waarstaatjegemeente.nl)
- CBS [2023a]. Kerncijfers over jeugdzorg. Toegankelijk via: https://opendata.cbs.nl/#/CBS/nl/dataset/85099NED/table
- CBS [2023b]. Bodemgebruik; uitgebreide gebruiksvorm, per gemeente. Toegankelijk via: https://opendata.cbs.nl/#/CBS/nl/dataset/70262ned/table?dl=A1EC0
- CBS [2023c]. Totaal huishoudelijk afval. Toegankelijk via: https://www.waarstaatjegemeente.nl/viewer/
- CBS [2023d]. Woningen met zonnepanelen. Toegankelijk via: https://www.waarstaatjegemeente.nl/viewer/
- CBS [2023e]. Netto arbeidsparticipatie. Toegankelijk via:
- CBS [2024a]. 684 verkeersdoden in 2023. Toegankelijk via: https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2024/15/684-verkeersdoden-in-2023
- CBS [2024b]. Hoeveel mensen komen om in het verkeer? Toegankelijk via: https://www.cbs.nl/nl-nl/visualisaties/verkeer-en-vervoer/verkeer/hoeveel-mensen-komen-om-in-het-verkeer-
- CBS [2024c]. Sociaal-economische status totaal score. Toegankelijk via: https://www.waarstaatjegemeente.nl/viewer/?presel=gez_alg_1_wijk&keepworkspace=true
- CBS [2024d]. Monitor Energiearmoede 2021. Toegankelijk via: https://www.cbs.nl/nl-nl/maatwerk/2023/47/monitor-energiearmoede-2021
- CBS [2024e]. Hoe groot is onze broeikasgasuitstoot? Toegankelijk via: Hoe groot is onze broeikasgasuitstoot? | CBS
- CBS, Kadaster, PBL [2015]. Kaart bodemgebruik 2015. Toegankelijk via: https://themasites.pbl.nl/atlas-regio/kaarten/index.php?config=2a60372e-6812-4e14-b228-c90805a6eea9&activeTools=layercollection,search,info,bookmark,measure,draw&activateOnStart=layercollection&gm-x=236112.78286078144&gm-y=436700.4765029761&gm-z=4&gm-b=1595921285002,true,1;1596702321537,true,1;1595227708104,true,0.8
- Compendium voor de leefomgeving [2022]. Biodiversiteit. Toegankelijk via: https://www.clo.nl/indicatoren/nl1083-wat-is-biodiversiteit
- CROW [2016]. Welke afstand in men bereid te lopen? Toegankelijk via: https://www.crow.nl/duurzame-mobiliteit/home/systeemintegratie/voetganger/loopafstanden-in-cijfers
- CROW [2021]. PTAL-score. Toegankelijk via: Jive - PTAL - Aalten (databank.nl)

- CROW [2022a]. Duurzaamheidsscore bereikbaarheid; afstand hoofdverkeersweg. Toegankelijk via: https://crow.databank.nl/mosaic/duurzaamheidsscore/afstand-hoofdverkeersweg
- CROW-KpVV [2022]. Deelauto's per 100.000 inwoners. Toegankelijk via: https://www.waarstaatjegemeente.nl/mosaic/dashboard/mobiliteit
- Dashbord Waterkwaliteit [2021]. KRW-toetsresultaten. Toegankelijk via: https://experience.arcgis.com/experience/3dfcb205b1304409bc81f971640a4d08/page/KRW-toetsresultaten/?pk_vid=8878715aecc0cf3c171095226142bdd3
- Datalab GO [2023]. Dashboard kerncijfers; Kerncijfers Wijken en Buurten. Toegankelijk via: https://storymaps.arcgis.com/stories/73fbd8a9a6184a88b5e6acf8edcc515b
- DatalabGO [2023a]. Soortendiversiteit in de gemeente Aalten. Toegankelijk via: https://datalabgo.maps.arcgis.com/home/item.html?id=cb99aa93b3c4418284b6d27f23f72b0d
- De Zwarte Hond, Goudappel Coffeng, Tauw, Rebel [2017]. MIRT-onderzoek Bereikbaarheid Rotterdam Den Haag; Analyse en Oplossingsrichtingenfase, eindrapport, 21 juli 2017.
- Deltares [2015]. Atlas Regio, verzilting grondwater. Toegankelijk via: https://themasites.pbl.nl/atlas-regio/kaarten/index.php?config=2a60372e-6812-4e14-b228-c90805a6eea9&activeTools=layercollection,search,info,bookmark,measure,draw&activateOnStart=layercollection&gm-x=194569.89451142162&gm-y=458390.1369218785&gm-z=0&gm-b=1595921285002,true,1;1596702321537,true,1;1625730469364,true,0.49
- Deltares, WenR & TNO [2021] Klimaateffectatlas, Bodemdalingsvoorspellingskaarten. Toegankelijk via: https://www.klimaateffectatlas.nl/nl/bodemdalingsvoorspellings-kaarten
- Ecorys [2023a]. Regionaal Programma Werklocaties regio Achterhoek 2024-2028. Toegankelijk via: https://besluitvorming.doetinchem.nl/Vergaderingen/beeldvormende-raad/2024/11-januari/19:30/Regionaal-programma-werklocaties/Bijlage-1-Rapport-Regionaal-Programma-Werklocaties-2024-2028.pdf
- Gemeente Aalten [2013]. Beleidsnota Fiets, een natuurlijke concurrent.
- Gemeente Aalten [2015]. Kunstroutes Aalten.
- Gemeente Aalten [2020]. Klimaatatlas Aalten. Toegankelijk via: https://storymaps.arcgis.com/stories/9f619bfe213d41189028208934094844
- Gemeente Aalten [2021a]. Woonvisie 2021 – 2026.
- Gemeente Aalten [2021b]. Woningbouwstrategie Gemeente Aalten. Flexibel inspelen op de woningvraag.
- Gemeente Aalten [2022a]. Klimaatadaptatiestrategie en uitvoeringsagenda Aalten. Samen bewust met daadkracht aan de slag.
- Gemeente Aalten [2023a]. Basiskwaliteit biodiversiteit (kaart).
- Gemeente Aalten [2023b]. Biodiversiteitsplan.
- Gemeente Aalten [2023c]. Uitnodigingskader woningbouw.
- Gemeente Aalten [2023d]. Horecavisie Gemeente Aalten.
- Gemeente Aalten [2024a]. Visie Financiële bestaanszekerheid.
- Gemeente Aalten, gemeente Berkelland, gemeente Bronckhorst, gemeente Doetinchem, gemeente Lochem, gemeente Oost Gelre, gemeente Oude IJsselstreek en gemeente Winterswijk [2020]. Vrijetijdsagenda Achterhoek 2020-2030.
- Gemeente Aalten, gemeente Berkelland, gemeente Bronckhorst, gemeente Doetinchem, gemeente Montferland, gemeente Oost Gelre, gemeente Oude IJsselstreek en gemeente Winterswijk [2023]. Akkoord van Groenlo 3.0.
- Gemeente Aalten, gemeente Berkelland, gemeente Bronckhorst, gemeente Doetinchem, gemeente Oost Gelre, gemeente Oude IJsselstreek, gemeente Winterswijk, provincie Gelderland en het ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening [2023]. Regionale woondeal 2022-2030 Achterhoek.

- Gemeente Aalten, gemeente Berkelland, gemeente Oost Gelre en gemeente Winterswijk [2023]. Integraal veiligheidsplan 2023-2026. Toegankelijk via: https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR697217/1#hoofdstuk_1
- Gemeentelijke duurzaamheidsindex [2022a]. Afvalscheiding. Toegankelijk via: https://gdindex.nl/dashboard/dashboard/afvalscheiding
- Gemeentelijke duurzaamheidsindex [2022b]. Hernieuwbare energie. Toegankelijk via: https://gdindex.nl/dashboard/dashboard/hernieuwbare-energie
- GeoNovation [2024]. Fietsroutedata en wandelroutedata. Toegankelijk via: https://kaarten.routedatabank.nl/?@Raadplegen
- Gezondheidsraad [2018]. Gezondheidswinst door schonere lucht. Toegankelijk via: https://www.gezondheidsraad.nl/documenten/adviezen/2018/01/23/gezondheidswinst-door-schonere-lucht
- GGD [2020]. Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen. Toegankelijk via: https://statline.rivm.nl/#/RIVM/nl/dataset/50083NED/table?ts=1700215133080
- GGD Noord- en Oost-Gelderland [2023]. Tabellenboek VO 2022 Aalten. Toegankelijk via: https://www.kvnog.nl/images/redactie/bestanden/aalten/Tab%20VO%20Aalten.pdf
- H+N+S+, Witteveen en Bos [2023]. Het watersysteem in balans; verkenning toekomstperspectief Achterhoek & Liemers. Toegankelijk via: https://raad.oude-ijsselstreek.nl/Documenten/24-034-College-Verkenning-toekomstperspectief-Achterhoek-en-Liemers.pdf
- Hanemeijer, A., M. Kishna, M. Kooke, H. Brink, J. Koch, A.G. Prins, T. Rood [2021]. Integrale Circulaire Economie Rapportage, PBL-publicatienummer 4124
- Iplo [2024]. Grondwateroverlast. Toegankelijk via: https://iplo.nl/thema/water/beheer-watersysteem/wateroverlast/grondwateroverlast/
- Iplo [2024b]. Verzilting – oorzaken, gevolgen en maatregelen. Toegankelijk via: https://iplo.nl/thema/water/beheer-watersysteem/verzilting-oorzaken-gevolgen-maatregelen/#:~:text=Verzilting%20neemt%20toe%20door%20klimaatverandering,voor%20alle%20gebruikers%20en%20sectoren.
- Iplo [2024c]. Bodemambities voor draagkracht van de bodem. Toegankelijk via: https://iplo.nl/thema/bodem/bodembeleid/bodemambities/draagkracht-bodem/#:~:text=De%20draagkracht%20is%20afhankelijk%20van,ondergrond%20is%20de%20draagkracht%20groter.
- Kennisbank Sport en Bewegen [2020]. Belangrijke buurtkenmerken voor een beweegvriendelijke omgeving. Toegankelijk via: https://www.kennisbanksportenbewegen.nl/?file=10117&m=1600944125&action=file.download
- Kenniscentrum Sport & Bewegen [2022]. Maatschappelijke waarde van sport en bewegen. Hoe verhoudt Aalten zicht tot de rest van het land?
- Kennisportaal Klimaatadaptatie [2020]. Bodemdaling (veen en klei). Toegankelijk via: https://klimaatadaptatienederland.nl/stresstest/bijsluiter/droogte/basisinformatie/bodemdaling-veen-klei/
- Kennisportaal Klimaatadaptatie [2023]. Maatlat groene klimaatadaptieve gebouwde omgeving. Toegankelijk via: https://klimaatadaptatienederland.nl/hulpmiddelen/overzicht/maatlat-groene-klimaatadaptieve-gebouwde-omgeving/
- Klimaateffectatlas [2021]. Verharding. Toegankelijk via: Kaartviewer - Klimaateffectatlas
- KNMI [2011]. Kaartverhaal droogte. Toegankelijk via: http://www.klimaateffectatlas.nl/nl/kaartverhaal-droogte
- KRD [2024]. Actieve veehouderijen Gelderland. Toegankelijk via: https://viewer.igoview.nl/kaartviewer/?@KRD
- KWR water [2017]. Droogtestress. Toegankelijk via: https://www.klimaateffectatlas.nl/nl/droogtestress

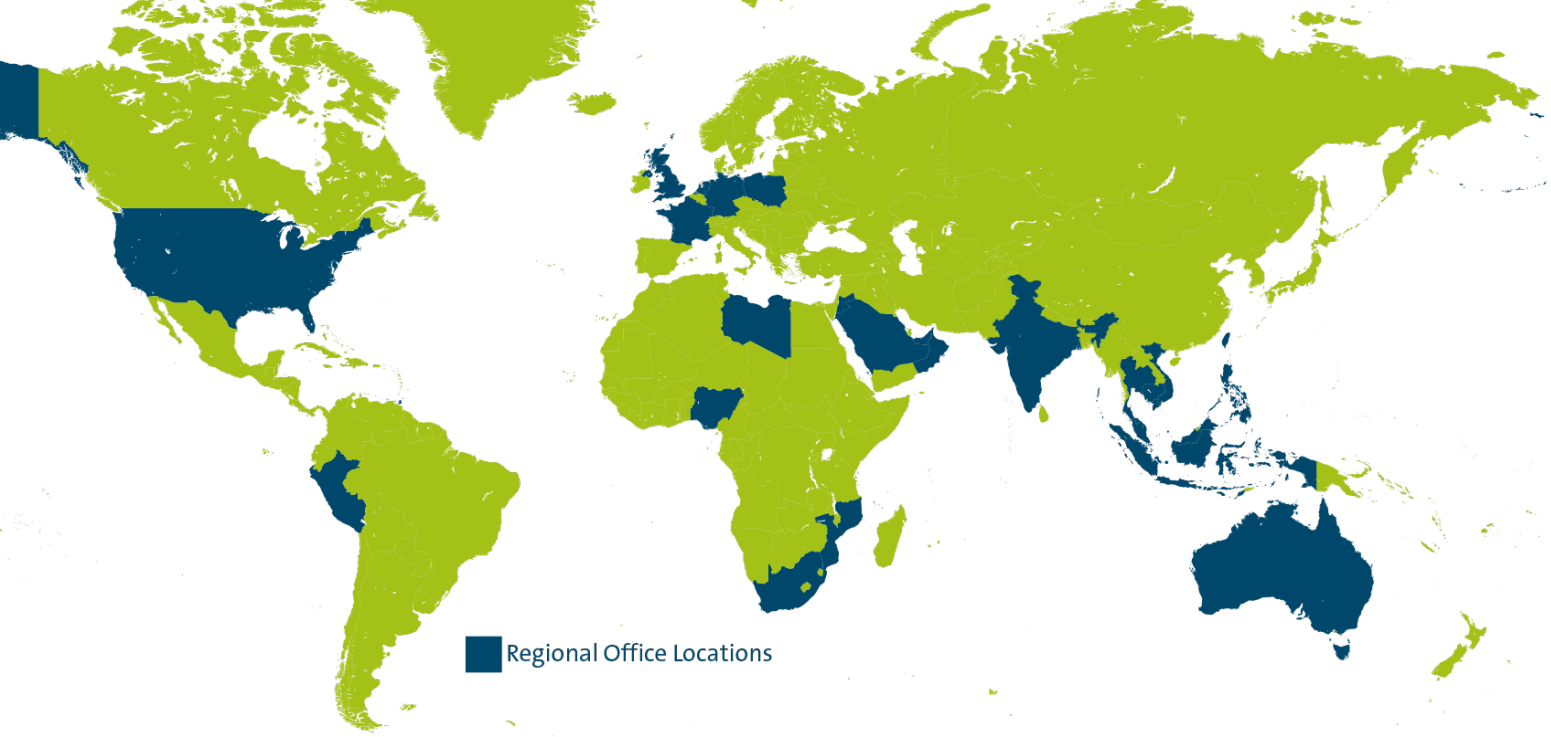
- Ministerie van Binnenlandse Zaken [2019]. PlanMER Nationale Omgevingsvisie.
- Ministerie van Infrastructuur en Milieu [2017]. Landelijk afvalbeheerplan 2017-2019; *Slimmer omgaan met grondstoffen.* Toegankelijk via: file:///C:/Users/922902/Downloads/lap3_deel-e_sectorplannen_inspraakversie_final.pdf
- Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat [2024]. Register externe veiligheid. Toegankelijk via: https://www.atlasleefomgeving.nl/kaarten
- Mobycon [2024]. Risicoanalyse Aalten.
- Moventem [2024]. Rapportage Sport en Bewegen.
- NAL [2024]. Monitoring per gemeente; NAL aantallen datasheet 2024-05. Toegankelijk via: https://www.agendalaadinfrastructuur.nl/monitoring+2021/monitoring+per+gemeente/default.aspx
- Nationaal Water Model [2016]. Klimaateffectatlas, Kwel en infiltratie, Huidig. Toegankelijk via: https://www.klimaateffectatlas.nl?config=84dc5fa9-ebc0-426d-88de-389530f51db2&divisionId=YWFMLMWERURF&gm-x=227568.84121507552&gm-y=441128.87984974775&gm-z=5&gm-b=1600876569061,true,1;1620049830234,false,0;1603879530189,false,1;1603879530190,true,1
- Nationaal Water Model [2019]. Klimaateffectatlas, GHG en GLG. Toegankelijk via: https://www.klimaateffectatlas.nl?config=84dc5fa9-ebc0-426d-88de-389530f51db2&divisionId=YWFMLMWERURF&gm-x=234463.56121507566&gm-y=438377.9251654184&gm-z=7&gm-b=1600876569061,true,1;1620049893979,false,0;1603879530185,false,1;1619597629515,false,1;1603879626415,false,1;1651151219783,true,1;1603879530186,true,0.6;1603879626416,true,0.6
- Natura 2000 [2024a]. Willinks Weust. Toegankelijk via: https://www.natura2000.nl/gebieden/gelderland/willinks-weust
- Natura 2000 [2024b]. Bekendelle. Toegankelijk via: https://www.natura2000.nl/gebieden/gelderland/bekendelle
- Natura 2000 [2024c]. Wooldse Veen. Toegankelijk via: https://www.natura2000.nl/gebieden/gelderland/wooldse-veen
- Netbeheer Nederland [2024]. Capaciteitskaart elektriciteitsnetwerk. Toegankelijk via: https://capaciteitskaart.netbeheernederland.nl/
- NOS [2022]. Nieuw rapport: klimaatambities groot, maar met dit beleid onhaalbaar. Toegankelijk via: https://nos.nl/collectie/13871/artikel/2450657-nieuw-rapport-klimaatambities-groot-maar-met-dit-beleid-onhaalbaar
- Oost Achterhoek [2021] Erfgoednota Oost Achterhoek 2021-2024.
- Overheid.nl [2022]. Klimaatwet. Toegankelijk via: https://wetten.overheid.nl/BWBR0042394/2020-01-01
- Overheid.nl [2024]. Beleidsregels geluid onder de Omgevingswet. Toegankelijk via: https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR713149/1
- Planbureau voor de Leefomgeving [2020]. Balans van de Leefomgeving. Toegankelijk via: https://www.pbl.nl/sites/default/files/downloads/pbl-2020-balans-van-de-leefomgeving-2020-4165.pdf
- Planbureau voor de Leefomgeving [2022]. Beëindigen van veehouderijen; lessen uit 25 jaar beëindigingsregelingen. Toegankelijk via: https://www.pbl.nl/publicaties/be%C3%ABindigen-van-veehouderijen
- Provincie Gelderland [2016a]. Beheerplan Natura 2000 61 – Korenburgerveen. Toegankelijk via: https://media.gelderland.nl/Beheerplan_N2000_Korenburgerveen_56b3270e66.pdf
- Provincie Gelderland [2016b]. Beheerplan Natura 2000 63 – Bekendelle. Toegankelijk via: https://media.gelderland.nl/Beheerplan_Natura_2000_Bekendelle_2016_2022_c549dff804.pdf
- Provincie Gelderland [2016c]. Beheerplan Natura 2000 64 – Wooldse Veen. Toegankelijk via: https://media.gelderland.nl/Natura_2000_Beheerplan_Wooldse_Veen_3686c86bcc.pdf

- Provincie Gelderland [2017a]. Gebiedsanalyse Korenburgerveen. Toegankelijk via: https://www.natura2000.nl/sites/default/files/PAS/Gebiedsanalyses_vigerend/061_Korenburgerveen_gebiedsanalyse_15-12-2017_GL.pdf
- Provincie Gelderland [2017b]. Gebiedsanalyse Willinks Weust. Toegankelijk via: https://www.natura2000.nl/sites/default/files/PAS/Gebiedsanalyses_vigerend/062_Willinks%20Weust_gebiedsanalyse_15-12-17_GL.pdf
- Provincie Gelderland [2017c]. Gebiedsanalyse Bekendelle. Toegankelijk via: https://www.natura2000.nl/sites/default/files/PAS/Gebiedsanalyses_vigerend/063_Bekendelle_gebiedsanalyse_15-12-17_GL.pdf
- Provincie Gelderland [2017d]. Gebiedsanalyse Wooldse Veen. Toegankelijk via: https://www.bij12.nl/wp-content/uploads/2023/11/Gebiedsrapportage-2017-Natura-2000-gebied-nr.-64-Wooldse-Veen.pdf
- Provincie Gelderland [2018a]. Onze wegen worden stiller. Actieplan Geluid 2018-2022.
- Provincie Gelderland [2018b]. Omgevingsvisie Gaaf Gelderland. Toegankelijk via: https://media.gelderland.nl/Omgevingsvisie_Gaaf_Gelderland_07f3da27da.pdf
- Provincie Gelderland [2019]. Geurcontouren bedrijven. Toegankelijk via: https://www.atlasleefomgeving.nl/kaarten
- Provincie Gelderland [2020a]. Kaart van Gelders Natuurnetwerk. Toegankelijk via: Natuurgebieden_juli2020_dashboard (arcgis.com)
- Provincie Gelderland [2020b]. Visie voor een bereikbaar Gelderland.
- Provincie Gelderland [2021]. Toekomst voor de Gelderse boer. Toegankelijk via: https://www.gelderland.nl/themas/agrifood/toekomst-voor-de-gelderse-boer
- Provincie Gelderland [2022a]. Korenburgerveen: ontwerp-beheerplan Natura 2000-gebied. Toegankelijk via: Beheerplan Natura 2000-gebied Korenburgerveen (gelderland.nl)
- Provincie Gelderland [2022b]. Samen werken we aan een klimaatneutraal Gelderland. Gelders Klimaatplan 2021-2030. Toegankelijk via: 22 500 105 Klimaatplan (gelderland.nl)
- Provincie Gelderland [2023]. Drinkwaterreserveringsgebieden. Toegankelijk via: https://www.gelderland.nl/themas/duurzaamheid/water/voldoende-drinkwater
- Provincie Gelderland [2023b]. Willinks Weust: beheerplan Natura 2000-gebied. Toegankelijk via: https://media.gelderland.nl/Def_Beheerplan_Natura_2000_gebied_Willinks_Weust_dec2023_def_fb232a8893.pdf
- Provincie Gelderland [2023c]. Bekendelle: beheerplan Natura 2000-gebied. Toegankelijk via: https://media.gelderland.nl/Def_Beheerplan_Natura_2000_gebied_Bekendelle_dec2023_def_02efd85334.pdf
- Provincie Gelderland [2023d]. Wooldse Veen: beheerplan Natura 2000-gebied. Toegankelijk via: https://media.gelderland.nl/Def_Beheerplan_Natura_2000_gebied_Wooldse_Veen_dec2023_def_9aedcff837.pdf
- Provincie Gelderland [2024a]. Gelders actieplan geluid. Toegankelijk via: https://gelderland.viewer.ow.planoview.nl/ontwerpomgevingsdocumenten
- Provincie Gelderland [2024b]. Aan de slag met een gezonde leefomgeving. Toegankelijk via: https://www.gelderland.nl/nieuws/aan-de-slag-met-een-gezonde-leefomgeving
- Provincie Gelderland [2024c]. Beleidsregel geur voor milieubelastende activiteiten niet-veehouderijen Gelderland 2024. Toegankelijk via: https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR714780/1#artikel_2
- Provincie Gelderland [2024d]. Iedereen veilig naar huis. Uitvoeringsagenda Verkeersveiligheid 2024-2027.
- Provincie Gelderland [2024e]. Wat doet de provincie? Water in Gelderland. Toegankelijk via: https://media.gelderland.nl/Factsheet_Water_6503ba8eff.pdf?updated_at=2023-04-13T13:06:27.448Z#

- Provincie Gelderland [2024f]. Aaltense Goor: deel van het Gelders Natuurnetwerk (GNN). Toegankelijk via: https://www.gelderland.nl/themas/natuur/gelderse-natuurgebieden/het-aaltense-goor
- Provincie Gelderland [2024g]. Beleidsregel geur voor milieubelastende activiteiten niet-veehouderijen Gelderland 2024. Toegankelijk via: https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR714780/1
- Provincie Gelderland [2024g]. Werklocaties. Toegankelijk via: Waar in Gelderland plaatst u uw bedrijf?
- RDW [2024]. Elektrische personenauto's per 1.000 inwoners. Toegankelijk via: https://www.waarstaatjegemeente.nl/mosaic/dashboard/mobiliteit
- Regio Achterhoek [2021]. Nota bodembeheer Regio Achterhoek. Toegankelijk via: https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR661423/1#hoofdstuk_13
- Regionale klimaatmonitor [2024a]. CO2-uitstoot. Toegankelijk via: DASHBOARD - CO2-uitstoot - Aalten (databank.nl)
- Rijksdienst voor Ondernemend Nederland [2016a]. Natura 2000-beheerplan Willinks Weust (62). Toegankelijk via: https://www.ecologischeautoriteit.nl/projectdocumenten/013200_5124_062_Willinks-Weust_definitief-beheerplan.pdf
- Rijksoverheid [2009]. Nationaal actieplan voor energie uit hernieuwbare bronnen. Richtlijn 2009/28/EG. Toegankelijk via: https://zoek.officielebekendmakingen.nl/blg-70239.pdf
- Rijksoverheid [2020]. Schone Lucht Akkoord. Toegankelijk via: https://open.overheid.nl/documenten/ronl-ff5c8087-200a-4aa4-b76e-dac3b5c408fd/pdf
- Rijksoverheid [2022]. Duurzame energie. Toegankelijk via: https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/duurzame-energie
- RIVM [2018a]. Advieswaarden omgevingsgeluid van de WHO. Toegankelijk via: https://www.rivm.nl/ggd-richtlijn-mmk-omgevingsgeluid/gezondheidseffecten-geluid/advieswaarden-who
- RIVM [2018b]. VTV-2018. Toegankelijk via: https://www.rivm.nl/volksgezondheid-toekomst-verkenning-vtv/vtv-2018
- RIVM [2020a]. Geluidhinder in Nederland. Toegankelijk via: https://www.atlasleefomgeving.nl/kaarten
- RIVM [2020b]. Ernstige geluidhinder wegverkeer 2020 (<50km/u) en wegverkeer 2020 (>50km/u), buren 2020 en treinverkeer 2020. Toegankelijk via: https://www.atlasleefomgeving.nl/kaarten
- RIVM [2021a]. Geluid van wegverkeer (Lden). Toegankelijk via: https://www.atlasleefomgeving.nl/kaarten
- RIVM [2021b]. Geluid van wegverkeer 's nachts (Lnight). Toegankelijk via: https://www.atlasleefomgeving.nl/kaarten
- RIVM [2021c]. Geluid van treinverkeer (Lden). Toegankelijk via: https://www.atlasleefomgeving.nl/kaarten
- RIVM [2021d]. Geluid van treinverkeer 's nachts (Lnight). Toegankelijk via: https://www.atlasleefomgeving.nl/kaarten
- RIVM [2021e]. Participatie. Toegankelijk via: https://www.loketgezondleven.nl/integraal-werken/succesfactoren/participatie
- RIVM [2022a]. Beweegvriendelijke omgeving per gemeente. Toegankelijk via: https://www.sportenbewegenincijfers.nl/kaarten/beweegvriendelijkeomgeving
- RIVM [2022b]. Kaarten. Toegankelijk via: https://www.atlasleefomgeving.nl/kaarten?config=3ef897de-127f-471a-959b-93b7597de188&gm-x=150000&gm-y=460000&gm-z=3&gm-b=1544180834512,true,1;1632299703157,true,0.7&deactivateOnStart=layercollection

- RIVM [2023]. Opgaven voor volksgezondheid en zorg op weg naar 2050. Vooruitblik Volksgezondheid Toekomstverkenning 2024. Toegankelijk via: https://www.rivm.nl/bibliotheek/rapporten/2023-0408.pdf
- RIVM [2023b]. Snel actie nodig om drinkwatertekort in 2030 te voorkomen. Toegankelijk via: https://www.rivm.nl/nieuws/snel-actie-nodig-om-drinkwatertekort-in-2030-te-voorkomen
- RIVM [2024a]. Geluid van windturbines. Toegankelijk via: https://www.atlasleefomgeving.nl/kaarten
- RIVM [2024b]. Atlas Regio, grondwaterbeschermingskaart 2024. Toegankelijk via: https://www.atlasleefomgeving.nl/kaarten?config=3ef897de-127f-471a-959b-93b7597de188&layerFilter=Alle%20kaarten&use=piwiksectorcode&gm-x=237437.38203888093&gm-y=436530.2150144714&gm-z=8&gm-b=1544180834512,true,1;1553374543617,true,1;1714995302627,true,0.8
- Robert Kwak & Anton Stortelder [2023]. Basiskwaliteit Aalten; een beoordeling van de Basiskwaliteit Landschap en Biodiversiteit in de gemeente Aalten.
- Royal HaskoningDHV [2021]. Klimaatstresstest resultaten DPRA Wintlicht+, specialistenversie. Toegankelijk via: Klimaatstresstest resultaten DPRA Wintlicht+, specialistenversie (arcgis.com)
- Roelofs Advies [2022]. Onderzoek 50 naar 30 Gemeente Aalten
- Ruimtelijk afwegingskader klimaatadaptieve gebouwde omgeving [2024]. Toegankelijk via: https://storymaps.arcgis.com/stories/e14fe0614cc1440496b90ae03e7a2ce0
- RVO [2024]. Energielabel woningen. Toegankelijk via: https://www.waarstaatjegemeente.nl/viewer/
- SkyGeo [2020]. Bodemdalingskaart 2.0. Toegankelijk via: https://bodemdalingskaart.portal.skygeo.com/portal/bodemdalingskaart/u2/viewers/basic/
- Sociaal Cultureel Planbureau [2018]. Rapportage Sport 2018. Toegankelijk via: https://www.scp.nl/publicaties/monitors/2018/12/12/rapportage-sport-2018
- Stec Groep [2023a]. Prognose werklocaties Gelderland: prognose ruimtevraag bedrijventerreinen, kantoren en informele werklocaties provincie gelderland. Toegankelijk via: https://media.gelderland.nl/22_301_Stec_Groep_Prognose_werklocaties_provincie_Gelderland_DEF_25_10_versie_MG_digi_dec_2023_65_d0f8c63a98.pdf
- Stichting Achterhoek Toerisme [2022]. Kerncijfers toerisme Achterhoek. Toegankelijk via: Kerncijfers Toerisme Achterhoek
- STOWA [2018]. Droogte en hitte in de stad. Toegankelijk via: https://www.stowa.nl/deltafacts/zoetwatervoorziening/aanpassen-aan-klimaatverandering/droogte-en-hitte-de-stad
- SWECO [2020]. Bodemverontreinigingen. Toegankelijk via: https://geoweb.gelderland.nl/WebViewer/Index.html?configBase=http://geoweb.gelderland.nl/Geocortex/Essentials/REST/sites/Bodemverontreinigingen_v1/viewers/bodemverontreinigingen/virtualdirectory/Resources/Config/Default
- SWOV [2015]. De verkeersveiligheid in 2020 en 2030; prognoses voor de aantallen verkeersdoden en ernstig verkeersgewonden. Toegankelijk via: https://swov.nl/system/files/publication-downloads/r-2015-17.pdf
- SWOV [2021]. Aantal verkeersslachtoffers moet 2030 gehalveerd zijn. Toegankelijk via: https://swov.nl/nl/nieuws/aantal-verkeersslachtoffers-moet-2030-gehalveerd-zijn
- SWOV [2022]. Databron verkeersongelukken. Toegankelijk via: https://www.waarstaatjegemeente.nl/viewer/
- TNO [2024]. Energiearmoede voorkomen. Toegankelijk via: https://www.tno.nl/nl/duurzaam/systeemtransitie/sociale-innovatie/energiearmoede-voorkomen/
- Veiligheidsmonitor [2021]. Veiligheidsindices. Toegankelijk via: https://www.waarstaatjegemeente.nl/viewer/

- VVV Aalten, Bredevoort en Dinxperlo [2024]. Toegankelijk via: Home (vvvaalten-bredevoort-dinxperlo.nl)
- Waternet [2020]. Grondwateronderlast. Toegankelijk via: https://www.waternet.nl/ons-water/grondwater/grondwateronderlast/
- Waterschap Rijn en IJssel [2022]. Waterbeheerprogramma 2022-2027. Toegankelijk via: https://www.wrij.nl/waterbeheerprogramma
- Woningmarktcijfers.nl [2024]. Woningmarktrapport. Gemeente Aalten Premium – 4e kwartaal 2023.

Royal HaskoningDHV is een onafhankelijk internationaal advies- en ingenieursbureau. We combineren 140 jaar engineering- en ontwerpexpertise met consultancy, software en technology diensten. We leveren hiermee toegevoegde waarde voor klanten en hebben een positieve impact op mensen en onze leefomgeving. Dat is onze drijfveer: Enhancing Society Together. Daar hoort bij dat we onszelf en anderen voortdurend uitdagen om bij te dragen aan duurzame oplossingen voor lokale en wereldwijde vraagstukken in de gebouwde omgeving en de industrie.

In onze snel veranderende wereld wordt de agenda bepaalt door onder meer klimaatverandering, de digitale transformatie, een veranderende consumentenvraag en hybride werken. Met onze geïntegreerde duurzame oplossingen willen we bijdragen aan het bredere technologische en maatschappelijke plaatje.

Gesteund door de kennis en ervaring van meer dan 6.000 collega's werken we vanuit kantoren in meer dan 20 landen. We ondersteunen klanten om de transitie te maken naar een slimme en duurzame organisatie. We koppelen onze engineering- en ontwerpexpertise aan onze software- en technologische diensten om toegevoegde waarde te leveren voor onze klanten en de lifecycle van hun assets.

We zijn oprecht, handelen integer en transparant in al onze activiteiten, ook onze bedrijfsvoering Ons team is divers en inclusief. De veiligheid en het welzijn van mensen, in ons team en daarbuiten, staat onder alle omstandigheden voorop.

In projecten en initiatieven werken we actief samen met overheden en het bedrijfsleven, partners en stakeholders. We zien een belangrijke rol voor onszelf in innovatieve duurzame ontwikkeling en willen bijdragen aan een betere leefomgeving, nu en in de toekomst.

Ons hoofkantoor is gevestigd in Nederland en we hebben kantoren in Europa, Azie, Afrika, Australie en Amerika.

EuroCompliance certification ISO37001

EuroCompliance certification ISO37301

royalhaskoningdhv.com

Royal HaskoningDHV
Enhancing Society Together

A2 Notitie scenariobeoordeling

RAPPORT

Omgevingseffectrapport Aalten

Scenariobeoordeling

Klant:	Gemeente Aalten
Referentie:	BJ5784-MI-RP-251201-1658
Status:	Definitief/1
Datum:	01 december 2025

Haskoning
Enhancing Society Together

Projectgerelateerd

HASKONING NEDERLAND B.V.

Laan 1914 no.35
3818 EX Amersfoort
Netherlands
Mobility & Infrastructure
Trade register number: 56515154

Telefoon: +31 88 348 20 00
Fax: +31 33 463 36 52
E-mail: info@haskoning.com
Website: haskoning.com

Titel document:	Omgevingseffectrapport Aalten
Ondertitel:	Scenariobeoordeling
Referentie:	BJ5784-MI-RP-251201-1658
Status:	Definitief/1
Datum:	01 december 2025
Projectnaam:	OER Aalten
Projectnummer:	BJ5784

Behoudens andersluidende afspraken met de Opdrachtgever, mag niets uit dit document worden verveelvoudigd of openbaar gemaakt of worden gebruikt voor een ander doel dan waarvoor het document is vervaardigd. Haskoning Nederland B.V. aanvaardt geen enkele verantwoordelijkheid of aansprakelijkheid voor dit document, anders dan jegens de Opdrachtgever.

Let op: dit document bevat mogelijk persoonsgegevens van medewerkers van Haskoning Nederland B.V. Voordat publicatie plaatsvindt (of anderszins openbaarmaking), dient dit document te worden geanonimiseerd of dient toestemming te worden verkregen om dit document met persoonsgegevens te publiceren. Dit hoeft niet als wet- of regelgeving anonimiseren niet toestaat. Dit document kan zijn opgesteld met behulp van kunstmatige intelligentie (AI); alle door AI gegenereerde inhoud is beoordeeld en gevalideerd door onze experts.

Inhoudsopgave

1 Inleiding: het Omgevingseffectrapport bij de Omgevingsvisie 1

2 Belangrijkste uitkomsten van de ‘foto van de leefomgeving’ 2

3 De scenario’s 6

3.1 Nieuw thematisch beleid per scenario 6

3.2 Visualisatie per scenario 8

4 De effectbeoordeling: methodiek 12

5 Resultaten per scenario 14

5.1 Scenario 1 14

5.2 Scenario 2 18

5.3 Scenario 3 22

5.4 Scenario 4 26

5.5 Vergelijking van de scenario’s op beoordelingsaspect 31

5.6 Vergelijking van scenario’s per beleidsuitspraak 34

6 Aanbevelingen voor het voorkeursscenario 41

Bijlage 1: Beoordeling scenario 1 42

Bijlage 2: Beoordeling scenario 2 53

Bijlage 3: Beoordeling scenario 3 65

Bijlage 4: Beoordeling scenario 4 76

1 Inleiding: het Omgevingseffectrapport bij de Omgevingsvisie

De gemeente Aalten werkt aan haar Omgevingsvisie: een lange termijnvisie waar de maatschappelijke opgaven en de kernkwaliteiten van de gemeente in staan beschreven. De Omgevingsvisie is op een hoog abstractieniveau en wordt verder uitgewerkt in Omgevingsplannen of Omgevingsprogramma's.

Omdat het nieuwe beleid uit de Omgevingsvisie kaderstellend is voor (grote) ruimtelijke ontwikkelingen wordt de procedure voor de milieueffectrapportage (mer) doorlopen. Daarmee worden de gevolgen van het nieuwe beleid uit de Omgevingsvisie in beeld gebracht en samengevat in een milieueffectrapport (MER). Omdat het hier gaat om een Omgevingsvisie wordt het MER een omgevingseffectrapport (OER) genoemd.

Allereerst is de referentiesituatie in beeld gebracht, hierin staat beschreven hoe Aalten er nu voor staat (huidige situatie) en wat er in de toekomst gebeurt als het bestaande beleid uitgevoerd wordt (autonome ontwikkeling). De referentiesituatie is uitgewerkt in de 'foto van de leefomgeving'.

De volgende stap in het OER is het in beeld brengen van de effecten van het nieuwe beleid, dit heet de effectbeoordeling. De gemeente Aalten heeft ervoor gekozen eerst vier scenario's voor nieuw beleid op te stellen om 'de hoeken van het speelveld' te ontdekken. Deze scenario's zijn op effecten beoordeeld, de resultaten hiervan zijn opgenomen in dit rapport. De beoordeling van effecten van deze scenario's geeft inzicht in de consequenties van (beleids)keuzes en helpt om het beleid in de Omgevingsvisie verder aan te scherpen tot een voorkeursalternatief.

Leeswijzer
Dit rapport bevat de bevindingen van de effectbeoordeling van de scenario's. In hoofdstuk 2 staat hoe de leefomgeving er voor staat in Aalten, zoals is beschreven in de 'foto van de leefomgeving'. Hoofdstuk 3 beschrijft scenario's voor nieuw beleid welke beoordeeld zijn op omgevingseffecten. In hoofdstuk 4 is beschreven hoe de beoordeling tot stand is gekomen, de methodiek. In hoofdstuk 5 zijn de resultaten van de effectbeoordeling beschreven, zowel integraal per scenario als in vergelijking van beleidsuitspraken tussen de scenario's. Tenslotte zijn in hoofdstuk 6 aanbevelingen gegeven voor de invulling van het voorkeurscenario voor nieuw beleid.

2 Belangrijkste uitkomsten van de ‘foto van de leefomgeving’

De ‘foto van de leefomgeving’ is de referentiesituatie die gebruikt wordt in het OER. De ‘foto’ is voorafgaand aan de scenariobeoordeling opgesteld. Het beschrijft hoe de Aaltense leefomgeving er nu voor staat op een groot aantal beoordelingsaspecten: de huidige situatie. Ook is in beeld gebracht hoe de leefomgeving zich naar verwachting ontwikkelt in de toekomst (2030-2040): de autonome ontwikkeling.

Op deze manier wordt duidelijk welke aspecten van de Aaltense leefomgeving er goed of juist slecht voor staan. Met deze informatie kan nieuw beleid in de Omgevingsvisie aansluiten bij de staat van de Aaltense leefomgeving: het verhelpen van knelpunten en/of het koesteren van goede kenmerken.

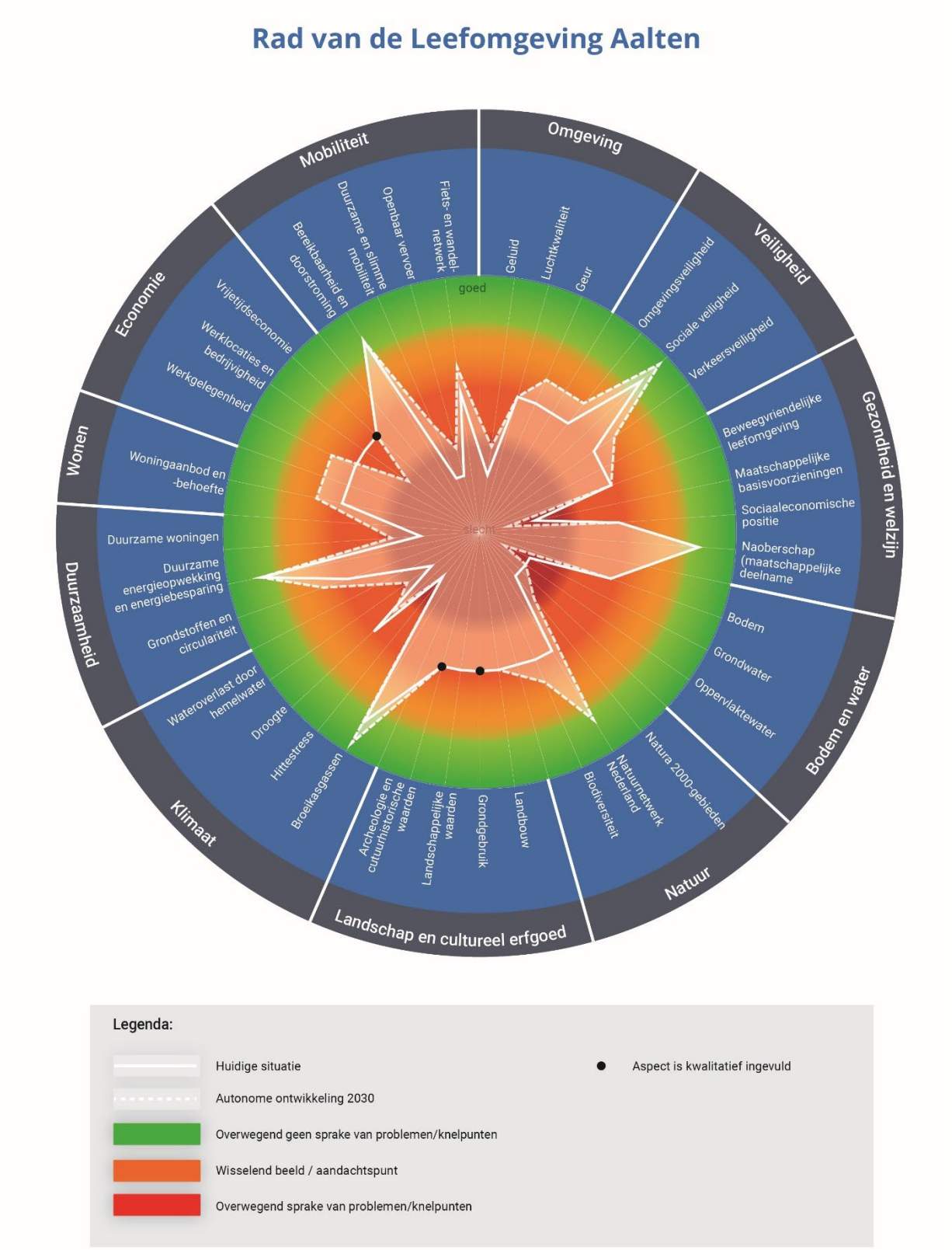
Het beoordelingskader
De kwaliteiten van de leefomgeving (en de effecten van de Omgevingsvisie) worden in beeld gebracht aan de hand van het beoordelingskader (zie Tabel 1). Het beoordelingskader volgt de brede en integrale benadering uit de Omgevingswet.

Tabel 1: Beoordelingskader

Thema	Beoordelingsaspect
Omgeving	Geluid, luchtkwaliteit, geur
Veiligheid	Omgevingsveiligheid, sociale veiligheid, verkeersveiligheid
Gezondheid en welzijn	Beweegvriendelijke leefomgeving, maatschappelijke basisvoorzieningen, sociaaleconomische positie, naoberschap (maatschappelijke deelname)
Bodem en water	Bodem, grondwater, oppervlaktewater
Natuur	Natura 2000-gebieden, Natuurnetwerk Nederland, Biodiversiteit
Landschap en cultureel erfgoed	Landbouw, grondgebruik, landschappelijke waarden, archeologie en cultuurhistorische waarden
Klimaat	Broeikasgassen, hittestress, droogte, wateroverlast door hemelwater
Duurzaamheid	Grondstoffen en circulariteit, duurzame energieopwekking en energiebesparing
Wonen	Woningaanbod en -behoefte
Economie	Werkgelegenheid, werklocaties en bedrijventerreinen, vrijetijdseconomie en toerisme
Mobiliteit	Bereikbaarheid en doorstroming, duurzame en slimme mobiliteit, openbaar vervoer, fiets- en wandelnetwerk

Beoordeling per aspect
Per beoordelingsaspect is een beschrijving gegeven van de huidige situatie en de autonome ontwikkeling en is een kwaliteitsniveau toegekend: groen, oranje of rood. In het algemeen geldt: bij kwaliteitsniveau groen is sprake van een overwegend goede kwaliteit, bij rood is sprake van overwegend slechte kwaliteit. Het toegekende kwaliteitsniveau is een gemeentebreed beeld, daar waar er specifieke relevante afwijkingen zijn van het gemeente brede beeld wordt dat in de onderbouwende beschrijving benoemd.

Belangrijkste bevindingen uit de ‘foto van de leefomgeving’
De resultaten van de foto van de leefomgeving – de kwaliteitsniveaus per aspect – zijn samengevat weergegeven in het ‘rad van de leefomgeving Aalten’ (zie onderstaande Figuur 1). In dit rad zijn per beoordelingsaspect de kwaliteitsniveaus aangegeven door de positie van de lijn in het groen, oranje of rood.

Figuur 1: Rad van de leefomgeving van de huidige situatie en autonome ontwikkeling

Zoals zichtbaar in het rad zijn er een aantal aspecten in Aalten die er goed voor staan zijn: sociale veiligheid, noaberschap (maatschappelijke deelname), Natuurnetwerk Nederland, broeikasgassen, duurzame energieopwekking en energiebesparing, bereikbaarheid en doorstroming.

Daarnaast zijn er aspecten die er matig voor staan maar niet op het kritische pad liggen, bijvoorbeeld door een verbetering in de autonome situatie: luchtkwaliteit, geur, omgevingsveiligheid, verkeersveiligheid, beweegvriendelijke leefomgeving, sociaal economische positie, bodem, biodiversiteit, landbouw, landschappelijke waarden, grondstoffen en circulariteit, woningaanbod en -behoefte, werkgelegenheid, fiets- en wandelnetwerk.

Tenslotte zijn er een aantal aspecten die geen kwaliteitsniveau hebben gekregen en enkel kwalitatief beschreven zijn, omdat er onvoldoende passende informatie beschikbaar is op een kwaliteitsniveau toe te kennen: grondgebruik, archeologie en cultuurhistorische waarden, vrijetijdseconomie en toerisme.

Knelpunten en aandachtspunten

Tot slot blijkt uit de ‘foto’ dat een aantal aspecten knel- en aandachtspunten vormen in Aalten. Knelpunten zijn de aspecten die in de huidige situatie beoordeeld zijn met kwaliteitsniveau ‘rood’ en autonoom in het ‘rood’ blijven. In Tabel 2 zijn de aspecten die een knelpunt vormen benoemd en toegelicht.

Tabel 2: Knelpunten in de referentiesituatie

Aspect	Toelichting knelpunt
Geluid	In de gemeente Aalten is er op meerdere plekken sprake van geluidhinder door wegverkeer en railverkeer. Er wordt hier niet voldaan aan de wettelijke maximale grenswaarden en de WHO-advieswaarden. De gemeente Aalten heeft geen beleid op het gebied van geluid om de situatie te verbeteren.
Maatschappelijke basisvoorzieningen	De gemiddelde afstand tot veel maatschappelijke basisvoorzieningen, met name winkels, culturele voorzieningen en gezondheid en welzijn, ligt in de gemeente Aalten hoger dan het provinciaal gemiddelde. Ook de percentuele leegstand ligt hoger dan het provinciaal gemiddelde. Door vergrijzing en veranderende behoeften in voorzieningen zal de afstand tot voorzieningen in de toekomst toenemen. De gemeente Aalten heeft geen specifiek beleid voor voorzieningen om de situatie te verbeteren.
Grondwater	De gemiddelde grondwaterstand in het bebouwde gebied ligt veelal diep onder met maaiveld. Klimaatverandering zal zorgen voor meer extreem droge en natte periodes en meer interne verzilting. De gemeente Aalten heeft geen specifiek beleid voor grondwater om de situatie te verbeteren.
Oppervlaktewater	De chemische toestand van het oppervlaktewater in de gemeente Aalten voldoet aan de KRW-doelstelling. De ecologische toestand is matig/ontoereikend en voldoet daarmee niet aan de KRW-doelstelling. Het is daarom niet aannemelijk dat voldaan wordt aan de KRW-doelen voor 2027. Er is op verschillende plekken in het buitengebied sprake van droogval van watergangen en stilstaand water. Door klimaatverandering zal er vaker sprake zal zijn van droogval. De provincie en het waterschap nemen maatregelen om de waterkwaliteit te bevorderen. De gemeente Aalten heeft geen beleid om oppervlaktewaterkwaliteit te verbeteren.
Natura 2000-gebieden	In de gemeente Aalten liggen géén Natura 2000-gebieden. Er zijn vier gebieden net buiten de gemeentegrens: het Willinks Weust, Bekendelle, Wooldse Veen en Korenburgerveen. Activiteiten in de gemeente kunnen invloed hebben op deze gebieden. Voor alle gebieden geldt dat geen enkele instandhoudingsdoelstelling zich bevindt in een gunstige staat van instandhouding en dat er sprake is van een overschrijding van de kritische depositiewaarde van stikstof. Er is beleid om de staat van instandhouding van de gebieden te verbeteren, maar het is onzeker of de stikstofsituatie voldoende verbetert. De gemeente is niet verantwoordelijk voor de Natura 2000-gebieden maar kan wel keuzes maken die een positieve of negatieve invloed hebben op deze gebieden.
Hittestress	In grote delen van de bebouwde kom (de plekken waar veel mensen verblijven; Aalten, Dinxperlo en Bredevoort) is sprake van een stedelijk hitte-eiland effect van 2ºC of meer. Dit heeft effecten op de gezondheid van mensen. Door klimaatverandering zal hittestress verder toenemen. De gemeente zet in op het vergroten van groen en blauw om zo de opwarming van de bebouwde kom tegen te gaan.
Wateroverlast door hemelwater	Door een extreme bui die eens per 100 jaar voor kan komen, blijft op veel plekken water op straat staan. In de bebouwde kom van Dinxperlo en Aalten zijn enkele wegen gedurende enkele uren onbegaanbaar.

Aspect	Toelichting knelpunt
	Het percentage verharding in de bebouwde kom is relatief hoog, waardoor water slecht weg kan stromen. De gemeente zet met haar beleid actief in op het ontkoppelen van het verharde oppervlak en het anders inrichten van de riolering.
Duurzame woningen	De gemeente Aalten heeft relatief weinig woningen met een groen energielabel (B of hoger). Met haar beleid zet de gemeente in op het verduurzamen van woningen.
Werklocaties en bedrijvigheid	Op dit moment is er sprake van een tekort aan bedrijventerreinen en kantoorlocaties. Het aanbod ligt onder het frictieniveau van 5%, waardoor de markt niet op een gezonde manier kan doorstromen. De verwachting is dat de vraag naar bedrijventerreinen toe zal nemen in de toekomst. De harde plancapaciteit blijft achter en er is geen zachte plancapaciteit om aan de vraag te doen. Voor kantoorlocaties is de verwachting dat in de hele Achterhoek de vraag af zal nemen waardoor de leegstand toeneemt tot ver boven het niveau van een gezonde markt.
Openbaar vervoer	In de gemeente Aalten is de gemiddelde afstand tot een treinstation kleiner dan landelijk gemiddeld, maar de afstand tot belangrijk overstapstation of een andere OV-halte is juist groter. Ook de ontsluitingskwaliteit is lager dan gemiddeld. Vanuit de regio en de provincie wordt er ingezet op het verbeteren van de toegankelijkheid van het openbaar vervoer.

Naast knelpunten zijn er aandachtspunten. Aandachtspunten zijn de aspecten die in de huidige situatie beoordeeld zijn met kwaliteitsniveau ‘rood’ en autonoom verbeteren naar ‘oranje’ of in de huidige situatie beoordeeld zijn met kwaliteitsniveau ‘oranje’ en autonoom verslechteren binnen ‘oranje’ of naar ‘rood’. In Tabel 3 zijn de aspecten die een aandachtspunt vormen benoemd en toegelicht.

Tabel 3: Aandachtspunten in de referentiesituatie

Aspect	Toelichting aandachtspunt
Droogte	Op de hoge zandgronden in de gemeente Aalten is er sprake van een gemiddeld laagste grondwaterstand die te diep onder het maaiveld ligt. Door klimaatverandering zal de grondwaterstand in de toekomst verder zakken waardoor droogtegevoelige natuur het zwaarder zal krijgen. De gemeente neemt verschillende maatregelen om de gevolgen van droogte te beperken.
Duurzame en slimme mobiliteit	In de gemeente Aalten zijn relatief weinig elektrische auto’s en er zijn geen deelauto’s beschikbaar. Autonoom zijn er veel technologische ontwikkelingen die de omslag naar elektrisch rijden stimuleren. De gemeente Aalten is bezig met een basisnetwerk van publieke laadpunten, maar de deelconcepten zullen achterblijven in Aalten. De provincie Gelderland zet zich in om hubs te ontwikkelen waar elektrisch rijden en deelconcepten mogelijk gemaakt wordt.

3 De scenario’s

Van vier verschillende toekomstscenario’s zijn de mogelijke effecten op de omgeving en leefsfeer met elkaar vergeleken. De scenario’s onderscheiden zich van elkaar op de invulling van verschillende thema’s, zoals wonen en landbouw. Elk van de scenario’s schetst een integraal en samenhangend verhaal, waarbij de invulling van de thema’s logisch met elkaar samenhangen. Hieronder wordt het karakter van elk scenario kort geduid.

Scenario 1: Kwaliteit boven groei
Na de bouw van 900 extra woningen in de periode tot en met 2035 (Woondeal 1.1) en de reeds besloten uitbreiding van industrieterrein op ’t Broek, streeft Aalten geen verdere uitbreiding na. Er wordt gekozen voor kwaliteit boven verdere groei, met de aanleg van nieuw groen. De 900 woningen worden naar rato verdeeld over de bestaande kernen, met in de kleine kernen hooguit ‘een straatje erbij’.

Scenario 2: Beheerst doorgroeien
Na het jaar 2035 blijft Aalten inzetten op lineaire uitbreiding, met 1350 extra woningen in 2040 (inclusief de 900 genoemde woningen) en eventueel extra bedrijventerreinen. De woningen worden deels gerealiseerd op bestaande boerenerven. Er komt geen nieuwe natuur bij maar er wordt wel ingezet op de verduurzaming van de landbouw en mobiliteit.

Scenario 3: Flinke groei, breed gespreid
Aalten zet bewust in op flinke groei, om daarmee ook voor de langere termijn een steviger fundament te krijgen voor zowel de economie als de voorzieningen, middels een streven naar 2000 extra woningen in bestaande kernen in de periode tot 2040 (inclusief de reeds genoemde 900 extra woningen). Ook wordt een extra spoorlijn aangelegd en de industrie- en kantoorruimte flink uitgebreid, met zoveel mogelijk spreiding over de diverse deelgebieden van Aalten.

Scenario 4: Maximale groei, slim gebundeld
Substantiële groei van Aalten staat nog nadrukkelijker voorop dan in voorgaande scenario’s. Er wordt gestreefd naar een uitbreiding van 2000 woningen, waarvan een deel in een nieuwe compacte kern in het buitengebied gerealiseerd wordt. Hiervoor worden twee locaties in overweging genomen (scenario 4a en 4b). Net als in scenario 3 wordt een extra spoorlijn aangelegd en de industrie- en kantoorruimte flink uitgebreid, met zoveel mogelijk spreiding over de diverse deelgebieden van Aalten.

3.1 Nieuw thematisch beleid per scenario

In Tabel 4 is het nieuwe beleid per scenario op hooflijnen beschreven. Er is onderscheid gemaakt op acht verschillende thema’s.

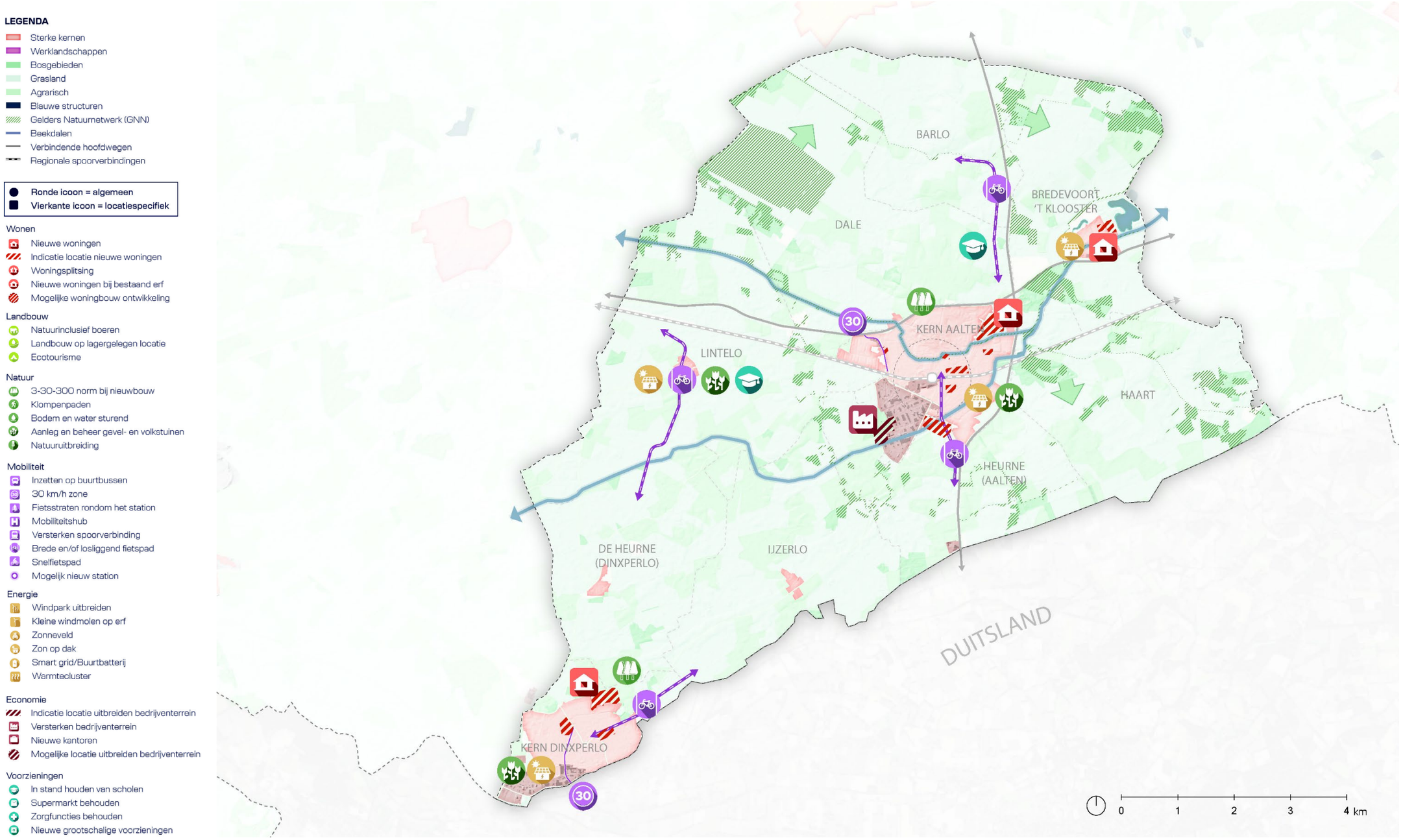
Tabel 4: Nieuw thematisch beleid per scenario

#	Uitspraak	Scenario 1	Scenario 2	Scenario 3	Scenario 4
1	Wonen	Alleen de 900 woningen die al gepland waren tot 2035 worden nog gebouwd, daarna geen nieuwe bebouwing meer. 536 woningen zijn al aangegeven op verschillende locaties in de gemeente. Overige 364 woningen worden toegevoegd als beperkte uitbreiding buitengebied. Alleen sloop-nieuwbouw met meer hoogte om ruimte te maken voor 3-30-300 in bestaande wijken. Beperkte woningbouw geeft ruimte aan herstel bodem, water en luchtkwaliteit en aanleg nieuwe natuur.	1350 woningen, dichtheid van 22 woningen/ha = 61ha nodig. Grondgebonden woningen in dit plan. Generatie-erven in het buitengebied, betekent op elk (bestaand) erf 1-2 woningen toevoegen, bovenop woningsplitsing. 200-500 woningen in buitengebied. Ontwikkeling in buitengebied beperkt herstel en aanleg van nieuwe natuur. 3-30-300 bij elk nieuwbouwproject en waar kan in bestaande wijken ruimte maken door bebouwing te spreiden naar andere gebieden	2000 woningen, dichtheid van 22-35won/ha = 57 ha nodig (bij 35 dichtheid). Appartementen van 3-4 lagen om kernen compact te maken en niet te veel naar dorpsranden uit te wijken. Genoeg ruimte daardoor voor 3-30-300 hebben.	2000 woningen, dichtheid van 22-35won/ha = 57 ha nodig (bij 35 dichtheid). Er worden meer appartementen gebouwd dan voor Aalten nu gebruikelijk is, 3-4 lagen hoog. 1000-1200 woningen belanden in een nieuwe kern in het buitengebied, 75 buitengebied en overige zoals scenario 1. Als locatie voor de nieuwe kern wordt overwogen: • Scenario 4A: Klooster; vanuit bodem-water standpunt. • Scenario 4B: Lintelo vanuit mobiliteit standpunt. Nieuwe kern gebaseerd op RPA: Aalten (Achterhoek) staat centraal als je uitzoomt naar landelijk niveau + Duitsland
2	Landbouw	Voor de transitie van de landbouw wordt het Rijksbeleid gevolgd. Dit houdt in dat dit gebeurt met een gematigd tempo.	Gemeente kiest ervoor om natuurinclusief boeren te stimuleren met subsidie en infopunten en streeft er naar 15% van de teelt bio-based te maken. Door op deze manier te gaan boeren wordt er op de plekken van deze bio-based agrariërs de bodem-water kwaliteit verhoogd. Tegelijkertijd beperkt woningen in het buitengebied kans om op andere plekken bodem-water te herstellen. Ook lichte inperking beschikbare landbouwgrond.	Gemeente kiest ervoor om natuurinclusief boeren te stimuleren met subsidie en infopunten en streeft er naar 15% van de teelt bio-based te maken. Door op deze manier te gaan boeren wordt er op de plekken van deze bio-based agrariërs de bodem-water kwaliteit verhoogd. Landbouwareaal wordt kleiner door compensatie natuur nieuwe woningen.	Door beperkte landbouwruimte door nieuwe kern buitengebied wordt er gepoogd boeren zoveel mogelijk hun gang te laten gaan. Wel wordt er gekeken naar wat de beste locatie is voor boeren. Denk hierbij aan gebieden die wat minder droog zijn.
3	Natuur	Nieuwe natuur wordt aangelegd. Alle ontwikkelingen worden bodem-water sturend aangelegd. Voorbeelden: oevers worden verbreed, het stroomgebied voor rivieren wordt verruimd. Aanmoedigen geveltuinen, volkstuinen, ecologisch beheer graslanden en parken. Waar ruimte is nieuw groen en herinrichting straatprofielen indien veilig. Gezondheid bewoners staat voorop.	Ontwikkeling in buitengebied met behoud van landbouw beperkt herstel bodem, water en luchtkwaliteit en aanleg nieuwe natuur. Gelimiteerde ontwikkeling op gebied van natuur. Bepaalde paden klompenpaden van maken, of routes.	Actief inzetten op aanleg van nieuwe natuur in het buitengebied als compensatie van nieuwe woningbouw. Denk meer aan boerennatuur, combi kleine bospercelen Gelders Natuurnetwerk. Dit verkleint de beschikbare ruimte voor landbouw. Naar verwachting komt er richting 2040 ook landbouwgrond vrij.	Nieuwe natuur die wordt aangelegd is meer boerennatuur, combi kleine bospercelen Gelders Natuurnetwerk. Dit verkleint een klein deel van de beschikbare ruimte voor landbouw. Naar verwachting komt er richting 2040 ook landbouwgrond vrij. Nieuwe kern bij 't Klooster zou natuur kunnen aantasten, aangezien het relatief dicht ligt bij N2000. Bovendien is het op dit moment stiltegebied.
4	Mobiliteit	Bewoners worden gestimuleerd om te voet te gaan of de fiets te pakken in plaats van de auto. Dit wordt gedaan door fietspaden veiliger te maken. Bijbehorende maatregelen zijn verbreden van fietspaden, en meer 30 wegen binnen bebouwde kom. Vigerend beleid laadpalen voortzetten.	Buurtbussen en beleid omtrent laadpalen opschalen door bij elke grote voorziening tenminste twee elektrische laadpalen te realiseren. Fietsten stimuleren met fietsstraten (waardoor straat 30km wordt) of fietspaden los van de weg (ten koste van landbouwgrond).	Spoor wordt verdubbeld, meer treinen naar Doetinchem (loopt door naar Arnhem) en Winterswijk.	Spoor wordt verdubbeld, meer treinen naar Doetinchem (loopt door naar Arnhem) en Winterswijk. Als nieuwe kern bij Lintelo zou komen wordt hier een station ontwikkeld. Snelfietspaden en bussen naar nieuwe kern. Nieuwe kern aansluiten aan provinciale wegenstructuur
5	Energie	Zon op dak, verder geen windmolens en zonnevelden, want dit beperkt ruimte voor groen. Kleine windmolens op erf voor boeren om bedrijf van energie te voorzien. Verduurzamen bestaand vastgoed stimuleren en monitoren, met blik op 2050 in beeld brengen waar sloop-nieuwbouw financieel betere keuze is dan verduurzamen in combinatie met vergroening.	Buurtbatterijen (EOS) waar kan. Zon op dak, kleine windmolens op boerenerf. Stimulering van isolatie van woningen.	Smartgrid, onderzoeken of warmtenet kan worden ontwikkeld nu dorpen worden verdicht. Elke wijk een Energieopslag systeem (EOS). *Lage windmolens Hagewind worden vervangen door 3-4 grote windmolens (250-300 meter) om ruimte te besparen (op dit moment is een tiphoogte van 140m toegestaan). Het uitbreiden van windmolenpark Hagewind is autonoom beleid en niet meegenomen in deze beoordeling.*	Warmtenet eventueel als er genoeg verdichting is of nieuwe wijk zeer compact wordt gebouw. Elke wijk een Energie opslag systeem (EOS). *2 grote windmolens worden naast de bestaande windmolens van Hagewind gebouw. Het uitbreiden van windmolenpark Hagewind is autonoom beleid en niet meegenomen in deze beoordeling.*
6	Economie	Bedrijventerrein 't Broek wordt niet verder uitgebreid dan de al geplande 10 hectare, anders sloop-nieuwbouw. Stapeling van functies en bedrijven (bouwhoogte max 12m). Inzetten op circulaire materialen bij bouw nieuwe bedrijven. Er wordt ingezet op duurzame bedrijven binnen de gemeente halen.	Uitbreiding 't Broek Aalten richt zich voornamelijk op bestaande industrie. Voldoen aan 5ha uitbreiding. 5ha is minimale benodigde groei voor bedrijventerreinen tot aan 2040. Eventueel is bedrijventerrein op de grens met Varsseveld ook beschikbaar als ruimte om op uit te breiden.	Schaalvergroting. Door spoor wordt Aalten aantrekkelijkere werkplek. Samenwerking en verbinding zoeken Duitsland. Hoofdzakelijk gericht op innovatie in landbouw mechanisatie en transport, ook scholen en opleidingen hierop sturen. 17 ha aan uitbreiding, rest ook kantoren en meer hoogte in bouwen want spoorverbinding trekt meer kantoorbanen.	Schaalvergroting. Door uitbreiding spoor wordt Aalten aantrekkelijkere werkplek. Ook wordt er verbinding gezocht met Duitsland. Hoofdzakelijk gericht op innovatie in landbouw mechanisatie en transport, ook scholen en opleidingen hierop sturen. 17 ha aan uitbreiding bedrijventerreinen, daarnaast ook uitbreiding kantoren, een deel hiervan wordt gerealiseerd bij de nieuwe kern.
7	Toerisme en recreatie	Toerisme wordt verwelkomd in de gemeente, echter mogen deze toeristen geen negatieve afdruk achterlaten op het landschap. Denk aan natuurhuisjes, educatie voor jong en oud op natuurinclusieve boerderijen, dier- en plant soorten ontdekken in de natuur en wandelnetwerken.	Huidig toerisme blijven ondersteunen, ook indien plekken willen groeien.	Toerisme wat erbij komt moet geen negatieve impact hebben op het landschap.	Huidig toerisme blijven ondersteunen, ook indien plekken willen groeien.
8	Voorzieningen	Qua voorzieningen is het streven zoveel mogelijk basisscholen behouden in de kernen en ook buurtsupers. Twijfelachtig of 900 woningen genoeg draagvlak creëert. Zelfde vraag voor buurthuizen, supermarkten, zorgfuncties. Door middel van e-health wordt geprobeerd de bewoners in het buitengebied gezond te houden, denk aan digitale huisarts consulten. Ouderen moeten het voornamelijk hebben van mantelzorg.	Straatje erbij vergroot draagvermogen kleinere kernen. Actief inzetten op behoud basisvoorzieningen en dorpscentra in de kernen, oftewel huidig subsidiebeleid doorzetten.	Draagvermogen voor functies in alle kernen stijgt door gespreide groei (over alle kernen) bewoners. Echter komen deze nieuwe bewoners voornamelijk in grote kernen. Voor voorzieningen zoals sporten en cultuur naar buitengebied sturen. Anders behoud functies buitengebied alsnog in gevaar. Functies in grotere dorpen zoals scholen en supermarkten hebben veel meer draagkracht.	Draagvermogen voor functies in kleinere kernen stijgt door relatieve groei bewoners. Basisvoorzieningen kunnen daardoor beter behouden worden. Denk aan zorgfuncties maar ook supermarkten. Door verdere versnippering komen andere voorzieningen in de grote kernen verder onder druk te staan.

3.2 Visualisatie per scenario

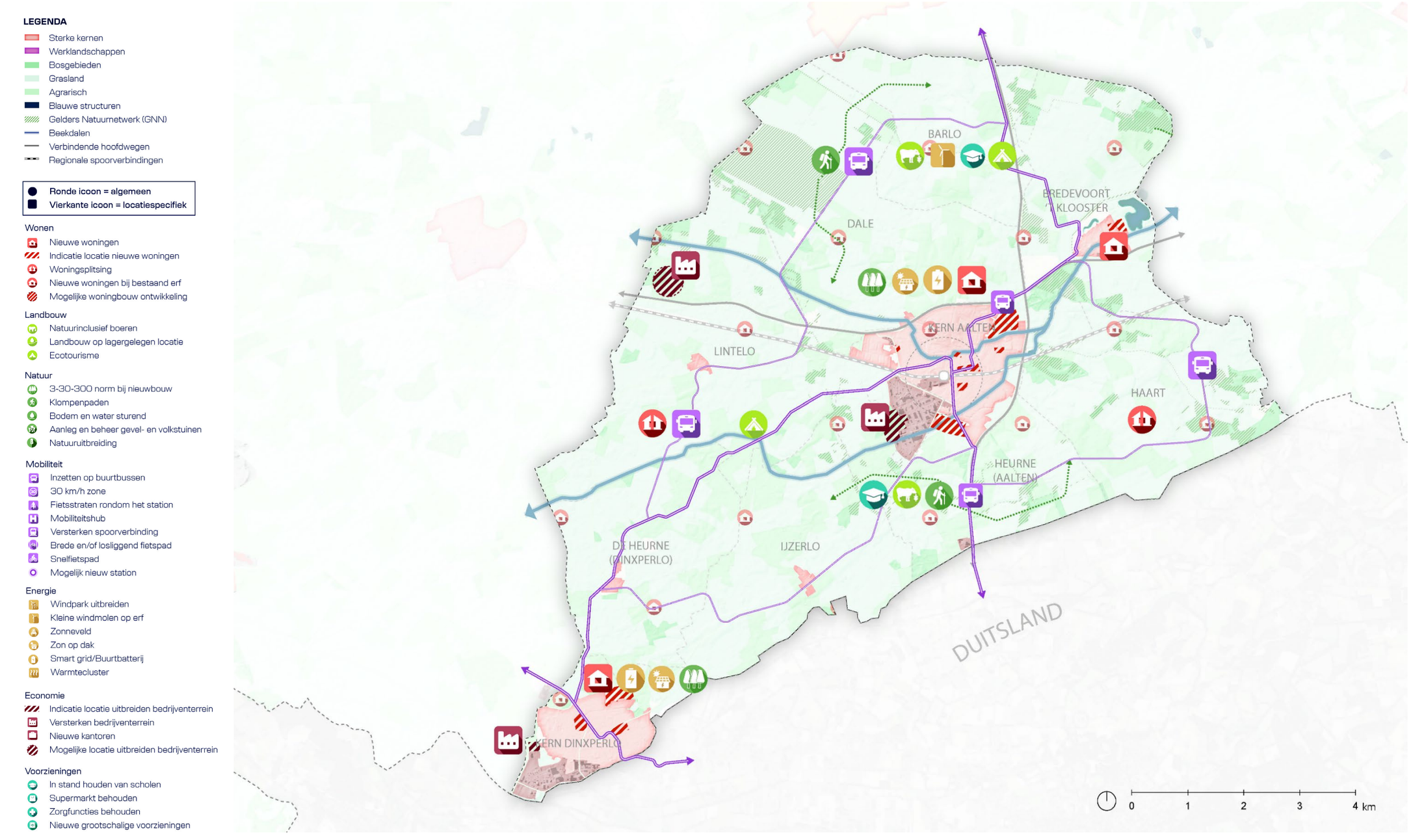
In onderstaande figuren zijn de scenario's gevisualiseerd.

Kaart scenario 1

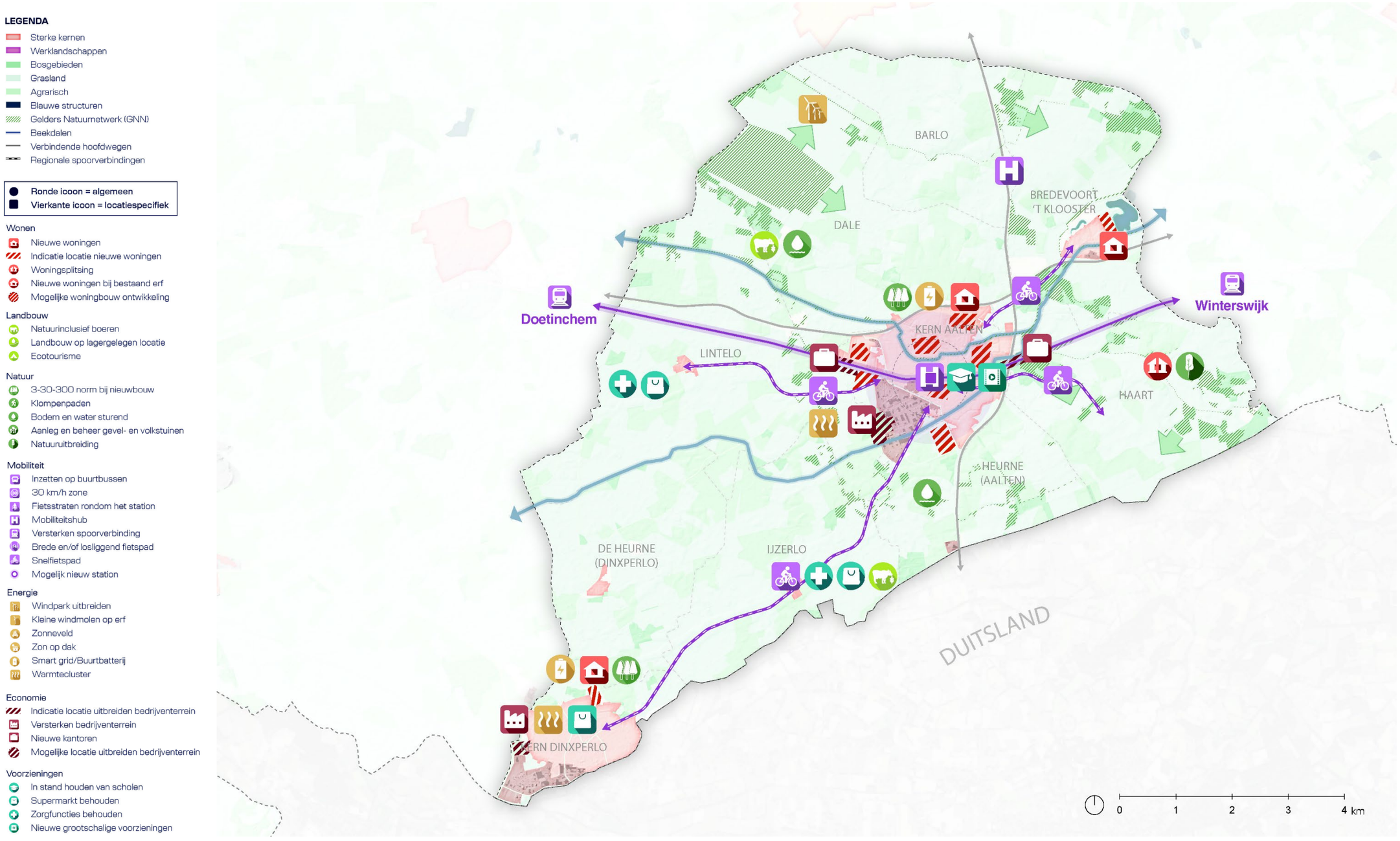
Figuur 2: Visualisatie scenario 1

Kaart scenario 2

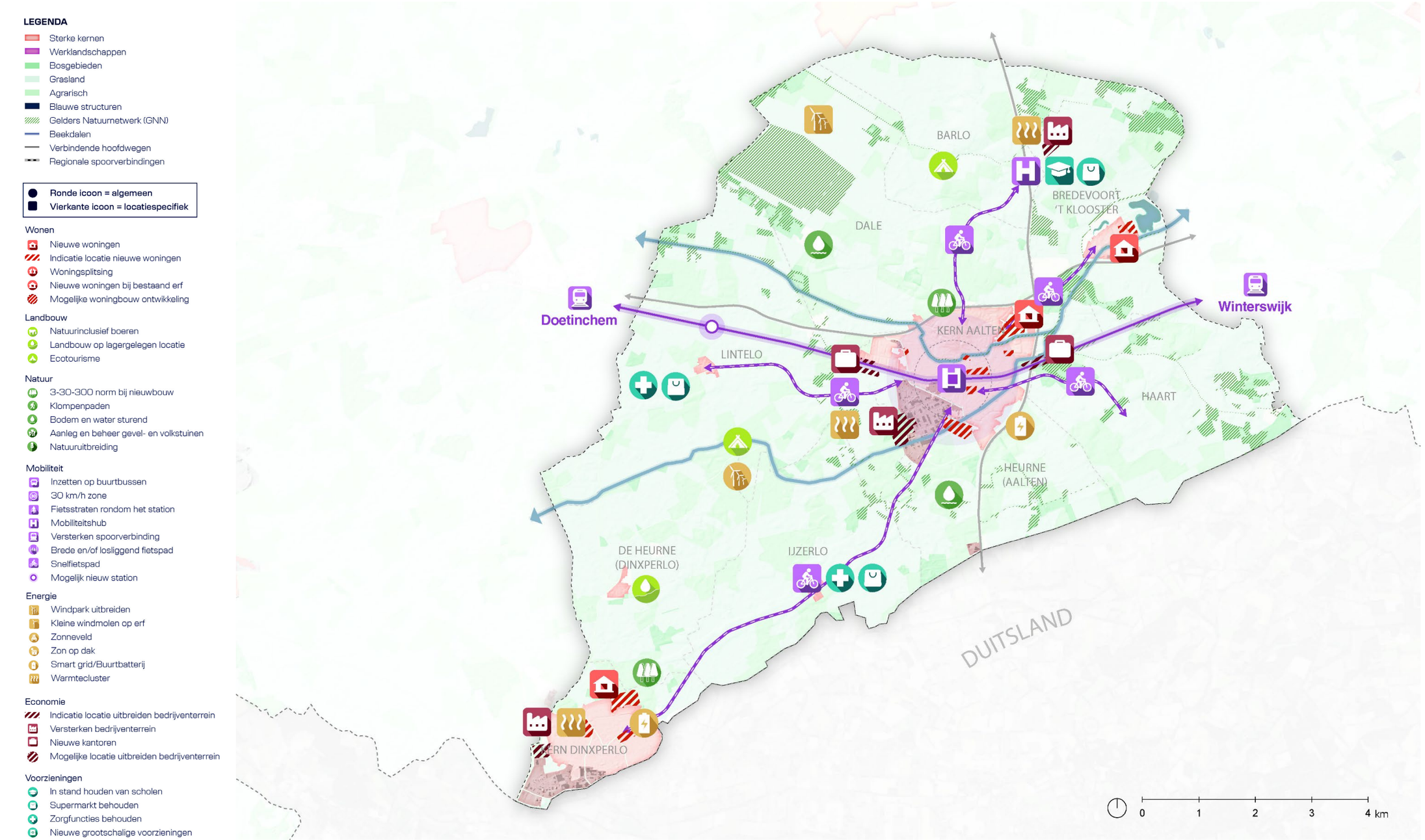
Figuur 3: Visualisatie scenario 2

Kaart scenario 3

Figuur 4: Visualisatie scenario 3

Kaart scenario 4

Figuur 5: Visualisatie scenario 4

4 De effectbeoordeling: methodiek

De gemeente Aalten heeft vier scenario's voor nieuw beleid opgesteld, zoals in voorgaand hoofdstuk beschreven. Deze scenario's zijn op effecten beoordeeld. De scenario's zijn elk onderverdeeld in acht beleidsuitspraken: *wonen, landbouw, natuur, mobiliteit, energie, economie, toerisme en recreatie* en *voorzieningen*. Bij de beoordeling van deze beleidsuitspraken is rekening gehouden met:

- of het beleid nieuw is ten opzichte van de autonome ontwikkeling (al bestaand beleid)
- of het voldoende concreet genoeg is om een relatie te leggen met de beoordelingsaspecten in het beoordelingskader
- of het met enige mate van zekerheid uitgevoerd (kan) worden (bijvoorbeeld door meer of minder afhankelijkheid van derden).

Omdat een Omgevingsvisie slechts hoofdlijnen voor nieuw beleid bevat zijn de effecten van het nieuwe beleid nog niet kwantitatief beschouwd, er zijn geen berekeningen gedaan. De beoordeling is enkel kwalitatief op basis van expert judgement. Een kwantitatieve beschouwing volgt bij verdere concretisering in vervolgplannen, -programma's en -besluiten.

Scoping van de beoordelingsaspecten
De scenario's bestaan, zoals hiervoor genoemd, elk uit acht beleidsuitspraken. Voorafgaand aan de effectbeoordeling is op basis van expert-judgement bepaald welke beleidsuitspraken raakvlakken hebben met specifieke beoordelingsaspecten uit het beoordelingskader. Dit heet scoping. Sommige beoordelingsaspecten zijn gerelateerd aan meerdere beleidsuitspraken.

De effectbeoordeling
Elke beleidsuitspraak is op de relevante beoordelingsaspecten (scoping) beoordeeld in termen van kansen op positieve effecten en risico's op negatieve effecten. Het kan ook zijn dat er wel een relatie is maar dat er nagenoeg geen effect te verwachten is.

De reden dat wordt gesproken van kansen en risico's, is omdat er nog een mate van onzekerheid is over daadwerkelijke uitwerking van nieuw beleid. Pas bij verdere concretisering van het beleid in vervolgplannen wordt duidelijk hoe groot die ontwikkeling van effecten daadwerkelijk is.

In sommige gevallen is er sprake van zowel kansen als risico's. In deze gevallen is per saldo op basis van expert-judgement een afweging gemaakt of er sprake is van overwegend kansen of risico's of dat het per saldo neutraal blijft. In dat geval wegen de kansen en risico's tegen elkaar op. Voor de beoordeling is een vijfpuntschaal gehanteerd, deze is weergeven in onderstaande tabel.

Tabel 5. Gehanteerde scoringsmethodiek bij effectbeoordeling

Score	Definitie
++	Kans op een positief effect
+	Kans op een positief effect – in geringe mate vanwege afhankelijkheid van derden, kleine geografische omvang, kleine effectomvang en/of betreft deel van beoordelingsaspect
0	Nagenoeg geen effect / zowel kansen als risico's, per saldo geen effect
-	Risico op een negatief effect – in geringe mate vanwege afhankelijkheid van derden, kleine geografische omvang, kleine effectomvang en/of betreft deel van beoordelingsaspect
- -	Risico op negatief effect

De effecten in een staafdiagram
Om per scenario de effecten weer te geven zijn de kansen op positieve effecten en de risico's op negatieve effecten gevisualiseerd met een staafdiagram. Dit is integraal gedaan voor een scenario (onderverdeeld *per beleidsuitspraak).* Daarnaast zijn de resultaten van de verschillende beleidsuitspraken binnen één onderwerp (bijv. landbouw) tussen de scenario's weergeven (paragraaf 5.6).

De effecten in het 'rad van de leefomgeving'
Om een totaalbeeld te schetsen zijn de kansen op positieve effecten en de risico's op negatieve effecten ook geprojecteerd in het rad van de leefomgeving. Deze kansen en risico's worden, per beoordelingsaspect, bij elkaar opgeteld, waaruit duidelijk wordt of er overwegend (per saldo) sprake is van een positieve of negatieve trend. Het rad geeft, *per beoordelingsaspect*, inzicht in de ontwikkeling ten opzichte van de referentiesituatie. Op deze manier is het zichtbaar op welke beoordelingsaspecten aanvullende maatregelen genomen moeten worden om de leefomgeving te verbeteren.

Effect op knel- en aandachtspunten
Uit de 'foto van de leefomgeving' blijkt dat een aantal aspecten in de referentiesituatie knel- of aandachtspunten zijn in Aalten. In hoofdstuk 2 zijn deze knel-en aandachtspunten nader toegelicht. Idealiter zorgt nieuw beleid voor het verbeteren en/of verhelpen van deze knel- en aandachtspunten. Voor elk scenario is per knel- en aandachtspunt kort beschreven wat het effect is: worden de knel- en aandachtspunten uit de referentiesituatie verholpen of verergerd. Daarnaast is gekeken of er mogelijk nieuwe knel- en/of aandachtspunten bijkomen; zijn er aspecten die er nu goed/matig voor staan en waar sprake is van veel risico's op verslechtering door nieuw beleid? Dit is kwalitatief beoordeeld op basis van de huidige staat van een aspect, zoals beschreven in de 'foto van de leefomgeving'.

5 Resultaten per scenario

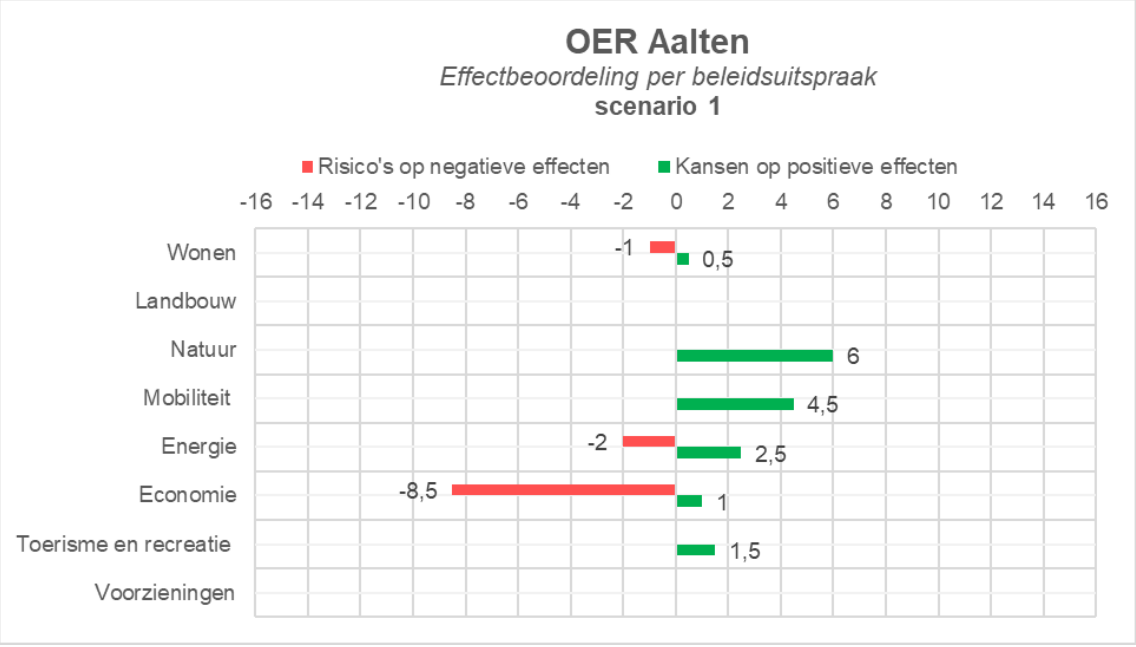
Dit hoofdstuk geeft een algemene beschouwing van de resultaten van de effectbeoordeling. In de bijlagen is per scenario, beleidsuitspraak en beoordelingsaspect een toelichting gegeven over de toegekende effectscores. In de volgende paragrafen is een samenvatting gegeven van de belangrijkste bevindingen.

5.1 Scenario 1

Algemene bevindingen
In scenario 1 zet Aalten bestaande plannen voort: een beperkte uitbreiding van woningen en bedrijvigheid en voor de transitie van de landbouw wordt het Rijksbeleid gevolgd. Door deze beperkte groei is er ruimte voor nieuw groen en betere fietsvoorzieningen. Door deze beperkte ontwikkelingen blijven zowel de kansen op positieve effecten als de risico's op negatieve effecten beperkt.

Integrale beoordeling van het scenario per beleidsuitspraak
In Figuur 6 is de effectbeoordeling voor scenario 1 weergegeven per beleidsuitspraak. De belangrijkste bevindingen zijn:

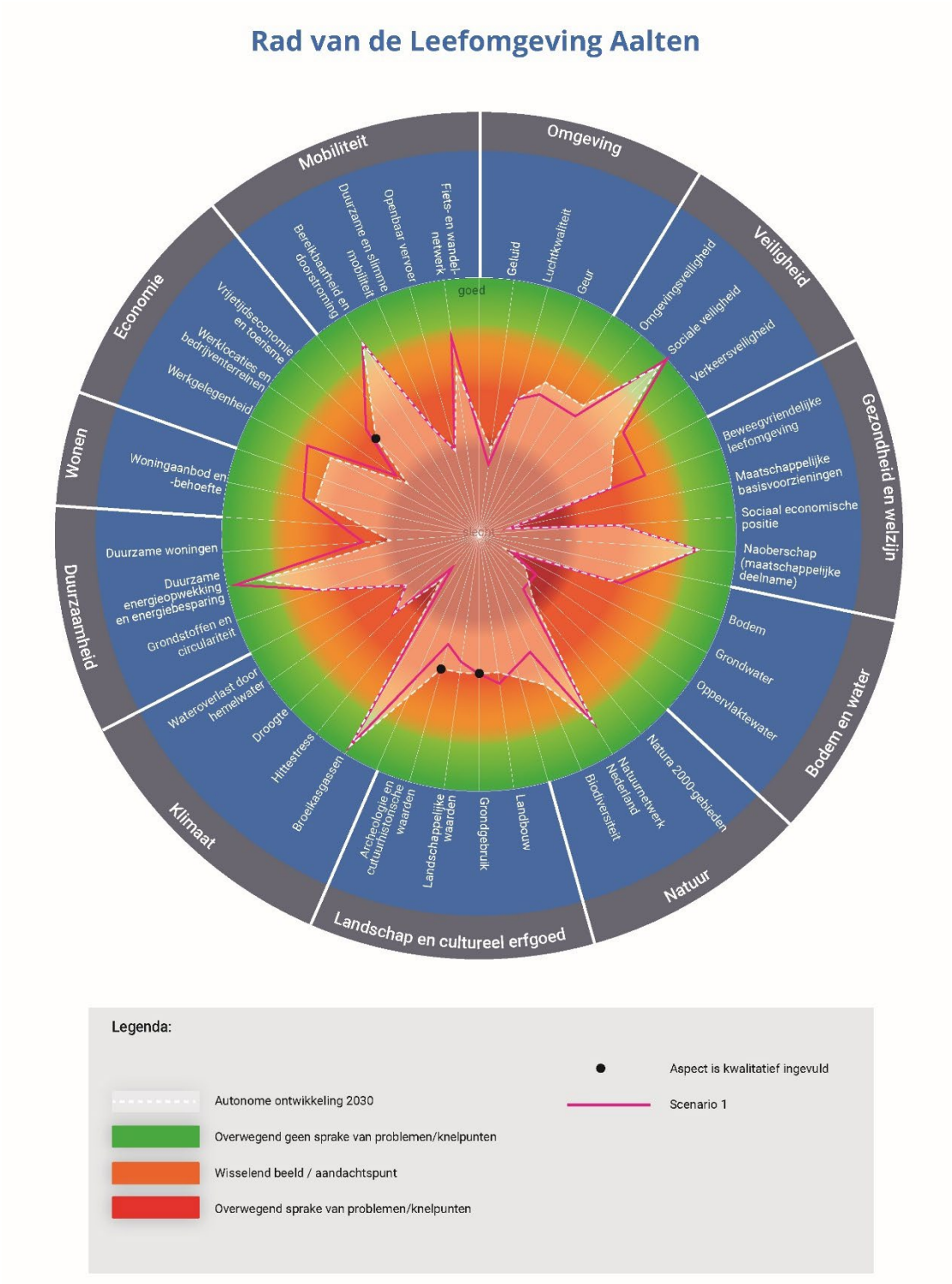
- De meeste kansen (en geen risico's) zijn er voor *natuur* en *mobiliteit*. Het scenario gaat uit van nieuwe natuur in het buitengebied en de gebouwde omgeving. Bodem en water zijn sturend bij alle ontwikkelingen. Dit biedt kansen voor de natuur, bodem en water en klimaat. Op het gebied van mobiliteit wordt ingezet op het veiliger maken van fietspaden en bewoners stimuleren om meer te fietsen en wandelen. Dit biedt kansen voor de omgeving, veiligheid, gezondheid en goede mobiliteit.
- Voor de beleidsuitspraak *energie* zijn er veel kansen maar ook risico's. De opwek van duurzame energie en het isoleren van vastgoed kan vooral risico's vormen voor soorten. Daarentegen biedt het kansen op het gebied van duurzaamheid en klimaat.
- De meeste risico's zijn er voor het *economische* aspect van het scenario. Omdat er meer bedrijvigheid mogelijk gemaakt wordt, komen er mogelijk meer (vracht)verkeersbewegingen en verharding bij. Dit kan leiden tot risico's voor de omgeving, natuur, klimaat, bodem & water, veiligheid.

Figuur 6: Beoordeling per beleidsuitspraak scenario 1

Knel- en aandachtspunten

In Figuur 7 is het rad van de leefomgeving weergegeven. Hierin is te zien hoe de omgevingsaspecten er in de huidige en autonome situatie voor staan en hoe het nieuwe beleid uit scenario 1 hier effect op heeft. Onder de figuur is per knel- en aandachtspunt kort beschreven wat dit effect is: worden de knel- en aandachtspunten uit de referentiesituatie verholpen, verergerd of komen er nieuwe knel- en/of aandachtspunten bij?

Figuur 7: Rad van de leefomgeving: ontwikkeling van de omgevingsaspecten met nieuw beleid uit scenario 1

Effect op bestaande knel- en aandachtspunten

Tabel 6: Ontwikkeling van de knelpunten met nieuw beleid uit scenario 1

Aspect	Toelichting knelpunt referentiesituatie	Toelichting ontwikkeling knelpunt
Geluid	In de gemeente Aalten is er op meerdere plekken sprake van geluidhinder door wegverkeer en railverkeer.	De geluidhinder door (vracht)verkeer zal met scenario 1 waarschijnlijk iets toenemen. Er is risico op verslechtering, het knelpunt blijft bestaan.
Maatschappelijke basisvoorzieningen	De gemiddelde afstand tot veel maatschappelijke basisvoorzieningen ligt hoog in de gemeente Aalten.	Scenario 1 voorziet niet in nieuwe voorzieningen en de beperkte toevoeging van woningen biedt geen extra draagvlak voor het behouden van bestaande voorzieningen. Het knelpunt blijft bestaan.
Grondwater	De gemiddelde grondwaterstand in het bebouwde gebied ligt veelal diep onder het maaiveld.	In scenario 1 kan de grondwaterkwaliteit verbeteren door ecologisch beheer. Verbreding van oevers en aanleg van nieuw bedrijventerrein kan plaatselijk zorgen voor betere/slechtere aanvulling van grondwater. Er is kans op verbetering, maar het knelpunt blijft bestaan.
Oppervlaktewater	De ecologische toestand is matig/ontoereikend en voldoet daarmee niet aan de KRW-doelstelling. Er is op verschillende plekken in het buitengebied sprake van droogval van watergangen en stilstaand water.	In scenario 1 kan de oppervlaktewaterkwaliteit verbeteren door de verbreding van oevers. Aanleg van nieuw bedrijventerrein kan plaatselijk zorgen voor verminderde aanvulling van sloten en beken en/of overstort van vervuild water. Er is kans op verbetering, maar het knelpunt blijft bestaan.
Natura 2000-gebieden	Er liggen vier Natura 2000-gebieden net buiten de gemeentegrens. Voor alle gebieden geldt dat geen enkele instandhoudingsdoelstelling zich bevindt in een gunstige staat van instandhouding en dat er sprake is van een overschrijding van de kritische depositiewaarde van stikstof (landelijke trend).	Het aantal (vracht)verkeersbewegingen, en daarmee de uitstoot van stikstof, zal met scenario 1 mogelijk iets toenemen. Er is risico op verslechtering, het knelpunt blijft bestaan.
Hittestress	In grote delen van de bebouwde kom (Aalten, Dinxperlo en Bredevoort) is sprake van een stedelijk hitte-eiland effect van 2ºC of meer.	Enerzijds kan hittestress toenemen door meer verharding bij bedrijventerreinen. Anderzijds kan hittestress verminderen door geveltuinen, volkstuinen en meer groen (3-30-300). Er is risico op verslechtering, het knelpunt blijft bestaan.
Wateroverlast door hemelwater	In de bebouwde kom van Dinxperlo en Aalten zijn enkele wegen gedurende enkele uren onbegaanbaar. Het percentage verharding in de bebouwde kom is relatief hoog, waardoor water slecht weg kan stromen.	Enerzijds kan hemelwateroverlast toenemen door meer verharding van nieuwe woningen en bedrijvigheid. Anderzijds kan hemelwateroverlast verminderen door geveltuinen, volkstuinen en meer groen (3-30-300). Het knelpunt blijft bestaan.
Duurzame woningen	De gemeente Aalten heeft relatief weinig woningen met een groen energielabel (B of hoger).	Scenario 1 zorgt voor meer nieuwe, duurzame woningen, maar ook bestaand vastgoed wordt verduurzaamd. Dit knelpunt wordt daarmee mogelijk verholpen, maar zal een aandachtspunt blijven door een mate van afhankelijkheid bij verduurzaming van particulier bezit.
Werklocaties en bedrijvigheid	Op dit moment is er sprake van een tekort aan bedrijventerreinen en kantoorlocaties. De markt kan niet op een gezonde manier doorstromen. De harde plancapaciteit blijft achter en er is geen zachte plancapaciteit om aan de vraag te doen.	Door scenario 1 komen er nieuwe bedrijfslocaties bij die gedeeltelijk kunnen voorzien in de uitbreidingsvraag. Het vormt geen oplossing voor de uitbreidingsvraag op de lange termijn (2040). De situatie wordt op de korte termijn verbetert, maar wordt niet verholpen op de lange termijn. Het knelpunt blijft bestaan.
Openbaar vervoer	In de gemeente Aalten is de gemiddelde afstand tot een treinstation kleiner dan landelijk gemiddeld, maar de afstand tot belangrijk overstapstation of een andere OV-halte is juist groter.	De afstand tot OV-haltes zullen niet af of toenemen door scenario 1. Het knelpunt blijft bestaan.

Tabel 7: Ontwikkeling van de aandachtspunten met nieuw beleid uit scenario 1

Aspect	Toelichting aandachtspunt referentiesituatie	Toelichting ontwikkeling aandachtspunt
Droogte	Op de hoge zandgronden in de gemeente Aalten is er sprake van een grondwaterstand die te diep onder het maaiveld ligt.	Verbreding van oevers en aanleg van nieuw bedrijventerrein kan plaatselijk zorgen voor betere/slechtere aanvulling van grondwater. Het aandachtspunt blijft bestaan.
Duurzame en slimme mobiliteit	In de gemeente Aalten zijn relatief weinig elektrische auto's en er zijn geen deelauto's beschikbaar.	Scenario 1 zet niet in op (stimuleren van) elektrisch rijden of deelauto's. Het aandachtspunt blijft bestaan.

Potentiële nieuwe knel- en aandachtspunten

Tabel 8: Potentiële nieuwe knel- of aandachtspunten met nieuw beleid uit scenario 1

Aspect	Toelichting aandachtspunt referentiesituatie	Toelichting ontwikkeling aandachtspunt
Biodiversiteit	De soortendiversiteit in Aalten is gemiddeld (tussen de 200 en 600 soorten) en de kwaliteit van de biodiversiteit is goed op ongeveer de helft van het grondgebied.	De biodiversiteit komt onder druk te staan door uitbreiding van woon- en werkgebieden en door verduurzaming. Dit aspect vormt mogelijk een nieuw aandachtspunt.
Archeologische en cultuurhistorische waarden	Er zijn gebieden van archeologische waarden en gebieden met hoge archeologische verwachting. In de kernen van Aalten en Bredevoort zijn veel monumenten aanwezig.	Archeologische waarden komen onder druk te staan door uitbreiding van woon- en werkgebieden. Dit aspect vormt mogelijk een nieuw aandachtspunt.

5.2 Scenario 2

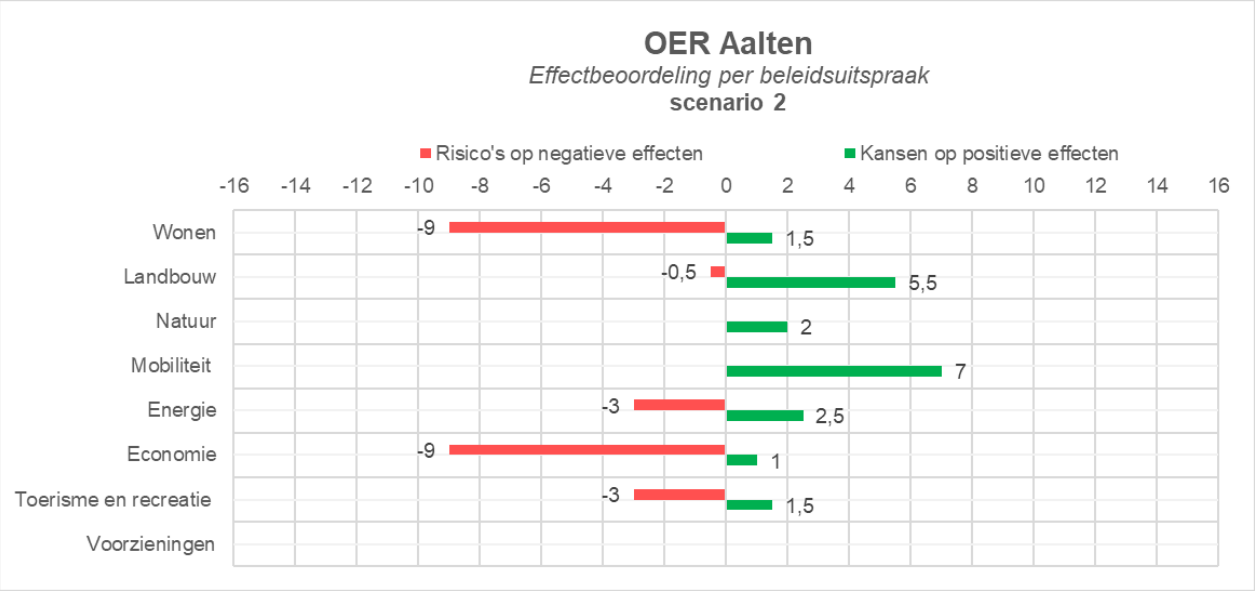
Algemene bevindingen

In scenario 2 zet Aalten in op lineaire uitbreiding, een toevoeging van extra woningen ten opzichte van de bestaande plannen en eventueel extra bedrijventerreinen. De woningen krijgen een plek binnen de bestaande kernen maar vooral ook op bestaande boerenerven. De landbouw moet behouden en verduurzaamd worden (meer natuurinclusief en bio-based), daarom is er minder ruimte voor nieuwe natuur. Door deze ontwikkelingen zijn er in de volle breedte van de leefomgeving kansen op positieve effecten, maar ook veel risico's op negatieve effecten. Er zijn met name veel risico's op aantasting van natuur(waarden).

Beoordeling per beleidsuitspraak

In Figuur 8 is de effectbeoordeling voor scenario 2 weergegeven per beleidsuitspraak. De belangrijkste bevindingen zijn:

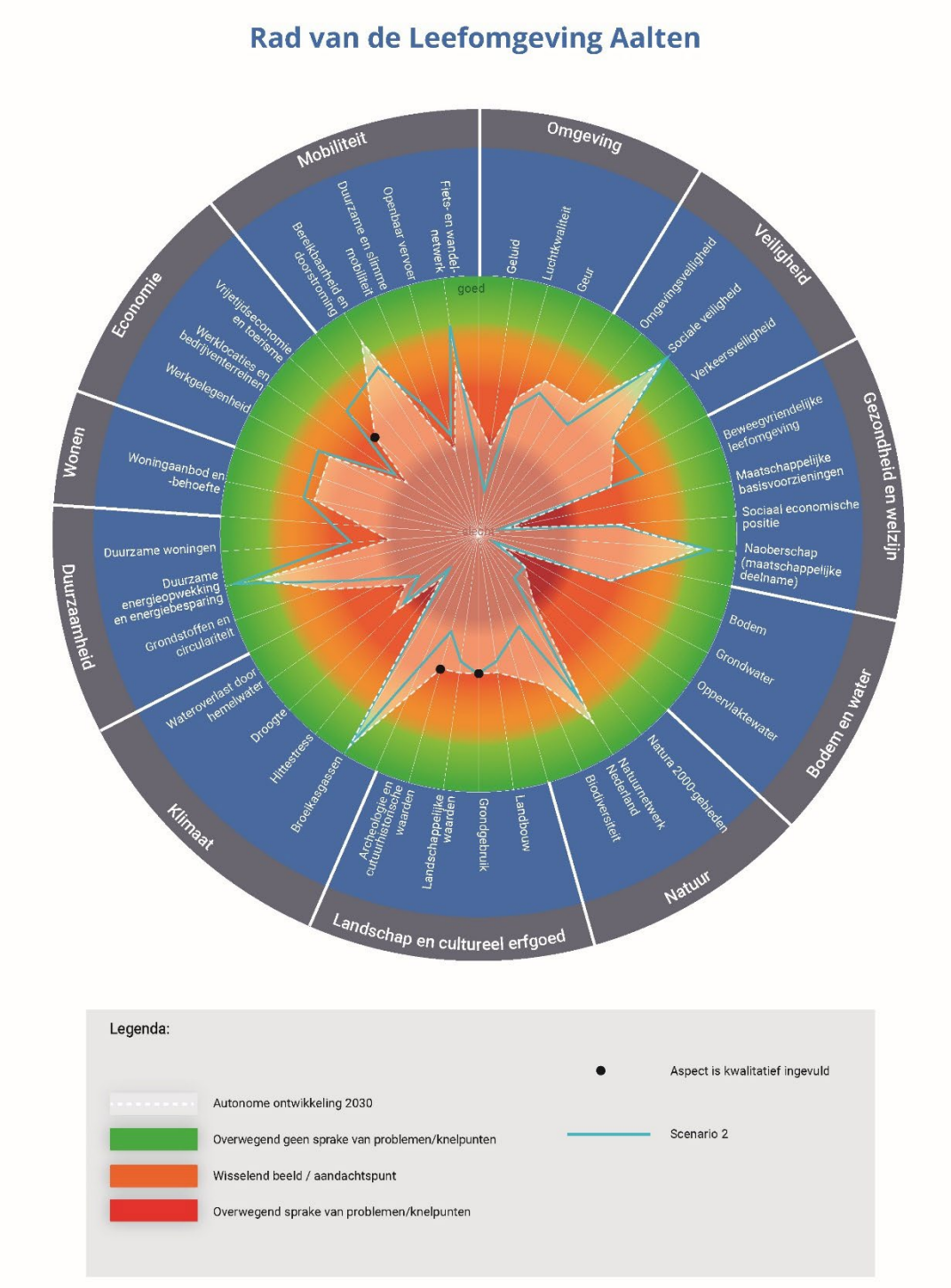
- De meeste kansen (en weinig tot geen risico's) zijn er voor *mobiliteit* en *landbouw*. Het scenario gaat uit van het opschalen van buurtbussen en laadpalen en het stimuleren van fietsen met fietsstraten en losliggende fietspaden. Dit biedt kansen voor de omgeving, veiligheid, gezondheid en mobiliteit. Op het gebied van de landbouw wordt natuurinclusief boeren gestimuleerd en ingezet op 15% bio-based teelt. Dit biedt kansen voor de omgeving, bodem en water, natuur en klimaat.
- Voor de beleidsuitspraak *energie* en *toerisme en recreatie* zijn er overwegend risico's maar ook kansen. De opwek van duurzame energie met zon op dak en kleine windmolens op boeren erf en het isoleren van vastgoed kan zoal risico's vormen voor soorten. Buurtbatterijen (EOS) vormen risico's voor omgevingsveiligheid en archeologische waarden. Daarentegen biedt het kansen op het gebied van duurzaamheid en klimaat.
- De meeste risico's zijn er op het gebied van *economie* en *wonen*. Omdat er meer woningen en bedrijvigheid mogelijk gemaakt wordt, zijn er mogelijk meer verkeersbewegingen en verharding. Dit kan leiden tot risico's voor de omgeving, natuur, klimaat, bodem & water, veiligheid.

Figuur 8: Beoordeling per beleidsuitspraak scenario 2

Knel- en aandachtspunten

In Figuur 9 is het rad van de leefomgeving weergegeven. Hierin is te zien hoe de omgevingsaspecten er in de huidige en autonome situatie voor staan en hoe het nieuwe beleid uit scenario 2 hier effect op heeft. Onder de figuur is per knel- en aandachtspunt kort beschreven wat dit effect is: worden de knel- en aandachtspunten uit de referentiesituatie verholpen, verergerd of komen er nieuwe knel- en/of aandachtspunten bij?

Figuur 9: Rad van de leefomgeving: ontwikkeling van de omgevingsaspecten met nieuw beleid uit scenario 2

Effect op bestaande knel- en aandachtspunten

Tabel 9: Ontwikkeling van de knelpunten met nieuw beleid uit scenario 2

Aspect	Toelichting knelpunt referentiesituatie	Toelichting ontwikkeling knelpunt
Geluid	In de gemeente Aalten is er op meerdere plekken sprake van geluidhinder door wegverkeer en railverkeer.	De geluidhinder door wegverkeer zal met scenario 2 toenemen. Er is risico op verslechtering, het knelpunt blijft bestaan.
Maatschappelijke basisvoorzieningen	De gemiddelde afstand tot veel maatschappelijke basisvoorzieningen ligt hoog in de gemeente Aalten.	Scenario 2 voorziet niet in nieuwe voorzieningen en de verspreide toevoeging van woningen biedt geen extra draagvlak voor het behouden van bestaande voorzieningen. Het knelpunt blijft bestaan.
Grondwater	De gemiddelde grondwaterstand in het bebouwde gebied ligt veelal diep onder met maaiveld.	In scenario 2 kan de grondwaterkwaliteit verbeteren door bio-based teelt. Meer verharding door nieuwe woningen en bedrijvigheid kan plaatselijk zorgen voor slechtere aanvulling van grondwater. Er is risico op verslechtering, het knelpunt blijft bestaan.
Oppervlaktewater	De ecologische toestand is matig/ontoereikend en voldoet daarmee niet aan de KRW-doelstelling. Er is op verschillende plekken in het buitengebied sprake van droogval van watergangen en stilstaand water.	In scenario 2 kan de oppervlaktewaterkwaliteit verbeteren door bio-based teelt. Meer verharding door bedrijvigheid kan plaatselijk zorgen voor verminderde aanvulling van sloten en beken en/of overstort van vervuild water. Het knelpunt blijft bestaan.
Natura 2000-gebieden	Er liggen vier Natura 2000-gebieden net buiten de gemeentegrens. Voor alle gebieden geldt dat geen enkele instandhoudingsdoelstelling zich bevindt in een gunstige staat van instandhouding en dat er sprake is van een overschrijding van de kritische depositiewaarde van stikstof.	Het aantal verkeersbewegingen, en daarmee de uitstoot van stikstof, zal met scenario 2 toenemen. Er is risico op verslechtering, het knelpunt blijft bestaan.
Hittestress	In grote delen van de bebouwde kom (Aalten, Dinxperlo en Bredevoort) is sprake van een stedelijk hitte-eiland effect van 2ºC of meer.	Enerzijds kan hittestress toenemen door meer verharding in woon- en werkgebieden. Anderzijds kan hittestress in woongebieden verminderen door meer groen (3-30-300). Er is risico op verslechtering, het knelpunt blijft bestaan.
Wateroverlast door hemelwater	In de bebouwde kom van Dinxperlo en Aalten zijn enkele wegen gedurende enkele uren onbegaanbaar. Het percentage verharding in de bebouwde kom is relatief hoog, waardoor water slecht weg kan stromen.	Enerzijds kan hemelwateroverlast toenemen door meer verharding in woon- en werkgebieden. Anderzijds kan hemelwateroverlast in woongebieden verminderen door meer groen (3-30-300). Er is risico op verslechtering, het knelpunt blijft bestaan.
Duurzame woningen	De gemeente Aalten heeft relatief weinig woningen met groen energielabel (B of hoger).	Scenario 2 zorgt voor meer nieuwe, duurzame woningen, maar ook bestaand woningen worden geïsoleerd. Dit knelpunt wordt daarmee mogelijk verholpen, maar zal een aandachtspunt blijven door een mate van afhankelijkheid bij verduurzaming van particulier bezit.
Werklocaties en bedrijvigheid	Op dit moment is er sprake van een tekort aan bedrijventerreinen en kantoorlocaties. De markt kan niet op een gezonde manier doorstromen. De harde plancapaciteit blijft achter en er is geen zachte plancapaciteit om aan de vraag te doen.	Door scenario 2 komen er nieuwe bedrijfslocaties bij die gedeeltelijk kunnen voorzien in de uitbreidingsvraag. Het vormt geen oplossing voor de uitbreidingsvraag op de lange termijn (2040). De situatie wordt op de korte termijn verbetert, maar wordt niet verholpen op de lange termijn. Het knelpunt blijft bestaan.

Aspect	Toelichting knelpunt referentiesituatie	Toelichting ontwikkeling knelpunt
Openbaar vervoer	In de gemeente Aalten is de gemiddelde afstand tot een treinstation kleiner dan landelijk gemiddeld, maar de afstand tot belangrijk overstapstation of een andere OV-halte is juist groter.	De afstand tot OV-haltes zal afnemen door extra buurtbussen. Dit knelpunt wordt daarmee mogelijk verholpen, maar blijft een aandachtspunt.

Tabel 10: Ontwikkeling van de aandachtspunten met nieuw beleid uit scenario 2

Aspect	Toelichting aandachtspunt referentiesituatie	Toelichting ontwikkeling aandachtspunt
Droogte	Op de hoge zandgronden in de gemeente Aalten is er sprake van een grondwaterstand die te diep onder het maaiveld ligt.	Bio-based teelt en nieuwe woningen en bedrijventerrein kan plaatselijk zorgen voor betere/slechtere aanvulling van grondwater. Er is risico op verslechtering, het aandachtspunt blijft bestaan. De verslechtering is te klein om het een nieuw knelpunt te noemen.
Duurzame en slimme mobiliteit	In de gemeente Aalten zijn relatief weinig elektrische auto's en er zijn geen deelauto's beschikbaar.	Scenario 2 zet in op meer laadpalen. Het scenario voorziet niet in meer deelauto's. Er is kans op verbetering, maar het aandachtspunt blijft bestaan.

Potentiële nieuwe knel- en aandachtspunten

Tabel 11: Potentiële nieuwe knel- of aandachtspunten met nieuw beleid uit scenario 2

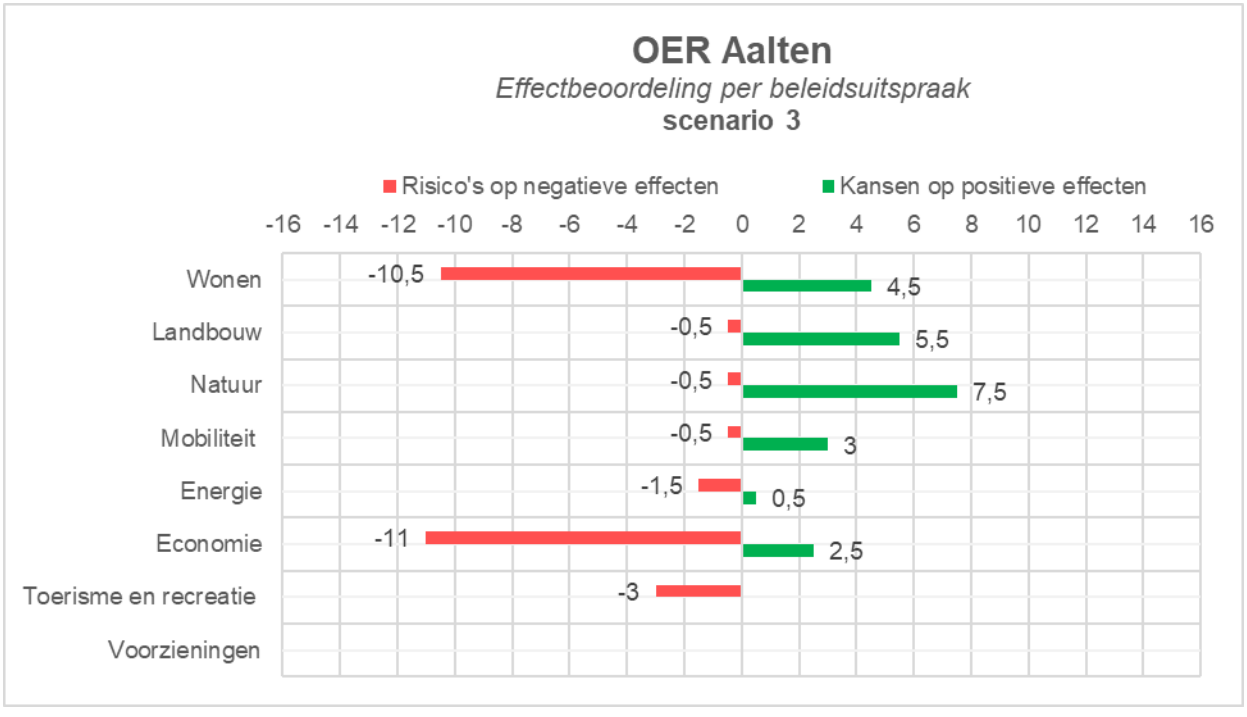
Aspect	Toelichting aandachtspunt referentiesituatie	Toelichting ontwikkeling aandachtspunt
Omgevingsveiligheid	Binnen de gemeente is ligt een redelijk aandeel van de bebouwing (kwetsbare gebouwen) binnen een brand- en explosieaandachtsgebied.	De omgevingsveiligheid verslechtert mogelijk door woningbouwuitbreiding in brand- en explosieaandachtsgebied en het toevoegen van nieuwe potentiële veiligheidsrisico's in de vorm van buurtbatterijen. Dit aspect vormt mogelijk een nieuw aandachtspunt.
Biodiversiteit	De soortendiversiteit in Aalten is gemiddeld (tussen de 200 en 600 soorten) en de kwaliteit van de biodiversiteit is goed op ongeveer de helft van het grondgebied.	De biodiversiteit komt onder druk te staan door uitbreiding van woon- en werkgebieden en door verduurzaming. Dit aspect vormt mogelijk een nieuw aandachtspunt.
Landbouw	De bodemkwaliteit voor landbouwgronden biedt voldoende mogelijkheden voor primaire productie.	Uitbreiding van woningen in het buitengebied zorgt voor een inperking van landbouwareaal. Dit aspect vormt mogelijk een nieuw aandachtspunt.
Landschappelijke waarde	Op verschillende plekken in het buitengebied is de basiskwaliteit van het landschap matig of slecht.	Door nieuwe woningen aan de randen van de kernen en in het buitengebied en door uitbreiding van bedrijventerrein 't Broek kunnen plaatselijk landschapskenmerken verloren gaan. Dit aspect vormt mogelijk een nieuw aandachtspunt.
Archeologische en cultuurhistorische waarden	Er zijn gebieden van archeologische waarden en gebieden met hoge archeologische verwachting. In de kernen van Aalten en Bredevoort zijn veel monumenten aanwezig.	Archeologische waarden komen onder druk te staan door uitbreiding van woon- en werkgebieden. Dit aspect vormt mogelijk een nieuw aandachtspunt.
Grondstoffen en circulariteit	De doelstelling voor het aantal kilogram huishoudelijk afval (100 kg per inwoner per jaar) wordt niet gehaald, het percentage afvalscheiding (75%) wel.	Door meer nieuwe woningen en bedrijven neemt het gebruik van grondstoffen en afval toe. Dit aspect vormt mogelijk een nieuw aandachtspunt.

5.3 Scenario 3

Algemene bevindingen
In scenario 3 zet Aalten in op flinke groei; veel extra woningen, een extra spoorlijn en uitbreiding van industrie en kantoorruimte met zo veel mogelijk spreiding over de gemeente. Ruimte voor de landbouw wordt ingeperkt om ruimte te maken voor nieuwe natuur als compensatie voor de groei was wonen en werken in Aalten. De ruimte die voor landbouw beschikbaar blijft maakt een transitie naar meer natuurinclusief en bio-based. Door deze ontwikkelingen zijn er op een aantal omgevingsthema's veel kansen op positieve effecten, zoals voor bodem en water en natuur. Maar er zijn ook veel risico's op negatieve effecten, met name risico's op verslechtering van het omgevingsklimaat.

Beoordeling per beleidsuitspraak
In Figuur 10 is de effectbeoordeling voor scenario 3 weergegeven per beleidsuitspraak. De belangrijkste bevindingen zijn:

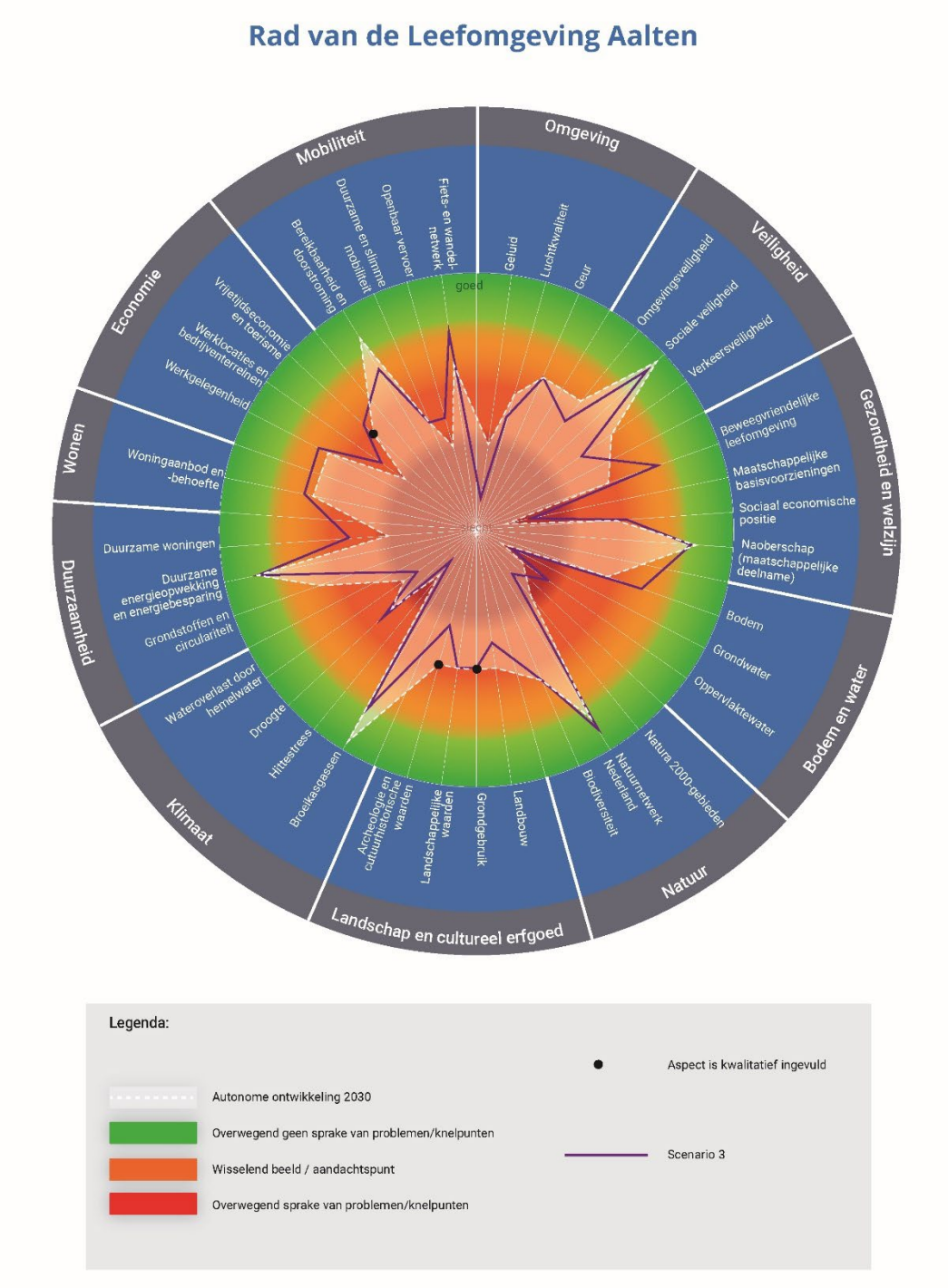
- De meeste kansen (en weinig tot geen risico's) zijn er voor *landbouw* en *natuur*. Het scenario gaat uit van het stimuleren van natuurinclusief boeren en inzet op 15% bio-based teelt. Dit biedt kansen voor de omgeving, bodem en water, natuur en klimaat. Daarnaast zet dit scenario in op nieuwe natuur in het buitengebied, in de vorm van boeren natuur en kleine bospercelen. Dit biedt kansen voor bodem en water, natuur en klimaat.
- Voor de beleidsuitspraak *wonen* zijn er overwegend risico's maar ook kansen. Een forse inbreiding van woningen vormt op veel omgevingsthema's risico's, voornamelijk door een toename van verkeersbewegingen. Daarentegen vormt inbreiding ook kansen, met name op het gebied van gezondheid en welzijn, omdat de woningen goed gebruik kunnen maken van bestaande voorzieningen.
- De meeste risico's zijn er op het gebied van *economie*. Omdat er meer bedrijvigheid mogelijk gemaakt wordt, zijn er mogelijk meer verkeersbewegingen en verharding. Dit kan leiden tot risico's voor de omgeving, natuur, klimaat, bodem & water, veiligheid.

Figuur 10: Beoordeling per beleidsuitspraak scenario 3

Knel- en aandachtspunten

In Figuur 11 is het rad van de leefomgeving weergegeven. Hierin is te zien hoe de omgevingsaspecten er in de huidige en autonome situatie voor staan en hoe het nieuwe beleid uit scenario 3 hier effect op heeft. Onder de figuur is per knel- en aandachtspunt kort beschreven wat dit effect is: worden de knel- en aandachtspunten uit de referentiesituatie verholpen, verergerd of komen er nieuwe knel- en/of aandachtspunten bij?

Figuur 11: Rad van de leefomgeving: ontwikkeling van de omgevingsaspecten met nieuw beleid uit scenario 3

Effect op bestaande knel- en aandachtspunten

Tabel 12: Ontwikkeling van de knelpunten met nieuw beleid uit scenario 3

Aspect	Toelichting knelpunt referentiesituatie	Toelichting ontwikkeling knelpunt
Geluid	In de gemeente Aalten is er op meerdere plekken sprake van geluidhinder door wegverkeer en railverkeer.	De geluidhinder door wegverkeer en spoorverkeer zal met scenario 3 toenemen. Er is risico op verslechtering, het knelpunt blijft bestaan.
Maatschappelijke basisvoorzieningen	De gemiddelde afstand tot veel maatschappelijke basisvoorzieningen ligt hoog in de gemeente Aalten.	Scenario 3 voorziet niet in nieuwe voorzieningen, maar de forse inbreiding biedt extra draagvlak voor het behouden van bestaande voorzieningen. Er is kans op verbetering, het knelpunt wordt mogelijk een aandachtspunt.
Grondwater	De gemiddelde grondwaterstand in het bebouwde gebied ligt veelal diep onder met maaiveld.	De grondwaterkwaliteit kan verbeteren door bio-based teelt en meer natuur. Meer verharding door nieuwe woningen en bedrijvigheid kan plaatselijk zorgen voor slechtere aanvulling van grondwater. Er is kans op verbetering, maar het knelpunt blijft bestaan.
Oppervlaktewater	De ecologische toestand is matig/ontoereikend en voldoet daarmee niet aan de KRW-doelstelling. Er is op verschillende plekken in het buitengebied sprake van droogval van watergangen en stilstaand water.	In scenario 3 kan de oppervlaktewaterkwaliteit verbeteren door bio-based teelt en nieuwe natuur. Meer verharding door nieuwe bedrijvigheid kan plaatselijk zorgen voor verminderde aanvulling van sloten en beken en/of overstort van vervuild water. Er is kans op verbetering, maar het knelpunt blijft bestaan.
Natura 2000-gebieden	Er liggen vier Natura 2000-gebieden net buiten de gemeentegrens. Voor alle gebieden geldt dat geen enkele instandhoudingsdoelstelling zich bevindt in een gunstige staat van instandhouding en dat er sprake is van een overschrijding van de kritische depositiewaarde van stikstof.	Het aantal verkeersbewegingen, en daarmee de uitstoot van stikstof, zal met scenario 3 toenemen. Er is risico op verslechtering, het knelpunt blijft bestaan.
Hittestress	In grote delen van de bebouwde kom (Aalten, Dinxperlo en Bredevoort) is sprake van een stedelijk hitte-eiland effect van 2ºC of meer.	Enerzijds kan hittestress toenemen door meer verharding in woon- en werkgebieden. Anderzijds kan hittestress in woongebieden verminderen door meer groen (3-30-300). Er is risico op verslechtering, het knelpunt blijft bestaan.
Wateroverlast door hemelwater	In de bebouwde kom van Dinxperlo en Aalten zijn enkele wegen gedurende enkele uren onbegaanbaar. Het percentage verharding in de bebouwde kom is relatief hoog, waardoor water slecht weg kan stromen.	Enerzijds kan hemelwateroverlast toenemen door meer verharding in woon- en werkgebieden. Anderzijds kan hemelwateroverlast in woongebieden verminderen door meer groen (3-30-300). Er is risico op verslechtering, het knelpunt blijft bestaan.
Duurzame woningen	De gemeente Aalten heeft relatief weinig woningen met een groen energielabel (B of hoger).	Scenario 3 zorgt voor meer nieuwe, duurzame woningen. Bestaande woningen worden beter geïsoleerd bij de aanleg van een warmtenet, dit is nog onzeker, dus het knelpunt blijft bestaan.
Werklocaties en bedrijvigheid	Op dit moment is er sprake van een tekort aan bedrijventerreinen en kantoorlocaties. De markt kan niet op een gezonde manier doorstromen. De harde plancapaciteit blijft achter en er is geen zachte plancapaciteit om aan de vraag te doen. Voor kantoorlocaties is de verwachting dat de vraag af zal nemen in de hele Achterhoek, waardoor de leegstand toeneemt.	Door scenario 3 komen er nieuwe bedrijfslocaties bij die kunnen voorzien in de uitbreidingsvraag tot 2030. Het vormt geen oplossing voor de uitbreidingsvraag op de lange termijn (2040). De situatie wordt op de korte termijn verbetert, maar wordt niet verholpen op de lange termijn. Het knelpunt blijft bestaan. Daarnaast is in de Achterhoek sprake van een afnemende vraag naar kantoorlocaties, waardoor toevoeging van kantoren in dit scenario juist voor leegstand kan zorgen.

Aspect	Toelichting knelpunt referentiesituatie	Toelichting ontwikkeling knelpunt
Openbaar vervoer	In de gemeente Aalten is de gemiddelde afstand tot een treinstation kleiner dan landelijk gemiddeld, maar de afstand tot belangrijk overstapstation of een andere OV-halte is juist groter.	De afstand tot het station neemt af als er veel nieuwe woningen bij het station gebouwd worden. Dit knelpunt wordt daarmee mogelijk verholpen, maar blijft een aandachtspunt, omdat de situatie niet verbetert voor Dinxperlo en Bredevoort.

Tabel 13: Ontwikkeling van de aandachtspunten met nieuw beleid uit scenario 3

Aspect	Toelichting aandachtspunt referentiesituatie	Toelichting ontwikkeling aandachtspunt
Droogte	Op de hoge zandgronden in de gemeente Aalten is er sprake van een grondwaterstand die te diep onder het maaiveld ligt.	Bio-based teelt, nieuwe natuur en meer verharding kan plaatselijk zorgen voor betere/slechtere aanvulling van grondwater. Er is kans op verbetering, maar het aandachtspunt blijft bestaan.
Duurzame en slimme mobiliteit	In de gemeente Aalten zijn relatief weinig elektrische auto's en er zijn geen deelauto's beschikbaar.	Scenario 3 zet niet in op (stimuleren van) elektrisch rijden of deelauto's. Het aandachtspunt blijft bestaan.

Potentiële nieuwe knel- en aandachtspunten

Tabel 14: Potentiële nieuwe knel- of aandachtspunten met nieuw beleid uit scenario 3

Aspect	Toelichting aandachtspunt referentiesituatie	Toelichting ontwikkeling aandachtspunt
Luchtkwaliteit	De concentraties fijnstof en stikstofdioxide liggen onder de wettelijke grenswaarden, maar bijna overal boven de WHO-advieswaarden.	Scenario 3 zorgt voor een toename van luchtverontreinigende verkeersbewegingen. De compenserende maatregelen t.b.v. schonere mobiliteit (verdubbeling spoor) nemen niet alle risico's weg. Dit aspect vormt mogelijk een nieuw aandachtspunt.
Omgevingsveiligheid	Binnen de gemeente is ligt een redelijk aandeel van de bebouwing (kwetsbare gebouwen) binnen een brand- en explosieaandachtsgebied.	De omgevingsveiligheid verslechtert mogelijk door nieuwe kantoorlocaties in brand- en explosieaandachtsgebied en toevoegen van nieuwe potentiële veiligheidsrisico's in de vorm van een Energie-opslag-systeem. Dit aspect vormt mogelijk een nieuw aandachtspunt.
Verkeersveiligheid	Het aantal verkeersongevallen is lager dan gemiddeld. Het aantal verkeersdoden is gelijk aan het gemiddelde.	Door een forse toename van het aantal verkeersbewegingen (bij een onveranderde verkeerssituatie) neemt de verkeersveiligheid af. Dit aspect vormt mogelijk een nieuw aandachtspunt.
Landbouw	De bodemkwaliteit voor landbouwgronden biedt voldoende mogelijkheden voor primaire productie.	Uitbreiding van bedrijvigheid en natuur zorgt voor een inperking van landbouwareaal. Dit aspect vormt mogelijk een nieuw aandachtspunt.
Archeologische en cultuurhistorische waarden	Er zijn gebieden van archeologische waarden en gebieden met hoge archeologische verwachting. In de kernen van Aalten en Bredevoort zijn veel monumenten aanwezig.	Archeologische en cultuurhistorische waarden komen onder druk te staan door inbreiding en uitbreiding van woon- en werkgebieden. Dit aspect vormt mogelijk een nieuw aandachtspunt.
Grondstoffen en circulariteit	De doelstelling voor het aantal kilogram huishoudelijk afval (100 kg per inwoner per jaar) wordt niet gehaald, het percentage afvalscheiding (75%) wel.	Door meer nieuwe woningen en bedrijven neemt het gebruik van grondstoffen en afval toe. Dit aspect vormt mogelijk een nieuw aandachtspunt.

5.4 Scenario 4

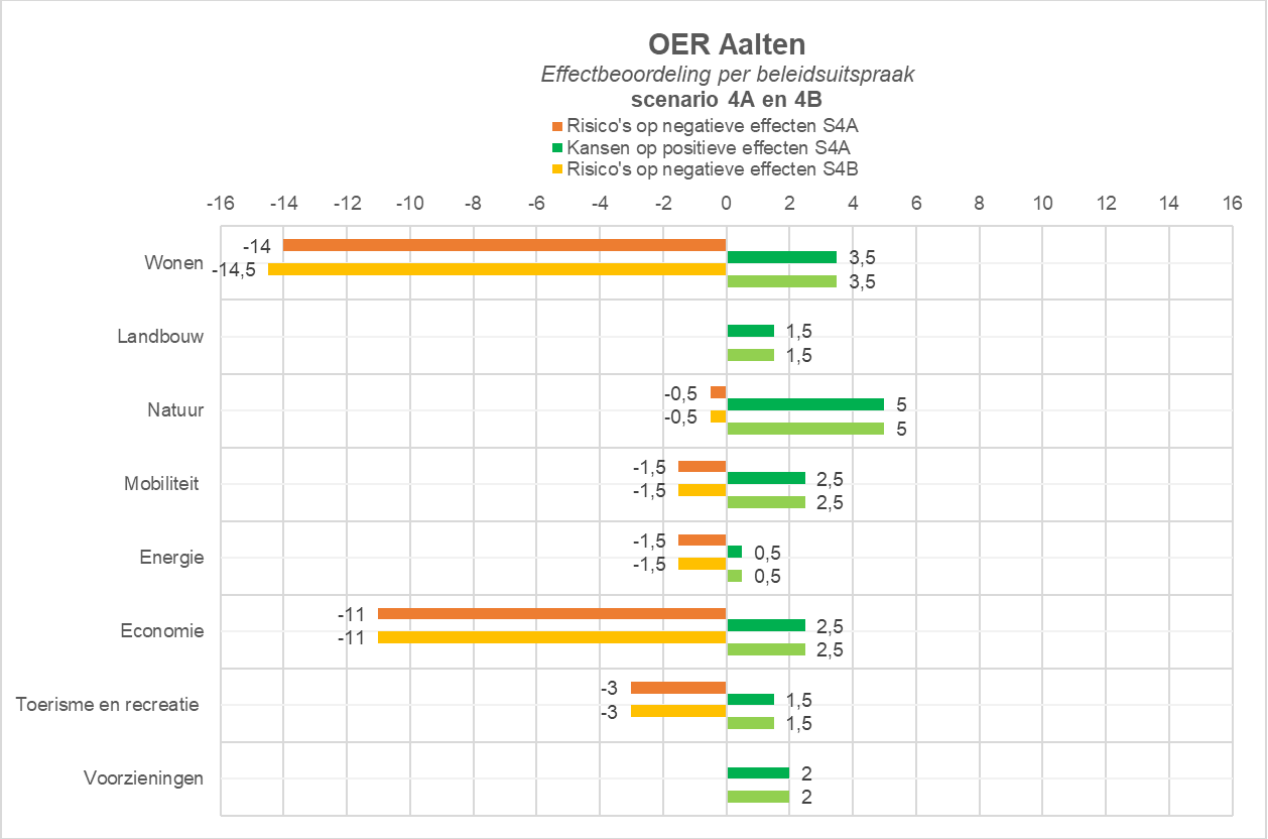
Algemene bevindingen
In scenario 4 zet Aalten in op substantiële groei; veel extra woningen deels in een nieuwe kern, een extra spoorlijn en uitbreiding van industrie en kantoorruimte met zo veel mogelijk spreiding over de gemeente. Doordat de nieuwe kern zorgt voor een inperking van de ruimte voor landbouw, worden op de overige gronden agrariërs zo veel mogelijk vrijgelaten. In beperkte mate neemt nieuwe natuur ook wat ruimte weg voor de landbouw. Door deze ontwikkelingen zijn er op een aantal omgevingsthema's veel kansen op positieve effecten, zoals voor economie, wonen en gezondheid en welzijn. Maar er zijn ook veel risico's op negatieve effecten, met name risico's op verslechtering van de omgeving en natuur.

Verschillen tussen nieuwe woonkern bij Klooster versus Lintelo
In scenario 4 is uitgegaan van een nieuwe woonkern bij Klooster (a) of bij Lintelo (b). Om het verschil te duiden zijn beide varianten beoordeeld. Op een aantal aspecten verschillen de varianten in effecten:

- *Omgevingsveiligheid:* bij Lintelo ligt een buisleiding met risicocontour en aandachtsgebied (brand). Door hier nieuwe woningen te bouwen komen er kwetsbare gebouwen binnen risicovolle gebieden te liggen. Een nieuwe kern bij Lintelo scoort daarom negatiever.
- *Bodem en grondwater:* een mogelijke nieuwe kern bij Klooster is in beeld genomen vanuit het bodem-water sturend standpunt. Een nieuwe kern bij Klooster scoort daarom positiever.
- *Openbaar vervoer*: Lintelo ligt langs het spoor. De mogelijkheid tot het creëren van een nieuw treinstation, zou er voor zorgen dat deze nieuwe kern goed verbonden is met het OV. Een nieuwe kern bij Lintelo scoort daarom positiever.

Beoordeling per beleidsuitspraak
In Figuur 12 is de effectbeoordeling voor scenario 4 weergegeven per beleidsuitspraak. De belangrijkste bevindingen zijn:

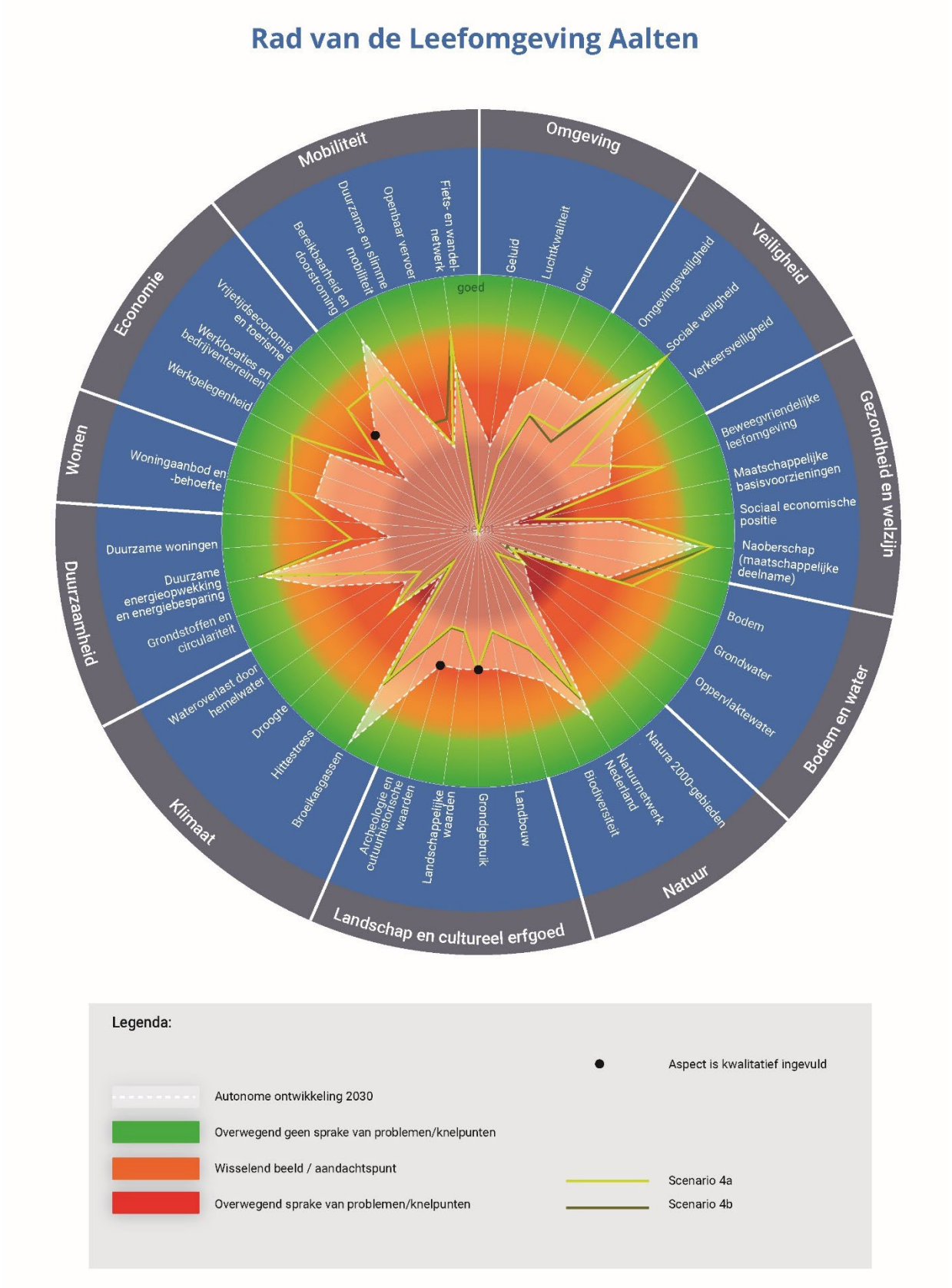
- De meeste kansen (en weinig tot geen risico's) zijn er voor *natuur* en *voorzieningen*. Het scenario gaat uit van (een beperkte hoeveelheid) nieuwe natuur in het buitengebied, in de vorm van boeren natuur en kleine bospercelen. Dit biedt kansen voor bodem en water, natuur en klimaat. Daarnaast vormt een nieuwe kern mogelijkheden voor het toevoegen van nieuwe voorzieningen.
- Voor de beleidsuitspraak *mobiliteit* en *toerisme en recreatie* zijn er zowel kansen als risico's. Een verdubbeling van het spoor met goede fiets- en busverbindingen naar het station is positief voor de mobiliteit in Aalten, maar vormt risico's voor de omgeving en veiligheid. Een groei van de toeristische sector heeft meer verkeersbewegingen tot gevolg, maar biedt kansen voor de economie.
- De meeste risico's zijn er op het gebied van *economie* en *wonen*. Omdat er meer woningen en bedrijvigheid mogelijk gemaakt wordt, zijn er mogelijk meer verkeersbewegingen en verharding. Dit kan leiden tot risico's voor de omgeving, natuur, klimaat, bodem & water, veiligheid.

Figuur 12: Beoordeling per beleidsuitspraak scenario 4

Knel- en aandachtspunten

In Figuur 13 is het rad van de leefomgeving weergegeven. Hierin is te zien hoe de omgevingsaspecten er in de huidige en autonome situatie voor staan en hoe het nieuwe beleid uit scenario 4 hier effect op heeft. Onder de figuur is per knel- en aandachtspunt kort beschreven wat dit effect is: worden de knel- en aandachtspunten uit de referentiesituatie verholpen, verergerd of komen er nieuwe knel- en/of aandachtspunten bij?

Figuur 13: Rad van de leefomgeving: ontwikkeling van de omgevingsaspecten met nieuw beleid uit scenario 4

Effect op bestaande knel- en aandachtspunten

Tabel 15: Ontwikkeling van de knelpunten met nieuw beleid uit scenario 4

Aspect	Toelichting knelpunt referentiesituatie	Toelichting ontwikkeling knelpunt
Geluid	In de gemeente Aalten is er op meerdere plekken sprake van geluidhinder door wegverkeer en railverkeer.	De geluidhinder door wegverkeer en spoorverkeer zal met scenario 4 toenemen. Er is risico op verslechtering, het knelpunt blijft bestaan.
Maatschappelijke basisvoorzieningen	De gemiddelde afstand tot veel maatschappelijke basisvoorzieningen ligt hoog in de gemeente Aalten.	Scenario 4 voorziet in nieuwe voorzieningen in de nieuwe kern. Dit knelpunt wordt daarmee mogelijk verholpen, maar blijft een aandachtspunt.
Grondwater	De gemiddelde grondwaterstand in het bebouwde gebied ligt veelal diep onder met maaiveld.	De grondwaterkwaliteit kan verbeteren door meer groen en natuur en verplaatsing van landbouw naar nattere gronden. Meer verharding kan plaatselijk zorgen voor slechtere aanvulling van grondwater. Er is kans op verbetering, het knelpunt blijft bestaan.
Oppervlaktewater	De ecologische toestand is matig/ontoereikend en voldoet daarmee niet aan de KRW-doelstelling. Er is op verschillende plekken in het buitengebied sprake van droogval van watergangen en stilstaand water.	In scenario 4 kan de oppervlaktewaterkwaliteit verbeteren door nieuwe natuur. Meer verharding door nieuwe bedrijvigheid kan plaatselijk zorgen voor verminderde aanvulling van sloten en beken en/of overstort van vervuild water. Er is kans op verbetering, het knelpunt blijft bestaan.
Natura 2000-gebieden	Er liggen vier Natura 2000-gebieden net buiten de gemeentegrens. Voor alle gebieden geldt dat geen enkele instandhoudingsdoelstelling zich bevindt in een gunstige staat van instandhouding en dat er sprake is van een overschrijding van de kritische depositiewaarde van stikstof.	Het aantal verkeersbewegingen, en daarmee de uitstoot van stikstof, zal met scenario 4 toenemen. Er is risico op verslechtering, het knelpunt blijft bestaan.
Hittestress	In grote delen van de bebouwde kom (Aalten, Dinxperlo en Bredevoort) is sprake van een stedelijk hitte-eiland effect van 2ºC of meer.	Enerzijds kan hittestress toenemen door meer verharding in woon- en werkgebieden. Anderzijds kan hittestress in woongebieden verminderen door meer groen (3-30-300). Er is risico op verslechtering, het knelpunt blijft bestaan.
Wateroverlast door hemelwater	In de bebouwde kom van Dinxperlo en Aalten zijn enkele wegen gedurende enkele uren onbegaanbaar. Het percentage verharding in de bebouwde kom is relatief hoog, waardoor water slecht weg kan stromen.	Enerzijds kan hemelwateroverlast toenemen door meer verharding in woon- en werkgebieden. Anderzijds kan hemelwateroverlast in woongebieden verminderen door meer groen (3-30-300). Er is risico op verslechtering, het knelpunt blijft bestaan.
Duurzame woningen	De gemeente Aalten heeft relatief weinig woningen met een groen energielabel (B of hoger).	Scenario 4 zorgt voor meer nieuwe, duurzame woningen. Bestaande woningen worden beter geïsoleerd door de aanleg van een warmtenet. Dit knelpunt wordt daarmee mogelijk verholpen, maar blijft een aandachtspunt.
Werklocaties en bedrijvigheid	Op dit moment is er sprake van een tekort aan bedrijventerreinen en kantoorlocaties. De markt kan niet op een gezonde manier doorstromen. De harde plancapaciteit blijft achter en er is geen zachte plancapaciteit om aan de vraag te doen.	Door scenario 4 komen er nieuwe bedrijfslocaties bij die kunnen voorzien in de uitbreidingsvraag tot 2030. Het vormt geen oplossing voor de uitbreidingsvraag op de lange termijn (2040). De situatie wordt op de korte termijn verbetert, maar wordt niet verholpen op de lange termijn. Het knelpunt blijft bestaan. Daarnaast is in de Achterhoek sprake van een afnemende vraag naar kantoorlocaties, waardoor toevoeging van kantoren in dit scenario juist voor leegstand kan zorgen.

Aspect	Toelichting knelpunt referentiesituatie	Toelichting ontwikkeling knelpunt
Openbaar vervoer	In de gemeente Aalten is de gemiddelde afstand tot een treinstation kleiner dan landelijk gemiddeld, maar de afstand tot belangrijk overstapstation of een andere OV-halte is juist groter.	Indien er een nieuw station komt bij (de mogelijke nieuwe kern) Lintelo kan dit knelpunt verholpen worden (nog wel een aandachtspunt).

Tabel 16: Ontwikkeling van de aandachtspunten met nieuw beleid uit scenario 4

Aspect	Toelichting aandachtspunt referentiesituatie	Toelichting ontwikkeling aandachtspunt
Droogte	Op de hoge zandgronden in de gemeente Aalten is er sprake van een grondwaterstand die te diep onder het maaiveld ligt.	Nieuwe natuur, en verplaatsing van landbouw naar nattere gronden en meer verharding kan plaatselijk zorgen voor betere/slechtere aanvulling van grondwater. Er is kans op verbetering, maar het aandachtspunt blijft bestaan.
Duurzame en slimme mobiliteit	In de gemeente Aalten zijn relatief weinig elektrische auto's en er zijn geen deelauto's beschikbaar.	Scenario 4 zet niet in op (stimuleren van) elektrisch rijden of deelauto's. Het aandachtspunt blijft bestaan.

Potentiële nieuwe knel- en aandachtspunten

Tabel 17: Potentiële nieuwe knel- of aandachtspunten met nieuw beleid uit scenario 4

Aspect	Toelichting aandachtspunt referentiesituatie	Toelichting ontwikkeling aandachtspunt
Luchtkwaliteit	De concentraties fijnstof en stikstofdioxide liggen in onder de wettelijke grenswaarden, maar bijna overal boven de WHO-advieswaarden.	Scenario 4 zorgt voor een toename van luchtverontreinigende verkeersbewegingen. De compenserende maatregelen t.b.v. schonere mobiliteit (verdubbeling spoor) nemen niet alle risico's weg. Dit aspect vormt mogelijk een nieuw aandachtspunt. Naar verwachting kan wel voldaan worden aan de wettelijke grenswaarden, dus het vormt geen nieuw knelpunt.
Geur	In het buitengebied is op verschillende plekken sprake is van een afweegbare of slechte geursituatie bij geurgevoelige objecten. 27% van de inwoners ervaart matige of ernstige geurhinder (van meerdere geurbronnen).	Scenario 4 zorgt mogelijk voor meer geurhinder door uitbreiding van bedrijventerrein en door nieuwe woningen in een nieuwe kern (nabij veehouderijen). Dit aspect vormt mogelijk een nieuw aandachtspunt.
Omgevingsveiligheid	Binnen de gemeente is ligt een redelijk aandeel van de bebouwing (kwetsbare gebouwen) binnen een brand- en explosieaandachtsgebied.	De omgevingsveiligheid verslechtert mogelijk door nieuwe kantoor- en woonlocaties in brand- en explosieaandachtsgebied en toevoegen van nieuwe potentiële veiligheidsrisico's in de vorm van een Energie-opslag-systeem. Dit aspect vormt mogelijk een nieuw aandachtspunt.
Verkeersveiligheid	Het aantal verkeersongevallen is lager dan gemiddeld. Het aantal verkeersdoden is gelijk aan het gemiddelde.	Door een forse toename van het aantal verkeersbewegingen (bij een onveranderde verkeerssituatie) neemt de verkeersveiligheid af. Dit aspect vormt mogelijk een nieuw aandachtspunt.
Biodiversiteit	De soortendiversiteit in Aalten is gemiddeld (tussen de 200 en 600 soorten) en de kwaliteit van de biodiversiteit is goed op ongeveer de helft van het grondgebied.	De biodiversiteit komt onder druk te staan door uitbreiding van woon- en werkgebieden en door verduurzaming. Dit aspect vormt mogelijk een nieuw aandachtspunt.
Landbouw	De bodemkwaliteit voor landbouwgronden biedt voldoende mogelijkheden voor primaire productie.	Uitbreiding van bedrijvigheid, woningen (in een nieuwe kern) en natuur zorgt voor een inperking van landbouwareaal. Dit aspect vormt mogelijk een nieuw aandachtspunt.

Aspect	Toelichting aandachtspunt referentiesituatie	Toelichting ontwikkeling aandachtspunt
Landschappelijke waarde	Op verschillende plekken in het buitengebied is de basiskwaliteit van het landschap matig of slecht.	Door uitbreiding van bedrijventerrein ‘t Broek en een nieuwe woonkern kunnen plaatselijk landschapskenmerken verloren gaan. Dit aspect vormt mogelijk een nieuw knelpunt.
Archeologische en cultuurhistorische waarden	Er zijn gebieden van archeologische waarden en gebieden met hoge archeologische verwachting. In de kernen van Aalten en Bredevoort zijn veel monumenten aanwezig.	Archeologische en cultuurhistorische waarden komen onder druk te staan door inbreiding en uitbreiding van woon- en werkgebieden. Dit aspect vormt mogelijk een nieuw aandachtspunt.
Grondstoffen en circulariteit	De doelstelling voor het aantal kilogram huishoudelijk afval (100 kg per inwoner per jaar) wordt niet gehaald, het percentage afvalscheiding (75%) wel.	Door meer nieuwe woningen en bedrijven neemt het gebruik van grondstoffen en afval toe. Dit aspect vormt mogelijk een nieuw aandachtspunt.

5.5 Vergelijking van de scenario’s op beoordelingsaspect

De scenario’s laten een oplopende verhouding zien tussen risico’s en kansen. In scenario 1 houden risico’s en kansen elkaar nagenoeg in evenwicht, terwijl scenario 4 duidelijk meer risico’s dan kansen kent. Scenario’s 2 en 3 nemen een tussenpositie in.

In Figuur 14 is het rad van de leefomgeving weergegeven. Hierin is te zien hoe de omgevingsaspecten er in de huidige en autonome situatie voor staan en hoe het nieuwe beleid van de vier scenario’s hier effect op heeft.

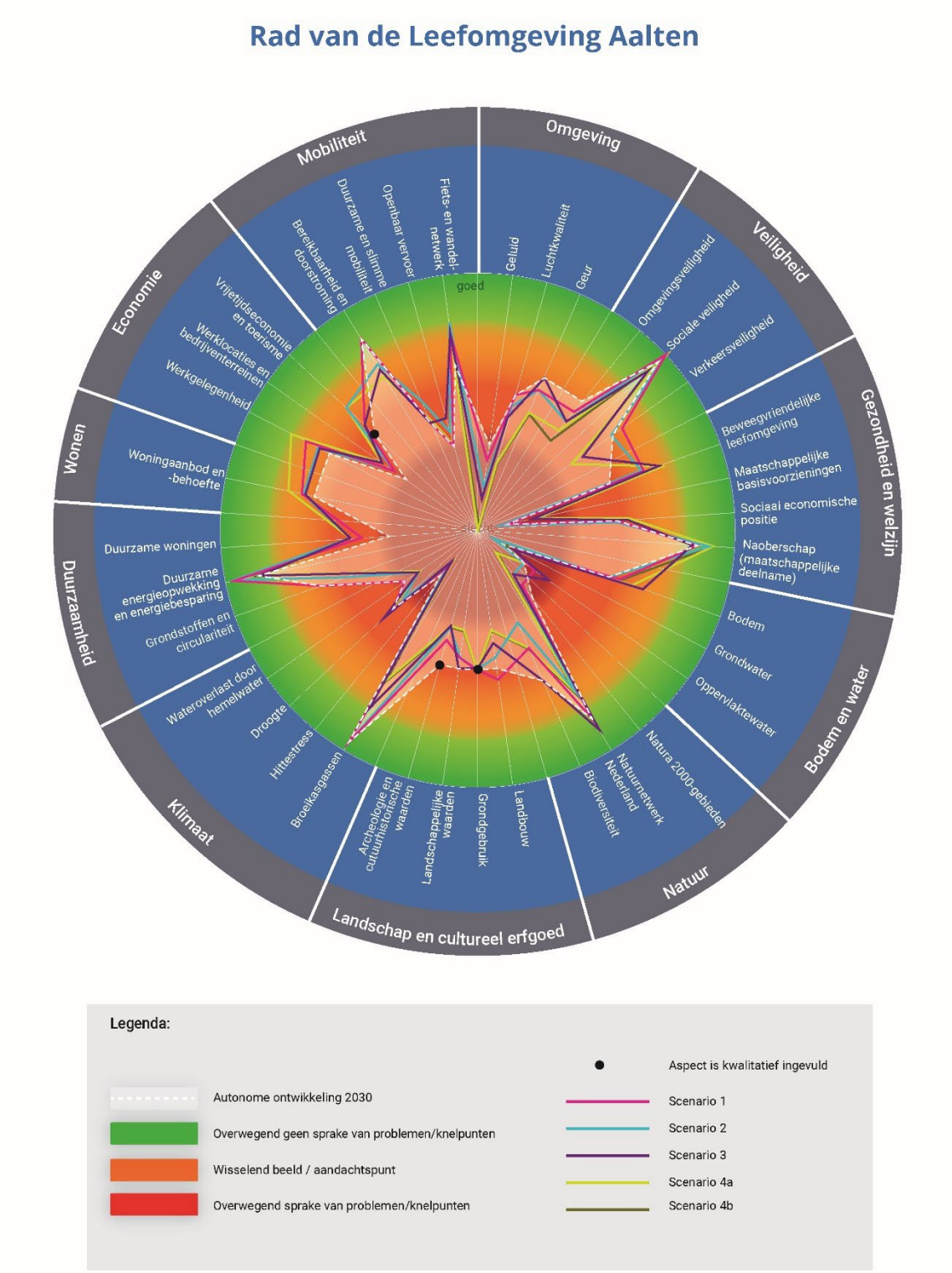
In het algemeen wordt een aantal patronen zichtbaar ten aanzien van de thema’s, bij de vergelijking van de scenario’s op de kansen en risico’s die zij bieden, De thema’s natuur en klimaat hebben in alle scenario’s vooral te maken met risico’s, vanwege de uitbreiding van woon- en industriegebieden. Alleen in scenario 3 doen zich naast de risico’s enkele substantiële kansen voor, door de aanleg van substantieel veel nieuwe natuur. Op economisch vlak bevatten alle scenario’s kansen. Voor water en bodem bieden met name scenario 3 verbeterkansen, door aanleg nieuwe natuur en verduurzaming van landbouwprocessen.

Opvallend is verder dat scenario’s 3 en 4 risico’s met zich meebrengen voor het veiligheidsgevoel, evenals risico’s voor de landschappelijke waarden en archeologie, die ook aanwezig zijn in scenario 2 maar ontbreken in scenario 1. Deze risico’s hangen samen met ingrijpende ruimtelijke veranderingen in deze scenario’s.

De potentiële bijdrage die de vier scenario’s kunnen leveren aan het oplossen van bestaande knel- en aandachtspunten neemt toe van scenario 1 naar scenario 4. Dit wordt weergegeven in Tabel 18 en Tabel 19 (onder het rad van de leefomgeving) met de oranje gearceerde vakken, waarin een opwaartse pijl een verbetering binnen een aspect aangeeft. Scenario 1 kan het knelpunt rond duurzame woningbouw oplossen, terwijl scenario 4 daarnaast perspectief biedt op verbetering van knelpunten op het vlak van maatschappelijke basisvoorzieningen, werklocaties, bedrijvigheid en openbaar vervoer.

Daar staat tegenover dat in scenario 4 ook een groter aantal bestaande knelpunten juist verder verslechtert, zichtbaar in de neerwaartse pijlen in de tabel. Dezelfde trend wordt zichtbaar bij de analyse van potentiële nieuwe knel- en aandachtspunten, die overzichtelijk worden en onderbouwd zijn in Tabel 8, Tabel 11, Tabel 14 en Tabel 17. Scenario 4 kent de meeste nieuwe potentiële knelpunten en aandachtspunten, namelijk negen in totaal, op diverse aspecten. In scenario 1 ontstaan daarentegen mogelijk nieuwe knel- en aandachtspunten op slechts twee aspecten, terwijl scenario’s 2 en 3 zes nieuwe

potentiële knel- en aandachtspunten hiertussen vallen. Door de behoudende insteek van scenario 1 blijven landbouwproductie, grondstoffengebruik en omgevingsveiligheid hier grotendeels ongewijzigd. Geur vormt uitsluitend een aandachtspunt in scenario 4, terwijl verkeersveiligheid in scenario's 3 en 4 mogelijk onder druk komt te staan door toename van bedrijvigheid.

Figuur 14: Rad van de leefomgeving: vergelijking van de scenario's

Tabel 18: Ontwikkeling van huidige knelpunten uit de referentiesituatie per scenario. Een (rode) pijl naar beneden toont een verslechtering, een (groene) pijl omhoog toont een verbetering, een gelijkteken (=) toont dat er geen effect is of dat kansen en risico's tegen elkaar opwegen. Een oranje cel toont dat een knelpunt mogelijk verholpen wordt.

Knelpunt	Huidig	Autonoom	Scenario 1	Scenario 2	Scenario 3	Scenario 4
Geluid		↗	↘	↘	↘	↘
Maatschappelijke basisvoorzieningen		↘	=	=	↗	↗
Grondwater		↘	↗	↘	↗	↗
Oppervlaktewater		=	↗	=	↗	↗
Natura 2000-gebieden		↗	↘	↘	↘	↘
Hittestress		=	↘	↘	↘	↘
Wateroverlast door hemelwater		↗	=	↘	↘	↘
Duurzame woningen		↗	↗	↗	↗	↗
Werklocaties en bedrijvigheid		=	↗	↗	↗	↗
Openbaar vervoer		↗	=	↗	↗	4a = 4b ↗

Tabel 19: Ontwikkeling van de aandachtspunten uit de referentiesituatie per scenario. Een (rode) pijl naar beneden toont een verslechtering, een (groene) pijl omhoog toont een verbetering, een gelijkteken (=) toont dat er geen effect is of dat kansen en risico's tegen elkaar opwegen. Een groene cel toont dat een aandachtspunt mogelijk verholpen wordt.

Aandachtspunt	Huidig	Autonoom	Scenario 1	Scenario 2	Scenario 3	Scenario 4
Droogte		↘	=	↘	↗	=
Duurzame en slimme mobiliteit		↗	=	↗	=	=

Als we de scenario's apart beschouwen op aspecten die mogelijk verbeteren ten opzichte van de autonome situatie, valt het volgende op. **Scenario 1** biedt kansen op diverse aspecten; het kan bijdragen aan het beweegvriendelijk maken van de leefomgeving door natuurontwikkeling, en het kan de werkgelegenheid verbeteren door stimulatie van toerisme en de uitbreiding van het bedrijventerrein, mede door de aanleg van nieuwe natuur, versterking van de fietsinfrastructuur en uitbreiding van het bedrijventerrein. **Scenario 2** biedt voornamelijk kansen voor een aantrekkelijke leefomgeving en versterking van de vrijetijdseconomie, door verbetering van fiets- en wandelverbindingen en aanleg van recreatieve routes. In **scenario 3** liggen de grootste kansen op het gebied bodemkwaliteit en beweegvriendelijke leefomgeving, door de toepassing van de 3/30/300-regel en nieuwe natuurontwikkeling. **Scenario 4** onderscheidt zich het meest van de andere scenario's, door voornamelijk kansen te bieden op de aspecten wonen en economische ontwikkeling, dankzij uitbreiding van bedrijvigheid, spoorinfrastructuur en woningaanbod.

In samenhang bezien toont scenario 1 de meest brede spreiding van kansen over verschillende domeinen, scenario 2 versterkt met name de leefkwaliteit, scenario 3 biedt nadrukkelijk kansen voor natuur en bodem, en scenario 4 richt zich op wonen en economie, maar kent daarbij ook de grootste risico's op nieuwe ruimtelijke en milieuknelpunten.

5.6 Vergelijking van scenario's per beleidsuitspraak

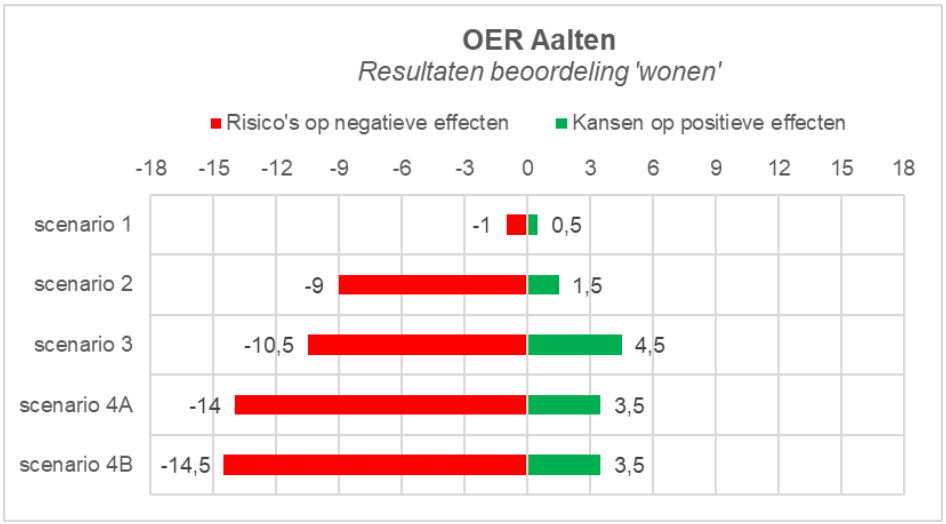
Beleidsuitspraak wonen
Elk scenario heeft een andere invulling op het gebied van wonen. Onderstaande figuur laat het aantal kansen en risico's van de verschillende scenario's zien. Uit de figuur blijkt dat voor alle scenario's geldt dat er meer risico's dan kansen zijn.

Scenario 1 zet in op groei van 900 woningen op verschillende locaties in de gemeente. Dit scenario laat een minimaal aantal kansen en risico's zien omdat er in dit scenario sprake is van een minimale woningbouwontwikkeling. Scenario 2 zet in op groei met 1350 woningen en generatie-erven. Waarbij er 200-500 woningen in het buitengebied komen en de rest in kernen verspreid over bestaande wijken. Scenario 3 en 4 gaan beiden uit van een groei van 2000 woningen, maar de invulling verschilt. Scenario 3 gaat uit van appartementen in de kernen en scenario 4 van de ontwikkeling van een hele nieuwe kern.

Het groeiende aantal risico's tussen de scenario's hangt samen met woningbouwontwikkeling. In algemeenheid geldt: meer woningen, meer inwoners, meer verkeersbewegingen en meer en grotere daaraan gerelateerde effecten (luchtkwaliteit, geluidhinder, broeikasgassen, verkeersveiligheid etc.). Ook de locatie van woningbouw maakt uit. Waar er in de kernen gebouwd wordt is er minder sprake van afname van het landbouwareaal, en effecten op bodem/water/natuur dan bij uitbreiding in het buitengebied.

Het verschil in kansen tussen de scenario's zit hem met name in het bouwen nabij voorzieningen en het toevoegen van parken (voor beweegvriendelijke leefomgeving), het voorzien in generatie-erven (naoberschap en sociale veiligheid) en in bestaande kernen met betere OV-verbindingen.

Scenario 1 laat de minste risico's en kansen zien omdat er zeer beperkte ontwikkeling mogelijk maakt. Als we kijken naar de overige scenario's die meer woningen mogelijk maken dan laat scenario 3 per saldo de minste risico's op negatieve effecten zien (en de meeste kansen op positieve effecten).

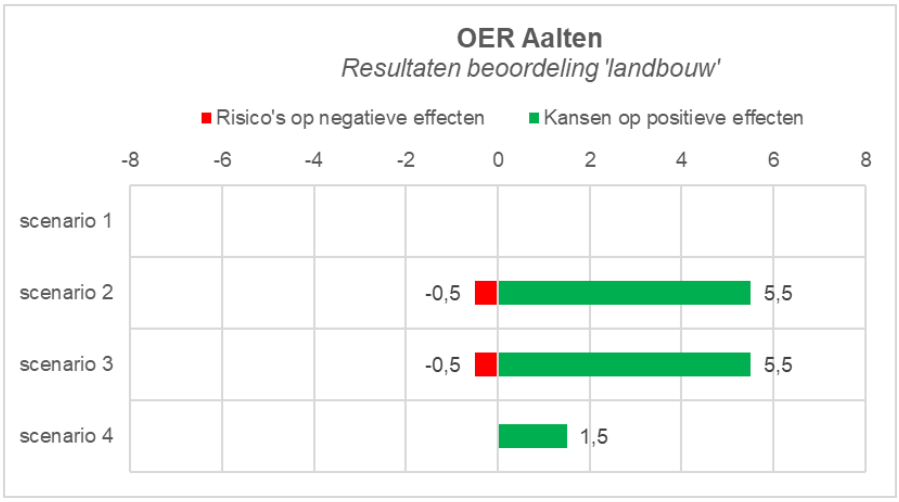
Figuur 15: Resultaten beoordeling beleidsuitspraak 'wonen'

Beleidsuitspraak landbouw
Onderstaande figuur laat het aantal kansen en risico's van de verschillende scenario's zien voor de beleidsuitspraak landbouw.

Uit de figuur blijkt dat scenario 1 geen kansen of risico's laat zien. Dit komt omdat er in dit scenario het rijksbeleid wordt gevolgd en er geen eigen keuzes ten aanzien van landbouw worden gemaakt.

Scenario 2 en 3 laten een gelijk aantal kansen en risico's zien. Beide scenario's hebben meer kansen dan risico's én hebben van alle scenario's de meeste kansen. Beide scenario's zijn nagenoeg gelijk qua invulling met inzet op natuurinclusief boeren. Dit kan leiden tot verbetering van luchtkwaliteit en vermindering van geurhinder en verbetering van het bodem- en watersysteem. Daarnaast zijn er positieve effecten op natuur. Mogelijke risico's hangen samen met de werkgelegenheid en dan specifiek in de agrarische sector door afname van het landbouwareaal voor nieuwe woningbouw.

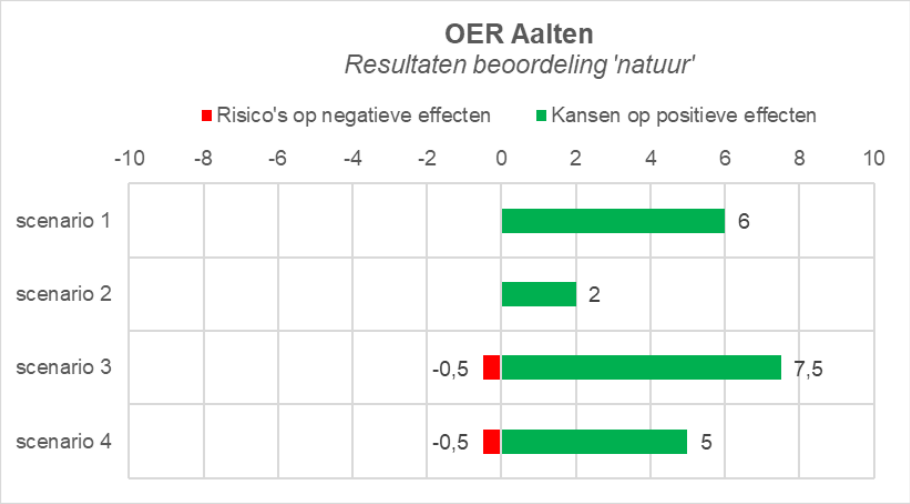
Scenario 4 laat een beperkt aantal kansen zien en geen risico's. Dit scenario zet in op een betere locatiekeuze voor boeren, bijvoorbeeld in gebieden die minder droog zijn.

Figuur 16: Resultaten beoordeling beleidsuitspraak 'landbouw'

Beleidsuitspraak natuur
Zoals uit onderstaande figuur blijkt laten alle scenario's meer kansen op risico's zien voor de beleidsuitspraak natuur. Bij scenario 1 en 2 geldt dat er géén sprake is van risico's op negatieve effecten. Bij scenario 3 en 4 is er een minimaal risico. Dit hangt samen met de opoffering van landbouwgrond ten behoeve van natuur.

Alle scenario's zetten in op het aanleggen van nieuwe natuur, maar de invulling hiervan verschilt. Het aanmoedigen van geveltuinen en volkstuinen heeft positieve effecten maar of dit daadwerkelijk gebeurt is afhankelijk van derden (inwoners). Uitspraken waar gemeente het voortouw neemt leiden daardoor tot meer of grotere effecten. In scenario 2 wordt landbouw belangrijker geacht dan natuur waardoor er minder kansen op positieve effecten voor natuur zijn. Scenario 3 zet actief in op het aanleggen van kleinschalige nieuwe natuur in het buitengebied ter compensatie van woningbouw. In scenario 4 leidt de nieuwe kern tot mogelijke risico's voor natuur omdat dit beiden ruimte vraagt. Per saldo laat scenario 3 de meeste kansen zien.

Figuur 17: Resultaten beoordeling beleidsuitspraak 'natuur'.

Beleidsuitspraak mobiliteit

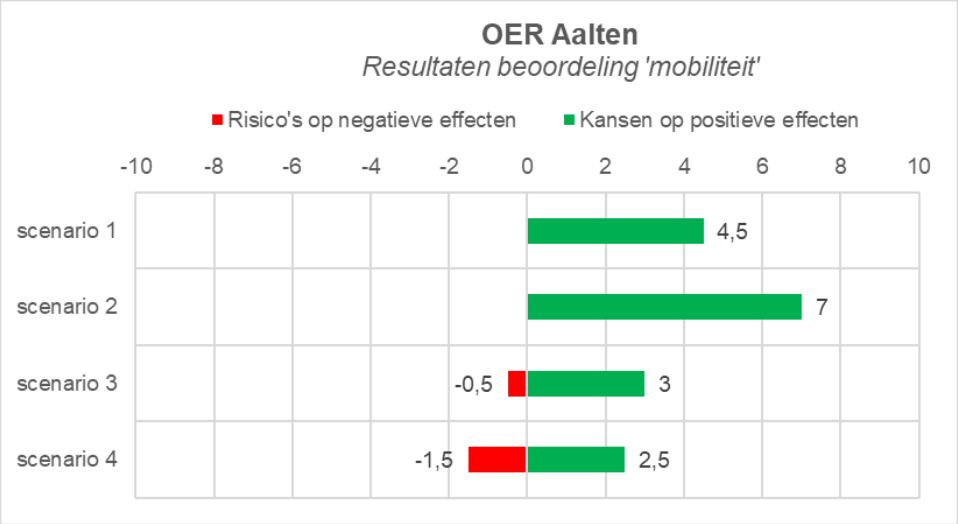
Uit onderstaande figuur blijkt dat scenario 2 gevolgd door scenario 1 de meeste kansen op positieve effecten laten zien. Deze scenario's hebben geen risico's op negatieve effecten. Dit geldt niet voor scenario 3 en 4, zij laten per saldo meer kansen dan risico's zien maar hiervoor geldt dat het aantal kansen op positieve effecten kleiner is vergeleken met scenario 1 en 2.

Met scenario 1 zet de gemeente in op het stimuleren van het gebruik van de fiets en verplaatsingen per voet. Er wordt o.a. ingezet op het veiliger maken van fietspaden. Door hierop in te zetten kan er een modaliteitsverschuiving plaatsvinden van auto naar fiets. Dit geldt alleen voor korte afstanden. Daarmee zijn er ook positieve gevolgen voor de druk op wegen, geluid(hinder) en luchtkwaliteit. Ook scenario 2 zet in op de fiets, door speciale fietsstraten te ontwikkelen en vrijliggende fietspaden te realiseren. Aanvullend wordt in dit scenario ook ingezet op buurtbussen en elektrische laadpalen. Dit biedt extra- kansen ten opzichte van scenario 1 voor duurzame mobiliteit en openbaar vervoer.

Scenario 3 zet in op de verbinding met de regio. Focus hierbij ligt op de verdubbeling van het spoor en vergroten van de capaciteit op het spoor. Dit ligt buiten de macht van de gemeente en vraagt om een actieve lobby. Wel zet dit scenario in op het verbinden van kleine kernen met het openbaar vervoer en met de fiets. Binnen de kernen is er geen beleid geformuleerd voor het veiliger maken van fietsroutes. De kansen die in scenario 1 en 2 samenhangen met een upgrade van de fietsinfrastructuur, komen minder prominent in dit scenario naar voren. Scenario 3 laat daarnaast een risico op een negatief effect zien. Door het verhogen van de frequentie op het spoor neemt de geluidhinder door spoorverkeer mogelijk toe.

Tenslotte zet ook scenario 4 in op verdubbeling van het spoor en verhogen van de frequentie op het spoor, inclusief een nieuw station in het geval er een nieuwe kern bij Lintelo komt. Daarnaast wil de gemeente snelfietspaden en bussen naar de nieuwe kern ontwikkelen. De focus in dit scenario ligt vooral op de nieuwe kern en minder op de ontwikkeling van het mobiliteitsnetwerk in de bestaande kernen. Dit leidt tot minder kansen op positieve effecten en meer risico's dan de andere scenario's. De risico's hangen samen met geluid (zoals in scenario 3 gerelateerd aan het spoor) en verkeersveiligheid.

Scenario 2 laat de meeste kansen op positieve effecten zien.

Figuur 18: Resultaten beoordeling beleidsuitspraak 'mobiliteit'

Beleidsuitspraak energie

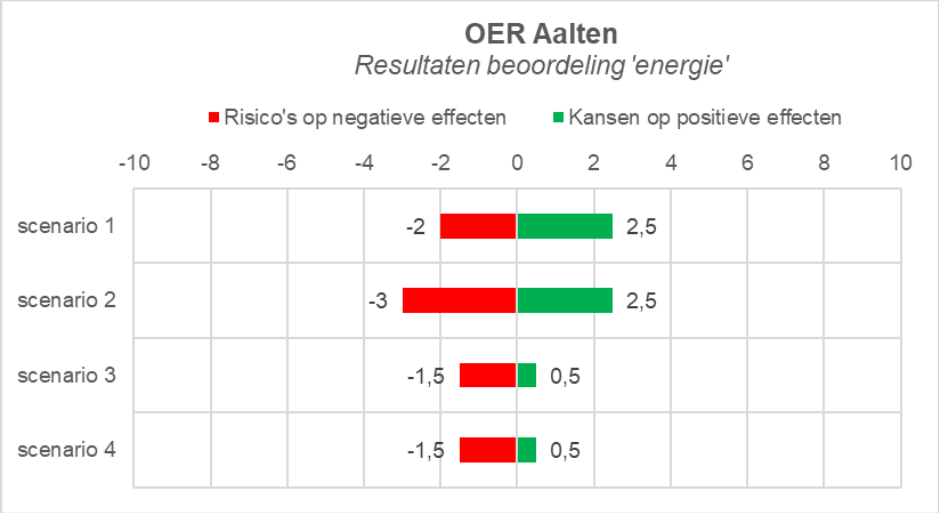
Uit onderstaande figuur blijkt dat alle scenario's voor energie zowel kansen als risico's laten zien. Scenario 1 en 2 laten meer kansen en risico's zien dan scenario 3 en 4. Alleen scenario 1 laat per saldo meer kansen dan risico's zien. De overige scenario's hebben per saldo meer risico's dan kansen.

Scenario 1 zet in op zon op dak en kleine windmolens op boerenerven. De windmolens vormen een risico voor geluid(hinder) dit speelt met name op en rond de boerenerven. Daarnaast is er een risico op verstoring van biodiversiteit, zowel bij de ontwikkeling van windmolens als van gebouwbewonende soorten bij zon op dak. De kansen hangen in dit scenario samen met verduurzaming van woningen en duurzame energieopwekking.

Scenario 2 zet net als scenario 1 in op zon op dak en kleine windmolens op boerenerven. Aanvullend zet het scenario in op stimulering van isolatie van woningen en buurtbatterijen waar dit kan. Aanvullend op scenario 1 leidt tot meer risico's voor omgevingsveiligheid door aandachtsgebieden (brand/explosie) bij gebruik van buurtbatterijen in de buurt van kwetsbare gebouwen. En op verstoring van archeologische waarden doordat voor buurtbatterijen het net aangepast moet worden en er graafwerkzaamheden plaats moeten vinden.

Scenario 3 gaat uit van een energieopslagsysteem (EOS) in elke wijk en de vervanging van de lage windmolens van Hagewind door 3-4 grote windmolens om ruimte te besparen (dit is autonoom beleid). Tenslotte wil de gemeente onderzoeken of er een warmtenet ontwikkeld kan worden. Ook hier zijn risico's voor biodiversiteit, archeologie en omgevingsveiligheid zoals benoemd bij scenario 2. Er zijn minder kansen dan scenario 1 en 2 omdat er minder gedaan wordt voor het verduurzamen van woningen (bijv. zon op dak). Scenario 4 komt qua inhoud overeen met scenario 3 en laat dezelfde kansen en risico's zien.

Per saldo is scenario 1 het enige scenario dat kansen op positieve effecten laat zien. De andere scenario's hebben per saldo meer risico's dan kansen.

Figuur 19: Resultaten beoordeling beleidsuitspraak 'energie'

Beleidsuitspraak economie
Uit onderstaande figuur blijkt dat alle scenario's per saldo (veel) meer kansen dan risico's laten zien. Waarbij scenario 3 en 4 meer risico's en kansen laat zien dan scenario 1 en 2.

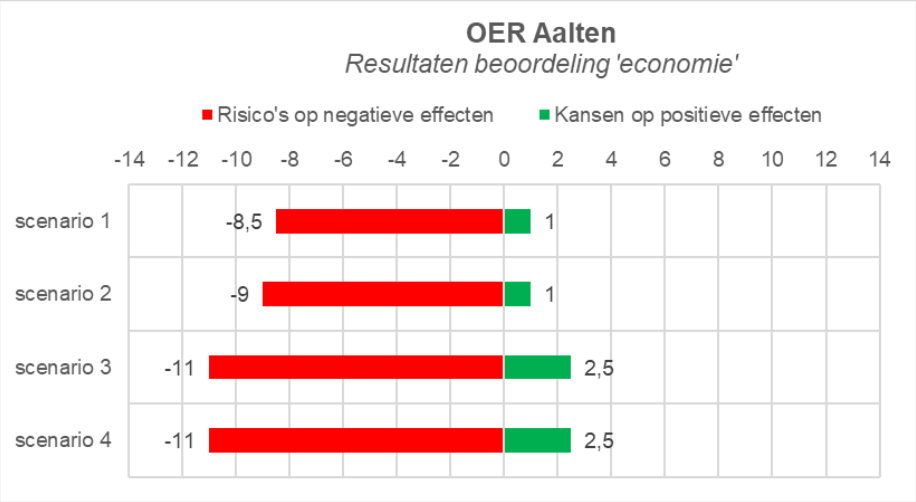
Scenario 1 gaat uit van de geplande uitbreiding van bedrijventerrein 't Broek en zet in op sloop-nieuwbouw indien er meer ruimte nodig is waarbij stapeling van functies en bedrijven mogelijk is. Bij nieuwbouw worden circulaire bouwmaterialen gebruikt. Risico's hangen samen met toename verkeersbewegingen als gevolg van nieuwe bedrijvigheid (geluid, lucht, broeikasgassen, doorstroming, verkeersveiligheid). Daarnaast zijn er risico's voor bodem-, water- en klimaatgerelateerde thema's als gevolg van verharding, en natuur en biodiversiteit. Kansen zijn er met het oog op verbetering van bedrijventerreinen, meer ruimte voor nieuwe bedrijvigheid en werkgelegenheid.

Scenario 2 lijkt sterk op scenario 1. In de uitspraak van scenario 2 wordt niet ingezet op gebruik van circulaire bouwmaterialen, hiermee verschilt deze in de beoordeling op het onderwerp grondstoffen en circulariteit. De overige beoordeling is in lijn met elkaar.

Scenario 3 zet in op schaalvergroting waarbij het spoor een belangrijke plek in neemt om van Aalten een aantrekkelijke werkplek te maken. Er is sprake van 17 hectare aan uitbreiding, voornamelijk kantoren en in de hoogte. Risico's hangen samen met het verkeersaantrekkende effect, waarbij gesteld kan worden dat een deel van de werknemers mogelijk met het OV reist. Dit is afhankelijk van de locatie van nieuwe werklocaties. Verder is er vanwege uitbreiding sprake van een ruimteclaim die terecht kan komen in gebieden die nu voor landbouw of natuur gebruikt worden. Extra verharding kan leiden tot meer hittestress en wateroverlast. De kansen zijn er met het oog op werkgelegenheid en nieuwe werklocaties en de sociaal economische positie van Aalten.

Scenario 4 is nagenoeg gelijk aan scenario 3 met als verschil dat er nieuwe bedrijvigheid bij de nieuwe kern komt. De risico's en kansen zijn daardoor nagenoeg gelijk aan die hierboven beschreven zijn voor scenario 3.

Gezien de vele risico's in vergelijking met kansen is er géén scenario dat het beste naar voren komt. Keuze voor de gemeente zit hem in verdere uitbreiding of beperking van de uitbreiding. Aanvullend kan de gemeente nadenken over vergroenen op bedrijventerreinen en mobiliteitsoplossingen om de verkeersaantrekkende werking te verminderen.

Figuur 20: Resultaten beoordeling beleidsuitspraak 'economie'

Beleidsuitspraak toerisme en recreatie

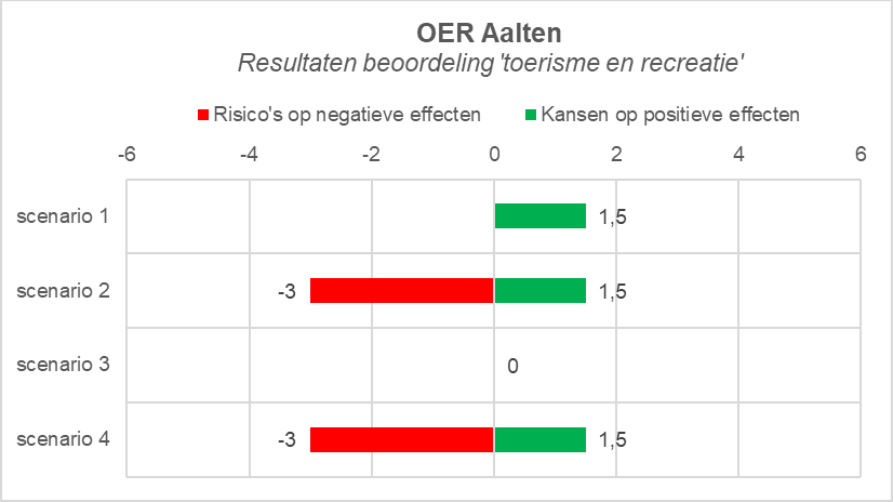
Uit onderstaande figuur blijkt dat scenario 1 per saldo kansen op positieve effecten laat zien. Dit geldt niet voor scenario 2 en 4 waar er sprake is van per saldo meer negatieve effecten. Tenslotte bevat scenario 3 geen concrete elementen ter beoordeling waardoor hier geen kansen of risico's te zien zijn.

Scenario 1 zet in op toerisme zonder dat dit een negatieve afdruk op het landschap achterlaat. Toerisme en natuur gaan hand in hand. Er zijn uitsluitend kansen voor werkgelegenheid, vrijetijdseconomie en toerisme en het wandelnetwerk.

Scenario 2 zet in op ondersteuning van het huidige toerisme waarbij ook groei wordt gefaciliteerd. De groei kan leiden tot toename in toerisme en bijkomende effecten voor geluid/luchtkwaliteit wat verkeersgerelateerd is en druk op natuur. Dit is echter afhankelijk van de daadwerkelijke groei. Kansen zijn er voor werkgelegenheid en vrijetijdseconomie en toerisme.

Scenario 3 stelt dat het toerisme wat erbij komt geen negatieve impact mag hebben op het landschap. De uitspraak beschrijft geen maatregelen die ze hiervoor willen nemen en leidt dus niet tot kansen en/of risico's.

Scenario 4 is qua inhoud gelijk aan scenario 2, ook de effecten zijn in lijn met elkaar.

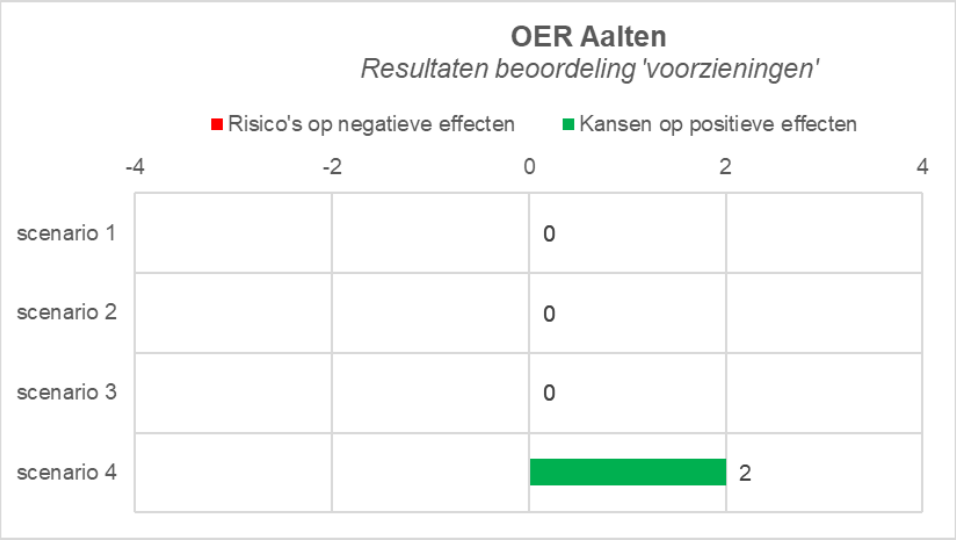
Figuur 21: Resultaten beoordeling beleidsuitspraak 'toerisme en recreatie'

Beleidsuitspraak voorzieningen

Onderstaande figuur laat zien dat er enkel voor scenario 4 kansen zijn op positieve effecten. De overige scenario's laten geen kansen en risico's zien.

Scenario 1 zet in op behoud van voorzieningen als basisscholen en buurtsupers in de kernen. Er wordt ingezet op digitale technologieën om inwoners van het buitengebied gezond te houden. Ook scenario 2 gaat uit van behoud van voorzieningen in de kernen, waarbij er in scenario 2 iets meer draagvlak is omdat hier sprake is van een straatje erbij (meer woningen om voorzieningen rendabel te houden). Scenario 3 beschrijft de groei van alle kernen (woningen) maar de focus van voorzieningen op de drie grote kernen. Er worden geen uitspraken gedaan over het toevoegen van nieuwe voorzieningen.

Scenario 4 beschrijft dat het draagvermogen van voorzieningen in kleinere kernen groeit door groei in inwoneraantal. Daardoor kunnen basisvoorzieningen beter in stand gehouden worden. Dit leidt tot kansen voor sociale veiligheid, beweegvriendelijke leefomgeving (afstand tot voorzieningen), maatschappelijke basisvoorzieningen en naoberschap (maatschappelijke deelname).

Figuur 22: Resultaten beoordeling beleidsuitspraak 'voorzieningen'

6 Aanbevelingen voor het voorkeursscenario

Met de resultaten van de scenariobeoordeling zal de gemeente een voorkeursscenario opstellen. Dit voorkeursscenario bevat het nieuwe beleid dat een plek krijgt in de Omgevingsvisie. Vanuit de scenariobeoordeling komen een aantal aanbevelingen voor het voorkeursscenario:

- Maak een locatiekeuzes waarbij risico's op negatieve effecten vermindert of weggenomen worden, bijvoorbeeld:
  - Wonen en werken in gebieden met een goede OV-ontsluiting, zodat er minder gebruik gemaakt wordt van de auto
  - Wonen en werken in gebieden buiten risicocontouren voor omgevingsveiligheid
  - Wonen en werken in gebieden die geen afbreuk doen aan landschappelijke waarden
  - Benutten van geschikte landbouwgronden, overige gronden afschalen / transformeren naar andere functies
- Neem specifieke randvoorwaarden op om risico's op negatieve effecten te verminderen of weg te nemen, bijvoorbeeld
  - dat nieuwbouw klimaatadaptief en circulair moet zijn
  - specifiek eisen opnemen voor een klimaatadaptieve en biodiverse inrichting van de openbare ruimte
  - begrenzing verkeersaantrekkende werking door middel van parkeernormen en deelautovoorzieningen
  - dat bij uitbreiding en/of intensivering van bedrijventerreinen ook ingezet wordt op vergroenen en klimaatadaptief
  - dat bij verduurzaming geen verstoring van beschermde soorten mag plaatsvinden
- Bovenstaande aanbevelingen gelden voornamelijk voor de knelpunten en aandachtpunten die zich voordoen in de referentiesituatie. Zorg dat het nieuwe beleid in het voorkeursscenario maatregelen/inpassingen bevat die de knel- en aandachtspunten zo veel als mogelijk weg kunnen nemen.
- De beoogde schaalsprong in scenario 3 en 4 lijkt dermate fors dat het de vraag is of dat zodanig in te passen is dat risico's op verslechtering voldoende weggenomen kunnen worden.
- Kijk goed naar de opgaven voor het Gelders Natuurnetwerk en welke typen natuur daar gewenst is. Pas de invulling daar specifiek op aan en benoem dit als voorwaarde.
- In de foto van de leefomgeving staat dat *voor kantoorlocaties de verwachting is dat in de hele Achterhoek de vraag af zal nemen waardoor de leegstand toeneemt tot ver boven het niveau van een gezonde markt*. Maak met deze kennis een weloverwogen beslissing over het toevoegen van nieuwe kantoorlocaties.

Bijlage 1: Beoordeling scenario 1

Disclaimer: voor elke beleidsuitspraak heeft scoping plaatsgevonden. Er is een selectie gemaakt van beoordelingsaspecten die logischerwijs een relatie hebben met het onderwerp van de beleidsuitspraak. Hierdoor zit er onderling verschil tussen de verschillende beleidsuitspraken binnen een scenario. Er zit geen verschil in de beoordeling van de beleidsuitspraken binnen een onderwerp. Bijv. de uitspraken over wonen zijn in alle scenario's op dezelfde beoordelingsaspecten beoordeeld.

Scenario 1 - Wonen				
Alleen de 900 (waarvan 235 autonoom) woningen die al gepland waren tot 2035 worden nog gebouwd, daarna geen nieuwe bebouwing meer. 536 woningen zijn al aangegeven op verschillende locaties in de gemeente. Overige 364 woningen worden toegevoegd als beperkte uitbreiding buitengebied. Alleen sloop-nieuwbouw met meer hoogte om ruimte te maken voor 3-30-300 in bestaande wijken. Beperkte woningbouw geeft ruimte aan herstel bodem, water en luchtkwaliteit en aanleg nieuwe natuur.				
Beoordelingsaspect	**Score**			**Onderbouwing**
	Huidig	*Autonoom*	*Scenario 1*	
Geluid		↗	0	Geen significant effect, het aantal nieuwe woningen is beperkt (kleinschalig) waardoor het effect op geluidhinder beperkt is.
Luchtkwaliteit		=	0	Geen significant effect, het aantal nieuwe woningen is beperkt (kleinschalig) waardoor het effect op luchtkwaliteit beperkt is.
Geur		↗	0	Geen significant effect, de woningen zijn voorzien in de bestaande kernen waar de veehouderijen op afstand liggen.
Omgevingsveiligheid		↗	-	Risico op meer woningen (kwetsbare gebouwen) binnen aandachtsgebieden en risicogebieden door het bouwen van nieuwe woningen nabij buisleiding. In geringe mate want het aantal nieuwe woningen (afgezien van 235 autonoom) is relatief beperkt.
Sociale veiligheid		↗	0	Geen significant effect, het aantal nieuwe woningen is beperkt (kleinschalig) waardoor het effect op onveiligheidsgevoel en/of vermijdingsgedrag gering is.
Verkeersveiligheid		↗	0	Geen significant effect, het aantal nieuwe woningen is beperkt (kleinschalig) waardoor het effect op verkeersveiligheid beperkt is.
Beweegvriendelijke leefomgeving		=	0	Per saldo geen effect. Enerzijds kans op verbetering van de beweegvriendelijke leefomgeving door toevoegen van nieuwe woningen in de bestaande kern van Aalten en Dinxperlo nabij bestaande voorzieningen en door toevoegen van parken (3-30-300). Anderzijds risico op grotere afstand tot voorzieningen voor meer (nieuwe) woningen in het buitengebied.
Maatschappelijke basisvoorzieningen		↘	0	Per saldo geen effect. Enerzijds kans op een kleinere afstand tot voorzieningen voor nieuwe woningen in de bestaande kern van Aalten en Dinxperlo nabij bestaande voorzieningen. Anderzijds risico op grotere afstand tot voorzieningen voor nieuwe woningen in het buitengebied.
Naoberschap		=	0	Geen effect, de uitspraak zegt niks over en heeft geen invloed op vrijwilligerswerk, mantelzorg, eenzaamheid of verenigingsleven.
Bodem		=	0	Per saldo geen effect. Enerzijds risico op verslechtering van de bodemkwaliteit (klasse en mogelijke verontreinigingen) door nieuwe woningen buiten bestaand bebouwd gebied. Anderzijds kans op plaatselijke verbetering van de kwaliteit door ruimte voor groen (3-30-300).

Scenario 1 - Wonen				
Alleen de 900 (waarvan 235 autonoom) woningen die al gepland waren tot 2035 worden nog gebouwd, daarna geen nieuwe bebouwing meer. 536 woningen zijn al aangegeven op verschillende locaties in de gemeente. Overige 364 woningen worden toegevoegd als beperkte uitbreiding buitengebied. Alleen sloop-nieuwbouw met meer hoogte om ruimte te maken voor 3-30-300 in bestaande wijken. Beperkte woningbouw geeft ruimte aan herstel bodem, water en luchtkwaliteit en aanleg nieuwe natuur.				
Beoordelingsaspect	**Score**			**Onderbouwing**
	Huidig	*Autonoom*	*Scenario 1*	
Grondwater		↘	0	Per saldo geen effect. Enerzijds risico op verlaging van de grondwaterstand door een toename van verharding door nieuwe woningen en extra vraag naar drinkwater (beperkt door weinig nieuwe woningen). Anderzijds kans op plaatselijke aanvulling van grondwater door ruimte voor groen (3-30-300).
Oppervlaktewater		=	0	Per saldo geen effect. Enerzijds risico op verminderde aanvulling van sloten en beken en/of overstort van vervuild water door toename van verharding door nieuwe woningen. Anderzijds kans op plaatselijke aanvulling en berging van water door ruimte voor groen (3-30-300).
Natura 2000-gebieden		↗	0	Geen significant effect, het aantal nieuwe woningen is beperkt (kleinschalig) waardoor het effect op Natura 2000 beperkt is.
Natuurnetwerk Nederland		↗	0	Geen significant effect, het aantal nieuwe woningen is beperkt (kleinschalig) waardoor het effect op GNN beperkt is.
Biodiversiteit		↗	0	Geen significant effect, het aantal nieuwe woningen is beperkt (kleinschalig) waardoor het effect op biodiversiteit beperkt is.
Landbouw		=	0	Geen significant effect, inperking van landbouwareaal is zeer beperkt door beperkte uitbreiding van woningen.
Grondgebruik			0	Het areaal woonterrein neemt zeer licht toe.
Landschappelijke waarden		=	0	Geen significant effect, het aantal nieuwe woningen is beperkt (kleinschalig) en voorzien zijn aan de randen van de kernen, waar de landschappelijke waarden lager zijn.
Archeologische en cultuurhistorische waarden			-	Risico op verstoring van archeologische waarden en (aanzicht) monumenten door nieuwe woningen in de kern van Aalten en Bredevoort. In geringe mate want het aantal nieuwe woningen (afgezien van 235 autonoom) is relatief beperkt.
Broeikasgassen		↗	0	Geen significant effect, het aantal nieuwe woningen is beperkt (kleinschalig) waardoor het effect op broeikasgassen beperkt is.
Hittestress		=	0	Per saldo geen effect. Enerzijds risico op meer hitte(stress) door een toename van verharding door nieuwe woningen. Anderzijds kans op minder hittestress door ruimte voor groen (3-30-300).
Droogte		↘	0	Per saldo geen effect. Enerzijds risico op verlaging van de grondwaterstand door een toename van verharding door nieuwe woningen. Anderzijds kans op plaatselijke aanvulling van grondwater door ruimte voor groen (3-30-300).
Wateroverlast door hemelwater		↗	0	Per saldo geen effect. Enerzijds risico op meer hemelwateroverlast door een toename van verharding door nieuwe woningen. Anderzijds kans op minder hemelwateroverlast door ruimte voor groen (3-30-300).
Grondstoffen en circulariteit		↗	0	Geen significant effect, het aantal nieuwe woningen is beperkt (kleinschalig) waardoor het effect op gebruik van grondstoffen beperkt is.
Duurzame woningen		↗	0	Geen significant effect, het aantal nieuwe woningen is beperkt (kleinschalig) waardoor het effect op duurzame woningen beperkt is.

Scenario 1 - Wonen				
Alleen de 900 (waarvan 235 autonoom) woningen die al gepland waren tot 2035 worden nog gebouwd, daarna geen nieuwe bebouwing meer. 536 woningen zijn al aangegeven op verschillende locaties in de gemeente. Overige 364 woningen worden toegevoegd als beperkte uitbreiding buitengebied. Alleen sloop-nieuwbouw met meer hoogte om ruimte te maken voor 3-30-300 in bestaande wijken. Beperkte woningbouw geeft ruimte aan herstel bodem, water en luchtkwaliteit en aanleg nieuwe natuur.				
Beoordelingsaspect	**Score**			**Onderbouwing**
	Huidig	*Autonoom*	*Scenario 1*	
Woningaanbod en -behoefte		↗	+	Kans op meer woningen waarmee mogelijk voldaan kan worden aan de vraag. In geringe mate want het aantal nieuwe woningen (afgezien van 235 autonoom) is relatief beperkt.
Bereikbaarheid en doorstroming		=	0	Geen significant effect, het aantal nieuwe woningen is beperkt (kleinschalig) waardoor het effect op doorstroming beperkt is.
Openbaar vervoer		↗	0	Per saldo geen effect. Enerzijds kans op kleinere afstanden tot OV-halte voor nieuwe woningen in de bestaande kern van Aalten en Dinxperlo. Anderzijds risico op grotere afstand tot OV-haltes voor nieuwe woningen in het buitengebied.

Scenario 1 - Landbouw				
Voor de transitie van de landbouw wordt het Rijksbeleid gevolgd. Dit houdt in dat dit gebeurt met een gematigd *tempo*.				
Beoordelingsaspect	**Score**			**Onderbouwing**
	Huidig	*Autonoom*	*Scenario 1*	
Luchtkwaliteit		=	0	Geen effect, omdat het enkel gaat om het volgen van rijksbeleid (autonome ontwikkeling).
Geur		↗	0	Geen effect, omdat het enkel gaat om het volgen van rijksbeleid (autonome ontwikkeling).
Omgevingsveiligheid		↗	0	Geen effect, omdat het enkel gaat om het volgen van rijksbeleid (autonome ontwikkeling).
Bodem		=	0	Geen effect, omdat het enkel gaat om het volgen van rijksbeleid (autonome ontwikkeling).
Grondwater		↘	0	Geen effect, omdat het enkel gaat om het volgen van rijksbeleid (autonome ontwikkeling).
Oppervlaktewater		=	0	Geen effect, omdat het enkel gaat om het volgen van rijksbeleid (autonome ontwikkeling).
Natura 2000-gebieden		↗	0	Geen effect, omdat het enkel gaat om het volgen van rijksbeleid (autonome ontwikkeling).
Natuurnetwerk Nederland		↗	0	Geen effect, omdat het enkel gaat om het volgen van rijksbeleid (autonome ontwikkeling).
Biodiversiteit		↗	0	Geen effect, omdat het enkel gaat om het volgen van rijksbeleid (autonome ontwikkeling).
Landbouw		=	0	Geen effect, omdat het enkel gaat om het volgen van rijksbeleid (autonome ontwikkeling).
Grondgebruik			0	Het areaal landbouwgrond blijft ongeveer gelijk.
Landschappelijke waarden		=	0	Geen effect, omdat het enkel gaat om het volgen van rijksbeleid (autonome ontwikkeling).
Broeikasgassen		↗	0	Geen effect, omdat het enkel gaat om het volgen van rijksbeleid (autonome ontwikkeling).

Scenario 1 - Landbouw				
Voor de transitie van de landbouw wordt het Rijksbeleid gevolgd. Dit houdt in dat dit gebeurt met een gematigd *tempo*.				
Beoordelingsaspect	**Score**			**Onderbouwing**
	Huidig	*Autonoom*	*Scenario 1*	
Droogte		↘	0	Geen effect, omdat het enkel gaat om het volgen van rijksbeleid (autonome ontwikkeling).
Werkgelegenheid		↗	0	Geen effect op werkgelegenheid. Het aantal boerenbedrijven blijft gelijk.

Scenario 1 - Natuur				
Nieuwe natuur wordt aangelegd. Alle ontwikkelingen worden bodem-water sturend aangelegd. Voorbeelden: oevers worden verbreed, het stroomgebied voor rivieren wordt verruimd. Aanmoedigen geveltuinen, volkstuinen, ecologisch beheer graslanden en parken. Waar ruimte is nieuw groen en herinrichting straatprofielen indien veilig. Gezondheid bewoners staat voorop				
Beoordelingsaspect	**Score**			**Onderbouwing**
	Huidig	*Autonoom*	*Scenario 1*	
Luchtkwaliteit		=	0	Geen significant effect op luchtkwaliteit. De toevoeging van natuur zijn niet omvangrijk genoeg om de luchtkwaliteit te verbeteren.
Beweegvriendelijke leefomgeving		=	+	Kans op positief effect op groenblauwe recreatiemogelijkheden, bij aanleg van natuurlijke oeverranden en groene herinrichting van straten in bestaande kernen.
Bodem		=	+	Kans op een positief effect op de bodemkwaliteit op plekken waar ecologisch beheer van grasland en parken wordt toegepast. Gering positieve kans omdat er geen effect bestaat op bodemdaling of bodemverontreiniging.
Grondwater		↘	++	Kans op een positief effect op de grondwaterkwantiteit door verbreding van oevers, en op de grondwaterkwaliteit door toepassing ecologisch beheer van grasland en parken. Dit voorkomt uitspoeling van chemicaliën naar het grondwater.
Oppervlaktewater		=	++	Kans op positief effect op de oppervlaktewaterkwaliteit. Verbreding van oevers kan leiden tot meer begroeiing, wat lokaal de nutriëntenhuishouding kan verbeteren. Toepassing van ecologisch beheer graslanden voorkomt eutrofiering van oppervlaktewater.
Natura 2000-gebieden		↗	0	Geen significant effect op KDW of instandhoudingsdoelstelling N2000. De maatregelen zijn daar niet omvangrijk genoeg voor.
Natuurnetwerk Nederland		↗	+	Kans op bijdragen aan de voltooiing van GNN in het westen van de gemeente, rondom de Boven Slinge, door meer natuurlijke en bredere oevers worden gerealiseerd. *Aanbeveling: goed kijken naar de opgaven voor GNN (welke invulling (type natuur) is gewenst?)
Biodiversiteit		↗	+	Kans op positief effect op biodiversiteit. Bredere natuurlijke oevers en ecologisch beheer graslanden stimuleert een toename in de soortendiversiteit, door creëren van gunstigere omstandigheden voor gevoelige soorten. In geringe mate, omdat er geen specifieke maatregelen voor soorten genomen worden.
Landbouw		=	+	Kans op een positief effect op de bodemkwaliteit en biodiversiteit op landbouwgronden door ecologisch graslandbeheer. Dit kan op de lange termijn zorgen voor een duurzame primaire

Scenario 1 - Natuur				
Nieuwe natuur wordt aangelegd. Alle ontwikkelingen worden bodem-water sturend aangelegd. Voorbeelden: oevers worden verbreed, het stroomgebied voor rivieren wordt verruimd. Aanmoedigen geveltuinen, volkstuinen, ecologisch beheer graslanden en parken. Waar ruimte is nieuw groen en herinrichting straatprofielen indien veilig. Gezondheid bewoners staat voorop				
Beoordelingsaspect	**Score**			**Onderbouwing**
	Huidig	*Autonoom*	*Scenario 1*	
				landbouwproductie. Gering positieve kans omdat het een langetermijneffect is.
Grondgebruik			0	Verruiming van het stroomgebied kan in dit scenario in kleine mate ten koste gaan van andere ruimtelijke functies.
Landschappelijke waarden		=	0	Geen significant effect op de landschapstypen. De maatregelen zijn niet dermate ingrijpend dat ze de basiskenmerken van de landschapstypen aanpassen.
Hittestress		=	+	Kans op een afname van hittestress in de bestaande kernen door het aanmoedigen van geveltuinen en volkstuinen, en door de verruiming van de oeverranden (groter oppervlaktewateroppervlak) en waar mogelijk toevoegingen van extra groen in de straten. In geringe mate, want deels afhankelijk van derden.
Droogte		↘	+	Kans op een toename van de GLG rondom verbrede oevers, wat een positief effect kan hebben op lokale droogtegevoelige natuur. Geringe positieve kans omdat het effect alleen optreedt rondom de bestaande beken.
Wateroverlast door hemelwater		↗	+	Kans op een afname van wateroverlast door hevige buien, wanneer er meer geveltuinen worden aangelegd of straten groener worden ingericht. Geringe kans omdat aanleg groene tuinen afhankelijk is van bereidwilligheid bewoners en een klein oppervlak behelst.
Vrijetijdseconomie en toerisme			0	Geen significant effect op mogelijkheden voor de vrijetijdseconomie of toerisme.
Fiets- en wandelnetwerk		↗	0	Geen effect op fiets- en wandelnetwerken.

Scenario 1 – Mobiliteit				
Bewoners worden gestimuleerd om te voet te gaan of de fiets te pakken in plaats van de auto. Dit wordt gedaan door fietspaden veiliger te maken. Bijbehorende maatregelen zijn verbreden van fietspaden, en meer 30 wegen binnen bebouwde kom. Vigerend beleid laadpalen voortzetten				
Beoordelingsaspect	**Score**			**Onderbouwing**
	Huidig	*Autonoom*	*Scenario 1*	
Geluid		↗	+	Kans op een afname geluidshinder in de kernen en langs drukke wegen, wanneer de fietsinfrastructuur verbetert wordt en daardoor meer mensen zichzelf vervoeren met de fiets in plaats van met de auto.
Luchtkwaliteit		=	+	Kans op een verbetering van de luchtkwaliteit langs drukke wegen, wanneer de fietsinfrastructuur daarlangs veiliger wordt en daardoor meer mensen zichzelf vervoeren met de fiets in plaats van met de auto.
Omgevingsveiligheid		↗	0	Geen significant effect op brand- en explosiegevaar, noch worden er kwetsbare gebouwen toegevoegd.

Scenario 1 – Mobiliteit				
Bewoners worden gestimuleerd om te voet te gaan of de fiets te pakken in plaats van de auto. Dit wordt gedaan door fietspaden veiliger te maken. Bijbehorende maatregelen zijn verbreden van fietspaden, en meer 30 wegen binnen bebouwde kom. Vigerend beleid laadpalen voortzetten				
Beoordelingsaspect	**Score**			**Onderbouwing**
	Huidig	*Autonoom*	*Scenario 1*	
Sociale veiligheid		↗	+	Kans op een positief effect op veiligheidsgevoelens, omdat het stimuleren van fietsen kan zorgen voor meer ogen op straat en een daarmee samenhangend gevoel van sociale controle. Gering effect omdat er geen direct verband is tussen fietsinfrastructuur en criminaliteit.
Verkeersveiligheid		↗	+	Kans op daling van de verkeersongevallen en -doden, door het toepassen van een 30 km/u limiet binnen de bebouwde kom en verbreden fietspaden.
Beweegvriendelijke leefomgeving		=	++	Kans op een positief effect, door het veiliger maken van de fiets als vervoersmiddel door het toepassen van een 30 km/u limiet binnen de bebouwde kom en verbreden fietspaden.
Natura 2000-gebieden		↗	0	Geen significant effect op KDW, de potentiële afname van autowegverkeer door stimuleren van wandelen en fietsen is te gering om een bijdrage te leveren aan stikstofdepositie op nabijgelegen N2000.
Natuurnetwerk Nederland		↗	0	Geen significant effect op de voltooiing van GNN of de kwaliteit van GNN. Er komt geen nieuwe natuur bij en er is geen significante vermindering van stikstofuitstoot.
Biodiversiteit		↗	0	Geen significant effect op de soortendiversiteit. Er komt geen nieuwe natuur bij en de eventuele afname in stikstofdepositie als er minder autowegverkeer is, is te gering om een effect te hebben op de biodiversiteit.
Grondgebruik			0	Er is geen significante verandering in grondgebruik.
Broeikasgassen		↗	0	Geen significant effect op broeikasemissies. De eventuele afname in van autowegverkeer is te gering om een effect te hebben op de hoeveelheid broeikasgassen.
Bereikbaarheid en doorstroming		=	+	Kans op een afname van verkeersintensiteit door het stimuleren van fietsgebruik.
Duurzame en slimme mobiliteit		↗	0	Geen significant effect op elektrische autogebruik, omdat er geen extra inspanningen worden geleverd ten aanzien van laadpalen ten opzichte van vigerend beleid.
Openbaar vervoer		↗	0	Geen effect op afstand tot OV of OV-ontsluiting omdat er in dit scenario geen veranderingen in het ov-netwerk plaatsvinden.
Fiets- en wandelnetwerk		↗	+	Kans op positief effect op het fietsnetwerk door verbetering van de bestaande fietsinfrastructuur. Gering effect omdat er geen nieuwe fietspaden worden toegevoegd.

Scenario 1 – Energie				
Zon op dak, verder geen windmolens en zonnevelden, want dit beperkt ruimte voor groen. Kleine windmolens op erf voor boeren om bedrijf van energie te voorzien. Verduurzamen bestaand vastgoed stimuleren en monitoren, met blik op 2050 in beeld brengen waar sloop-nieuwbouw financieel betere keuze is dan verduurzamen in combinatie met vergroening.				
Beoordelingsaspect	**Score**			**Onderbouwing**
	Huidig	*Autonoom*	*Scenario 1*	
Geluid		↗	-	Risico op geluidhinder door kleine windmolens op erf van boeren. In stille buitengebieden kan het geluid opvallen (met name bij windvlagen of 's nachts). In geringe mate, want in het buitengebied zijn relatief weinig gehinderden.
Luchtkwaliteit		=	0	Geen significant effect, woningen an sich zijn geen grote bron van luchtvervuiling (fijnstof en stikstofdioxide), dus verduurzaming opwek op dak en verduurzaming bestaand vastgoed heeft geen significant effect op de luchtkwaliteit.
Omgevingsveiligheid		↗	0	Geen significant effect, kleine windmolens hebben een zeer kleine risicocontour. Dit effect is daarom verwaarloosbaar.
Bodem		=	0	Geen effect, zon op dak en kleinschalige windmolens hebben geen impact op de bodemkwaliteit.
Grondwater		↘	0	Geen effect, zon op dak en kleinschalige windmolens hebben geen impact op het grondwater.
Natura 2000-gebieden		↗	0	Duurzame energiebronnen kunnen indirect een effect hebben op vermindering van stikstofdepositie, maar dit is niet lokaal merkbaar, omdat fossiele energie elders wordt gewonnen.
Biodiversiteit		↗	--	Risico op verstoring van soorten in: • het buitengebied door kleine windmolens. Kleine windmolens vormen een risico door verhoogd risico op aanvaring (kleine windmolens gelijk aan vlieghoogte boerderijvogels en vleermuizen), waardoor soorten deze gebieden mogelijk vermijden • gebouw-bewoonde soorten door verduurzaming bestaand vastgoed. Bij het isoleren van woningen (vooral spouwmuurisolatie, dakisolatie en gevelrenovatie) kunnen nestplaatsen van dieren verdwijnen.
Grondgebruik			0	Het grondgebruik blijft ongeveer gelijk.
Landschappelijke waarden		=	0	Geen significant effect, kleine windmolens kunnen het aanzicht van een open landschap aantasten, maar gezien de landschapskenmerken in Aalten (veel houtwallen/singels), zullen de effecten klein zijn.
Archeologische en cultuurhistorische waarden			-	Risico op aantasting van cultuurhistorische waarden door zon op dak, kan mogelijk het aanzicht van cultuurhistorische panden aantasten. In geringe mate, want betreft een deel van het aspect. Van een risico op archeologie is geen sprake. Omdat het gaat om wind-opwek op eigen terrein, zullen enkel kleine ingrepen in de bodem benodigd zijn. In het buitengebied is sprake van hoge, gematigde of lage archeologische verwachting. Bij hoge archeologische verwachting is enkel archeologisch onderzoek verplicht als een ingreep meer dan 500 m2 betreft. Daar zal, gezien het karakter van het voornemen, geen sprake van zijn.
Broeikasgassen		↗	+	Kans op minder uitstoot van broeikasgassen door zon op dak, waardoor minder fossiele energie gebruikt wordt. In geringe mate, want de uitspraak gaat niet in op duurzame warmtevoorziening.

Scenario 1 – Energie				
Zon op dak, verder geen windmolens en zonnevelden, want dit beperkt ruimte voor groen. Kleine windmolens op erf voor boeren om bedrijf van energie te voorzien. Verduurzamen bestaand vastgoed stimuleren en monitoren, met blik op 2050 in beeld brengen waar sloop-nieuwbouw financieel betere keuze is dan verduurzamen in combinatie met vergroening.				
Beoordelingsaspect	**Score**			**Onderbouwing**
	Huidig	*Autonoom*	*Scenario 1*	
Duurzame energieopwekking en energiebesparing		=	++	Kans op toename duurzame energieopwekking door opwekking over verschillende schijven (zon en wind).
Duurzame woningen		↗	++	Kans op verbetering van energie labels door inzet op zon op dak en stimuleren van verduurzaming van bestaand vastgoed.

Scenario 1 - Economie				
Bedrijventerrein 't Broek wordt niet verder uitgebreid dan de al geplande 10 hectare, anders sloop-nieuwbouw. Stapeling van functies en bedrijven (bouwhoogte max 12m). Inzetten op circulaire materialen bij bouw nieuwe bedrijven. Er wordt ingezet op duurzame bedrijven binnen de gemeente halen.				
Beoordelingsaspect	**Score**			**Onderbouwing**
	Huidig	*Autonoom*	*Scenario 1*	
Geluid		↗	-	Risico op toename geluidshinder door extra (vracht)verkeersbewegingen door uitbreiding (enkel zachte plancapaciteit) en mogelijk intensiveren van het bedrijventerrein (door stapeling). In geringe mate, want de uitbreiding is beperkt.
Luchtkwaliteit		=	-	Risico op verslechtering luchtkwaliteit door extra verkeersbewegingen door uitbreiding (enkel zachte plancapaciteit) en mogelijk intensiveren van het bedrijventerrein (door stapeling). In geringe mate, want de uitbreiding is beperkt.
Geur		↗	-	Risico op meer geurhinder door uitbreiding van bedrijventerrein, mogelijk met bedrijven die geurhinder veroorzaken. In geringe mate want de gemeente zet in op het binnenhalen van duurzame bedrijven.
Omgevingsveiligheid		↗	0	Geen significant effect, nieuwe bedrijven vormen geen kwetsbare gebouwen voor bestaande activiteiten en nieuwe bedrijven met mogelijke omgevingsveiligheidsrisico's liggen op afstand van woongebieden (kwetsbare gebouwen).
Sociale veiligheid		↗	0	Geen significant effect op sociale veiligheid omdat er geen sprake is van functiemenging dus potentiële lokale effecten van meer bezetting zullen erg gering zijn. Indien sloop-nieuwbouw wordt toegepast op verpauperde gebouwen kan dit het veiligheidsgevoel enigszins verbeteren maar omdat het gaat om een klein gebied binnen de gemeente is het algehele effect verwaarloosbaar.
Verkeersveiligheid		↗	-	Risico op verslechtering van de verkeersveiligheid door extra (vracht)verkeersbewegingen vanwege uitbreiding en mogelijk intensiveren van het bedrijventerrein. In geringe mate, want de uitbreiding is beperkt.
Sociaal economische positie		=	0	Geen significant effect, de mate waarin nieuwe bedrijven bijdragen aan welvaart, opleidingsniveau en werkduur is afhankelijk van het type bedrijven die zich zullen vestigen.
Bodem		=	0	Per saldo geen effect. Enerzijds kans op positief effect door mogelijk saneren van bestaande bodemverontreinigingen,

Scenario 1 - Economie				
Bedrijventerrein 't Broek wordt niet verder uitgebreid dan de al geplande 10 hectare, anders sloop-nieuwbouw. Stapeling van functies en bedrijven (bouwhoogte max 12m). Inzetten op circulaire materialen bij bouw nieuwe bedrijven. Er wordt ingezet op duurzame bedrijven binnen de gemeente halen.				
Beoordelingsaspect	**Score**			**Onderbouwing**
	Huidig	*Autonoom*	*Scenario 1*	
				wanneer sloopnieuwbouw wordt toegepast. Anderzijds risico dat nieuwe bedrijvigheid de bodemkwaliteit verslechtert, in geringe mate omdat er ingezet wordt op duurzame bedrijven die mogelijk geen/minder verontreinigende stoffen gebruiken.
Grondwater		↘	-	Risico op verlaging van de grondwaterstand door een toename van verharding door uitbreiding bedrijventerrein, waardoor het grondwater minder goed aangevuld wordt. In geringe mate want het betreft een zeer klein deel van de gemeente.
Oppervlaktewater		=	-	Risico op verminderde aanvulling van sloten en beken en/of overstort van vervuild water door toename van verharding door uitbreiding bedrijvigheid. In geringe mate want het betreft een zeer klein deel van de gemeente. *aanbeveling: inzetten op ruimte voor groen bij uitbreiding en intensivering
Natura 2000-gebieden		↗	-	Risico op meer stikstofuitstoot door meer (vracht)verkeer door uitbreiding bedrijventerrein. In geringe mate, want de uitbreiding is beperkt.
Natuurnetwerk Nederland		↗	-	Risico op verslechtering van kwaliteit NNN, door meer stikstofuitstoot door meer (vracht)verkeer door uitbreiding en intensivering bedrijventerrein. In geringe mate, omdat het niet van invloed is op de staat van voltooiing.
Biodiversiteit		↗	--	Risico op afname van biodiversiteit door uitbreiding bedrijventerrein, aanpassing aan gebouwen (gebouwbewonende soorten) op bestaande groen-/bospercelen. Daarnaast meer stikstofuitstoot door meer (vracht)verkeer door uitbreiding en intensivering bedrijventerrein.
Landbouw		=	0	Geen significant effect, inperking van landbouwareaal is zeer beperkt.
Grondgebruik			0	Het areaal bedrijventerrein neemt licht toe.
Landschappelijke waarden		=	-	Risico op verlies van landschapskenmerken door uitbreiding van bedrijventerrein in het landschap. In geringe mate, want de uitbreiding is voorzien bij bestaand bedrijventerrein.
Archeologische en cultuurhistorische waarden			0	Geen significant effect, op de uitbreidingslocatie is sprake van een lage archeologische verwachting. Er is wel een pand aanwezig dat aangewezen is als een monument inventarisatie project (MIP), dit pand is dus wel van waardevolle betekenis maar heeft (nog) geen beschermde status.
Broeikasgassen		↗	-	Risico op meer uitstoot van broeikasgassen (door meer (vracht)verkeer) door uitbreiding bedrijventerrein. In geringe mate, want de uitbreiding is beperkt.
Hittestress		=	--	Risico op meer hittestress door toename van verharding door uitbreiding en intensivering van bedrijvigheid. De toename van hittestress vindt plaats nabij de kern van Aalten, waar hittestress reeds een probleem is. *aanbeveling: inzetten op ruimte voor groen bij uitbreiding en intensivering

Scenario 1 - Economie				
Bedrijventerrein 't Broek wordt niet verder uitgebreid dan de al geplande 10 hectare, anders sloop-nieuwbouw. Stapeling van functies en bedrijven (bouwhoogte max 12m). Inzetten op circulaire materialen bij bouw nieuwe bedrijven. Er wordt ingezet op duurzame bedrijven binnen de gemeente halen.				
Beoordelingsaspect	**Score**			**Onderbouwing**
	Huidig	*Autonoom*	*Scenario 1*	
Droogte		↘	-	Risico op verlaging van de grondwaterstand door een toename van verharding door uitbreiding bedrijventerrein, waardoor het grondwater minder goed aangevuld wordt. In geringe mate want het betreft een zeer klein deel van de gemeente.
Wateroverlast door hemelwater		↗	-	Risico op meer hemelwateroverlast door toename van verharding door uitbreiding en intensivering van bedrijvigheid. In geringe mate want het betreft een zeer klein deel van de gemeente. *aanbeveling: inzetten op ruimte voor groen bij uitbreiding en intensivering
Grondstoffen en circulariteit		↗	0	Per saldo geen effect. Enerzijds kans door gebruik te maken van circulaire materialen bij bouw van nieuwe bedrijven. Anderzijds risico op meer gebruik van grondstoffen en produceren van afval/reststromen door meer bedrijvigheid.
Werkgelegenheid		↗	+	Kans op toename van aantal banen door uitbreiding van bedrijventerreinen. In geringe mate want de uitbreiding voorziet niet in andere typen werklocaties, zoals kantoorruimte.
Werklocaties en bedrijventerreinen		=	+	Kans op een positievere balans vraag-aanbod door aanbieden van bedrijventerreinruimte. In geringe mate want de uitbreiding voorziet niet in andere typen werklocaties, zoals kantoorruimte.
Bereikbaarheid en doorstroming		=	-	Risico op meer doorstromingsknelpunten door extra (vracht)verkeersbewegingen door uitbreiding (enkel zachte plancapaciteit) en mogelijk intensiveren van het bedrijventerrein (door stapeling). In geringe mate, want de uitbreiding is beperkt.

Scenario 1 – Toerisme en recreatie				
Toerisme wordt verwelkomd in de gemeente, echter mogen deze toeristen geen negatieve afdruk achterlaten op het landschap. Denk aan natuurhuisjes, educatie voor jong en oud op natuurinclusieve boerderijen, dier- en plant soorten ontdekken in de natuur en wandelnetwerken.				
Beoordelingsaspect	**Score**			**Onderbouwing**
	Huidig	*Autonoom*	*Scenario 1*	
Geluid		↗	0	Geen significant effect, de ontwikkeling is beperkt waardoor het effect op geluidhinder beperkt is.
Luchtkwaliteit		=	0	Geen significant effect, de ontwikkeling is beperkt waardoor het effect op luchtkwaliteit beperkt is.
Natura 2000-gebieden		↗	0	Geen significant effect, de ontwikkeling is beperkt waardoor het effect op Natura 2000 beperkt is.
Natuurnetwerk Nederland		↗	0	Geen significant effect, de ontwikkeling is beperkt waardoor het effect op GNN beperkt is.
Broeikasgassen		↗	0	Geen significant effect, de ontwikkeling is beperkt waardoor het effect op CO2 emissie beperkt is.
Werkgelegenheid		↗	+	Kans op een toename van werkgelegenheid in de toerismesector. Met name in het aanbieden van accommodaties en georganiseerde natuur inclusieve recreatie.

Scenario 1 – Toerisme en recreatie				
Toerisme wordt verwelkomd in de gemeente, echter mogen deze toeristen geen negatieve afdruk achterlaten op het landschap. Denk aan natuurhuisjes, educatie voor jong en oud op natuurinclusieve boerderijen, dier- en plant soorten ontdekken in de natuur en wandelnetwerken.				
Beoordelingsaspect	**Score**			**Onderbouwing**
	Huidig	*Autonoom*	*Scenario 1*	
Vrijetijdseconomie en toerisme			+	Kans op positieve effecten voor recreatiemogelijkheden in het groen voor toeristen. In geringe mate, omdat het gaat om kleinschalige vormen.
Bereikbaarheid en doorstroming		=	0	Geen significant effect, de ontwikkeling is beperkt waardoor het effect op doorstroming beperkt is.
Fiets- en wandelnetwerk		↗	+	Kans op positieve effecten op wandelnetwerken, omdat deze toegankelijker worden voor toerisme. In geringe mate, want er wordt niet specifiek ingezet op nieuwe routes.

Scenario 1 - Voorzieningen				
Qua voorzieningen is het streven zoveel mogelijk basisscholen behouden in de kernen en ook buurtsupers. Twijfelachtig of 900 woningen genoeg draagvlak creëert. Zelfde vraag voor buurthuizen, supermarkten, zorgfuncties. Door middel van e-health wordt geprobeerd de bewoners in het buitengebied gezond te houden, denk aan digitale huisarts consults. Ouderen moeten het voornamelijk hebben van mantelzorg.				
Beoordelingsaspect	**Score**			**Onderbouwing**
	Huidig	*Autonoom*	*Scenario 1*	
Sociale veiligheid		↗	0	Geen effect, omdat het enkel gaat om het openhouden van bestaande voorzieningen is er geen sprake van meer of minder ontmoetingsplekken/sociale controle.
Verkeersveiligheid		↗	0	Geen effect, omdat het enkel gaat om het openhouden van bestaande voorzieningen is er geen sprake van meer/minder verkeer. Meer verkeer door nieuwe woningen is al beoordeeld onder de beleidsuitspraak *wonen*.
Beweegvriendelijke leefomgeving		=	0	Geen effect, omdat het enkel gaat om het openhouden van bestaande voorzieningen is er geen sprake van meer/minder voorzieningen in de buurt van woningen.
Maatschappelijke basisvoorzieningen		↘	0	Geen significant effect, er wordt enkel gestreefd naar openhouden van bestaande voorzieningen. Dit maakt het onzeker of voorzieningen daadwerkelijk kunnen blijven bestaan.
Sociaal economische positie		=	0	Geen effect, omdat het enkel gaat om het openhouden van bestaande voorzieningen is er geen sprake van meer/minder schoollocaties (opleidingsniveau).
Naoberschap		=	0	Geen effect, omdat het enkel gaat om het openhouden van bestaande voorzieningen is er geen sprake van meer/minder eenzaamheid, lidmaatschap of vrijwilligerswerk. De gemeente onderneemt geen specifieke maatregelen om mantelzorg te ondersteunen.
Natura 2000-gebieden		↗	0	Geen effect, omdat het enkel gaat om het openhouden van bestaande voorzieningen is er geen sprake van meer/minder verkeer. Meer verkeer door nieuwe woningen is al beoordeeld onder de beleidsuitspraak *wonen*.
Grondgebruik			0	Het grondgebruik van voorzieningen blijft gelijk.

Bijlage 2: Beoordeling scenario 2

Disclaimer: voor elke beleidsuitspraak heeft scoping plaatsgevonden. Er is een selectie gemaakt van beoordelingsaspecten die logischerwijs een relatie hebben met het onderwerp van de beleidsuitspraak. Hierdoor zit er onderling verschil tussen de verschillende beleidsuitspraken binnen een scenario. Er zit geen verschil in de beoordeling van de beleidsuitspraken binnen een onderwerp. Bijv. de uitspraken over wonen zijn in alle scenario's op dezelfde beoordelingsaspecten beoordeeld.

Scenario 2 - Wonen				
1350 woningen, dichtheid van 22 woningen/ha = 61ha nodig. Grondgebonden woningen in dit plan. Generatie-erven in het buitengebied, betekent op elk (bestaand) erf 1-2 woningen toevoegen, bovenop woningsplitsing. 200-500 woningen in buitengebied. Ontwikkeling in buitengebied beperkt herstel en aanleg van nieuwe natuur. 3-30-300 bij elk nieuwbouwproject en waar kan in bestaande wijken ruimte maken door bebouwing te spreiden naar andere gebieden.				
Beoordelingsaspect	**Score**			**Onderbouwing**
	Huidig	*Autonoom*	*Scenario 2*	
Geluid		↗	-	Risico op meer geluid(soverlast) door meer verkeer door nieuwe woningen. In geringe mate want het aantal nieuwe woningen (afgezien van autonoom) is relatief beperkt en de woningen zijn verspreid over het hele grondgebied.
Luchtkwaliteit		=	-	Risico op meer luchtvervuiling door meer verkeer door nieuwe woningen. In geringe mate want het aantal nieuwe woningen (afgezien van autonoom) is relatief beperkt.
Geur		↗	-	Risico op meer geurhinder van veehouderijen door uitbreiding van woningen (generatie-erven) in het buitengebied. In geringe mate want het aantal nieuwe woningen (afgezien van autonoom) is relatief beperkt.
Omgevingsveiligheid		↗	-	Risico op meer woningen (kwetsbare gebouwen) binnen aandachtsgebieden en risicogebieden door het bouwen van nieuwe woningen nabij buisleiding. In geringe mate want het aantal nieuwe woningen (afgezien van autonoom) is relatief beperkt.
Sociale veiligheid		↗	0	Geen significant effect, generatie-erven zorgen mogelijk zeer plaatselijk voor minder onveiligheidsgevoel en/of vermijdingsgedrag, maar in zeer geringe mate.
Verkeersveiligheid		↗	-	Risico op verminderde verkeersveiligheid door meer verkeer door nieuwe woningen. In geringe mate want het aantal nieuwe woningen (afgezien van autonoom) is relatief beperkt en de woningen zijn verspreid over het hele grondgebied.
Beweegvriendelijke leefomgeving		=	0	Per saldo geen effect. Enerzijds kans op verbetering van de beweegvriendelijke leefomgeving door toevoegen van nieuwe woningen in de bestaande kern van Aalten en Dinxperlo nabij bestaande voorzieningen en door toevoegen van parken (3-30-300). Anderzijds risico op grotere afstand tot voorzieningen voor meer (nieuwe) woningen in het buitengebied.
Maatschappelijke basisvoorzieningen		↘	0	Per saldo geen effect. Enerzijds kans op een kleinere afstand tot voorzieningen voor nieuwe woningen in de bestaande kern van Aalten en Dinxperlo nabij bestaande voorzieningen. Anderzijds risico op grotere afstand tot voorzieningen voor nieuwe woningen in het buitengebied.
Naoberschap		=	+	Kans op meer mantelzorg en minder eenzaamheid in het buitengebied door generatie-erven (meergeneratiewonen, gemeenschapszin).

Scenario 2 - Wonen				
1350 woningen, dichtheid van 22 woningen/ha = 61ha nodig. Grondgebonden woningen in dit plan. Generatie-erven in het buitengebied, betekent op elk (bestaand) erf 1-2 woningen toevoegen, bovenop woningsplitsing. 200-500 woningen in buitengebied. Ontwikkeling in buitengebied beperkt herstel en aanleg van nieuwe natuur. 3-30-300 bij elk nieuwbouwproject en waar kan in bestaande wijken ruimte maken door bebouwing te spreiden naar andere gebieden.				
Beoordelingsaspect	**Score**			**Onderbouwing**
	Huidig	*Autonoom*	*Scenario 2*	
Bodem		=	0	Per saldo geen effect. Enerzijds risico op verslechtering van de bodemkwaliteit (klasse en mogelijke verontreinigingen) door nieuwe woningen buiten bestaand bebouwd gebied. Anderzijds kans op plaatselijke verbetering van de kwaliteit door ruimte voor groen (3-30-300).
Grondwater		↘	-	Enerzijds risico op verlaging van de grondwaterstand door een toename van verharding door nieuwe woningen en extra vraag naar drinkwater door meer nieuwe woningen/inwoners. Anderzijds kans op plaatselijke aanvulling van grondwater door ruimte voor groen (3-30-300). Per saldo meer risico.
Oppervlaktewater		=	0	Per saldo geen effect. Enerzijds risico op verminderde aanvulling van sloten en beken en/of overstort van vervuild water door toename van verharding door nieuwe woningen. Anderzijds kans op plaatselijke aanvulling en berging van water door ruimte voor groen (3-30-300).
Natura 2000-gebieden		↗	-	Risico op meer stikstofuitstoot door meer verkeer door nieuwe woningen. In geringe mate want het aantal nieuwe woningen (afgezien van autonoom) is relatief beperkt.
Natuurnetwerk Nederland		↗	-	Risico op verslechtering van kwaliteit NNN, door meer stikstofuitstoot door meer verkeer door nieuwe woningen. In geringe mate, omdat het niet van invloed is op de staat van voltooiing.
Biodiversiteit		↗	--	Risico op afname van biodiversiteit door meer stikstofuitstoot door meer verkeer door nieuwe woningen. En door uitbreiding van woningen in het buitengebied komt de biodiversiteit hier verder onder druk te staan.
Landbouw		=	-	Risico op inperking van landbouwareaal door nieuwe woningen in het buitengebied. In beperkte mate, want het aantal woningen in beperkt.
Grondgebruik			0	Het areaal woonterrein neemt toe.
Landschappelijke waarden		=	--	Risico op verlies van landschapskenmerken door nieuwe woningen aan de randen van de kernen en woningen (generatie-erven) in het buitengebied. Woningen in het buitengebied kunnen leiden tot verlies van erfbeplanting en landschappelijke samenhang (versnippering).
Archeologische en cultuurhistorische waarden			-	Risico op verstoring van archeologische waarden en (aanzicht) monumenten door nieuwe woningen in de kern van Aalten en Bredevoort en het buitengebied. In geringe mate want het aantal nieuwe woningen in deze gebieden (afgezien van autonoom) is relatief beperkt.
Broeikasgassen		↗	-	Risico op meer uitstoot van broeikasgassen (door meer verkeer) door nieuwe woningen. In geringe mate want het aantal nieuwe woningen (afgezien van autonoom) is relatief beperkt.
Hittestress		=	0	Per saldo geen effect. Enerzijds risico op meer hitte(stress) door een toename van verharding door nieuwe woningen. Anderzijds kans op minder hittestress door ruimte voor groen (3-30-300).

Scenario 2 - Wonen				
1350 woningen, dichtheid van 22 woningen/ha = 61ha nodig. Grondgebonden woningen in dit plan. Generatie-erven in het buitengebied, betekent op elk (bestaand) erf 1-2 woningen toevoegen, bovenop woningsplitsing. 200-500 woningen in buitengebied. Ontwikkeling in buitengebied beperkt herstel en aanleg van nieuwe natuur. 3-30-300 bij elk nieuwbouwproject en waar kan in bestaande wijken ruimte maken door bebouwing te spreiden naar andere gebieden.				
Beoordelingsaspect	**Score**			**Onderbouwing**
	Huidig	*Autonoom*	*Scenario 2*	
Droogte		↘	-	Enerzijds risico op verlaging van de grondwaterstand door een toename van verharding door nieuwe woningen en extra vraag naar drinkwater door meer nieuwe woningen/inwoners. Anderzijds kans op plaatselijke aanvulling van grondwater door ruimte voor groen (3-30-300). Per saldo meer risico.
Wateroverlast door hemelwater		↗	0	Per saldo geen effect. Enerzijds risico op meer hemelwateroverlast door een toename van verharding door nieuwe woningen. Anderzijds kans op minder hemelwateroverlast door ruimte voor groen (3-30-300).
Grondstoffen en circulariteit		↗	-	Risico op meer huishoudelijk afval en materiaalgebruik bij de bouw van nieuwe woningen. In geringe mate want het aantal nieuwe woningen (afgezien van autonoom) is relatief beperkt.
Duurzame woningen		↗	+	Kans op meer duurzame woningen (groene energie labels) door de bouw van nieuwe duurzame woningen (= landelijk beleid). In geringe mate want het aantal nieuwe woningen (afgezien van autonoom) is relatief beperkt.
Woningaanbod en -behoefte		↗	+	Kans op meer woningen waarmee mogelijk voldaan kan worden aan de vraag, waarbij wel vooral wordt voorzien in één type woning (grondgebonden woningen en geen appartementen). Wel kunnen generatie-erven voorzien in een specifieke (zorg)vraag.
Bereikbaarheid en doorstroming		=	-	Risico op meer doorstromingsknelpunten door meer verkeer door nieuwe woningen. In geringe mate want het aantal nieuwe woningen (afgezien van autonoom) is relatief beperkt en de woningen zijn verspreid over het hele grondgebied.
Openbaar vervoer		↗	0	Per saldo geen effect. Enerzijds kans op kleinere afstanden tot OV-halte voor nieuwe woningen in de bestaande kern van Aalten en Dinxperlo. Anderzijds risico op grotere afstand tot OV-haltes voor nieuwe woningen in het buitengebied.

Scenario 2 - Landbouw				
Gemeente kiest er voor om natuurinclusief boeren te stimuleren met subsidie en infopunten en streeft er naar 15% van de teelt bio-based te maken. Door op deze manier te gaan boeren wordt er op de plekken van deze bio-based agrariërs de bodem-water kwaliteit verhoogd. Tegelijkertijd beperkt woningen in het buitengebied kans om op andere plekken bodem-water te herstellen. Ook lichte inperking beschikbare landbouwgrond.				
Beoordelingsaspect	**Score**			**Onderbouwing**
	Huidig	*Autonoom*	*Scenario 2*	
Luchtkwaliteit		=	+	Kans op vermindering van fijnstof en stikstofdioxide door bio-based en natuurinclusief boeren middels subsidie en informatievoorziening en minder landbouwareaal. In geringe mate, want het betreft een beperkte inzet op bio-based en het betreft slecht een beperkte inperking van landbouwgrond.
Geur		↗	+	Kans op vermindering van geuroverlast o.a. door minder gebruik van mest door bio-based en natuurinclusief boeren middels

Scenario 2 - Landbouw				
Gemeente kiest er voor om natuurinclusief boeren te stimuleren met subsidie en infopunten en streeft er naar 15% van de teelt bio-based te maken. Door op deze manier te gaan boeren wordt er op de plekken van deze bio-based agrariërs de bodem-water kwaliteit verhoogd. Tegelijkertijd beperkt woningen in het buitengebied kans om op andere plekken bodem-water te herstellen. Ook lichte inperking beschikbare landbouwgrond.				
Beoordelingsaspect	**Score**			**Onderbouwing**
	Huidig	*Autonoom*	*Scenario 2*	
				subsidie en informatievoorziening en minder landbouwareaal. In geringe mate, want het betreft een beperkte inzet op bio-based en het betreft slecht een beperkte inperking van landbouwgrond.
Omgevingsveiligheid		↗	0	Geen significant effect. Sommige boeren gebruiken propaantanks, welke de omgevingsveiligheid negatief beïnvloeden. Maar met bio-based boeren verandert dit niet.
Bodem		=	+	Kans op verbetering bodemkwaliteit omdat er minder landbouwareaal beschikbaar komt en bio-based boeren extensiever is (gebruik van externe grondstoffen/hulpbronnen minimaliseert) dus de bodem minder uitgeput raakt. In geringe mate, want het betreft een beperkte inzet op bio-based en het betreft slecht een beperkte inperking van landbouwgrond.
Grondwater		↘	+	Kans op verbetering van de grondwaterkwaliteit omdat het landelijk beleid minder mestgebruik voorschrijft, wat helpt bij een zuiniger gebruik van zoetwater (hogere GLG dus minder verdroging van het landschap) en het voorkomen van verdere verzilting van het grondwater. In geringe mate, want het betreft een beperkte inzet op bio-based en het betreft slecht een beperkte inperking van landbouwgrond.
Oppervlaktewater		=	+	Kans op verbetering oppervlaktewater omdat er minder landbouwareaal beschikbaar komt en bio-based boeren minder mestgebruik voorschrijft, dus minder eutrofiering zal plaatsvinden en oppervlaktewaterkwaliteit kan verbeteren. In geringe mate, want het betreft een beperkte inzet op bio-based en het betreft slecht een beperkte inperking van landbouwgrond.
Natura 2000-gebieden		↗	+	Kans op verlagen van de stikstofdepositie op nabijgelegen N2000-gebieden, door kleinere veestapel en minder mestgebruik. Daarmee draagt dit scenario bij aan instandhoudingsdoelstellingen en KDW. In geringe mate, want het betreft een beperkte inzet op bio-based en het betreft slecht een beperkte inperking van landbouwgrond.
Natuurnetwerk Nederland		↗	+	Kans op verbeteren kwaliteit NNN. Verminderde stikstofuitstoot kan de kwaliteit van bestaande GNN verbeteren. Draagt positief bij in geringe mate, omdat veranderingen in het landbouwbeleid niet van invloed zijn op de staat van voltooiing GNN.
Biodiversiteit		↗	+	Kans op verbeteren van de biodiversiteit door verminderd mestgebruik en minder landbouwareaal dus minder stikstofuitstoot. In geringe mate, want het betreft een beperkte inzet op bio-based en het betreft slecht een beperkte inperking van landbouwgrond.
Landbouw		=	0	Geen effect op benutting van goede landbouwgronden omdat de huidige landbouwlocaties onveranderd blijven. Inperking van landbouwareaal is beoordeeld onder de beleidsuitspraak *wonen*. *aanbeveling: benutten van geschikte landbouwgronden.
Grondgebruik			0	Het areaal landbouwgrond neemt in kleine mate af.

Scenario 2 - Landbouw				
Gemeente kiest er voor om natuurinclusief boeren te stimuleren met subsidie en infopunten en streeft er naar 15% van de teelt bio-based te maken. Door op deze manier te gaan boeren wordt er op de plekken van deze bio-based agrariërs de bodem-water kwaliteit verhoogd. Tegelijkertijd beperkt woningen in het buitengebied kans om op andere plekken bodem-water te herstellen. Ook lichte inperking beschikbare landbouwgrond.				
Beoordelingsaspect	**Score**			**Onderbouwing**
	Huidig	*Autonoom*	*Scenario 2*	
Landschappelijke waarden		=	+	Kans op verbetering van de basiskwaliteit van het oude hoevenlandschap, omdat de aanleg van bloemrijke akkers gestimuleerd kan worden d.m.v. natuur inclusieve subsidies.
Broeikasgassen		↗	+	Kans op substantiële vermindering van emissies door inzet op duurzame productie en verlaging veestapel. In geringe mate, want het betreft een beperkte inzet op bio-based en het betreft slecht een beperkte inperking van landbouwgrond.
Droogte		↘	+	Kans op verhoging van de GLG door verminderd mest- en grondwatergebruik, aangestuurd door zowel vigerend landelijk beleid als extra gemeentelijke maatregelen die leiden tot 15% bio-based boeren en een afname van het totale landbouwoppervlak. In geringe mate, want het betreft een beperkte inzet op bio-based en het betreft slecht een beperkte inperking van landbouwgrond.
Werkgelegenheid		↗	-	Een geringe daling in de werkgelegenheid, omdat de agrarische sector iets krimpt.

Scenario 2 - Natuur				
Ontwikkeling in buitengebied met behoud van landbouw beperkt herstel bodem, water en luchtkwaliteit en aanleg nieuwe natuur. Gelimiteerde ontwikkeling op gebied van natuur. Bepaalde paden klompenpaden van maken, of routes.				
Beoordelingsaspect	**Score**			**Onderbouwing**
	Huidig	*Autonoom*	*Scenario 2*	
Luchtkwaliteit		=	0	Geen significant effect op luchtkwaliteit. De toevoeging van natuur zijn niet omvangrijk genoeg om de luchtkwaliteit te verbeteren.
Beweegvriendelijke leefomgeving		=	+	Kans op positief effect op groenblauwe recreatiemogelijkheden door de aanleg van nieuwe recreatieve (klompen)paden.
Bodem		=	0	Geen significant effect op bodemkwaliteit, bodemdaling of bodemverontreiniging. De omvang van natuuraanleg is te gering in dit scenario.
Grondwater		↘	0	Geen significant effect op grondwaterkwaliteit of kwantiteit. De omvang van natuuraanleg is te gering in dit scenario.
Oppervlaktewater		=	0	Geen significant effect op de oppervlaktewaterkwaliteit. De omvang van natuuraanleg is te gering in dit scenario.
Natura 2000-gebieden		↗	0	Geen significant effect op KDW of instandhoudingsdoelstelling N2000. De maatregelen zijn daar niet omvangrijk genoeg voor.
Natuurnetwerk Nederland		↗	0	Geen significant effect, de aanleg van nieuwe natuur is beperkt.
Biodiversiteit		↗	0	Geen significant effect, de aanleg van nieuwe natuur is beperkt.
Landbouw		=	0	Geen significant effect op de bodemkwaliteit voor primaire productie op bestaande landbouwgronden.

Scenario 2 - Natuur				
Ontwikkeling in buitengebied met behoud van landbouw beperkt herstel bodem, water en luchtkwaliteit en aanleg nieuwe natuur. Gelimiteerde ontwikkeling op gebied van natuur. Bepaalde paden klompenpaden van maken, of routes.				
Beoordelingsaspect	**Score**			**Onderbouwing**
	Huidig	*Autonoom*	*Scenario 2*	
Grondgebruik			0	Er is geen significante verandering in grondgebruik.
Landschappelijke waarden		=	+	Kans op een gering positief effect op landschappelijke waarden door de aanleg van (klompen)paden, waardoor de beleving en betrokkenheid bij het cultuurlandschap mogelijk vergroot wordt.
Hittestress		=	0	Geen significant effect op hittestress. Er wordt in dit scenario geen nieuwe natuur aangelegd in of rondom kernen.
Droogte		↘	0	Geen significant effect op droogte. De omvang van natuuraanleg is te gering in dit scenario.
Wateroverlast door hemelwater		↗	0	Geen significant effect op wateroverlast door hemelwater. Er wordt in dit scenario geen nieuwe natuur aangelegd in of rondom kernen.
Vrijetijdseconomie en toerisme			+	Kans op positief effect op groenblauwe recreatiemogelijkheden, door de aanleg van (klompen)paden. In geringe mate, want betreft een deel van het aspect.
Fiets- en wandelnetwerk		↗	+	Kans op positief effect op wandelnetwerk. De aanleg van nieuwe recreatieve (klompen)paden in het noordwesten van de gemeente en ten zuiden van de kern Aalten kan plaatselijk het wandelnetwerk versterken.

Scenario 2 - Mobiliteit				
Buurtbussen en beleid omtrent laadpalen opschalen door bij elke grote voorziening tenminste twee elektrische laadpalen te realiseren. Fietsen stimuleren met fietsstraten (waardoor straat 30km wordt) of fietspaden los van de weg (ten koste van landbouwgrond)				
Beoordelingsaspect	**Score**			**Onderbouwing**
	Huidig	*Autonoom*	*Scenario 2*	
Geluid		↗	+	Kans op afname geluidshinder door het opschalen van buurtbussen en de aanleg van fietsstraten, waardoor er mogelijk minder autowegverkeer is en het aansporen van elektrisch autorijden. In geringe mate, want er worden geen maatregelen genomen tegen autogebruik.
Luchtkwaliteit		=	+	Kans op verbetering van de luchtkwaliteit door het opschalen van buurtbussen en de aanleg van fietsstraten, waardoor er mogelijk minder autowegverkeer is en het aansporen van elektrisch autorijden. In geringe mate, want er worden geen maatregelen genomen tegen autogebruik.
Omgevingsveiligheid		↗	0	Geen significant effect op brand- en explosiegevaar, noch worden er kwetsbare gebouwen toegevoegd.
Sociale veiligheid		↗	+	Kans op een positief effect op veiligheidsgevoelens, omdat het stimuleren van fietsen kan zorgen voor meer ogen op straat en een daarmee samenhangend gevoel van sociale controle. Gering effect omdat er geen direct verband is tussen fietsinfrastructuur en criminaliteit.
Verkeersveiligheid		↗	++	Kans op daling van de verkeersongevallen en -doden, door het toepassen van een 30 km/u limiet binnen de bebouwde kom en aanleg losliggende fietspaden.

Scenario 2 - Mobiliteit				
Buurtbussen en beleid omtrent laadpalen opschalen door bij elke grote voorziening tenminste twee elektrische laadpalen te realiseren. Fietsen stimuleren met fietsstraten (waardoor straat 30km wordt) of fietspaden los van de weg (ten koste van landbouwgrond)				
Beoordelingsaspect	**Score**			**Onderbouwing**
	Huidig	*Autonoom*	*Scenario 2*	
Beweegvriendelijke leefomgeving		=	++	Kans op een positief effect, door het veiliger maken van de fiets als vervoersmiddel door het toepassen van een 30 km/u limiet binnen de bebouwde kom en aanleg losliggende fietspaden.
Natura 2000-gebieden		↗	0	Geen significant effect op KDW, de potentiële afname van autowegverkeer door stimuleren van wandelen en fietsen is te gering om een bijdrage te leveren aan stikstofdepositie op nabijgelegen N2000. De fiets vervangt immers niet de auto op hoofdwegen tussen kernen.
Natuurnetwerk Nederland		↗	0	Geen significant effect op de voltooiing van GNN of de kwaliteit van GNN. Er komt geen nieuwe natuur bij en er is geen significante vermindering van stikstofuitstoot.
Biodiversiteit		↗	0	Geen significant effect op de soortendiversiteit. Er komt geen nieuwe natuur bij en de eventuele afname in stikstofdepositie als er minder autowegverkeer is, is te gering om een effect te hebben op de biodiversiteit. De fiets vervangt immers niet de auto op hoofdwegen tussen kernen.
Grondgebruik			0	Er is een kleine afname in landbouwgrond om ruimte te creëren voor losliggende fietspaden.
Broeikasgassen		↗	+	Kans op een afname van broeikasemissies door het verbeteren van OV-netwerk en de aanleg van fietsstraten, waardoor er mogelijk minder autowegverkeer is en het aansporen van elektrisch autorijden.
Bereikbaarheid en doorstroming		=	+	Kans op afname verkeersintensiteit wanneer buurtbussen zorgen voor een betere bereikbaarheid en daarmee een deel van het autoverkeer vervangen. Gering effect omdat het effect afhangt van de medewerking van OV-aanbieders.
Duurzame en slimme mobiliteit		↗	++	Kans op toename elektrische auto's door het faciliteren van extra laadpalen.
Openbaar vervoer		↗	+	Kans op een verbeterde OV-ontsluiting wanneer er meer buurtbussen gaan rijden. Gering effect omdat het effect afhangt van de medewerking van OV-aanbieders.
Fiets- en wandelnetwerk		↗	++	Kans op positieve effect door het veiliger maken van bestaande fietsinfrastructuren en de aanleg van nieuwe losliggende fietspaden.

Scenario 2 - Energie				
Buurtbatterijen (EOS) waar kan. Zon op dak, kleine windmolens op boerenerf. Stimulering van isolatie van woningen				
Beoordelingsaspect	**Score**			**Onderbouwing**
	Huidig	*Autonoom*	*Scenario 2*	
Geluid		↗	-	Risico op geluidhinder door kleine windmolens op erf van boeren. In stille buitengebieden kan het geluid opvallen (met name bij windvlagen of 's nachts). In geringe mate, want in het buitengebied zijn relatief weinig gehinderden.

Scenario 2 - Energie				
Buurtbatterijen (EOS) waar kan. Zon op dak, kleine windmolens op boerenerf. Stimulering van isolatie van woningen				
Beoordelingsaspect	**Score**			**Onderbouwing**
	Huidig	*Autonoom*	*Scenario 2*	
Luchtkwaliteit		=	0	Geen significant effect, woningen an sich zijn geen grote bron van luchtvervuiling (fijnstof en stikstofdioxide), dus verduurzaming opwek op dak en verduurzaming bestaand vastgoed heeft geen significant effect op de luchtkwaliteit.
Omgevingsveiligheid		↗	-	Risico op nieuwe aandachtsgebieden (brand- en explosie) door gebruik van buurtbatterijen (EOS) in de buurt van woningen (kwetsbare gebouwen).
Bodem		=	0	Geen effect, zon op dak en kleinschalige windmolens hebben geen impact op de bodemkwaliteit.
Grondwater		↘	0	Geen effect, zon op dak en kleinschalige windmolens hebben geen impact op het grondwater.
Natura 2000-gebieden		↗	0	Duurzame energiebronnen kunnen indirect een effect hebben op vermindering van stikstofdepositie, maar dit is niet lokaal merkbaar, omdat fossiele energie elders wordt gewonnen.
Biodiversiteit		↗	--	Risico op verstoring van soorten in: • het buitengebied door kleine windmolens. Kleine windmolens vormen een risico door verhoogd risico op aanvaring (kleine windmolens gelijk aan vlieghoogte boerderijvogels en vleermuizen), waardoor soorten deze gebieden mogelijk vermijden • gebouw-bewoonde soorten door isoleren van woningen. Bij het isoleren van woningen (vooral spouwmuurisolatie, dakisolatie en gevelrenovatie) kunnen nestplaatsen van dieren verdwijnen.
Grondgebruik			0	Het grondgebruik blijft ongeveer gelijk.
Landschappelijke waarden		=	0	Geen significant effect, kleine windmolens kunnen het aanzicht van een open landschap aantasten, maar gezien de landschapskenmerken in Aalten (veel houtwallen/singels), zullen de effecten klein zijn.
Archeologische en cultuurhistorische waarden			--	Risico op aantasting van archeologische en cultuurhistorische waarden. Voor buurtbatterijen (EOS) is een aanpassing aan het net nodig, wat archeologische waarden kan verstoren. Door zon op dak, kan mogelijk het aanzicht van cultuurhistorische panden aangetast worden.
Broeikasgassen		↗	+	Kans op minder uitstoot van broeikasgassen door zon op dak, waardoor minder fossiele energie gebruikt wordt. In geringe mate, want de uitspraak gaat niet in op duurzame warmtevoorziening.
Duurzame energieopwekking en energiebesparing		=	++	Kans op toename duurzame energieopwekking door opwekking over verschillende schijven (zon en wind).
Duurzame woningen		↗	++	Kans op verbetering van energie labels door inzet op zon op dak en stimuleren van verduurzaming van bestaande woningen.

Scenario 2 - Economie				
Uitbreiding 't Broek Aalten richt zich voornamelijk op bestaande industrie. Voldoen aan 5ha uitbreiding. 5ha is minimale benodigde groei voor bedrijventerreinen tot aan 2040. Eventueel is bedrijventerrein op de grens met Varsseveld ook beschikbaar als ruimte om op uit te breiden.				
Beoordelingsaspect	**Score**			**Onderbouwing**
	Huidig	*Autonoom*	*Scenario 2*	
Geluid		↗	-	Risico op toename geluidshinder door extra (vracht)verkeersbewegingen door uitbreiding van het bedrijventerrein in Aalten en Dinxperlo en mogelijk een nieuwe locatie bij Varsseveld. In geringe mate, want de uitbreiding is beperkt.
Luchtkwaliteit		=	-	Risico op verslechtering luchtkwaliteit door extra verkeersbewegingen door uitbreiding van het bedrijventerrein in Aalten en Dinxperlo en mogelijk een nieuwe locatie bij Varsseveld. In geringe mate, want de uitbreiding is beperkt.
Geur		↗	-	Risico op meer geurhinder door uitbreiding van bedrijventerrein, mogelijk met bedrijven die geurhinder veroorzaken. In geringe mate, want de uitbreiding is beperkt.
Omgevingsveiligheid		↗	0	Geen significant effect, nieuwe bedrijven vormen geen kwetsbare gebouwen voor bestaande activiteiten en nieuwe bedrijven met mogelijke omgevingsveiligheidsrisico's liggen op afstand van woongebieden (kwetsbare gebouwen).
Sociale veiligheid		↗	0	Geen significant effect op sociale veiligheid omdat er geen sprake is van functiemenging dus potentiële lokale effecten van meer bezetting zullen erg gering zijn.
Verkeersveiligheid		↗	-	Risico op verslechtering van de verkeersveiligheid door extra (vracht)verkeersbewegingen vanwege uitbreiding en mogelijk intensiveren van het bedrijventerrein. In geringe mate, want de uitbreiding is beperkt.
Sociaal economische positie		=	0	Geen significant effect, de mate waarin nieuwe bedrijven bijdragen aan welvaart, opleidingsniveau en werkduur is afhankelijk van het type bedrijven die zich zullen vestigen.
Bodem		=	-	Risico dat nieuwe bedrijvigheid de bodemkwaliteit verslechteren door bedrijfsactiviteiten, In geringe mate, want de uitbreiding is beperkt.
Grondwater		↘	-	Risico op verlaging van de grondwaterstand door een toename van verharding door uitbreiding bedrijventerrein, waardoor het grondwater minder goed aangevuld wordt. In geringe mate want het betreft een zeer klein deel van de gemeente.
Oppervlaktewater		=	-	Risico op verminderde aanvulling van sloten en beken en/of overstort van vervuild water door toename van verharding door uitbreiding bedrijvigheid. In geringe mate want het betreft een zeer klein deel van de gemeente. *aanbeveling: inzetten op ruimte voor groen bij uitbreiding en intensivering
Natura 2000-gebieden		↗	-	Risico op meer stikstofuitstoot door meer (vracht)verkeer door uitbreiding bedrijventerrein. In geringe mate, want de uitbreiding is beperkt.
Natuurnetwerk Nederland		↗	-	Risico op verslechtering van kwaliteit NNN, door meer stikstofuitstoot door meer (vracht)verkeer door uitbreiding bedrijventerrein. In geringe mate, omdat het niet van invloed is op de staat van voltooiing.

Scenario 2 - Economie				
Uitbreiding 't Broek Aalten richt zich voornamelijk op bestaande industrie. Voldoen aan 5ha uitbreiding. 5ha is minimale benodigde groei voor bedrijventerreinen tot aan 2040. Eventueel is bedrijventerrein op de grens met Varsseveld ook beschikbaar als ruimte om op uit te breiden.				
Beoordelingsaspect	**Score**			**Onderbouwing**
	Huidig	*Autonoom*	*Scenario 2*	
Biodiversiteit		↗	--	Risico op afname van biodiversiteit door uitbreiding bedrijventerrein op bestaande groen-/bospercelen. Daarnaast meer stikstofuitstoot door meer (vracht)verkeer door uitbreiding bedrijventerrein.
Landbouw		=	0	Geen significant effect, inperking van landbouwareaal is zeer beperkt.
Grondgebruik			0	Het areaal bedrijventerrein neemt licht toe.
Landschappelijke waarden		=	-	Risico op verlies van landschapskenmerken door uitbreiding van bedrijventerrein in het landschap. In geringe mate, want de uitbreiding is voorzien bij bestaand bedrijventerrein.
Archeologische en cultuurhistorische waarden			0	Geen significant effect, op de uitbreidingslocatie is sprake van een gematigde/lage archeologische verwachting. Er is wel een pand aanwezig dat aangewezen is als een monument inventarisatie project (MIP), dit pand is dus wel van waardevolle betekenis maar heeft (nog) geen beschermde status.
Broeikasgassen		↗	-	Risico op meer uitstoot van broeikasgassen (door meer (vracht)verkeer) door uitbreiding bedrijventerrein. In geringe mate, want de uitbreiding is beperkt.
Hittestress		=	-	Risico op meer hittestress door toename van verharding door uitbreiding van bedrijvigheid. De toename van hittestress vindt plaats nabij de kern van Aalten en Dinxperlo, waar hittestress reeds een probleem is. In geringe mate, want de uitbreiding is beperkt. *aanbeveling: inzetten op ruimte voor groen bij uitbreiding en intensivering
Droogte		↘	-	Risico op verlaging van de grondwaterstand door een toename van verharding door uitbreiding bedrijventerrein, waardoor het grondwater minder goed aangevuld wordt. In geringe mate want het betreft een zeer klein deel van de gemeente.
Wateroverlast door hemelwater		↗	-	Risico op meer hemelwateroverlast door toename van verharding door uitbreiding en intensivering van bedrijvigheid. In geringe mate want het betreft een zeer klein deel van de gemeente. *aanbeveling: inzetten op ruimte voor groen bij uitbreiding en intensivering
Grondstoffen en circulariteit		↗	-	Risico op meer gebruik van grondstoffen en produceren van afval/reststromen door meer bedrijvigheid. In geringe mate, want de uitbreiding is beperkt.
Werkgelegenheid		↗	+	Kans op toename van aantal banen door uitbreiding van bedrijventerreinen. In geringe mate want de uitbreiding is beperkt en voorziet niet in andere typen werklocaties, zoals kantoorruimte.
Werklocaties en bedrijventerreinen		=	+	Kans op een positievere balans vraag-aanbod door aanbieden van bedrijventerreinruimte. In geringe mate want de uitbreiding is beperkt en voorziet niet in andere typen werklocaties, zoals kantoorruimte.

Scenario 2 - Economie				
Uitbreiding 't Broek Aalten richt zich voornamelijk op bestaande industrie. Voldoen aan 5ha uitbreiding. 5ha is minimale benodigde groei voor bedrijventerreinen tot aan 2040. Eventueel is bedrijventerrein op de grens met Varsseveld ook beschikbaar als ruimte om op uit te breiden.				
Beoordelingsaspect	**Score**			**Onderbouwing**
	Huidig	*Autonoom*	*Scenario 2*	
Bereikbaarheid en doorstroming		=	-	Risico op meer doorstromingsknelpunten door extra (vracht)verkeersbewegingen door uitbreiding van het bedrijventerrein in Aalten en Dinxperlo en mogelijk een nieuwe locatie bij Varsseveld. In geringe mate, want de uitbreiding is beperkt.

Scenario 2 – Toerisme en recreatie				
Huidig toerisme blijven ondersteunen, ook indien plekken willen groeien.				
Beoordelingsaspect	**Score**			**Onderbouwing**
	Huidig	*Autonoom*	*Scenario 2*	
Geluid		↗	-	Risico op toename van geluidshinder door het verwelkomen van toerisme, wat zal leiden tot een toename in verkeersbewegingen. In geringe mate, omdat afhankelijk is van groeiambitie.
Luchtkwaliteit		=	-	Risico op verslechtering van de luchtkwaliteit door het verwelkomen van toerisme, wat zal leiden tot een toename in verkeersbewegingen. In geringe mate, omdat afhankelijk is van groeiambitie.
Natura 2000-gebieden		↗	-	Risico op meer stikstofuitstoot door meer verkeersbewegingen door meer toerisme. In geringe mate, omdat afhankelijk is van groeiambitie.
Natuurnetwerk Nederland		↗	-	Risico op verslechtering van kwaliteit NNN, door meer stikstofuitstoot door meer verkeer door meer toerisme. In geringe mate, omdat het niet van invloed is op de staat van voltooiing.
Broeikasgassen		↗	-	Risico op een toename van CO2-emissies door het verwelkomen van toerisme, wat zal leiden tot een toename in verkeersbewegingen. In geringe mate, omdat afhankelijk is van groeiambitie.
Werkgelegenheid		↗	+	Kans op een toename van werkgelegenheid in de toerismesector. Met name in het aanbieden van accommodaties en horeca.
Vrijetijdseconomie en toerisme			++	Kans op positieve effecten voor recreatiemogelijkheden in de natuur of horeca door ruimte voor groei.
Bereikbaarheid en doorstroming		=	-	Risico op verhoogde verkeersintensiteit door het verwelkomen van toerisme. In geringe mate, omdat afhankelijk is van groeiambitie.
Fiets- en wandelnetwerk		↗	0	Geen significant effect op fiets- en wandelnetwerken.

Scenario 2 - Voorzieningen				
Straatje erbij vergroot draagvermogen kleinere kernen. Actief inzetten op behoud basisvoorzieningen en dorpscentra in de kernen, oftewel huidig subsidie beleid doorzetten.				
Beoordelingsaspect	**Score**			**Onderbouwing**
	Huidig	*Autonoom*	*Scenario*	
Sociale veiligheid		↗	0	Geen effect, omdat het enkel gaat om het openhouden van bestaande voorzieningen is er geen sprake van meer of minder ontmoetingsplekken/sociale controle.
Verkeersveiligheid		↗	0	Geen effect, omdat het enkel gaat om het openhouden van bestaande voorzieningen is er geen sprake van meer/minder verkeer. Meer verkeer door nieuwe woningen is al beoordeeld onder de beleidsuitspraak *wonen*.
Beweegvriendelijke leefomgeving		=	0	Geen effect, omdat het enkel gaat om het openhouden van bestaande voorzieningen is er geen sprake van meer/minder voorzieningen in de buurt van woningen.
Maatschappelijke basisvoorzieningen		↘	0	Geen significant effect, er wordt enkel ingezet op openhouden van bestaande voorzieningen en niet op het toevoegen van nieuwe voorzieningen.
Sociaal economische positie		=	0	Geen effect, omdat het enkel gaat om het openhouden van bestaande voorzieningen is er geen sprake van meer/minder schoollocaties (opleidingsniveau).
Naoberschap		=	0	Geen effect, omdat het enkel gaat om het openhouden van bestaande voorzieningen is er geen sprake van meer/minder eenzaamheid, lidmaatschap, mantelzorg of vrijwilligerswerk.
Natura 2000-gebieden		↗	0	Geen effect, omdat het enkel gaat om het openhouden van bestaande voorzieningen is er geen sprake van meer/minder verkeer. Meer verkeer door nieuwe woningen is al beoordeeld onder *wonen*.
Grondgebruik			0	Het grondgebruik van voorzieningen blijft gelijk.

Bijlage 3: Beoordeling scenario 3

Disclaimer: voor elke beleidsuitspraak heeft scoping plaatsgevonden. Er is een selectie gemaakt van beoordelingsaspecten die logischerwijs een relatie hebben met het onderwerp van de beleidsuitspraak. Hierdoor zit er onderling verschil tussen de verschillende beleidsuitspraken binnen een scenario. Er zit geen verschil in de beoordeling van de beleidsuitspraken binnen een onderwerp. Bijv. de uitspraken over wonen zijn in alle scenario's op dezelfde beoordelingsaspecten beoordeeld.

Scenario 3 - Wonen				
2000 woningen, dichtheid van 22-35won/ha = 57 ha nodig (bij 35 won/ha dichtheid). Appartementen van 3-4 lagen om kernen compact te maken en niet te veel naar dorpsranden uit te wijken. Genoeg ruimte daardoor voor 3-30-300 hebben.				
Beoordelingsaspect	**Score**			**Onderbouwing**
	Huidig	*Autonoom*	*Scenario 3*	
Geluid		↗	--	Risico op meer geluid(soverlast) door meer verkeer door fors meer nieuwe woningen in bestaand gebied (hogere woningdichtheid: geluidsoverlast hoger bij hoogbouw).
Luchtkwaliteit		=	--	Risico op meer luchtvervuiling door meer verkeer door nieuwe woningen.
Geur		↗	0	Geen significant effect, de nieuwe woningen zijn voorzien in de bestaande kernen waar de veehouderijen op afstand liggen (niet te veel aan de randen + appartementen bieden geen mogelijkheden tot BBQ of openhaard).
Omgevingsveiligheid		↗	0	Geen significant effect, er is sprake van inbreiding in de kernen waar geen aandachtsgebieden en/of risicogebieden zijn.
Sociale veiligheid		↗	-	Risico op meer onveiligheidsgevoel en/of vermijdingsgedrag door forse inbreiding met appartementen.
Verkeersveiligheid		↗	--	Risico op verminderde verkeersveiligheid door meer verkeer door fors meer nieuwe woningen in bestaand gebied.
Beweegvriendelijke leefomgeving		=	++	Kans op verbetering van de beweegvriendelijke leefomgeving door inbreiding in de bestaande kern van Aalten en Dinxperlo nabij bestaande voorzieningen en door toevoegen van parken (3-30-300).
Maatschappelijke basisvoorzieningen		↘	++	Kans op een kleinere afstand tot voorzieningen voor nieuwe woningen in de bestaande kern van Aalten en Dinxperlo. Daarnaast bieden veel nieuwe woningen/inwoners meer draagvlak voor het openhouden van voorzieningen die onder druk staan.
Naoberschap		=	0	Geen effect, de uitspraak zegt niks over en heeft geen invloed op vrijwilligerswerk, mantelzorg, eenzaamheid of verenigingsleven.
Bodem		=	+	Kans op plaatselijke verbetering van de bodemkwaliteit door ruimte voor groen (3-30-300). Van een risico is geen sprake, omdat dit scenario uit gaat van uitbreiding van woningen in bestaand bebouwd gebied.
Grondwater		↘	-	Enerzijds risico op verlaging van de grondwaterstand door een toename van verharding door veel nieuwe woningen en extra vraag naar drinkwater door veel nieuwe woningen/inwoners. Anderzijds kans op plaatselijke aanvulling van grondwater door ruimte voor groen (3-30-300). *Per saldo meer risico.*
Oppervlaktewater		=	0	Per saldo geen effect. Enerzijds risico op verminderde aanvulling van sloten en beken en/of overstort van vervuild water door toename van verharding door nieuwe woningen. Anderzijds kans

Scenario 3 - Wonen				
2000 woningen, dichtheid van 22-35won/ha = 57 ha nodig (bij 35 won/ha dichtheid). Appartementen van 3-4 lagen om kernen compact te maken en niet te veel naar dorpsranden uit te wijken. Genoeg ruimte daardoor voor 3-30-300 hebben.				
Beoordelingsaspect	**Score**			**Onderbouwing**
	Huidig	*Autonoom*	*Scenario 3*	
				op plaatselijke aanvulling en berging van water door ruimte voor groen (3-30-300).
Natura 2000-gebieden		↗	--	Risico op meer stikstofuitstoot door meer verkeer door nieuwe woningen, daardoor mogelijk negatieve effect op N2000-gebieden.
Natuurnetwerk Nederland		↗	-	Risico op verslechtering van kwaliteit NNN, door meer stikstofuitstoot door meer verkeer door nieuwe woningen. In geringe mate, omdat het niet van invloed is op de staat van voltooiing.
Biodiversiteit		↗	-	Risico op afname van biodiversiteit door meer stikstofuitstoot door meer verkeer door nieuwe woningen. In geringe mate want het gaat met name om inbreiding in bestaande kernen waar de biodiversiteit al laag is.
Landbouw		=	0	Geen significant effect, inperking van landbouwareaal is zeer beperkt door beperkte uitbreiding van woningen aan de randen van de kernen. Er is voornamelijk sprake van inbreiding.
Grondgebruik			0	Het areaal woonterrein neemt zeer licht toe; voornamelijk inbreiding.
Landschappelijke waarden		=	0	Geen significant effect op landschappelijke waarden, omdat er vooral sprake is van inbreiding, minimale uitbreiding van de randen van kernen.
Archeologische en cultuurhistorische waarden			--	Risico op verstoring van archeologische waarden en (aanzicht) monumenten door veel nieuwe woningen in de kern van Aalten waar hoge waarden aanwezig zijn. Om het aantal woningen mogelijk te maken wordt uitgegaan van appartementen, wat zichtlijnen op monumenten kan hinderen.
Broeikasgassen		↗	--	Risico op meer uitstoot van broeikasgassen (door meer verkeer) door veel nieuwe woningen.
Hittestress		=	0	Per saldo geen effect. Enerzijds risico op meer hitte(stress) door een toename van verharding door nieuwe woningen. Anderzijds kans op minder hittestress door ruimte voor groen (3-30-300).
Droogte		↘	-	Enerzijds risico op verlaging van de grondwaterstand door een toename van verharding door veel nieuwe woningen en extra vraag naar drinkwater door veel nieuwe woningen/inwoners. Anderzijds kans op plaatselijke aanvulling van grondwater door ruimte voor groen (3-30-300). Per saldo meer risico.
Wateroverlast door hemelwater		↗	0	Per saldo geen effect. Enerzijds risico op meer hemelwateroverlast door een toename van verharding door nieuwe woningen. Anderzijds kans op minder hemelwateroverlast door ruimte voor groen (3-30-300).
Grondstoffen en circulariteit		↗	--	Risico op meer huishoudelijk afval en materiaalgebruik bij de bouw van nieuwe woningen.
Duurzame woningen		↗	++	Kans op meer duurzame woningen (groene energie labels) door de bouw van nieuwe duurzame woningen (= landelijk beleid).
Woningaanbod en -behoefte		↗	+	Kans op fors meer woningen waarmee mogelijk voldaan kan worden aan de vraag, waarbij wel vooral wordt voorzien in één type woning (appartementen en niet in grondgebonden woningen).

Scenario 3 - Wonen				
2000 woningen, dichtheid van 22-35won/ha = 57 ha nodig (bij 35 won/ha dichtheid). Appartementen van 3-4 lagen om kernen compact te maken en niet te veel naar dorpsranden uit te wijken. Genoeg ruimte daardoor voor 3-30-300 hebben.				
Beoordelingsaspect	**Score**			**Onderbouwing**
	Huidig	*Autonoom*	*Scenario 3*	
Bereikbaarheid en doorstroming		=	--	Risico op meer doorstromingsknelpunten in kern Aalten door meer verkeer door veel nieuwe woningen op één locatie.
Openbaar vervoer		↗	+	Kans op kleinere afstanden tot OV-halte voor nieuwe woningen in de bestaande kern van Aalten en Dinxperlo. In geringe mate, want niet alle delen van iedere kern zijn even goed verbonden.

Scenario 3 - Landbouw				
Gemeente kiest er voor om natuurinclusief boeren te stimuleren met subsidie en infopunten en streeft er naar 15% van de teelt bio-based te maken. Door op deze manier te gaan boeren wordt er op de plekken van deze bio-based agrariërs de bodem-water kwaliteit verhoogd. Landbouwareaal wordt kleiner door compensatie natuur nieuwe woningen.				
Beoordelingsaspect	**Score**			**Onderbouwing**
	Huidig	*Autonoom*	*Scenario 3*	
Luchtkwaliteit		=	+	Kans op vermindering van fijnstof en stikstofdioxide door bio-based en natuurinclusief boeren middels subsidie en informatievoorziening en minder landbouwareaal. In geringe mate, want het betreft een beperkte inzet op bio-based en het betreft slecht een beperkte inperking van landbouwgrond.
Geur		↗	+	Kans op vermindering van geuroverlast o.a. door minder gebruik van mest door bio-based en natuurinclusief boeren middels subsidie en informatievoorziening en minder landbouwareaal. In geringe mate, want het betreft een beperkte inzet op bio-based en het betreft slecht een beperkte inperking van landbouwgrond.
Omgevingsveiligheid		↗	0	Geen significant effect. Sommige boeren gebruiken propeentanks, welke de omgevingsveiligheid negatief beïnvloeden. Maar met bio-based boeren verandert dit niet.
Bodem		=	+	Kans op verbetering bodemkwaliteit omdat er minder landbouwareaal beschikbaar komt en bio-based boeren extensiever is (gebruik van externe grondstoffen/hulpbronnen minimaliseert) dus de bodem minder uitgeput raakt. In geringe mate, want het betreft een beperkte inzet op bio-based en het betreft slecht een beperkte inperking van landbouwgrond.
Grondwater		↘	+	Kans op verbetering van de grondwaterkwaliteit omdat het landelijk beleid minder mestgebruik voorschrijft, wat helpt bij een zuiniger gebruik van zoetwater (hogere GLG dus minder verdroging van het landschap) en het voorkomen van verdere verzilting van het grondwater. In geringe mate, want het betreft een beperkte inzet op bio-based en het betreft slecht een beperkte inperking van landbouwgrond.
Oppervlaktewater		=	+	Kans op verbetering oppervlaktewater omdat er minder landbouwareaal beschikbaar komt en bio-based boeren minder mestgebruik voorschrijft, dus minder eutrofiering zal plaatsvinden en oppervlaktewaterkwaliteit kan verbeteren. In geringe mate, want het betreft een beperkte inzet op bio-based en het betreft slecht een beperkte inperking van landbouwgrond.
Natura 2000-gebieden		↗	+	Kans op verlagen van de stikstofdepositie op nabijgelegen N2000-gebieden, door kleinere veestapel en minder mestgebruik.

Scenario 3 - Landbouw				
Gemeente kiest er voor om natuurinclusief boeren te stimuleren met subsidie en infopunten en streeft er naar 15% van de teelt bio-based te maken. Door op deze manier te gaan boeren wordt er op de plekken van deze bio-based agrariërs de bodem-water kwaliteit verhoogd. Landbouwareaal wordt kleiner door compensatie natuur nieuwe woningen.				
Beoordelingsaspect	**Score**			**Onderbouwing**
	Huidig	*Autonoom*	*Scenario 3*	
				Daarmee draagt dit scenario bij aan instandhoudingsdoelstellingen en KDW. In geringe mate, want het betreft een beperkte inzet op bio-based en het betreft slecht een beperkte inperking van landbouwgrond.
Natuurnetwerk Nederland		↗	+	Kans op verbeteren kwaliteit NNN. Verminderde stikstofuitstoot kan de kwaliteit van bestaande GNN verbeteren. Draagt positief bij in geringe mate, omdat veranderingen in het landbouwbeleid niet van invloed zijn op de staat van voltooiing GNN.
Biodiversiteit		↗	+	Kans op verbeteren van de biodiversiteit door verminderd mestgebruik en minder landbouwareaal dus minder stikstofuitstoot. In geringe mate, want het betreft een beperkte inzet op bio-based en het betreft slecht een beperkte inperking van landbouwgrond.
Landbouw		=	0	Geen effect op benutting van goede landbouwgronden omdat de huidige landbouwlocaties onveranderd blijven. Inperking van landbouwareaal is beoordeeld onder de beleidsuitspraak *wonen*. *aanbeveling: benutten van geschikte landbouwgronden.
Grondgebruik			0	Het areaal landbouwgrond neemt in kleine mate af.
Landschappelijke waarden		=	+	Kans op verbetering van de basiskwaliteit van het oude hoevenlandschap, omdat de aanleg van bloemrijke akkers gestimuleerd kan worden d.m.v. natuur inclusieve subsidies.
Broeikasgassen		↗	+	Kans op substantiële vermindering van emissies door inzet op duurzame productie en verlaging veestapel. In geringe mate, want het betreft een beperkte inzet op bio-based en het betreft slecht een beperkte inperking van landbouwgrond.
Droogte		↘	+	Kans op verhoging van de GLG door verminderd mest- en grondwatergebruik, aangestuurd door zowel vigerend landelijk beleid als extra gemeentelijke maatregelen die leiden tot 15% bio-based boeren en een afname van het totale landbouwoppervlak. In geringe mate, want het betreft een beperkte inzet op bio-based en het betreft slecht een beperkte inperking van landbouwgrond.
Werkgelegenheid		↗	-	Een geringe daling in de werkgelegenheid, omdat de agrarische sector iets krimpt.

Scenario 3 – Natuur				
Actief inzetten op aanleg van nieuwe natuur in het buitengebied als compensatie van nieuwe woningbouw. Denk meer aan boerennatuur, combi kleine bospercelen Gelders Natuurnetwerk. Dit verkleint de beschikbare ruimte voor landbouw. Naar verwachting komt er richting 2040 ook landbouwgrond vrij.				
Beoordelingsaspect	**Score**			**Onderbouwing**
	Huidig	*Autonoom*	*Scenario 3*	
Luchtkwaliteit		=	0	Geen significant effect op luchtkwaliteit. De toevoeging van natuur zijn niet omvangrijk genoeg om de luchtkwaliteit te verbeteren.

Scenario 3 – Natuur				
Actief inzetten op aanleg van nieuwe natuur in het buitengebied als compensatie van nieuwe woningbouw. Denk meer aan boerennatuur, combi kleine bospercelen Gelders Natuurnetwerk. Dit verkleint de beschikbare ruimte voor landbouw. Naar verwachting komt er richting 2040 ook landbouwgrond vrij.				
Beoordelingsaspect	**Score**			**Onderbouwing**
	Huidig	*Autonoom*	*Scenario 3*	
Beweegvriendelijke leefomgeving		=	+	Kans op een positief effect door de aanleg van kleinschalige natuur in het buitengebied. Dit biedt omwonenden ruimte om te bewegen.
Bodem		=	+	Kans op een positief effect op de bodemkwaliteit, door de aanleg van kleinschalige natuur rondom landbouwpercelen. Gering effect omdat er geen effect is op bodemdaling of bodemverontreinigingen.
Grondwater		↘	++	Kans op een positief effect op de grondwaterkwaliteit en -kwantiteit. Aanleg van boerennatuur en bospercelen kan leiden tot verhoging van de grondwaterstanden en verbetering van nutriëntenhuishouding.
Oppervlaktewater		=	++	Kans op een positief effect op de oppervlaktewaterkwaliteit door de aanleg van boerennatuur en bospercelen, welke uitspoelende nutriënten kunnen filteren.
Natura 2000-gebieden		↗	0	Geen significant effect op KDW of instandhoudingsdoelstelling N2000. De maatregelen zijn daar niet omvangrijk genoeg voor.
Natuurnetwerk Nederland		↗	++	Kans op bijdragen aan voltooiing van GNN door aanleg nieuwe kleinschalige natuur in het noordwesten van de gemeente en ten zuiden van de kern Aalten.
Biodiversiteit		↗	++	Kans op een positief effect op soortendiversiteit door de aanleg van nieuwe natuur.
Landbouw		=	-	Risico op een afname van landbouwproductie omdat de natuur aangelegd zal worden op huidige landbouwgronden.
Grondgebruik			0	Er zal wat landbouwgrond verdwijnen voor de aanleg van kleinschalige natuur.
Landschappelijke waarden		=	0	Er bestaat zowel een risico als een kans op het verdwijnen en het herstellen van landschapskenmerken door de aanleg van nieuwe natuur.
Hittestress		=	+	Kans op positief effect door de aanleg van nieuwe natuur in het buitengebied. Geringe kans omdat dit alleen voor het buitengebied geldt maar hittestress voornamelijk in de kernen speelt.
Droogte		↘	++	Kans op verhoging van de GLG door de aanleg van kleinschalige natuur waar hemelwater de grond kan intrekken. Hierdoor verbetert de kwaliteit van droogtegevoelige flora.
Wateroverlast door hemelwater		↗	+	Kans op vermindering van wateroverlast op wegen gelegen rondom de nieuwe aangelegde natuur. Gering effect omdat de meeste wateroverlast speelt in de kernen en dit natuurscenario daar geen invloed op heeft.
Vrijetijdseconomie en toerisme			+	Kans op positief effect omdat de aanleg van nieuwe kleinschalige natuur de aantrekkelijkheid van het gebied voor sportievelingen vergroot.
Fiets- en wandelnetwerk		↗	0	Geen significant effect op fiets- en wandelnetwerken. Er worden in dit natuurscenario geen nieuwe paden aangelegd.

Scenario 3 - Mobiliteit				
Spoor wordt verdubbeld, meer treinen naar Doetinchem (loopt door naar Arnhem) en Winterswijk Kleine kernen met OV en fiets verbinden met grote kernen				
Beoordelingsaspect	**Score**			**Onderbouwing**
	Huidig	*Autonoom*	*Scenario 3*	
Geluid		↗	-	Risico op meer geluidshinder rondom het spoor, door het extra spoor/treinverkeer. Wordt gescoord als een gering effect omdat de uitwerking van dit scenario afhankelijk is van medewerking van andere partijen zoals ProRail.
Luchtkwaliteit		=	+	Kans op verbetering van de luchtkwaliteit, wanneer door frequentere dienstregeling meer mensen voor de trein in plaats van auto kiezen. Wordt gescoord als een gering effect omdat de uitwerking van dit scenario afhankelijk is van medewerking van andere partijen zoals ProRail.
Omgevingsveiligheid		↗	0	Geen significant effect op risicocontouren of aandachtsgebieden, omdat er over dit spoor geen gevaarlijke stoffen worden vervoerd.
Sociale veiligheid		↗	0	Geen significant effect op veiligheidsgevoelens of criminaliteit.
Verkeersveiligheid		↗	0	Geen significant effect op verkeersongevallen
Beweegvriendelijke leefomgeving		=	+	Kans op een positief effect, omdat het verbinden van de kleine en grote kernen met (betere) fietspaden de fiets als vervoersmiddel toegankelijker maakt. Gering effect omdat er geen maatregelen binnen de kernen worden getroffen.
Natura 2000-gebieden		↗	0	Geen significant effect op KDW, de potentiële afname van autowegverkeer door verdubbeling spoor en door verbinden van kernen (OV en fiets) is te gering om een bijdrage te leveren aan stikstofdepositie op nabijgelegen N2000.
Natuurnetwerk Nederland		↗	0	Geen significant effect op de voltooiing van GNN. Er komt geen nieuwe natuur bij.
Biodiversiteit		↗	0	Geen significant effect op de soortendiversiteit. Er komt geen nieuwe natuur bij en de eventuele afname in stikstofdepositie als er minder autowegverkeer is, is te gering om een effect te hebben op de biodiversiteit.
Grondgebruik			0	Een verdubbeling van het spoor en de aanleg van nieuwe fietspaden vergt een kleine hoeveelheid extra ruimte.
Broeikasgassen		↗	0	Geen significant effect op broeikasgassen, de potentiële afname van autowegverkeer door verdubbeling spoor en door verbinden van kernen (OV en fiets) is te gering om een substantiële vermindering van broeikasgassen te bewerkstelligen.
Bereikbaarheid en doorstroming		=	+	Kans op afname van de verkeersintensiteit wanneer meer mensen voor trein of bus kunnen kiezen i.p.v. auto. Wordt gescoord als een gering effect omdat de uitwerking van dit scenario afhankelijk is van medewerking van andere partijen zoals ProRail.
Duurzame en slimme mobiliteit		↗	0	Geen effect op duurzame en slimme mobiliteit, omdat er niet wordt ingezet op extra laadpalen of deelvervoer in dit scenario.
Openbaar vervoer		↗	+	Kans op betere ontsluitingskwaliteit van het OV-netwerk door de spoorverdubbeling en verbeterde busverbinding tussen kernen. Wordt gescoord als een gering effect omdat de uitwerking van dit scenario afhankelijk is van medewerking van andere partijen zoals ProRail.
Fiets- en wandelnetwerk		↗	++	Kans op verbetering fietsnetwerk wanneer nieuwe fietspaden worden aangelegd tussen kernen.

Scenario 3 - Energie				
Smartgrid, onderzoeken of warmtenet kan worden ontwikkeld nu dorpen worden verdicht. Elke wijk een Energie opslag systeem (EOS). ***Lage windmolens Hagewind worden vervangen door 3-4 grote windmolens (250-300 meter) om ruimte te besparen (op dit moment is een tiphoogte van 140m toegestaan). Het uitbreiden van windmolenpark Hagewind is autonoom beleid en niet meegenomen in de beoordeling.***				
Beoordelingsaspect	**Score**			**Onderbouwing**
	Huidig	*Autonoom*	*Scenario 3*	
Geluid		↗	0	Geen significant effect, de uitbreiding bij windmolenpark Hagewind is autonoom beleid.
Luchtkwaliteit		=	0	Geen significant effect, woningen an sich zijn geen grote bron van luchtvervuiling (fijnstof en stikstofdioxide), dus verduurzaming opwek en een mogelijk warmtenet heeft geen significant effect op de luchtkwaliteit.
Omgevingsveiligheid		↗	-	Risico op nieuwe/grotere risicocontouren en/of aandachtsgebieden (brand- en explosie) door gebruik van EOS in de buurt van woningen (kwetsbare gebouwen). In geringe mate, want het gaat om beperkte contouren.
Bodem		=	0	Geen effect, de mogelijke aanleg van een warmtenet heeft beperkte en beheersbare impact op de bodem.
Grondwater		↘	0	Geen effect, de aanleg van een warmtenet heeft beperkte en beheersbare impact op het grondwater.
Natura 2000-gebieden		↗	0	Duurzame energiebronnen kunnen indirect een effect hebben op vermindering van stikstofdepositie, maar dit is niet lokaal merkbaar, omdat fossiele energie elders wordt gewonnen.
Biodiversiteit		↗	-	De mogelijke aanleg van een warmtenet heeft effect op soorten; om een warmtenet te laten slagen moeten woningen goed geïsoleerd zijn. Bij het isoleren van woningen (vooral spouwmuurisolatie, dakisolatie en gevelrenovatie) kunnen nestplaatsen van dieren verdwijnen.
Grondgebruik			0	Het grondgebruik blijft ongeveer gelijk.
Landschappelijke waarden		=	0	Geen effect op landschappelijke waarden. De uitbreiding bij windmolenpark Hagewind is autonoom beleid.
Archeologische en cultuurhistorische waarden			-	Risico op aantasting van archeologische waarden. Voor EOS is een aanpassing aan het net nodig, wat archeologische waarden kan verstoren. In geringe mate, want het betreft een deel van het aspect.
Broeikasgassen		↗	0	Geen significant effect, een warmtenet heeft niet per definitie een duurzame warmtebron. De uitbreiding bij windmolenpark Hagewind is autonoom beleid.
Duurzame energieopwekking en energiebesparing		=	0	Geen significant effect, de uitbreiding bij windmolenpark Hagewind is autonoom beleid.
Duurzame woningen		↗	+	Kans op verbetering van energie labels door mogelijke inzet op warmtenet waarvoor woningen goed geïsoleerd dienen te zijn. In geringe mate, omdat de toepassing van een warmtenet nog onderzocht dient te worden.

Scenario 3 – Economie				
Schaalvergroting. Door spoor wordt Aalten aantrekkelijkere werkplek. Samenwerking en verbinding zoeken Duitsland. Hoofdzakelijk gericht op innovatie in landbouw mechanisatie en transport, ook scholen en opleidingen hier op sturen. 17 ha aan uitbreiding, rest ook kantoren en meer hoogte in bouwen want spoorverbinding trekt meer kantoorbanen.				
Beoordelingsaspect	**Score**			**Onderbouwing**
	Huidig	*Autonoom*	*Scenario 3*	
Geluid		↗	-	Risico op toename geluidshinder door extra (vracht)verkeersbewegingen door forse uitbreiding van het bedrijventerrein en aanbieden kantoorruimte. Gering effect omdat de nieuwe kantoren naast het spoor gebouwd zullen worden en daarom een deel van de werknemers met OV reist. Geluidhinder van treinverkeer is gescoord onder mobiliteit.
Luchtkwaliteit		=	--	Risico op verslechtering luchtkwaliteit door extra verkeersbewegingen door forse uitbreiding van het bedrijventerrein en aanbieden kantoorruimte. Gering effect omdat de nieuwe kantoren naast het spoor gebouwd zullen worden en daarom een deel van de werknemers met OV reist. Maar daarnaast is er een risico dat nieuwe vestigende bedrijven vervuilende processen toepassen waarbij emissies vrijkomen.
Geur		↗	-	Risico op meer geurhinder door uitbreiding van bedrijventerrein, mogelijk met bedrijven die geurhinder veroorzaken. In geringe mate want de gemeente zet in op het binnenhalen van bedrijven die zich bezighouden met innovatie landbouwtechnieken en transport.
Omgevingsveiligheid		↗	-	Risico op het toevoegen van kwetsbare gebouwen (namelijk kantoren) binnen de plaatsgebonden risicocontour van een bestaande buisleiding. In geringe mate omdat een kantoor vaak een beperkt kwetsbaar object is afhankelijk van bezettingsgraad.
Sociale veiligheid		↗	0	Geen significant effect op sociale veiligheid omdat er geen sprake is van substantiële functiemenging dus potentiële lokale effecten van meer bezetting zullen erg gering zijn. Indien sloop-nieuwbouw wordt toegepast op verpauperde gebouwen kan dit het veiligheidsgevoel enigszins verbeteren maar omdat het gaat om een klein gebied binnen de gemeente is het algehele effect verwaarloosbaar.
Verkeersveiligheid		↗	-	Risico op verslechtering van de verkeersveiligheid door extra (vracht)verkeersbewegingen vanwege uitbreiding van het bedrijventerrein en toevoegen kantoren. Gering effect omdat een deel van de werknemers met het OV zal komen door gunstige ligging kantoren naast het spoor.
Sociaal economische positie		=	+	Kans op een positief effect door het toevoegen van kantoren, wat baankansen biedt voor hoger opgeleide mensen. Daarmee neemt mogelijk het welvaart/opleidingsniveau binnen de gemeente toe. In geringe mate omdat het niet op alle indicatoren een effect heeft.
Bodem		=	0	Per saldo geen effect. Enerzijds kans op positief effect door mogelijk saneren van bestaande bodemverontreinigingen, wanneer sloopnieuwbouw wordt toegepast. Anderzijds risico dat nieuwe bedrijvigheid de bodemkwaliteit verslechtert, in geringe mate omdat er ingezet wordt op duurzame bedrijven die mogelijk geen/minder verontreinigende stoffen gebruiken.
Grondwater		↘	-	Risico op verlaging van de grondwaterstand door een toename van verharding door uitbreiding bedrijventerrein, waardoor het grondwater minder goed aangevuld wordt. In geringe mate want het betreft een klein deel van de gemeente.

Scenario 3 – Economie				
Schaalvergroting. Door spoor wordt Aalten aantrekkelijkere werkplek. Samenwerking en verbinding zoeken Duitsland. Hoofdzakelijk gericht op innovatie in landbouw mechanisatie en transport, ook scholen en opleidingen hier op sturen. 17 ha aan uitbreiding, rest ook kantoren en meer hoogte in bouwen want spoorverbinding trekt meer kantoorbanen.				
Beoordelingsaspect	**Score**			**Onderbouwing**
	Huidig	*Autonoom*	*Scenario 3*	
Oppervlaktewater		=	-	Risico op verminderde aanvulling van sloten en beken en/of overstort van vervuild water door toename van verharding door uitbreiding bedrijvigheid. In geringe mate want het betreft een klein deel van de gemeente. *aanbeveling: inzetten op ruimte voor groen bij uitbreiding en intensivering
Natura 2000-gebieden		↗	-	Risico op meer stikstofuitstoot door fors meer (vracht)verkeer door uitbreiding bedrijventerrein en kantoren. Gering effect omdat een deel van de werknemers met de trein zal reizen door gunstige ligging kantoren.
Natuurnetwerk Nederland		↗	-	Risico op verslechtering van kwaliteit NNN, door meer stikstofuitstoot door meer (vracht)verkeer door uitbreiding bedrijventerrein. In geringe mate, omdat het niet van invloed is op de staat van voltooiing.
Biodiversiteit		↗	-	Risico op meer stikstofdepositie en daarmee afname biodiversiteit door fors meer (vracht)verkeer door uitbreiding bedrijventerrein en kantoren. Gering effect omdat een deel van de werknemers met de trein zal reizen door gunstige ligging kantoren.
Landbouw		=	-	Risico op geringe inperking van landbouwareaal, door uitbreiding kantoren en bedrijventerrein.
Grondgebruik			0	Het areaal bedrijventerrein neemt licht toe terwijl landbouwareaal afneemt.
Landschappelijke waarden		=	-	Risico op verlies van landschapskenmerken door uitbreiding van bedrijventerrein in het landschap. In geringe mate, want de uitbreiding is voorzien rondom bestaande kernen waar de landschappelijke kenmerken al niet alom aanwezig zijn.
Archeologische en cultuurhistorische waarden			0	Geen significant effect, op de uitbreidingslocatie is sprake van een lage archeologische verwachting. Er is wel een pand aanwezig dat aangewezen is als een monument inventarisatie project (MIP), dit pand is dus wel van waardevolle betekenis maar heeft (nog) geen beschermde status.
Broeikasgassen		↗	--	Risico op meer uitstoot van broeikasgassen (door meer (vracht)verkeer) door uitbreiding bedrijventerrein en kantoren. Gering effect omdat de nieuwe kantoren naast het spoor gebouwd zullen worden en daarom een deel van de werknemers met OV reist. Maar daarnaast is er een risico dat nieuwe vestigende bedrijven vervuilende processen toepassen waarbij emissies vrijkomen.
Hittestress		=	--	Risico op meer hittestress door toename van verharding door uitbreiding van bedrijvigheid. De toename van hittestress vindt plaats nabij de kern van Aalten, waar hittestress reeds een probleem is. *aanbeveling: inzetten op ruimte voor groen bij uitbreiding en intensivering
Droogte		↘	-	Risico op verlaging van de grondwaterstand door een toename van verharding door uitbreiding bedrijventerrein en kantoren,

Scenario 3 – Economie				
Schaalvergroting. Door spoor wordt Aalten aantrekkelijkere werkplek. Samenwerking en verbinding zoeken Duitsland. Hoofdzakelijk gericht op innovatie in landbouw mechanisatie en transport, ook scholen en opleidingen hier op sturen. 17 ha aan uitbreiding, rest ook kantoren en meer hoogte in bouwen want spoorverbinding trekt meer kantoorbanen.				
Beoordelingsaspect	**Score**			**Onderbouwing**
	Huidig	*Autonoom*	*Scenario 3*	
				waardoor het grondwater minder goed aangevuld wordt. In geringe mate want het betreft een klein deel van de gemeente.
Wateroverlast door hemelwater		↗	--	Risico op meer hemelwateroverlast door toename van verharding door uitbreiding van bedrijvigheid en kantoren. In geringe mate want het betreft een klein deel van de gemeente. *aanbeveling: inzetten op ruimte voor groen bij uitbreiding en intensivering
Grondstoffen en circulariteit		↗	-	Risico op meer gebruik van grondstoffen en produceren van afval/reststromen door meer bedrijvigheid. Gering effect omdat kantoren vaak wel zelf afval scheiden.
Werkgelegenheid		↗	++	Kans op toename van aantal banen door uitbreiding van bedrijventerreinen en kantoren.
Werklocaties en bedrijventerreinen		=	++	Kans op een positievere balans vraag-aanbod door aanbieden van bedrijventerreinruimte.
Bereikbaarheid en doorstroming		=	-	Risico op meer doorstromingsknelpunten door extra (vracht)verkeersbewegingen door uitbreiding van het bedrijventerrein en kantoren. Gering effect omdat de nieuwe kantoren naast het spoor gebouwd zullen worden en daarom een deel van de werknemers met OV reist.

Scenario 3 – Toerisme en recreatie				
Toerisme wat erbij komt moet geen negatieve impact hebben op het landschap.				
Beoordelingsaspect	**Score**			**Onderbouwing**
	Huidig	*Autonoom*	*Scenario 3*	
Geluid		↗	0	Geen significant effect op geluid, daarvoor is de stimulering en toename van toerisme te gering.
Luchtkwaliteit		=	0	Geen significant effect op luchtkwaliteit, daarvoor is de stimulering en toename van toerisme te gering.
Natura 2000-gebieden		↗	0	Geen significant effect op KDW, daarvoor is de stimulering en toename van toerisme te gering.
Natuurnetwerk Nederland		↗	0	Geen significant effect op voltooiing GNN. Er wordt geen nieuwe natuur aangelegd.
Broeikasgassen		↗	0	Geen significant effect op broeikasgassen, daarvoor is de stimulering en toename van toerisme te gering.
Werkgelegenheid		↗	0	Geen significant effect op werkgelegenheid, daarvoor is de stimulering en toename van toerisme te gering.
Vrijetijdseconomie en toerisme			0	Geen significant effect op recreatiemogelijkheden, daarvoor is de stimulering en toename van toerisme te gering.
Bereikbaarheid en doorstroming		=	0	Geen significant effect op verkeersintensiteit, daarvoor is de stimulering en toename van toerisme te gering.
Fiets- en wandelnetwerk		↗	0	Geen significant effect op fiets- en wandelnetwerken. Er worden geen nieuwe paden aangelegd.

Scenario 3 - Voorzieningen				
Draagvermogen voor functies in alle kernen stijgt door gespreide groei (over alle kernen) bewoners. Echter komen deze nieuwe bewoners voornamelijk in grote kernen. Voor voorzieningen zoals sporten en cultuur naar buitengebied sturen. Anders behoud functies buitengebied alsnog in gevaar. Functies in grotere dorpen zoals scholen en supermarkten hebben veel meer draagkracht.				
Beoordelingsaspect	**Score**			**Onderbouwing**
	Huidig	*Autonoom*	*Scenario 3*	
Sociale veiligheid		↗	0	Geen effect, omdat het enkel gaat om het openhouden van bestaande voorzieningen is er geen sprake van meer of minder ontmoetingsplekken/sociale controle.
Verkeersveiligheid		↗	0	Geen effect, omdat het enkel gaat om het openhouden van bestaande voorzieningen is er geen sprake van meer/minder verkeer. Meer verkeer door nieuwe woningen is al beoordeeld onder de beleidsuitspraak *wonen*.
Beweegvriendelijke leefomgeving		=	0	Geen effect, omdat het enkel gaat om het openhouden van bestaande voorzieningen is er geen sprake van meer/minder voorzieningen in de buurt van woningen.
Maatschappelijke basisvoorzieningen		↘	0	Geen significant effect, er wordt enkel ingezet op openhouden van bestaande voorzieningen en niet op het toevoegen van nieuwe voorzieningen.
Sociaal economische positie		=	0	Geen effect, omdat het enkel gaat om het openhouden van bestaande voorzieningen is er geen sprake van meer/minder schoollocaties (opleidingsniveau).
Naoberschap		=	0	Geen effect, omdat het enkel gaat om het openhouden van bestaande voorzieningen is er geen sprake van meer/minder eenzaamheid, lidmaatschap, mantelzorg of vrijwilligerswerk.
Natura 2000-gebieden		↗	0	Geen effect, omdat het enkel gaat om het openhouden van bestaande voorzieningen is er geen sprake van meer/minder verkeer. Meer verkeer door nieuwe woningen is al beoordeeld onder de beleidsuitspraak *wonen*.
Grondgebruik			0	Het grondgebruik van voorzieningen blijft gelijk.

Bijlage 4: Beoordeling scenario 4

Disclaimer: voor elke beleidsuitspraak heeft scoping plaatsgevonden. Er is een selectie gemaakt van beoordelingsaspecten die logischerwijs een relatie hebben met het onderwerp van de beleidsuitspraak. Hierdoor zit er onderling verschil tussen de verschillende beleidsuitspraken binnen een scenario. Er zit geen verschil in de beoordeling van de beleidsuitspraken binnen een onderwerp. Bijv. de uitspraken over wonen zijn in alle scenario's op dezelfde beoordelingsaspecten beoordeeld.

Scenario 4 – Wonen A				
2000 woningen, dichtheid van 22-35won/ha = 57 ha nodig (bij 35 dichtheid). Er worden meer appartementen gebouwd dan voor Aalten nu gebruikelijk is, 3-4 lagen hoog. 1000-1200 woningen belanden in een nieuwe kern in het buitengebied, 75 buitengebied en overige zoals scenario 1. **Als locatie voor de nieuwe kern wordt overwogen Klooster; vanuit bodem water standpunt.** Nieuwe kern gebaseerd op RPA: Aalten (Achterhoek) staat centraal als je uitzoomt naar landelijk niveau + Duitsland				
Beoordelingsaspect	**Score**			**Onderbouwing**
	Huidig	*Autonoom*	*Scenario 4*	
Geluid		↗	--	Risico op meer geluid(soverlast) door meer verkeer door fors meer nieuwe woningen in nieuwe kern (nieuwe bewoners maken gebruik van bestaande voorzieningen/wegen)
Luchtkwaliteit		=	--	Risico op meer luchtvervuiling door meer verkeer door nieuwe woningen.
Geur		↗	--	Risico op meer geurhinder van veehouderijen door uitbreiding van woningen in een nieuwe kern in het buitengebied.
Omgevingsveiligheid		↗	-	Risico op meer woningen (kwetsbare gebouwen) binnen aandachtsgebieden en risicogebieden door het bouwen van nieuwe woningen nabij buisleiding. In geringe mate want het aantal nieuwe woningen (afgezien van autonoom) is relatief beperkt.
Sociale veiligheid		↗	0	Geen significant effect, het aantal nieuwe woningen in Aalten (kern) en Dinxperlo is beperkt (kleinschalig) waardoor het effect op onveiligheidsgevoel en/of vermijdingsgedrag gering is. *De sociale veiligheidsgevoelens in een nieuwe wijk zijn in sterke mate afhankelijk van de nieuwe woningtypen en inrichting van de openbare ruimte.
Verkeersveiligheid		↗	--	Risico op verminderde verkeersveiligheid door meer verkeer door fors meer nieuwe woningen, deels door middel van een nieuwe kern in het buitengebied, waar de verkeersstructuur nu niet op ingericht is.
Beweegvriendelijke leefomgeving		=	+	Kans op verbetering van de beweegvriendelijke leefomgeving door toevoegen van nieuwe woningen in de bestaande kern van Aalten en Dinxperlo nabij bestaande voorzieningen en door toevoegen van parken (3-30-300). In geringe mate want het aantal nieuwe woningen (afgezien van autonoom) is relatief beperkt en de kansen voor een beweegvriendelijke leefomgeving in de nieuwe kern door nabijheid van voorzieningen maken onderdeel van de uitspraak *voorzieningen*.
Maatschappelijke basisvoorzieningen		↘	+	Kans op een kleinere afstand tot voorzieningen voor nieuwe woningen in de bestaande kern van Aalten en Dinxperlo. In geringe mate want het aantal nieuwe woningen (afgezien van autonoom) is relatief beperkt en de kansen voor kleinere nabijheid van voorzieningen door nieuwe voorzieningen in de nieuwe kern maken onderdeel van de uitspraak *voorzieningen*.

Scenario 4 – Wonen A				
2000 woningen, dichtheid van 22-35won/ha = 57 ha nodig (bij 35 dichtheid). Er worden meer appartementen gebouwd dan voor Aalten nu gebruikelijk is, 3-4 lagen hoog. 1000-1200 woningen belanden in een nieuwe kern in het buitengebied, 75 buitengebied en overige zoals scenario 1. **Als locatie voor de nieuwe kern wordt overwogen Klooster; vanuit bodem water standpunt.** Nieuwe kern gebaseerd op RPA: Aalten (Achterhoek) staat centraal als je uitzoomt naar landelijk niveau + Duitsland				
Beoordelingsaspect	**Score**			**Onderbouwing**
	Huidig	*Autonoom*	*Scenario 4*	
Naoberschap		=	0	Geen effect, de uitspraak zegt niks over en heeft geen invloed op vrijwilligerswerk, mantelzorg, eenzaamheid of verenigingsleven.
Bodem		=	+	Kans voor bodem en water sturend, omdat de locatie Klooster passend is bij de sturingskaart voor water en bodem. Daarnaast identiek aan scenario 1: Enerzijds risico op verslechtering van de bodemkwaliteit (klasse en mogelijke verontreinigingen) door nieuwe woningen buiten bestaand bebouwd gebied (nabij kern Aalten en Dinxperlo). Anderzijds kans op plaatselijke verbetering van de kwaliteit door ruimte voor groen (3-30-300).
Grondwater		↘	0	Per saldo geen effect. Enerzijds risico op verlaging van de grondwaterstand door een toename van verharding door veel nieuwe woningen en extra vraag naar drinkwater door veel nieuwe woningen/inwoners. Anderzijds kans op plaatselijke aanvulling van grondwater door ruimte voor groen (3-30-300). En, kans voor bodem en water sturend, omdat de locatie Klooster passend is bij de sturingskaart voor water en bodem.
Oppervlaktewater		=	0	Per saldo geen effect. Enerzijds risico op verminderde aanvulling van sloten en beken en/of overstort van vervuild water door toename van verharding door nieuwe woningen. Anderzijds kans op plaatselijke aanvulling en berging van water door ruimte voor groen (3-30-300).
Natura 2000-gebieden		↗	--	Risico op meer stikstofuitstoot door meer verkeer door nieuwe woningen.
Natuurnetwerk Nederland		↗	-	Risico op verslechtering van kwaliteit NNN, door meer stikstofuitstoot door meer verkeer door nieuwe woningen. In geringe mate, omdat het niet van invloed is op de staat van voltooiing.
Biodiversiteit		↗	--	Risico op afname van biodiversiteit door meer stikstofuitstoot door meer verkeer door nieuwe woningen. En door uitbreiding van woningen in het buitengebied komt de biodiversiteit hier verder onder druk te staan.
Landbouw		=	--	Risico op inperking van geschikt landbouwareaal door nieuwe woningen in een nieuwe kern in het buitengebied.
Grondgebruik			0	Het areaal woonterrein neemt toe.
Landschappelijke waarden		=	--	Risico op verlies van landschapskenmerken door nieuwe woningen aan de randen van de kernen en woningen in het buitengebied (nieuwe kern). Een nieuwe kern kan leiden tot verlies van kernmerken (zoals erfbeplanting) en landschappelijke samenhang (versnippering).
Archeologische en cultuurhistorische waarden			--	Risico op verstoring van archeologische waarden en (aanzicht) monumenten door nieuwe woningen in de kern van Aalten, Bredevoort en in een nieuwe kern.
Broeikasgassen		↗	--	Risico op meer uitstoot van broeikasgassen (door meer verkeer) door veel nieuwe woningen.

Scenario 4 – Wonen A				
2000 woningen, dichtheid van 22-35won/ha = 57 ha nodig (bij 35 dichtheid). Er worden meer appartementen gebouwd dan voor Aalten nu gebruikelijk is, 3-4 lagen hoog. 1000-1200 woningen belanden in een nieuwe kern in het buitengebied, 75 buitengebied en overige zoals scenario 1. **Als locatie voor de nieuwe kern wordt overwogen Klooster; vanuit bodem water standpunt.** Nieuwe kern gebaseerd op RPA: Aalten (Achterhoek) staat centraal als je uitzoomt naar landelijk niveau + Duitsland				
Beoordelingsaspect	**Score**			**Onderbouwing**
	Huidig	*Autonoom*	*Scenario 4*	
Hittestress		=	0	Per saldo geen effect. Enerzijds risico op meer hitte(stress) door een toename van verharding door nieuwe woningen. Anderzijds kans op minder hittestress door ruimte voor groen (3-30-300).
Droogte		↘	-	Enerzijds risico op verlaging van de grondwaterstand door een toename van verharding door veel nieuwe woningen en extra vraag naar drinkwater door veel nieuwe woningen/inwoners. Anderzijds kans op plaatselijke aanvulling van grondwater door ruimte voor groen (3-30-300). Per saldo meer risico.
Wateroverlast door hemelwater		↗	0	Per saldo geen effect. Enerzijds risico op meer hemelwateroverlast door een toename van verharding door nieuwe woningen. Anderzijds kans op minder hemelwateroverlast door ruimte voor groen (3-30-300).
Grondstoffen en circulariteit		↗	--	Risico op meer huishoudelijk afval en materiaalgebruik bij de bouw van nieuwe woningen.
Duurzame woningen		↗	++	Kans op meer duurzame woningen (groene energie labels) door de bouw van nieuwe duurzame woningen (= landelijk beleid).
Woningaanbod en -behoefte		↗	++	Kans op meer woningen waarmee mogelijk voldaan kan worden aan de vraag.
Bereikbaarheid en doorstroming		=	--	Risico op meer doorstromingsknelpunten door meer verkeer door veel nieuwe woningen, o.a. op één nieuwe locatie die daar niet op ingesteld is.
Openbaar vervoer		↗	-	Risico op grotere afstand tot OV-haltes voor nieuwe woningen in de kern Klooster.

Scenario 4 – Wonen B				
2000 woningen, dichtheid van 22-35won/ha = 57 ha nodig (bij 35 dichtheid). Er worden meer appartementen gebouwd dan voor Aalten nu gebruikelijk is, 3-4 lagen hoog. 1000-1200 woningen belanden in een nieuwe kern in het buitengebied, 75 buitengebied en overige zoals scenario 1. **Als locatie voor de nieuwe kern wordt overwogen Lintelo vanuit mobiliteit standpunt.** Nieuwe kern gebaseerd op RPA: Aalten (Achterhoek) staat centraal als je uitzoomt naar landelijk niveau + Duitsland				
Beoordelingsaspect	**Score**			**Onderbouwing**
	Huidig	*Autonoom*	*Scenario 4*	
Geluid		↗	--	Risico op meer geluid(soverlast) door meer verkeer door fors meer nieuwe woningen in nieuwe kern (nieuwe bewoners maken gebruik van bestaande voorzieningen/wegen), welke langs het spoor ligt (spoorverkeerlawaai)
Luchtkwaliteit		=	--	Risico op meer luchtvervuiling door meer verkeer door nieuwe woningen.
Geur		↗	--	Risico op meer geurhinder van veehouderijen door uitbreiding van woningen in een nieuwe kern in het buitengebied.
Omgevingsveiligheid		↗	--	Risico op meer woningen (kwetsbare gebouwen) binnen aandachtsgebieden en risicogebieden door het bouwen van nieuwe woningen nabij buisleiding, zowel in Aalten als bij Lintelo

Scenario 4 – Wonen B				
2000 woningen, dichtheid van 22-35won/ha = 57 ha nodig (bij 35 dichtheid). Er worden meer appartementen gebouwd dan voor Aalten nu gebruikelijk is, 3-4 lagen hoog. 1000-1200 woningen belanden in een nieuwe kern in het buitengebied, 75 buitengebied en overige zoals scenario 1. **Als locatie voor de nieuwe kern wordt overwogen Lintelo vanuit mobiliteit standpunt.** Nieuwe kern gebaseerd op RPA: Aalten (Achterhoek) staat centraal als je uitzoomt naar landelijk niveau + Duitsland				
Beoordelingsaspect	**Score**			**Onderbouwing**
	Huidig	*Autonoom*	*Scenario 4*	
Sociale veiligheid		↗	0	Geen significant effect, het aantal nieuwe woningen in Aalten (kern) en Dinxperlo is beperkt (kleinschalig) waardoor het effect op onveiligheidsgevoel en/of vermijdingsgedrag gering is. *De sociale veiligheidsgevoelens in een nieuwe wijk zijn in sterke mate afhankelijk van de nieuwe woningtypen en inrichting van de openbare ruimte.
Verkeersveiligheid		↗	--	Risico op verminderde verkeersveiligheid door meer verkeer door fors meer nieuwe woningen, deels door middel van een nieuwe kern in het buitengebied, waar de verkeersstructuur nu niet op ingericht is.
Beweegvriendelijke leefomgeving		=	+	Kans op verbetering van de beweegvriendelijke leefomgeving door toevoegen van nieuwe woningen in de bestaande kern van Aalten en Dinxperlo nabij bestaande voorzieningen en door toevoegen van parken (3-30-300). In geringe mate want het aantal nieuwe woningen (afgezien van autonoom) is relatief beperkt en de kansen voor een beweegvriendelijke leefomgeving in de nieuwe kern door nabijheid van voorzieningen maken onderdeel van de uitspraak *voorzieningen*.
Maatschappelijke basisvoorzieningen		↘	+	Kans op een kleinere afstand tot voorzieningen voor nieuwe woningen in de bestaande kern van Aalten en Dinxperlo. In geringe mate want het aantal nieuwe woningen (afgezien van autonoom) is relatief beperkt en de kansen voor kleinere nabijheid van voorzieningen door nieuwe voorzieningen in de nieuwe kern maken onderdeel van de uitspraak *voorzieningen*.
Naoberschap		=	0	Geen effect, de uitspraak zegt niks over en heeft geen invloed op vrijwilligerswerk, mantelzorg, eenzaamheid of verenigingsleven.
Bodem		=	0	Per saldo geen effect. Enerzijds risico op verslechtering van de bodemkwaliteit (klasse en mogelijke verontreinigingen) door nieuwe woningen buiten bestaand bebouwd gebied (nabij kern Aalten, Dinxperlo en Lintelo). Anderzijds kans op plaatselijke verbetering van de kwaliteit door ruimte voor groen (3-30-300).
Grondwater		↘	-	Enerzijds risico op verlaging van de grondwaterstand door een toename van verharding door veel nieuwe woningen en extra vraag naar drinkwater door veel nieuwe woningen/inwoners. Anderzijds kans op plaatselijke aanvulling van grondwater door ruimte voor groen (3-30-300). Per saldo meer risico.
Oppervlaktewater		=	0	Per saldo geen effect. Enerzijds risico op verminderde aanvulling van sloten en beken en/of overstort van vervuild water door toename van verharding door nieuwe woningen. Anderzijds kans op plaatselijke aanvulling en berging van water door ruimte voor groen (3-30-300).
Natura 2000-gebieden		↗	--	Risico op meer stikstofuitstoot door meer verkeer door nieuwe woningen.
Natuurnetwerk Nederland		↗	-	Risico op verslechtering van kwaliteit NNN, door meer stikstofuitstoot door meer verkeer door nieuwe woningen. In geringe mate, omdat het niet van invloed is op de staat van voltooiing.

Scenario 4 – Wonen B				
2000 woningen, dichtheid van 22-35won/ha = 57 ha nodig (bij 35 dichtheid). Er worden meer appartementen gebouwd dan voor Aalten nu gebruikelijk is, 3-4 lagen hoog. 1000-1200 woningen belanden in een nieuwe kern in het buitengebied, 75 buitengebied en overige zoals scenario 1. **Als locatie voor de nieuwe kern wordt overwogen Lintelo vanuit mobiliteit standpunt.** Nieuwe kern gebaseerd op RPA: Aalten (Achterhoek) staat centraal als je uitzoomt naar landelijk niveau + Duitsland				
Beoordelingsaspect	**Score**			**Onderbouwing**
	Huidig	*Autonoom*	*Scenario 4*	
Biodiversiteit		↗	--	Risico op afname van biodiversiteit door meer stikstofuitstoot door meer verkeer door nieuwe woningen. En door uitbreiding van woningen in het buitengebied komt de biodiversiteit hier verder onder druk te staan.
Landbouw		=	--	Risico op inperking van geschikt landbouwareaal door nieuwe woningen in een nieuwe kern in het buitengebied.
Grondgebruik			0	Het areaal woonterrein neemt toe.
Landschappelijke waarden		=	--	Risico op verstoring van archeologische waarden en (aanzicht) monumenten door nieuwe woningen in de kern van Aalten, Bredevoort en in een nieuwe kern.
Archeologische en cultuurhistorische waarden			--	Risico op verstoring van archeologische waarden en (aanzicht) monumenten door nieuwe woningen in de kern van Aalten, Bredevoort en in een nieuwe kern.
Broeikasgassen		↗	--	Risico op meer uitstoot van broeikasgassen (door meer verkeer) door veel nieuwe woningen.
Hittestress		=	0	Per saldo geen effect. Enerzijds risico op meer hitte(stress) door een toename van verharding door nieuwe woningen. Anderzijds kans op minder hittestress door ruimte voor groen (3-30-300).
Droogte		↘	-	Enerzijds risico op verlaging van de grondwaterstand door een toename van verharding door veel nieuwe woningen en extra vraag naar drinkwater door veel nieuwe woningen/inwoners. Anderzijds kans op plaatselijke aanvulling van grondwater door ruimte voor groen (3-30-300). Per saldo meer risico.
Wateroverlast door hemelwater		↗	0	Per saldo geen effect. Enerzijds risico op meer hemelwateroverlast door een toename van verharding door nieuwe woningen. Anderzijds kans op minder hemelwateroverlast door ruimte voor groen (3-30-300).
Grondstoffen en circulariteit		↗	--	Risico op meer huishoudelijk afval en materiaalgebruik bij de bouw van nieuwe woningen.
Duurzame woningen		↗	++	Kans op meer duurzame woningen (groene energie labels) door de bouw van nieuwe duurzame woningen (= landelijk beleid).
Woningaanbod en -behoefte		↗	++	Kans op meer woningen waarmee mogelijk voldaan kan worden aan de vraag.
Bereikbaarheid en doorstroming		=	--	Risico op meer doorstromingsknelpunten door meer verkeer door veel nieuwe woningen, o.a. op één nieuwe locatie die daar niet op ingesteld is.
Openbaar vervoer		↗	+	Kans op kleinere afstanden tot OV-halte voor nieuwe woningen in nieuwe kern Lintelo. In geringe mate, want treinstation bestaat nog niet en verbinding is sterk afhankelijk van stakeholders (beperkte invloed vanuit gemeente).

Scenario 4 - Landbouw				
Door beperkte landbouwruimte door nieuwe kern buitengebied wordt er gepoogd boeren zoveel mogelijk hun gang te laten gaan. Wel wordt er gekeken naar wat de beste locatie is voor boeren. Denk hierbij aan gebieden die wat minder droog zijn.				
Beoordelingsaspect	**Score**			**Onderbouwing**
	Huidig	*Autonoom*	*Scenario 4*	
Luchtkwaliteit		=	0	Per saldo geen effect. Enerzijds kans op vermindering van fijnstof en stikstofdioxide door inperking van landbouwareaal. Anderzijds risico op meer emissies door boeren zoveel mogelijk hun gang laten gaan.
Geur		↗	0	Per saldo geen effect. Enerzijds kans op vermindering van geurhinder door inperking van landbouwareaal. Anderzijds risico op meer geurhinder door boeren zoveel mogelijk hun gang laten gaan.
Omgevingsveiligheid		↗	0	Per saldo geen effect. Enerzijds kans op vermindering van omgevingsveiligheidsrisico's door inperking van landbouwareaal. Anderzijds risico op meer omgevingsveiligheidsrisico's door boeren zoveel mogelijk hun gang laten gaan.
Bodem		=	0	Per saldo geen effect. Enerzijds kans op verbetering van de bodemkwaliteit door inperking van landbouwareaal. Anderzijds risico op verslechtering van bodemkwaliteit (meer gebruik van mest en pesticiden) door boeren zoveel mogelijk hun gang laten gaan.
Grondwater		↘	+	Kans op verbetering van de grondwaterstand in droge gebieden door agrariers zo veel mogelijk gebruik te laten maken van natte gebieden. In geringe mate want er is geen sprake van minder onttrekking, enkel verandering van locatie.
Oppervlaktewater		=	0	Per saldo geen effect. Enerzijds kans op verbetering van de bodemkwaliteit door inperking van landbouwareaal (minder eutrofiering). Anderzijds risico op verslechtering van bodemkwaliteit (meer gebruik van mest en pesticiden) door boeren zoveel mogelijk hun gang laten gaan.
Natura 2000-gebieden		↗	0	Per saldo geen effect. Enerzijds kans op vermindering van stikstofdepositie op nabijgelegen N2000-gebieden door inperking van landbouwareaal. Anderzijds risico op meer stikstofdepositie door boeren zoveel mogelijk hun gang laten gaan.
Natuurnetwerk Nederland		↗	0	Per saldo geen effect. Enerzijds kans op vermindering van stikstofdepositie op nabijgelegen GNN (kan de kwaliteit van bestaande GNN verbeteren) door inperking van landbouwareaal. Anderzijds risico op meer stikstofdepositie door boeren zoveel mogelijk hun gang laten gaan.
Biodiversiteit		↗	0	Per saldo geen effect. Enerzijds kans op vermindering van stikstofdepositie door inperking van landbouwareaal. Anderzijds risico op meer stikstofdepositie door boeren zoveel mogelijk hun gang laten gaan.
Landbouw		=	+	Kans op benutten van geschikte landbouwgrond voor landbouw.
Grondgebruik			0	Het areaal landbouwgrond blijft ongeveer gelijk.
Landschappelijke waarden		=	0	Geen significant effect op de basiskwaliteit van het hoevenlandschap, omdat de gemeente voor de substantiële aanleg van bloemrijke akkers actiever moet inzetten via subsidies dan in het landelijke beleid gedaan wordt.

Scenario 4 - Landbouw				
Door beperkte landbouwruimte door nieuwe kern buitengebied wordt er gepoogd boeren zoveel mogelijk hun gang te laten gaan. Wel wordt er gekeken naar wat de beste locatie is voor boeren. Denk hierbij aan gebieden die wat minder droog zijn.				
Beoordelingsaspect	**Score**			**Onderbouwing**
	Huidig	*Autonoom*	*Scenario 4*	
Broeikasgassen		↗	0	Per saldo geen effect. Enerzijds kans op vermindering van uitstoot broeikasgassen door inperking van landbouwareaal. Anderzijds risico op meer uitstoot broeikasgassen door boeren zoveel mogelijk hun gang laten gaan.
Droogte		↘	+	Kans op verbetering van de grondwaterstand in droge gebieden door agrariers zo veel mogelijk gebruik te laten maken van natte gebieden. In geringe mate want er is geen sprake van minder onttrekking, enkel verandering van locatie.
Werkgelegenheid		↗	0	Geen effect op werkgelegenheid. Het aantal boerenbedrijven blijft gelijk.

Scenario 4 - Natuur				
Nieuwe natuur die wordt aangelegd is meer boerennatuur, combi kleine bospercelen Gelders Natuurnetwerk. Dit verkleint een klein deel van de beschikbare ruimte voor landbouw. Naar verwachting komt er richting 2040 ook landbouwgrond vrij. Nieuwe kern bij 't Klooster zou natuur kunnen aantasten, aangezien het relatief dicht ligt bij N2000. Bovendien is het op dit moment stilte gebied.				
Beoordelingsaspect	**Score**			**Onderbouwing**
	Huidig	*Autonoom*	*Scenario 4*	
Luchtkwaliteit		=	0	Geen significant effect op luchtkwaliteit. De toevoeging van natuur zijn niet omvangrijk genoeg om de luchtkwaliteit te verbeteren.
Beweegvriendelijke leefomgeving		=	+	Kans op een positief effect door de aanleg van kleinschalige natuur in het buitengebied. Dit biedt omwonenden ruimte om te bewegen.
Bodem		=	+	Kans op een positief effect op de bodemkwaliteit, door de aanleg van kleinschalige natuur rondom landbouwpercelen. Gering effect omdat er geen effect is op bodemdaling of bodemverontreinigingen.
Grondwater		↘	+	Kans op een positief effect op de grondwaterkwaliteit en -kwantiteit. Aanleg van boerennatuur en bospercelen kan leiden tot verhoging van de grondwaterstanden en verbetering van nutriëntenhuishouding. In geringe mate, want de uitbreiding van natuur is beperkter.
Oppervlaktewater		=	+	Kans op een positief effect op de oppervlaktewaterkwaliteit door de aanleg van boerennatuur en bospercelen, welke uitspoelende nutriënten kunnen filteren. In geringe mate, want de uitbreiding van natuur is beperkter.
Natura 2000-gebieden		↗	0	Geen significant effect op KDW of instandhoudingsdoelstelling N2000. De maatregelen zijn daar niet omvangrijk genoeg voor.
Natuurnetwerk Nederland		↗	+	Kans op bijdragen aan voltooiing van GNN door aanleg nieuwe kleinschalige natuur in het noordwesten van de gemeente en ten zuiden van de kern Aalten. In geringe mate, want de uitbreiding van natuur is beperkter.

Scenario 4 - Natuur				
Nieuwe natuur die wordt aangelegd is meer boerennatuur, combi kleine bospercelen Gelders Natuurnetwerk. Dit verkleint een klein deel van de beschikbare ruimte voor landbouw. Naar verwachting komt er richting 2040 ook landbouwgrond vrij. Nieuwe kern bij 't Klooster zou natuur kunnen aantasten, aangezien het relatief dicht ligt bij N2000. Bovendien is het op dit moment stilte gebied.				
Beoordelingsaspect	**Score**			**Onderbouwing**
	Huidig	*Autonoom*	*Scenario 4*	
Biodiversiteit		↗	+	Kans op een positief effect op soortendiversiteit door de aanleg van nieuwe natuur. In gering mate, omdat het gaat om boeren natuur wat niet optimaal is voor verschillende soorten.
Landbouw		=	-	Risico op een afname van landbouwproductie omdat de natuur aangelegd zal worden op huidige landbouwgronden.
Grondgebruik			0	Er zal wat landbouwgrond verdwijnen voor de aanleg van kleinschalige natuur.
Landschappelijke waarden		=	0	Per saldo geen effect. Er bestaat zowel een risico als een kans op het verdwijnen en het herstellen van landschapskenmerken door de aanleg van nieuwe natuur.
Hittestress		=	+	Kans op positief effect door de aanleg van nieuwe natuur in het buitengebied. Geringe kans omdat dit alleen voor het buitengebied geldt maar hittestress voornamelijk in de kernen speelt.
Droogte		↘	+	Kans op verhoging van de GLG door de aanleg van kleinschalige natuur waar hemelwater de grond kan intrekken. Hierdoor verbetert de kwaliteit van droogtegevoelige flora. In geringe mate, want de uitbreiding van natuur is beperkter.
Wateroverlast door hemelwater		↗	+	Kans op vermindering van wateroverlast op wegen gelegen rondom de nieuwe aangelegde natuur. Gering effect omdat de meeste wateroverlast speelt in de kernen en dit natuurscenario daar geen invloed op heeft.
Vrijetijdseconomie en toerisme			+	Kans op positief effect omdat de aanleg van nieuwe kleinschalige natuur de aantrekkelijkheid van het gebied voor sportievelingen vergroot.
Fiets- en wandelnetwerk		↗	0	Geen significant effect op fiets- en wandelnetwerken. Er worden in dit natuurscenario geen nieuwe paden aangelegd.

Scenario 4 - Mobiliteit				
Spoor wordt verdubbeld, meer treinen naar Doetinchem (loopt door naar Arnhem) en Winterswijk. **Als nieuwe kern bij Lintelo zou komen wordt hier een station ontwikkeld.** Snelfietspaden en bussen naar nieuwe kern. Nieuwe kern aansluiten aan provinciale wegenstructuur				
Beoordelingsaspect	**Score**			**Onderbouwing**
	Huidig	*Autonoom*	*Scenario 4*	
Geluid		↗	--	Risico op meer geluidshinder rondom het verdubbelde spoor en bij nieuw station Lintelo. Het aansluiten van de nieuwe kern op de provinciale wegenstructuur leidt ook tot hogere geluidsbelasting rondom deze wegen.
Luchtkwaliteit		=	0	Per saldo geen effect. Enerzijds kans op verbetering van de luchtkwaliteit, wanneer door frequentere dienstregeling meer mensen voor de trein in plaats van auto kiezen. Anderzijds risico op verslechtering door het aansluiten van de nieuwe kern op de provinciale wegenstructuur.

Scenario 4 - Mobiliteit				
Spoor wordt verdubbeld, meer treinen naar Doetinchem (loopt door naar Arnhem) en Winterswijk. **Als nieuwe kern bij Lintelo zou komen wordt hier een station ontwikkeld.** Snelfietspaden en bussen naar nieuwe kern. Nieuwe kern aansluiten aan provinciale wegenstructuur				
Beoordelingsaspect	**Score**			**Onderbouwing**
	Huidig	*Autonoom*	*Scenario 4*	
Omgevingsveiligheid		↗	0	Geen significant effect op risicocontouren of aandachtsgebieden, omdat er over het verdubbelde spoor geen gevaarlijke stoffen worden vervoerd.
Sociale veiligheid		↗	0	Geen significant effect op veiligheidsgevoelens of criminaliteit.
Verkeersveiligheid		↗	-	Het aansluiten van de nieuwe kern op de provinciale wegenstructuur kan leiden tot hogere verkeersintensiteit en meer ongevallen. Gering effect omdat het verschil in autoweggebruikers relatief klein is.
Beweegvriendelijke leefomgeving		=	+	Kans op een positief effect, omdat de aanleg van snelfietspaden de fiets als vervoersmiddel voor langere afstanden toegankelijker maakt. Gering effect omdat er geen maatregelen binnen de kernen worden getroffen.
Natura 2000-gebieden		↗	0	Geen significant effect op KDW, de potentiële afname van autowegverkeer door verdubbeling spoor en door verbinden van kernen (OV en fiets) is te gering om een bijdrage te leveren aan stikstofdepositie op nabijgelegen N2000. Daarnaast komen er ook auto's bij door de nieuwe kern bij Lintelo.
Natuurnetwerk Nederland		↗	0	Geen significant effect op de voltooiing van GNN. Er komt geen nieuwe natuur bij.
Biodiversiteit		↗	0	Geen significant effect op de soortendiversiteit. Er komt geen nieuwe natuur bij en de eventuele afname in stikstofdepositie als door verbetering OV-netwerk is te gering om een effect te hebben op de biodiversiteit.
Grondgebruik			0	Een verdubbeling van het spoor en de aanleg van het nieuwe station en de ontsluiting bij Lintelo vergt extra ruimte.
Broeikasgassen		↗	0	Geen significant effect op broeikasgassen, de potentiële afname van autowegverkeer door verdubbeling spoor en door verbinden van kernen (OV en fiets) is te gering om een substantiële vermindering van broeikasgassen te bewerkstelligen.
Bereikbaarheid en doorstroming		=	+	Kans op afname van de verkeersintensiteit wanneer meer mensen voor trein of bus kunnen kiezen i.p.v. auto. Wordt gescoord als een gering effect omdat de uitwerking van dit scenario afhankelijk is van medewerking van andere partijen zoals ProRail.
Duurzame en slimme mobiliteit		↗	0	Geen effect op duurzame en slimme mobiliteit, omdat er niet wordt ingezet op extra laadpalen of deelvervoer in dit scenario.
Openbaar vervoer		↗	+	Kans op betere ontsluitingskwaliteit van het OV-netwerk door de spoorverdubbeling en verbeterde busverbinding. Wordt gescoord als een gering effect omdat de uitwerking van dit scenario afhankelijk is van medewerking van andere partijen zoals ProRail.
Fiets- en wandelnetwerk		↗	++	Kans op verbetering fietsnetwerk wanneer nieuwe snelfietspaden worden aangelegd tussen kernen.

Scenario 4 - Energie				
Warmtenet eventueel als er genoeg verdichting is of nieuwe wijk zeer compact wordt gebouw. Elke wijk een Energie opslag systeem (EOS). 2 grote windmolens worden naast de bestaande windmolens van Hagewind gebouw.				
Beoordelingsaspect	**Score**			**Onderbouwing**
	Huidig	*Autonoom*	*Scenario 4*	
Geluid		↗	0	Geen significant effect, de uitbreiding bij windmolenpark Hagewind is autonoom beleid
Luchtkwaliteit		=	0	Geen significant effect, woningen an sich zijn geen grote bron van luchtvervuiling (fijnstof en stikstofdioxide), dus verduurzaming opwek en een mogelijk warmtenet heeft geen significant effect op de luchtkwaliteit.
Omgevingsveiligheid		↗	-	Risico op nieuwe/grotere risicocontouren en/of aandachtsgebieden (brand- en explosie) door gebruik van EOS in de buurt van woningen (kwetsbare gebouwen). In geringe mate, want het gaat om beperkte contouren
Bodem		=	0	Geen effect, windmolens hebben geen impact op de bodemkwaliteit. Ook de mogelijke aanleg van een warmtenet heeft beperkte en beheersbare impact op de bodem.
Grondwater		↘	0	Geen effect, windmolens hebben geen impact op het grondwater. Ook de mogelijke aanleg van een warmtenet heeft beperkte en beheersbare impact op het grondwater.
Natura 2000-gebieden		↗	0	Duurzame energiebronnen kunnen indirect een effect hebben op vermindering van stikstofdepositie, maar dit is niet lokaal merkbaar, omdat fossiele energie elders wordt gewonnen.
Biodiversiteit		↗	-	De mogelijke aanleg van een warmtenet heeft effect op soorten; om een warmtenet te laten slagen moeten woningen goed geïsoleerd zijn. Bij het isoleren van woningen (vooral spouwmuurisolatie, dakisolatie en gevelrenovatie) kunnen nestplaatsen van dieren verdwijnen.
Grondgebruik			0	Het grondgebruik blijft ongeveer gelijk.
Landschappelijke waarden		=	0	Geen effect op landschappelijke waarden. De uitbreiding bij windmolenpark Hagewind is autonoom beleid.
Archeologische en cultuurhistorische waarden			-	Risico op aantasting van archeologische waarden. Voor EOS is een aanpassing aan het net nodig, wat archeologische waarden kan verstoren. In geringe mate, want het betreft een deel van het aspect.
Broeikasgassen		↗	0	Geen significant effect, een warmtenet heeft niet per definitie een duurzame warmtebron. De uitbreiding bij windmolenpark Hagewind is autonoom beleid.
Duurzame energieopwekking en energiebesparing		=	0	Geen significant effect, de uitbreiding bij windmolenpark Hagewind is autonoom beleid.
Duurzame woningen		↗	+	Kans op verbetering van energie labels door mogelijke inzet op warmtenet waarvoor woningen goed geïsoleerd dienen te zijn. In geringe mate, omdat de toepassing van een warmtenet nog niet zeker is.

Scenario 4 - Economie				
Schaalvergroting. Door uitbreiding spoor wordt Aalten aantrekkelijkere werkplek. Ook wordt er verbinding gezocht met Duitsland. Hoofdzakelijk gericht op innovatie in landbouw mechanisatie en transport, ook scholen en opleidingen hier op sturen. 17 ha aan uitbreiding bedrijventerreinen, daarnaast ook uitbreiding kantoren, een deel hiervan wordt gerealiseerd bij de nieuwe kern				
Beoordelingsaspect	**Score**			**Onderbouwing**
	Huidig	*Autonoom*	*Scenario 4*	
Geluid		↗	-	Risico op toename geluidshinder door extra (vracht)verkeersbewegingen door forse uitbreiding van het bedrijventerrein en aanbieden kantoorruimte. Gering effect omdat de nieuwe kantoren naast het spoor gebouwd zullen worden en daarom een deel van de werknemers met OV reist. Geluidhinder van treinverkeer is gescoord onder mobiliteit.
Luchtkwaliteit		=	--	Risico op verslechtering luchtkwaliteit door extra verkeersbewegingen door forse uitbreiding van het bedrijventerrein en aanbieden kantoorruimte. Gering effect omdat de nieuwe kantoren naast het spoor gebouwd zullen worden en daarom een deel van de werknemers met OV reist. Maar daarnaast is er een risico dat nieuwe vestigende bedrijven vervuilende processen toepassen waarbij emissies vrijkomen.
Geur		↗	-	Risico op meer geurhinder door uitbreiding van bedrijventerrein, mogelijk met bedrijven die geurhinder veroorzaken. In geringe mate want de gemeente zet in op het binnenhalen van bedrijven die zich bezighouden met innovatie landbouwtechnieken en transport.
Omgevingsveiligheid		↗	-	Risico op het toevoegen van kwetsbare gebouwen (namelijk kantoren) binnen de plaatsgebonden risicocontour van een bestaande buisleiding. In geringe mate omdat een kantoor vaak een beperkt kwetsbaar object is afhankelijk van bezettingsgraad.
Sociale veiligheid		↗	0	Geen significant effect op sociale veiligheid omdat er geen sprake is van substantiële functiemenging dus potentiële lokale effecten van meer bezetting zullen erg gering zijn. Indien sloop-nieuwbouw wordt toegepast op verpauperde gebouwen kan dit het veiligheidsgevoel enigszins verbeteren maar omdat het gaat om een klein gebied binnen de gemeente is het algehele effect verwaarloosbaar.
Verkeersveiligheid		↗	-	Risico op verslechtering van de verkeersveiligheid door extra (vracht)verkeersbewegingen vanwege uitbreiding en mogelijk intensiveren van het bedrijventerrein en toevoegen kantoren. Gering effect omdat een deel van de werknemers met de trein zal reizen door gunstige ligging kantoren.
Sociaal economische positie		=	+	Kans op een positief effect door het toevoegen van kantoren, wat baankansen biedt voor hogeropgeleide mensen. Daarmee neemt mogelijk het welvaart/opleidingsniveau binnen de gemeente toe. In geringe mate omdat het niet op alle indicatoren een effect heeft.
Bodem		=	0	Per saldo geen effect. Enerzijds kans op positief effect door mogelijk saneren van bestaande bodemverontreinigingen, wanneer sloopnieuwbouw wordt toegepast. Anderzijds risico dat nieuwe bedrijvigheid de bodemkwaliteit verslechtert, in geringe mate omdat er ingezet wordt op duurzame bedrijven die mogelijk geen/minder verontreinigende stoffen gebruiken.
Grondwater		↘	-	Risico op verlaging van de grondwaterstand door een toename van verharding door uitbreiding bedrijventerrein, waardoor het grondwater minder goed aangevuld wordt. In geringe mate want het betreft een klein deel van de gemeente.

Scenario 4 - Economie				
Schaalvergroting. Door uitbreiding spoor wordt Aalten aantrekkelijkere werkplek. Ook wordt er verbinding gezocht met Duitsland. Hoofdzakelijk gericht op innovatie in landbouw mechanisatie en transport, ook scholen en opleidingen hier op sturen. 17 ha aan uitbreiding bedrijventerreinen, daarnaast ook uitbreiding kantoren, een deel hiervan wordt gerealiseerd bij de nieuwe kern				
Beoordelingsaspect	**Score**			**Onderbouwing**
	Huidig	*Autonoom*	*Scenario 4*	
Oppervlaktewater		=	-	Risico op verminderde aanvulling van sloten en beken en/of overstort van vervuild water door toename van verharding door uitbreiding bedrijvigheid. In geringe mate want het betreft een klein deel van de gemeente. *aanbeveling: inzetten op ruimte voor groen bij uitbreiding en intensivering
Natura 2000-gebieden		↗	-	Risico op meer stikstofuitstoot door fors meer (vracht)verkeer door uitbreiding bedrijventerrein en kantoren. Gering effect omdat een deel van de werknemers met de trein zal reizen door gunstige ligging kantoren.
Natuurnetwerk Nederland		↗	-	Risico op verslechtering van kwaliteit NNN, door meer stikstofuitstoot door meer (vracht)verkeer door uitbreiding en intensivering bedrijventerrein. In geringe mate, omdat het niet van invloed is op de staat van voltooiing.
Biodiversiteit		↗	-	Risico op meer stikstofdepositie door fors meer (vracht)verkeer door uitbreiding bedrijventerrein en kantoren. Gering effect omdat een deel van de werknemers met de trein zal reizen door gunstige ligging kantoren.
Landbouw		=	-	Risico op geringe inperking van landbouwareaal, door uitbreiding kantoren en bedrijventerrein.
Grondgebruik			0	Het areaal bedrijventerrein neemt licht toe terwijl landbouwareaal afneemt.
Landschappelijke waarden		=	-	Risico op verlies van landschapskenmerken door uitbreiding van bedrijventerrein in het landschap. In geringe mate, want de uitbreiding is voorzien rondom bestaande kernen waar de landschappelijke kenmerken al niet alom aanwezig zijn.
Archeologische en cultuurhistorische waarden			0	Geen significant effect, op de uitbreidingslocatie is sprake van een lage archeologische verwachting. Er is wel een pand aanwezig dat aangewezen is als een monument inventarisatie project (MIP), dit pand is dus wel van waardevolle betekenis maar heeft (nog) geen beschermde status.
Broeikasgassen		↗	--	Risico op meer uitstoot van broeikasgassen (door meer (vracht)verkeer) door uitbreiding bedrijventerrein en kantoren. Gering effect omdat de nieuwe kantoren naast het spoor gebouwd zullen worden en daarom een deel van de werknemers met OV reist. Daarnaast is er een risico dat nieuwe vestigende bedrijven vervuilende processen toepassen waarbij emissies vrijkomen.
Hittestress		=	--	Risico op meer hittestress door toename van verharding door uitbreiding en intensivering van bedrijvigheid. De toename van hittestress vindt plaats nabij de kern van Aalten, waar hittestress reeds een probleem is. *aanbeveling: inzetten op ruimte voor groen bij uitbreiding en intensivering
Droogte		↘	-	Risico op verlaging van de grondwaterstand door een toename van verharding door uitbreiding bedrijventerrein en kantoren, waardoor het grondwater minder goed aangevuld wordt. In geringe mate want het betreft een klein deel van de gemeente.

Scenario 4 - Economie				
Schaalvergroting. Door uitbreiding spoor wordt Aalten aantrekkelijkere werkplek. Ook wordt er verbinding gezocht met Duitsland. Hoofdzakelijk gericht op innovatie in landbouw mechanisatie en transport, ook scholen en opleidingen hier op sturen. 17 ha aan uitbreiding bedrijventerreinen, daarnaast ook uitbreiding kantoren, een deel hiervan wordt gerealiseerd bij de nieuwe kern				
Beoordelingsaspect	**Score**			**Onderbouwing**
	Huidig	*Autonoom*	*Scenario 4*	
Wateroverlast door hemelwater		↗	--	Risico op meer hemelwateroverlast door toename van verharding door uitbreiding en intensivering van bedrijvigheid en kantoren. In geringe mate want het betreft een klein deel van de gemeente. *aanbeveling: inzetten op ruimte voor groen bij uitbreiding en intensivering
Grondstoffen en circulariteit		↗	-	Risico op meer gebruik van grondstoffen en produceren van afval/reststromen door meer bedrijvigheid. Gering effect omdat kantoren vaak wel zelf afval scheiden.
Werkgelegenheid		↗	++	Kans op toename van aantal banen door uitbreiding van bedrijventerreinen en kantoren.
Werklocaties en bedrijventerreinen		=	++	Kans op een positievere balans vraag-aanbod door aanbieden van bedrijventerreinruimte.
Bereikbaarheid en doorstroming		=	-	Risico op meer doorstromingsknelpunten door extra (vracht)verkeersbewegingen door uitbreiding bedrijventerrein en kantoren. Gering effect omdat de nieuwe kantoren naast het spoor gebouwd zullen worden en daarom een deel van de werknemers met OV reist.

Scenario 4 – Toerisme en recreatie				
Huidig toerisme blijven ondersteunen, ook indien plekken willen groeien.				
Beoordelingsaspect	**Score**			**Onderbouwing**
	Huidig	*Autonoom*	*Scenario 4*	
Geluid		↗	-	Risico op toename van geluidshinder door het verwelkomen van toerisme, wat zal leiden tot een toename in verkeersbewegingen. In geringe mate, omdat afhankelijk is van groeiambitie.
Luchtkwaliteit		=	-	Risico op verslechtering van de luchtkwaliteit door het verwelkomen van toerisme, wat zal leiden tot een toename in verkeersbewegingen. In geringe mate, omdat afhankelijk is van groeiambitie.
Natura 2000-gebieden		↗	-	Risico op meer stikstofuitstoot door meer verkeersbewegingen door meer toerisme. In geringe mate, omdat afhankelijk is van groeiambitie.
Natuurnetwerk Nederland		↗	-	Risico op verslechtering van kwaliteit NNN, door meer stikstofuitstoot door meer verkeer door meer toerisme. In geringe mate, omdat het niet van invloed is op de staat van voltooiing.
Broeikasgassen		↗	-	Risico op een toename van CO2-emissies door het verwelkomen van toerisme, wat zal leiden tot een toename in verkeersbewegingen. In geringe mate, omdat afhankelijk is van groeiambitie.
Werkgelegenheid		↗	+	Kans op een toename van werkgelegenheid in de toerismesector. Met name in het aanbieden van accommodaties en horeca.
Vrijetijdseconomie en toerisme			++	Kans op positieve effecten voor recreatiemogelijkheden in de natuur of horeca door ruimte voor groei.

Scenario 4 – Toerisme en recreatie				
Huidig toerisme blijven ondersteunen, ook indien plekken willen groeien.				
Beoordelingsaspect	**Score**			**Onderbouwing**
	Huidig	*Autonoom*	*Scenario 4*	
Bereikbaarheid en doorstroming		=	-	Risico op verhoogde verkeersintensiteit door het verwelkomen van toerisme. In geringe mate, omdat afhankelijk is van groeiambitie.
Fiets- en wandelnetwerk		↗	0	Geen significant effect op fiets- en wandelnetwerken.

Scenario 4 – Voorzieningen				
Draagvermogen voor functies in kleinere kernen stijgt door relatieve groei bewoners. Basisvoorzieningen kunnen daardoor beter behouden worden. Denk aan zorgfuncties maar ook supermarkten. Door verdere versnippering komen andere voorzieningen in de grote kernen verder onder druk te staan				
Beoordelingsaspect	**Score**			**Onderbouwing**
	Huidig	*Autonoom*	*Scenario*	
Sociale veiligheid		↗	+	Kans op beter veiligheidsgevoel door de toevoeging van voorzieningen in de nieuwe kern, waardoor hier meer ontmoetingsplekken/sociale controle ontstaat. In geringe mate, omdat het enkel voorzieningen zijn voor de nieuwe kern en mogelijk het buitengebied daar direct aan grenzend.
Verkeersveiligheid		↗	0	Geen significant effect, in de bestaande kernen gaat het om het openhouden van bestaande voorzieningen en in de nieuwe kern komen kleinschalige voorzieningen (voor de lokale bevolking), waardoor er geen sprake is van significant meer verkeer vanwege nieuwe voorzieningen. Meer verkeer door nieuwe woningen is al beoordeeld onder *wonen*.
Beweegvriendelijke leefomgeving		=	+	Kans op verbetering van de beweegvriendelijke leefomgeving door de toevoeging van voorzieningen in de nieuwe kern, wordt in dit gebied de afstand tot voorzieningen kleiner. In geringe mate, omdat het enkel voorzieningen zijn voor de nieuwe kern en mogelijk het buitengebied daar direct aan grenzend.
Maatschappelijke basisvoorzieningen		↘	+	Kans op kleinere afstand tot maatschappelijke basisvoorzieningen door de toevoeging van voorzieningen in de nieuwe kern. In geringe mate, omdat het enkel voorzieningen zijn voor de nieuwe kern en mogelijk het buitengebied daar direct aan grenzend.
Sociaal economische positie		=	0	Geen significant effect, met het toevoegen van basisvoorzieningen in de nieuwe kern is geen sprake van meer/minder welvaart/hoog opgeleiden/werkenden mensen.
Naoberschap		=	+	Kans op minder sprake van eenzaamheid, lidmaatschap en vrijwilligerswerk in nieuwe kern door toevoeging van passende nieuwe voorzieningen waarbij gevoel van gemeenschap kan bestaan. In geringe mate, omdat het enkel voorzieningen zijn voor de nieuwe kern en mogelijk het buitengebied daar direct aan grenzend en er niet direct ingezet wordt op het verbeteren van naoberschap (enkel indirect).
Natura 2000-gebieden		↗	0	Geen significant effect, in de bestaande kernen gaat het om het openhouden van bestaande voorzieningen en in de nieuwe kern komen kleinschalige voorzieningen (voor de lokale bevolking), waardoor er geen sprake is van significant meer verkeer vanwege nieuwe voorzieningen. Meer verkeer door nieuwe woningen is al beoordeeld onder *wonen*.

Scenario 4 – Voorzieningen				
Draagvermogen voor functies in kleinere kernen stijgt door relatieve groei bewoners. Basisvoorzieningen kunnen daardoor beter behouden worden. Denk aan zorgfuncties maar ook supermarkten. Door verdere versnippering komen andere voorzieningen in de grote kernen verder onder druk te staan				
Beoordelingsaspect	**Score**			**Onderbouwing**
	Huidig	*Autonoom*	*Scenario*	
Grondgebruik			0	Het grondgebruik van voorzieningen neemt iets toe.

Haskoning is een internationaal onafhankelijk bureau sinds 1881. We combineren ingenieurs-, ontwerp- en adviesdiensten met software en technologie. We leveren hiermee toegevoegde waarde voor klanten en hebben een positieve impact op mensen en onze leefomgeving. Daarmee dragen we bij aan de Sustainable Development Goals van de Verenigde Naties. Dat is onze drijfveer: Enhancing Society Together. Daar hoort bij dat we onszelf en anderen voortdurend uitdagen om bij te dragen aan duurzame oplossingen voor lokale en wereldwijde vraagstukken in de gebouwde omgeving, infrastructuur en industrie.

In onze snel veranderende wereld wordt de agenda bepaald door onder meer klimaatverandering, geopolitieke spanningen, de energietransitie, de digitale transformatie en een veranderende consumentenvraag. Met onze geïntegreerde duurzame oplossingen willen we bijdragen aan het bredere technologische en maatschappelijke plaatje.

Gesteund door de kennis en ervaring van meer dan 6.800 medewerkers werken we vanuit kantoren in meer dan 25 landen wereldwijd. We ondersteunen klanten om de transitie te maken naar een slimme en duurzame organisatie.

We zijn oprecht, handelen integer en transparant in al onze activiteiten, ook onze bedrijfsvoering. Ons team is divers en inclusief. De veiligheid en het welzijn van mensen, in ons team en daarbuiten, staat onder alle omstandigheden voorop.

In projecten en initiatieven werken we actief samen met overheden en het bedrijfsleven, partners en stakeholders. We zien een belangrijke rol voor onszelf in innovatieve duurzame ontwikkeling en willen bijdragen aan een betere leefomgeving, nu en in de toekomst.

Haskoning is een 'Koninklijk' bedrijf, aangewezen door het Koninklijk Huis van Nederland in 1981. Ons hoofkantoor is gevestigd in Nederland en we hebben kantoren in Europa, Azië, Afrika, Australië en Amerika.

haskoning.com

Haskoning is een internationaal onafhankelijk bureau sinds 1881. We combineren ingenieurs-, ontwerp- en adviesdiensten met software en technologie. We leveren hiermee toegevoegde waarde voor klanten en hebben een positieve impact op mensen en onze leefomgeving. Daarmee dragen we bij aan de Sustainable Development Goals van de Verenigde Naties. Dat is onze drijfveer: Enhancing Society Together. Daar hoort bij dat we onszelf en anderen voortdurend uitdagen om bij te dragen aan duurzame oplossingen voor lokale en wereldwijde vraagstukken in de gebouwde omgeving, infrastructuur en industrie.

In onze snel veranderende wereld wordt de agenda bepaald door onder meer klimaatverandering, geopolitieke spanningen, de energietransitie, de digitale transformatie en een veranderende consumentenvraag. Met onze geïntegreerde duurzame oplossingen willen we bijdragen aan het bredere technologische en maatschappelijke plaatje.

Gesteund door de kennis en ervaring van meer dan 6.800 medewerkers werken we vanuit kantoren in meer dan 25 landen wereldwijd. We ondersteunen klanten om de transitie te maken naar een slimme en duurzame organisatie.

We zijn oprecht, handelen integer en transparant in al onze activiteiten, ook onze bedrijfsvoering. Ons team is divers en inclusief. De veiligheid en het welzijn van mensen, in ons team en daarbuiten, staat onder alle omstandigheden voorop.

In projecten en initiatieven werken we actief samen met overheden en het bedrijfsleven, partners en stakeholders. We zien een belangrijke rol voor onszelf in innovatieve duurzame ontwikkeling en willen bijdragen aan een betere leefomgeving, nu en in de toekomst.

Haskoning is een 'Koninklijk' bedrijf, aangewezen door het Koninklijk Huis van Nederland in 1981. Ons hoofkantoor is gevestigd in Nederland en we hebben kantoren in Europa, Azië, Afrika, Australië en Amerika.

haskoning.com

Haskoning
Enhancing Society Together

A3 Beoordeling voorkeursalternatief

Overzicht effectbeoordeling

OER Omgevingsvisie Aalten

Effectbeoordeling VKA

Haskoning | Gemeente Aalten

	Geluid	Luchtkwaliteit	Geur	Omgevingsveiligheid	Sociale veiligheid	Verkeersveiligheid	Beweegvriendelijke leefomgeving	Maatschappelijke belastingverstoringen	Sociaal economische positie	Nachtschaap (maatschappelijke deelname)	Bodem	Grondwater	Oppervlaktewater	Natura 2000-gebieden	Natuurnetwerk Nederland	Biodiversiteit	Landbouw	Grondgebruik	Landschappelijke waarden	Archeologie en cultuurhistorische waarden	Brooklagasen	Hittestress	Droogte	Wateroverlast door hemelwater	Grondstoffen en circulariteit	Duurzame energieopwekking en energiebesparing	Duurzame woningen	Woningaanbod en -behoefte	Werkgelegenheid	Werklocaties en bedrijventerreinen	Vrijetijdseconomie en toerisme	Bereikbaarheid en doorstroming	Duurzame en slimme mobiliteit	Openbaar vervoer	Fiets- en wandelnetwerk
Huidige situatie		=																																
Autonome ontwikkeling	↗	=	↗	↗	↗	↗	=	↘	=	=	=	↘	-	↗	↗	↗	=		=		↗	-	↘	↗	↗	=	↗	↗	↗	-		=	↗	↗	↗

#	Thema	Omgeving			Veiligheid			Gezondheid en welzijn				Bodem en water			Natuur			Landschap en cultureel erfgoed			Klimaat				Duurzaamheid			Wonen	Economie			Mobiliteit				Totaal aantal +	Totaal aantal -
	VKA																																			
1	Wonen	-	-	-	-	0	-	0	0		+	0	-	-	-	-	-	-	0	-	-	-	-	-	-		+	++				-		0		2	-9.5
2	Voorzieningen, gezondheid en sociale leefomgeving	0	0		0	+	+	0	0	0	+				0				0																	1.5	0
3	Mobiliteit	+	+		0	0	+	+							+	0	-		0			+										0	+	0	++	4.5	-0.5
4	Economie en werkgelegenheid	-	-	0	-	+	-			+		0	0	0	-	-	-	0	0	-	-	-	0	0	+	0			+	+	++	-				3.5	-5.5
5	Land- en tuinbouw		+	0	0							+	+	+	+	+	+	+	0	+		+		+					0							5.5	0
6	Natuur, landschap en biodiversiteit		0					0				+	+	+	0	++	+	0	0	++			0	+	0						0				0	4.5	0
7	Water, bodem en klimaat											0	++	0			+		0				+	++	++											4	0
8	Energie en klimaat	0	0		0							0	0		0		-		0	0	0	+					+	++								2	-0.5
9	Circulariteit																									++										1	0
10	Milieu en emissies	0	0	0																																0	0
11	Veiligheid				0																				0											0	0
12	Cultureel erfgoed en identiteit																			+	+															1	0
	Totaal aantal +	0,5	1	0	0	1	1	0,5	0	0,5	1	1	2	1	1	1,5	1,5	0,5	0	2	0,5	1,5	0,5	2	1,5	1	0,5	1,5	1	0,5	0,5	1	0	0,5	0	1	29,5	29,5
	Totaal aantal -	-1	-1	-0,5	-1	0	-1	0	0	0	0	0	-0,5	-0,5	-1	-1	-2	-0,5	0	-1	-1	-1	-0,5	-0,5	-0,5	-0,5	0	0	0	0	0	0	-1	0	0	0	-16	-16

++ Kans op positief effect
\+ Kans op positief effect - in geringe mate*
\- Risico op negatief effect - in geringe mate*
\- - Risico op negatief effect
0 Wel relatie, maar geen kans of risico op positief en negatief effect
n.v.t. Geen relatie tussen uitspraak en indicator
* In geringe mate vanwege afhankelijkheid van derden, kleine geografische omvang, kleine effectomvang en/of betreft deel van beoordelingsaspect

Beleidsuitspraak ‘wonen’

Voorkeursalternatief – #1 Wonen
Ambitie: De gemeente Aalten zet richting 2040 in op een geleidelijke en evenwichtige toevoeging van woningen, waarbij wordt aangesloten bij de behoefte van verschillende doelgroepen en bij de gewenste ontwikkeling van de leefomgeving. Uiterlijk in 2035 is sprake van een betere balans tussen vraag en aanbod, met een duidelijke toename van het aantal woningen voor starters, jongeren en ouderen. *Beleidsuitspraak* • Tot 2040 worden circa 1.350 woningen toegevoegd, waarvan circa 900 woningen in de periode 2026–2035 en circa 450 woningen in de periode 2035–2040. (Hiervan zijn circa 235 woningen reeds onderdeel van de autonome ontwikkeling.) • De woningbouwopgave wordt primair gerealiseerd binnen de bestaande kernen Aalten, Dinxperlo en Bredevoort, aangevuld met ontwikkelingen in kleinere kernen en buurtschappen. Daarbij hebben inbreiding, hergebruik, transformatie en zorgvuldig ingepaste uitbreiding prioriteit. • De verdere programmering van woningbouw wordt afgestemd op de actuele woningbehoefte, leefbaarheid, voorzieningen, ruimtelijke kwaliteit en de beschikbaarheid van infrastructuur. In het buitengebied blijft woningbouw beperkt tot kleinschalig maatwerk dat past bij de schaal, identiteit en kwaliteit van het gebied. Grootschalige woningbouw in het buitengebied is niet aan de orde. *Randvoorwaarden* • De beschikbaarheid en capaciteit van energie-, water- en rioleringsinfrastructuur vormen een belangrijke randvoorwaarde voor nieuwe woningbouwontwikkelingen. • Ontwikkelingen moeten passen binnen de milieuruimte en rekening houden met onder meer geurhinder, agrarische functies, water en bodem, gezondheid en een goede kwaliteit van de fysieke leefomgeving.

Beoordelingsaspect	Score			Toelichting
	Huidig	*Autonoom*	*VKA*	
Geluid		↗	-	Risico op meer geluidhinder door meer verkeer door nieuwe woningen. In geringe mate want het aantal nieuwe woningen (afgezien van autonoom) is relatief beperkt en de woningen zijn verspreid over het hele grondgebied.
Luchtkwaliteit		=	-	Risico op meer luchtvervuiling door meer verkeer door nieuwe woningen. In geringe mate want het aantal nieuwe woningen (afgezien van autonoom) is relatief beperkt.
Geur		↗	-	Risico op meer geurhinder van veehouderijen door uitbreiding van woningen (generatie-erven) in het buitengebied. In geringe mate want het aantal nieuwe woningen (afgezien van autonoom) is relatief beperkt en er zijn randvoorwaarden opgenomen om nieuwe woningen nabij geurbronnen te beperken.
Omgevingsveiligheid		↗	-	Risico op meer woningen (kwetsbare gebouwen) binnen aandachtsgebieden en risicogebieden door het bouwen van nieuwe woningen nabij buisleiding. In geringe mate want het aantal nieuwe woningen (afgezien van autonoom) is relatief beperkt. Exacte locaties zijn nog niet bekend, maar worst case bestaat een risico.
Sociale veiligheid		↗	0	Geen significant effect, generatie-erven zorgen mogelijk zeer plaatselijk voor minder onveiligheidsgevoel en/of vermijdingsgedrag, maar in zeer geringe mate.
Verkeersveiligheid		↗	-	Risico op verminderde verkeersveiligheid door meer verkeer door nieuwe woningen. In geringe mate want het aantal nieuwe woningen (afgezien van autonoom) is relatief beperkt en de woningen zijn verspreid over het hele grondgebied.

Voorkeursalternatief – #1 Wonen

Ambitie: De gemeente Aalten zet richting 2040 in op een geleidelijke en evenwichtige toevoeging van woningen, waarbij wordt aangesloten bij de behoefte van verschillende doelgroepen en bij de gewenste ontwikkeling van de leefomgeving. Uiterlijk in 2035 is sprake van een betere balans tussen vraag en aanbod, met een duidelijke toename van het aantal woningen voor starters, jongeren en ouderen.

Beleidsuitspraak

- Tot 2040 worden circa 1.350 woningen toegevoegd, waarvan circa 900 woningen in de periode 2026–2035 en circa 450 woningen in de periode 2035–2040. (Hiervan zijn circa 235 woningen reeds onderdeel van de autonome ontwikkeling.)
- De woningbouwopgave wordt primair gerealiseerd binnen de bestaande kernen Aalten, Dinxperlo en Bredevoort, aangevuld met ontwikkelingen in kleinere kernen en buurtschappen. Daarbij hebben inbreiding, hergebruik, transformatie en zorgvuldig ingepaste uitbreiding prioriteit.
- De verdere programmering van woningbouw wordt afgestemd op de actuele woningbehoefte, leefbaarheid, voorzieningen, ruimtelijke kwaliteit en de beschikbaarheid van infrastructuur.

In het buitengebied blijft woningbouw beperkt tot kleinschalig maatwerk dat past bij de schaal, identiteit en kwaliteit van het gebied. Grootschalige woningbouw in het buitengebied is niet aan de orde.

Randvoorwaarden

- De beschikbaarheid en capaciteit van energie-, water- en rioleringsinfrastructuur vormen een belangrijke randvoorwaarde voor nieuwe woningbouwontwikkelingen.
- Ontwikkelingen moeten passen binnen de milieuruimte en rekening houden met onder meer geurhinder, agrarische functies, water en bodem, gezondheid en een goede kwaliteit van de fysieke leefomgeving.

Beoordelingsaspect	Score			Toelichting
	Huidig	*Autonoom*	*VKA*	
Beweegvriendelijke leefomgeving		=	0	Per saldo geen effect. Enerzijds kans op verbetering van de beweegvriendelijke leefomgeving door toevoegen van nieuwe woningen in de bestaande kern van Aalten en Dinxperlo nabij bestaande voorzieningen. Anderzijds risico op grotere afstand tot voorzieningen voor meer (nieuwe) woningen in het buitengebied.
Maatschappelijke basisvoorzieningen		↘	0	Per saldo geen effect. Enerzijds kans op een kleinere afstand tot voorzieningen voor nieuwe woningen in de bestaande kern van Aalten en Dinxperlo nabij bestaande voorzieningen. Anderzijds risico op grotere afstand tot voorzieningen voor nieuwe woningen in het buitengebied.
Naoberschap (maatschappelijke deelname)		=	+	Kans op meer mantelzorg en minder eenzaamheid in het buitengebied door generatie-erven (meergeneratiewonen, gemeenschapszin).
Bodem		=	0	Geen significant effect, omdat de uitbreiding van woningen relatief klein is zal er geen sprake zijn van significante verslechtering van de bodemkwaliteit.
Grondwater		↘	-	Risico op verlaging van de grondwaterstand door een toename van verharding door nieuwe woningen en extra vraag naar drinkwater door meer nieuwe woningen/inwoners. In geringe mate want het aantal nieuwe woningen (afgezien van autonoom) is relatief beperkt en de woningen zijn verspreid over het hele grondgebied.
Oppervlaktewater		=	-	Risico op verminderde aanvulling van sloten en beken en/of overstort van vervuild water door toename van verharding door nieuwe woningen. In geringe mate want het aantal nieuwe woningen (afgezien van autonoom) is relatief beperkt en de woningen zijn verspreid over het hele grondgebied.
Natura 2000-gebieden		↗	-	Risico op meer stikstofuitstoot door meer verkeer door nieuwe woningen. In geringe mate want het aantal nieuwe woningen (afgezien van autonoom) is relatief beperkt.

Voorkeursalternatief – #1 Wonen

Ambitie: De gemeente Aalten zet richting 2040 in op een geleidelijke en evenwichtige toevoeging van woningen, waarbij wordt aangesloten bij de behoefte van verschillende doelgroepen en bij de gewenste ontwikkeling van de leefomgeving. Uiterlijk in 2035 is sprake van een betere balans tussen vraag en aanbod, met een duidelijke toename van het aantal woningen voor starters, jongeren en ouderen.

Beleidsuitspraak

- Tot 2040 worden circa 1.350 woningen toegevoegd, waarvan circa 900 woningen in de periode 2026–2035 en circa 450 woningen in de periode 2035–2040. (Hiervan zijn circa 235 woningen reeds onderdeel van de autonome ontwikkeling.)
- De woningbouwopgave wordt primair gerealiseerd binnen de bestaande kernen Aalten, Dinxperlo en Bredevoort, aangevuld met ontwikkelingen in kleinere kernen en buurtschappen. Daarbij hebben inbreiding, hergebruik, transformatie en zorgvuldig ingepaste uitbreiding prioriteit.
- De verdere programmering van woningbouw wordt afgestemd op de actuele woningbehoefte, leefbaarheid, voorzieningen, ruimtelijke kwaliteit en de beschikbaarheid van infrastructuur.

In het buitengebied blijft woningbouw beperkt tot kleinschalig maatwerk dat past bij de schaal, identiteit en kwaliteit van het gebied. Grootschalige woningbouw in het buitengebied is niet aan de orde.

Randvoorwaarden

- De beschikbaarheid en capaciteit van energie-, water- en rioleringsinfrastructuur vormen een belangrijke randvoorwaarde voor nieuwe woningbouwontwikkelingen.
- Ontwikkelingen moeten passen binnen de milieuruimte en rekening houden met onder meer geurhinder, agrarische functies, water en bodem, gezondheid en een goede kwaliteit van de fysieke leefomgeving.

Beoordelingsaspect	Score			Toelichting
	Huidig	*Autonoom*	*VKA*	
Natuurnetwerk Nederland		↗	-	Risico op verslechtering van kwaliteit NNN, door meer stikstofuitstoot door meer verkeer door nieuwe woningen. In geringe mate, omdat het niet van invloed is op de staat van voltooiing.
Biodiversiteit		↗	-	Risico op afname van biodiversiteit door meer stikstofuitstoot door meer verkeer door nieuwe woningen. In geringe mate, omdat het niet van invloed is op de staat van voltooiing.
Landbouw		=	-	Risico op inperking van landbouwareaal door nieuwe (kleinschalige) woningenontwikkelingen in het buitengebied. In beperkte mate, want het aantal woningen in beperkt.
Grondgebruik			0	Het areaal woonterrein neemt toe.
Landschappelijke waarden		=	-	Risico op verlies van landschapskenmerken door nieuwe woningen aan de randen van de kernen en woningen (generatie-erven) in het buitengebied. Woningen in het buitengebied kunnen leiden tot verlies van erfbeplanting en landschappelijke samenhang (versnippering). In geringe mate, want nieuwe ontwikkelingen moeten aansluiten bij de bestaande waarden.
Archeologische en cultuurhistorische waarden			-	Risico op verstoring van archeologische waarden en (aanzicht) monumenten door nieuwe woningen in de kern van Aalten en Bredevoort en het buitengebied. In geringe mate want het aantal nieuwe woningen in deze gebieden (afgezien van autonoom) is relatief beperkt.
Broeikasgassen		↗	-	Risico op meer uitstoot van broeikasgassen (door meer verkeer) door nieuwe woningen. In geringe mate want het aantal nieuwe woningen (afgezien van autonoom) is relatief beperkt.
Hittestress		=	-	Risico op meer hitte(stress) door een toename van verharding door nieuwe woningen. In geringe mate want het aantal nieuwe woningen (afgezien van autonoom) is relatief beperkt.

Voorkeursalternatief – #1 Wonen

Ambitie: De gemeente Aalten zet richting 2040 in op een geleidelijke en evenwichtige toevoeging van woningen, waarbij wordt aangesloten bij de behoefte van verschillende doelgroepen en bij de gewenste ontwikkeling van de leefomgeving. Uiterlijk in 2035 is sprake van een betere balans tussen vraag en aanbod, met een duidelijke toename van het aantal woningen voor starters, jongeren en ouderen.

Beleidsuitspraak

- Tot 2040 worden circa 1.350 woningen toegevoegd, waarvan circa 900 woningen in de periode 2026–2035 en circa 450 woningen in de periode 2035–2040. (Hiervan zijn circa 235 woningen reeds onderdeel van de autonome ontwikkeling.)
- De woningbouwopgave wordt primair gerealiseerd binnen de bestaande kernen Aalten, Dinxperlo en Bredevoort, aangevuld met ontwikkelingen in kleinere kernen en buurtschappen. Daarbij hebben inbreiding, hergebruik, transformatie en zorgvuldig ingepaste uitbreiding prioriteit.
- De verdere programmering van woningbouw wordt afgestemd op de actuele woningbehoefte, leefbaarheid, voorzieningen, ruimtelijke kwaliteit en de beschikbaarheid van infrastructuur.

In het buitengebied blijft woningbouw beperkt tot kleinschalig maatwerk dat past bij de schaal, identiteit en kwaliteit van het gebied. Grootschalige woningbouw in het buitengebied is niet aan de orde.

Randvoorwaarden

- De beschikbaarheid en capaciteit van energie-, water- en rioleringsinfrastructuur vormen een belangrijke randvoorwaarde voor nieuwe woningbouwontwikkelingen.
- Ontwikkelingen moeten passen binnen de milieuruimte en rekening houden met onder meer geurhinder, agrarische functies, water en bodem, gezondheid en een goede kwaliteit van de fysieke leefomgeving.

Beoordelingsaspect	Score			Toelichting
	Huidig	*Autonoom*	*VKA*	
Droogte		↘	-	Risico op verlaging van de grondwaterstand door een toename van verharding door nieuwe woningen en extra vraag naar drinkwater door meer nieuwe woningen/inwoners. In geringe mate want het aantal nieuwe woningen (afgezien van autonoom) is relatief beperkt.
Wateroverlast door hemelwater		↗	-	Risico op meer hemelwateroverlast door een toename van verharding door nieuwe woningen. In geringe mate want het aantal nieuwe woningen (afgezien van autonoom) is relatief beperkt.
Grondstoffen en circulariteit		↗	-	Risico op meer huishoudelijk afval en materiaalgebruik bij de bouw van nieuwe woningen. In geringe mate want het aantal nieuwe woningen (afgezien van autonoom) is relatief beperkt.
Duurzame woningen		↗	+	Kans op meer duurzame woningen (groene energie labels) door de bouw van nieuwe duurzame woningen (= landelijk beleid). In geringe mate want het aantal nieuwe woningen (afgezien van autonoom) is relatief beperkt.
Woningaanbod en -behoefte		↗	++	Kans op meer woningen waarmee mogelijk voldaan kan worden aan de vraag, waarbij voorzien wordt in de lokale vraag naar type en aantal.
Bereikbaarheid en doorstroming		=	-	Risico op meer doorstromingsknelpunten door meer verkeer door nieuwe woningen. In geringe mate want het aantal nieuwe woningen (afgezien van autonoom) is relatief beperkt en de woningen zijn verspreid over het hele grondgebied.
Openbaar vervoer		↗	0	Per saldo geen effect. Enerzijds kans op kleinere afstanden tot OV-halte voor nieuwe woningen in de bestaande kern van Aalten en Dinxperlo. Anderzijds risico op grotere afstand tot OV-haltes voor nieuwe woningen in het buitengebied.

Beleidsuitspraak ‘voorzieningen, gezondheid en sociale leefomgeving’

Voorkeursalternatief – #2 Voorzieningen, gezondheid en sociale leefomgeving
Ambitie: alle inwoners hebben uiterlijk in 2040 binnen 300 meter toegang hebben tot groen, speelruimte of verkoeling *Beleidsuitspraken:* • Grotere voorzieningen worden geconcentreerd in Aalten en Dinxperlo (geen nieuwe voorzieningen) • In buurtschappen: inzet op sociale infrastructuur (ontmoetingsplekken, verenigingen) • Voorzieningenstrategie met o.a. multifunctioneel gebruik en investeringen • Inrichting met groen, veilige routes en toegankelijke openbare ruimte *Randvoorwaarden:* Ontwikkelingen zijn alleen mogelijk wanneer zij bijdragen aan een toegankelijke, inclusieve en kwalitatief goede leefomgeving en geen verslechtering veroorzaken van de leefbaarheid en het functioneren van voorzieningen.

Beoordelingsaspect	Score			Toelichting
	Huidig	*Autonoom*	*VKA*	
Geluid		↗	0	Geen significant effect, het gaat voornamelijk om het concentreren van reeds bestaande voorzieningen, dus er is geen significante toename van verkeer
Luchtkwaliteit		=	0	Geen significant effect, het gaat voornamelijk om het concentreren van reeds bestaande voorzieningen, dus er is geen significante toename van verkeer
Omgevingsveiligheid		↗	0	Geen effect, kwetsbare gebouwen komen niet in de buurt van risicovolle activiteiten
Sociale veiligheid		↗	+	Kans of meer sociale controle door inzet op sociale infrastructuur in buurtschappen, waardoor mensen meer binding met de omgeving ervaren. Daarnaast door multifunctioneel gebruik meer dagronde bezetting en activiteiten, waardoor er meer sociale controle is.
Verkeersveiligheid		↗	+	Kans op vermindering van ongelukken door aanleg van nieuwe veilige routes. In geringe mate, want het betreft niet de huidige knelpuntlocaties.
Beweegvriendelijke leefomgeving		=	0	Geen significant effect, in de bestaande kernen gaat het om clusteren van bestaande voorzieningen en het verbeteren van de sociale voorzieningen in buurtschappen, waardoor er geen nieuwe voorzieningen bij komen waar mensen te voet of met de fiets naartoe gaan.
Maatschappelijke basisvoorzieningen		↘	0	Geen significant effect, in de bestaande kernen gaat het om clusteren van bestaande voorzieningen en het verbeteren van de sociale voorzieningen in buurtschappen, waardoor er geen nieuwe voorzieningen bij komen.
Sociaal economische positie		=	0	Geen significant effect, met het clusteren van basisvoorzieningen in de kernen is geen sprake van meer/minder welvaart/hoog opgeleiden/werkenden mensen.
Naoberschap (maatschappelijke deelname)		=	+	Kans op minder sprake van eenzaamheid en meer lidmaatschap en vrijwilligerswerk in nieuwe kern door inzet op sociale infrastructuur in de buurtschappen. In geringe mate, omdat het slechts de buurtschappen betreft.
Natura 2000-gebieden		↗	0	Geen significant effect, omdat het gaat om clusteren van bestaande voorzieningen, waardoor er geen sprake is van significant meer verkeer vanwege nieuwe voorzieningen.
Grondgebruik			0	Het grondgebruik van voorzieningen blijft ongeveer gelijk.

Beleidsuitspraak ‘mobiliteit’

Voorkeursalternatief – #3 Mobiliteit
Ambitie: De gemeente streeft ernaar het aantal verkeersslachtoffers in 2030 met minimaal 50% te reduceren ten opzichte van 2020. *Beleidsuitspraak:* • Prioriteit voor lopen en fietsen (STOMP-principe), auto blijft nodig • Uiterlijk 2030: merendeel wegen 30 km/uur • Richting 2040: fietsnetwerk tussen alle kernen en buurtschappen • Inzet op zelfrijdende voertuigen (incl. pilots en innovaties) *Randvoorwaarden:* Nieuwe ontwikkelingen moeten zorgen voor goede bereikbaarheid en aansluiting op mobiliteitssysteem en rekening houden met digitale infrastructuur voor mobiliteit

Beoordelingsaspect	Score			Toelichting
	Huidig	*Autonoom*	*VKA*	
Geluid		↗	+	Kans op minder geluidoverlast door fietsen te stimuleren en afname van bandengeluid door snelheid te verlagen. In geringe mate want er worden geen specifieke maatregelen genomen om autogebruik actief te verminderen.
Luchtkwaliteit		=	+	Kans op vermindering van uitstoot door stimuleren van wandelen en fietsen. In geringe mate, want afhankelijk van gedragsverandering.
Omgevingsveiligheid		↗	0	Geen effect op omgevingsveiligheid
Sociale veiligheid		↗	0	Geen effect op sociale veiligheid
Verkeersveiligheid		↗	+	Kans op vermindering van verkeersongelukken door snelheidsverlaging van wegen. In geringe mate want als meer mensen met de fiets gaan, komen er ook meer kwetsbare verkeersdeelnemers bij.
Beweegvriendelijke leefomgeving		=	+	Kans op verbeteren van de beweegvriendelijke leefomgeving door nieuwe fietsverbindingen, waardoor mensen gestimuleerd worden om de fiets te pakken. In geringe mate, want afhankelijk van gedragsverandering.
Natura 2000-gebieden		↗	+	Kans op vermindering van stikstofdepositie door stimuleren van wandelen en fietsen. In geringe mate, want afhankelijk van gedragsverandering.
Natuurnetwerk Nederland		↗	0	Enerzijds kans op vermindering van stikstofdepositie door stimuleren van wandelen en fietsen. In geringe mate, want afhankelijk van gedragsverandering. Anderzijds risico op barrièrewerking door nieuwe fietsverbindingen tussen kernen en buurtschappen. Per saldo een neutraal effect.
Biodiversiteit		↗	-	Risico op barrièrewerking voor soorten door nieuwe fietsverbindingen tussen kernen en buurtschappen. In geringe mate, want het betreft een fietspad en niet een brede weg. Mate van effect is afhankelijk van ligging nieuwe fietspaden; langs bestaande wegen of doorkruising van het landschap?
Grondgebruik			0	Het areaal mobiliteit neemt toe.
Broeikasgassen		↗	+	Kans op vermindering van uitstoot van broeikasgassen door stimuleren van wandelen en fietsen. In geringe mate, want afhankelijk van gedragsverandering.
Bereikbaarheid en doorstroming		=	0	Enerzijds kans op betere doorstroming door mensen te stimuleren minder met de auto te gaan, zelfrijdende

Voorkeursalternatief – #3 Mobiliteit
Ambitie: De gemeente streeft ernaar het aantal verkeersslachtoffers in 2030 met minimaal 50% te reduceren ten opzichte van 2020. *Beleidsuitspraak*: • Prioriteit voor lopen en fietsen (STOMP-principe), auto blijft nodig • Uiterlijk 2030: merendeel wegen 30 km/uur • Richting 2040: fietsnetwerk tussen alle kernen en buurtschappen • Inzet op zelfrijdende voertuigen (incl. pilots en innovaties) *Randvoorwaarden*: Nieuwe ontwikkelingen moeten zorgen voor goede bereikbaarheid en aansluiting op mobiliteitssysteem en rekening houden met digitale infrastructuur voor mobiliteit

Beoordelingsaspect	Score			Toelichting
	Huidig	*Autonoom*	*VKA*	
				voertuigen en verlaging van de snelheid. Anderzijds risico op vermindering van de doorstroming door mensen te stimuleren meer te fietsen, ontstaat meer menging van modaliteiten wat voor vertraging kan zorgen. Per saldo een neutraal effect.
Duurzame en slimme mobiliteit		↗	+	Kans op meer slimme mobiliteit door inzet op zelfrijdende voertuigen. In geringe mate, want er is beperkte inzet op elektrisch rijden.
Openbaar vervoer		↗	0	Geen effect op OV.
Fiets- en wandelnetwerk		↗	++	Kans op verbetering van het wandel en fietsnetwerk door prioriteit te geven aan deze modaliteiten en nieuwe fietsverbindingen te realiseren.

Beleidsuitspraak ‘economie en werkgelegenheid’

Voorkeursalternatief – #4 Economie en werkgelegenheid
Ambitie: De gemeente biedt ruimte aan een vitale lokale economie, passend bij de schaal en identiteit van Aalten. *Beleidsuitspraak*: • Toerisme volgens principe “waardevol toerisme”; niveau dat past binnen draagkracht van de gemeente • Recreatie: kleinschalig, gespreid, terughoudend in kwetsbare gebieden • Ruimte voor kleinschalige verblijfsrecreatie in buitengebied • Bedrijventerreinen: herstructurering en intensivering (kwaliteitsverbetering) als uitgangspunt i.c.m. klimaatadaptieve maatregelen. Uitbreiding bedrijventerreinen alleen indien noodzakelijk en zorgvuldig ingepast *Randvoorwaarden*: Economische ontwikkeling mag geen onaanvaardbare milieudruk veroorzaken. Ontwikkelingen zijn alleen toegestaan als ze passen bij karakter en schaal gemeente. Bedrijven mogen geen negatieve effecten hebben op waterkwaliteit en afvalwatersysteem.

Beoordelingsaspect	Score			Toelichting
	Huidig	*Autonoom*	*VKA*	
Geluid		↗	-	Risico op lichte toename van geluidhinder door toename van verkeer door geringe toename van bedrijvigheid (herstructurering en intensivering). *Onduidelijk tot hoeveel extra verkeer dit zal leiden
Luchtkwaliteit		=	-	Risico op lichte toename van uitstoot door toename van verkeer door geringe toename van bedrijvigheid (herstructurering en intensivering). *Onduidelijk tot hoeveel extra verkeer dit zal leiden
Geur		↗	0	Geen effect, herstructurering en intensivering zal niet leiden nog nieuwe geurcontouren aangezien er in de huidige

Voorkeursalternatief – #4 Economie en werkgelegenheid
Ambitie: De gemeente biedt ruimte aan een vitale lokale economie, passend bij de schaal en identiteit van Aalten. *Beleidsuitspraak*: • Toerisme volgens principe “waardevol toerisme”; niveau dat past binnen draagkracht van de gemeente • Recreatie: kleinschalig, gespreid, terughoudend in kwetsbare gebieden • Ruimte voor kleinschalige verblijfsrecreatie in buitengebied • Bedrijventerreinen: herstructurering en intensivering (kwaliteitsverbetering) als uitgangspunt i.c.m. klimaatadaptieve maatregelen**.** Uitbreiding bedrijventerreinen alleen indien noodzakelijk en zorgvuldig ingepast *Randvoorwaarden*: Economische ontwikkeling mag geen onaanvaardbare milieudruk veroorzaken. Ontwikkelingen zijn alleen toegestaan als ze passen bij karakter en schaal gemeente. Bedrijven mogen geen negatieve effecten hebben op waterkwaliteit en afvalwatersysteem.

Beoordelingsaspect	Score			Toelichting
	Huidig	*Autonoom*	*VKA*	
				situatie geen bedrijven zijn met geurcontouren in de gemeente.
Omgevingsveiligheid		↗	-	Risico op meer kwetsbare gebouwen binnen risicocontouren van bedrijven door intensivering op bestaande bedrijventerreinen (bijvoorbeeld met kantoren) en door kleinschalige recreatie in het buitengebied waar mogelijk contouren van opslag aanwezig zijn.
Sociale veiligheid		↗	+	Kans op minder onveiligheidsgevoelens door kwaliteitsverbetering van bedrijventerreinen.
Verkeersveiligheid		↗	-	Risico op verslechtering van verkeersveiligheid door toename van (zwaar) verkeer door geringe toename van bedrijvigheid (herstructurering en intensivering). *Onduidelijk tot hoeveel extra verkeer dit zal leiden
Sociaal economische positie		=	+	Kans op verbetering van de arbeidscontinuïteit door bedrijvigheid de ruimte te geven om (beperkt) te groeien afhankelijk van de vraag, in lijn met de toename van inwoners. De kleinschalige groei sluit met name aan bij de bestaande inwoners en trekt geen nieuwe hoogopgeleide mensen buiten de gemeente aan.
Bodem		=	0	Per saldo geen effect. Enerzijds kans op positief effect door mogelijk saneren van bestaande bodemverontreinigingen, wanneer herstructurering wordt toegepast. Anderzijds risico dat nieuwe bedrijvigheid de bodemkwaliteit verslechterd. Per saldo een neutraal effect
Grondwater		↘	0	Geen significant effect, er is sprake van intensivering en mogelijke uitbreiding van bedrijvigheid, maar er wordt ook ingezet op klimaatadaptieve inrichting. Per saldo neutraal effect.
Oppervlaktewater		=	0	Geen significant effect, er is sprake van intensivering en mogelijke uitbreiding van bedrijvigheid, maar er wordt ook ingezet op klimaatadaptieve inrichting. Per saldo neutraal effect.
Natura 2000-gebieden		↗	-	Risico op meer stikstofuitstoot door meer (vracht)verkeer door intensivering bedrijventerrein. In geringe mate, want de toevoeging is beperkt.
Natuurnetwerk Nederland		↗	-	Risico op verslechtering van kwaliteit NNN, door meer stikstofuitstoot door meer (vracht)verkeer door intensivering van bedrijventerrein. In geringe mate, omdat het niet van invloed is op de staat van voltooiing.

Voorkeursalternatief – #4 Economie en werkgelegenheid
Ambitie: De gemeente biedt ruimte aan een vitale lokale economie, passend bij de schaal en identiteit van Aalten. *Beleidsuitspraak*: • Toerisme volgens principe “waardevol toerisme”; niveau dat past binnen draagkracht van de gemeente • Recreatie: kleinschalig, gespreid, terughoudend in kwetsbare gebieden • Ruimte voor kleinschalige verblijfsrecreatie in buitengebied • Bedrijventerreinen: herstructurering en intensivering (kwaliteitsverbetering) als uitgangspunt i.c.m. klimaatadaptieve maatregelen. Uitbreiding bedrijventerreinen alleen indien noodzakelijk en zorgvuldig ingepast *Randvoorwaarden*: Economische ontwikkeling mag geen onaanvaardbare milieudruk veroorzaken. Ontwikkelingen zijn alleen toegestaan als ze passen bij karakter en schaal gemeente. Bedrijven mogen geen negatieve effecten hebben op waterkwaliteit en afvalwatersysteem.

Beoordelingsaspect	Score			Toelichting
	Huidig	*Autonoom*	*VKA*	
Biodiversiteit		↗	-	Enerzijds risico op verstoring van gebouwbewonende soorten door intensivering en herstructurering van bedrijvigheid. Anderzijds kans op creëren van leefgebied voor soorten door klimaatadaptieve maatregelen. Per saldo meer risico, omdat er mogelijk ook sprake is van uitbreiding afhankelijk van de vraag.
Landbouw		=	0	Geen significant effect, inperking van landbouwareaal is zeer beperkt.
Grondgebruik			0	Het areaal bedrijventerrein neemt licht toe.
Landschappelijke waarden		=	-	Risico op verlies van landschapskenmerken door mogelijke uitbreiding van bedrijventerrein in het landschap. In geringe mate, want de mate van uitbreiding is naar verwachting beperkt.
Archeologische en cultuurhistorische waarden			-	Risico op aantasting van archeologische en cultuurhistorische waarden door mogelijke uitbreiding van bedrijventerrein in het landschap. In geringe mate, want de mate van uitbreiding is naar verwachting beperkt.
Broeikasgassen		↗	-	Risico op lichte toename van uitstoot door toename van verkeer door geringe toename van bedrijvigheid (herstructurering en intensivering). *Onduidelijk tot hoeveel extra verkeer dit zal leiden
Hittestress		=	0	Geen significant effect, intensivering en mogelijke uitbreiding gaat gepaard met klimaatadaptieve inrichting.
Droogte		↘	0	Geen significant effect, intensivering en mogelijke uitbreiding gaat gepaard met klimaatadaptieve inrichting.
Wateroverlast door hemelwater		↗	+	Kans op vermindering van hemelwateroverlast door klimaatadaptieve maatregelen bij intensivering en herstructurering waardoor er minder sprake is van water op straat. In geringe mate, want er komt ook verharding bij door intensivering.
Grondstoffen en circulariteit		↗	0	Geen effect, er wordt niet ingezet op circulariteit.
Werkgelegenheid		↗	+	Kans op meer werkgelegenheid door intensivering en mogelijke uitbreiding. In geringe mate, want vooral gericht op lokale economie en groei is beperkt.
Werklocaties en bedrijventerreinen		=	+	Kans op betere balans van vraag en aanbod door ruimte te bieden voor groei van bedrijvigheid en kwalitatieve verbetering van bedrijventerreinen door herstructurering. In geringe mate want groeimogelijkheden zijn beperkt.

Voorkeursalternatief – #4 Economie en werkgelegenheid
Ambitie: De gemeente biedt ruimte aan een vitale lokale economie, passend bij de schaal en identiteit van Aalten. *Beleidsuitspraak:* • Toerisme volgens principe “waardevol toerisme”; niveau dat past binnen draagkracht van de gemeente • Recreatie: kleinschalig, gespreid, terughoudend in kwetsbare gebieden • Ruimte voor kleinschalige verblijfsrecreatie in buitengebied • Bedrijventerreinen: herstructurering en intensivering (kwaliteitsverbetering) als uitgangspunt i.c.m. klimaatadaptieve maatregelen. Uitbreiding bedrijventerreinen alleen indien noodzakelijk en zorgvuldig ingepast *Randvoorwaarden*: Economische ontwikkeling mag geen onaanvaardbare milieudruk veroorzaken. Ontwikkelingen zijn alleen toegestaan als ze passen bij karakter en schaal gemeente. Bedrijven mogen geen negatieve effecten hebben op waterkwaliteit en afvalwatersysteem.

Beoordelingsaspect	Score			Toelichting
	Huidig	*Autonoom*	*VKA*	
Vrijetijdseconomie en toerisme			++	Kans op verbetering van de vrijetijdseconomie-mogelijkheden door groei passend bij het karakter van Aalten.
Bereikbaarheid en doorstroming		=	-	Risico op lichte verslechtering van de doorstroming door toename van verkeer door geringe toename van bedrijvigheid (herstructurering en intensivering). *Onduidelijk tot hoeveel extra verkeer dit zal leiden

Beleidsuitspraak ‘land- en tuinbouw’

Voorkeursalternatief – #5 Land- en tuinbouw
Ambitie: De landbouwsector is en blijft een belangrijke drager van het buitengebied van de gemeente Aalten. De sector levert een essentiële bijdrage aan de voedselproductie, de lokale economie en met name ook aan het beheer en behoud van het karakteristieke agrarische cultuurlandschap. *Beleidsuitspraak:* • In sommige gebieden ruimte voor agrarische ontwikkeling en modernisering, in andere strengere voorwaarden / terughoudendheid • Landbouwtransitie gericht op emissiereductie, minder gewasbeschermingsmiddelen en verbetering bodem-, waterkwaliteit en biodiversiteit d.m.v. kringlooplandbouw en natuurinclusieve landbouw • Hergebruik agrarische erven boven nieuw ruimtebeslag • Functieverandering toegestaan mits passend en zonder extra milieudruk: ruimte voor kleinschalige nevenactiviteiten (o.a. agrotoerisme) *Randvoorwaarden:* Ontwikkelingen alleen toegestaan als ze passen binnen draagkracht gebied en geen onevenredige aantasting veroorzaken

Beoordelingsaspect	Score			Toelichting
	Huidig	*Autonoom*	*VKA*	
Luchtkwaliteit		=	+	Kans op vermindering van uitstoot door inzet op natuurinclusieve landbouw. In geringe mate, want het betreft een deel van het landelijk gebied.
Geur		↗	0	Geen effect, veehouderijen blijven bestaan.
Omgevingsveiligheid		↗	0	Geen effect, bestaande bronnen blijven bestaan.
Bodem		=	+	Kans op verbetering van de bodemkwaliteit door inzet op natuurinclusieve landbouw. In geringe mate, want het betreft een deel van het landelijk gebied.
Grondwater		↘	+	Kans op verbetering van de grondwaterkwaliteit door minder gebruik van mest door natuurinclusieve landbouw. In

Voorkeursalternatief – #5 Land- en tuinbouw				
Ambitie: De landbouwsector is en blijft een belangrijke drager van het buitengebied van de gemeente Aalten. De sector levert een essentiële bijdrage aan de voedselproductie, de lokale economie en met name ook aan het beheer en behoud van het karakteristieke agrarische cultuurlandschap. *Beleidsuitspraak*: • In sommige gebieden ruimte voor agrarische ontwikkeling en modernisering, in andere strengere voorwaarden / terughoudendheid • Landbouwtransitie gericht op emissiereductie, minder gewasbeschermingsmiddelen en verbetering bodem-, waterkwaliteit en biodiversiteit d.m.v. kringlooplandbouw en natuurinclusieve landbouw • Hergebruik agrarische erven boven nieuw ruimtebeslag • Functieverandering toegestaan mits passend en zonder extra milieudruk: ruimte voor kleinschalige nevenactiviteiten (o.a. agrotoerisme) *Randvoorwaarden*: Ontwikkelingen alleen toegestaan als ze passen binnen draagkracht gebied en geen onevenredige aantasting veroorzaken				
Beoordelingsaspect	**Score**			**Toelichting**
	Huidig	*Autonoom*	*VKA*	
				geringe mate, want het betreft een deel van het landelijk gebied.
Oppervlaktewater		=	+	Kans op verbetering van de oppervlaktewaterkwaliteit door minder gebruik van mest door natuurinclusieve landbouw. In geringe mate, want het betreft een deel van het landelijk gebied.
Natura 2000-gebieden		↗	+	Kans op vermindering van stikstofuitstoot door minder mestgebruik bij natuurinclusieve landbouw. In geringe mate, want het betreft een deel van het landelijk gebied.
Natuurnetwerk Nederland		↗	+	Kans op vermindering van stikstofuitstoot door minder mestgebruik en kans op vorming van EVZ tussen NNN bij natuurinclusieve landbouw. In geringe mate, want het betreft een deel van het landelijk gebied.
Biodiversiteit		↗	+	Kans op meer biodiversiteit door natuurinclusieve landbouw. In geringe mate, want het betreft een deel van het landelijk gebied.
Landbouw		=	+	Kans op hogere opbrengst door verbetering van de bodemkwaliteit door inzet op natuurinclusieve landbouw. In geringe mate, want het betreft een deel van het landelijk gebied. *Natuurinclusief zorgt mogelijk ook juist voor een vermindering van opbrengst, maar maakt het systeem wel meer toekomstbestendig.
Grondgebruik			0	Het areaal landbouw blijft gelijk, maar maakt meer functies mogelijk.
Landschappelijke waarden		=	+	Kans op versterking van landschapskenmerken door inzet op natuurinclusieve landbouw. In geringe mate, want het betreft een deel van het landelijk gebied.
Broeikasgassen		↗	+	Kans op vermindering van uitstoot door inzet op natuurinclusieve landbouw. In geringe mate, want het betreft een deel van het landelijk gebied.
Droogte		↘	+	Kans op vermindering van droogterisico's door zuinig om te gaan met (grond)water i.v.m. kringlooplandbouw. In geringe mate, want het betreft een deel van het landelijk gebied.
Werkgelegenheid		↗	0	Geen effect, de huidige banen blijven bestaan.

Beleidsuitspraak natuur, landschap en biodiversiteit’

Voorkeursalternatief – #6 Natuur, landschap en biodiversiteit
Ambitie: De gemeente zet in op behoud en versterking van natuur, landschap en biodiversiteit als basis voor de kwaliteit van de leefomgeving. Het coulisselandschap, de houtwallen, beekdalen en ecologische verbindingen vormen daarbij de kern. De gemeente zet in op herstel van landschapselementen en het versterken van de groenblauwe structuur. *Beleidsuitspraak*: • Richting 2040: ontwikkelen van een samenhangende groenblauwe structuur (kernen + buitengebied) bestaande uit houtwallen, beekdalen, waterlopen en ecologische verbindingen. • Inzet op versterking en herstel van natuur, landschap en waterstructuren in focusgebieden: noordelijk deelgemeente, gebied ten westen Dinxperlo (NO en W), gebied rond De Haart (ZO) • Inzet op verbinden landschapselementen tot één robuust netwerk • Recreatie beperkt in gebieden waar draagkracht onder druk staat *Randvoorwaarden*: Ontwikkelingen mogen geen onevenredige aantasting van natuur/landschap veroorzaken, tenzij er sprake is van een zwaarwegend belang + volwaardige compensatie. Ontwikkelingen alleen toegestaan als ze groenblauwe structuur behouden of versterken, geen significante negatieve effecten hebben op N2000-gebieden en passen binnen de stikstofkaders.

Beoordelingsaspect	Score			Toelichting
	Huidig	*Autonoom*	*VKA*	
Luchtkwaliteit		=	0	Geen significant effect, er is geen sprake van een significante toevoeging van nieuw groen, daardoor verbeterd de luchtkwaliteit niet significant.
Beweegvriendelijke leefomgeving		=	0	Geen effect, er is geen sprake van nieuw gebruiksgroen.
Bodem		=	+	Kans op verbetering van de bodemstructuur door inzet op groenblauwe dooradering. In geringe mate, want het betreft plaatselijke ontwikkelingen.
Grondwater		↘	+	Kans op verbetering van de grondwaterkwantiteit door inzet op groenblauwe dooradering, waardoor meer water vastgehouden kan worden. In geringe mate, want het betreft plaatselijke ontwikkelingen.
Oppervlaktewater		=	+	Kans op verbetering van de oppervlaktewaterkwaliteit door inzet op versterken van waterlopen en beekdalen. In geringe mate, want het betreft plaatselijke ontwikkelingen.
Natura 2000-gebieden		↗	0	Geen effect, N2000 gebieden liggen op afstand en er is geen effect op stikstofdepositie.
Natuurnetwerk Nederland		↗	++	Kans op betere verbinding van NNN-gebieden door versterken van groenblauwe structuur en kans op voltooiing van NNN.
Biodiversiteit		↗	+	Kans op versterking van de biodiversiteit door betere verbinding van bestaande natuurgebieden. In geringe mate, want er komen geen nieuwe natuurgebieden bij.
Landbouw		=	0	Enerzijds een kans op verbetering van de opbrengst door verbetering van de bodemkwaliteit vanwege versterking van de groenblauwe dooradering. Anderzijds risico op inperking van landbouwareaal.
Grondgebruik			0	Het areaal natuur neemt iets toe.
Landschappelijke waarden		=	++	Kans op verbetering van landschappelijke waarden door herstel van landschapselementen zoals houtwallen.
Hittestress		=	0	Geen effect, omdat het om het buitengebied gaat waar weinig sprake is van hittestress.

Voorkeursalternatief – #6 Natuur, landschap en biodiversiteit
Ambitie: De gemeente zet in op behoud en versterking van natuur, landschap en biodiversiteit als basis voor de kwaliteit van de leefomgeving. Het coulisselandschap, de houtwallen, beekdalen en ecologische verbindingen vormen daarbij de kern. De gemeente zet in op herstel van landschapselementen en het versterken van de groenblauwe structuur. *Beleidsuitspraak*: • Richting 2040: ontwikkelen van een samenhangende groenblauwe structuur (kernen + buitengebied) bestaande uit houtwallen, beekdalen, waterlopen en ecologische verbindingen. • Inzet op versterking en herstel van natuur, landschap en waterstructuren in focusgebieden: noordelijk deelgemeente, gebied ten westen Dinxperlo (NO en W), gebied rond De Haart (ZO) • Inzet op verbinden landschapselementen tot één robuust netwerk • Recreatie beperkt in gebieden waar draagkracht onder druk staat *Randvoorwaarden*: Ontwikkelingen mogen geen onevenredige aantasting van natuur/landschap veroorzaken, tenzij er sprake is van een zwaarwegend belang + volwaardige compensatie. Ontwikkelingen alleen toegestaan als ze groenblauwe structuur behouden of versterken, geen significante negatieve effecten hebben op N2000-gebieden en passen binnen de stikstofkaders.

Beoordelingsaspect	Score			Toelichting
	Huidig	*Autonoom*	*VKA*	
Droogte		↘	+	Kans op vermindering van droogtestress door inzet op groenblauwe dooradering, waardoor meer water vastgehouden kan worden. In geringe mate, want het betreft plaatselijke ontwikkelingen.
Vrijetijdseconomie en toerisme			0	Geen significant effect, de recreatiemogelijkheden in natuurgebieden neemt iets af, maar veranderd weinig aan de recreatiemogelijkheden in de gehele gemeente.
Fiets- en wandelnetwerk		↗	0	Geen effect, er worden geen nieuwe routes toegevoegd.

Beleidsuitspraak ‘water, bodem en klimaat’

Voorkeursalternatief – #7 Water, bodem en klimaat
Ambitie: Uiterlijk in 2027 voldoen oppervlaktewateren aan de normen van de Kaderrichtlijn Water. Richting 2050 wordt toegewerkt naar een volledig klimaatbestendig watersysteem, waarin wateroverlast, droogte en hittestress beheersbaar zijn. *Beleidsuitspraak*: Richting 2050: • Klimaatbestendig watersysteem gericht op ≥70% afkoppeling verhard oppervlak • Inrichting gericht op water vasthouden, bergen, vertraagd afvoeren • In beekdalen en lage gebieden, meer ruimte voor water en terughoudend met ontwikkelingen • Bestaande en nieuwe situaties inzet op vergroenen, waterberging en verminderen verhard oppervlak. *Randwaarden*: • Bodem en water sturend bij nieuwe ontwikkelingen. • Ontwikkelingen zijn uitsluitend toegestaan wanneer de bodemkwaliteit geschikt is, inclusief aandacht voor stoffen zoals PFAS en andere zeer zorgwekkende stoffen • Ontwikkelingen zijn alleen mogelijk wanneer zij geen verslechtering veroorzaken van de waterkwaliteit en waar mogelijk bijdragen aan verbetering en passen binnen het water- en bodemsystemen. • Ontwikkelingen mogen geen verslechtering veroorzaken van water-, bodem- en klimaatsysteem. Er is geen verslechtering van waterkwaliteit toegestaan. • Rioleringscapaciteit bepalend: alleen ontwikkeling bij duurzame afvoer en verwerking afvalwater. Zo nodig riooluitbreiding of alternatieve systemen

Beoordelingsaspect	Score			Toelichting
	Huidig	*Autonoom*	*VKA*	
Bodem		=	0	Enerzijds risico op toename van verontreiniging door grootschalige afkoppeling van verhard oppervlak waardoor eventuele verontreinigingen direct in de bodem terecht

Voorkeursalternatief – #7 Water, bodem en klimaat

Ambitie: Uiterlijk in 2027 voldoen oppervlaktewateren aan de normen van de Kaderrichtlijn Water. Richting 2050 wordt toegewerkt naar een volledig klimaatbestendig watersysteem, waarin wateroverlast, droogte en hittestress beheersbaar zijn.
Beleidsuitspraak:
Richting 2050:

- Klimaatbestendig watersysteem gericht op ≥70% afkoppeling verhard oppervlak
- Inrichting gericht op water vasthouden, bergen, vertraagd afvoeren
- In beekdalen en lage gebieden, meer ruimte voor water en terughoudend met ontwikkelingen
- Bestaande en nieuwe situaties inzet op vergroenen, waterberging en verminderen verhard oppervlak.

Randwaarden:

- Bodem en water sturend bij nieuwe ontwikkelingen.
- Ontwikkelingen zijn uitsluitend toegestaan wanneer de bodemkwaliteit geschikt is, inclusief aandacht voor stoffen zoals PFAS en andere zeer zorgwekkende stoffen
- Ontwikkelingen zijn alleen mogelijk wanneer zij geen verslechtering veroorzaken van de waterkwaliteit en waar mogelijk bijdragen aan verbetering en passen binnen het water- en bodemsystemen.
- Ontwikkelingen mogen geen verslechtering veroorzaken van water-, bodem- en klimaatsysteem. Er is geen verslechtering van waterkwaliteit toegestaan.
- Rioleringscapaciteit bepalend: alleen ontwikkeling bij duurzame afvoer en verwerking afvalwater. Zo nodig riooluitbreiding of alternatieve systemen

Beoordelingsaspect	Score			Toelichting
	Huidig	*Autonoom*	*VKA*	
				komen. Anderzijds kans dat bodemkwaliteit kast bij functie door bodem en water sturend.
Grondwater		↘	++	Kans op verhogen van de grondwaterstand door meer water vast te houden en vertraagd af te voeren.
Oppervlaktewater		=	0	Geen effect, want er zijn geen concrete maatregelen vastgelegd om de oppervlaktewaterkwaliteit te verbeteren
Biodiversiteit		↘	+	Kans op verbetering van de biodiversiteit door vergroenen van bestaande en nieuwe situaties. In geringe mate, want het gaat om kleine toevoegingen van groen.
Grondgebruik			0	Het areaal water en waterberging neemt iets toe.
Hittestress		=	+	Kans op vermindering van hittestress door vergroenen van bestaande en nieuwe situaties. In geringe mate, want mogelijk niet genoeg om knelpunten te verhelpen.
Droogte		↘	++	Kans op vermindering van droogtestress door meer water vast te houden en vertraagd af te voeren.
Wateroverlast door hemelwater		↗	++	Kans op vermindering van hemelwateroverlast door afkoppeling van verhard oppervlak en inzet op meer water vasthouden en vertraagd afvoeren.

Beleidsuitspraak ‘energie en klimaat’

Voorkeursalternatief – #8 Energie en klimaat
Ambitie: Uiterlijk in 2050 is Aalten energieneutraal en aardgasvrij en wordt alle energie duurzaam opgewekt. Richting 2030 wordt ingezet op een reductie van de CO_2-uitstoot met minimaal 55% ten opzichte van 1990. Uiterlijk in 2050 zijn alle woningen en gebouwen in de gemeente aardgasvrij. *Beleidsuitspraak*: • Inzetten op energiebesparing en verduurzaming van bestaande woningen en gebouwen. • Nieuwe ontwikkelingen worden aardgasvrij gerealiseerd en moeten passen binnen de beschikbare energie-infrastructuur. • Duurzame energievoorzieningen worden zorgvuldig ingepast in de leefomgeving, waarbij rekening wordt gehouden met onder meer landschap, natuur, cultuurhistorie, gezondheid en leefbaarheid. • Ruimtelijke keuzes ten aanzien van energie worden integraal afgewogen en afgestemd op de kenmerken en draagkracht van het gebied. De energietransitie wordt gefaseerd uitgevoerd, waarbij ruimte wordt geboden voor gebiedsgerichte en toekomstbestendige oplossingen. **Doorontwikkeling van windpark Hagewind is autonoom beleid* *Randvoorwaarde*: De beschikbare energie-infrastructuur en netcapaciteit vormen een belangrijke randvoorwaarde voor de uitvoerbaarheid, fasering en prioritering van ruimtelijke ontwikkelingen.

Beoordelingsaspect	Score			Toelichting
	Huidig	*Autonoom*	*VKA*	
Geluid		↗	0	Geen effect, er komen geen nieuwe geluidbronnen bij.
Luchtkwaliteit		=	0	Geen significant effect, woningen an sich zijn geen grote bron van luchtvervuiling (fijnstof en stikstofdioxide), dus verduurzaming en opwek op dak heeft geen significant effect op de luchtkwaliteit.
Omgevingsveiligheid		↗	0	Geen effect, er komen geen nieuwe risicobronnen bij.
Bodem		=	0	Geen effect, zon op dak heeft geen impact op de bodemkwaliteit.
Grondwater		↘	0	Geen effect, zon op dak heeft geen impact op het grondwater.
Natura 2000-gebieden		↗	0	De beleidsuitspraak bevat geen concrete ruimtelijke ontwikkelingen die gevolgen hebben voor Natura 2000-gebieden. Eventuele positieve effecten door verduurzaming en emissiereductie zijn indirect en niet op gebiedsniveau te kwantificeren.
Biodiversiteit		↗	-	Door het verduurzamen van bestaande woningen en gebouwen kunnen negatieve effecten optreden op gebouwbewonende soorten, zoals vleermuizen en huismussen, wanneer onvoldoende rekening wordt gehouden met aanwezige verblijfplaatsen. Deze effecten zijn grotendeels te voorkomen door toepassing van natuurinclusieve maatregelen.
Grondgebruik			0	Het grondgebruik blijft ongeveer gelijk.
Landschappelijke waarden		=	0	De omgevingsvisie bevat geen concrete locaties voor grootschalige energieopwekking. Eventuele energieprojecten vragen een afzonderlijke ruimtelijke afweging waarbij landschappelijke kwaliteit een belangrijk beoordelingscriterium vormt. Daarom zijn op visie-niveau geen significante effecten op het landschap te verwachten.
Archeologische en cultuurhistorische waarden			0	De omgevingsvisie maakt geen concrete energieprojecten mogelijk. Eventuele maatregelen voor verduurzaming worden gebieds- en locatiespecifiek uitgewerkt waarbij rekening wordt gehouden met cultuurhistorische waarden.

Voorkeursalternatief – #8 Energie en klimaat				
Ambitie: Uiterlijk in 2050 is Aalten energieneutraal en aardgasvrij en wordt alle energie duurzaam opgewekt. Richting 2030 wordt ingezet op een reductie van de CO_2-uitstoot met minimaal 55% ten opzichte van 1990. Uiterlijk in 2050 zijn alle woningen en gebouwen in de gemeente aardgasvrij. *Beleidsuitspraak*: • Inzetten op energiebesparing en verduurzaming van bestaande woningen en gebouwen. • Nieuwe ontwikkelingen worden aardgasvrij gerealiseerd en moeten passen binnen de beschikbare energie-infrastructuur. • Duurzame energievoorzieningen worden zorgvuldig ingepast in de leefomgeving, waarbij rekening wordt gehouden met onder meer landschap, natuur, cultuurhistorie, gezondheid en leefbaarheid. • Ruimtelijke keuzes ten aanzien van energie worden integraal afgewogen en afgestemd op de kenmerken en draagkracht van het gebied. De energietransitie wordt gefaseerd uitgevoerd, waarbij ruimte wordt geboden voor gebiedsgerichte en toekomstbestendige oplossingen. **Doorontwikkeling van windpark Hagewind is autonoom beleid* *Randvoorwaarde*: De beschikbare energie-infrastructuur en netcapaciteit vormen een belangrijke randvoorwaarde voor de uitvoerbaarheid, fasering en prioritering van ruimtelijke ontwikkelingen.				
Beoordelingsaspect	**Score**			**Toelichting**
	Huidig	*Autonoom*	*VKA*	
				Daarom worden op visie-niveau geen significante negatieve effecten verwacht.
Broeikasgassen		↗	+	De beleidsuitspraak draagt bij aan vermindering van het gebruik van fossiele energie en daarmee aan de reductie van broeikasgasemissies. Door in te zetten op energiebesparing, verduurzaming van gebouwen en duurzame energievoorzieningen wordt een positieve bijdrage geleverd aan de klimaatdoelstellingen.
Duurzame energieopwekking en energiebesparing		=	+	De beleidsuitspraak stimuleert energiebesparing, verduurzaming van gebouwen en duurzame energievoorzieningen. Hiermee wordt een positieve bijdrage geleverd aan de energietransitie.
Duurzame woningen		↗	++	Kans op verbetering van energie labels door inzet op zon op dak en stimuleren van verduurzaming van bestaande woningen.

Beleidsuitspraak ‘circulariteit’

Voorkeursalternatief – #9 Circulariteit				
Ambitie: De gemeente zet in op een circulaire leefomgeving waarin grondstoffen zo lang mogelijk worden hergebruikt en afval tot een minimum wordt beperkt. De gemeente streeft ernaar om het gebruik van primaire grondstoffen (o.a. restafval) in 2030 met 50% te verminderen ten opzichte van 2018 en om uiterlijk in 2050 volledig circulair te zijn. *Beleidsuitspraak*: • Circulair bouwen wordt gestimuleerd: inzet van herbruikbare en biobased materialen en ontwerpen gericht op toekomstig hergebruik. Bij gemeentelijke projecten en gebiedsontwikkelingen wordt circulair bouwen richting 2030 zoveel mogelijk de norm. Toenemende inzet op hergebruik van bestaande gebouwen en materialen. Bij particuliere en marktprojecten wordt circulair bouwen actief gestimuleerd en meegenomen in aanbesteding en planvorming. • In bedrijvigheid wordt ingezet op het sluiten van kringlopen en hergebruik van reststromen. *Randvoorwaarden*: Ontwikkelingen moeten zorgvuldig omgaan met grondstoffen en bijdragen aan een duurzame, toekomstbestendige leefomgeving.				
Beoordelingsaspect	**Score**			**Toelichting**
	Huidig	*Autonoom*	*VKA*	
Grondstoffen en circulariteit		↗	++	Kans op circulair materiaalgebruik in de bouw en bij bedrijventerreinen.

Beleidsuitspraak ‘milieu en emissies’

Voorkeursalternatief – #10 Milieu en emissies
Ambitie: De gemeente streeft naar een leefomgeving waarin de luchtkwaliteit en geluidsbelasting voldoen aan de geldende normen en waar mogelijk aansluiten bij de strengere advieswaar-den van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO). *Beleidsuitspraak:* • De gemeente zet in op verbetering van luchtkwaliteit, geluid en geur, onder andere via bronmaatregelen en emissiebeperking. • Aansluiting bij het Schone Lucht Akkoord, met aandacht voor emissies uit verkeer, landbouw en houtstook. *Randvoorwaarden:* • Op locaties met stapeling van milieubelasting wordt terughoudend omgegaan met nieuwe ontwikkelingen. • Ontwikkelingen zijn alleen toegestaan als ze geen onaanvaardbare geurhinder veroorzaken en binnen normen passen. • Ontwikkelingen moeten aantoonbaar bijdragen aan een gezonde leefomgeving. • Ontwikkelingen moeten voldoen aan normen en mogen geen onaanvaardbare hinder veroorzaken, ook in cumulatie. • Nieuwe ontwikkelingen mogen niet leiden tot een onevenredige verslechtering van luchtkwaliteit, geluid, geur of leefkwaliteit.

Beoordelingsaspect	Score			Toelichting
	Huidig	*Autonoom*	*VKA*	
Geluid		↗	0	Geen significant effect, er worden geen concrete ontwikkelingen geformuleerd om geluidhinder te verminderen. Verslechtering is niet mogelijk vanwege randvoorwaarden.
Luchtkwaliteit		=	0	Geen significant effect, er worden geen concrete ontwikkelingen geformuleerd om luchtkwaliteit te verbeteren. Verslechtering is niet mogelijk vanwege randvoorwaarden.
Geur		↗	0	Geen significant effect, er worden geen concrete ontwikkelingen geformuleerd om geurhinder te verminderen. Verslechtering is niet mogelijk vanwege randvoorwaarden.

Beleidsuitspraak ‘veiligheid’

Voorkeursalternatief – #11 Veiligheid
Ambitie: Nieuwe zeer kwetsbare functies, zoals zorginstellingen, scholen en woningen voor minder zelfredzame groepen, worden niet gerealiseerd in aandachtsgebieden waar sprake is van verhoogde risico’s. De gemeente werkt toe naar een structurele verbetering van de omgevingsveiligheid, onder andere door het verminderen van verkeersslachtoffers, het beperken van risico’s in de leefomgeving en het voldoen aan nationale normen voor waterveiligheid richting 2050. *Beleidsuitspraken* • Ontwikkelingen alleen toegestaan bij voldoen aan veiligheidsnormen en geen onaanvaardbare risico’s • Rekening houden met risico’s van bedrijven, transport gevaarlijke stoffen, energie-infrastructuur, klimaat • Kwetsbare functies (zorg, scholen, minder zelfredzamen) zijn niet toegestaan in risicogebieden • Richting 2050 voldoen aan nationale normen waterveiligheid en verbetering van de omgevingsveiligheid met specifiek aandacht voor overstromingsrisico’s en extreme neerslag *Randvoorwaarden*: Ontwikkelingen moeten rekening houden met risicovolle activiteiten (Bkl) en nieuwe risico’s (energie, klimaat, digitalisering). Alleen ontwikkeling als er geen verslechtering van veiligheid en leefbaarheid optreedt

Beoordelingsaspect	Score			Toelichting
	Huidig	*Autonoom*	*VKA*	
Omgevingsveiligheid		↗	0	Geen significant effect, er worden geen concrete ontwikkelingen geformuleerd om omgevingsveiligheidsrisico’s te verminderen. Verslechtering is niet mogelijk vanwege randvoorwaarden.

Voorkeursalternatief – #11 Veiligheid
Ambitie: Nieuwe zeer kwetsbare functies, zoals zorginstellingen, scholen en woningen voor minder zelfredzame groepen, worden niet gerealiseerd in aandachtsgebieden waar sprake is van verhoogde risico's. De gemeente werkt toe naar een structurele verbetering van de omgevingsveiligheid, onder andere door het verminderen van verkeersslachtoffers, het beperken van risico's in de leefomgeving en het voldoen aan nationale normen voor waterveiligheid richting 2050. *Beleidsuitspraken* • Ontwikkelingen alleen toegestaan bij voldoen aan veiligheidsnormen en geen onaanvaardbare risico's • Rekening houden met risico's van bedrijven, transport gevaarlijke stoffen, energie-infrastructuur, klimaat • Kwetsbare functies (zorg, scholen, minder zelfredzamen) zijn niet toegestaan in risicogebieden • Richting 2050 voldoen aan nationale normen waterveiligheid en verbetering van de omgevingsveiligheid met specifiek aandacht voor overstromingsrisico's en extreme neerslag *Randvoorwaarden*: Ontwikkelingen moeten rekening houden met risicovolle activiteiten (Bkl) en nieuwe risico's (energie, klimaat, digitalisering). Alleen ontwikkeling als er geen verslechtering van veiligheid en leefbaarheid optreedt

Beoordelingsaspect	Score			Toelichting
	Huidig	*Autonoom*	*VKA*	
Wateroverlast door hemelwater		↗	0	Geen significant effect, er worden geen concrete ontwikkelingen geformuleerd om hemelwateroverlast te verminderen. Verslechtering is niet mogelijk vanwege randvoorwaarden.

Beleidsuitspraak 'cultureel erfgoed en identiteit'

Voorkeursalternatief – #12 Cultureel erfgoed en identiteit
Ambitie: Erfgoed wordt nadrukkelijk ingezet als middel om de identiteit te versterken, de leefbaarheid te vergroten en bij te dragen aan toerisme, klimaatadaptatie en sociale samenhang. *Beleidsuitspraak* • Behoud en versterking van erfgoed (historische structuren, monumenten, landschappen) • Inzet op herbestemming van erfgoed (behoud bestaande gebouwen) • Erfgoed actief zichtbaar en beleefbaar maken (o.a. historische structuren) • Rekening houden met archeologische waarden: behoud, onderzoek of veiligstelling verplicht *Randvoorwaarden*: ontwikkelingen alleen toegestaan als ze passen bij schaal, structuur en geschiedenis van het gebied. Ontwikkelingen moeten bijdragen aan behoud en versterking van identiteit

Beoordelingsaspect	Score			Toelichting
	Huidig	*Autonoom*	*VKA*	
Landschappelijke waarden		=	+	Kans op versterking van cultuurlandschap door terugbrengen van historische structuren.
Archeologische en cultuurhistorische waarden			+	Kans op verbetering van zichtbaarheid van erfgoed.

A4 Passende Beoordeling

RAPPORT

Passende Beoordeling

Bij het OER bij de Omgevingsvisie Aalten 2040

Klant:	gemeente Aalten
Referentie:	BJ5784-WM-RP-260624-1419
Status:	Definitief/2
Datum:	15 juli 2026

Haskoning
Enhancing Society Together

HASKONING NEDERLAND B.V.

Laan 1914 no.35
3818 EX Amersfoort
Netherlands
Water & Maritime
Trade register number: 56515154

Telefoon: +31 88 348 20 00
Fax: +31 33 463 36 52
E-mail: info@haskoning.com
Website: haskoning.com

Titel document:	Passende Beoordeling
Ondertitel:	Bij het OER bij de Omgevingsvisie Aalten 2040
Referentie:	BJ5784-WM-RP-260624-1419
Status:	Definitief/2
Datum:	15 juli 2026
Projectnaam:	OER gemeente Aalten
Projectnummer:	BJ5784
Classificatie:	Projectgerelateerd

Behoudens andersluidende afspraken met de Opdrachtgever, mag niets uit dit document worden verveelvoudigd of openbaar gemaakt of worden gebruikt voor een ander doel dan waarvoor het document is vervaardigd. Haskoning Nederland B.V. aanvaardt geen enkele verantwoordelijkheid of aansprakelijkheid voor dit document, anders dan jegens de Opdrachtgever.

Let op: dit document bevat mogelijk persoonsgegevens van medewerkers van Haskoning Nederland B.V. Voordat publicatie plaatsvindt (of anderszins openbaarmaking), dient dit document te worden geanonimiseerd of dient toestemming te worden verkregen om dit document met persoonsgegevens te publiceren. Dit hoeft niet als wet- of regelgeving anonimiseren niet toestaat. Dit document kan zijn opgesteld met behulp van kunstmatige intelligentie (AI); alle door AI gegenereerde inhoud is beoordeeld en gevalideerd door onze experts.

Inhoud

Samenvatting 3

1 Aanleiding 5

2 Aanpak en doel Passende Beoordeling 6

2.1 Wettelijk kader 6

2.2 Passende beoordeling voor een Omgevingsvisie 7

3 Situatie Natura 2000-gebieden 8

3.1 Huidige situatie en autonome ontwikkeling 8

3.1.1 Ligging Natura 2000-gebieden 8

3.1.2 Korenburgerveen 10

3.1.3 Bekendelle 10

3.1.4 Wooldse Veen 11

3.1.5 Willinks Weust 12

3.1.6 Natura 2000-gebieden binnen 10-25 kilometer van gemeentegrens Aalten 13

3.1.7 Natura 2000-gebieden in Duitsland 14

3.2 Autonome situatie 15

4 Te toetsen beleidsopgaven 16

4.1 Beleidsuitspraken 16

4.2 Autonome ruimtelijke ontwikkelingen 22

5 Beoordeling beleidsuitspraken 23

5.1 Beoordelingskader 23

5.2 Invloed van beleidsuitspraken op Natura 2000 23

5.2.1 Beleidsuitspraak 1: Wonen 27

5.2.2 Beleidsuitspraak 2: Voorzieningen 29

5.2.3 Beleidsuitspraak 3: Mobiliteit 30

5.2.4 Beleidsuitspraak 4: Economie en werkgelegenheid 30

5.2.5 Beleidsuitspraak 5: Land- en tuinbouw 31

5.2.6 Beleidsuitspraak 6: Natuur, landschap en klimaat 33

5.2.7 Beleidsuitspraak 7: Water, bodem en klimaat 33

5.2.8 Beleidsuitspraak 8: Energie en klimaat 34

5.2.9 Beleidsuitspraak 9: Circulariteit 35

5.2.10 Beleidsuitspraak 10: Milieu en emissie 35

5.2.11 Beleidsuitspraak 11: Veiligheid 36

5.2.12 Beleidsuitspraak 12: Cultureel erfgoed en identiteit 36

5.2.13 Beleidsuitspraak 13: Digitale infrastructuur 36

6 Cumulatie 37

7 Conclusie 38

Geraadpleegde bronnen 40

Bijlage 1 Instandhoudingsdoelstellingen 42

Samenvatting

In deze Passende Beoordeling worden risico's op mogelijke significant (negatieve) gevolgen op Natura 2000-gebieden als gevolg van de beleidsuitspraken uit de Omgevingsvisie Aalten (versie 28 mei 2026) beoordeeld.

Enkele beleidsuitspraken van de Omgevingsvisie kunnen een risico hebben op significant negatieve gevolgen binnen Natura 2000-gebieden. Alleen de beleidsuitspraken met een risico op een significant negatief gevolg of waarvoor randvoorwaarden gelden voor de uitvoering zijn in onderstaande tabel opgenomen (zie Tabel 0-1). In paragraaf 5.2 wordt de beoordeling van de beleidsuitspraken verder toegelicht. Het beoordelingskader is in paragraaf 5.1 beschreven. Bij de verdere uitwerking van het nieuwe beleid moet integraal aandacht zijn voor ontwikkelingen die kunnen leiden tot een verhoogde milieudruk binnen Natura 2000-gebieden. Door een integrale aanpak en de projectscope van een ontwikkeling zo in te steken dat ook maatregelen om stikstofdepositie te verminderen worden betrokken bij de ontwikkeling (interne saldering) kan een significant negatief gevolg voorkomen worden. Daarmee zijn de getoetste beleidsuitspraken uit de Omgevingsvisie in principe uitvoerbaar in het kader van de Omgevingswet (onderdeel Natura 2000).

Aandachtspunt hierbij is de recente jurisprudentie rondom stikstofdepositie (Raad van State, 2024). Een omgevingsvisie wordt vastgesteld voor langere tijd. En ook de komende periode/jaren worden verschillende uitspraken verwacht die van invloed kunnen zijn op de uitvoerbaarheid van onderdelen uit de omgevingsvisie die resulteren in een toename van stikstofdepositie op omliggende Natura 2000-gebieden. In deze Passende Beoordeling zijn daarom aandachtspunten benoemd die belangrijk zijn voor de verdere uitwerking van de beleidsuitspraken, waardoor een toename van stikstofdepositie voorkomen/beperkt kan worden en er een geen/kleiner risico is op het optreden van significant negatieve gevolgen.

Tabel 0-1: Beleidsuitspraken uit de Omgevingsvisie met een risico op een significant negatief gevolg

#	Beleidsuitspraak	Invloed op Natura 2000	Risico's op negatief gevolg	Aandachtspunten bij nadere uitwerking beleid/ randvoorwaarden (mitigatie)	Eindbeoordeling
1	Wonen	Invloed op **omliggende (stikstofgevoelige) Natura 2000-gebieden in Nederland en Duitsland** als gevolg van een (tijdelijke en permanente) toename van stikstofdepositie door de bouw van woningen en een toename in verkeersdeelnemingen.	Groot risico op significant negatief gevolg door een toename milieudruk op omliggende Natura 2000-gebieden.	**Stikstofdepositie:** Tijdens aanlegfase inzetten op elektrisch materieel. Potentie voor extern salderen, let op: additionaliteitsbeginsel.	Significant negatieve gevolgen te voorkomen.

#	Beleidsuitspraak	Invloed op Natura 2000	Risico's op negatief gevolg	Aandachtspunten bij nadere uitwerking beleid/ randvoorwaarden (mitigatie)	Eindbeoordeling
		Invloed op **Natura 2000-gebied Willinks Weust** en **Bekendelle** door een toename van de recreatiedruk door de toename van het aantal recreanten.		**Recreatie***:* Recreatiezonering, alternatieve recreatiegebieden, vergroening van stedelijk gebied.	
2	Voorzieningen	Invloed op **omliggende (stikstofgevoelige) Natura 2000-gebieden in Nederland en Duitsland** als gevolg van een (tijdelijke en permanente) toename van stikstofdepositie door de bouw van woningen en een toename in verkeersdeelnemingen.	Groot risico op significant negatief gevolg door een toename milieudruk op omliggende Natura 2000-gebieden.	**Stikstofdepositie***:* Voorzieningen bereikbaar maken met openbaar vervoer, de fiets of wandelend, openbare laadpunten faciliteren. Tijdens aanlegfase inzetten op elektrisch materieel. Potentie voor extern salderen, let op: additionaliteitsbeginsel.	Significant negatieve gevolgen te voorkomen.
4	Economie en werkgelegenheid	Invloed op **omliggende (stikstofgevoelige) Natura 2000-gebieden in Nederland en Duitsland** als gevolg van een (tijdelijke en permanente) toename van stikstofdepositie door de bouw van bedrijvenpanden en een toename in verkeersdeelnemingen.	Groot risico op significant negatief gevolg door een toename milieudruk op omliggende Natura 2000-gebieden.	Onderzoek geschikte locatiekeuze en type bedrijvigheid. **Stikstofdepositie***:* Bedrijvigheid bereikbaar maken met openbaar vervoer, de fiets of wandelend, openbare laadpunten faciliteren. Tijdens aanlegfase inzetten op elektrisch materieel. Potentie voor extern salderen, let op: additionaliteitsbeginsel.	Significant negatieve gevolgen te voorkomen.
5	Land- en tuinbouw	Invloed op **omliggende Natura 2000-gebieden in Nederland en Duitsland** als gevolg van een (tijdelijke) toename van stikstofdepositie, invloed op hydrologie en/of het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen.	Groot risico op significant negatief gevolg door een toename van milieudruk op omliggende Natura 2000-gebieden.	Milieudruk van de voorgestelde nieuwe functie dient lager te zijn dan de milieudruk van het voormalige agrarisch terrein. Functieverandering van vrijkomende gronden van intensief agrarische bedrijven inzetten om de milieudruk te verlagen.	Significant negatieve gevolgen te voorkomen.

1 Aanleiding

Op 1 januari 2024 is de Omgevingswet ingevoerd. De gemeente Aalten moet als lokale overheid de Omgevingswet implementeren. De Omgevingswet voegt 26 wetten over de fysieke leefomgeving samen tot één wet. Het is verplicht voor gemeenten om als onderdeel van de nieuwe Omgevingswet een Omgevingsvisie op te stellen en die door de gemeenteraad te laten vaststellen.

Met de Omgevingsvisie Aalten 2040 beschrijft de gemeente de gewenste ontwikkeling van de fysieke leefomgeving op de lange termijn. In de Omgevingsvisie worden op hoofdlijnen strategische keuzes gemaakt over de ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving en over de onderliggende nader uit te werken (uitvoerings-)instrumenten in de vorm van gebiedsuitwerkingen, programma's en het omgevingsplan. Met de strategische keuzes wordt ingespeeld op de trends en ontwikkelingen die op de gemeente Aalten afkomen.

Omdat het op voorhand niet is uitgesloten dat het nieuwe beleid in de Omgevingsvisie een (significant) negatief gevolg veroorzaakt op de natuurlijke kenmerken van de Natura 2000-gebieden is een Passende Beoordeling opgesteld. Deze is onderdeel van het omgevingseffectrapport (OER) behorend bij de Omgevingsvisie.

2 Aanpak en doel Passende Beoordeling

2.1 Wettelijk kader

De bescherming van Natura 2000-gebieden volgt uit de Europese Habitat- en Vogelrichtlijn. De bescherming van Natura 2000 is per 1 januari 2024 in de Omgevingswet en Bal (Besluit activiteit leefomgeving) geregeld. Het realiseren van een project of activiteit, dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van een Natura 2000-gebied, moet vanuit de specifieke zorgplicht (Bal art. 11.6) beoordeeld worden in hoeverre deze activiteit verslechterend of significant verstorend gevolgen kunnen hebben voor Natura 2000-gebieden.

Uitgaande van de instandhoudingsdoelstellingen dient nagegaan te worden of sprake is van conflicten met het duurzaam behalen van geformuleerde instandhoudingsdoelstellingen en zo ja, of de wezenlijke kenmerken en waarden van een Natura 2000-gebied in het geding zijn waardoor significant negatieve gevolgen niet uitgesloten kunnen worden. Hierbij is ook zogenoemde externe werking van belang. Dat wil zeggen dat ook beschouwd moet worden in hoeverre gevolgen veroorzaakt door activiteiten buiten Natura 2000-gebieden negatieve gevolgen hebben op binnen deze gebieden geldende instandhoudingsdoelstellingen.

Indien significant negatieve gevolgen op voorhand niet kunnen worden uitgesloten is een Passende beoordeling vereist (artikel 16.53c, Omgevingswet). In de Passende beoordeling wordt de best beschikbare wetenschappelijke kennis gebruikt om in het licht van de instandhoudingsdoelstellingen na te gaan welke gevolgen aan de orde zijn. Wanneer de instandhoudingsdoelstellingen als gevolg van het voorgenomen programma (mogelijk) niet gehaald worden, kan sprake zijn van significant negatieve gevolgen. In dat geval moeten mitigerende maatregelen worden opgenomen.

Er is sprake van significante gevolgen als de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied worden aangetast in het licht van de bijbehorende instandhoudingsdoelstellingen. Wanneer de instandhoudingsdoelstellingen door menselijk handelen, een plan of een project (mogelijk) niet gehaald worden, is mogelijk sprake van significant negatieve gevolgen. Aantasting van instandhoudingsdoelen kan, bijvoorbeeld, door direct verlies aan areaal of van populatieomvang alsook via afname in kwaliteit. In hoeverre dit significant is, is afhankelijke van verschillende factoren (zie Leidraad bepaling significantie, 2010). Dit betreft bijvoorbeeld:

- De afname in areaal van een habitat in relatie tot de zeldzaamheid van die habitat;
- De afname van een populatie in relatie tot de zeldzaamheid van planten- of diersoorten in die populatie;

Bij de beoordeling van verslechtering spelen factoren als kwaliteit, abiotische randvoorwaarden en overige kenmerken van functies en structuren een rol. Hierbij speelt ook de veerkracht van

het gebied een rol, waarbij het gevolg kan worden opgevangen in de natuurlijke fluctuaties. De effectbeoordeling vergt maatwerk op grond van ecologische inzichten.

2.2 Passende beoordeling voor een Omgevingsvisie

Een Omgevingsvisie (Omgevingsvisie) is vaak nog niet concreet uitgewerkt waardoor effecten ook nog niet gedetailleerd in beeld gebracht kunnen worden. Het doel van de Passende Beoordeling voor een Omgevingsvisie betreft daarmee vooral een risicoanalyse en is gericht op het kwalitatief in beeld brengen:

- Van de risico's op het optreden van (significant) negatieve gevolgen op Natura 2000-gebieden als gevolg van het nieuwe beleid in de Omgevingsvisie van de gemeente Aalten, en;
- Met welke maatregelen geconstateerde risico's voorkomen of beperkt kunnen worden. Dit zijn aandachtspunten die meegenomen moeten worden bij de verdere uitwerking van het beleid.

Aandachtspunt hierbij is de recente jurisprudentie rondom stikstofdepositie (Raad van State, 2024). Een omgevingsvisie wordt vastgesteld voor langere tijd. En ook de komende periode/jaren worden verschillende uitspraken verwacht die van invloed kunnen zijn op de uitvoerbaarheid van onderdelen uit de omgevingsvisie die resulteren in een toename van stikstofdepositie op omliggende Natura 2000-gebieden. In deze Passende Beoordeling zijn daarom aandachtspunten benoemd die belangrijk zijn voor de verdere uitwerking van de beleidsuitspraken, waardoor een toename van stikstofdepositie voorkomen/beperkt kan worden en er een geen/kleiner risico is op het optreden van significant negatieve gevolgen.

De Passende Beoordeling vindt plaats op hoofdlijnen, passend bij het detailniveau van de Omgevingsvisie en sluit aan op de beoordeelde beleidskeuzes in het OER.

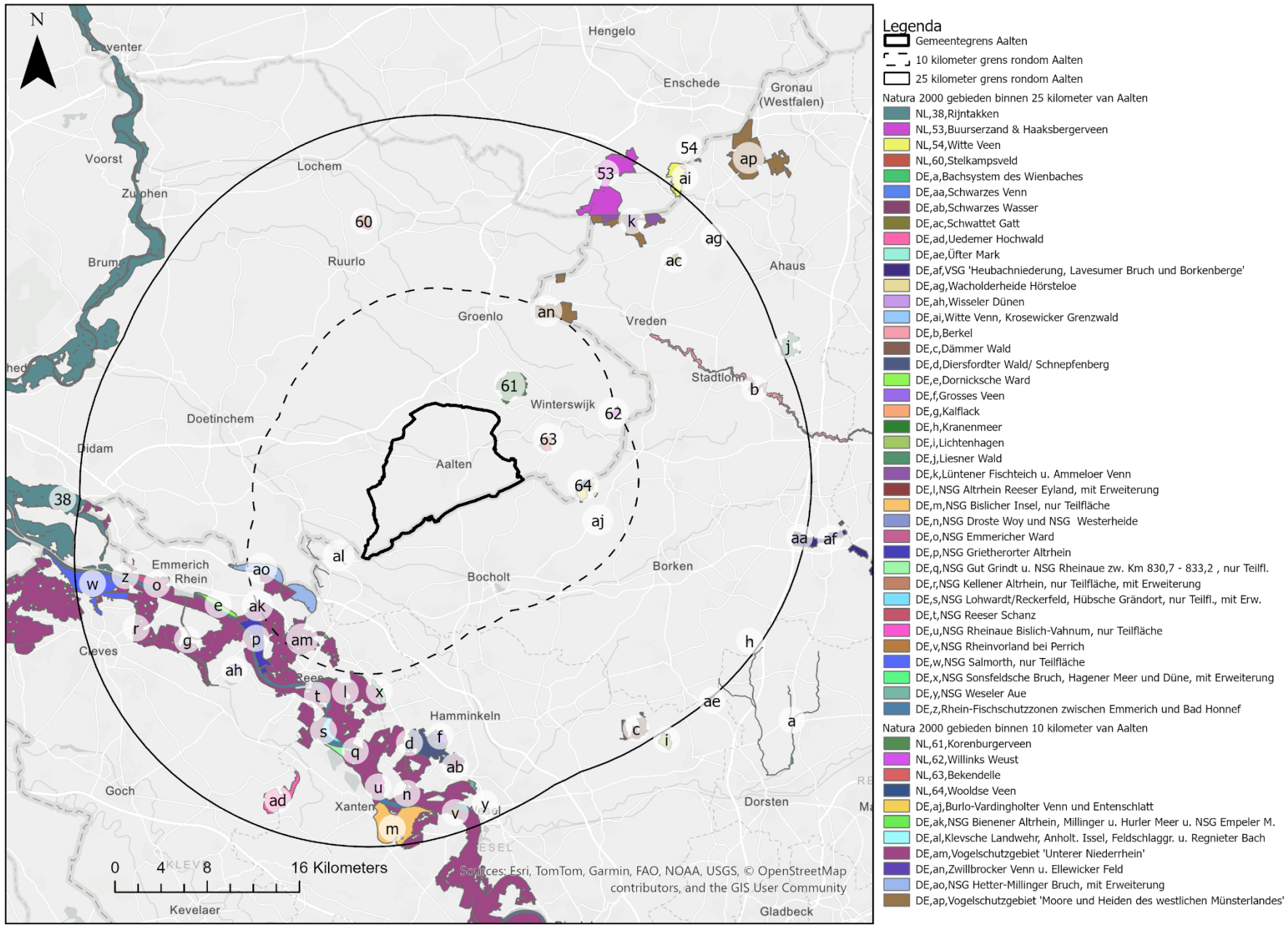
3 Situatie Natura 2000-gebieden

3.1 Huidige situatie en autonome ontwikkeling

Natura 2000 is het samenhangende netwerk van beschermde natuurgebieden in de Europese Unie, bestaande uit Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden. De Europese afspraken zijn in Nederland vastgelegd in de Wet natuurbescherming. Voor de Natura 2000-gebieden zijn beheerplannen opgesteld, waarin wordt uitgewerkt op welke wijze, waar, wanneer de (Europese) 'instandhoudingsdoelstellingen' gehaald gaan worden. Ook zijn beheerplannen het uitgangspunt en toetsingskader voor handhaving en vergunningverlening. De instandhoudingsdoelstellingen van vier Nederlandse Natura 2000-gebieden binnen tien kilometer van de gemeente Aalten zijn weergegeven in Bijlage 1 Instandhoudingsdoelstellingen. Daarnaast liggen er nog een aantal Duitse Natura 2000-gebieden en/of op de rand van de 10 km grens van de gemeente Aalten. Hieronder wordt voor de dichtstbijzijnde Natura 2000-gebieden meer in detail gekeken naar de huidige situatie, de knelpunten en de autonome situatie.

3.1.1 Ligging Natura 2000-gebieden

Binnen een straal van 25 kilometer van de gemeente Aalten ligt een groot aantal Natura 2000-gebieden. Aangezien de gemeente Aalten aan de grens met Duitsland ligt, is een aantal van de Natura 2000-gebieden in de omgeving van de gemeente Aalten Duits. De kaart op de volgende pagina (Figuur 3-1) geeft een overzicht van de Natura 2000-gebieden en de landen waarbinnen de Natura 2000-gebieden binnen de 25- en 10-kilometergrens liggen.

Figuur 3-1: Overzichtskaart Natura 2000-gebieden binnen 10 en 25 kilometer van de grens van de gemeente Aalten.

3.1.2 Korenburgerveen

Het Korenburgerveen is een komhoogveen in de Achterhoek, ten westen van Winterswijk. Het veencomplex bestaat uit een aantal deelgebieden waarvan de namen zijn ontleend aan de buurtschappen rondom het veen: het Meddose veen, het Vragenderveen en het Corlese Veen. Samen met het centraal gelegen Korenburgerveen vormen ze het Korenburgerveencomplex. Het is het enige gebied in Nederland waar een redelijk intacte hoogveenkern wordt omzoomd door een randzone, die doet denken aan de wat voedselrijkere laggzone van natuurlijke hoogvenen. De randzone bestaat uit nat schraalland, matig gebufferde vennen, broekbos en vochtige heide.

De instandhoudingsdoelstellingen van Korenburgerveen zijn opgenomen in Tabel 0-1 in Bijlage 1 Instandhoudingsdoelstellingen.

Knelpunten
Uit het beheerplan en de Natuurdoelanalyse blijken de belangrijkste knelpunten voor Korenburgerveen samen te hangen met hydrologie, te veel nutriënten en verstoring (Arcadis, 2023b; provincie Gelderland, 2023a). Door verminderde aanvoer basenrijk grondwater, uitspoeling uit de landbouw, vermesting en stikstofdepositie ontstaat een vegetatieverandering door successie. Verdroging en de snelle afvoer van water versterken de gevolgen hiervan. Invasieve exoten, beperkte ecologische verbindingen en verdwijnen van kenmerkende soorten zijn ook belangrijke knelpunten zijn. Ook is er een risico op verstoring van soorten door de hoge recreatiedruk.

Haalbaarheid instandhoudingsdoelstellingen
De natuurdoelanalyse (hierna: NDA) van het Natura 2000-gebied Korenburgerveen geeft aan dat alle instandhoudingsdoelstellingen gehaald kunnen worden. Voor zes habitattypen en één soort geldt dat het vastgestelde pakket aan maatregelen realisatie mogelijk maakt en verslechtering niet aan de orde is. Voor twee habitattypen zijn wel nog aanvullende maatregelen nodig om de instandhoudingsdoelstellingen ook op de lange termijn te borgen (Arcadis, 2023b).

3.1.3 Bekendelle

Het Natura 2000-gebied Bekendelle is een bosgebied langs de hier vrij meanderende Boven-Slinge, dat begin negentiende eeuw spontaan bebost is geraakt. Het bos dat in het laaggelegen deel van het gebied ligt, loopt bij hoge waterstanden onder en is beekbegeleidend vogelkers-essenbos. Er zijn overgangen naar het eiken-haagbeukenbos en het wintereiken-beukenbos en naar elzenbroekbos. Het grootste deel van het gebied bestaat uit eiken-beukenbossen en naaldbos, deels met hulst in de ondergroei.

De instandhoudingsdoelstellingen van Bekendelle zijn opgenomen in Tabel 0-2 in Bijlage 1 Instandhoudingsdoelstellingen.

Knelpunten
De belangrijkste knelpunten voor het Bekendelle zijn de matige bosstructuur en lagere diversiteit, vermesting door slib- en nutriëntenrijk oppervlaktewater, stikstofdepositie, verdroging, recreatiedruk en beperkte verbinding met andere gebieden (provincie Gelderland, 2023b).

De NDA licht de knelpunten van habitattypen uitgebreid toe (Arcadis, 2023a). Het (grond)water wordt te snel afgevoerd door landbouwgebieden in de omgeving en er vindt relatief veel verdamping plaats door het aandeel naaldhoutopstanden. Hierdoor bereikt het basenrijke grondwater de wortelzone niet meer of te kort waardoor de bodem ook verzuurt. Ook dit wordt verder versterkt door het hoge aandeel naaldbomen. Het nutriëntenrijke water van de Boven-Slinge zorgt voor vermesting op de momenten dat het buiten de oevers treedt. Daar komt nog bij dat er eutrofiëring optreedt door stikstofdepositie. Een deel van de uitheemse (naald)boomsoorten is gekapt, maar het heeft een lange doorlooptijd voordat de bosstructuren en -samenstelling wezenlijk verbeterd. Tot slot is het recreatief gebruik in de afgelopen jaren sterk toegenomen waardoor de kwaliteit van de ondergroei afneemt en kwetsbare diersoorten verstoord raken.

Haalbaarheid instandhoudingsdoelstellingen
De NDA van het Natura 2000-gebied Bekendelle geeft aan dat één van de drie habitattype gehaald wordt onder de huidige vastgestelde maatregelen. Voor twee habitattypen zorgen de vastgestelde maatregelen dat verslechtering wordt voorkomen, maar er zijn aanvullende maatregelen nodig om de instandhoudingsdoelstellingen ook op de lange termijn te borgen (Arcadis, 2023a).

3.1.4 Wooldse Veen

Het Wooldse Veen en het aansluitende gebied in Duitsland zijn samen één van de veencomplexen op de Nederlands-Duitse grens. Het gebied ligt aan de rand van een relatief hooggelegen plateau dat ter plaatse afhelt in oostelijke richting. Het gaat om een relatief ondiep, grotendeels uitgeveend veencomplex boven weinig doorlatende keileem. In de veengaten zijn vroege stadia van hoogveenregeneratie talrijk en goed ontwikkeld. Daar omheen liggen natte heiden. In het randgebied en op oudere veenresten is berken(broek)bos aanwezig. Op de hoger gelegen randen groeit eiken-berkenbos. De overgang naar de minerale gronden in de omgeving was van oorsprong bijzonder rijk ontwikkeld, met vegetaties en soorten van kalkrijke omgeving. Hiervan zijn nog verarmde resten over.

De instandhoudingsdoelstellingen van het Wooldse Veen zijn opgenomen in Tabel 0-3 in Bijlage 1 Instandhoudingsdoelstellingen.

Knelpunten
De belangrijkste knelpunten voor het Wooldse Veen zijn verdroging, grondwaterverontreiniging, stikstofdepositie, hoge recreatiedruk, geïsoleerde ligging van gebieden en bestrijdingsmiddelen (provincie Gelderland, 2023d).

De NDA bevestigt deze knelpunten (Arcadis, 2023d). Verdroging heeft als oorzaak dat de Wooldse waterleiding nog veel water afvangt en er te veel naaldhout in het gebied aanwezig is (waardoor er veel verdampt). Deze verdroging (gecombineerd met stikstofdepositie) leidt ook tot opslag van bomen in het veengebied. Daarnaast neemt het aantal bezoekers van het gebied al geruime tijd toe en is niet duidelijk hoe dit het natuurgebied beïnvloedt. Tot slot maakt het Wooldse Veen uit van een keten van hoogvenen die niet meer met elkaar in verbinding staan.

De NDA beschrijft ook dat de kwaliteit en oppervlakte voor heischrale graslanden in lijn zijn met de instandhoudingsdoelstellingen (Arcadis, 2023d). De mogelijkheden voor toename in actieve hoogvenen en herstellende hoogvenen zijn gunstig.

Haalbaarheid instandhoudingsdoelstellingen
De NDA van het Natura 2000-gebied Wooldse Veen geeft aan dat voor één van de habitattypen (H6230* Heischrale graslanden) geldt dat de instandhoudingsdoelstelling zonder meer worden gehaald. Voor de andere twee habitattypen geldt dat met de vastgestelde maatregelen verslechtering niet valt uit te sluiten (Arcadis, 2023d). Voor de andere twee habitattypen (H7110A Actieve hoogvenen en H7120 Herstellende hoogvenen) zorgen de vastgestelde maatregelen dat verslechtering wordt voorkomen, maar er zijn aanvullende maatregelen nodig om de instandhoudingsdoelstellingen ook op de lange termijn te borgen.

3.1.5 Willinks Weust

Willinks Weust is een afwisselend en kleinschalig gebied. De ondergrond bestaat uit Muschelkalk afgedekt met lemig zand en keileem. Het grondwater stagneert op de schelpkalk, zodat een gedifferentieerd patroon van vocht- en kalkgradiënten bestaat. In het gebied komen soortenrijke loofbossen op natte tot vochtige bodems voor, die voor een groot deel bestaan uit eiken-haagbeukenbossen en oude eikenbossen. Op de moerassige en zandige bodem groeit vochtige ruigte en wilgenstruweel. Verder zijn er diverse schraallanden, waaronder blauwgraslanden en heischrale graslanden aanwezig.

De instandhoudingsdoelstellingen van Willinks Weust zijn opgenomen in Tabel 0-4 in Bijlage 1 Instandhoudingsdoelstellingen.

Knelpunten
Ook al was het gebied lange tijd helemaal afgesloten en zijn de meest kwetsbare en waardevolle delen van het gebied dat nog steeds, recreatie neemt over het algemeen toe (provincie Gelderland, 2023c). Het beheerplan beschrijft dat er meer onderzoek nodig is naar het gevolg van recreatie, maar naar verwachting zijn er negatieve gevolgen door betreding en verstoring.

Het beheerplan beschrijft dat stikstofdepositie nog steeds te hoog is en vermesting en verzuring een knelpunt vormen (provincie Gelderland, 2023c). Ook de instroom van nutriënten wordt als knelpunt genoemd. De afgelopen beheerplanperiode zijn maatregelen getroffen om hydrologie te herstellen. Naar verwachting is dit knelpunt daarom beperkt, maar de effectiviteit wordt nog gemonitord.

Haalbaarheid instandhoudingsdoelstellingen
De NDA van het Natura 2000-gebied geeft aan dat voor vier habitattypen (H4030 Droge heiden, H9120 Beuken-eikenbossen met hulst, H9160A Eiken-haagbeukenbossen e H91E0C* Vochtige alluviale bossen) geldt dat de instandhoudingsdoelstellingen zonder meer worden gehaald.

Voor de andere drie habitattypen (H5130 Jeneverbesstruwelen, H6230* Heischrale graslanden en H6410 Blauwgraslanden) geldt dat met de vastgestelde maatregelen verslechtering niet valt uit te sluiten (Arcadis, 2023c).

3.1.6 Natura 2000-gebieden binnen 10-25 kilometer van gemeentegrens Aalten

Tussen 10 en 25 kilometer van de gemeente Aalten liggen nog eens vier Nederlandse Natura 2000-gebieden. Gevolgen door de beleidsuitspraken in de Omgevingsvisie van de gemeente Aalten zullen door de grotere afstand met name als gevolg van stikstofdepositie zijn. Onderstaand is de stikstofgevoeligheid van de vier Nederlandse Natura 2000-gebieden beschreven die binnen 25 kilometer van de gemeentegrens van Aalten liggen.

Rijntakken
Het Natura 2000-gebied Rijntakken omvat 4 deelgebieden: Uiterwaarden IJssel, Uiterwaarden Neder-Rijn, Gelderse Poort en Waal (Natura 2000, z.d.-b). Rijntakken is aangewezen voor de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn. Van de veertien habitattype waar het gebied voor is aangewezen zijn er negen habitattypen stikstofgevoelig, waarvan een deel een overbelasting kent (AERIUS Monitor, z.d.). Het grote aantal soorten maakt dat ook stikstofgevoelig leefgebied aanwezig is in het gebied.

Buurserzand & Haaksbergerveen
Het gebied Buurserzand & Haaksbergerveen bestaat uit een typisch heidelandschap met droge en natte delen en een restant van een voormalig groter hoogveengebied met actief en

herstellend hoogveen en vochtige heide (Natura 2000, z.d.-a). De habitattypen die hier voorkomen zijn (zeer) stikstofgevoelig en kennen op grote schaal een overbelasting (AERIUS Monitor, z.d.). Ook komen er soorten voor die stikstofgevoelig leefgebied kennen.

Witte Veen
Het Witte Veen met het Duitse Witte Venn is een vrij klein en ondiep voormalig hoogveen (komveen) dat vooral van belang is vanwege een hoogveenrestant met vochtige heide en enkele vennen (Natura 2000, z.d.-d). De habitattypen die hier voorkomen zijn (zeer) stikstofgevoelig en kennen op grote schaal een overbelasting (AERIUS Monitor, z.d.). De enige habitatrichtlijnsoort kamsalamander is zeer beperkt afhankelijk van stikstofgevoelig leefgebied.

Stelkampsveld
Het Stelkampsveld herbergt een gradiënt van droge heide, natte heide, heischraal grasland, basenminnend blauwgrasland naar venbegroeiingen (Natura 2000, z.d.-c). De habitattypen die hier voorkomen zijn (zeer) stikstofgevoelig en kennen op grote schaal een overbelasting (AERIUS Monitor, z.d.). De enige habitatrichtlijnsoort kamsalamander is zeer beperkt afhankelijk van stikstofgevoelig leefgebied.

3.1.7 Natura 2000-gebieden in Duitsland

De gemeente Aalten grenst aan Duitsland. Binnen 25 kilometer van de grens van de gemeente Aalten liggen Duitse Natura 2000-gebieden (European Environment Agency, 2019). Tabel 3-1 vat de afstand tot de gemeentegrens en de soorten en/of habitattypen van de Duitse Natura 2000-gebieden samen.

Tabel 3-1: Duitse Natura 2000-gebieden binnen 25 kilometer van de grens van de gemeente Aalten (HR-soorten: habitatrichtlijnsoorten; VR-soorten: vogelrichtlijnsoorten)

Naam gebied	Afstand tot gemeentegrens Aalten (km)	Aangewezen voor
Zwillbrocker Venn u. Ellewicker Feld	2 km	Habitatrichtlijn
Vogelschutzgebiet 'Moore und Heiden des westlichen Münsterlandes'	3 km	Vogelrichtlijn
Burlo-Vardingholter Venn und Entenschlatt	5 km	Habitatrichtlijn
NSG Bienener Altrhein, Millinger u. Hurler Meer u. NSG Empeler M.	11 km	Habitatrichtlijn
Klevesche Landwehr, Anholter Issel, Feldschlaggr. u. Regnieter Bach	12 km	Habitatrichtlijn
Vogelschutzgebiet 'Unterer Niederrhein'	13 km	Vogelrichtlijn
Wisseler Dünen	14 km	Habitatrichtlijn

Naam gebied	Afstand tot gemeentegrens Aalten (km)	Aangewezen voor
Wacholderheide Hörsteloe	15 km	Habitatrichtlijn
Lüntener Fischteich u. Ammeloer Venn	16 km	Habitatrichtlijn
Schwattet Gatt	17 km	Habitatrichtlijn
VSG 'Heubachniederung, Lavesumer Bruch und Borkenberge'	18 km	Vogelrichtlijn
Berkel	18 km	Habitatrichtlijn
Liesner Wald	19 km	Habitatrichtlijn
Witte Venn, Krosewicker Grenzwald	20 km	Habitatrichtlijn
Ufter Mark	20 km	Habitatrichtlijn
NSG Reeser Schanz	20 km	Habitatrichtlijn
NSG Lohwardt/Reckerfeld	21 km	Habitatrichtlijn
NSG Altrhein Reeser Eyland, mit Erweiterung	21 km	Habitatrichtlijn
NSG Rheinaue Bislich-Vahnum	22 km	Habitatrichtlijn
NSG Rheinvorland bei Perrich	22 km	Habitatrichtlijn
NSG Salmorth (Teilfläche)	22 km	Habitatrichtlijn
NSG Sonsfelder Bruch, Hagener Meer und Düne	23 km	Habitatrichtlijn
NSG Weseler Aue	24 km	Habitatrichtlijn
Rhein-Fischschutzzonen zwischen Emmerich und Bad Honnef	24 km	Habitatrichtlijn

Net als voor de Nederlandse stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden tussen 10 en 25 kilometer van de grens van de gemeente Aalten, is voor de Duitse Natura 2000-gebieden met name stikstofdepositie een mogelijk risico op negatieve gevolgen op de instandhoudingsdoelstellingen. Gezien het grote aantal Natura 2000-gebieden binnen 25 kilometer van de gemeente Aalten is het aannemelijk dat een groot deel hiervan ook stikstofgevoelig is en stikstofdepositie een knelpunt kan vormen voor deze gebieden. Ook voor de gebieden die zijn aangewezen onder de Vogelrichtlijn geldt dat deze mogelijk stikstofgevoelig leefgebied voor vogels bevatten.

3.2 Autonome situatie

In 2023 is voor elk Natura 2000-gebied in Nederland een Natuurdoelanalyse (NDA) opgesteld. De NDA's beschrijven of de instandhoudingsdoelstellingen gehaald worden als de maatregelen die voorzien zijn worden uitgevoerd. In de vorige paragrafen is de haalbaarheid van de instandhoudingsdoelstellingen beschreven van de Natura 2000-gebieden binnen 10 kilometer van de gemeente Aalten. De NDA geeft een voorzet voor knelpunten en maatregelen die

moeten worden aangepakt indien verwacht wordt dat de doelen niet worden gehaald. De belangrijkste knelpunten van de Natura 2000-gebieden dicht bij de gemeente Aalten zijn hierboven per gebied toegelicht.

4 Te toetsen beleidsopgaven

4.1 Beleidsuitspraken

In deze Passende Beoordeling zijn de voor het OER relevante beleidsonderdelen uit het voorkeursscenario opgenomen. Tabel 4-1 omvat het totaal aan nieuwe beleidsuitspraken die onderdeel zijn van het beleid zoals dat nu beoogd is om opgenomen te worden in de Omgevingsvisie van de gemeente Aalten. Deze beleidsuitspraken beschrijven dus nieuw beleid dat richting moet geven aan concrete ruimtelijke ontwikkelingen die in de toekomst plaats gaan vinden. Onderstaand overzicht komt overeen met de beleidsuitspraken die in de OER zijn opgenomen en beoordeeld.

Tabel 4-1: Beleidsuitspraken Omgevingsvisie gemeente Aalten

Nummer	Thema	Beleidsuitspraak
1	**Wonen**	De gemeente Aalten zet richting 2040 in op een geleidelijke en evenwichtige toevoeging van woningen, waarbij in totaal circa 1.350 nieuwe woningen worden gerealiseerd. Daarvan zijn circa 900 woningen voorzien in de periode 2026–2035 [1] en circa 450 woningen in de periode 2035–2040. Een belangrijk deel van de woningbouwopgave tot 2035 is reeds concreet vertaald in plannen en locaties. Voor de woningbouwopgave wordt primair ingezet op ontwikkelingen binnen de bestaande kernen Aalten, Dinxperlo en Bredevoort, aangevuld met beperkte ontwikkelingen in de kleinere kernen en buurtschappen. In de omgevingsvisie worden verschillende potentiële woningbouwontwikkelingen en lopende initiatieven genoemd, maar de uiteindelijke programmering en locatiekeuze blijven afhankelijk van de verdere planvorming, de woningbehoefte en de beschikbaarheid van infrastructuur. Ook in kleinere kernen en buurtschappen blijft ruimte bestaan voor beperkte woningbouwontwikkelingen die bijdragen aan de leefbaarheid, mits deze passen binnen de ruimtelijke en infrastructurele randvoorwaarden. Ook bestaat ruimte voor woningbouw via functieverandering, herstructurering en herontwikkeling van maatschappelijk vastgoed. Voor de periode na 2035 gaat de gemeente uit van aanvullende woningbouw (ca. 450 woningen) in zowel de grotere kernen als de kleinere kernen en buurtschappen. De uiteindelijke verdeling wordt in een later stadium bepaald, waarbij onder meer de woningbehoefte, leefbaarheid, de aanwezigheid van voorzieningen en de beschikbare infrastructuur een rol spelen. De woningbouwontwikkeling wordt gefaseerd uitgevoerd en is mede afhankelijk van de beschikbaarheid en capaciteit van infrastructuur, waaronder energie, water en riolering. De gemeente benadrukt daarbij dat de beschikbaarheid van onder andere energie-, water- en rioleringsinfrastructuur een belangrijke randvoorwaarde vormt voor de uitvoerbaarheid en fasering van de woningbouwopgave. Nieuwe woningen zijn alleen mogelijk wanneer deze infrastructuur op een duurzame en toekomstbestendige wijze beschikbaar is of tijdig gerealiseerd kan worden. Hiermee bepaalt de beschikbare infrastructuur mede de fasering, prioritering en uitvoerbaarheid van de woningbouwopgave.

[1] *Waarvan 235 woningen al tot de autonome ontwikkeling behoren*

Nummer	Thema	Beleidsuitspraak
		In het buitengebied en de buurtschappen vindt woningbouw uitsluitend plaats in de vorm van kleinschalig maatwerk, zoals: • hergebruik van vrijkomende bebouwing • kleinschalige toevoegingen bij erven • generatie-erven en vergelijkbare woonvormen Grootschalige woningbouw in het buitengebied is nadrukkelijk uitgesloten. Bij de realisatie van woningen wordt rekening gehouden met milieukundige randvoorwaarden, waaronder: • geurhinder • spuitzones • aanwezigheid van agrarische functies Niet iedere locatie is geschikt voor woningbouw; per locatie wordt beoordeeld of sprake is van een aanvaardbare en toekomstbestendige woonomgeving. Alle woningbouwontwikkelingen, zowel binnen de kernen als in het buitengebied, worden toekomstbestendig ingericht, waarbij rekening wordt gehouden met: • beschikbare energie-infrastructuur • water- en bodemsystemen • bereikbaarheid Daarnaast wordt gestuurd op het voorkomen van extra druk op bestaande knelpunten in de leefomgeving, zoals geluidhinder, verkeersveiligheid en bereikbaarheid van voorzieningen.
2	**Voorzieningen**	De gemeente concentreert grotere centrumvoorzieningen, zoals middelbaar onderwijs, detailhandel en zorg, in de kernen Aalten en Dinxperlo, terwijl in kleinere kernen en buurtschappen wordt ingezet op het behouden en versterken van de sociale infrastructuur, waaronder gemeenschapshuizen, verenigingen, sportvoorzieningen en andere ontmoetingsplekken. Voor buurtschappen wordt een gerichte voorzieningenstrategie ontwikkeld, waarbij wordt ingezet op maatwerk en behoud van voorzieningen door onder meer multifunctioneel gebruik, ondersteuning van lokale initiatieven en gerichte investeringen. Ontwikkelingen zijn alleen mogelijk wanneer zij bijdragen aan het functioneren van de gemeenschap en de toegankelijkheid van voorzieningen, en moeten passen binnen de schaal en draagkracht van het gebied zonder te leiden tot een onevenredige verslechtering van de leefbaarheid. De inrichting van de leefomgeving richt zich op toegankelijke openbare ruimte, veilige routes en voldoende groen. Daarbij geldt als concrete ambitie dat alle inwoners uiterlijk in 2040 binnen 300 meter toegang hebben tot groen, speelruimte of verkoeling.
3	**Mobiliteit**	De gemeente stuurt bij mobiliteit op een veilige en goed bereikbare leefomgeving, waarbij bij ruimtelijke keuzes het STOMP principe wordt toegepast en prioriteit wordt gegeven aan lopen en fietsen, terwijl de auto een noodzakelijke rol blijft vervullen. Uiterlijk in 2030 wordt het merendeel van de wegen binnen de bebouwde kommen ingericht als 30 km/uur gebied. Richting 2040 wordt een samenhangend fietsnetwerk gerealiseerd tussen alle kernen en buurtschappen, zodat fietsgebruik een volwaardig alternatief vormt voor korte en middellange afstanden. Daarnaast wordt ingezet op het verbeteren van de bereikbaarheid van voorzieningen, onder meer door het benutten van nieuwe mobiliteitsvormen zoals zelfrijdende voertuigen, waarvoor ruimte wordt geboden via pilots en nieuwe mobiliteitsconcepten.

Nummer	Thema	Beleidsuitspraak
		Bij nieuwe ontwikkelingen wordt nadrukkelijk gestuurd op een goede bereikbaarheid en aansluiting op het mobiliteitssysteem, waarbij rekening wordt gehouden met toekomstige mobiliteitsvormen en bijbehorende digitale infrastructuur.
4	**Economie en werkgelegenheid**	De gemeente Aalten biedt ruimte aan een vitale lokale economie die past bij de schaal en identiteit van de gemeente, waarbij economische ontwikkelingen geen onaanvaardbare belasting mogen veroorzaken voor milieu, verkeer en leefkwaliteit. Voor toerisme en recreatie wordt het principe van “waardevol toerisme” gehanteerd, waarbij ontwikkeling niet gericht is op maximale groei, maar op een niveau dat past binnen de draagkracht van landschap, natuur en voorzieningen. Nieuwe recreatieve ontwikkelingen worden met name gestuurd op kleinschaligheid, spreiding en kwaliteit, waarbij in kwetsbare gebieden een terughoudende benadering geldt. Er wordt ruimte geboden voor gematigde groei van kleinschalige verblijfsrecreatie, zoals bed & breakfasts, recreatieverblijven, minicampings en vormen van agrotoerisme, met name in het buitengebied. Bedrijventerreinen worden primair geherstructureerd en intensiever benut, in combinatie met investeringen in een klimaatadaptieve inrichting, zoals het aanpakken van wateroverlast en hittestress. Uitbreiding van bedrijventerreinen is alleen mogelijk indien noodzakelijk en zorgvuldig ingepast. Nieuwe economische ontwikkelingen zijn uitsluitend toegestaan wanneer zij passen bij het karakter van de gemeente en geen onevenredige druk leggen op de leefomgeving. Daarbij geldt expliciet dat bedrijfsactiviteiten geen negatieve invloed mogen hebben op de kwaliteit van het oppervlaktewater en het functioneren van het afvalwatersysteem, en dat bij nieuwe ontwikkelingen wordt beoordeeld of het afvalwater geschikt is voor verwerking in de bestaande zuiveringsinstallaties.
5	**Land- en tuinbouw**	De gemeente Aalten beschouwt de landbouw als een belangrijke drager van het buitengebied en stuurt op een gebiedsgerichte benadering, waarbij de ruimte voor agrarische ontwikkeling per gebied verschilt. In bepaalde gebieden blijft ruimte bestaan voor agrarische ontwikkeling en modernisering, mits deze past binnen de geldende milieukaders en bijdraagt aan een toekomstbestendige bedrijfsvoering. In andere gebieden gelden strengere voorwaarden en wordt terughoudend omgegaan met uitbreiding van agrarische activiteiten. De landbouwtransitie richt zich concreet op het verminderen van emissies, het beperken van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en het versterken van bodem- en waterkwaliteit en biodiversiteit, onder meer via kringlooplandbouw en natuurinclusieve landbouw. In de periode 2035–2040 wordt een deel van de woningbouwopgave in het buitengebied gerealiseerd, waarvoor een zorgvuldige afweging met de landbouwfunctie noodzakelijk is. Voor vrijkomende agrarische bebouwing geldt dat hergebruik van bestaande erven de voorkeur heeft boven nieuw ruimtebeslag. Functieverandering is mogelijk, mits deze past bij de schaal en het karakter van het gebied en geen extra druk legt op landschap, verkeer, milieu en leefkwaliteit. Daarnaast wordt ruimte geboden voor kleinschalige nevenactiviteiten, zoals verblijfsrecreatie en agrotoerisme, mits deze passen binnen de schaal van het buitengebied en geen belemmering vormen voor de agrarische functie. Alle ontwikkelingen moeten passen binnen een toekomstbestendige landbouwstructuur en mogen niet leiden tot een onevenredige aantasting van landschap, natuur, water, agrarische functies of de kwaliteit van de leefomgeving.

Nummer	Thema	Beleidsuitspraak
6	**Natuur, landschap en klimaat**	De gemeente Aalten zet in op het behoud en de versterking van natuur, landschap en biodiversiteit, met als kern de ontwikkeling van een samenhangende groenblauwe structuur bestaande uit onder andere houtwallen, beekdalen, waterlopen en ecologische verbindingen. Nieuwe ontwikkelingen zijn alleen mogelijk wanneer zij deze structuur behouden of versterken/herstellen. Richting 2040 wordt gewerkt aan een aantoonbare versterking van de groenblauwe dooradering in zowel het buitengebied als de kernen, onder meer door het verbinden van landschapselementen tot één robuust netwerk. Daarnaast wordt richting 2030 ingezet op herstel van biodiversiteit met minimaal 20% van de ecosystemen, met verdere uitbreiding richting 2040 en 2050. De gemeente onderscheidt specifieke focusgebieden waar deze versterking prioriteit heeft, waaronder: • het noordelijk deel van de gemeente • het gebied ten noordoosten en westen van Dinxperlo • het gebied in en rond De Haart In deze gebieden wordt gericht ingezet op herstel en versterking van natuur, landschap en waterstructuren. In kwetsbare gebieden, zoals nabij natuurgebieden en in beekdalen, geldt een terughoudende benadering met strengere eisen aan ontwikkelingen. Tevens wordt rekening gehouden met recreatieve druk, waarbij intensivering van recreatief gebruik wordt beperkt in gebieden waar de draagkracht onder druk staat. Bij ruimtelijke ontwikkelingen wordt nadrukkelijk rekening gehouden met stikstofdepositie en de nabijheid van Natura 2000 gebieden, met name richting Winterswijk. Ontwikkelingen zijn uitsluitend toegestaan wanneer zij voldoen aan de geldende regelgeving en geen significant negatieve effecten hebben op beschermde natuurgebieden. Daarnaast geldt dat woningbouw, agrarische en economische ontwikkelingen alleen mogelijk zijn wanneer zij passen binnen de stikstofkaders en bijdragen aan een duurzame ontwikkeling van het gebied. Ontwikkelingen die leiden tot een onevenredige aantasting van natuur, landschap, water of biodiversiteit zijn niet toegestaan, tenzij sprake is van een zwaarwegend maatschappelijk belang en per saldo een volwaardige compensatie of kwaliteitsverbetering wordt gerealiseerd.
7	**Water, bodem en klimaat**	De gemeente Aalten hanteert het uitgangspunt dat water en bodem sturend zijn voor ruimtelijke keuzes, waarbij ontwikkelingen alleen mogelijk zijn wanneer zij passen binnen de natuurlijke kenmerken van het gebied en geen negatieve effecten veroorzaken op het water- en bodemsysteem. Daarbij geldt dat ontwikkelingen uitsluitend zijn toegestaan wanneer de bodemkwaliteit geschikt is, inclusief aandacht voor stoffen zoals PFAS en andere zeer zorgwekkende stoffen. De rioleringsinfrastructuur en de capaciteit van het watersysteem vormen een expliciete randvoorwaarde: nieuwe ontwikkelingen zijn alleen uitvoerbaar wanneer de afvoer en verwerking van afvalwater duurzaam en toekomstbestendig kan worden geregeld, zo nodig via uitbreiding van het riool of alternatieve systemen. In het kader van de Kaderrichtlijn Water (KRW) geldt dat oppervlakwateren uiterlijk in 2027 aan de normen moeten voldoen, waarbij ontwikkelingen geen verslechtering van de waterkwaliteit mogen veroorzaken en waar mogelijk bijdragen aan verbetering. Richting 2050 wordt ingezet op een klimaatbestendig watersysteem, met als concrete ambitie dat minimaal 70% van het verhard oppervlak wordt afgekoppeld en lokaal wordt geïnfiltreerd of geborgen. In zowel bestaande als nieuwe situaties wordt ingezet op vergroening, waterberging en het verminderen van verhard oppervlak

Nummer	Thema	Beleidsuitspraak
		De inrichting van de leefomgeving wordt afgestemd op het watersysteem door het vasthouden, bergen en vertraagd afvoeren van water en het afstemmen van functies op de draagkracht van de bodem. Daarbij krijgen beekdalen en lage gebieden meer ruimte voor water en wordt in deze zones terughoudend omgegaan met nieuwe ontwikkelingen. Ontwikkelingen zijn uitsluitend toegestaan wanneer zij passen binnen de beschikbare capaciteit van water-, bodem- en rioleringssystemen en geen onevenredige verslechtering veroorzaken van deze systemen, waarbij tevens rekening wordt gehouden met regionale wateropgaven en afstemming met het waterschap en omliggende gemeenten noodzakelijk is.
8	**Energie en klimaat**	De gemeente Aalten zet in op een klimaatneutrale, energiezuinige en toekomstbestendige leefomgeving. Daarbij wordt toegewerkt naar een situatie waarin de gemeente uiterlijk in 2050 energieneutraal en aardgasvrij is en de uitstoot van broeikasgassen sterk is teruggebracht. Als tussenstap wordt aangesloten bij de nationale doelstelling om de CO_2-uitstoot in 2030 met ten minste 55% te reduceren ten opzichte van 1990. Om deze ambitie te realiseren wordt prioriteit gegeven aan energiebesparing, het verduurzamen van bestaande gebouwen en het stimuleren van duurzame energievoorzieningen. De energietransitie wordt stapsgewijs uitgevoerd, waarbij ruimte wordt geboden voor innovatieve en gebiedsgerichte oplossingen die passen bij de kenmerken van de gemeente en haar kernen. Nieuwe ontwikkelingen worden toekomstbestendig ingericht en dragen bij aan de verduurzaming van de gebouwde omgeving. Bij de ontwikkeling van duurzame energievoorzieningen wordt gestreefd naar een zorgvuldige inpassing in de leefomgeving. Ruimtelijke keuzes worden integraal afgewogen, waarbij onder meer rekening wordt gehouden met landschap, natuur, cultuurhistorie, leefbaarheid, gezondheid en de kwaliteit van de fysieke leefomgeving. Eventuele initiatieven voor duurzame energieopwekking vragen een afzonderlijke afweging waarin deze belangen worden betrokken. De gemeente onderkent daarnaast dat de beschikbaarheid van energie-infrastructuur een belangrijke randvoorwaarde vormt voor de realisatie van ruimtelijke ontwikkelingen. De capaciteit van het energiesysteem en het elektriciteitsnet is mede bepalend voor de uitvoerbaarheid, fasering en prioritering van ontwikkelingen binnen de gemeente. Nieuwe ontwikkelingen dienen daarom aan te sluiten bij de beschikbare of realiseerbare energie-infrastructuur. Alle ontwikkelingen dragen bij aan een duurzame en klimaatbestendige leefomgeving en worden beoordeeld in samenhang met andere maatschappelijke opgaven. Hierbij wordt gestreefd naar een evenwichtige balans tussen energievoorziening, ruimtelijke kwaliteit, leefbaarheid en een gezonde fysieke leefomgeving
9	**Circulariteit**	De gemeente zet in op een circulaire leefomgeving met maximaal hergebruik van grondstoffen en minimale afvalproductie, met als doelen 50% minder gebruik van primaire grondstoffen in 2030 en volledige circulariteit in 2050. Circulair bouwen speelt hierbij een belangrijke rol en wordt gestimuleerd door het gebruik van herbruikbare en biobased materialen en door ontwerpen gericht op toekomstig hergebruik. Dit wordt richting 2030 zoveel mogelijk als uitgangspunt gehanteerd bij gemeentelijke projecten en gebiedsontwikkelingen, en ook bij particuliere initiatieven actief gestimuleerd. Daarnaast wordt in landbouw en bedrijvigheid ingezet op het sluiten van kringlopen en hergebruik van reststromen. Tegelijkertijd streeft de gemeente naar een sterke vermindering

Nummer	Thema	Beleidsuitspraak
		van restafval per inwoner, waarbij ontwikkelingen moeten bijdragen aan zorgvuldig grondstoffengebruik en een duurzame, toekomstbestendige leefomgeving.
10	**Milieu en emissie**	De gemeente zet in op het beperken van emissies en het verbeteren van luchtkwaliteit, geluid en geur, waarbij vooral in het buitengebied een goede balans tussen landbouw en wonen nodig is. Ontwikkelingen zijn alleen toegestaan als ze voldoen aan de geldende normen, geen onaanvaardbare hinder veroorzaken en passen binnen de gewenste milieukwaliteit, waarbij ook cumulatieve effecten worden meegewogen. De gemeente sluit aan bij het Schone Lucht Akkoord en streeft naar waarden die waar mogelijk voldoen aan strengere WHO-adviezen. Op locaties met een hoge milieubelasting wordt terughoudend omgegaan met nieuwe ontwikkelingen, die altijd moeten bijdragen aan een gezonde en evenwichtige leefomgeving.
11	**Veiligheid**	De gemeente Aalten stuurt op een veilige en weerbare leefomgeving, waarbij ontwikkelingen alleen mogelijk zijn wanneer zij voldoen aan de geldende veiligheidsnormen en geen onaanvaardbare risico's opleveren. Hierbij wordt veiligheid breed opgevat, inclusief risico's van bedrijven, transport van gevaarlijke stoffen, energie infrastructuur en klimaatrisico's. Voor risicovolle activiteiten wordt aangesloten bij de categorieën uit het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl). De gemeente hanteert als concrete randvoorwaarde dat nieuwe zeer kwetsbare functies, zoals zorginstellingen, scholen en woningen voor minder zelfredzame groepen, niet worden gerealiseerd in gebieden met verhoogde risico's. Daarnaast wordt bij ruimtelijke ontwikkelingen expliciet rekening gehouden met overstromingsrisico's en waterveiligheid, waarbij wordt gestuurd op bescherming tegen overstromingen en het beperken van risico's bij extreme neerslag. Richting 2050 werkt de gemeente toe naar het voldoen aan nationale normen voor waterveiligheid en naar een verdere verbetering van de omgevingsveiligheid, onder meer door het verminderen van verkeersslachtoffers en het beperken van risico's in de leefomgeving. Ontwikkelingen worden integraal beoordeeld op veiligheid, inclusief nieuwe risico's zoals klimaatverandering, energie-infrastructuur en digitale kwetsbaarheid. Alle ontwikkelingen moeten bijdragen aan een veilige leefomgeving en mogen niet leiden tot een verslechtering van de veiligheid of leefbaarheid. Daarbij wordt ook gestuurd op een inrichting van de openbare ruimte die overzichtelijk, toegankelijk en sociaal veilig is en ontmoeting en sociale controle ondersteunt.
12	**Cultureel erfgoed en identiteit**	De gemeente Aalten zet in op het behoud en de versterking van cultureel erfgoed en identiteit, waarbij historische structuren, monumenten en karakteristieke landschappen worden beschermd en waar mogelijk versterkt. Nieuwe ontwikkelingen zijn alleen mogelijk wanneer zij passen bij de schaal, structuur en geschiedenis van het gebied. Daarnaast wordt ingezet op herbestemming van erfgoed, zodat bestaande gebouwen behouden blijven en een nieuwe functie krijgen. Erfgoed wordt niet alleen beschermd, maar ook actief zichtbaar en beleefbaar gemaakt, onder meer door herstel en versterking van historische structuren zoals waterlopen, vestingwerken en landschapselementen. Bij ruimtelijke ontwikkelingen wordt nadrukkelijk rekening gehouden met archeologische waarden. Ontwikkelingen zijn alleen toegestaan wanneer deze waarden worden behouden, onderzocht of zorgvuldig veiliggesteld. Ook wordt ingezet op het zichtbaar maken van archeologisch erfgoed als onderdeel van de identiteit van het gebied. Alle ontwikkelingen

Nummer	Thema	Beleidsuitspraak
		moeten zorgvuldig omgaan met cultuurhistorische waarden en bijdragen aan het behoud en de versterking van de identiteit van Aalten.
13	**Digitale infrastructuur**	De gemeente Aalten beschouwt de digitale infrastructuur als een essentiële basisvoorziening voor de leefomgeving en zet in op volledige dekking van snel, betrouwbaar en veilig internet in zowel de kernen als het buitengebied. Digitale bereikbaarheid is een randvoorwaarde voor het functioneren van voorzieningen en draagt bij aan leefbaarheid, met name in een landelijke gemeente. Bij nieuwe ontwikkelingen wordt daarom nadrukkelijk gestuurd op een toekomstbestendige, veilige en betrouwbare digitale infrastructuur. Tegelijkertijd wordt rekening gehouden met risico's van digitalisering, zoals storingen, cyberaanvallen en afhankelijkheid van digitale systemen. Daarom wordt bij nieuwe ontwikkelingen gekeken naar de robuustheid van systemen, de beschikbaarheid van noodvoorzieningen en – waar nodig – het behoud van analoge alternatieven.

4.2 Autonome ruimtelijke ontwikkelingen

Binnen de gemeente is geen sprake van autonome ruimtelijke ontwikkelingen. Eventuele ruimtelijke ingrepen zijn namelijk reeds opgenomen in de visie of onherroepelijk vastgesteld in het omgevingsplan en daarmee al beoordeeld. Deze ontwikkelingen maken onderdeel uit van de huidige situatie, zoals ook weergegeven in de foto van de leefomgeving. Hierdoor vormen zij geen afzonderlijke autonome ontwikkelingen die nog aanvullend beschouwd moeten worden in de referentiesituatie.

5 Beoordeling beleidsuitspraken

5.1 Beoordelingskader

In deze Passende Beoordeling zijn op een vergelijkbaar detailniveau als in de effectbeoordeling van de Omgevingsvisie de nieuwe beleidsuitspraken van de gemeente Aalten kwalitatief beoordeeld op mogelijke risico's op (significant) negatieve gevolgen op Natura 2000-gebieden2. Deze risico's zijn aandachtspunten waar bij de verdere uitwerking van het beleid rekening mee gehouden moet worden. Op deze manier kan voorkomen worden dat (significant) negatieve gevolgen op de natuurlijke kenmerken van de Natura 2000-gebieden daadwerkelijk optreden. In Tabel 5-1 is het beoordelingskader van deze Passende Beoordeling opgenomen.

Tabel 5-1: Beoordelingskader Passende Beoordeling.

Risico op een significant negatief gevolg	
	Zonder meer uitvoerbaar, geen risico op significant negatieve gevolgen.
	Zonder meer uitvoerbaar, geen risico op significant negatieve gevolgen, mits aan relatief eenvoudige randvoorwaarden voldaan wordt.
	Klein risico op significant gevolg. Uitvoerbaarheid niet onmogelijk maar opgave voor mitigerende maatregelen in vervolgbesluiten om significant negatieve gevolgen te kunnen uitsluiten.
	Groot risico op significant negatieve gevolgen. Uitvoerbaarheid twijfelachtig, grote/complexe opgave voor mitigerende/compenserende maatregelen.

5.2 Invloed van beleidsuitspraken op Natura 2000

In Tabel 5-2 is een samenvatting opgenomen van de gevolgen van de beleidsuitspraken op de Natura 2000-gebieden rondom gemeente Aalten. Eveneens is aangegeven hoe groot het risico is op een significant negatief gevolg en welke aandachtspunten er zijn bij de verdere uitwerking van het beleid om deze negatieve gevolgen te voorkomen. In de tabel is per beleidsuitspraak eerst een risico op negatieve gevolgen beoordeeld zonder mitigerende maatregelen, waarna een eindbeoordeling is gegeven waarbij eventuele mitigerende maatregelen worden genoemd. Hiermee wordt het gevolg van de mitigerende maatregelen inzichtelijk gemaakt. In de paragrafen na de tabel worden de beleidsuitspraken met mogelijke negatieve gevolgen op omliggende Natura 2000-gebieden nader toegelicht. De effectbeschrijving van de beleidsuitspraken waarvan negatieve gevolgen op omliggende Natura 2000-gebieden zijn uitgesloten worden in de tabel kort toegelicht.

[2] *Anders dan de effectbeoordeling van de Omgevingsvisie, richt deze Passende Beoordeling zich specifiek op mogelijk significant negatieve gevolgen voor Natura 2000-gebieden als gevolg van de beleidsuitspraken. De Passende Beoordeling toetst de uitvoerbaarheid van de beleidsuitspraken in het kader van de Omgevingswet (onderdeel Natura 2000).*

Tabel 5-2: Beoordeling beleidsuitspraken Omgevingsvisie gemeente Aalten

Nr	Beleidsuitspraak	Invloed op Natura 2000	Risico's op negatief gevolg	Aandachtspunten bij nadere uitwerking beleid/ randvoorwaarden (mitigatie)	Eindbeoordeling
1	Wonen	Invloed op **omliggende (stikstofgevoelige) Natura 2000-gebieden in Nederland en Duitsland** als gevolg van een (tijdelijke en permanente) toename van stikstofdepositie door de bouw van woningen en een toename in verkeersdeelnemingen. Invloed op **Natura 2000-gebied Willinks Weust** en **Bekendelle** door een toename van de recreatiedruk door de toename van het aantal recreanten.	Groot risico op significant negatief gevolg door een toename milieudruk op omliggende Natura 2000-gebieden.	*Stikstofdepositie:* Tijdens aanlegfase inzetten op elektrisch materieel. Potentie voor extern salderen, let op: additionaliteitsbeginsel. *Recreatie:* Recreatiezonering, alternatieve recreatiegebieden, vergroening van stedelijk gebied.	Significant negatieve gevolgen te voorkomen.
2	Voorzieningen	Invloed op **omliggende (stikstofgevoelige) Natura 2000-gebieden in Nederland en Duitsland** als gevolg van een (tijdelijke en permanente) toename van stikstofdepositie door de bouw van woningen en een toename in verkeersdeelnemingen.	Groot risico op significant negatief gevolg door een toename milieudruk op omliggende Natura 2000-gebieden.	*Stikstofdepositie:* Voorzieningen bereikbaar maken met openbaar vervoer, de fiets of wandelend, openbare laadpunten faciliteren. Tijdens aanlegfase inzetten op elektrisch materieel. Potentie voor extern salderen, let op: additionaliteitsbeginsel.	Significant negatieve gevolgen te voorkomen.
3	Mobiliteit	Geen invloed op Natura 2000-gebieden.	Geen risico op negatieve gevolgen.	Onderzoek naar mogelijkheden verbeteren openbaar vervoer.	Significant negatieve gevolgen zijn uitgesloten.
4	Economie en werkgelegenheid	Invloed op **omliggende (stikstofgevoelige) Natura 2000-gebieden in Nederland en Duitsland** als gevolg van een (tijdelijke en permanente) toename van stikstofdepositie door de bouw van bedrijvenpanden en een toename in verkeersdeelnemingen.	Groot risico op significant negatief gevolg door een toename milieudruk op omliggende Natura 2000-gebieden.	Onderzoek geschikte locatiekeuze en type bedrijvigheid. *Stikstofdepositie:* Bedrijvigheid bereikbaar maken met openbaar vervoer, de fiets of wandelend, openbare laadpunten faciliteren. Tijdens aanlegfase inzetten op elektrisch materieel. Potentie	Significant negatieve gevolgen te voorkomen.

Nr	Beleidsuitspraak	Invloed op Natura 2000	Risico's op negatief gevolg	Aandachtspunten bij nadere uitwerking beleid/ randvoorwaarden (mitigatie)	Eindbeoordeling
				voor extern salderen, let op: additionaliteitsbeginsel.	
5	Land- en tuinbouw	Invloed op **omliggende Natura 2000-gebieden in Nederland en Duitsland** als gevolg van een (tijdelijke) toename van stikstofdepositie, invloed op hydrologie en/of het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen.	Groot risico op significant negatief gevolg door een toename van milieudruk op omliggende Natura 2000-gebieden.	Milieudruk van de voorgestelde nieuwe functie dient lager te zijn dan de milieudruk van het voormalige agrarisch terrein. Functieverandering van vrijkomende gronden van intensief agrarische bedrijven inzetten om de milieudruk te verlagen.	Significant negatieve gevolgen te voorkomen.
6	Natuur, landschap en klimaat	Positieve invloed op **omliggende Natura 2000-gebieden** doordat versnippering wordt tegengegaan.	Geen risico op negatieve gevolgen.	Niet van toepassing.	Significant negatieve gevolgen zijn uitgesloten.
7	Water, bodem en klimaat	Positieve invloed op **omliggende Natura 2000-gebieden** doordat hydrologie en bodemkwaliteit wordt verbeterd.	Geen risico op negatieve gevolgen.	Niet van toepassing.	Significant negatieve gevolgen zijn uitgesloten.
8	Energie en klimaat	Mogelijke invloed op **omliggende Natura 2000-gebieden in Nederland en Duitsland** als gevolg van aanvaringsslachtoffers en versnippering.	Zonder meer uitvoerbaar, geen risico op significant negatieve gevolgen, mits aan relatief eenvoudige randvoorwaarden voldaan wordt.	Slimme locatiekeuze: vermijden van belangrijke vliegroutes, voorkomen van barrièrewerking, integreren van natuurinclusieve maatregelen waar plaatsing toch wenselijk is.	Significant negatieve gevolgen te voorkomen.
9	Circulariteit	Geen invloed op Natura 2000-gebieden.	Geen risico op negatieve gevolgen.	Niet van toepassing.	Significant negatieve gevolgen zijn uitgesloten.
10	Milieu en emissie	Geen invloed op Natura 2000-gebieden.	Geen risico op negatieve gevolgen.	Niet van toepassing.	Significant negatieve gevolgen zijn uitgesloten.

Nr	Beleidsuitspraak	Invloed op Natura 2000	Risico's op negatief gevolg	Aandachtspunten bij nadere uitwerking beleid/ randvoorwaarden (mitigatie)	Eindbeoordeling
11	Veiligheid	Geen invloed op Natura 2000-gebieden.	Geen risico op negatieve gevolgen.	Niet van toepassing.	Significant negatieve gevolgen zijn uitgesloten.
12	Cultureel erfgoed en identiteit	Mogelijk positieve invloed op **omliggende Natura 2000-gebieden** door het versterken van verbindingen met andere natuurgebieden.	Geen risico op negatieve gevolgen.	Niet van toepassing.	Significant negatieve gevolgen zijn uitgesloten.
13	Digitale infrastructuur	Geen invloed op Natura 2000-gebieden.	Geen risico op negatieve gevolgen.	Niet van toepassing.	Significant negatieve gevolgen zijn uitgesloten.

5.2.1 Beleidsuitspraak 1: Wonen

Beleidsuitspraken

De beleidsuitspraak beschrijft dat wordt ingezet op het verwezenlijken van 1350 nieuwe woningen. Tot 2035 worden circa 900 woningen hoofdzakelijk gerealiseerd in de kernen Aalten, Dinxperlo en Bredevoort. In de periode 2035-2040 worden nog circa 450 woningen gerealiseerd die zowel in de kernen als in het buitengebied en de buurtschappen plaats zullen vinden, in beginsel verdeeld op basis van aantal inwoners. In het buitengebieden buurtschappen vindt woningbouw uitsluitend plaats in de vorm van kleinschalig maatwerk. Grootschalige woningbouw is hier nadrukkelijk uitgesloten. Alle woningbouwontwikkelingen zullen toekomstbestendig worden ingericht.

Effectbeoordeling

Tijdens de aanlegfase van de woningen zal er sprake zijn van een toename van stikstofdepositie op omliggende Natura 2000-gebieden. Daarnaast zal wanneer de woningen gebouwd zijn ook een toename in verkeersdeelnames en daarmee een permanente toename van stikstofuitstoot plaatsvinden. De toename van verkeersdeelnames wordt gedeeltelijk opgevangen door de inzet op emissieloze mobiliteit (lopen en fiets, zie beleidsuitspraak 3 mobiliteit), maar dit zal de toename niet volledig mitigeren.

De Natura 2000-gebieden in de omgeving van de gemeente Aalten kennen stikstofgevoelige en overbelaste habitattypen en leefgebieden van soorten (zie paragrafen 3.1). Ook de Duitse Natura 2000-gebieden dichtbij zijn gevoelig voor stikstofdepositie. Significante negatieve gevolgen door een (tijdelijke) toename van emissie tijdens de aanlegfase van de nieuwe woningen en een permanente toename van emissie door de toename van verkeersdeelnames kunnen niet worden uitgesloten. Hieronder zijn mitigerende maatregelen beschreven die genomen kunnen worden.

De toename in inwoners zal ook een toename in recreanten betekenen. Met name de woningbouw die voorzien is in Bredevoort ligt dichtbij Natura 2000-gebieden Willinks Weust en Bekendelle. In paragraaf 3.1.3 en 3.1.5 werd al beschreven dat recreatie momenteel al een knelpunt vormt voor deze gebieden. Significante negatieve gevolgen door een toename van recreatiedruk door de toename van het aantal inwoners van de gemeente kan niet worden uitgesloten. Hieronder zijn mitigerende maatregelen beschreven die genomen kunnen worden.

Mitigerende maatregelen

Deze mitigerende maatregelen zijn aandachtspunten voor de verdere uitwerking van het beleid in vervolgprogramma's, -plannen en -besluiten.

Stikstofdepositie

Om de emissie van stikstofdepositie zo veel mogelijk te voorkomen is het nemen van mitigerende maatregelen noodzakelijk:

- Stikstofdepositie kan tijdens de aanlegfase zo veel mogelijk worden beperkt door gebruik te maken van elektrisch materieel.
- Faciliteer openbare laadpunten voor elektrische auto's voor bewoners. Onderzoek de mogelijkheid om bewoners zo veel mogelijk gebruik te laten maken van emissieloze mobiliteit (zie beleidsuitspraak 3).
- Indien de woningbouw gepland is op een locatie waar nu ook sprake is van emissies kan dit gebruikt worden voor interne saldering.

Mochten de maatregelen binnen het plangebied onvoldoende zijn om een toename van stikstofdepositie weg te nemen, dan zijn er in potentie externe stikstofbronnen in de omgeving aanwezig waarmee een depositietoename gesaldeerd kan worden. Binnen de gemeente zijn verschillende intensieve agrarische bedrijven gelegen die in potentie kunnen dienen als externe salderingsbron. Ook bieden agrariërs met actieve stikstofrechten die stoppen met hun werkzaamheden mogelijk kansen voor externe saldering. Bij het uitvoeren van interne en externe saldering is het additionaliteitsbeginsel wel een aandachtspunt. Hierbij moet aangetoond worden dat er sprake is van een blijvende dalende trend van stikstofdepositie (mag er extern gesaldeerd worden met een bedrijf voor HR art 6 lid 1 of is dit eigenlijk nodig als instandhoudingsmaatregel of passende maatregel HR art 6 lid 1 en lid 2).

Recreatie

De invloed van recreatie op omliggende Natura 2000-gebieden kan op een aantal manieren zo veel mogelijk voorkomen worden:

- Een recreatiezonering stuurt recreanten voornamelijk gebruik te maken van wandel- en fietspaden aan de randen van minder kwetsbare delen van de gebieden.
- Het bieden van alternatieve recreatiegebieden buiten Natura 2000 kan de recreatiedruk verspreiden.
- Het is mogelijk om nieuwe gebieden te creëren voor recreanten of zonering van bestaande niet-Natura 2000-gebieden (bijvoorbeeld NNN) te herzien om recreanten te sturen.
- Inzetten op vergroening van het stedelijk gebied met voldoende ruimte voor recreatie dicht bij woningen. Juist daar waar nieuwe woningen worden gerealiseerd moet ook rekening worden gehouden met ruimte voor recreatie van nieuwe bewoners.

5.2.2 Beleidsuitspraak 2: Voorzieningen

Beleidsuitspraak
De gemeente concentreert grotere centrumvoorzieningen in kernen Aalten en Dinxperlo en zet in kleinere kernen en buutschapen in op het behoud van gemeenschapshuizen, verenigingen en andere ontmoetingsplekken. De inrichting van de leefomgeving richt zich op toegankelijke openbare ruimte, veilige routes en voldoende groen. Het uitgangspunt is dat alle inwoners uiterlijk in 2040 binnen 300 meter toegang hebben tot groen, speelruimte of verkoeling.

Effectbeoordeling
Het is onduidelijk welk type en waar nieuwe voorzieningen binnen de gemeente Aalten zullen worden gerealiseerd. Aannemelijk is dat met het toenemende aantal inwoners het aantal voorzieningen zal toenemen (zie beleidsuitspraak 1: Wonen). Afhankelijk van de aard, locatie en schaal van de voorzieningen zal het aantal verkeersdeelnames ook toenemen. Tijdens de aanlegfase van de voorzieningen zal sprake zijn van een toename van stikstofdepositie. Dit maakt dat er een risico is op significant negatief gevolgen door een (permanente en/of tijdelijke) toename van stikstofdepositie op omliggende stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden. Ook de Duitse Natura 2000-gebieden dichtbij zijn gevoelig voor stikstofdepositie. De uitvoerbaarheid is niet onmogelijk maar er ligt een opgave voor mitigerende maatregelen in vervolgbesluiten om significant negatieve gevolgen te kunnen uitsluiten.

Mitigerende maatregelen
Deze mitigerende maatregelen zijn aandachtspunten voor de verdere uitwerking van het beleid in vervolgprogramma's, -plannen en -besluiten.

Stikstofdepositie
Om de emissie van stikstofdepositie zo veel mogelijk te voorkomen is het nemen van mitigerende maatregelen noodzakelijk:

- Inzetten op voorzieningen bereikbaar maken met openbaar vervoer, de fiets of wandelend (dit sluit aan bij beleidsuitspraak 3: Mobiliteit).
- Faciliteer openbare laadpunten voor elektrische (vracht)auto’s met snelladers.
- Stikstofdepositie kan tijdens de aanlegfase zo veel mogelijk worden beperkt door gebruik te maken van elektrisch materieel.
- Mogelijk is intern salderen een optie wanneer de nieuwe ontwikkeling plaatsvindt op een locatie waar nu ook sprake is van emissies die in de nieuwe situatie zullen wegvallen.
- Mochten de maatregelen binnen het plangebied onvoldoende zijn om een toename van stikstofdepositie weg te nemen, dan zijn er in potentie externe stikstofbronnen in de omgeving aanwezig waarmee een depositietoename gesaldeerd kan worden. Binnen de gemeente zijn verschillende intensieve agrarische bedrijven gelegen die in potentie kunnen dienen als externe salderingsbron. Ook bieden agrariërs met actieve

stikstofrechten die stoppen met hun werkzaamheden mogelijk kansen voor externe saldering. Bij het uitvoeren van interne en externe saldering is het additionaliteitsbeginsel wel een aandachtspunt. Hierbij moet aangetoond worden dat er sprake is van een blijvende dalende trend van stikstofdepositie (mag er extern gesaldeerd worden met een bedrijf voor HR art 6 lid 1 of is dit eigenlijk nodig als instandhoudingsmaatregel of passende maatregel HR art 6 lid 1 en lid 2).

5.2.3 Beleidsuitspraak 3: Mobiliteit

Beleidsuitspraak

De gemeente stuurt aan op een ruimtelijke inrichting op basis van het STOMP principe. Hierbij krijgt lopen en fietsen prioriteit, maar blijft de auto een noodzakelijke rol vervullen. Er wordt een samenhangend fietsnetwerk gerealiseerd tussen de kernen en buurtschappen. Bereikbaarheid van voorzieningen wordt ook verbeterd door benutting van nieuwe mobiliteitsvormen (zoals zelfrijdende auto's). Het merendeel van de wegen wordt uiterlijk 2030 ingericht als 30 km/uur zone.

Effectbeoordeling

De inzet op fietsen en wandelen helpt om de uitstoot van emissie die schadelijk zijn voor Natura 2000-gebieden te verminderen. De auto blijft bestaan naast wandelen en fietsen, maar in de beleidsuitspraken wordt geen nieuwe infrastructuur genoemd die direct zal leiden tot een toename van het aantal verkeersdeelnames. Het aantal verkeersdeelnames zal toenemen als gevolg van het de toename van het aantal inwoners, maar dit is al beoordeeld in beleidsuitspraak 1 Wonen en wordt daarom niet opnieuw meegenomen.

Naast het inzetten op wandelen en fietsen zou onderzocht kunnen worden hoe het openbaar vervoer versterkt kan worden in de gemeente om ook langere afstanden emissieloos te kunnen afleggen.

De beleidsuitspraak heeft geen risico op negatieve gevolgen op Natura 2000-gebieden, mitigerende maatregelen zijn niet nodig.

5.2.4 Beleidsuitspraak 4: Economie en werkgelegenheid

Beleidsuitspraak

Gemeente Aalten zet in op vitale lokale economie die geen onaanvaardbare belasting veroorzaakt op milieu, verkeer en leefkwaliteit. Toerisme wordt op een niveau toegepast dat aansluit op de draagkracht van landschap, natuur en voorzieningen, maar is niet gericht op maximale groei. Recreatie ontwikkelingen worden op kleinschaligheid, spreiding en kwaliteit gestuurd, met een terughoudende benadering voor kwetsbare gebieden. Er is ruimte voor kleinschalige verblijfsrecreatie zoals bed & breakfasts, recreatieverblijven, minicampings en agrotoerisme. Bedrijventerreinen worden primair geherstructureerd en intensiever benut, maar

tegelijk klimaatadaptiever ingericht. Nieuwe economische ontwikkelingen zijn alleen toegestaan als zij passen bij het karakter van de gemeente en geen onevenredige druk leggen op de leefomgeving. Bedrijfsactiviteiten mogen nadrukkelijk geen negatieve invloed hebben op de kwaliteit van het oppervlaktewater en het functioneren van het afvalwatersysteem.

Effectbeoordeling
Voor de gebieden dicht bij de gemeente Aalten (Korenburgerveen, Bekendelle, Wooldse Veen en Willinks Weust) is recreatie een knelpunt. De beleidsuitspraak beschrijft dat recreatie niet mag toenemen op kwetsbare gebieden en de kleinschalige recreatieve voorzieningen die ook niet in de buurt van kwetsbare gebieden mogen komen. In de beleidsuitspraak worden geen ontwikkelingen genoemd die zullen leiden tot het verlagen van de recreatiedruk (zie mitigerende maatregelen beleidsuitspraak 1: Wonen). De recreatieve druk zal dus gelijk blijven er is dus geen sprake van een risico op gevolgen op Natura 2000-gebieden.
De beleidsuitspraak beschrijft verder dat er kansen liggen voor het uitbreiden van nieuwe economische ontwikkelingen. De aard, omvang en locatie van deze ontwikkelingen zijn zo breed geformuleerd dat hier een risico zit op gevolgen voor Natura 2000-gebieden in Nederland en Duitsland door een toename van verkeersdeelnames en dus stikstofdepositie.

Mitigerende maatregelen
Deze mitigerende maatregelen zijn aandachtspunten voor de verdere uitwerking van het beleid in vervolgprogramma's, -plannen en -besluiten.

Het is nog niet duidelijk wat de aard, omvang en locatie wordt van nieuwe economische ontwikkelingen. Onderstaande maatregelen dragen bij aan het voorkomen van milieudruk op Natura 2000-gebieden in de omgeving.

- Kies locaties zo ver mogelijk van Natura 2000-gebieden.
- Regulering van het type bedrijven, kies voor een lage milieucategorie om gevolgen voor Natura 2000 te beperken.

Verder zijn specifieke mitigerende maatregelen voor stikstof mogelijk nodig, zie hiervoor de mitigerende maatregelen onder pijler 2: Voorzieningen.

5.2.5 Beleidsuitspraak 5: Land- en tuinbouw

Beleidsuitspraken
De gemeente Aalten beschouwt de landbouw als een belangrijke drager van het buitengebied en stuurt op een gebiedsgerichte benadering waarbij de ruimte voor ontwikkelingen per gebied verschilt. De landbouwtransitie richt zich concreet op het verminderen van emissies, het beperken van gewasbeschermingsmiddelen en het versterken van bodem- en waterkwaliteit en biodiversiteit, onder meer via kringlooplandbouw en natuurinclusieve landbouw.

De te realiseren woningopgave in 2035-2040 vindt voor een deel in het buitengebied plaats. Hiervoor is een zorgvuldige afweging met de landbouwfunctie noodzakelijk. Hergebruik van vrijkomende erven heeft hierbij de voorkeur over nieuw ruimtebeslag. Functieverandering is mogelijk en er wordt ruimte geboden voor kleinschalige nevenactiviteiten zoals verblijfsrecreatie en agrotoerisme.

Effectbeoordeling

De landbouwtransitie richt zich concreet op het verminderen van emissies, het beperken van gewasbeschermingsmiddelen en het versterken van bodem- en waterkwaliteit en biodiversiteit. Dit beleid kan positief zijn voor omliggende Natura 2000-gebieden die stikstofgevoelig zijn of last hebben van vermesting, versnelde successie en het uitspoelen van fosfaat en gewasbeschermingsmiddelen. Dit onderdeel van de beleidsuitspraak heeft geen risico's op negatieve gevolgen voor Natura 2000-gebieden.
Daarnaast is er ruimte voor andere functies binnen het gebied. De milieudruk van de nieuwe functie hangt af van de aard en schaal van de functie. Zo kan de nieuwe functie een afname van de milieudruk op omliggende Natura 2000-gebieden tot gevolg hebben. In de beleidsuitspraak is een functieverandering naar woningbouw en kleinschalige bedrijvigheid beschreven, maar ook nieuwe agrarische activiteit is niet uitgesloten. Met name nieuwe agrarische activiteiten hebben een groot risico op negatieve gevolgen voor Natura 2000-gebieden door een toename van stikstofdepositie, invloed op hydrologie en het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Mogelijk reiken deze gevolgen ook de Duitse Natura 2000-gebieden dichtbij. Uitvoerbaarheid is niet onmogelijk, maar er ligt een opgave voor mitigerende maatregelen in vervolgbesluiten om significant negatieve gevolgen te kunnen uitsluiten.

Mitigerende maatregelen

Vooraf aan de functieverandering dient onderzocht te worden welke drukfactoren in de huidige situatie door de intensieve agrarische functie relevant zijn en welke veranderingen hierin zullen plaatsvinden met het veranderen van de functie. De milieudruk van voorgestelde nieuwe functie dient lager te zijn dan de milieudruk van het voormalige agrarisch terrein.

De functieverandering van vrijkomende gronden van intensief agrarische bedrijven kan ook worden ingezet om de milieudruk om omliggende Natura 2000-gebieden juist te verlagen. Deze kans wordt in de Omgevingsvisie niet benut. Met een verandering naar natuur of kleinschalige extensieve recreatieve functies kan de milieudruk van de percelen redelijk gemakkelijk worden verlaagd. Eventueel kan deze functieverandering kansen bieden voor de haalbaarheid van andere beleidsuitspraken door deze in te zetten als saldering.

5.2.6 Beleidsuitspraak 6: Natuur, landschap en klimaat

Beleidsuitspraken

Deze beleidsuitspraak zet in op het behoud en de versterking van natuur, landschap en biodiversiteit, met als kern de ontwikkeling van een samenhangende groenblauwe structuur. Nieuwe ontwikkelingen zijn alleen mogelijk wanneer zij deze structuur behouden of versterken.

Richting 2040 wordt de groenblauwe dooradering versterkt door het verbinden van landschapselementen tot één robuust netwerk. Richting 2030 wordt ingezet op herstel van biodiversiteit met minimaal 20% van de ecosystemen, met verdere uitbreiding richting 2040 en 2050. De gemeente onderscheidt specifieke focusgebieden waar deze versterking prioriteit heeft, waaronder:

- het noordelijk deel van de gemeente
- het gebied ten noordoosten en westen van Dinxperlo
- het gebied in en rond De Haart

Er gelden strengere eisen aan ontwikkelingen en er wordt rekening gehouden met recreatieve druk. Daarnaast geldt dat woningbouw, agrarische en economische ontwikkelingen alleen mogelijk zijn wanneer zij passen binnen de stikstofkaders en bijdragen aan een duurzame ontwikkeling van het gebied.

Effectbeoordeling

Een verbetering van de groenblauwe kan zorgen dat de verbinding van het Natura 2000-gebied met overige natuurgebieden versterkt wordt. Natura 2000-gebieden in de omgeving van de gemeente kunnen mogelijk profiteren van de versterking van de ecologische verbinding door de uitwisseling van soorten en doordat de genenpool van soorten groter wordt. Op deze manier ontstaan grotere gebieden die beter bestand zijn tegen veranderingen in de omgeving. De gemeente kan een verbindende rol spelen in de omgeving doordat er veel Natura 2000 in de buurt is. Ook herstel van biodiversiteit zal positief zijn voor Natura 2000-gebieden, maar uit de beleidsuitspraak is onduidelijk hoe dit herstel behaald wordt. Deze beleidsuitspraak kan een positief gevolg hebben op Natura 2000-gebieden in de omgeving en heeft geen risico op negatieve gevolgen voor Natura 2000-gebieden, mitigerende maatregelen zijn niet nodig.

5.2.7 Beleidsuitspraak 7: Water, bodem en klimaat

Beleidsuitspraak

Gemeente Aalten hanteert als uitgangspunt dat ontwikkelingen alleen mogelijk zijn wanneer zij passen binnen de natuurlijke kenmerken van het gebied en geen negatieve gevolgen veroorzaken op het water- en bodemsysteem. Nieuwe ontwikkelingen zijn alleen uitvoerbaar wanneer de afvoer en verwerking van afvalwater duurzaam en toekomstbestendig kan worden geregeld.

Oppervlaktewateren moeten uiterlijk in 2027 aan de normen voldoen, waarbij ontwikkelingen geen verslechtering van de waterkwaliteit mogen veroorzaken. Richting 2050 is de concrete ambitie dat minimaal 70% van het verharde oppervlak wordt afgekoppeld en lokaal wordt geïnfiltreerd of geborgen. In bestaande en nieuwe situaties wordt ingezet op vergroening, waterberging en het verminderen van verhard oppervlak.

Beekdalen en lage gebieden krijgen meer ruimte voor water en er wordt terughoudend omgegaan met nieuwe ontwikkelingen in deze zones.

Effectbeoordeling
De Natura 2000-gebieden binnen 10 kilometer van de gemeente Aalten kennen allemaal knelpunten als verdroging en verzuring. Het verbeteren van de water- en bodemkwaliteit kan positief zijn voor deze Natura 2000-gebieden in de omgeving van de gemeente Aalten. Deze beleidsuitspraak kan een positief gevolg hebben op Natura 2000-gebieden in de omgeving en heeft geen risico op negatieve gevolgen voor Natura 2000-gebieden, mitigerende maatregelen zijn niet nodig.

5.2.8 Beleidsuitspraak 8: Energie en klimaat

Beleidsuitspraken
De beleidsuitspraak richt zich op een klimaatneutrale en energie-efficiënte leefomgeving, met de ambitie om uiterlijk in 2050 energieneutraal en aardgasvrij te zijn. De nadruk ligt op energiebesparing, het verduurzamen van woningen en gebouwen, duurzame warmtevoorzieningen, zon op daken, kleinschalige opwekking, energieopslag, slimme energiesystemen en lokale energiegemeenschappen. Nieuwe ontwikkelingen moeten passen binnen de beschikbare energie-infrastructuur en de draagkracht van het energiesysteem. Bij alle ontwikkelingen geldt dat zij moeten passen binnen de draagkracht van het energiesysteem en zorgvuldig moeten worden ingepast in landschap en leefomgeving, waarbij aspecten als natuur, landschap, cultuurhistorie, leefbaarheid en gezondheid richtinggevend zijn voor de locatiekeuze en beoordeling van energievoorzieningen.

Effectbeoordeling
De Omgevingsvisie beschrijft ruimte voor kleinschalige opwekking van duurzame energie binnen de gemeente Aalten. Bij de ruimtelijke planning van duurzame energie is een zorgvuldige locatiekeuze essentieel om negatieve ecologische gevolgen te beperken. Voor windturbines[3] is het belangrijk om expliciet rekening te houden met vogels. Met name vliegroutes, trekroutes en gebieden met intensieve vogelbewegingen zijn cruciaal om te vermijden, omdat hier een verhoogd risico bestaat op aanvaringsslachtoffers. Voor zonneparken[3] ligt de nadruk op versnippering van het landschap. Zonnepanelen kunnen een barrière vormen en leiden tot het

[3] *Windturbines en zonneparken volgen niet direct uit de visie maar zijn ook niet uitgesloten, daarmee zijn ze wel in deze passende beoordeling opgenomen.*

onderbreken of verkleinen van aaneengesloten natuurgebieden. Voor de Natura 2000-gebieden dicht bij de gemeente Aalten is de versnippering al een knelpunt.

De beleidsuitspraak beschrijft dat er alleen sprake is van kleinschalige opwekking van energie, maar dat er expliciet rekening wordt gehouden met natuur en milieufactoren. Dit maakt dat de beleidsuitspraak zonder meer uitvoerbaar is en er geen risico is op significant negatieve gevolgen, mits aan relatief eenvoudige randvoorwaarden voldaan wordt.

Mitigerende maatregelen (randvoorwaarden)
In de verdere uitwerking van het beleid in vervolgprogramma's, -plannen en -besluiten dient rekening te worden gehouden met onderstaande punten om tot een slimme locatiekeuze te komen:

- het vermijden van belangrijke vliegroutes voor vleermuizen en vogels;
- het voorkomen van barrièrewerking door zonnevelden;
- en het integreren van natuurinclusieve maatregelen waar plaatsing van windturbines en/of windturbines toch wenselijk is.

5.2.9 Beleidsuitspraak 9: Circulariteit

Beleidsuitspraken
De gemeente streeft naar een circulaire leefomgeving met minder grondstofgebruik en afval, via circulair bouwen, hergebruik en gesloten kringlopen, met als doel 50% minder primaire grondstoffen in 2030 en volledige circulariteit in 2050.

Effectbeoordeling
Het gebruik van herbruikbare en biobased materialen bij gemeentelijke projecten en gebiedsontwikkelingen heeft geen negatieve gevolgen op Natura 2000-gebieden. Mitigerende maatregelen zijn niet nodig.

5.2.10 Beleidsuitspraak 10: Milieu en emissie

Beleidsuitspraken
De gemeente zet in op het beperken van milieuhinder en het verbeteren van luchtkwaliteit. Ontwikkelingen zijn alleen toegestaan als ze voldoen aan normen, geen overmatige hinder veroorzaken en bijdragen aan een gezonde, evenwichtige leefomgeving, waarbij ook cumulatieve gevolgen worden meegewogen.

Effectbeoordeling
Deze beleidsuitspraak bevat geen concrete ontwikkelingen. Het beperken van milieuhinder en het verbeteren van luchtkwaliteit geeft geen risico op negatieve gevolgen op Natura 2000-gebieden.

5.2.11 Beleidsuitspraak 11: Veiligheid

Beleidsuitspraken

De gemeente Aalten stuurt op een veilige en weerbare leefomgeving. Ontwikkelingen zijn alleen toegestaan als ze voldoen aan veiligheidsnormen, geen onaanvaardbare risico's opleveren en bijdragen aan een veilige en toekomstbestendige inrichting van de leefomgeving.

Effectbeoordeling

Deze beleidsuitspraak bevat geen concrete ontwikkelingen. Een veilige en weerbare leefomgeving geeft geen risico op negatieve gevolgen op Natura 2000-gebieden.

5.2.12 Beleidsuitspraak 12: Cultureel erfgoed en identiteit

Beleidsuitspraken

De gemeente Aalten zet in op behoud en versterking van cultureel erfgoed. Ontwikkelingen moeten passen bij de historie en gebiedsstructuur. Erfgoed wordt herbestemd en zichtbaar gemaakt, en er wordt zorgvuldig omgegaan met archeologische en cultuurhistorische waarden.

Effectbeoordeling

Het respecteren van gebiedsstructuren en landschap kan bijdragen aan het behoud van landschappelijke samenhang en verbinding tussen natuurgebieden. Het beleid over Cultureel erfgoed en identiteit kan mogelijk positief zijn voor Natura 2000-gebieden in de omgeving van de gemeente Aalten. De beleidsuitspraak geeft geen risico op negatieve gevolgen op Natura 2000-gebieden.

5.2.13 Beleidsuitspraak 13: Digitale infrastructuur

Beleidsuitspraken

De gemeente Aalten ziet digitale infrastructuur als een basisvoorziening en stuurt op snel, betrouwbaar en veilig internet. Nieuwe ontwikkelingen moeten hieraan bijdragen, met aandacht voor robuustheid en het beperken van risico's zoals storingen en digitale afhankelijkheid.

Effectbeoordeling

Deze beleidsuitspraak bevat geen concrete ontwikkelingen. De digitale infrastructuur geeft geen risico op negatieve gevolgen op Natura 2000-gebieden.

6 Cumulatie

Ontwikkelingen die kunnen leiden tot permanente gevolgen als gevolg van extra stikstofdepositie binnen Natura 2000-gebieden kunnen elkaar in negatieve zin versterken en hebben het grootste risico om samen tot een significant negatief gevolg te leiden.

Voor een groot aantal beleidsuitspraken geldt een risico op negatieve gevolgen door stikstofdepositie. Met het oog op cumulatie van stikstofdepositie kunnen meerdere kleinere en/of tijdelijke toenames toch leiden tot een groot effect. In vervolgbesluiten moet aandacht zijn om de negatieve gevolgen door stikstofdepositie te beperken. De mitigerende maatregelen moeten hierbij helpen. De maatregelen die onderdeel zijn van interne saldering zullen bijdragen aan het verlagen van de stikstofdepositie maar zullen vooral voor grotere opgaven zoals woningbouw (beleidsuitspraak 1) waarschijnlijk niet voldoende zijn om het gevolg van stikstofdepositie op stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden volledig te mitigeren. Om tot uitvoering van deze beleidsuitspraken te komen zal externe saldering overwogen moeten worden. Meerdere beleidsuitspraken kunnen afhankelijk worden van externe saldering terwijl iedere salderingsbron slechts één keer gebruikt kan worden.

Bij de verdere uitwerking van het nieuwe beleid moet er integrale aandacht zijn voor ontwikkelingen die elkaar in negatieve en positieve zin versterken. Door deze integrale aanpak is door middel van interne saldering de kans op significant negatieve gevolgen door stikstofdepositie en recreatiedruk te verkleinen. Kortom, door een goede integrale aanpak en afweging, die door de Omgevingswet en de Omgevingsvisie juist gestimuleerd wordt is er aandacht voor cumulatieve gevolgen. Door de juiste uitwerking van het nieuwe beleid kunnen cumulatieve effecten voorkomen worden.

7 Conclusie

Enkele beleidsuitspraken van de Omgevingsvisie kunnen een risico hebben op significant negatieve gevolgen binnen Natura 2000-gebieden of er gelden randvoorwaarden voor de uitvoering. Deze zijn in Tabel 7-1 opgenomen. Bij de verdere uitwerking van het nieuwe beleid moet integraal aandacht zijn voor ontwikkelingen die kunnen leiden tot een verhoogde milieudruk op Natura 2000-gebieden. Door een integrale aanpak en de projectscope van een ontwikkeling zo in te steken dat ook maatregelen om milieudruk te verminderen worden betrokken bij de ontwikkeling (interne saldering) kan een significant negatief gevolg voorkomen worden. Daarmee zijn de getoetste beleidsuitspraken uit de Omgevingsvisie in principe uitvoerbaar in het kader van de Omgevingswet (onderdeel Natura 2000).

Tabel 7-1: Beleidsuitspraken uit de Omgevingsvisie met een risico op een significant negatief gevolg

Beleidsuitspraak		Risico's op negatief gevolg Natura 2000		Aandachtspunten bij nadere uitwerking beleid/ randvoorwaarden (mitigatie)	Eindbeoordeling
		Nederlandse Natura 2000-gebieden dichtbij	Omliggende Natura 2000-gebieden in Nederland en Duitsland		
1	Wonen	Stikstof	Stikstof	Tijdens aanlegfase inzetten op elektrisch materieel. Potentie voor extern salderen, let op: additionaliteitsbeginsel.	Significant negatieve gevolgen te voorkomen.
		Recreatiedruk		Recreatiezonering, alternatieve recreatiegebieden, vergroening van stedelijk gebied.	
2	Voorzieningen	Stikstof	Stikstof	Voorzieningen bereikbaar maken met openbaar vervoer, de fiets of wandelend, openbare laadpunten faciliteren. Tijdens aanlegfase inzetten op elektrisch materieel. Potentie voor extern salderen, let op: additionaliteitsbeginsel.	Significant negatieve gevolgen te voorkomen.

Beleidsuitspraak		Risico's op negatief gevolg Natura 2000		Aandachtspunten bij nadere uitwerking beleid/ randvoorwaarden (mitigatie)	Eindbeoordeling
		Nederlandse Natura 2000-gebieden dichtbij	Omliggende Natura 2000-gebieden in Nederland en Duitsland		
4	Economie en werkgelegenheid	Stikstof	Stikstof	Onderzoek geschikte locatiekeuze en type bedrijvigheid. Bedrijvigheid bereikbaar maken met openbaar vervoer, de fiets of wandelend, openbare laadpunten faciliteren. Tijdens aanlegfase inzetten op elektrisch materieel. Potentie voor extern salderen, let op: additionaliteitsbeginsel.	Significant negatieve gevolgen te voorkomen.
5	Land- en tuinbouw	Stikstof	Stikstof	Milieudruk van de voorgestelde nieuwe functie dient lager te zijn dan de milieudruk van het voormalige agrarisch terrein. Functieverandering van vrijkomende gronden van intensief agrarische bedrijven inzetten om de milieudruk te verlagen.	Significant negatieve gevolgen te voorkomen.
8	Energie en klimaat	Aanvaringsslachtoffers en versnippering	Aanvaringsslachtoffers en versnippering	Slimme locatiekeuze: vermijden van belangrijke vliegroutes, voorkomen van barrièrewerking, integreren van natuurinclusieve maatregelen waar plaatsing toch wenselijk is.	Significant negatieve gevolgen te voorkomen.

Geraadpleegde bronnen

AERIUS Monitor. (z.d.). *Natura 2000-gebieden* (Versie 2023) [Dataset]. Geraadpleegd 20 juni 2024, van https://monitor.aerius.nl/gebieden.html

Arcadis. (2023a). *Natuurdoelanalyse Bekendelle (63)*. https://gelderland.stateninformatie.nl/document/13018910/1#search=%22natuurdoelanalyse%22

Arcadis. (2023b). *Natuurdoelanalyse Korenburgerveen (61)*. https://gelderland.stateninformatie.nl/document/13018915/1#search=%22natuurdoelanalyse%22

Arcadis. (2023c). *Natuurdoelanalyse Willinks Weust (62)*. https://gelderland.stateninformatie.nl/document/13018912/1#search=%22natuurdoelanalyse%22

Arcadis. (2023d). *Natuurdoelanalyse Wooldse Veen (64)*. https://gelderland.stateninformatie.nl/document/13018909/1#search=%22natuurdoelanalyse%22

European Environment Agency. (2019). *Natura 2000 Viewer*. Natura 2000 Network Viewers. https://natura2000.eea.europa.eu/#data_s=id%3AdataSource_7-Layman_sites_2246%3A2660

Natura 2000. (z.d.-a). *Buurserzand & Haaksbergerveen | natura 2000*. Geraadpleegd 24 juni 2026, van https://www.natura2000.nl/gebieden/overijssel/buurserzand-haaksbergerveen

Natura 2000. (z.d.-b). *Rijntakken | natura 2000*. Geraadpleegd 24 juni 2026, van https://www.natura2000.nl/gebieden/gelderland/rijntakken

Natura 2000. (z.d.-c). *Stelkampsveld | natura 2000*. Geraadpleegd 24 juni 2026, van https://www.natura2000.nl/gebieden/gelderland/stelkampsveld

Natura 2000. (z.d.-d). *Witte Veen | natura 2000*. Geraadpleegd 24 juni 2026, van https://www.natura2000.nl/gebieden/overijssel/witte-veen

Provincie Gelderland. (2023a). *Beheerplan Natura 2000-gebied Korenburgerveen*. https://media.gelderland.nl/Def_Beheerplan_Natura_2000_gebied_Korenburgerveen_dec2023_def_3e8fbcb855.pdf

Provincie Gelderland. (2023b). *Bekendelle (63)—Beheerplan Natura 2000-gebied*. https://media.gelderland.nl/Def_Beheerplan_Natura_2000_gebied_Bekendelle_dec2023_def_02efd85334.pdf

Provincie Gelderland. (2023c). *Willinks Weust (62)—Beheerplan Natura 2000-gebied*. https://media.gelderland.nl/Def_Beheerplan_Natura_2000_gebied_Willinks_Weust_dec2023_def_fb232a8893.pdf

Provincie Gelderland. (2023d). *Wooldse Veen (64)—Beheerplan Natura 2000-gebied*. https://media.gelderland.nl/Beheerplan_Wooldse_Veen_2023_voetnoot_2025_b28ad9c5e2.pdf

Raad van State. (2024). *Rechtspraak over intern salderen wijzigt*. Raad van State. Raad van State. https://www.raadvanstate.nl/actueel/nieuws/december/rechtspraak-over-intern-salderen-wijzigt/

Bijlage 1 Instandhoudingsdoelstellingen

Tabel 0-1: De instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied Korenburgerveen.

Code	Naam	Subtype	Oppervlakte/omvang leefgebied	Kwaliteit/kwaliteit leefgebied	Populatie
Habitattypen					
H3130	Zwakgebufferde vennen		=	=	
H6230*	Heischrale graslanden		=	=	
H6410	Blauwgraslanden		>	>	
H7110A*	Actieve hoogvenen	Hoogveenlandschap	>	>	
H7120	Herstellende hoogvenen		=(<)	>	
H7140A	Overgangs- en trilvenen	Trilvenen	=	=	
H7210*	Galigaanmoerassen		=	=	
H91D0*	Hoogveenbossen		=	>	
H91E0C*	Vochtige alluviale bossen	Beekbegeleidende bossen	=	>	
Habitatrichtlijnsoorten					
H1042	Gevlekte witsnuitlibel		=	=	=
H1166	Kamsalamander		>	>	>

Tabel 0-2: De instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied Bekendelle.

Code	Naam	Subtype	Oppervlakte/omvang leefgebied	Kwaliteit/kwaliteit leefgebied
Habitattypen				
H9120	Beuken-eikenbossen met hulst		=	>
H9160A	Eiken-haagbeukenbossen	Hogere zandgronden	>	>
H91E0C*	Vochtige alluviale bossen	Beekbegeleidende bossen	=	>

Tabel 0-3: De instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied Wooldse Veen.

Code	Naam	Subtype	Oppervlakte/omvang leefgebied	Kwaliteit/kwaliteit leefgebied	Populatie
Habitattypen					
H6230*	Heischrale graslanden		=	=	
H7110A*	Actieve hoogvenen	Hoogveenlandschap	>	>	
H7120	Herstellende hoogvenen		>	>	

Tabel 0-4: De instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied Willinks Weust.

Code	Naam	Subtype	Oppervlakte/omvang leefgebied	Kwaliteit/kwaliteit leefgebied	Populatie
Habitattypen					
H4030	Droge heiden		=	=	
H6230*	Heischrale graslanden		>	>	
H6410	Blauwgraslanden		>	=	
H9120	Beuken- eikenbossen met hulst		=	=	
H9160A	Eiken- haagbeukenbossen	Hogere zandgronden	=	>	
H91E0C*	Vochtige alluviale bossen	Beekbegeleidende bossen	=	>	
Habitatrichtlijnsoorten					
H1166	Kamsalamander		=	=	=

Haskoning is een internationaal onafhankelijk bureau sinds 1881. We combineren ingenieurs-, ontwerp- en adviesdiensten met software en technologie. We leveren hiermee toegevoegde waarde voor klanten en hebben een positieve impact op mensen en onze leefomgeving. Daarmee dragen we bij aan de Sustainable Development Goals van de Verenigde Naties. Dat is onze drijfveer: Enhancing Society Together. Daar hoort bij dat we onszelf en anderen voortdurend uitdagen om bij te dragen aan duurzame oplossingen voor lokale en wereldwijde vraagstukken in de gebouwde omgeving, infrastructuur en industrie.

In onze snel veranderende wereld wordt de agenda bepaald door onder meer klimaatverandering, geopolitieke spanningen, de energietransitie, de digitale transformatie en een veranderende consumentenvraag. Met onze geïntegreerde duurzame oplossingen willen we bijdragen aan het bredere technologische en maatschappelijke plaatje.

Gesteund door de kennis en ervaring van meer dan 6.800 medewerkers werken we vanuit kantoren in meer dan 25 landen wereldwijd. We ondersteunen klanten om de transitie te maken naar een slimme en duurzame organisatie.

We zijn oprecht, handelen integer en transparant in al onze activiteiten, ook onze bedrijfsvoering. Ons team is divers en inclusief. De veiligheid en het welzijn van mensen, in ons team en daarbuiten, staat onder alle omstandigheden voorop.

In projecten en initiatieven werken we actief samen met overheden en het bedrijfsleven, partners en stakeholders. We zien een belangrijke rol voor onszelf in innovatieve duurzame ontwikkeling en willen bijdragen aan een betere leefomgeving, nu en in de toekomst.

Haskoning is een 'Koninklijk' bedrijf, aangewezen door het Koninklijk Huis van Nederland in 1981. Ons hoofdkantoor is gevestigd in Nederland en we hebben kantoren in Europa, Azië, Afrika, Australië en Amerika.

haskoning.com

Haskoning
Enhancing Society Together